

OMILIA XXVII

**„Și venind Iisus în casa lui Petru,
a văzut pe soacra lui zăcînd cuprinsă de friguri.
Și S-a atins de mîna ei și au lăsat-o frigurile
și s-a sculat și sluzea Lui”¹**

I

Evanghelistul Marcu a adăugat: „*îndată*”², voind să arate și timpul. Evanghelistul Matei a vorbit numai de minune, fără să menționeze timpul; ceilalți doi evangheliști³ spun că bolnava L-a rugat; Matei a tăcut și acest lucru. Aceasta nu înseamnă că evangheliștii se contrazic, ci că Matei istorisește minunea mai pe scurt, iar Marcu și Luca mai precis.

– Dar pentru ce S-a dus Iisus în casa lui Petru?

– După părerea mea, ca să mănînce. Lucrul acesta l-a arătat evanghelistul cînd a spus: „*S-a sculat și sluzea Lui*”. Hristos poposea în casele ucenicilor Lui – cum a poposit și la Matei, atunci cînd l-a chemat la apostolat⁴ – ca să-i cinstească și să le mărească rîvna.

Uită-mi-te și aici la respectul lui Petru față de Dascălul său! Avea pe soacra lui acasă bolnavă, cuprinsă tare de friguri și nu L-a dus pe Domnul în casa lui, ci a așteptat să-Și termine învățătura și să vindece pe toți ceilalți bolnavi; și atunci L-a rugat, după ce a intrat în casă. Astfel Petru, chiar de la început, a fost învățat să pună nevoile altora înaintea nevoilor lui. Nu Petru L-a rugat pe Domnul să intre în casă, ci Domnul i-a pășit pragul casei, din proprie inițiativă, după ce sutașul spusese: „*Nu sînt vrednic să intri sub acoperișul meu*”⁵. Îi arată ucenicului cîtă cinste îi face! Gîndește-te cum erau locuințele acestor pescari! Și totuși Domnul n-a socotit nevrednic să intre în colibecele acelea sărmene, învățîndu-te să calci în picioare mîndria omenească.

Iisus vindecă uneori cu cuvîntul, alteori întinde mîna, iar alteori face și una și alta, pentru a pune sub ochi vindecarea. Nu voia să facă totdeauna minunile în văzul și auzul tuturor; trebuia chiar să le ascundă,

1. *Matei* 8, 14.

2. *Marcu* 1, 30.

3. *Marcu* 1, 30; *Luca* 4, 38.

4. *Matei* 9, 9-10.

5. *Matei* 8, 8.

mai ales de ucenicii Lui, că ei, de bucurie, ar fi dus vestea pretutindeni. Aceasta se vede lămurit de acolo că după ce S-a pogorît de pe muntele Taborului a trebuit să poruncească ucenicilor Săi să nu spună nimănui de schimbarea Sa la faţă⁶.

Aşadar, după ce S-a atins de trupul soacrei lui Petru, nu numai că i-a potolit frigurile, dar a făcut-o şi deplin sănătoasă. Era o boală uşoară; totuşi prin felul vindecării, Domnul Şi-a arătat puterea. Ştiinţa medicală n-ar fi putut-o vindeca aşa. Ştiţi doar cu toţii că bolnavii de friguri trebuie să mai stea încă multă vreme, după ce îi lasă frigurile, până să se facă deplin sănătoşi. Dar atunci toate s-au petrecut deodată. Şi nu numai atunci, ci şi când a potolit furtuna pe mare⁷. N-a potolit numai vînturile şi furtuna, ci a oprit îndată şi frămîntarea mării; lucru cu totul neobişnuit, că, chiar dacă se potolesc vînturile, apele se frămîntă multă vreme. Cu Hristos nu s-au petrecut lucrurile aşa, ci deodată au încetat toate. Tot aşa a fost şi cu soacra lui Petru. De aceea şi evanghelistul, ca să scoată aceasta la iveală, a spus: „Şi s-a sculat şi slujea Lui”. Scularea şi slujirea erau semne şi ale puterii lui Hristos, dar şi ale dragostei pe care soacra lui Petru o avea pentru Hristos.

Dar pe lângă acestea, mai putem vedea aici şi altceva, anume că şi prin credinţa unora Hristos dăruieşte altora vindecare – că şi aici alţii L-au rugat pe Domnul⁸, ca şi cu sluga sutaşului⁹ –, iar Iisus dăruieşte vindecare cînd cel care are să fie vindecat crede, dar sau din pricina bolii nu poate să meargă la El sau din pricina neştiinţei nu are despre Hristos părerea cuvenită Lui sau din pricină că este nevîrstnic.

„Iar făcîndu-se seară, au adus la Dînsul mulţi îndrăciţi şi a scos duhurile din ei cu cuvîntul; şi pe toţi bolnavii i-a tămăduit, ca să se împlinească ceea ce s-a spus de prorocul Isaia: „Neputinţele noastre a luat şi bolile noastre a purtat”»¹⁰.

Ai văzut că credinţa mulţimii creşte? Era tîrziu, dar nu se îndurau să plece, nici nu socoteau că e nepotrivit să aducă la El spre seară pe bolnavii lor. Tu însă uită-mi-te la mulţimea mare de bolnavi vindecaţi, pe care evangheliştii îi trec sub tăcere! Nu ne vorbesc, nici nu ne istorisesc în parte fiecare vindecare, ci, printr-un singur cuvînt, vorbesc de un neapus noian de minuni. Apoi iarăşi, ca să nu pui la îndoială măreţia minunii, că adică într-o clipită de timp a dezlegat şi a vindecat atîta mulţime de oameni şi atît de felurite boli, evanghelistul aduce pe profet martor al

6. *Matei* 17, 9.

7. *Matei* 8, 24–27.

8. *Marcu* 1, 30.

9. *Matei* 8, 5–6.

10. *Matei* 8, 16–17.

celor săvârșite; ne arată că dovada din Scriptură este puternică, nu mai puțin decît înseși minunile, spunîndu-ne că și Isaia a vorbit de aceste minuni, cînd a zis: „*Neputințele noastre a luat și bolile noastre a purtat*”¹¹. N-a spus: „a dezlegat”, ci: „a luat” și „a purtat”, cuvinte care, după părerea mea, sînt spuse mai degrabă despre păcate, în deplin acord cu profetul Ioan Botezătorul, care a spus: „*Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii*”¹².

II

Dar aş putea fi întrebât:

– Pentru ce aici evanghelistul aduce această profeție ca mărturie pentru vindecarea bolilor?

– O aduce sau pentru că interpretează această profeție în sens istoric, sau pentru a arăta că cele mai multe boli sînt pricinuite de păcate sufletești. Că dacă moartea, cel mai mare rău, își are rădăcina și temeiul în păcat¹³, cu atît mai mult majoritatea bolilor; pentru că păcatul ne face să fim supuși patimilor.

„*Văzînd Iisus mulțimi multe împrejurul Lui, a poruncit să treacă de cealaltă parte*”¹⁴.

Uită-te iarăși la smerenia lui Hristos! Ceilalți evangheliști spun că a certat pe demoni, ca să nu spună că El este Hristos, Fiul lui Dumnezeu¹⁵; evanghelistul Matei spune că S-a depărtat de mulțimi. A făcut lucrul acesta ca să ne învețe să fim smeriți; dar totodată ca să potolească invidia iudeilor și să ne învețe să nu facem nimic de ochii lumii. Că Domnul nu vindeca numai trupurile, ci îndrepta și sufletele și învăța pe oameni filozofia, arătîndu-Și puterea Sa și prin una și prin alta; și prin aceea că vindeca bolile și prin aceea că nu făcea nimic de ochii lumii.

Și mulțimile stăteau pironite de El, iubindu-L, admirîndu-L și voind să-L vadă. Cine ar fi putut să se depărteze de El, cînd făcea minuni așa de mari? Cine n-ar fi vrut să-I vadă chiar numai fața și gura, care rostea unele ca acelea? Nu era minunat numai cînd făcea minuni, ci chiar cînd Se arăta era plin de farmec. Lucrul acesta a vrut să-l spună profetul prin cuvintele: „*Împodobit cu frumusețe, mai mult decît fiii oamenilor*”¹⁶; iar cînd Isaia spune că „*n-avea chip, nici frumusețe*”¹⁷, Isaia spune cuvintele acestea sau pentru că pune în comparație frumusețea Lui omenească cu

11. *Isaia* 53, 4.

12. *Ioan* 1, 29.

13. *Rom.* 5, 12.

14. *Matei* 8, 18.

15. *Marcu* 1, 34; *Luca* 4, 41.

16. *Ps.* 44, 3.

17. *Isaia* 53, 2.

frumusețea și slava nespūsă și negrăită a Dumnezeirii Sale sau pentru că istorisește cele ce se vor petrece în timpul patimilor, necinstea suferită în vremea răstignirii și smerenia arătată în toate împrejurările de-a lungul întregii Sale vieți.

Hristos n-a poruncit să treacă de cealaltă parte pînă ce n-a vindecat mai întîi pe toți bolnavii. Nici mulțimea nu L-ar fi lăsat. După cum pe Munte mulțimile au stat lîngă Hristos nu numai cînd vorbea, ci L-au urmat și după ce a terminat cuvîntarea Sa, tot așa și acum; L-au înconjurat nu numai cînd făcea minuni, ci și după ce a terminat. Aveau mare folos chiar numai uitîndu-se la chipul Domnului. Gîndește-te cît trebuie să fi strălucit chipul Stăpînului nostru obștesc atunci, dacă Moise avea fața plină de slavă¹⁸, iar Ștefan arăta ca un înger?¹⁹ Poate că mulți s-au aprins acum de dorința de a vedea chipul Domnului; dar dacă voim, vom vedea un chip cu mult mai frumos decît cel de atunci. Dacă vom duce viața aceasta cu îndrăznire, îl vom primi pe Domnul pe nori, întîmpinîndu-L într-un trup nemuritor și nestricăcios²⁰.

Uită-te că Domnul nu alungă mulțimile, ca să nu le supere. Nu le-a spus: „Plecați de aici!”, ci a poruncit să treacă de cealaltă parte, dîndu-le a înțelege că pot negreșit să vină și acolo. Și mulțimile l-au arătat atîta dragoste, încît L-au urmat și de cealaltă parte cu dragă inimă.

Iar un rob al banilor, un om foarte îngîmfat,

„Apropiîndu-se de El, l-a spus: Învățătorule, voi merge după Tine oriunde vei merge”²¹.

Ai văzut ce mare îngîmfare? S-a apropiat cerînd să nu fie numărat cu mulțimea, ci arătînd că este mai presus de gloată. Așa nărav au iudeii! Te plictisesc la timp nepotrivit. Tot așa, mai tîrziu, un altul, pe cînd toți tăceau, el sare și spune: „Care e cea dintîi poruncă din lege?”²². Totuși Stăpînul nu l-a ținut de rău pentru îndrăzneala lui la timp nepotrivit, ca să ne învețe să suportăm pe niște oameni ca aceștia. Tot în acest scop, Domnul nu mustra, în auzul tuturor, pe cei care veneau la El cu gînduri rele; le răspundea după inima lor, ca să înțeleagă numai ei mustrarea, fiindu-le de un îndoit folos: întîi că le arăta că știe ce au pe cuget, apoi că le dădea puțința să-și îndrepte viața prin aceea că nu i-a dat de gol în fața mulțimii. Așa a făcut Hristos și cu acest cărturar. Cărturarul, văzînd multe Sale minuni și pe mulți oameni mergînd după El, s-a gîndit că ar cîștiga bani de pe urma minunilor lui Hristos. De aceea se grăbea să-L urmeze.

18. *Ieș.* 34, 30.

19. *Fapte* 6, 15.

20. *I Tes.* 4, 17.

21. *Matei* 8, 19.

22. *Marcu* 12, 28.

- De unde putem ști asta?
- Din răspunsul dat de Hristos. Că nu răspunde cuvintelor întrebării, ci gândurilor ascunse în sufletul lui.
- Ce-i răspunde?
- „Te aștepti, îi spune Hristos, să strângi bani venind după Mine? Dar nu vezi că n-am adăpost, nici atîta cît au păsările? Că „*Vulpile au vizuini și păsările cerului cuiburi, dar Fiul Omului n-are unde să-și plece capul*”²³.

Prin aceste cuvinte Hristos nu-l respinge, ci-i muștră gîndul lui viclean, dîndu-i puțința, dacă ar voi, să-L urmeze într-o perspectivă ca aceasta. Dar ca să-i vezi viclenia lui, după ce a auzit răspunsul și s-a văzut muștrat, n-a spus: „Sînt gata să te urmez!”.

III

Și în alte multe împrejurări Hristos face la fel. Nu ține de rău pe față pe nimeni; dar prin răspunsul dat scoate la iveală gîndul cel rău al celor ce se apropiau de El. Tînărului, care I-a spus: „*Învățătorule bune*”²⁴ și care se aștepta ca, prin linguseală, să-L atragă spre el, Domnul i-a răspuns, după gîndul lui, zicîndu-i: „*Pentru ce-Mi zici bun? Nimeni nu este bun decît numai unul Dumnezeu!*”²⁵. Altădată, cînd cineva I-a spus: „*Iată Mama Ta și frații Tăi Te caută!*”²⁶, ascultă ce răspuns îi dă: „*Cine este Mama Mea și cine sînt frații Mei?*”²⁷. A răspuns așa pentru că cel care-I adresase cuvîntul a gîndit ca un om; nu cu dorința de a auzi un cuvînt folositor, ci ca să arate celor din jurul lui că-L cunoaște pe Iisus și ca să se mîndrească cu această cunoștință. Și iarăși, fraților Lui, care I-au spus: „*Arată-te lumii!*”²⁸ - că voiau să se laude cu El - le-a răspuns: „*Vre-mea voastră totdeauna este gata, dar a Mea n-a sosit încă*”²⁹. La fel a făcut și cu cei care-L întrebau cu gînd curat; de pildă lui Natanail, căruia i-a spus: „*Iată cu adevărat israilitean, întru care nu este viclesug*”³⁰. Și iarăși ucenicilor lui Ioan Botezătorul le-a spus: „*Mergeți și spuneți lui Ioan cele ce auziți și vedeți*”³¹; n-a răspuns cuvintelor ucenicilor lui Ioan, ci gîndului celui care i-a trimis. Și iarăși poporului, care era în jurul Lui cînd ucenicii lui Ioan I-au pus întrebarea, a vorbit conștiinței mulțimii, spunînd: „*Ce ați*

23. Matei 8, 20.

24. Matei 19, 16.

25. Matei 19, 17.

26. Matei 12, 47.

27. Matei 12, 48.

28. Ioan 7, 4.

29. Ioan 7, 6.

30. Ioan 1, 47.

31. Luca 7, 22.

ieșit să vedeți în pustie"³². Dar pentru că mulți din ei socoteau poate pe Ioan un om ușuratic și nestatornic, Hristos le-a îndreptat părerea spunându-le: „*Ce ați ieșit să vedeți în pustie? Trestie clătinață de vînt? Sau om îmbrăcat în haine moi?*”³³. Prin aceste două pilde Hristos a arătat că Ioan nu-i nestatornic prin fire și nici nu-i moleșit de trai bun. Astfel a răspuns gîndului ascuns al celor din jurul Lui.

Uită-te cît de multă smerenie a arătat Hristos și în această împrejurare! Nu i-a spus cărturarului: „Am casă, dar o disprețuiesc!”, ci: „Nu am!”, Răspunsul Său e și precis și plin de smerenie. La fel este Hristos cînd mănîncă și bea, cînd pare că face contrarul decît făcea Ioan Botezătorul; toate le face pentru mîntuirea iudeilor; dar, mai bine spus, a întregii lumi, închizînd în același timp și gurile ereticilor și voind totodată să atragă la Sine și pe cei din jurul Lui.

„Un altul I-a zis: „Doamne, dă-mi voie să merg să îngrop mai întîi pe tatăl meu!”³⁴.

Ai văzut deosebirea dintre o rugăminte și alta? Celălalt cu nerușinare îi spune: „*Voi merge după Tine oriunde vei merge*”; acesta, deși cerea un lucru cuvios, îi spune: „*Dă-mi voie!*” Dar Hristos nu i-a dat voie, ci a spus:

„*Lasă morții să-și îngroape morții lor! Tu vino după Mine!*”³⁵
Totdeauna Domnul se uită la gîndul omului.
– Pentru ce nu i-a dat voie? aș putea fi întrebat.
– Și pentru că erau și alții care să îngroape mortul – așa că nu avea să rămînă mortul neîngropat –, dar și pentru că ucenicul Său nu trebuia să se îndepărteze de la îndatoriri cu mult mai mari. Prin cuvintele: „*Morții lor*” Iisus arată că mortul nu era dintre ai Lui; după părerea mea cel mort era necredincios.

Dacă te minunezi de tînărul acesta că și-a cerut voie de la Iisus pentru un lucru așa de necesar și n-a plecat de capul lui, apoi cu mult mai mult minunează-te că a rămas lîngă Iisus cînd l-a oprit.

– Dar nu-i cea mai mare nerecunoștință, aș putea fi întrebat, ca un fiu să nu se ducă la înmormîntarea tatălui său?

– Dacă acela ar fi făcut aceasta din trîndăvie, ar fi fost nerecunoștință; dar ar fi dat dovadă de cea mai mare lipsă de judecată dacă ar fi plecat să facă un lucru mai puțin necesar, neglijînd un lucru mai necesar.

Iisus nu l-a oprit, poruncindu-i să nu cinstească pe părinți, ci ca să ne arate că nimic nu trebuie să fie pentru noi mai necesar decît cele cerești,

32. Luca 7, 24.

33. Luca 7, 24–25.

34. Matei 8, 21.

35. Matei 8, 22.

că trebuie să ne lipim sufletul de ele cu toată sîrguința, că nu trebuie să amî-năm deloc, oricît de constrîngătoare și de necesare ar fi alte interese ale noastre. Ce este mai necesar într-adevăr decît îngroparea tatălui nostru? Și totuși ce este mai ușor? Nici nu trebuie să cheltuiești mult timp!

Dacă³⁶ nu trebuie să ne îndepărtăm de îndatoririle noastre duhovnicești, nici puțina vreme cît trebuie s-o cheltuim cu îngroparea tatălui nostru, gîndește-te, ce merităm noi, care ne depărtăm tot timpul de faptele ce se cuvin să le facem pentru Hristos, noi, care preferăm pe cele fără de preț celor de neapărată trebuință, noi, care ne ocupăm de lucruri de nimic, fără să ne silească cineva? Și cu acest prilej trebuie să ne minunăm de filozofia învățaturii lui Hristos, că l-a ținut pe ucenicul Său cu cuvîntul Său. În afară de asta, l-a scăpat și de mulțime de necazuri: de jale, de plîsete și de cele ce le aduce cu sine moartea. Că după ce-l îngropa pe tatăl său, trebuia să se ocupe de testament, de împărțirea moștenirii și de toate celelalte ce vin după acestea. Și astfel, valuri după valuri, îl duceau departe de limanul adevărului. Pentru aceasta l-a ținut Hristos lîngă El și l-a pironit de El. Dacă încă te mai minunezi și te tulburi că Hristos n-a dat voie ucenicului Său să se ducă la înmormîntarea tatălui său, gîndește-te că mulți oameni nu îngăduie ca acei slabi de inimă să afle de moartea unora de-ai lor, fie tată, fie mamă, fie copil sau prieten și nici nu-i lasă să meargă după mort la mormînt. Și nu-i învinuim de cruzime, nici de neomenie. Și pe bună dreptate. Dimpotrivă, ar fi o cruzime ca pe niște oameni ca aceștia să-i lăsăm să ia parte la jalea unei înmormîntări.

IV

Dacă este un rău să jelim pe morții noștri și să ne zdrobim inima, apoi cu mult mai mare rău este să ne lipsim de cuvintele cele duhovnicești. Din pricina asta Domnul a spus și în altă parte: „*Nimeni care-și pune mîna pe plug și se uită înapoi nu este potrivit pentru împărăția lui Dumnezeu*”³⁷. Cu mult mai bine este să propovăduiești împărăția cerurilor și să smulgi pe alții de la moarte, decît să îngropi pe un mort care nu mai e de folos la nimic, mai ales cînd sînt cei care pot împlini lucrul acesta.

De aici învățăm că nu trebuie să pierdem nici cel mai puțin timp cînd e vorba de îndatoririle noastre duhovnicești, chiar dacă ne-ar sili nenumărate treburi, și să preferăm pe cele duhovnicești tuturor treburilor, chiar celor de neapărată trebuință și să știm ce este viața, ce este moartea. Mulți dintre cei ce par vii nu se deosebesc întru nimic de cei

36. De aici începe partea morală: *Oamenii care trăiesc în desfătări și cei cu putere nu se deosebesc întru nimic de morți.*

37. Luca 9, 62

morți, atita vreme cît trăiesc în păcate; dar, mai bine spus, aceștia sînt mai răi decît morții. Că „*cel care a murit nu mai păcătuiește*”³⁸, pe cînd cel viu slujește păcatului. Să nu-mi spui că cel viu nu-i mîncat de viermi, că nu stă în coșciug, că n-a închis ochii, că nu-i înfășurat în giulgiuri de înmormîntare! Nu; dar este într-o stare mai rea decît un mort; nu-l mănîncă viermii, dar patimile îi sfîșie sufletul mai groaznic decît fiarele sălbatice. Chiar dacă are ochii deschiși, totuși e mai rău decît cel cu ochii închiși. Ochii celui mort nu văd nimic rău; ochii celui viu, fiindu-i deschiși, strînge în jurul său nenumărate păcate; unul stă în coșciug și nu-l mai mișcă nimic; celălalt, însă este îngropat în groapa nenumărate-lor sale păcate.

– Dar trupul lui nu-l vezi putrezit!

– Și ce-i cu asta? Înainte de trup i-a putrezit sufletul; a pierit sufletul și putreziciunea e mai mare. Mortul miroase urît zece zile; celălalt împrăstie miros greu toată viața lui; gura îi este mai necurată decît canalele. Deosebirea între unul și altul este că mortul este supus numai putreziciunii firești, pe cînd celălalt putrezește datorită nebuleniei sale, scornind în fiecare zi noi și noi prilejuri de putreziciune.

– Dar este purtat de cai!

– Și ce-i cu asta? Și mortul e purtat pe năsalii! Și iată grozăvia! Pe cel mort, legat cu giulgiuri și putrezit, nimeni nu-l vede, că îl acoperă capacul sicriului; pe cînd pe celălalt, deși miroase greu, îl vede toată lumea; se plimbă pretutindeni și-și poartă în trup, ca într-un sicriu, sufletul mort. Și dacă ai putea vedea sufletul unui om, care trăiește în desfătare și păcat, ți-ai da seama că ar fi mult mai bine să zacă legat în mormînt, decît să fie strîns de lanțurile păcatelor; ar fi mai bine să aibă peste el o piatră, decît povara grea a nesimțirii. Pentru aceea ar trebui ca rudele și cunoscuții unor astfel de morți, care nu mai simt păcatul, să se apropie de Iisus și să se roage pentru ei, așa cum a făcut Maria pentru Lazăr³⁹. Nu te deznădăjdui, chiar dacă miroase greu, chiar dacă e de patru zile, ci apropie-te de Iisus și ridică tu mai întîi piatra de pe cel mort! Și atunci îl vei vedea zăcînd ca în mormînt, legat cu giulgiuri.

Dacă vreți, să aduc înaintea voastră pe unul din boieri, pe unul din cei puternici. Nu vă temeți! N-am să dau nume! Dar, mai bine spus, chiar dacă aș da nume, nici atunci n-ar trebui să vă temeți. Cine se teme de un mort? Orice ar face, mortul rămîne mort! Un mort nu poate să facă rău, mic sau mare, unui om viu.

Să ne uităm la ei! Capul li-i legat; că acela care are totdeauna băutura în cap are toate simțurile astupate și legate, ca morții, care-s acoperiți cu capace și legați cu giulgiuri. Dacă vrei, uită-te și la mîinile lor! Le vei

38. *Rom.* 6, 7.

39. *Ioan* 11, 21-22.

vedea alipite de stomac, ca la morți, și legate, nu cu giulgiuri, ci, ce-i cu mult mai groaznic, cu lanțurile lăcomiei. Lăcomia nu-i lasă să întindă mâinile spre milostenie, nici spre altă faptă bună, ci-i face mai ne folositori decît morții. Vrei să le vezi și picioarele legate? Le vezi iarăși strînse puternic de griji; și de aceea niciodată nu pot să alerge spre casa lui Dumnezeu.

Ai văzut mortul? Vezi-i și cioclul! Cine îi duce la groapă pe aceștia? Diavolul! El îi leagă strașnic și nu îngăduie ca omul să arate om, ci lemn uscat. Cum să mai arate unul ca acesta om cînd nu are ochi, nu are mîini, nu are picioare, nimic din unele ca acestea! Poți să vezi că și sufletul lor este tot așa de înfășurat; este mai degrabă idol decît suflet.

Așadar, pentru că oamenii aceștia zac în nesimțire și au ajuns ca niște morți, să ne apropiem pentru dînșii de Iisus, să-L rugăm să-i învieze, să ridicăm piatra de pe ei, să le dezlegăm legăturile! Dacă vei ridica piatra, adică nesimțirea lor față de păcat, vei putea să-i scoți îndată și din mormînt. Iar odată scoși, îi vei scăpa mai ușor de legături. De vei face așa, Hristos te va cunoaște; iar cînd vei învia și vei fi dezlegat, te va chema la cina Sa.

Așadar toți cîți sînteți prietenii lui Hristos, toți cîți sînteți ucenicii Lui, toți cîți iubiți pe cel mort, apropiați-vă de Iisus și rugați-L pentru cel mort! Chiar dacă mortul miroase greu de tot, totuși nici așa rudele și cunoscuții nu trebuie să-l părăsească, ci cu atît mai mult să se ducă la Iisus. Așa au făcut atunci și surorile lui Lazăr. Să nu încetăm a-L ruga pe Iisus, să nu ne oprim rugăciunile și cererile noastre, pînă ce nu-l primim viu pe cel mort. Dacă ne vom îngriji așa și de mîntuirea noastră și de mîntuirea semenilor noștri, vom dobîndi iute și viața ce va să fie, pe care, facă Dumnezeu să o dobîndim cu toții, cu harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava în vecii vecilor, Amin.

OMILIA XXVIII

**„Și intrînd El în corabie, au mers după El ucenicii Lui.
Și iată furtună mare s-a făcut pe mare,
încît se acoperea corabia de valuri, iar El dormea”¹**

I

Evangelistul Luca, neținînd seama de ordinea cronologică, a spus: „Și a fost în una din zile și El a intrat în corabie și ucenicii Lui”². Evangelistul Marcu face la fel³. Evangelistul Matei, însă, n-a spus așa, ci păstrează și aici ordinea cronologică. Că evangheliștii nu istorisesc la fel faptele și minunile Domnului. Am spus aceasta și mai înainte, ca să nu se creadă că sînt contraziceri între evangheliști, din pricină că unii din ei au lăsat la o parte unele amănunte.

Hristos a dat drumul mulțimilor să plece, dar a luat cu El pe ucenici. Acest lucru îl spun și ceilalți evangheliști. Și i-a luat pe ucenici nu în zadar, nici fără rost, ci ca să-i facă spectatorii minunii ce avea să urmeze. Ca un minunat instructor, Hristos i-a deprins pe ucenicii Săi și cu bune și cu rele: să fie fără teamă în primejdii și smeriți cînd sînt lăudați. Și ca să nu gîndească despre ei că sînt cineva, întrucît celorlalți le-a dat drumul să plece, iar pe ei i-a luat, îi lasă să se primejduiască pe mare; prin aceasta le-a scos și îngîmfarea din suflet, dar i-a deprins și să suporte cu curaj încercările.

Mari erau și minunile de mai înainte, dar minunea aceasta era și un exercițiu, nu mic, și era înrudită cu o altă minune din Vechiul Testament⁴. De aceea a luat cu El numai pe ucenicii Săi. Cînd au loc numai minunile, Domnul îngăduie poporului să fie de față; dar cînd sînt încercări și primejdii, Domnul ia numai pe ucenicii Săi, pe atleții lumii, pe care trebuia să-i deprindă cu încercările și primejdiile.

Evangelistul Matei spune scurt că Hristos dormea; evangelistul Marcu, însă, spune că dormea pe un căpătîi⁵, arătîndu-ne smerenia Sa, iar prin asta învățîndu-ne multă filozofie.

1. *Matei* 8, 23-24.

2. *Luca* 8, 22.

3. *Marcu* 4, 35-38.

4. *Iey.* 14, 16, 21.

5. *Marcu* 4, 38.

Așadar când s-a pornit furtuna și marea s-a infuriat, L-au sculat, zicându-I:

„Doamne, mîntuiește-ne, că pierim!”⁶

Domnul, însă, înainte de a certa marea, îi ceartă pe ucenici. Că, după cum am spus, Domnul a îngăduit furtuna, pentru a-i exercita; furtuna de pe mare era o școală a încercărilor ce aveau să vină peste ei. Și mai târziu i-a lăsat să cadă de multe ori în primejdii mai grele și a zăbovit cu ajutorul. De aceea și Pavel spunea: *„Nu vreau să nu știți voi, fraților, că am fost îngreunați peste măsură și peste putință, încît n-aveam nădejde nici de viață”⁷*; iar puțin mai jos iarăși: *„Care, din astfel de morți ne-a izbăvit”⁸*.

Deci Hristos, înainte de a certa marea, îi ceartă pe ucenicii Săi, spre a-i învăța că trebuie să aibă curaj chiar dacă se ridică mari valuri și spre a-i învăța că toate le rînduiește spre folosul lor. Spaima, într-adevăr, le-a fost spre folos, iar minunea a apărut mai mare și le-a rămas neștersă în minte. Domnul, când avea să facă o minune, făcea mai înainte alte multe fapte, care deșteptau mintea, ca nu cumva, cu trecerea timpului, să se uite minunea. Tot așa și Moise; mai întîi s-a speriat de șarpe; și nu s-a speriat așa ușor, ci spaimă de moarte l-a cuprins; și atunci a văzut minunea, că șarpele s-a prefăcut în toiag⁹. Tot așa și apostolii; cînd se așteptau să piară, atunci au fost mîntuiți. Ca să-și poată da seama de măreția minunii, trebuia să simtă primejdia. De aceea și dormea Hristos; dacă Hristos ar fi fost treaz, apostolii sau nu s-ar fi temut sau nu L-ar fi rugat sau nici nu și-ar fi închipuit că poate să potolească furtuna. De aceea, deci, dormea, ca să se nască spaimă în sufletele lor și ca să li se întipărească mai bine în minte cele ce aveau să se petreacă în jurul lor. Cu alți ochi privim bucuriile și durerile altora și cu alți ochi privim bucuriile și durerile noastre. Pînă la furtuna de pe mare apostolii văzuseră pe Iisus făcînd bine altora; ei nu se bucuraseră încă de nici o binefacere și erau oarecum nepăsători; că nu erau nici ologi și nici nu aveau vreo altă boală; trebuia, dar, să se bucure și ei personal de binefacerile lui Hristos; iar Domnul îngăduie dezlănțuirea furtunii, ca ucenicii să simtă mai lămurit binefacerea primită. Domnul nu dă lecția aceasta ucenicilor cînd erau de față mulțimile, ca nu cumva mulțimile, văzîndu-le spaima, să-i socotească puțin credincioși, ci îi ia îndeosebi și îi îndreaptă. Și, înainte de a potoli furia apelor, le potolește viforul din sufletele lor, certîndu-i și spunîndu-le:

„Pentru ce sînteți infricoșăți, puțin credincioșilor?”¹⁰

6. Matei 8, 25.

7. II Cor. 1, 8.

8. II Cor. 1, 10.

9. Ieș. 4, 1-5.

10. Matei 8, 26.

Îi învață că frica nu li s-a născut din pricina încercării venite peste ei, ci a slăbiciunii sufletului lor.

Dacă cineva mi-ar spune că nici teama și nici puținătatea credinței i-au făcut pe apostoli să-L scoale pe Domnul, apoi îi voi răspunde că mai cu seamă teama lor este un semn că nu aveau despre Hristos părerea cuvenită. Apostolii știau că dacă Hristos ar fi fost treaz putea să potolească furtuna; dar că putea face asta și dormind, nu știau încă. Și pentru ce te minunezi că apostolii erau încă nedesăvârșiți și acum, după atâtea alte minuni? De aceea Domnul îi ține de rău de multe ori, ca atunci când le zice: „*Încă și voi sînteți nepricepuți?*”¹¹. Dacă, deci, apostolii sînt încă nedesăvârșiți, pentru ce să te mai miri că mulțimile nu aveau o părere mare despre El?

Că se minunau zicînd: „*Cine este Omul Acesta, că și marea și vînturile ascultă de El?*”¹²

Hristos nu i-a ținut de rău că L-au numit om, ci aștepta să-i învețe, prin minunile Sale, că părerea lor era greșită.

– După ce-L socoteau om?

– După înfățișare, după somn, după folosirea corăbiei. Din pricina aceasta mulțimile nedumerite se întrebau: „*Cine este Acesta?*” Somnul și înfățișarea Îl arătau om; marea, însă, și potolirea ei L-au arătat Dumnezeu.

II

Și Moise făcuse odinioară o minune ca aceasta¹³. Dar cîtă deosebire între Moise și Hristos! Moise a poruncit mării ca rob; Hristos săvîrșește minunea ca Stăpîn. Hristos n-a întins toiagul ca Moise, n-a ridicat mîinile la cer, nici n-a avut nevoie de rugăciune, ci ca un stăpîn, care poruncește slujnicii sale, și ca Creator al fapturilor, așa a potolit și a înfrînat marea, numai cu cuvîntul și cu porunca. Și toată furtuna a încetat îndată și nici urmă de frămîntare nu s-a mai văzut pe fața mării. Lucrul acesta a vrut să-l arate evanghelistul prin cuvintele „*Și s-a făcut liniște mare*”¹⁴. Și ceea ce psalmistul spusese ca mare lucru despre Tatăl, aceea a arătat și Hristos prin fapte.

– Dar ce a spus psalmistul despre Tatăl?

– A spus: „*Zis-a și a stat duhul vîforului*”¹⁵. Tot așa și acum. Hristos a zis și s-a făcut liniște mare. De aceea mai cu seamă s-au și minunat de El oamenii; și nu s-ar fi minunat dacă ar fi făcut și El la fel ca Moise.

11. Matei 15, 16.

12. Matei 8, 27.

13. Ieș. 14, 16, 21.

14. Matei 8, 26.

15. Ps. 106, 25.

Cînd Domnul S-a coborît pe uscat a urmat o altă minune și mai înfricoșătoare. Niște îndrăciți, care umblau de colo-colo ca niște fugari, văzîndu-L pe Stăpîn au zis:

„Ce ai cu noi, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu? Ai venit aici înainte de vreme ca să ne muncești pe noi?”¹⁶.

Pentru că mulțimile Îl numeau pe Hristos om, au venit demonii ca să-I proclame Dumnezeirea Sa! Cei care nu văzuseră marea înfuriată și iarăși potolită auzeau acum pe demoni strigînd ceea ce strigase marea prin potolirea ei. Apoi, ca să nu se creadă că strigătul lor este lingușeală, demonii mărturisesc propria lor suferință, spunîndu-I: „Ai venit aici înainte de vreme ca să ne muncești?” Demonii mărturisesc mai întii dușmănia lor față de Hristos, ca să nu fie bănuitoare rugămintea lor de mai tîrziu, de a le da voie să intre în turma de porci. Prezența lui Hristos îi făcea să sufere cele mai groaznice chinuri, erau biciuiți în chip nevăzut, erau frămîntați mai mult decît marea, erau chinuiți, erau munciți. Pentru că nici un om nu îndrăznea să se apropie de ei, Hristos se îndreaptă spre ei. Evanghelistul Matei spune că demonii I-au zis Domnului: „Ai venit aici înainte de vreme ca să ne muncești pe noi?” Ceilalți evangheliști au adăugat că L-au rugat și I-au cerut să nu-i arunce în adînc¹⁷. Gîndeau că le și stă înainte munca veșnică și se temeau că aveau să fie dați pedepsei chiar în clipa aceea.

Nu este nici o contradicere între evangheliști chiar dacă Luca vorbește de un singur îndrăcit, iar Matei de doi. Dacă Luca ar fi spus că a fost numai un îndrăcit și că n-a mai fost altul, atunci ar fi fost contrazicere între el și evanghelistul Matei; dar dacă Luca vorbește de unul, iar Matei de doi, nu înseamnă că se contrazic, ci că istorisesc diferit același fapt. După părerea mea, Luca, în istorisirea sa, a vorbit numai de îndrăcitul care era mai bolnav dintre cei doi îndrăciți. Din pricina asta și spune că boala lui era cumplită; de pildă că-și sfărîma lanțurile și cătușele și rătăcea prin pustie¹⁸, iar evanghelistul Marcu spune că se tăia cu pietre¹⁹. Cuvintele demonilor sînt îndeustătoare să arate dușmănia și nerușinarea lor. „Ai venit, spun ei, ca mai înainte de vreme să ne muncești?”. Nu puteau spune că n-au păcătuit; dar se roagă să nu-i pedepsească înainte de vreme. Săvîrșiseră multe fărădelegi, stricaseră și chinuiseră făptura lui Dumnezeu în toate chipurile cu putință; de aceea Hristos îi lovise cu acele groaznice chinuri. Și pentru că socoteau că, din pricina grozăviei faptelor

16. Matei 8, 29.

17. Marcu, 5, 10; Luca 8, 31.

18. Luca 8, 29.

19. Marcu 5, 5.

lor, Domnul n-are să mai aștepte timpul pedepsei, se roagă și-I cer stăruitor lui Hristos să nu-i trimită la muncă înainte de vreme.

Și cei care nu sufereau pe ei cătușele vin cu cătușele pe ei; cei care cutreierau munții au ieșit la cîmpie; cei care împiedicau drumul altora s-au oprit cînd au văzut că Domnul le taie drumul lor.

- Dar pentru ce le plăcea să locuiască în morminte?

- Pentru că demonii voiau să sădească în sufletele oamenilor o învățătură rea, că sufletele celor morți se fac demoni. Dar aceasta nici prin minte nu trebuie să ne treacă.

Dar poate că m-ar întreba cineva:

- Mulți vrăjitori junghie copii ca să se folosească de sufletele lor la facerea vrăjilor. Ce ai de spus de asta?

- Cine o dovedește? Mulți spun, într-adevăr, că vrăjitorii ucid copii; dar de unde știi că sufletele celor uciși lucrează cu vrăjitorii? Răspunde-mi, te rog, la întrebarea asta!

- Chiar demoniacii strigă: „Eu sînt sufletul cutăruia!”

- Dar și asta e o înșelătorie diavolească. Nu strigă sufletul celui mort, ci demonul, care vorbește în numele lui, ca să înșele pe cei ce-l aud. Dacă sufletul ar avea puterea să intre într-un demon și să se facă demon, apoi cu atît mai mult ar putea să se întoarcă în propriul său trup. În afară de asta, e de neînțeles ca cel ucis să dea ajutor ucigașului său, sau ca un om să aibă puterea să prefacă o putere imaterială în altă substanță. Dacă nu se poate face aceasta cu trupurile, că nimeni nu poate preface trupul unui om în trup de măgar, cu mult mai mult nu se poate face aceasta cu sufletul nevăzut; nu se poate preface sufletul unui om în demon.

III

Astfel de cuvinte sînt, deci, basme băbești și sperietori pentru copii. Nici nu este cu putință ca sufletul, odată despărțit de trup, să mai rătăcească pe pămînt. Că spune Scriptura: „*Sufletele dreptilor sînt în mîna lui Dumnezeu*”²⁰. Iar dacă sufletele dreptilor sînt în mîna lui Dumnezeu, atunci și sufletele copiilor; că nici sufletele lor nu sînt rele. Sufletele păcătoșilor, îndată după moarte, sînt duse de aici; și se vede asta din pilda bogatului nemilostiv și a lui Lazăr²¹; iar în altă parte Hristos spune: „*Astăzi vor cere sufletul tău de la tine*”²². Nu este cu putință ca sufletul, odată ieșit din trup, să mai rătăcească pe pămînt. Și pe bună dreptate. Dacă noi, cînd sîntem în trup, deși cunoaștem destul de bine pămîntul și sîntem obișnuiți cu el, totuși, dacă mergem pe un drum străin, nu știm pe

20. *Înț. Sol.* 3, 1.

21. *Luca* 16, 19-31.

22. *Luca* 12, 20.

unde să apucăm, de nu este cineva care să ne îndrumeze, cum este cu puțință ca sufletul, despărțit de trup și lipsit de toate acelea cu care era obișnuit, să știe unde să meargă fără să-l îndrumeze cineva? Și din multe alte locuri putem vedea că sufletul nu rămîne pe pămînt după ce iese din trup. Ștefan zice: „*Primește duhul meu!*”²³; iar Pavel: „*Este cu mult mai bine să mă desfac și să fiu cu Hristos*”²⁴. Iar despre patriarhul Avraam Scriptura spune: „*Și a fost adăugat lingă părăntii lui, întru bătrînețe bune*”²⁵. Că nici sufletele păcătoșilor nu pot rămîne aici pe pămînt, ascultă-l pe bogatul nemilostiv cît se roagă să vină pe pămînt și nu i se îngăduie; dacă ar fi fost cu puțință, ar fi venit și ar fi spus cele ce se petrec acolo²⁶. Din acestea se vede deci că, după plecarea de pe pămînt, sufletele sînt duse într-un anumit loc, de unde nu mai au putere să se reîntoarcă pe pămînt, ci așteaptă ziua cea înfricoșătoare a judecării.

Dacă cineva m-ar întreba: „Pentru ce Hristos a făcut ce au cerut demonii, îngăduindu-le să intre în turma porcilor?”, voi răspunde așa: Hristos a făcut lucrul acesta nu pentru ca să dea ascultare demonilor, ci pentru ca să rînduiască multe. Întîi, să învețe pe cei izbăviți de tiranii aceia cumpliti cît de multă vătămare le aduceau acești dușmani; apoi, ca să cunoască toți că demonii nici în porci nu îndrăznesc să intre dacă Hristos nu le-ar îngădui; în al treilea rînd, ca să se știe că demonii ar fi făcut oamenilor acelora mai mult rău decît porcilor, dacă, în marea lor nenorocire, nu s-ar fi bucurat de purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Știe, doar, toată lumea că demonii ne urăsc pe noi mai mult decît pe animale. Deci dacă demonii n-au cruțat porcii, ci într-o clipă i-au aruncat în mare, cu mult mai mult ar fi făcut aceasta cu acei oameni pe care-i aveau în puterea lor; i-ar fi dus și tîrît în pustietăți dacă n-ar fi avut alături de ei, chiar atunci cînd demonii îi munceau, multa purtare de grijă a lui Dumnezeu, care-i înfrîna și-i oprea pe demoni de a merge mai departe.

De aici se vede că nu este om care să nu se bucure de purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Dacă nu se bucură toți la fel și nici în același chip, apoi și aceasta este cea mai bună cale a purtării de grijă a lui Dumnezeu. Că Dumnezeu Își arată purtarea Sa de grijă după trebuința deosebită a fiecăruia. Pe lingă cele spuse, mai învățăm de aici și altceva, că Dumnezeu poartă de grijă nu numai de toți îndeobște, ci de fiecare om în parte. Asta a arătat-o și ucenicilor Săi, spunînd: „*Iar vouă și perii capului vă sînt numărați*”²⁷. Și poți vedea aceasta lămurit chiar la îndrăciții aceștia; de mult ar fi fost înecați dacă nu s-ar fi bucurat de marea purtare de grijă a lui Dumnezeu.

23. *Fapte* 7, 59.

24. *Filip.* 1, 23.

25. *Fac.* 25, 8.

26. *Luca* 16, 27-31.

27. *Matei* 10, 30.

Domnul a îngăduit demonilor să intre în turma de porci, ca să afle și locuitorii ținuturilor acelora puterea Lui. Unde era cunoscut numele Lui, Hristos nu căuta să se arate; dar unde nu-L cunoștea nimeni, unde oamenii nu-L știau încă, făcea să strălucească minunile Sale, ca să atragă și pe aceștia la cunoașterea Dumnezeirii Sale. Că locuitorii orașului acela nu-L cunoșteau, o arată slârșitul. Ar fi trebuit să I se închine Lui și să se minuneze de puterea Lui, dar ei au trimis la El.

„Și L-au rugat să plece din hotarele lor”²⁸.

– Dar pentru ce demonii au omorât porcii?

– Demonii totdeauna se străduiesc să aducă supărări pe capetele oamenilor și totdeauna se bucură de pieirea lor. Aceasta a făcut-o diavolul și cu Iov, deși acolo Dumnezeu a îngăduit. Dar nici acolo Dumnezeu n-a făcut pe placul diavolului, ci, vrînd să-l arate mai strălucit pe slujitorul Său, a pus capăt obrăzniciei diavolului și a întors asupra capului lui tot ce pusese la cale împotriva dreptului. Și acum, cu vindecarea celor doi îndrăciți, s-a întîmplat contrariul de ce voiau demonii: puterea lui Hristos a fost strălucit vestită; răutatea demonilor, de care i-a izbăvit Hristos pe cei muncți de ei, a fost arătată și mai lămurit și s-a dovedit că demonii nici de porci nu se pot atinge, dacă nu le îngăduie Dumnezeu universului.

IV

Dacă cineva ar vrea să interpreteze această minune și în sens spiritual, nimic nu-l oprește. Dar istoria rămîne istorie. Trebuie, însă, să se știe lămurit că oamenii care trăiesc ca porcii ajung repede pe mîna demonilor. Dacă cei care suferă aceasta se poartă ca niște oameni, pot de multe ori să-i și învingă pe demoni; dacă, însă, ajung cu totul porci, nu numai că se îndrăcesc, dar se aruncă și în prăpastie. De altfel, ca să nu crezi că cele întîmplate au fost o înșelătorie, ci să fii pe deplin încredințat că demonii au ieșit din oamenii aceia, ți-o arată lămurit moartea porcilor.

Dar vezi-I și blîndețea lui Hristos, pe lingă puterea Lui! După ce făcuse atîta bine, locuitorii ținutului acela îl alungă; Hristos nu se împotrivește, ci pleacă; a părăsit pe oamenii care s-au declarat nevrednici de învățătura Sa și le-a dat ca învățători pe cei sloboziți din ghearele demonilor și pe păzitorii porcilor, ca de la ei să afle cele petrecute. Hristos a plecat și-i lasă cuprinși de mare frică. Paguba lor cea mare răs-pîndea vestea minunii săvîrșite, iar cele întîmplate le pișcau sufletul. Din toate părțile se auzeau glasuri care predicau minunea nemaiauzită: cei tîmăduiți, porcii înecați în mare, stăpîinii porcilor, păzitorii porcilor.

Acestea²⁹ le poți vedea că se petrec și acum. Sînt și acum mulți îndrăciți care locuiesc în morminte, a căror furie n-o pot stăpîni nici cătușele, nici lanțurile, nici mulțimea oamenilor, nici sfaturile, nici povețele, nici frica, nici amenințarea, nici altceva din unele ca acestea. Întru nimic nu se deosebește de îndrăcit desfrînatul, care umblă numai după femei; ca și îndrăcitul, umblă gol; e îmbrăcat cu haine, dar e lipsit de îmbrăcăminte a cea adevărată, e dezbrăcat de slava cuvenită lui; nu se taie cu pietre, ci cu păcate mai cumplite decît pietrele. Cine poate să lege pe un om ca acesta? Cine poate să potolească pe cel ce se pocește singur, pe cel cuprins de furii, pe cel ce nu stă niciodată acasă, ci colindă mormintele, adică locuințele desfrînatelor, locuințe pline de groaznic miros și de multă putreziciune?

Ce să mai spunem de zgîrcit, de iubitorul de argint? Nu-i, oare, și el tot un îndrăcit? Cine e în stare să-l lege? Nici frica, nici amenințările zilnice, nici îndemnurile, nici sfaturile! Zgîrcitul sfărîmă toate aceste lanțuri. Dacă te apropii de el ca să-l scapi de chinul lui, cu jurămint te roagă să nu-l scapi de chin, că pentru el cel mai mare chin este a nu fi în chin. Poate fi, oare, o stare mai ticăloasă? Demonii aceia, chiar dacă disprețuiau pe oameni, totuși s-au plecat poruncii lui Hristos și au ieșit îndată din trupul celor chinuți. Dar demonul zgîrceniei nu ascultă nici de poruncă. Iată, aude în fiecare zi pe Hristos spunîndu-i: „*Nu puteți sluji lui Dumnezeu și lui mamona!*”³⁰; Îl aude amenințîndu-l cu gheena și groaznice chinuri și nu ascultă. Nu pentru că demonul zgîrceniei este mai puternic decît Hristos, ci pentru că Hristos nu ne cumînțește fără voia noastră. Din pricina aceasta zgîrciții trăiesc ca în pustie, deși locuiesc în mijlocul orașelor. Care om cu judecată ar vrea să aibă de-a face cu astfel de oameni? Mai bine spus, eu aș prefera să trăiesc cu mii de îndrăciți decît cu unul care zace de această boală. Și nu greșesc cînd spun asta! Ne-o arată boala de care suferă și îndrăciții și zgîrciții. Zgîrciții socotesc dușmani chiar pe cei care nu le-au făcut rău; vor să facă rob pe cel liber și aduc peste el nenumărate rele; îndrăciții nu fac așa, ci-și poartă boala în ei înșiși. Zgîrciții ruinează multe case, fac să se hulească numele lui Dumnezeu, sînt o pacoste pentru țară și pentru întreaga lume; îndrăciții sînt mai degrabă vrednici de milă și de plîns; cele mai multe fapte le fac fără să-și dea seama; zgîrciții, dimpotrivă, păcătuiesc cu bună știință, își dezlanțuiesc furia în mijlocul orașelor și sînt cuprinși de o nebunie nouă. Au îndrăznit, oare, toți îndrăciții ce-a îndrăznit Iuda, care a săvîrșit cea mai mare nelegiuire? Toți care merg pe urmele lui Iuda, toți iubitorii de argint, ca niște fiare sălbatice scăpate din cuști,

29. De aici începe partea morală: *Împotriva zgîrciților*.

30. Matei 6, 24.

tulbură orașele și nimeni nu-i poate opri. Au și zgîrciții de jur împrejurul lor lanțuri și legături: frica de judecători, amenințarea legilor, osînda oamenilor și altele mai multe ca acestea; totuși pe toate le sfărîmă și le răstoarnă. Și dacă ai îndepărta din jurul zgîrciților aceste legături, atunci ai cunoaște bine că demonul, care stă în sufletul iubitorilor de argint, este mai sălbatic și mai furios decît demonii pe care i-a scos Domnul din cei doi îndrăciți.

V

Dar pentru că lucrul acesta nu-i cu putință, să ne închipuim măcar cu mintea că am îndepărtat din jurul zgîrcitului toate legăturile acelea și atunci vom cunoaște bine groaznica lor nebunie. Dar să nu vă temeți de fiară cînd o vom arăta în toată goliciunea ei! Lucrurile se petrec în închipuire, și nu aievea. Închipuie-ți un om care slobozește foc din ochi, negru la față; din amîndoi umerii îi ies șerpi în loc de mîini; să aibă și gură; în loc de dinți să-i fie împlîntate în gingii săbii ascuțite, în loc de limbă, o fîntînă din care să izvorască otravă și venin; pîntecele lui, mai mistuitor decît cuptorul, să înghită tot ce intră în el; picioarele, întraripate și mai iuți decît flacăra; fața lui, față de ciîne și de lup; glasul lui să nu aibă grai omenesc, ci să fie aspru, groaznic, înfricoșător; să aibă și în degete flăcări. Vi se par poate înfricoșătoare cuvintele mele, dar totuși nu l-am zugrăvit încă pe zgîrcit așa cum merită. Trebuie să mai adaug încă și altele. Pe toți pe care-i întîlnește să-i junghie, să-i mănînce, să le sfîșie cărnurile. Și totuși zgîrcitul e mai crud decît această fiară; e ca iadul, care pe toți îi cuprinde, pe toți îi înghite. E dușman obștesc al întregului neam omenesc; vrea să nu mai fie om pe pămînt, ca să stăpînească el toate averile pămîntului. Și nici aici nu se oprește, ci, după ce a omorît pe toți cu pofta sa, dorește să schimbe și natura pămîntului; vrea să-l vadă prefăcut în aur; și nu numai pămîntul, ci și munții, dumbrăvile, izvoarele, într-un cuvînt tot ce se vede. Dar ca să cunoașteți că încă n-am zugrăvit îndeajuns nebunia zgîrcitului, închipuiți-vă că n-ar fi nimeni care să-l țină de rău, că n-ar avea de cine să se teamă; desființați cu mintea frica de legi, și-l veți vedea pe zgîrcit punînd mîna pe sabie și trecîndu-i pe toți prin sabie; nu va cruța pe nimeni: nici prieten, nici rudă, nici frate, nici chiar pe cel ce l-a născut. Dar, mai bine spus, nici nu e nevoie să ne închipuim acestea, ci să-l întrebăm pe iubitorul de avuții dacă nu-i trec prin minte niște gînduri ca acestea, dacă nu omoară cu gîndul pe toți, pe prieteni, pe rude și chiar pe părinți. Dar iarăși, nici nu-i nevoie să-l întrebăm pe el! Că toți cei stăpîniți de boala aceasta știu că părinții le sînt povară. Socoate împovăraător și greu ce e dulce și plăcut tuturor, copiii. Că mulți oameni, din pricina dragostei de bani, nu vor să aibă copii; au mutilat firea; nu-și omoară copiii, dar opresc izvoarele nașterii.

Să nu vă mirați dacă am zugrăvit așa pe zgîrcit! Este mult mai rău decît l-am arătat. L-am înfățișat așa pentru că vreau să-l scap de demonul care-l stăpînește.

– Cum îl vom scăpa?

– Dacă îl vom face să-și dea seama că zgîrcenia este dușmanul îmbogățirii. Căci cei care voiesc să cîștige pe cele mici le pierd și pe cele mari, după cum spune și proverbul. Mulți împrumută adeseori bani cu dobîndă mare și, în nădejdea unui cîștig mare, nu-i cercetează pe cei pe care-i împrumută și odată cu dobînda pierd și capitalul. Alții cad în primejdii pentru că n-au vrut să sacrifice puțin din averea lor și odată cu averea își pierd și viața. Alții au avut puțină să ajungă în funcții mari sau să dobîndească alte onoruri asemănătoare, dar din pricina zgîrceniei au pierdut și ce-au avut. Pentru că nu știu să semene, ci se gîndesc numai să culeagă, pierd neconținut și recolta. Nimeni nu poate secera mereu și nici nu poate cîștiga mereu. Pentru că nu vor să cheltuiască, zgîrciții nici nu știu să cîștige. Chiar cînd trebuie să se căsătorească pătesc la fel; că sau se înșală, luînd o femeie săracă în loc de una bogată; sau iau una bogată, dar plină de nenumărate cusururi, și paguba le e cu mult mai mare. Că nu averea, ci virtutea face bogată pe o femeie. Ce folos de bogăție dacă femeia e cheltuitoare, dacă nu-i înțeleaptă, dacă împrăstie totul mai repede ca vîntul? Ce folos de bogăție dacă femeia e desfrînată și are nenumărați amanți? Ce folos de bogăție dacă e bețivă? Nu-l va săraci iute pe bărbat? Zgîrciții păgubesc nu numai cînd se însoară, ci și cînd tîrguiesc; dorind să cheltuiască cît mai puțin, nu cumpără robi vrednici și destoinici, ci-i caută pe cei mai ieftini.

Gîndindu-vă, dar, zgîrciților, la toate acestea – că încă nu puteți auzi cuvintele despre iad și despre împărăția cerurilor – și socotind pagubele pe care adeseori le suferiți din pricina iubirii de argint și cînd dați bani cu împrumut și cînd tîrguiți și cînd vă însurați și cînd vă judecați, într-un cuvînt în toate împrejurările, alungați din sufletul vostru dragostea de bani! Făcînd așa veți putea duce și viața aceasta fără primejdii; iar dacă veți înainta puțin pe calea virtuții și veți dori să auziți cuvinte despre filozofie, veți vedea pe Soarele dreptății³¹ și veți avea parte de bunătățile făgăduite de El, pe care facă Dumnezeu să le dobîndim cu toții, cu harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea în vecii vecilor, Amin.

31. *Mal.* 4, 2.

OMILIA XXIX

**«Și intrînd în corabie, a trecut și a venit în orașul Său.
Și iată I-au adus un slăbănog, care zăcea în pat.
Și văzînd Iisus credința lor, a zis slăbănogului:
„Îndrăznește, fiule! Iertate îți sînt păcatele!”»¹**

I

Evangelhistul Matei numește aici Capernaumul orașul Său. Betleemul a fost orașul în care S-a născut; Nazaretul, orașul în care a crescut; iar Capernaumul, orașul în care a locuit în permanență.

Slăbănogul de la Matei este altul decît cel de la Ioan². Unul se afla la scăldătoarea Vitezda, celălalt în Capernaum; unul era bolnav de treizeci și opt de ani; celuilalt nu i se spune vîrsta; unul era lipsit de ajutoare; celălalt avea oameni care-l îngrijeau, care-l purtau, care l-au adus la Iisus. Unuia Domnul îi spune: „*Fiule, iertate îți sînt păcatele*”³; celuilalt îi zice: „*Vrei să fii sănătos?*”⁴. Pe slăbănogul de la Ioan l-a vindecat Domnul într-o sîmbătă⁵; pe cel de la Matei, în altă zi, nu sîmbăta; că dacă ar fi fost sîmbătă, iudeii L-ar fi învinuit; dar așa, au tăcut; la vindecarea celui de la Ioan s-au pornit cu prigoană împotriva Lui⁶.

N-am spus fără rost acestea, ci ca să nu socotești că este nepotrivire între Evangheliile, bănuind că e vorba de unul și același slăbănog.

Uită-mi-te la smerenia și blîndețea Stăpînului! Mai înainte depărtase de El mulțimile; cînd a fost alungat de gadareni, nu S-a împotrivit, ci a plecat, dar nu departe; și iarăși S-a suit în corabie, deși putea să treacă marea cu piciorul; că nu voia să facă totdeauna minuni, ca să nu se creadă că e numai Dumnezeu, și nu și om deplin.

Evangelhistul Matei spune că slăbănogul a fost adus la El; ceilalți evangheliști spun că l-au adus înaintea Lui, spărgînd acoperișul casei⁷. L-au pus pe slăbănog înaintea Lui, fără să spună ceva; I-au îngăduit totul lui Hristos. La începutul activității Sale Hristos mergea din loc în loc și nu

1. *Matei* 9, 1-2.

2. *Ioan* 5, 1-15.

3. *Matei* 9, 2.

4. *Ioan* 5, 6.

5. *Ioan* 5, 10.

6. *Ioan* 5, 16.

7. *Marcu* 2, 4; *Luca* 5, 19.

cerea atât de mare credință celor care se apropiau de El; acum însă cei bolnavi vin la El, iar El le cere credință. „*Văzînd credința lor*”, spune Matei, adică a acelora ce l-au adus. Hristos nu cere totdeauna credință de la cei bolnavi; de pildă nu cere credință de la cei nebuni sau de la cei care și-au pierdut conștiința din pricina vreunei boli. Acum însă credea și bolnavul; că dacă nu credea, n-ar fi lăsat să fie coborît. Așadar pentru că bolnavul a arătat atîta credință, Și-a arătat și Hristos puterea Lui, iertîndu-i cu toată autoritatea păcatele și arătînd prin aceasta că este de aceeași cinste cu Părintele Său. Uită-te că chiar de la început Domnul a arătat că are putere; a arătat-o: prin învățătura Sa, cînd îi învăța pe oameni; prin lepros, cînd i-a spus: „*Vreau, curățește-te!*”⁸; prin sutaș, cînd la spusele acestuia: „*Zi numai cu cuvîntul și se va tămădui sluga mea!*”⁹, S-a minunat de el și l-a lăudat înaintea tuturor; prin mare, cînd a potolit-o numai cu cuvîntul¹⁰; prin demoni, cînd demonii L-au recunoscut Judecător¹¹ și cînd i-a scos cu multă putere din cei doi îndrăciți¹². Acum iarăși, într-un chip și mai deosebit, silește pe dușmanii Lui să mărturisească că este de aceeași cinste cu Tatăl și să o spună chiar cu gura lor. Iisus cu smerenia Lui obișnuită – că erau adunați mulți oameni, că astupaseră intrarea; de aceea l-au coborît pe slăbănog prin acoperiș – n-a alergat îndată la vindecarea trupului, care se vedea, ci ia de la cei de față prilejul vindecării; și a vindecat mai întîi ceea ce nu se vedea, sufletul, iertîndu-i păcatele. Prin iertarea păcatelor a mîntuit sufletul slăbănogului, dar Luiși nu Și-a adus multă slavă.

Iudeii, chinuiți de răutate, voind să-L învinuiască, au făcut, chiar fără voia lor, să strălucească minunea. Iar Domnul, iscusit fiind, S-a folosit de invidia lor spre a face vădită minunea.

Iudeii făceau gălăgie și spuneau: „*Acesta hulește! Cine poate ierta păcatele decît numai Dumnezeu?*”¹³. Ce le-a răspuns Iisus? A respins, oare, bănuiala lor? Nu, deși, dacă n-ar fi fost de aceeași cinste cu Tatăl, ar fi trebuit să spună: „Pentru ce aveți despre Mine o părere care nu Mi se potrivește? Departe de Mine această putere!”. Dar Hristos n-a grăit așa! Dimpotrivă, a întărit și confirmat totul, și cu cuvîntul și cu minunea. Și pentru că ar fi supărat pe iudei, dacă ar fi spus despre El că este Dumnezeu, întărește aceasta prin alții; și lucru minunat, nu numai prin prieteni, ci și prin dușmani. Aceasta-i bogăția înțelepciunii Lui! Prin prieteni, cînd a spus: „*Vreau, curățește-te!*”¹⁴ și cînd a spus: „*Nici în Israel n-am aflat*

8. Matei 8, 3.

9. Matei 8, 8.

10. Matei 8, 26.

11. Matei 8, 29.

12. Matei 8, 32.

13. Marcu 2, 7.

14. Matei 8, 3.

atita credință"¹⁵; iar prin dușmani acum; după ce dușmanii Lui au spus că nimeni nu poate ierta păcatele decît numai Dumnezeu, Hristos a adăugat: „*Dar ca să știți că putere are Fiul Omului pe pămînt să ierte păcatele*”, atunci a zis slăbănogului: „*Scoală-te, ia-ți patul și te du la casa ta!*”¹⁶. Nu numai acum, ci și altă dată, cînd dușmanii Lui I-au spus: „*Pentru lucru bun nu aruncăm noi cu pietre în Tine, ci pentru hulă, că Tu, om fiind, Te faci pe Tine Dumnezeu*”¹⁷, Domnul n-a respins această părere, ci iarăși a confirmat-o zicînd: „*Dacă nu fac lucrurile Tatălui Meu, să nu credeți în Mine; dar dacă le fac, de nu credeți în Mine, credeți în faptele Mele*”¹⁸.

II

Acum Domnul mai dă o altă dovadă, nu mică, că este Dumnezeu și de aceeași cinste cu Tatăl. Iudeii spuneau că numai Dumnezeu are puterea de a dezlega păcatele; Hristos însă nu numai că dezleagă păcatele, dar chiar, înainte de aceasta, arată că are și o altă putere, pe care numai Dumnezeu o are, aceea de a da la lumină gîndurile ascunse ale oamenilor. Iudeii nu spusese ră ce gîndeau în ei înșiși; că zice evanghelistul:

„*Iată unii cărturari au zis în sine: „Acesta hulește”. Iar Iisus, cunoscînd gîndurile lor, a zis: „Pentru ce cugetați cele rele în inimile voastre?”*”¹⁹.

Numai Dumnezeu poate cunoaște gîndurile ascunse ale oamenilor. Ascultă ce spune profetul: „*Tu singur cunoști inimile*”²⁰; și iarăși: „*Cel ce cerci inimile și rărunchii, Dumnezeu*”²¹; iar profetul Ieremia spune: „*Inima este mai adîncă decît toate; și este om și cine-l va cunoaște*”²²; și „*Omul se va uita la față, dar Dumnezeu, la inimă*”²³. Sînt încă și alte multe locuri în Scriptură din care se vede că numai Dumnezeu poate să cunoască gîndurile oamenilor.

Așadar Hristos, pentru a arăta că este Dumnezeu și egal cu Tatăl, descoperă și face cunoscute gîndurile cărturarilor: că ei se temeau de mulțime și nu îndrăzneau să-și dea pe față părerea lor. Hristos însă le-o descoperă și o face cunoscută, dar Se arată îndurător față de răutatea lor, că le spune doar atît: „*Pentru ce cugetați cele rele în inimile voastre?”*”.

15. *Matei* 8, 10.

16. *Matei* 9, 6.

17. *Ioan* 10, 33.

18. *Ioan* 10, 37-38.

19. *Matei* 9, 4-5.

20. *II Cron.* 6, 30.

21. *Ps.* 7, 10.

22. *Ier.* 17, 9.

23. *I Regi* 16, 7.

Dacă cineva din cei de față ar fi fost îndreptățit să se minie, apoi cel bolnav ar fi trebuit să se minie, pentru că a fost înșelat și să spună: „Am venit la Tine să mă vindec și Tu îmi ierți păcatele. De unde poți ști că-mi pot fi iertate păcatele?” Dar slăbănogul nu rostește niște cuvinte ca acestea, ci se lasă în puterea dumnezeiescului său tămăduitor. Cărturarii, însă, dușmănoși și invidioși, privesc cu ochi răi binefacerile primite de alții. Din pricina asta Hristos îi și ține de rău, dar cu toată blindețea, spunându-le: „Dacă nu credeți că am putere să iert păcatele și socotiți vorbele Mele o lăudăroșenie, iată vă mai dau încă o dovadă a Dumnezeirii Mele: vă dau pe față gândurile voastre ascunse!” Și după ce le-a descoperit gândurile, le-a mai dat și o altă dovadă.

– Care dovadă?

– Înzdrăvenește trupul slăbănogului!

Cînd mai înainte i-a spus slăbănogului că-i iartă păcatele, n-a arătat lămurit puterea Lui, că n-a spus: „Îți iert păcatele!”, ci „*Iertate îți sînt păcatele!*” Dar pentru că dușmanii l-au silit, Hristos le arată și mai lămurit puterea Sa, zicînd:

„Dar ca să știți că putere are Fiul Omului pe pămînt să ierte păcatele”²⁴.

Vezi, dar, că Hristos vrea ca oamenii să-L creadă că este egal cu Tatăl. N-a spus că Fiul Omului are nevoie de altcineva ca să ierte păcatele sau că I-a dat altcineva puterea aceasta, ci că „*are putere să ierte păcatele*”. „Nu vă spun aceasta din ambiție, zice Hristos, ci ca să vă conving că nu hulesc cînd Mă fac egal cu Dumnezeu”. Totdeauna Hristos caută să dea dovezi clare și de necontestat de Dumnezeirea Sa, ca atunci cînd a spus: „*Mergi de te arată preotului*”²⁵, cînd a făcut pe soacra lui Petru să slujească²⁶ și cînd a îngăduit ca porcii să se arunce în mare²⁷. Tot așa și acum; dovadă a iertării păcatelor este înzdrăvenirea trupului slăbănogului; iar dovadă a înzdrăvenirii, ducerea patului, ca să nu fie socotită nălucire însănătoșirea.

Și Domnul nu face asta mai înainte de a-i întreba pe cărturari:

Ce este mai lesne a zice: «Iertate îți sînt păcatele!» sau a zice: „Ia-ți patul tău și mergi la casa ta!”²⁸

Cu alte cuvinte Hristos le grăiește așa: „Ce vi se pare mai ușor: a înzdrăveni un trup slăbănogit sau a ierta păcatele sufletului? Negreșit e mai ușor să înzdrăvenești un trup slăbănogit; că pe cît este mai bun sufletul

24. Matei 9, 6.

25. Matei 8, 4.

26. Matei 8, 15.

27. Matei 8, 32.

28. Matei 9, 6.

decît trupul, pe atît este mai mare lucru a ierta păcatele decît a tămădui un trup; dar pentru că iertarea păcatelor este o lucrare ce nu se vede, iar vindecarea trupului una care se vede, adaug acum și ceea ce este mai ușor, dar mai săritor în ochi, ca prin aceasta să aveți dovada că am săvîrșit și ceea ce este mai greu, dar nevăzut”.

Hristos, prin faptele Sale, descoperă lumii ceea ce spusese mai înainte Ioan Botezătorul despre El, că ridică păcatele lumii²⁹.

III

Ridicîndu-l, deci, din boală, l-a trimis acasă. Și acum Hristos arată că nu e mîndru și că vindecarea nu-i o nălucire; îi face martori ai vindecării pe martorii bolii slăbănogului. „Eu, spune Domnul slăbănogului, am vrut, prin vindecarea bolii tale, să vindec și pe cei ce par sănătoși cu trupul, dar bolnavi cu sufletul. Dar pentru că nu vor, du-te acasă și îndreaptă pe cei din casa ta!”.

Iată, prin această minune, Domnul arată că este Creator și al sufletului și al trupului. Vindecă și boala sufletului și boala trupului; iar prin vindecarea celui ce se vede, adică a trupului, face cunoscută și vindecarea celui ce nu se vede, adică a sufletului.

Totuși mulțimile se tîrăsc încă pe jos; că spune evanghelistul:

„Văzînd mulțimile s-au mirat și au slăvit pe Dumnezeu, Care a dat oamenilor o putere ca aceasta”³⁰.

Trupul lui Hristos împiedica pe oameni să-L socotească Dumnezeu. Dar Domnul nu-i ceartă, ci, prin minunile Sale, caută să-i ridice și să le înalțe gîndul. Deocamdată nu era puțin lucru că-L socoteau mai mare decît toți oamenii și că venea de la Dumnezeu. Dacă ar fi fost pe deplin încredințați de asta, cu timpul ar fi cunoscut că este și Fiu al lui Dumnezeu; dar n-aveau această deplină încredințare; de aceea nici nu se puteau apropia de credința că El este Dumnezeu. Spuneau doar iudeii: *„Acest om nu este de la Dumnezeu! Cum este acesta de de la Dumnezeu?”³¹.* Aceste cuvinte le repetau iudeii neconținut, acoperindu-și cu ele propriile lor păcate.

Aceasta³² o fac și acum mulți, care, sub pretext că apără pe Dumnezeu, își satisfac în realitate pornirile lor pătimase împotriva celor pe care-i urăsc, cînd ar trebui să facă totul cu blîndețe. Dumnezeuul tuturor ar putea să libereze trăsnetul peste cei ce-L hulesc, dar El răsare soarele

29. Ioan 1, 29.

30. Matei 9, 8.

31. Ioan 9, 16.

32. De aici începe partea morală: *Nu trebuie să sfătuiți cu minie, ci cu blîndețe pe cei ce au o părere greșită despre Dumnezeu.*

și pogoară ploaie și dă cu îmbeșugare pe toate celelalte. Pe El trebuie să-L imităm și noi! Pe cei ce hulesc pe Dumnezeu să-i rugăm, să-i sfătuim, să-i povățuim cu bunătate, nu cu minie, nici cu sălbătăcie. Nu trebuie să te minii dacă e hulit Dumnezeu. Hula nu-L pricinuiește nici o vătămare lui Dumnezeu; ci, dimpotrivă, cel ce-L hulește, acela se rănește. Nu te minia pe hulitor! Suspina pentru el, plinge-l! Fapta lui e vrednică de plîns. Pe un om rănit nimic nu-l poate vindeca așa de bine ca blîndețea. Blîndețea e mai puternică decît forța. Iată ce grăiește Dumnezeu, Cel hulit de noi, atît în Vechiul cît și în Noul Testament; în Vechiul Testament: „*Poporul Meu, ce ți-am făcut?*”³³; iar în Noul Testament: „*Saule, Saule, pentru ce Mă prigonești?*”³⁴ Pavel ne poruncește să povățuim cu blîndețe pe cei ce ne stau împotrivă³⁵; iar Domnul a certat cu asprime pe ucenici cînd s-au apropiat de El și I-au cerut să pogoare foc din cer, spunîndu-le: „*Nu știți ai cărui Duh sînteți!*”³⁶ Și acum, cînd cărturarii L-au hulit, Domnul nu le-a spus: „O, spurcaților și înșelătorilor! O, pizmașilor și dușmanii mîntuirii oamenilor!”, ci: „*Pentru ce cugetați cele rele în inimile voastre?*”³⁷.

Trebuie, dar, să stîrpim cu blîndețe boala. Omul care se îndreaptă datorită fricii se întoarce iute iarăși la răutatea lui. De aceea a poruncit Domnul să se lase și neghina³⁸, ca să se dea vreme de pocăință. Mulți din aceștia s-au pocăit și au ajuns oameni vrednici, deși mai înainte erau păcătoși și răi. De pildă: Pavel, vameșul, tilharul. Și ei erau neghine, dar au ajuns grîu curat. Cu semințele este cu neputință să se îndeplinească asta; cu oamenii însă, care sînt înzestrați cu voință, este lesne și ușor; că sufletul omului nu-i înlănțuit de legile firii, ci este cinstit cu libertatea voinței.

Așadar, cînd vezi un dușman al adevărului, vindecă-l, îngrijește-l, reîntoarce-l la virtute. Dă-te tu pildă de viață curată; caută să nu poată fi osîndite cuvintele tale; apără-l, poartă-i de grijă; fă totul ca să-l îndrepti imitînd pe marii doctori; aceia nu vindecă numai într-un singur chip, ci, cînd văd că o doctorie nu e de folos, se folosesc de o altă doctorie, apoi de alta; uneori taie rana, alteori o leagă. Și tu ești un doctor al sufletelor; folosește tot felul de doctorii, după legile lui Hristos, ca să iei plata: și a mîntuirii tale și a folósului altora. Făcînd totul spre slava lui Dumnezeu, ești și tu slăvit, că a spus Domnul: „*Pe cei ce Mă slăvesc îi voi slăvi, iar cei ce Mă defăimă vor fi defăimați*”³⁹.

Să facem așadar toate spre slava lui Dumnezeu, ca să avem parte de moștenirea cea fericită, pe care, facă Dumnezeu, să o dobîndim noi cu toții, cu harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea în vecii vecilor, Amin.

33. *Mih.* 6, 3.

34. *Fapte* 9, 4.

35. *II Tim.* 2, 25.

36. *Luca* 9, 54-55.

37. *Matei* 9, 4.

38. *Matei* 13, 30.

39. *I Regi* 2, 31.

OMILIA XXX

**„Și trecînd Iisus de acolo, a văzut pe un om,
care se numea Matei, șezînd la vamă
și i-a zis: „Vino după Mine!”¹**

I

După ce a făcut minunea, Hristos n-a mai rămas acolo, pentru ca prezența Lui să nu aprindă și mai mult invidia dușmanilor Săi, ci le-a făcut plăcerea să plece, ca să le potolească patima. Așa să facem și noi! Să nu înfruntăm pe dușmanii noștri, ci să le potolim furia, cedînd și micșorînd încordarea.

– Dar pentru ce Domnul nu l-a chemat pe Matei odată cu Petru, cu Ioan și cu ceilalți apostoli?

– Domnul Se apropia de oameni atunci cînd știa că au să-L asculte. Astfel pe Matei l-a chemat cînd a știut că are să-L urmeze. Pentru asta și pe Pavel l-a vînat după învierea Sa. Căci Cel ce cunoaște inimile² și știe cele ascunse ale sufletului fiecăruia, știa și timpul cînd fiecare din aceștia vrea să-L asculte. De aceea nu l-a chemat pe Matei chiar de la început, cînd era încă învîrtoșat la suflet, ci după ce făcuse nenumărate minuni și după ce se răspîndise vestea despre El, deci cînd știa că Matei a ajuns mai potrivit pentru chemare.

Se cuvine să ne minunăm și de filozofia evanghelistului Matei, că nu și-a ascuns viața sa de mai înainte, ci și-a spus și numele, pe cînd ceilalți evangheliști îl ascund sub un alt nume³.

– Pentru ce a spus: „șezînd la vamă”?

– Pentru a arăta puterea Celui Care l-a chemat; că l-a smuls din mijlocul păcatelor, nu după ce sfîrșise și se lăsase de acea neguțătorie rea. Așa precum și pe fericitul Pavel l-a adus la credință pe cînd era furios, înverșunat și slobozea foc; însuși Pavel face din chemarea sa o dovadă a puterii Celui Ce l-a chemat, scriind galatenilor: „*Ați auzit de purtarea mea de altădată în iudaism, că prigoneam peste măsură Biserica lui Dumnezeu*”⁴. Și pe pescari i-a chemat tot pe cînd erau în mijlocul treburilor

1. *Matei* 9, 9.

2. *II Cron.* 6, 30.

3. *Levi al lui Alfeu, Marcu* 2, 14; *Levi, Luca* 5, 27.

4. *Gal.* 1, 13.

lor; dar pescuitul nu-i o meserie hulită, ci o meserie cu care se îndeletnicesc oameni de la țară, oameni neînvățați, oameni foarte simpli; pe cînd meseria de vameș este o meserie plină de rușine, de obrăznicie, de cîștig, care nu are pricină binecuvîntată, o neguțătorie nedreaptă, un jaf sub masca legii. Totuși Cel ce l-a chemat nu s-a rușinat de meseria lui Matei. Dar pentru ce spun că nu S-a rușinat de vameș, cînd nici de femeia păcătoasă nu numai că nu S-a rușinat să o cheme, ci a și lăsat-o să-I sărute picioarele Lui și să I le ude cu lacrimile ei⁵. Că pentru asta a venit Hristos, nu ca să tămăduiască numai trupurile, ci să vindece și răutatea sufletului. Aceasta a făcut-o cu slăbănogul⁶; și după ce a arătat lămurit că poate ierta păcatele, atunci S-a dus la Matei, ca să nu se tulbure nimeni văzînd că primește în ceata ucenicilor Săi un vameș. Pentru ce te minunezi dacă Domnul face din vameș apostol? Are putere să ierte toate păcatele! Dar după cum ai văzut puterea Celui ce l-a chemat, tot așa vezi și supunerea celui chemat! Nu s-a împotrivit, nici, îndoindu-se, a spus: „Ce înseamnă asta? Oare nu mă chemi cu chemare mincinoasă pe mine, un astfel de om?” –, că smerenia aceasta n-ar fi fost la locul ei –, ci îndată a ascultat; nici n-a cerut să se ducă la ai săi ca să le dea de veste. A făcut la fel ca și pescarii; așa precum aceia și-au lăsat mrejele, corabia și pe tatăl lor⁷, tot așa și Matei și-a lăsat vama și cîștigul și I-a urmat lui Hristos; a arătat că sufletul îi era pregătit pentru toate; s-a rupt dintr-o dată de toate cele lumești; iar prin supunerea sa desăvîrșită a mărturisit că Hristos l-a chemat la timp potrivit.

Dar poate că cineva m-ar întreba:

– Pentru ce Evangheliile nu ne-au spus și de ceilalți apostoli cum și în ce chip au fost chemați, ci numai despre Petru, Iacov, Ioan și Filip, iar de ceilalți deloc?

– Pentru că acești apostoli se îndeletniceau cu niște meserii de jos și smerite. Căci nici nu este meserie mai rea ca meseria de vameș și nici mai de jos ca aceea de pescar. Filip, la fel, era un om de foarte proastă origine; se vede asta după locul lui de naștere⁸. Evangheliile ne vorbesc de apostoli împreună cu meseriile lor, spre a ne arăta că trebuie să-i credem și atunci cînd ne istorisesc despre ei lucruri mari și strălucite. Cum mai pot fi puse la îndoială cele spuse de evangheliști despre faptele strălucite ale ucenicilor, cînd ei nu voiesc să lase la o parte nimic din cele ce par de ocară, atît despre Învățător cît și despre ucenici, ci înaintea celorlalți tocmai pe acestea le istorisesc cu de-amănuntul, cînd mai ales trec sub tăcere multe

5. Luca 7, 37-38.

6. Matei 9, 2-8.

7. Matei 4, 18-22.

8. Ioan 1, 44.

semne și minuni, dar istorisesc cu de-amănuntul răstignirea, care pare fi o ocară, și dezvăluie cu glas mare meseriile josnice și scăderile ucenicilor și strămoșii Învățătorului, celebri prin păcatele lor? Asta arată că ei și-au dat multă silință să scrie în Evangheliile lor numai adevărul, că n-au scris nici pentru a face plăcere cuiva, nici pentru a-și atrage laudele lumii.

II

Așadar, după ce l-a chemat pe Matei, Domnul l-a cinstit cu cea mai mare cinste stînd îndată la masă cu el. Cinstea aceasta i-a dat vameșului bune nădejdi pentru viitor și l-a făcut să aibă mai multă îndrăznire. Nu în vreme îndelungată, ci îndată i-a vindecat Hristos răutatea lui; și n-a stat numai cu Matei la masă, ci și cu mulți alții, deși în ochii iudeilor părea o crimă că nu fuge de păcătoși. Totuși evangheliștii nu ascund nici asta, anume că fariseii au încercat să-I găsească vină lui Iisus pentru cele ce făcea.

Vameșii au venit deci în casa lui Matei ca la unul de-al lor; și Matei, mîndru că a intrat Hristos în casa lui, i-a poftit pe toți la masă. Hristos folosea orice mijloc pentru mîntuirea sufletelor, nu numai cînd vorbea, nici numai cînd vindeca, nici numai cînd muștra pe dușmani, ci și cînd stătea la masă, pe mulți păcătoși îi îndrepta. Prin asta ne învață că orice timp și orice faptă pot să ne fie de folos pentru a mîntui. Deși cele puse pe masă atunci de Matei erau fructul nedreptății și lăcomiei, totuși Hristos n-a refuzat să mînce din ele, pentru că mare era cîștigul pe care avea să-l scoată de acolo; de aceea a și intrat în casă și a și stat la masă cu oameni care făcuseră niște păcate ca acelea. Așa e doctorul; dacă se îngreșează de puroiul bolnavilor nu-i scapă de boală?

Hristos însă Și-a căpătat o proastă faimă și pentru că a mîncat cu Matei și pentru că a intrat în casa lui și pentru că a stat la masă cu mulți vameși. Uită-te cum Îl ocărăsc iudeii: „*Iată om mîncăcios și băutor de vin, prieten al vameșilor și al păcătoșilor!*”⁹. Să audă aceste cuvinte toți cîți se sîrguiesc să se laude cu postul! Să se gîndească aceștia că Stăpînul nostru a fost numit mîncăcios și băutor de vin și nu a socotit o rușine, ci a privit cu dispreț toate aceste bîrfeli, pentru ca să-Și ajungă scopul urmărit; și l-a ajuns. Că vameșul s-a schimbat și a ajuns mai bun. Și ca să știi că mare lucru a săvîrșit Domnul luînd masa cu un vameș, ascultă ce spune Zaheu, alt vameș, iarăși. Cînd L-a auzit pe Hristos zicînd: „*Astăzi în casa ta trebuie să rămîn!*”¹⁰, întraripat de bucurie, Zaheu I-a spus: „*Jumătate din avuțiile mele le dau săracilor, și dacă am năpăstuit pe cineva cu ceva,*

9. Matei 11, 19.

10. Luca 19, 5.

întorc împătrit"¹¹. Și Iisus i-a răspuns: „*Astăzi s-a făcut mintuirea casei aces-teia!*”¹². Astfel, în orice împrejurare ai fi poți învăța pe cei din jurul tău.

– Dar atunci, aș putea fi întrebat, pentru ce Pavel poruncește: „*Dacă vreunul numindu-se frate, va fi desfrinat sau lacom, cu unul ca acesta nici să nu mîncați*”¹³.

– Mai ales nici nu-i lămurit, dacă Pavel dă această poruncă și dască-lilor, nu numai fraților. Apoi aceia nu erau încă desăvîrșiți, nici nu ajun-seseră frați. Pe lângă acestea, Pavel poruncește ca atunci să ne depărtăm de cei care au ajuns frați, cînd stăruiesc în păcatele lor. Vameșii, însă, care au luat masa cu Domnul, se lăsaseră de păcatele lor și-și schimba-seră viața; dar nimic din acestea nu i-a rușinat pe farisei, ci îi acuză pe ucenici spunîndu-le:

Pentru ce cu vameșii și cu păcătoșii mănîncă Dascălul vostru?”¹⁴.

Cînd fariseilor li se părea că ucenicii păcătuiesc, Îl întreabă pe Hristos, zicîndu-I: „*Iată ucenicii Tăi fac ce nu se cade să facă simbăta*”¹⁵; iar acum Îl hulesc pe Hristos în fața ucenicilor. Hula lor pornea din inima unor oameni răi, care voiau să despartă pe ucenici de Dascălul lor.

Ce le-a răspuns Înțelepciunea cea nemărginită?

„*N-au trebuință cei sănătoși de doctor, ci cei bolnavi*”¹⁶.

Iată că Hristos a întors cuvîntul lor împotriva lor! Fariseii socoteau o crimă amestecul lui Hristos cu vameșii; El însă, dimpotrivă, le spune că ar fi nevrednic de El și de dragostea Lui de oameni să nu se amestece cu vameșii. A îndrepta pe niște oameni ca aceștia nu numai că nu-i o crimă, ci dimpotrivă o datorie de căpetenie, o necesitate, o faptă care merită mii de laude.

Apoi ca să nu pară că face de rușine pe comeseni cu cuvintele: „*cei bolnavi*”, uită-te cum îi mîngie iarăși, muștrîndu-i pe farisei și spunîndu-le:

„*Deci mergînd, învățați ce înseamnă: „Milă voiesc, și nu jertfă*”¹⁷.

Le-a spus acestea ca să-i țină de rău că nu cunosc Scripturile. De aceea se și folosește de cuvinte mai aspre, nu pentru că se miniașe – Doamne ferește! – ci pentru ca vameșii să nu se simtă stînjeniți. Și ar fi putut doar să le spună fariseilor: „N-ați văzut cum am dezlegat păcatele slăbănogului, cum i-am înzdrăvenit trupul?” Dar nu le grăiește așa, ci le

11. Luca 19, 8.

12. Luca 19, 9.

13. I Cor. 5, 11.

14. Matei 9, 11.

15. Matei 12, 2.

16. Matei 9, 12.

17. Matei 9, 13; Osea 6, 7.

vorbește folosindu-Se mai întâi de exemple luate din viața cea de toate zilele, apoi de temeuri scripturistice. După ce a spus: „*N-au trebuință cei sănătoși de doctor, ci cei bolnavi*” – arătându-Se pe Sineși indirect Doctor – aduce și temeiul scripturistic, zicînd: „*Mergînd învățați ce înseamnă: „Milă voiesc, și nu jertfă”*”. Tot așa face și Pavel; mai întâi își întemeiază cuvintele sale cu exemple luate din viața de toate zilele, spunînd: „*Cine paște turmă și nu mănîncă din laptele ei?*”¹⁸, apoi aduce și temeuri scripturistice, zicînd: „*Că în legea lui Moise este scris: „Să nu legi gura bouului care treiera”*”¹⁹; și iarăși: „*Așa a poruncit Domnul celor care propovăduiesc Evanghelia, ca din Evanghelie să trăiască*”²⁰. Cînd, însă, Hristos vorbește ucenicilor Săi, nu le grăiește așa, ci le amintește de minunile Lui, zicînd: „*Nu vă aduceți aminte de cele cinci pîini la cele cinci mii și cîte coșuri ați luat?*”²¹.

III

Fariseilor nu le grăiește așa, ci le amintește de slăbiciunea firii ome-nești și le arată că și ei sînt slabi, că nu cunosc Scripturile, nu se îngrijesc de virtute și pun preț numai pe jertfe. Acestea le arată cu tărie Hristos, strîngînd în puține cuvinte cele spuse de toți profeții, zicîndu-le: „*Învă-țați ce înseamnă: „Milă voiesc, și nu jertfă”*”. Cu aceste cuvinte le arată că nu El e călcător de lege, ci ei, ca și cum le-ar spune: „Pentru ce Mă învi-nuiți? Că îndrept pe păcătoși? Dar cu asta ați învinuit și pe Tatăl!” Aceasta a spus-o și cu alt prilej, în același scop: *Tatăl Meu pînă acum lucrează, și Eu lucrez*”²². Acum iarăși: „*Mergînd, învățați ce înseamnă: „Milă voiesc, și nu jertfă”*”. „Ceea ce vrea Tatăl, spune Domnul, aceea vreau și Eu”. Ai văzut că jertfa este de prisos iar mila de neapărată trebuință? Că n-a spus: „Milă voiesc și jertfă”, ci: „*Milă voiesc, și nu jertfă*”. Pe una o primește, pe cealaltă o aruncă. Hristos le-a dovedit nu numai că nu-i oprit ceea ce țineau ei de rău, ci e chiar legiuit și mai legiuit decît jertfa. A adus ca mărturie Vechiul Testament, ale cărui cuvinte și legiuri sînu de acord cu cele spuse de El.

După ce i-a combătut pe farisei și cu exemple luate din viața de toate zilele și cu temeuri scripturistice, Domnul a adăugat iarăși:

„*N-am venit să chem pe cei dreپți, ci pe cei păcătoși la pocăință*”²³.

Hristos a spus în ironie fariseilor cuvintele acestea, ca atunci cînd a zis: „*Iată Adam s-a făcut ca unul din Noi*”²⁴; și iarăși: „*De voi flămîenzi,*

18. I Cor. 9, 7.

19. I Cor. 9, 9; Deut. 25, 4.

20. I Cor. 9, 14.

21. Matei 16, 9.

22. Ioan 5, 17.

23. Matei 9, 13.

24. Fac. 3, 22.

nu-ți voi spune?”²⁵. Că nu-i nici un drept pe pământ, a arătat-o Pavel, zicînd: „Pentru că toți au păcătuit și sînt lipsiți de slava lui Dumnezeu”²⁶.

Prin cuvintele Sale, Hristos a mîngîiat pe cei chemați de Matei la masă. „Departe de Mine gîndul, le spune Domnul, de a amări pe păcătoși, că pentru ei am venit pe pământ!” Apoi, ca să nu se simtă jigniți de cuvîntul: „*păcătoși*”, Hristos n-a tăcut, ci a adăugat: „*la pocăință*”. „N-am venit pe pământ, le spune Domnul, ca păcătoșii să rămînă mai departe păcătoși, ci să se schimbe și să ajungă mai buni”.

După ce Domnul a închis gurile fariseilor cu texte din Scriptură și cu exemple luate din viața de toate zilele, și fariseii n-au mai putut zice nimic – că s-au vădit și vinovați de crimele puse pe seama lui Hristos și potrivnici lăgii și Vechiului Testament –, L-au lăsat în pace pe Domnul, dar au trecut crimele asupra ucenicilor Lui. Evanghelistul Luca spune că fariseii au spus acestea²⁷; evanghelistul Matei însă, că ucenicii lui Ioan Botezătorul²⁸. Se poate ca și unii și alții să le fi spus. Fariseii, vîzîndu-se la strîmtoare, au luat, cum era și firesc, în ajutorul lor pe ucenicii lui Ioan Botezătorul, așa cum au făcut mai tîrziu cu irodianii²⁹. Ucenicii lui Ioan Botezătorul au fost totdeauna invidioși pe Domnul și vorbeau împotriva Lui; numai atunci s-au purtat cu smerenie, cînd Ioan era la închisoare, cînd au venit la Iisus și I-au vestit despre Ioan³⁰; dar mai tîrziu s-au întors iarăși la zavistia lor de mai înainte.

Ce au spus ucenicii lui Ioan?

„Pentru ce noi și fariseii postim mult, iar ucenicii Tăi nu postesc?”³¹

Aceasta e boala pe care de demult a stîrpit-o Hristos, spunînd: „*Cînd postești, unge-ți capul tău și spală-ți fața ta!*”³²; că știa mai dinainte Domnul la cîte păcate dă naștere. Dar Hristos nici pe ucenicii lui Ioan nu i-a ținut de rău, nici nu le-a spus: „Îngîmfăților, netrebnicilor!”, ci le-a vorbit cu toată blîndețea, spunînd:

„Nu pot prietenii Mirelui să postească atîta vreme cît Mirele este cu ei”³³.

Cînd era vorba de alte persoane, de vameși de pildă, Domnul muștra mai cu asprime pe cei care-i batjocoreau pe vameși, ca să le mîngîie sufletul lor rănit; acum însă L-au batjocorit pe El și pe ucenicii Lui; de aceea le-a răspuns cu toată blîndețea.

25. Ps. 49, 13.

26. Rom. 3, 23.

27. Luca 5, 33.

28. Matei 9, 14.

29. Matei 22, 16.

30. Matei 11, 2-19.

31. Matei 9, 14.

32. Matei 6, 17.

33. Matei 9, 15.

Ucenicii lui Ioan Botezătorul au vrut să spună, cu alte cuvinte, așa: „Bine, Tu, ca Doctor, poți face asta; dar pentru ce ucenicii Tăi iau parte la astfel de mese, în loc să postească?” Și ca să facă și mai mare învinuirea, se dau ca pildă pe ei mai întâi, apoi pe farisei, vrînd ca, prin comparație, să mărească vina ucenicilor. „*Și noi și fariseii*, spun ei, *postim mult*”. Și într-adevăr posteau, unii fiind învățați de Ioan Botezătorul, ceilalți, de lege. Tot așa spunea și fariseul: „*Postesc de două ori pe săptămînă*”³⁴.

- Ce le-a răspuns Iisus?

- „*Nu pot prietenii Mirelui să postească atîta vreme cît Mirele este cu ei*”.

Mai înainte Domnul Se numise Doctor, acum, Mire; descoperă prin aceste nume taine negrăite.

Și ar fi trebuit ca Domnul să le spună cu asprime: „Nu sînteți voi stăpîinii ucenicilor Mei, ca să le faceți astfel de legi! Ce folos de post cînd sufletul ți-i plin de răutate, cînd învinuiți pe alții, cînd osîndiți, iar voi purtați bîrne în ochi, cînd faceți totul de ochii lumii? În loc de toate acestea, ar fi trebuit să scoateți din suflet dragostea de slava deșartă și să faceți pe toate celelalte: dragostea, blîndețea, iubirea de frați!” Dar nimic din acestea nu le-a grăit Iisus, ci, cu toată blîndețea, le-a spus: „*Nu pot prietenii Mirelui să postească atîta vreme cît Mirele este cu ei*”, amintindu-le de cuvintele lui Ioan, prin care spunea: „*Cel ce are mireasă este mire, iar prietenul mirelui, care stă și-l ascultă, se bucură mult de glasul mirelui*”³⁵. Cele spuse de Hristos au acest înțeles: „Timpul de acum este timp de bucurie și de veselie! Nu veniți, dar, cu lucruri triste! Postul nu-i un lucru trist prin natura lui, ci pentru cei care sînt încă slabi; dar pentru cei care vor să filozofeze este un lucru foarte plăcut și dorit. După cum mai mare îți este bucuria cînd trupul îți este sănătos, tot așa mai mare îți este plăcerea cînd sufletul se află într-o stare bună”. Acesta e răspunsul Domnului la bănuielile ucenicilor lui Ioan. Tot așa grăiește și Isaia despre post; îl numește smerenie a sufletului³⁶; și Moise la fel.

IV

Hristos le-a închis gura acum nu numai cu aceste cuvinte, ci și în alt chip spunînd:

„*Vor veni zile cînd se va lua Mirele de la ei și atunci vor posti*”³⁷.

Prin aceste cuvinte Domnul le-a arătat că au stat la masă, El și ucenicii Lui, nu pentru mîncare, ci pentru o altă rînduială, minunată; că tot acum a vorbit mai dinainte și de patima Sa în răspunsul dat ucenicilor lui Ioan Botezătorul, învățîndu-i pe ucenicii Săi și deprinzîndu-i să se gîn-

34. Luca 18, 12.

35. Ioan 3, 29.

36. Isaia 58, 3.

37. Matei 9, 15.

dească de pe acum la zilele, triste în aparență, care vor veni. Dacă ar fi spus lucrul acesta direct ucenicilor Săi, le-ar fi îngreunat inima și i-ar fi întristat; doar știm cât i-a tulburat știrea aceasta când le-a spus-o mai târziu³⁸; dar așa, adresându-se altora, știrea nu le-a fost atât de împovăraătoare. Pe lângă aceasta, Domnul a pus capăt și mindriei ucenicilor lui Ioan Botezătorul, care, era firesc, se laudau mult cu moartea dascălului lor. Despre înviere Domnul încă nu vorbește, că nici nu era timpul. Era firesc să moară Acela pe Care-L socoteau om; dar ca să învieze era peste fire.

Apoi, ceea ce a făcut mai înainte cu fariseii, aceea face și acum cu ucenicii lui Ioan. După cum fariseii încercaseră să-L arate ca vinovat de crime, pentru că minca cu păcătoșii, tot așa și Hristos i-a convins de contrariul, că nu numai că nu-i o crimă fapta Lui, ci una care merită chiar laudă; și după cum ucenicii lui Ioan voiseră să-I arate că nu știe să-și instruiască ucenicii, tot așa și Hristos le dovedește că ei, cu cele ce spun, nu știu cum trebuie instruiți ucenicii, ci Îl învinuiesc fără temeii, spunându-le:

„Nimeni nu pune petic de pînză nouă la haină veche”³⁹.

Hristos întărește iarăși spuselor Sale cu pilde luate din viața de toate zilele. Spusele Sale au acest înțeles: „Ucenicii Mei n-au ajuns încă desul de puternici, ci au încă nevoie de mult pogorământ; n-au fost încă reînnoiți de Duhul Sfînt și nu trebuie pusă povară de porunci peste niște oameni care sînt încă într-o astfel de stare sufletească”. Hristos a spus acestea punînd legi și canoane ucenicilor Săi, ca, atunci cînd vor face ucenici pe oamenii din întreaga lume, să se poarte cu ei cu multă blîndețe.

„Nici nu pun vin nou în burdufuri vechi”⁴⁰.

Ai văzut că pildele se aseamănă cu cele din Vechiul Testament? Haină, burdufuri. Ieremia numește pe poporul iudeu cingătoare⁴¹ și pomenește și el de burdufuri și de vin⁴². Și pentru că Hristos vorbea de mîncare și de masă, ia de la acestea și pildele.

Evangelistul Luca spune ceva mai mult, că și peticul cel nou se rupe dacă-l pui peste unul vechi. Vezi că nu numai că n-ai nici un folos, ci și mai multă pagubă.

Hristos vorbea de lucruri prezente, dar vestește mai dinainte viitorul; de pildă, că ucenicii Lui vor fi noi mai târziu; pînă atunci însă nu trebuie să li se dea porunci grele și aspre. „Cel care caută, spune Hristos, să pună înainte de vreme pe ucenici la îndatoriri prea mari, nu-i va avea destoinici la timpul cuvenit, pentru că i-a făcut dintr-o dată nefolositori.

38. Ioan 16, 6.

39. Matei 9, 16.

40. Matei 9, 17.

41. Ier. 13, 7.

42. Ier. 13, 12.

Asta nu se întîmplă nici din pricina vinului, nici din pricina burdufuriilor, ci din pricina acelor care nu toarnă vinul la timp.

Cu acest prilej ne-a arătat și pricina cuvintelor Sale smerite, pe care le grăia adeseori ucenicilor Săi. Din pricina neputinței lor de înțelegere, Domnul spunea multe mai prejos de vrednicia Lui. Acest lucru ni-l arată și evanghelistul Ioan, că Însuși Domnul a spus: „*Multe am a vă spune, dar nu le puteți purta încă*”⁴³. Pentru ca ucenicii să nu creadă că numai acestea are a le spune, ci să știe că are să le spună și altele cu mult mai mari, le-a vorbit de slăbiciunea lor, făgăduindu-le că le va spune și pe acelea cînd vor ajunge puternici. Acest lucru l-a spus și acum: „*Vor veni zile cînd li se va lua de la ei Mirele și atunci vor posti*”.

Așadar⁴⁴, nici noi să nu cerem de la toți totul de la început, ci atît cît pot să facă; și curînd vom ajunge și la celelalte. Dacă te zorești și te grăbești, apoi tocmai pentru aceea nu te zori, pentru că te grăbești. Dacă ți se par a fi cuvintele mele o enigmă, află-o aceasta din însăși firea lucrurilor, și atunci vei vedea toată puterea lor. Nimeni din cei ce te învinuiesc pe nedrept să nu te tulbure, pentru că și la masa dată de Matei vameșul fariseii erau învinuitorii, iar ucenicii, cei învinuiți.

V

Totuși nimic nu L-a convins pe Hristos să-și schimbe părerea, nici n-a spus: „E o rușine ca unii să postească, iar alții să nu postească!” Ci, ca un minunat căpitan de corabie, care nu se uită la valurile frămîntate, ci la știința sa, tot așa și Hristos a făcut atunci. Nu era o rușine ca ucenicii Lui să nu postească, ci ca, din pricina postului, să fie răniți de moarte, să fie sfîșiți, să fie sfărîmați.

La acestea gîndindu-ne și noi, să le folosim cu cei din casa noastră.

Ai o femeie iubitoare de podoabe, îndrăgostită și ahtiată după sulimanuri, trîndavă din pricina prea bunului trai, guralivă și proastă; deși nu-i cu puțință ca o singură femeie să aibă toate aceste cusururi; totuși să zăgrăvim cu cuvîntul o astfel de femeie.

Dar aș putea fi întrebat:

– Pentru ce zăgrăvești o femeie și nu un bărbat? Sînt și bărbați mai răi decît această femeie!

– Zăgrăvesc deocamdată pe femeie, nu pentru că femeile ar depăși în răutate pe bărbați, ci pentru că purtarea de grijă de femei a fost încredințată bărbaților. Poți găsi și la bărbați multe pe care nu le găsești la femei,

43. Ioan 16, 12.

44. De aici începe partea morală: *Cel ce vrea să îndrepte pe cineva pe calea virtuții trebuie să-l sfătuiască să săvîrșească mai întîi virtuțile cele mici. Tot așa trebuie să facă și cu femeile cele iubitoare de podoabe.*

de pildă uciderea, jefuirea mormintelor, lupta cu fiarele și multe asemenea acestora. Să nu socotiți, dar, că fac asta pentru că aş dispregui pe femei. Nu pentru asta, nu pentru asta, ci pentru că-i folositor deocamdată să-i zugrăvesc chipul ei.

Să ne închipuim, deci, o astfel de femeie, iar bărbatul ei să se străduiască să o îndrepte cu orice chip.

– Cum o va îndrepta?

– Să nu-i interzică totul dintr-o dată, ci mai întâi pe cele mai ușoare, pe cele la care nu ține prea mult. Dacă, însă, o vei sili să săvârșească totul de la început, ai pierdut totul. Nu-i lua, deci, de îndată bijuteriile de aur, ci lasă-i-le să le aibă și să se împodobească cu ele; că acesta pare a fi un rău mai mare decât sulimenitul și încondeiatul ochilor. Așadar dezbar-o mai întâi de sulemenitul și încondeiatul ochilor, dar nu cu frica și amenințarea, ci cu convingerea și blîndețea, cu criticile altora și cu părerea și socotința ta. Spune-i neîncetat: „Nu ți-i deloc frumoasă fața cînd ți-o vopsești atîta, ci-i chiar tare urîță!” Și convinge-o, mai cu seamă, că asta te mîhnește. După ce i-ai spus părerea ta, vorbește-i și de părerea altora și spune-i că de obicei sulimanurile urîtesc chiar pe femeile frumoase, ca să-i stîrpești patima. Să nu-i spui încă nimic de iad, nici de împărăția cerurilor; i-o spui de pomană; ci convinge-o că simți mai multă plăcere să-ți arate nefalsificată opera lui Dumnezeu. O femeie care-și chinuiește fața, o întinde, o pudrează, nici oamenilor nu pare frumoasă și plăcută la vedere. Scoate-i boala din suflet mai întâi cu argumente raționale și cu părerile celorlalți oameni; după ce i-ai muiat sufletul cu aceste cuvinte, adaugă și pe cele despre iad și împărăția cerurilor. Dacă-i vorbești o dată și nu o îndupleci, nu obosi a-i repeta a doua oară, a treia oară și de mai multe ori aceleași cuvinte; să n-o faci cu ură, ci cu fața veselă; uneori întoarce-i spatele, alteori lingusește-o, mîngîi-o. Nu vezi pe pictori, de cîte ori dau cu pensula, de cîte ori șterg pînă ce fac un portret frumos? Să nu fii, dar, mai rău decât ei! Dacă cei care fac portretul unui trup își dau atîta silință, cu mult mai mult noi, care formăm sufletul, trebuie să folosim toată măiestria! Dacă vei modela bine chipul sufletului femeii tale, nu vei mai vedea pocit chipul trupului ei, nici buzele însîngerate, nici gura la fel ca gura înroșită de sînge a unui urs, nici sprîncenele negre ca funinginea de pe oale, nici obrajii văruiți ca pereții mormintelor. Că toate acestea sînt funingine, cenușă, praf, semne ale celei mai mari urîțenii.

VI

Dar nu știu cum, pe nesimțite, am ajuns la aceste cuvinte, iar eu, care sfătuiesc pe alții să învețe cu blîndețe, am început să mă mîinii. Așadar să ne întoarcem și să sfătuim mai cu blîndețe. Să suportăm toate cusururile femeilor noastre, ca să săvîrșim ce voim. Nu vezi că suportăm plînsul copiilor cînd vrem să-i întărcăm și suferim orice numai ca să-i dezbărăm de laptele mamei? Tot așa să facem și cu femeile noastre. Să îndurăm toate celelalte cusururi, ca să reușim să le dezbărăm de obiceiul sulimenitului și a încondeierii ochilor. După ce i-ai îndreptat acest cusur, îndreaptă-te spre altul, spre podoabele de aur. Vorbește-i tot așa, în același chip, și despre acestea. Și astfel, încetul cu încetul, formîndu-ți soția ta, vei fi un pictor minunat, un rob credincios, un plugar priceput. Pe lîngă acestea, adă-i aminte și de femeile din vechime: de Sarra, de Rebeca; de femeile frumoase și de cele urîte și arată-i că toate au fost la fel de înțelepte. Lia, femeia patriarhului Iacov, nu era frumoasă, dar nu s-a gîndit să-și sulimenească chipul; ci, chiar urîtă fiind și nu destul de iubită de bărbatul ei, nu i-a trecut prin minte așa ceva, nici nu și-a stricat fața; a lăsat-o așa cum era, păstrîndu-și neschimbate trăsăturile feței; și doar Lia a fost crescută de păgîni. Tu, însă, femeie credincioasă, care ai cap pe Hristos, tocmai tu streкори printre noi meșteșuguri drăcești? Nu-ți aduci aminte oare de apa sfîntului botez care ți-a spălat fața, de jertfa care îți împodobește buzele, de sîngele care îți înroșește limba? Dacă te-ai gîndi la toate acestea, oricît de iubitoare de podoabe și de găteli ai fi, n-ai îndrăzni, nici n-ai suferi să-ți pui pe față praful și cenușa. Află că ești unită cu Hristos și alungă urîtenia aceasta! Hristos nu Se bucură de vopselele acelea, ci caută o altă frumusețe, de care este și tare îndrăgostit, frumusețea sufletului adică. Această frumusețe ți-a poruncit și profetul s-o îngrijești, spunînd: „*Și va pofti Împăratul frumusețea ta*”⁴⁵. Să nu ne pocim, deci, fără rost. Nici una din operele lui Dumnezeu nu-i nedesăvîrșită și nici nu are nevoie de îndreptarea ta. Nimeni n-ar încerca să adauge ceva statuii unui împărat, după ce statuia a fost înălțată. Încercarea-i primejdioasă și atrage cea mai mare pedeapsă. Statuia e făcută de un om și nu-i adaugi nimic; fața ți-i făcută de Dumnezeu și o îndrepti? Nu te gîndești la focul iadului? Nu te gîndești la pustietatea sufletului? De dragul sulimenelilor îți neglijezi sufletul, că toată grija ți-o cheltuiești cu trupul! Dar pentru ce vorbesc de suflet? Chiar trupului i se întîmplă contrarul decît ceea ce te străduiești. Uită-te numai! Vrei să fii frumoasă? Aceasta te face urîtă! Vrei să plăci bărbatului? Aceasta mai mult îl întristează! Și nu numai pe el, ci îi face și pe străini să te birfească. Vrei să pari tînără?

Aceasta te îmbătrânește iute. Vrei să fii împodobită? Aceasta te face de rușine! O femeie care umblă după găтели și sulimanuri face de rușine nu numai femeile de același rang cu ea, ci și pe servitoarele care o știu cum este, și pe casnicii care o cunosc; dar mai înainte de toți pe ea însăși. Dar pentru ce trebuie să vorbesc de toate acestea? Am lăsat la o parte tocmai păcatul cel mai grozav, că superi pe Dumnezeu, că-ți îngropi cinstea, aprinzi flacăra geloziei, te iei la întrecere cu femeile care bat străzile.

Gîndiți-vă la toate acestea, bateți-vă joc de acest alai drăcesc și de această meșteșugire diavolească! Depărtați de pe voi podoaba aceasta, dar mai bine spus, această lipsă de podoabă! Îngrijiți-vă de ccalaltă frumusețe, de frumusețea din sufletele voastre, care este plăcută și îngerilor, poftită de Dumnezeu și dulce soților voștri, ca să aveți parte și de slava aceasta pămîntească și de aceea ce va să fie, pe care, facă Dumnezeu ca noi toți să o dobîndim, cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea în vecii vecilor, Amin.

OMILIA XXXI

**«Pe cînd le grăia lor acestea,
iată un dregător venind I s-a închinat Lui, zicînd:
„Fiica mea a murit de curînd;
ci venind pune mîna Ta pe ea și va trăi”»¹**

I

Minunea a urmat cuvintelor Sale, ca să închidă și mai mult gura fariseilor.

Cel care a venit la Iisus era mai marele sinagogii, iar durerea îi era cumplită. Îi murise singurul copil, o fată de doisprezece ani, în floarea vîrstei. Pe aceasta Hristos a înviat-o îndată.

Dacă evanghelistul Luca relatează că au venit unii la mai marele sinagogii, spunîndu-i: „*Nu mai supăra pe Învățătorul, că fiica ta a murit*”², vom spune acestea: Cuvintele mai marelui sinagogii: „*a murit de curînd*”, sînt cuvintele unui om care s-a gîndit la timpul cît a durat călătoria sa, sau ale unui om care și-a mărit nenorocirea; că au obiceiul cei care cer ceva să-și mărească, prin cuvînt, propriile nenorociri și să spună ceva mai mult decît cele ce sînt, ca să înduplece mai repede pe cei pe care-i roagă.

Dar vezi-i nesimțirea mai marelui sinagogii! Două lucruri cere de la Hristos: și să se ducă la el și să pună mîna pe fata lui. Cuvintele acestea sînt un semn că o lăsase încă în viață. Același lucru îl cere profetului Elisei și sirianul acela, Neeman: „*Ziceam, spunea Neeman, că va ieși și-și va pune mîna lui*”³. Într-adevăr, cei care sînt învîrtoși la inimă au nevoie să vadă cu ochii și să pipăie cu mîinile.

Evanghelistul Marcu spune că Domnul a luat cu El pe cei trei ucenici⁴; evanghelistul Luca, la fel⁵; iar evanghelistul Matei spune simplu că a luat pe ucenici⁶.

– Pentru care pricină nu l-a luat pe Matei, care intrase de curînd în rîndul ucenicilor?

1. *Matei* 9, 18.

2. *Luca* 8, 49.

3. *IV Regi* 5, 11.

4. *Marcu* 5, 37.

5. *Luca* 8, 51.

6. *Matei* 9, 19.

– Pentru a-i mări și mai mult dorința de a fi apostol și pentru că era încă nedesăvârșit. Domnul îi cinstește în chip deosebit pe Petru, Iacov și Ioan, pentru a-i face și pe ceilalți apostoli să ajungă ca aceștia. Lui Matei îi era de ajuns deocamdată că a văzut minunea tămăduirii femeii cu scurgere de sînge, că a avut cîntea să stea la masă cu Domnul și să intre în ceata apostolilor.

Sculindu-se Domnul de la masă, L-au urmat mulți, pentru că doreau să vadă o mare minune, pentru că cel care venise la Hristos era un om cu o înaltă dregătorie și pentru că cei mai mulți, mai lipiți de pămînt și de lume, nu căutau atît folosul sufletului cît vindecarea trupu-lui. Și curgeau în cîrduri oamenii după Dînsul: unii mînați de propriile lor boli, alții grăbiți de dorința de a fi spectatorii vindecării altora; dar puțini erau deocamdată aceia care veneau după Iisus pentru cuvintele și învățătura Lui.

Hristos n-a lăsat mulțimile să intre în casa mai marelui sinagogii, ci numai pe ucenici și nici pe aceștia pe toți, învățîndu-ne, cu orice prilej, să fugim de laudele oamenilor.

«Și iată, spune Matei, o femeie cu scurgere de sînge de doisprezece ani s-a apropiat de El și fiind la spatele Lui s-a atins de poala hainei Lui. Că zicea în sine: „Numai de mă voi atinge de haina Lui, mă voi vindeca!”»⁷.

– Pentru ce nu s-a apropiat de Hristos cu îndrăznire?

– Îi era rușine de boala ei, socotindu-se necurată. Dacă femeia care are scurgerea ei lunară nu se socotește curată, cu atît mai mult ea, care era bolnavă de o boală ca aceea. Că legea Vechiului Testament socotea drept mare necurăție scurgerea de sînge la femei. De aceea femeia se dosește și se ascunde. De altfel nici ea n-avea încă despre Hristos părerea cuvenită și desăvîrșită, că nu i-ar fi trecut prin minte că se poate tăinu-i de El. Femeia aceasta este cea dintîi femeie care se apropie în public de Hristos. A auzit că vindecă și femei și că se duce la fetița care murise de curînd. N-a îndrăznit să-L cheme în casa ei, deși era bogată; dar nici nu s-a apropiat de El în văzul tuturor; ci, pe ascuns, s-a atins cu credință de hainele Lui. Nici nu s-a îndoit, nici n-a zis în sine: „Voi scăpa oare de boală? Dacă nu mă voi vindeca?”, ci, cu încredere că se va vindeca, s-a apropiat de Domnul. *«Că zicea întru sine: „Numai de mă voi atinge de haina Lui, mă voi vindeca!”»*. Știa din ce casă ieșise Domnul; din casa unui vameș; știa și cine sînt cei ce merg după El; niște păcătoși, niște vameși. Toate acestea i-au dat bune nădejdi.

– Ce a făcut Hristos?

7. Matei 9, 20-21.

- N-a lăsat-o tănuită, ci a adus-o în mijloc și a făcut-o cunoscută pentru multe pricini, deși unii oameni fără de judecată spun că Hristos a făcut aceasta pentru că era iubitor de slavă. „Altfel, pentru ce n-a lăsat-o tănuită?”, spun aceștia.

Ce spui, o, spurcatule și ticălosule? Cel Care a poruncit celor vindecați să tacă, Cel Care a trecut sub tăcere mii de minuni, Acela e iubitor de slavă?

- Dar pentru ce o face cunoscută?

- Mai întâi ca să-i curme frica femeii, ca să nu trăiască neliniștită, fiind muștrată de conștiință că a furat darul. În al doilea rând, ca să-i îndrepte părerea ce o avea despre El, pentru că ea socotise că se poate tănui de Hristos. În al treilea rând, ca să arate tuturor credința ei, pentru a o urma și alții. Iar arătarea că Hristos știe totul este o dovadă a Dumnezeirii Sale mai mică decât oprirea izvoarelor de sînge. În sfîrșit, prin femeia aceasta îl îndreaptă pe mai marele sinagogii, care începuse să-și piardă credința, iar prin aceasta să strice totul. Căci cei care veniseră la el i-au spus: „Nu mai supăra pe Învățătorul, că fiica ta a murit!"; iar cei din casă au rîs de Hristos cînd a spus că doarme⁸. Poate că așa gîndea și tatăl ei.

II

Tocmai pentru a îndepărta din sufletul tatălui această slăbiciune, Iisus o face cunoscută pe femeie. Că mai marele sinagogii era puțin credincios, ascultă ce-i spune Hristos: „Nu te teme! Crede numai și se va mîntui!”⁹ Domnul intenționat a așteptat să moară fata și atunci S-a dus la ea, ca să se facă clară dovada învierii. De aceea Domnul merge mai încet, stă de vorbă mai mult cu femeia, ca să îngăduie să moară fata și să vină cei care au vestit și au spus: „Nu mai supăra pe Învățătorul!” Acest lucru l-a lăsat evanghelistul Luca să se înțeleagă, cînd a spus: „Încă vorbind El, au venit cei din casa mai marelui sinagogii și i-au spus: „A murit fiica ta! Nu mai supăra pe Învățătorul!””¹⁰ Hristos voia ca toți să fie încredințați de moartea fetei, ca să nu se pună la îndoială învierea. Domnul așa face totdeauna. Așa și cu Lazăr; a așteptat și ziua întâia și ziua a doua și ziua a treia¹¹.

Pentru toate aceste pricini Hristos o face cunoscută pe femeia cu scurgere de sînge și-i spune:

„Îndrăznește, fică!”¹²

8. Luca 8, 52.

9. Luca 8, 50.

10. Luca 8, 49.

11. Ioan 11, 6-7.

12. Matei 9, 22.

Așa cum îi spusese și slăbănogului: „*Îndrăznește, fiule!*”¹³. Și, pentru că femeii îi era teamă, îi spune: „*Îndrăznește!*” și o numește: „*Fiică*”. Credința o făcuse fiică. Apoi urmează și lauda:

„*Credința ta te-a mântuit!*”¹⁴

Evangelhistul Luca ne dă și alte amănunte despre femeie. Spune că după ce femeia s-a apropiat și s-a vindecat, Hristos n-a chemat-o îndată, ci mai întâi a zis: „*Cine este cel ce s-a atins de Mine?*”¹⁵; apoi că Petru și cei ce erau cu El i-au spus: „*Învățătorule, mulțimile Te îmbulzesc și Te strimto-rează și Tu zici: «Cine este cel ce s-a atins de Mine?»*”¹⁶ – Aceasta este cea mai mare dovadă că Hristos a avut trup adevărat și că a călcat în picioare orice mândrie; mulțimile nu-L urmau stînd departe de El, ci totdeauna se îmbulzeau în El. – Și Luca spune mai departe că Domnul stăruia, zicînd: „*S-a atins de Mine cineva, că am simțit puterea care a ieșit din Mine*”¹⁷. Domnul a răspuns pe măsura înțelegerii celor ce-L ascultau; dar a spus aceste cuvinte și ca să o convingă pe femeie să mărturisească singură minunea. Domnul nici n-a vădit-o îndată, pentru ca, arătîndu-i că știe lămurit totul, să o înduplece să spună de la sine totul, să o facă să strige în auzul tuturor minunea săvîrșită și, ca nu cumva, spunînd El minunea, să dea naștere la bănuieli.

Ai văzut că femeia a fost mai bună decît mai marele sinagogii? Nu L-a oprit în drum, nu L-a ținut, ci L-a atins numai cu vîrfurile degetelor. A venit mai pe urmă și a plecat mai înainte. Mai marele sinagogii a adus pe Doctor în casa lui; femeia s-a mulțumit numai să-L atingă. Era înlănțuită de boală, dar prin credință era înaripată. Uită-te cum o mîngieie Domnul, spunîndu-i: „*Credința ta te-a mântuit*”. Dacă Hristos ar fi vădit-o, ca să fie El lăudat de lume, apoi n-ar fi adăugat aceste cuvinte; dar le-a spus, ca, în același timp, să-l învețe pe mai marele sinagogii să creadă, iar pe femeie s-o laude înaintea tuturor, dîndu-i prin aceste cuvinte tot atîta bucurie și folos cît i-a dat vindecîndu-i trupul. Domnul a făcut aceasta vrînd să slăvească pe femeie și să îndrepte pe alții, nu ca să se facă pe Dînsul strălucit. Se vede asta din tot ce s-a petrecut. Hristos era minunat și fără această minune; minunile Îl înconjurau ca fulgii de zăpadă; și făcuse și avea să facă minuni cu mult mai mari decît aceasta. Dacă Domnul n-ar fi făcut-o cunoscută, femeia ar fi plecat neștiută de nimeni și lipsită de aceste mari laude. Pentru aceasta, punînd-o înaintea tuturor, a lăudat-o și i-a izgonit frica – că spune evangelhistul Luca că s-a apropiat

13. Matei 9, 2.

14. Matei 9, 22.

15. Luca 8, 45.

16. Luca 8, 45.

17. Luca 8, 46.

tremurînd¹⁸ –; a făcut-o să aibă îndrăznire și, pe lângă sănătatea trupu-lui, i-a dat și alte merinde, spunîndu-i: „*Mergi în pace!*”¹⁹.

„*Și venind în casa dregătorului și văzînd cîntăreții din fluier și mulțimea tul-burată, a zis: «Depărtați-vă, că fata n-a murit, ci doarme!».* *Și rideau de El*”²⁰. Frumoase mărturii pentru mai marii sinagogilor, dacă la înmormîntare puneau cîntăreți din fluier și din chimvale ca să le stîrnească jalea!

Ce a făcut Hristos?

A scos din casă pe toți ceilalți și a lăsat înăuntru numai pe părinții fetei, ca să nu se poată spune că a înviat-o într-alt chip. Chiar înainte de a o învia Domnul dă curaj părinților, spunîndu-le: „*Fata n-a murit, ci doarme!*” Și în alte împrejurări Domnul a făcut la fel. După cum la potolirea furtunii de pe mare a certat mai întîi pe ucenici, tot așa și acum scoate tulburarea din sufletul celor de față, dar totodată le arată că îi este ușor să învie pe cei morți – așa cum a făcut cu Lazăr, spunînd: „*Lazăr, prietenul nostru a adormit*”²¹ – învățîndu-i să nu se teamă de moarte, că moartea nu este moarte, ci somn.

Pentru că avea și El să moară, Domnul, prin moartea și învierea altora, îi pregătește mai dinainte pe ucenicii Săi să aibă curaj și să suporte cu ușurință moartea; pentru că venind El pe pămînt, moartea este somn.

Și rideau de El; El, însă, nu S-a supărat că n-a fost crezut de cei pentru care avea să facă, puțin mai tîrziu, minunea; n-a ținut de rău nici risul, pentru ca și acesta și fluierile și chimvalele și toate celelalte să fie o dovadă a morții fetei.

III

Dar pentru că de cele mai multe ori oamenii, după ce s-au făcut minunile, nu mai cred în minuni, Domnul îi leagă cu propriile lor cuvinte, așa cum a făcut și cu Lazăr și cu Moise. Lui Moise i-a spus: „*Ce este ceea ce ai în mîna ta?*”²², pentru ca, atunci cînd va vedea toiagul prefăcut în șarpe, să nu uite că mai înainte era toiag; ci, aducîndu-și aminte de propriul lui răspuns, să nu mai poată tăgădui minunea. Și cu Lazăr, Domnul a întrebat: „*Unde l-ați pus?*”²³, pentru ca aceia care l-au răs-puns: „*Vino și vezi!*”²⁴ și: „*Miroase, că este de patru zile*”²⁵, să nu mai poată tăgădui că a înviat pe mort.

18. Luca 8, 47.

19. Luca 8, 48.

20. Matei 9, 23–24.

21. Ioan 11, 11.

22. Ieș. 4, 2.

23. Ioan 11, 34.

24. Ioan 11, 34.

25. Ioan 11, 39.

Văzînd, aşadar, Hristos chimvalele şi mulţimile, i-a scos pe toţi afară²⁶ şi a făcut minunea numai în faţa părinţilor copilei; nu i-a băgat alt suflet în trup, ci a adus înapoi pe cel care ieşise, ca şi cum ar fi sculat-o din somn. A luat-o de mîină²⁷, ca să încredinţeze²⁸ că a înviat, iar prin vederea copilei înviate să deschidă mai dinainte drum credinţei în înviere. Tatăl fetei spusese: „*Pune mina!*”. Domnul face ceva mai mult: n-a pus mîna pe ea, ci, apucîndu-o de mîină, o învie, arătînd că pe El toate sînt gata să-L asculte. Şi nu o învie numai, ci şi porunceşte să i se dea de mîncare, ca să nu pară o nălucire învierea fetei. Nu-i dă El să mănînce, ci porunceşte celorlalţi²⁸. Aşa precum a spus şi la învierea lui Lazăr: „*Dezlegaţi-l şi lăsaţi-l să meargă*”²⁹, iar după aceea a stat la masă cu el³⁰. Totdeauna are Domnul obiceiul să facă şi una şi alta, pentru a da, cu toată precizia, şi dovada morţii şi dovada învierii.

Tu nu te uita numai la înviere, ci şi la aceea că Hristos a poruncit să nu spună nimănui nimica³¹, învăţîndu-te din toate acestea mai ales aceea să nu fii mîndru şi să nu umbli după slava deşartă. Află apoi şi faptul că Domnul i-a scos afară din casă pe cei ce boceau şi i-a declarat nevrednici de o vedere ca aceasta. Tu să nu ieşi afară cu cîntăreţii din fluier, ci să rămîi înlăuntrul cu Petru, cu Ioan şi Iacov! Dacă atunci i-a scos afară pe cei ce cîntau şi boceau, cu atît mai mult acum. Că pe atunci nu se ştia încă lămurit că moartea este somn; dar acum este mai limpede decît soarele însuşi.

Spui că nu ţi-a înviat acum Domnul pe fiica ta? Dar o va învia negreşit şi cu mai multă slavă! Fiica mai marelui sinagogii a înviat, dar a murit iarăşi; a ta, cînd va învia, va rămîne, că este nemuritoare.

Nimeni³² dar să nu bocească, nici să plîngă, nici să hulească această faptă mare a lui Hristos! Că a biruit moartea! Pentru ce jeleşti de prisos? Moartea a ajuns somn! Pentru ce te vaietei şi plîngi? Ar fi de rîs chiar dacă păgînii ar face-o! Dar cînd credinciosul se schimonoseşte aşa, ce apărare mai poate avea? Ce iertare vor avea aceia care se prostesc aşa, cînd de atîta vreme avem dovada clară a învierii? Tu, însă, ca şi cum ţi-ai da toată silinţa să-ţi măreşti păcatul, ne aduci la înmormîntare bocitoare păgîne, ca să aprinzi jalea şi să aţîţi focul! Nu-l auzi pe Pavel spunînd: „*Ce unire are Hristos cu Veliar? Sau ce parte are credinciosul cu necredinciosul?*”³³.

26. Matei 9, 25.

27. Matei 9, 25.

28. Marcu 5, 43; *Luca* 8, 55.

29. Ioan 11, 44.

30. Ioan 12, 2.

31. Marcu 5, 43; *Luca* 8, 56.

32. De aici începe partea morală: *Nu trebuie să plîngem pe cei ce mor.*

33. *II Cor.* 6, 15.

Păgînii, care nu știu nimic de înviere, găsesc totuși cuvinte de mîngîiere, spunînd: „Suferă cu curaj! Nu se mai poate îndrepta ce s-a făcut și nici nu reușești ceva cu lacrimile!” Dar tu, care auzi cuvinte mai pline de filozofie și mai folositoare decît acestea, tu nu te rușinezi cînd te pocești mai rău decît păgînii? Noi nu spunem: „Suferă cu curaj, că nu se mai poate îndrepta ce s-a făcut!”, ci spunem: „Suferă cu curaj! Va învia negreșit! Copilul doarme, n-a murit! Se odihnește, n-a pierit! Îl așteaptă învierea, viața veșnică, nemurirea, soarta îngerească!” Nu auzi ce spune psalmistul: „*Întoarce-te, suflete al meu, la odihna ta, că Domnul ți-a făcut ție bine*”³⁴. Dumnezeu numește moartea o binefacere și tu te bocești? Ce-ai putea face mai mult dacă ai fi dușmanul și vrăjmașul celui mort? Dacă trebuie să plîngă cineva, apoi diavolul trebuie să plîngă! Acela să bocească, acela să se bată cu pumnii în piept, că noi mergem spre bună-tăți mai mari. Văicăreala aceasta este vrednică de răutatea lui, și nu de tine, care ai să fii încununat și ai să te odihnești. Moartea e un port liniștit. Uită-te de cîte răutăți e plină viața aceasta! Gîndește-te de cîte ori ți-ai blestemat viața. și viața se înrăutățește din ce în ce mai mult. Chiar de la început ai moștenit nu mică osîndă! „*În dureri vei naște fii*”³⁵, spune Dumnezeu; și: „*În sudoarea feței tale vei mîncă pîinea ta*”³⁶; și: „*În lume necaz veți avea*”³⁷. Dar despre viața de dincolo așa ceva nu s-a spus, ci cu totul dimpotrivă: „*A fugit durerea, întristarea și suspinarea*”³⁸; și: „*De la răsărit și de la apus vor veni și se vor odihni în sînurile lui Avraam și ale lui Isaac și ale lui Iacov*”³⁹; căci cele de acolo sînt: cămară de nuntă duhovnicească, făclii strălucitoare și mutare la cer.

IV

Pentru ce faci de rușine pe cel plecat? Pentru ce faci pe alții să tremure și să le fie frică de moarte? Pentru ce faci pe mulți să învinuiască pe Dumnezeu că trimite mari nenorociri? Dar, mai bine spus, pentru ce după înmormîntare chemi pe săraci la praznic? Pentru ce rogi pe preoți să facă rugăciuni pentru cel mort?

- Ca să se ducă răposatul la loc de odihnă, îmi răspunzi, ca să se milostivească de el dreptul Judecător!
- Pentru aceasta plîngi și te bocești? Dar te lupți și te războiești cu tine însuți și-ți faci ție însuți furtună tocmai cînd răposatul a intrat în port.
- Dar ce să fac? Așa e firea omenească!

34. Ps. 114, 7.

35. Fac. 3, 16.

36. Fac. 3, 19.

37. Ioan 16, 33.

38. Isaia 35, 10.

39. Matei 8, 11.

- Nu-i de vină firea și nici mersul lucrurilor, ci noi care răsturnăm totul, care ne-am moleșit, care am trădat noblețea noastră, care îi facem mai răi pe cei necredincioși. Cum vom vorbi altuia de nemurire, cum îl vom convinge pe păgîn, cînd noi tremurăm și ne temem de moarte mai mult decît păgînul? Mulți păgîni, deși nu știau nimic de înviere, la moartea copiilor lor și-au pus cununi pe cap și s-au îmbrăcat în haine albe ca să cucerească slavă și laude de la lume. Tu, însă, nici pentru slava cea viitoare nu pui capăt tînguielilor muieresti și bocetelor.

Spui că n-ai moștenitori, nici n-ai cui lăsa averile tale? Ce-ai vrea mai degrabă pentru copilul tău: să fie moștenitorul averilor tale sau moștenitorul cerurilor? Ce-ai dori? Să moștenească averi sortite pieirii, pe care, peste puțină vreme, are să le lase sau averile cele veșnice și nepieritoare? Nu-l mai ai tu moștenitor, dar în locul tău îl are Dumnezeu! N-a ajuns împreună-moștenitor cu frații lui, dar a ajuns împreună-moștenitor cu Hristos.

- Dar cui voi lăsa hainele, mă poți întreba, cui casele, cui robii și moșiile?

- Tot fiului tău! Și le va stăpîni cu mai multă siguranță decît dacă ar trăi! Nu-i nici o piedică. Dacă barbarii ard odată cu morții și averile lor, cu mult mai mult este drept ca tu să trimiți odată cu cel răposat avuțiile lui, nu ca să ajungă cenușă, ca averile barbarilor morți, ci ca să-l îmbrace cu mai multă slavă. Dacă a plecat cu păcate, ca să i se ierte păcatele; dacă a plecat drept, ca să-i fie adaos de plată și răsplată.

Dorești poate să-ți vezi fiul? Du aceeași viață ca și el și te vei bucura negreșit de sfînta lui față.

Odată cu acestea mai gîndește-te la faptul că chiar dacă nu mă ascuți pe mine, timpul te va convinge negreșit; dar atunci nu mai ai nici o plată, pentru că mulțimea zilelor ți-a ușurat durerea. Dar dacă vrei să fii filozof, două lucruri mari vei cîștiga: vei scăpa și de durerile pricinuite de moartea fiului tău și vei primi și de la Dumnezeu mai strălucită cunună. Suportarea în liniște a nenorocirilor este o faptă cu mult mai mare decît pomenile și toate celelalte.

Gîndește-te apoi că și Fiul lui Dumnezeu a murit; El pentru tine, pe cînd tu, pentru tine însuși. A spus și Domnul: „*De este cu putință să treacă de la Mine paharul*”⁴⁰. Și S-a întristat și S-a chinuit, dar n-a fugit de moarte, ci a suferit-o cu mult curaj. Nici n-a suferit o moarte obișnuită, ci una plină de rușine; iar înainte de moarte, bice; și înainte de bice: ocară, batjocură, defăimare, învățîndu-te să suferi totul cu curaj. Domnul a murit și trupul I-a fost înmormîntat; dar l-a luat iarăși înapoi cu mai mare slavă, dîndu-ți, și prin asta, bune nădejdi. Dacă pentru tine învierea

40. Matei 26, 39.

nu e basm, nu boci! Dacă crezi în înviere, nu lăcrima! Iar dacă lăcrimezi, cum vei putea convinge pe păgîn că tu crezi în înviere?

V

Ți se pare totuși încă greu de îndurat moartea fiului tău? Dar tocmai de aceea nu trebuie să bocești. El a scăpat de multe necazuri ca acestea. Nu-l pizmui, nici nu-l invidiază! A-ți dori moartea din pricina morții timpurii a aceluia, a-l boci că n-a trăit ca să sufere multe ca acestea, înseamnă că ești mai degrabă invidios și pizmaș. Nu te gîndi că nu-l mai vezi umblînd prin casă, ci gîndește-te că și tu vei pleca la el nu după multă vreme. Nu te gîndi că nu se mai întoarce, ci gîndește-te că nici cele pe care le vezi nu rămîn așa, ci se schimbă și ele. Că și cerul și pămîntul și marea și toate se vor schimba, și atunci vei primi pe fiul tău cu mai multă slavă. Dacă a murit păcătos, Dumnezeu a oprit șirul păcatelor; că nici nu l-ar fi luat, înainte de a se pocăi, dacă Dumnezeu știa că are să se pocăiască. Dacă a murit drept, a ajuns în stăpînirea bunătăților cerești. Deci se vede că lacrimile tale nu-s lacrimi de dragoste, ci de patimă fără judecată. Pentru că dacă l-ai iubi pe cel mort, ar trebui să te bucuri și să te veselești că a scăpat de valurile din lumea aceasta. Spune-mi, ce cîștigăm dacă trăim? Ce e nou și deosebit pe pămînt? Nu vedem, oare, că aceleași lucruri se perindă zilnic pe dinaintea ochilor noștri? Zi și noapte, noapte și zi; iarnă și vară, vară și iarnă, și nimic mai mult; și acestea totdeauna la fel; dar nenorocirile, totdeauna altele și tot mai noi. Ai fi vrut ca fiul tău să guste în fiecare zi din ele, să rămînă aici, să se îmbolnăvească, să bocească, să se teamă, să tremure; pe unele nenorociri să le sufere, iar de altele să se teamă ca nu cumva să le sufere? Nici aceea nu poți spune, că ar fi fost cu puțință ca fiul tău, călătorind pe acest mare ocean, să fie scutit de tristețe, de griji și de celelalte asemenea acestora.

În afară de acestea, gîndește-te și la aceea că n-ai născut un copil nemuritor, și că, dacă n-ar fi murit acum, ar fi suferit asta nu după multă vreme. Nu te-ai săturat de a privi chipul lui? Te vei desfăta de el negreșit dincolo! Dar dorești să-l vezi și aici? Ce te împiedică? Poți să-l vezi și aici, dacă duci o viață curată; pentru că nădejdea celor viitoare este mai limpede decît vederea. Dacă fiul tău ar locui în palatele împărătești, nici cînd n-ai căuta să-l vezi, odată ce auzi că-i fericit. Pentru ce, dar, îți pierzi cumpătul, mamă, cînd vezi că fiul tău a plecat să locuiască în niște palate împărătești cu mult mai frumoase decît cele de pe pămînt, cînd te desparți de el numai pentru puțină vreme și mai cu seamă cînd în locul fiului tău îl ai pe soțul tău? N-ai nici soț? Dar ai mîngîiere! Ai „*pe Tatăl orfanilor, pe Judecătorul văduvelor*”¹¹ Ascultă-l și pe Pavel, care ferecește

această văduvie și spune: „Iar cea cu adevărat văduvă și rămasă singură și-a pus nădejdea în Domnul”⁴². O văduvă ca aceasta este mai prețuită cînd arată mai multă răbdare. Nu plînge, dar, pentru ceea ce ai să fii încununată, pentru ceea ce ai să primești răsplată! N-ai făcut altceva decît că ai dat înapoi un bun ce ți-a fost încredințat. Nu te mai îngrijora deci; ai depus comoara ta într-o vistierie, în care furii nu pătrund. Iar dacă știi ce-i viața aceasta și ce-i viața viitoare și că viața aceasta este umbră și pînză de păianjen, și că toate cele din viața viitoare sînt nemișcătoare și nemuritoare, nu mai ai nevoie de alte cuvinte. Acum copilul tău a scăpat de orice schimbare. Dacă rămînea aici poate că era un om cumsecade, dar poate că nu. Nu vezi cîți părinți își dezmoștenesc copiii, cîți părinți sînt siliți să țină în casă copii mai răi decît cei dezmoșteniți?

Gîndindu-ne la toate acestea, să filozofăm. Așa vom face plăcere și celui răposat și ne vom bucura și noi de multe laude de la oameni, iar de la Dumnezeu vom primi răsplățile cele mari ale răbdării și vom dobîndi și bunătățile cele veșnice, pe care, facă Dumnezeu ca noi toți să le dobîndim, cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea, în vecii vecilor, Amin.

42. *I Tim.* 5, 5.

OMILIA XXXII

« Și trecînd Iisus de acolo, au mers după El doi orbi, strigînd: „Miluiește-ne pe noi, Fiul lui David!”
Și după ce a intrat El în casă, s-au apropiat de El orbi și le-a zis lor Iisus: „Credeți că pot să fac aceasta?”
El i-au zis: „Da, Doamne!” Atunci S-a atins de ochii lor zicînd: „După credința voastră, fie vouă!”
Și li s-au deschis lor ochii»¹

I

– Pentru ce Iisus trage după El pe acești orbi care strigau?

– Ca să ne învețe, și cu acest prilej, să fugim de slava lumii. Și, pentru că era aproape de casa Sa, i-a dus înăuntru, ca să-i vindece indeosebi. Lucrul acesta se vede și de acolo că le-a poruncit să nu spună nimănui nimic².

Nu mică este acuzația pe care acești orbi o aduc iudeilor; ochii le sînt betegi și cred în Hristos numai din auzite; iudeii văd minunile, vederea le dă mărturie de cele săvîrșite, și ei fac cu totul dimpotrivă. Uită-te și la rîvna celor doi orbi! O arată și strigătul și rugăminta lor! Nu s-au apropiat de Iisus orișicum, ci strigau tare și nu cereau nimic altceva decît milă. Îl numeau „*Fiul lui David*”, pentru că numele acesta li se părea nume de cinste. În multe locuri și profeții numeau așa pe împărații iudeilor, cînd voiau să-i cinstească și să-i arate mari.

După ce i-a dus în casă, Domnul îi întreabă a doua oară. De multe ori Iisus vindeca pe cei bolnavi numai cînd era rugat, ca să nu se creadă, că săvîrșește aceste minuni din dragoste de slavă; și nu numai pentru aceasta, ci și pentru ca să arate că și bolnavii erau vrednici să fie vindecați, și ca să nu spună cineva: „Dacă de milă îi vindecă, atunci trebuia să-i vindece pe toți!” Dar și mila lui Hristos avea un temei; anume, credința celor vindecați. Apoi nu numai pentru aceasta le-a cerut orbiilor credință, ci și pentru alt motiv: L-au numit „*Fiul lui David*”; de aceea îi urcă spre lucruri mai înalte și-i învață ce trebuie să gîndească despre El, spunîndu-le: „*Credeți că pot să fac aceasta?*” N-a spus: „Credeți că pot să

1. Matei 9, 27–30.

2. Matei 9, 30.

rog pe Tatăl Meu?", „Că pot să Mă rog?", ci: „*Credeți că pot Eu să fac aceasta?*”.

– Ce-au răspuns orbii?

– „*Da, Doamne!*”

Nu L-au mai numit „*Fiul lui David*”, ci au mers mai sus și I-au mărturisit stăpînirea și puterea. După acest răspuns și-a pus și El mîna pe ochii lor, spunînd: „*După credința voastră, fie vouă!*” A grăit așa ca să le întărească credința, ca să le arate că au și ei partea lor de merit la săvîrșirea minunii și ca să le dea mărturie că n-au fost linguşeală cuvintele lor. Nici n-a spus: „Să se deschidă ochii voștri!”, ci: „*După credința voastră, fie vouă!*” Cuvintele acestea le-a spus Domnul multora din cei ce s-au apropiat de El, căutînd cu ele să scoată la iveală credința lor înainte de vindecarea trupurilor lor, pentru a-i face pe aceia mai străluciți, iar pe alții mai rîvnitori. Așa a făcut și cu slăbănogul; înainte de a-i înzdrăveni trupul, i-a înălțat sufletul, zicîndu-i: „*Îndrăznește, fiule, iertate îți sînt păcatele!*”³; așa a făcut cînd a înviat pe fiica mai marelui sinagogii; a apucat-o de mîna și a poruncit să i se dea de mîncare, pentru ca ea să afle că El este Binefăcătorul⁴; cu sutașul a făcut la fel; datorită credinței lui i s-a împlinit cererea⁵; iar pe ucenicii Săi i-a izbăvit de furtuna de pe mare după ce mai întîi a alungat din sufletul lor puțînatatea credinței lor⁶. Tot așa și acum, cu orbii. Domnul știa, chiar înainte de strigătul lor, cele ascunse ale sufletului lor; dar ca să aducă și pe alții la același zel, îi face cunoscuți și celorlalți, vestindu-le, prin vindecarea lor desăvîrșită, credința lor ascunsă.

Apoi, după ce i-a vindecat, le-a poruncit să nu spună nimănui. Și nu le-a poruncit așa de mîntuială, ci cu multă tărie, că spune evanghelistul Matei:

«*Isus le-a poruncit, cu toată puterea, spunînd: „Vedeți, nimeni să nu știe!” Iar ei ieșind, L-au vestit în tot pămîntul acela*»⁷.

Orbii nu s-au putut stăpîni, ci s-au făcut predicatori și evangheliști. Li s-a poruncit să ascundă minunea, dar n-au ascultat.

Dacă în alte împrejurări Domnul a spus: „*Mergi și povestește slava lui Dumnezeu*”⁸, apoi nu este o contrazicere între o poruncă și alta, ci sînt întru totul de acord. Domnul ne învață să nu ne lăudăm pe noi înșine, ci chiar să oprim pe cei ce vor să ne laude; dar dacă lauda și slava se referă la Dumnezeu, nu numai că nu ne oprește, dar ne și poruncește să o facem.

3. Matei 9, 2.

4. Matei 9, 25; Luca 8, 54–55.

5. Matei 8, 13.

6. Matei 8, 26.

7. Matei 9, 30–31.

8. Luca 8, 39.

„Iar după ce au ieșit, iată I-au adus un om mut, îndrăcit”⁹.

Boala omului acestuia nu era datorită firii, ci răutății diavolului. De aceea a trebuit să fie adus de alții. Bolnavul nu putea să-L roage pe Domnul, că era mut, și nici pe alții, că demonul îi legase limba și odată cu limba îi legase și sufletul. De aceea Domnul nici nu-i cere credință, ci îl vindecă îndată.

„Și fiind scos demonul, a grăit mutul. Iar mulțimile s-au minunat, zicând: „Niciodată nu s-a arătat așa ceva în Israel”¹⁰.

Aceasta mai cu seamă îi supăra pe farisei, că mulțimile Îl puneau pe Hristos mai presus de toți oamenii, nu numai de cei de pe vremea lor, ci de toți oamenii care fuseseră vreodată. Și-L puneau mai presus nu pentru că vindeca, ci pentru că vindeca ușor și repede boli nenumărate și de nevindecate. Așa era poporul.

II

Fariseii, însă, cu totul dimpotrivă. Nu numai că birfeau faptele lui Hristos, dar nu se rușinau nici când se contraziceau pe ei înșiși. Așa e răutatea. Ce au spus fariseii?

„Cu domnul demonilor scoate pe demoni!”¹¹

Poate fi, oare, o prostie mai mare ca aceasta? De altfel Însuși Domnul a spus mai târziu că este cu neputință să scoți pe demoni cu demoni¹²; că de obicei diavolul caută să-și întărească stăpînirea, nu s-o dărîme. Dar Iisus nu numai că a scos pe draci, ci și pe leproși i-a curățit și pe morți i-a înviat și marea a potolit-o și păcatele le-a dezlegat și împărăția a predicat-o și a adus și pe oameni la Tatăl. Acestea nu le-ar fi vrut diavolul nicicînd și nici nu le-ar fi putut opri; că demonii duc pe oameni la idoli, îi depărtează de Dumnezeu, îi conving să nu creadă în viața viitoare. Diavolul nu face bine celor care îl ocărăsc, ba dimpotrivă, chiar cînd nu-i ocărit, vatămă pe cei care-i slujesc și-l cinstesc; Hristos, însă, face dimpotrivă; după ce fariseii L-au ocărit și L-au batjocorit,

„Străbătea toate orașele și satele, învățînd în sinagogile lor și predicînd Evanghelia împărăției și vindecînd toată boala și toată neputința”¹³.

Hristos nu numai că n-a pedepsit pe farisei că s-au purtat cu atîta nesimțire, dar nici chiar nu i-a ținut de rău. Și-a arătat și blîndețea, dar le-a respins și birfeala; prin minunile Sale voia să le dea o dovadă și mai mare de bunătatea Sa, iar prin cuvintele Sale să le închidă gura.

9. Matei 9, 32.

10. Matei 9, 33.

11. Matei 9, 34.

12. Marcu 3, 23.

13. Matei 9, 35.

Hristos străbătea, așadar, orașele, satele și sinagogile iudeilor, ca să ne învețe cum trebuie să răsplătim bîrfitorilor noștri; nu cu alte bîrfeli, ci cu mai mari binefaceri. Dacă faci bine semenilor tăi nu de ochii lumii, ci de dragul lui Dumnezeu, atunci să nu încetezi a face bine orice ți-ar face oamenii, ca să-ți fie mai mare răsplata; dar dacă după ce ai fost bîrfit încetezi de a face bine, arăți că săvîrșeai o virtute ca aceea nu de dragul lui Dumnezeu, ci de dragul laudelor oamenilor.

Hristos ne arată, deci, că se purta așa numai datorită bunătății Sale; de aceea nu aștepta să vină bolnavii la El, ci El Se grăbea spre ei, aducîndu-le două mari bunătăți: una, Evanghelia împărăției; alta, vindecarea tuturor bolilor. Nu trecea cu vederea nici un oraș, nu lăsa la o parte nici un sat, ci mergea în toate locurile. Și nu Se mîrginea la atîta, ci arăta și o altă purtare de grijă:

„Că văzînd mulțimile, I S-a făcut milă de ele, că erau necăjite și rătăcite ca oile ce n-au păstor. Atunci a zis ucenicilor Săi: „Secerișul este mult iar lucrătorii puțini. Rugați, deci, pe Domnul secerișului ca să scoată lucrători la secerișul Său”»¹⁴.

Iată iarăși cît de puțin iubitor de slavă deșartă este Hristos! Ca să nu atragă pe toți oamenii la El, i-a trimis la propovăduire pe ucenicii Săi. Dar nu numai pentru aceasta, ci și pentru a-i învăța pe ucenici, ca într-o școală, prin exercițiile din Palestina, să fie pregătiți pentru luptele ce le vor da în toată lumea. De aceea i-a pus să facă exerciții mai grele chiar decît luptele, dar pe măsura puterilor lor, ca să lupte mai tîrziu cu mai multă ușurință, învățîndu-i ca pe niște pui plăpînzii de pe acum să zboare. Deocamdată îi face doctori ai trupurilor și le lasă pentru mai tîrziu îndreptarea sufletelor, faptă cu mult mai mare.

Uită-te că Domnul le arată că trimiterea este ușoară și necesară. Căci ce spune? „*Secerișul este mult, iar lucrătorii puțini*”. „Nu vă trimit, le spune Domnul, la semănat, ci la secerat!” Același lucru l-a spus și Evanghelia lui Ioan: „*Alții s-au ostenit, și voi ați intrat în osteneala lor*”¹⁵. Le spunea acestea și ca să-i facă modeste, dar și ca să le dea curaj, arătîndu-le că munca cea mai grea o făcuseră alții înaintea lor.

Vezi că și acum Domnul este condus tot de iubirea de oameni și nu de vreo răsplată oarecare? Că spune evanghelistul: „*I S-a făcut milă de mulțimi, că erau necăjite și rătăcite ca oile ce n-au păstor*”. Aceasta este vina conducătorilor iudeilor! Erau păstori, dar faptele îi arătau lupi! Nu numai că nu îndreptau mulțimile, dar le și vătămau propășirea lor.

Mulțimile se minunau de Domnul și spuneau: „*Niciodată nu s-a arătat așa ceva în Israel!*”¹⁶; conducătorii iudeilor, însă, spuneau dimpotrivă:

14. Matei 9, 36-38.

15. Ioan 4, 38.

16. Matei 9, 33.

„Cu domnul demonilor scoate pe demoni!”¹⁷.

– Dar pe cine-i numește aici lucrători?

– Pe cei doisprezece ucenici!

– Ce dar? Cînd a spus: „Iar lucrătorii puțini”, a mai adăugat și pe alții la aceștia?

– Deloc! Ci pe ei i-a trimis!

– Dar pentru ce a spus: „*Rugați pe Domnul secerișului să scoată lucrători la secerișul Său*”, dacă nu le-a mai adăugat nici unul?

– Pentru că i-a înmulțit, deși erau doisprezece! Nu le-a mărit numărul, ci le-a dăruit putere.

III

Apoi, după ce le-a spus cît de mare este darul, le-a zis: „*Rugați pe Domnul secerișului*”, prin aceste cuvinte, Hristos le-a arătat, fără să o spună deschis, că El are această putere. Spunînd: „*Rugați pe Domnul secerișului*”, Iisus îi hirotonește îndată, nimic ei cerînd, nici rugîndu-L, și le aduce aminte de cuvintele lui Ioan Botezătorul: de arie, de lopată, de paie, de grîu¹⁸. De aici se vede lămurit că El este Plugarul, El este Domnul secerișului, El este Stăpînul profeților. Dacă i-a trimis să secere, apoi, negreșit, nu i-a trimis în ogoare străine, ci în acelea pe care le-a semănat prin profeți. Hristos le-a dat curaj ucenicilor Săi, nu numai prin aceea că a numit seceriș slujirea lor, ci și prin aceea că i-a făcut puternici pentru această slujire.

„*Și chemînd pe cei doisprezece ucenici ai Lui, le-a dat lor putere peste duhurile necurate, ca să le scoată pe ele și să tămăduiască toată boala și toată neputința*”¹⁹.

Deși nu li se dăduse încă Duhul Sfînt; că spune Scriptura: „*Încă nu era dat Duhul, pentru că Iisus încă nu se proslăvise*”²⁰.

– Atunci, cum scoteau duhurile?

– Prin porunca și puterea lui Hristos!

Uită-mi-te și cît de potrivit era timpul trimiterii apostolilor! Nu i-a trimis chiar de la început, ci după ce s-au folosit din destul de șederea cu El, după ce au văzut pe mort înviat, marea certată, pe demoni alungați, pe slăbănog înzdrăvenit, păcatele dezlegate, pe lepros curățit, după ce au primit îndestulătoare dovadă a puterii Lui, și prin fapte și prin cuvinte, atunci i-a trimis. Nu i-a trimis la primejdii – că deocamdată în Palestina nu era nici o primejdie –, ci numai să înfrunte bîrfelile. Totuși, le vorbește mai dinainte și de primejdii, spre a-i pregăti din vreme și a-i face să fie gata de luptă.

17. *Matei* 9, 34.

18. *Matei* 3, 12.

19. *Matei* 10, 1.

20. *Ioan* 7, 39.

Apoi, pentru că evanghelistul Matei ne vorbise pînă acum de două perechi de apostoli, de perechea lui Petru²¹ și de perechea lui Ioan²², și după acelea ne-a vorbit de chemarea lui Matei²³, iar de chemarea celorlalți apostoli și de numele lor nu ne vorbise nimic, a socotit necesar să pună aici catalogul și numărul lor și să ne facă cunoscute și numele lor, grăind așa:

„Numele celor doisprezece apostoli sînt acestea: Întîi Simon, care se numește Petru”²⁴.

Era și un alt Simon, Cananitul. Erau și doi Iuda: Iuda Iscariotul și Iuda al lui Iacov; erau și doi Iacov: Iacov al lui Alfeu și Iacov al lui Zevedeu. Evanghelistul Marcu îi înșiră pe apostoli după vrednicia lor, că pe Andrei îl numără după cei doi corifei²⁵. Evanghelistul Matei nu face așa, ci îi înșiră fără deosebire; dar, mai bine spus, chiar pe Toma, care e cu mult mai prejos decît el, îl pune înaintea lui.

Dar să vedem de la început catalogul lor.

„Întîi Simon, care se numește Petru, și Andrei, fratele lui”²⁶.

Și aceasta nu-i o mică laudă. Pe unul l-a numit după virtutea sa, iar pe celălalt după înrudirea sa.

„Apoi Iacov al lui Zevedeu și Ioan, fratele lui”²⁷.

Vezi că nu-i enumeră după vrednicia lor? După părerea mea, Ioan este mai mare nu numai decît ceilalți apostoli, ci și decît fratele lui.

Apoi, după ce a spus:

„Filip și Vartolomeu”²⁸,

a adăugat:

„Toma și Matei vameșul”²⁹.

Evanghelistul Luca, însă, nu-i enumeră așa, ci cu totul dimpotrivă; îl pune pe Matei înaintea lui Toma³⁰.

Apoi:

„Iacov al lui Alfeu”³¹

Că, după cum am mai spus, era și Iacov al lui Zevedeu.

Apoi, după ce a numit pe:

21. Matei 4, 18.

22. Matei 4, 21.

23. Matei 9, 9.

24. Matei 10, 2.

25. Marcu 3, 16-18.

26. Matei 10, 2.

27. Matei 10, 2.

28. Matei 10, 3.

29. Matei 10, 3.

30. Luca 6, 15.

31. Matei 10, 3.

„Levi, ce se zice Tadeu³² și pe Simon³³, pe care-l numește: „Cananitul”, vine la vînzător. Vorbește de el, nu ca de un dușman și vrăjmaș, ci ca unul care scrie istoria. N-a spus: „Iuda cel spurcat și prea spurcat”, ci l-a numit după orașul din care se trăgea: „Iuda Iscariotul”. Era și un alt Iuda, Leveul, ce se zicea Tadeul, despre care evanghelistul Luca spune că era fiul lui Iacov, zicînd: „Iuda al lui Iacov”³⁴. Deosebindu-l, dar, de acesta, evanghelistul Matei spune:

„Iuda Iscariotul, cel care L-a și vîndut”³⁵.

Nu se rușinează să spună: „Cel care L-a vîndut”, că evanghelistul Matei n-a ascuns nimic din cele ce par de ocară. Chiar de primul dintre toți apostolii, de corifeul apostolilor, spune că era om fără carte, un om simplu³⁶.

Dar să vedem unde i-a trimis Iisus și la cine!

„Pe acești doisprezece i-a trimis Iisus”³⁷.

– Ce fel de oameni sînt aceștia?

– Pescari, vameși! Patru erau pescari și doi erau vameși: Matei și Iacov; iar unul a fost și trădător.

– Și ce le spune lor?

– Le poruncește îndată, zicîndu-le:

„În calea păgînilor să nu mergeți și în cetate de samarineni să nu intrați; ci mai vîrtoș mergeți către oile cele pierdute ale casei lui Israil”³⁸.

„Să nu socotiți, le spune Hristos, că-i urăsc pe iudei și că-Mi întorc fața de la ei, pentru că Mă ocărăsc și Mă numesc îndrăcit. Pe ei am căutat să-i îndrept mai întîi și la ei vă trimit învățători și doctori, oprindu-vă de a merge la toți ceilalți. Nu numai că vă opresc să vestiți altor neamuri înaintea iudeilor, dar nici nu îngădui să călcați pe drumul care duce la alte neamuri și să intrați în vreun oraș de-al lor”.

IV

Samarinenii erau dușmani ai iudeilor și ei ar fi fost mai ușor de convertit, pentru că erau cu mult mai înclinați pentru primirea credinței, pe cînd iudeii erau mai greu de convertit. Și totuși Domnul îi trimite pe apostoli la o slujire mai anevoioasă, arătînd prin aceasta cît de mult purta grijă de iudei. Totodată, cu aceste cuvinte închide gurile iudeilor și deschide drum prediciei apostolilor, ca iudeii să nu-i învinuiască iarăși că

32. Matei 10, 3.

33. Matei 10, 4.

34. Luca 6, 16.

35. Matei 10, 4.

36. Matei 4, 18.

37. Matei 10, 5.

38. Matei 10, 5-6.

se duc la cei netăiați împrejur și să pară că au o scuză îndreptățită dacă fug de ei și le întorc spatele.

Hristos îi numește pe iudei „oi pierdute” și nu „oi fugite”; le găsește totdeauna pricini de iertare, pentru a le câștiga sufletele.

„Mergînd, propovăduiți zicînd: „S-a apropiat împărăția cerurilor”³⁹.

Ai văzut marea slujirii? Ai văzut vrednicia apostolilor? Nu le poruncește să vorbească de lucruri pămîntești, ca acelea de care vorbeau Moise și profeții de mai înainte, ci de lucruri noi și nemaiauzite pînă atunci. Aceia nu predicau despre astfel de lucruri, ci despre pămînt și despre bunătățile cele de pe pămînt; aceștia, însă, predică despre împărăția cerurilor și despre toate bunătățile cele de acolo. Nu numai prin aceasta sînt mai mari apostolii decît Moise și profeții, ci și prin supunerea lor; nu pregetă, nu se dau înapoi ca aceia din vechime; deși au auzit că au de înfruntat primejdii și războaie și rele de nesuferit, totuși primesc poruncile cu multă supunere, pentru că sînt predicatorii împărăției cerurilor.

– Dar ce lucru mare este, m-ai putea întreba, că au ascultat cu ușurință, cînd n-aveau de predicat nimic trist și împovărător?

– Ce spui? Nu li s-a poruncit nimic împovărător? N-ai auzit că le-a vorbit de temnițe, de surghiun, de războaiele dintre frați, de ura tuturor oamenilor, pe care aveau să le sufere puțin mai tîrziu?⁴⁰ I-a trimis să fie altora pricinuitori și propovăduitori a mii de bunătăți, iar lor le-a spus și le-a vestit mai dinainte că au să sufere chinuri nemaiauzite.

Apoi, pentru a-i face vrednici de a fi crezuți, le spune:

„Pe bolnavi vindecați, pe leproși curățiți, demonii scoateți; în dar ați luat, în dar dați”⁴¹.

Ați văzut că Domnul are tot atît de mare grijă de bunele purtări ale ucenicilor Săi ca și de facerea de minuni, arătînd că minunile nu sînt nimic fără de bune purtări? Le smerește gîndul, spunîndu-le: „În dar ați luat, în dar dați!” și le curățește sufletul de iubirea de argint. Apoi, ca să nu creadă că minunile sînt o faptă a lor și să se mîndrească cu minunile săvîrșite, le spune: „În dar ați luat! nu dăruți nimic de la voi celor care vă primesc. Puterea aceasta, a facerii de minuni, n-ați primit-o ca o plată a muncii voastre, nici nu v-ați ostenit pentru ea. Ține harul Meu! Cum l-ați primit, așa dați-l și altora! De altfel nici nu puteți primi un preț vrednic de minunile ce le săvîrșiți”.

39. Matei 10, 7.

40. Matei 10, 17–22.

41. Matei 10, 8.

Apoi, smulgîndu-le din suflet de la început rădăcina păcatelor, le spune:

„Să nu aveți aur, nici argint, nici aramă în cingătorile voastre, nici traistă pe cale, nici două haine, nici încălțăminte, nici toiag!”⁴².

Domnul n-a spus: „Să nu luați cu voi!”, ci: „Chiar dacă în alt chip ai putea să iei, fugi de această boală rea!”

‘Multe lucruri a săvîrșit Domnul cu această poruncă! Primul, a făcut ca ucenicii să nu cadă sub bănuială; al doilea, i-a scăpat de orice grijă, pentru ca tot timpul să-l închine propovăduirii; al treilea, le-a arătat puterea Lui. Aceasta le-a spus-o și mai tîrziu: „*Ați avut oare nevoie de ceva, cînd v-am trimis goi și fără încălțăminte?*”⁴³. Nu le-a spus chiar de la început: „*Să nu aveți*”, ci după ce le-a spus: „*Pe leproși curățiți, demonii scoateți!*”, atunci le-a spus: „*Să nu aveți nimic; în dar ați luat, în dar dați!*” Poruncă folositoare, poruncă potrivită cu apostolia lor și cu putință de îndeplinit.

Dar poate că cineva m-ar întreba:

– Poruncile celelalte au o rațiune! Dar pentru ce a poruncit să nu aibă traistă pe cale, nici două haine, nici toiag, nici încălțăminte?

– Pentru că voia să-i deprindă să ducă o viață desăvîrșită; că și mai înainte, nici de ziua de miine nu le-a îngăduit să se îngrijească⁴⁴. În afară de aceasta, avea să-i trimită să fie dascăli ai întregii lumi. De aceea Domnul îi face, ca să spun așa, din oameni îngeri, scăpîndu-i de orice grijă lumească, pentru a avea numai o singură grijă, aceea a învățaturii; dar mai bine spus, și de această grijă îi scapă, spunîndu-le: „*Nu vă îngrijiți cum sau ce veți vorbi!*”⁴⁵. Deci ceea ce părea a fi foarte greu și apăsător, aceea mai cu seamă le spune că este ușor și lesnicios. Că nimic nu te face atît de fericit ca scăparea de grijă și neliniște; mai cu seamă cînd este cu putință ca aceia scăpați de grijă să nu fie cu nimic păgubiți, pentru că Dumnezeu este alături de ei și El e în locul tuturor.

Apoi, pentru ca apostolii să nu spună: „Cu ce ne vom procura hrana cea de toate zilele?”, nu le spune: „Ați auzit că v-am spus mai înainte: „*Uitați-vă la păsările cerului*”⁴⁶, că nu erau încă destul de puternici ca să săvîrșească o astfel de poruncă, ci a adăugat o poruncă inferioară acesteia, spunîndu-le:

„Că vrednic este lucrătorul de hrana sa”⁴⁷.

42. Matei 10, 9–10.

43. Luca 22, 35.

44. Matei 6, 34.

45. Matei 10, 19.

46. Matei 6, 26.

47. Matei 10, 10.

Le arată că trebuie să fie hrăniți de ucenicii lor, pentru ca nici ei să nu se poarte cu trufie cu ucenicii lor, că le dau totul și nu primesc nimic în schimb, dar nici ucenicii să nu-i părăsească, pentru că sînt trecuți cu vederea.

V

Apoi, pentru ca apostolii să nu spună: „Ne poruncești să trăim din cerșit?” și să se rușineze de asta, Domnul le arată că hrănirea lor este o datorie a ucenicilor lor; de aceea îi numește pe apostoli lucrători, iar hrana, plată. „Să nu credeți, le spune Domnul, că munca voastră este mică și neînsemnată, pentru că munciți numai cu cuvîntul; și această muncă e plină de multe osteneli. Ceea ce vă dau învățăceii nu vă dau în dar, ci o dau ca plată pentru ceea ce primesc, că *vrednic este lucrătorul de hrana sa*”. Hristos n-a spus aceste cuvinte ca să arate că atîta merită munca apostolilor – Doamne ferește! –, ci ca să le pună și lor lege, să nu ceară nimic mai mult și ca să convingă și pe cei care le dau hrană că fapta lor nu-i o pomană, ci o datorie.

„În orice oraș sau sat veți intra, cercetați cine este în el vrednic și acolo rămîneți pînă plecați”⁴⁸.

„Nu înseamnă, le-a spus Domnul, că v-am deschis ușa tuturor cînd v-am spus: *Vrednic este lucrătorul de hrana sa*, ci să fiți cu mare băgare de seamă unde intrați. Aceasta vă va fi de folos și pentru slava voastră și pentru hrana voastră. Dacă dați peste un om vrednic, acela vă va da negreșit hrană, mai ales că nu cereți nimic mai mult decît cele de neapărată trebuință”.

Domnul nu le poruncește să caute numai pe cei vrednici, și nici să se mute din casă în casă, pentru ca nici pe cel ce-i primește să nu-l întristeze și nici ei să nu-și capete faimă de oameni mîncăcioși și ușuratici. Asta a vrut să spună Domnul prin cuvintele: „*Acolo să rămîneți pînă plecați*”. Aceeași poruncă o găsim și în celelalte Evanghelii⁴⁹.

Ai văzut că Domnul, prin porunca aceasta, i-a făcut sfinți pe ucenicii Săi, iar pe gazdele lor gata de jertfă, arătîndu-le că ei sînt cei ce cîștigă mai mult: și slavă și folos.

Apoi, în continuare, spune:

„Intrînd în casă, salutați-o. Și de este casa aceea vrednică, să vină pacea voastră peste ea; iar de nu este vrednică, pacea voastră să se întoarcă la voi”⁵⁰.

48. Matei 10, 11.

49. Marcu 6, 10; Luca 9, 4.

50. Matei 10, 12-13.

are în el haine, ci are încuiată în el milostenia, chiar dacă sînt puțini cei care au această virtute! Avem și aici pat, mai bun decît cel din casă; că odihna dată de Dumnezeuieștile Scripturi este mai plăcută decît orice pat. Dacă și faptele noastre, cele ale unirii și ale înțelegerii, ar fi bune, n-am mai avea altă casă decît casa de aici. Nu e greu lucrul acesta! O mărturisesc cele trei mii⁵⁷ și cele cinci mii⁵⁸; aveau o singură casă, o singură masă, un singur suflet; că spune Scriptura: „*Inima și sufletul multimii celor ce au crezut era una*”⁵⁹. Dar pentru că sîntem departe de virtutea acelora și locuim fiecare în casele noastre, să fim una, cel puțin atunci cînd ne adunăm aici, în biserică. Dacă în celelalte fapte sîntem săraci și sărmani, să fim în aceasta bogați! De aceea primiți-mă cu dragoste cel puțin aici, cînd intru în biserică. Cînd spun: „Pace vouă” și voi răspundeți: „Și duhului tău!”, să nu o spuneți numai cu glasul, ci și cu sufletul: nu numai cu gura, ci și cu inima. Dacă aici tu zici: „Pace și duhului tău”, dar afară te războiești cu mine, scuipîndu-mă și bîrfindu-mă, acoperindu-mă pe din dos cu ocări, ce fel de pace e asta? Eu, chiar dacă te țin de rău de nenumărate ori, îți spun: „Pace”, cu inimă curată, cu gînd curat și nu pot spune de tine vreodată ceva rău; am inimă de tată. Dacă te cert uneori, o fac cu mare grijă; dar dacă tu mă muști pe ascuns și nu mă primești în casa Domnului, mă tem să nu-mi mărești iarăși tristețea; nu pentru că m-ai ocărit, nici pentru că m-ai scos din sufletul tău, ci pentru că ai îndepărtat pacea și ai atras asupra-ți acea cumplită osîndă. Chiar dacă nu-mi voi scutura praful de pe picioarele mele, chiar dacă nu vă voi întoarce spatele, totuși amenințarea Domnului rămîne neclintită. Vă voi spune de nenumărate ori: „Pace” și nu voi înceta de a o spune. Chiar dacă mă veți umplea de ocări, chiar dacă nu mă veți primi, nici atunci nu-mi voi scutura praful de pe picioarele mele. Nu pentru că nu ascult de Stăpînul, ci pentru că ard de dragul vostru. De altfel, nici n-am suferit ceva pentru voi, nici n-am venit la voi, după o lungă călătorie, nici n-am venit îmbrăcat ca un apostol și nici sărac ca un apostol – din pricina asta eu sînt cel dintîi care mă țin de rău! – și nici n-am venit fără încălțăminte și fără a doua haină. De aceea poate nici voi n-ați făcut cele ce se cuvenea să faceți. Dar asta nu vă e de ajuns pentru apărare! E drept, vina mea e mai mare, dar aceasta nu vă dă iertare.

VII

Pe vremea apostolilor, casele erau biserici; acum biserica a ajuns casă; pe atunci nimic lumesc nu se grăia în casă; acum nimic duhovnicesc

57. *Fapte* 2, 41.

58. *Fapte* 4, 4.

59. *Fapte* 4, 32.

nu se grăiește în biserică; chiar aici, în biserică, ați adus piața. Dumnezeu vă grăiește, dar voi, în loc să ascultați în tăcere cele spuse, ați schimbat lucrurile și vorbiți de cu totul altceva. Și de-ați vorbi de treburile voastre! Dar nu, vorbiți și auziți cuvinte ce nu se cuvin! De asta plîng și nu voi înceta a plînge. Nu stă în puterea mea să schimb casa aceasta, biserica aceasta, cu alta. Trebuie neapărat să rămîn aici pînă voi pleca din viața aceasta. Primiți-mă dar, așa cum a poruncit Pavel. Pavel nu poruncise corintenilor să-l primească la masa lor, ci în inima și în sufletul lor⁶⁰. Asta o cer și eu de la voi; dragostea, prietenia aceea caldă și sinceră! Dar dacă nici aceasta nu o vreți, atunci iubiți-vă cel puțin pe voi înșivă, îndepărtînd din sufletul vostru trîndăvia. Îndestulătoare mîngîiere voi avea cînd voi vedea că vă purtați bine și ați ajuns mai buni. Și așa, vă voi arăta și eu mai multă dragoste, chiar dacă iubindu-vă mai mult sînt iubit mai puțin. Multe sînt lucrurile care ne unesc! O singură masă nu stă tuturor înaintea; un singur Tată ne-a născut; cu toți am ieșit din același pîntece; aceeași băutură ni s-a dat tuturor; dar, mai bine spus, nu numai aceeași băutură, ci ni s-a dat să bem și dintr-un singur potir. Că Tatăl, vrînd să ne facă să ne iubim unii pe alții, a meșteșugit și aceea ca să bem toți dintr-un singur potir, semn de foarte puternică dragoste a unora cu alții.

Eu nu sînt vrednic de apostoli! O mărturisesc și n-aș tăgădui-o nici cînd! Nu sînt vrednic nu numai de ei, dar nici de umbra lor! Totuși faceți cele ce trebuie făcute! Asta întru nimic nu vă va putea face de rușine, ci chiar vă va folosi mai mult. Că atunci veți primi și mai mare răsplată cînd veți arăta o dragoste atît de mare chiar față de cei pe care-i socotiți nevrednici. Nu vă spun cuvintele mele; iar voi n-aveți alt învățător pe pămînt; și eu vă dau ceea ce am primit; dîndu-vă nu cer nimic mai mult de la voi decît numai dragostea voastră. Iar dacă sînt nevrednic și de aceasta, voi fi totuși îndată vrednic de ea, pentru că vă iubesc; că mi s-a poruncit să iubesc nu numai pe cei ce mă iubesc, ci și pe dușmani. Cine ar fi, dar, atît de crud, cine atît de sălbatic, încît, după ce a primit o lege ca aceasta, chiar de-ar fi plin de nenumărate păcate, ar mai putea să întoarcă spatele și să urască pe cei care-l iubesc? Ne-am împărtășit din masa cea duhovnicească, să ne împărtășim și din dragostea cea duhovnicească! Dacă tîlharii de drumul mare își uită sălbăticia cînd stau la masă unii cu alții, ce cuvînt de apărare mai putem avea noi, care ne împărtășim mereu cu trupul Domnului, dar nici blîndețea acestora n-o imităm? Pentru mulți oameni îndestulătoare pricină de iubire a fost nu numai masa, ci și orașul în care locuiau. Noi, însă, care trăim despărțiți unii de alții, de ce iertare mai sîntem vrednici cînd avem și

același oraș și aceeași casă și aceeași masă și aceeași cale și aceeași ușă și aceeași rădăcină și aceeași viață și același Păstor și același Împărat și același Învățător și același Judecător și același Creator și același Tată și cînd toate ne sînt comune?

Cereți, oare, să fac minunile pe care le făceau apostolii cînd intrau în casele credincioșilor, să curăț leproșii, să alung demonii, să înviez morții? Dar cea mai mare dovadă a nobleței și dragostei voastre este tocmai aceea că ați crezut în Dumnezeu fără aceste probe. Și pentru această pricină și pentru alta Dumnezeu a pus capăt minunilor. Dacă acum, cînd nu se mai fac minuni, oamenii înzestrați cu alte însușiri, de pildă cu înțelepciunea sau cu cuvioșia, se laudă atîta, se mîndresc și se dezbină unii de alții, ce prăpăstii nu s-ar face între oameni dacă ar mai săvîrși și minuni? Că spusele mele nu sînt un simplu gînd al meu o mărturisesc corintenii, care erau împărțiți în mai multe partide, tocmai din această pricină⁶¹. Nu căuta, dar, minuni, ci sănătatea sufletului! Nu căuta să vezi un mort înviat; ai aflat doar că toată lumea va învia. Nu căuta să vezi orb tămăduit, ci uită-te că acum toți oamenii văd mai bine și mai cu folos. Caută și tu să vezi la fel cu ei și îndreaptă-ți ochiul tău! Dacă toți am trăi cum trebuie, păgînii ne-ar admira mai mult decît pe făcătorii de minuni. Minunile sînt luate de multe ori drept năluciri și mai au și altă faimă rea, deși minunile făcute de sfinți nu sînt ca acestea; viața curată, însă, nu poate fi niciodată defăimată așa; că virtutea închide gurile tuturor.

VIII

Să ne îngrijim dar de virtute! Mare e bogăția ei și e mare minune. Virtutea dă adevărata libertate. Chiar în robie, virtutea te face să te socotești liber. Nu rupe lanțurile robiei, dar face mai vrednici de respect pe robi decît pe liberi, că le dă ceva mai mult decît le dă libertatea. Virtutea nu-l face bogat pe cel sărac, dar face pe sărac mai fericit decît bogatul. Iar dacă vrei să faci chiar minuni, scapă-te de păcate și ai reușit totul! Păcatul este mare demon, iubite! Dacă scoți din tine păcatul, ai săvîrșit o minune mai mare decît cei care au pus pe fugă nenumărați demoni. Ascultă ce spune Pavel! Pavel pune virtutea mai presus de minuni. „*Rîvniți*, spune el, *darurile cele mai bune. Și vă arăt o cale cu mult mai înaltă*”⁶². Și voind să le arate această cale, nu le-a vorbit de învierea de morți, nici de curățirea leproșilor și nici de alte minuni ca acestea, ci în locul tuturor a pus dragostea⁶³. Ascultă-L și pe Hristos că spune: „Nu

61. I Cor. 1, 10-13.

62. I Cor. 12, 31.

63. I Cor. 13, 1-13.

vă bucurați că demonii vi se pleacă, ci că numele vostru s-a scris în ceruri”⁶⁴. Și înainte de aceasta, iarăși: „*Mulți Îmi vor zice în ziua aceea: „Nu cu numele Tău am proorocit și am scos demonii și am făcut multe minuni?” Și atunci le voi mărturisi: Nu vă știu pe voi!”*”⁶⁵. Iar înainte de răstignire, chemînd pe ucenicii Săi, le-a spus: „*Întru aceasta vor cunoaște toți că sînteți ucenicii Mei*”, nu dacă veți scoate demoni, ci „*dacă veți avea dragoste între voi*”⁶⁶; și iarăși: „*Întru aceasta vor cunoaște că Tu M-ai trimis*”, nu dacă vor învia morți, ci „*dacă sînt una*”⁶⁷. Adeseori minunile au fost de folos altora, dar au vătămat pe cel care le-a săvîrșit, că l-au îngîmfat, l-au făcut să umble după slava deșartă sau l-au vătămat și în alt chip. O vătămare ca aceasta n-o suferă cel virtuos, cel care face fapte bune; faptele bune sînt de folos și lui și altora mulți.

Pe acestea, dar, să le săvîrșim cu multă sîrguință. Dacă din om nemilos, ai ajuns milostiv, ți-ai vindecat mîna uscată! Dacă în loc să te duci la teatru, te duci la biserică, ți-ai vindecat piciorul, care șchiopăta! Dacă ochii tăi nu mai umblă după femeii desfrîinate și nici după frumusețe străină, ți-ai deschis ochii tăi cei orbi! Dacă în loc de cîntece drăcești, înveți cîntece duhovnicești, ai început să vorbești, mut fiind! Acestea-s cele mai mari minuni! Acestea-s semne nemaiauzite! Dacă ne vom duce viața săvîrșind aceste minuni, vom ajunge prin ele și noi oameni mari și minunați, vom atrage și pe toți cei păcătoși la virtute și ne vom bucura și de viața ce va să fie, pe care, facă Dumnezeu ca noi toți să o dobîndim, cu harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea, acum și pururea și în vecii vecilor, Amin.

64. Luca 10, 20.

65. Matei 7, 22-23.

66. Ioan 13, 35.

67. Ioan 17, 22-23.

OMILIA XXXIII

**„Iată Eu vă trimit pe voi ca oile în mijlocul lupilor.
Fiți dar înțelepți ca șerpii și blînzi ca porumbeii”¹**

I

După ce Domnul i-a încredințat pe ucenici că nu vor duce lipsă de hrana cea de toate zilele, după ce le-a deschis casele tuturor, după ce le-a spus că atunci cînd vor intra în casele oamenilor, să intre îmbrăcați cuviincios, poruncindu-le să nu intre ca niște vagabonzi și cerșetori, ci ca unii care sînt cu mult mai vrednici de respect decît gazdele lor – că asta a arătat-o prin cuvintele: „*Vrednic este lucrătorul de plata lui*”² și asta a arătat-o și prin porunca de a întreba cine este vrednic, ca să rămînă la acela³, și prin porunca de a saluta pe cei care-i primesc, ca și prin amenințarea cu acele cumplite rele pe cei care nu-i primesc –; așadar, după ce prin aceste porunci a scos din sufletul lor orice grijă, după ce i-a înarmat cu puterea facerii de minuni și i-a făcut tari ca fierul și diamantul – că i-a scăpat de cele lumești și i-a liberat de orice grijă trecătoare – le-a vorbit și de relele ce aveau să vină peste ei; și nu numai de acelea mici, care aveau să vină îndată, ci și de celelalte de mai tîrziu, pregătindu-i de la început și mai dinainte pentru lupta cu diavolul.

Multe lucruri i-a învățat Hristos pe ucenicii Săi cu aceste porunci! În primul rînd, să afle că are puterea să cunoască mai dinainte viitorul; în al doilea rînd, să nu le treacă prin minte că aceste suferințe vin asupra lor din pricina slăbiciunii Învățătorului lor; în al treilea rînd, să nu se minuneze cînd suferințele vor veni peste ei, pe neașteptate și pe negîndite; în al patrulea rînd, să nu se tulbure cînd vor auzi de aceste suferințe chiar în timpul răstignirii Sale. Că s-au și tulburat atunci, cînd, ținîndu-i de rău, le-a spus: „*Dar pentru că v-am spus acestea, întristarea a umplut inima voastră*”⁴. Și nimeni din voi nu Mă mai întreabă: „*Unde Te duci?*”⁵; și doar nu le spusese că era vorba de El, de pildă că are să fie legat, biciuit și omorît, ca să nu le tulbure și cu asta mintea lor. Deocamdată le-a vestit mai dinainte cele ce aveau să li se întîmple lor.

1. Matei 10, 16.

2. Matei 10, 10.

3. Matei 10, 11.

4. Ioan 16, 6.

5. Ioan 16, 5.

Apoi, ca ucenicii să afle că este nouă legea luptei și străin chipul băătăiei, pentru că îi trimite cu mîinile goale, cu o singură haină, fără încălțăminte, fără băț, fără cingătoare, fără pungă și le poruncește să fie hrăniți de gazdele lor, Domnul nici aici nu-Și oprește cuvîntul, ci le arată puterea Lui nespusă, spunîndu-le: „Plecînd așa, fiți blajini ca oile, deși aveți să mergeți la lupi; și nu atît la lupi, ci chiar în mijlocul lupilor!” Și le poruncește să aibă nu numai blîndețea oilor, ci și neprihănirea porumbiței: „Așa, mai ales, Îmi voi arăta puterea, le spune Domnul, cînd oile vor birui lupii, deși sînt în mijlocul lupilor, cînd, mușcate de nenumărate ori, nu numai că nu vor fi mîncate, ci chiar pe lupi îi vor schimba!” Da, este cu mult mai minunat și cu mult mai frumos să schimbi sufletul cuiva, să-i prefaci gîndirea decît să-l ucizi. Și aceasta au făcut-o ucenicii, deși erau numai doisprezece, iar lumea întreagă plină de lupi.

Să ne fie, dar, rușine nouă, care facem cu totul dimpotrivă, care ca lupii ne năpustim asupra dușmanilor noștri! Dacă ne purtăm ca oile, învingem; învingem, biruim, chiar dacă ne-ar înconjura haite de lupi; dar dacă ne facem lupi, sîntem biruiți, că se depărtează de la noi ajutoarul Păstorului. Că Păstorul nu păstorește lupi, ci oi; iar Păstorul te părăsește și pleacă de la tine că tu nu-i îngădui să-Și arate puterea Sa. Dacă suferind răul, îți arăți blîndețea și birui, atribuie-I Păstorului întreaga biruință; dar dacă răspunzi cu lovituri și pumni, Îi întuneci biruința.

Uită-mi-te cine au fost cei care au auzit aceste porunci aspre și grele! Oameni fricoși și de rînd; oameni fără știință de carte și neînvățați; oameni necunoscuți; oameni care nu cunoșteau deloc legile civile; oameni care nu luaseră niciodată cuvîntul în agora; pescari și vameși; oameni plini de nenumărate scăderi. Dacă suferințele acelea erau în stare să tulbure chiar pe oamenii tari și mari, cum de n-au fost în stare să doboare și să înspăimînte pe niște oameni lipsiți de experiență, pe niște oameni cărora niciodată nu le-a trecut prin minte că pot face așa ceva vreodată? Și nu i-a doborît!

– Era și firesc, ar putea să-mi spună cineva; că Domnul le-a dat putere să curețe leproși, să alunge draci.

– Dar îți voi spune și eu, că tocmai puterea aceasta mai cu seamă era în stare să-i înspăimînte, că ei, care înviau morți, tocmai ei, să sufere acele groaznice chinuri: tribunalele, închisorile, războiul tuturor și ura obștească a lumii, tocmai ei, să îndure niște chinuri ca acelea, ei, care făceau minuni.

– Și care le era mîngîierea în fața acestor suferințe?

– Puterea Celui Care i-a trimis! Aceasta e pricina că, înainte de toate, Hristos le-a dat ucenicilor această mîngîiere, spunîndu-le: „*Iată, Eu vă trimit pe voi!*” Vă este de ajuns aceasta spre mîngîierea voastră! Vă

este de ajuns aceasta ca să vă dea curaj și să nu vă temeți de nimic din cele ce vor veni asupra voastră!”

II

Ai văzut autoritate? Ai văzut stăpînire? Ai văzut putere nebiruită? Cele spuse de Hristos au acest înțeles: „Să nu vă tulburați, spune Domnul ucenicilor Săi, că, trimițându-vă în mijlocul lupilor, vă poruncesc să fiți ca oila și ca porumbelii! Puteam să fac cu totul dimpotrivă, să nu vă las să suferiți ceva, nici să cădeți ca oile pradă lupilor, ci puteam să vă fac mai înfricoșători decît lei! Dar aceasta vă e mai de folos; aceasta vă face și pe voi mai străluciți și aceasta propovăduiește și puterea Mea!” Așa i-a grăit și lui Pavel: „*Destul îți este harul Meu! Că puterea Mea în slăbiciune se desăvîrșește!*”⁶ „Eu, le spune Hristos ucenicilor Săi, Eu am făcut ca voi să fiți așa!” Aceasta a lăsat să se înțeleagă prin cuvintele: „*Eu vă trimit ca oile*”. Nu vă descurajați dar, le spune Domnul. Știu, știu bine că prin blîndețe mai cu seamă veți birui pe toți!”

Apoi, ca să aducă și ucenicii ceva de la ei, să nu li se pară că totul se datorește harului și să nu socotească ei că sînt încununați pe degeaba și pe nemeritate, Domnul le spune: „*Fiți, dar, înțelepți ca șerpui și blînzi ca porumbelii*”.

– Dar ce poate înțelepciunea noastră în fața unor primejdii atît de mari? ar fi putut întreba ei. Cum vom putea fi înțelepți cînd sîntem asaltați de valuri atît de mari? Ce va mai putea face o oaie, oricît de blîndă ar fi, în mijlocul lupilor și a atîtor lupi? Ce folos va avea porumbița de toată blîndețea ei în fața atîtor ulii care se reped asupra ei?

– Cînd e vorba de animale, nici un folos, răspunde Domnul; dar cînd e vorba de voi, cele mai mari foloase!

Dar să vedem ce fel de înțelepciune cere aici Domnul.

„Înțelepciunea șarpelui, ne spune Hristos. După cum șarpele sacrifică totul și nu se împotrivesc, chiar de-ar trebui să i se taie trupul, numai ca să-i rămînă teafăr capul, tot așa și tu, de-ar trebui să dai averile, trupul și chiar sufletul, dă totul, afară de credință. Credința este cap și rădăcină; dacă-ți păstrezi credința, chiar de-ai pierde totul, pe toate le dobîndești iarăși, cu mai multă strălucire”.

Aceasta e pricina că Domnul nu ne-a poruncit să fim numai blînzi, dar nici numai înțelepți, ci le-a unit pe acestea amîndouă, ca ele să ajungă virtute, să ai înțelepciunea șarpelui, ca să te ferești să nu fii lovit în ceea ce ai mai scump; dar să ai și blîndețea porumbiței, ca să nu te

răzbuni pe cei ce te nedreptătesc și nici să pedepsești pe cei ce uneltesc împotriva ta. Pentru că iarăși nu-i de nici un folos înțelepciunea, dacă nu-i adaugi blindețea.

– Dar poate fi o poruncă mai grea ca aceasta? Nu-i de ajuns, oare că suferim răul ce ni se face?

– Nu, răspunde Domnul. Mai mult; nu-ți îngădui nici să te revolți! Așa e porumbața!

– Dar o astfel de poruncă este ca și cum ai porunci unei trestii aruncate în cuptor să nu fie arsă de foc, ci să stingă focul.

– Să nu ne tulburăm! Ucenicii Domnului au împlinit porunca, au dus-o la bun sfârșit și au arătat prin faptele lor că au fost înțelepți ca șerpii și blinzi ca porumbeii. N-au avut altă fire, ci aceeași fire ca și noi. Să nu socotească, dar, nimeni că sînt cu neputință de îndeplinit poruncile Domnului! Domnul cunoaște mai bine decît toți firea lucrurilor; știe că sălbăticia se stinge nu cu sălbăticie, ci cu blindețe. Iar dacă vrei să vezi că aceasta s-a petrecut în realitate, citește cartea Faptelor Apostolilor și vei vedea că ori de cîte ori iudeii s-au ridicat și și-au ascuțit dinții împotriva ucenicilor, ucenicii, imitînd pe porumbei și răspunzînd cu blindețea cuvenită, au pus capăt mîniei iudeilor, le-au stins furia și le-au oprit pornirea. Cînd iudeii le-au spus: „Nu cu poruncă v-am poruncit să nu mai vorbiți în numele acesta?”⁷ ucenicii, deși puteau face nenumărate minuni, n-au grăit nici un cuvînt aspru, nici n-au tăcut, ci s-au apărat cu toată blindețea: „Judecați, dacă este drept să ascultăm mai mult de voi decît de Dumnezeu!”⁸ Ai văzut blindețea porumbaței? Vezi și înțelepciunea șarpelui: „Noi nu putem să nu vorbim cele ce am văzut și am auzit!”⁹

Ai văzut că trebuie să fim desăvîrșiți în toate privințele, ca să nu fim nici de primejdii doborîți, dar nici de mînie biruiți? De aceea și spunea Domnul:

„Feriți-vă de oameni! Vă vor da în soboare; și în sinagogile lor vă vor biciui; și veți fi duși pentru Mine înaintea domnilor și a împăraților spre mărturie lor și neamurilor”¹⁰.

Iarăși îi pregătește pe ucenicii Săi să fie cu mintea trează, dîndu-le poruncă să sufere totdeauna răul și să lase pe seama altora săvîrșirea răului; ca să cunoști că în suferirea răului stă biruința și suferința dă trofeele cele strălucite. Nu le-a spus: „Loviiți și voi cu pumnii și împotriviți-vă celor ce voiesc să vă facă rău!”, ci numai: „Veți suferi cele mai cumplite chinuri!”

III

Vai, cît de mare este puterea Celui Care a grăit, cît de mare filozofia celor care au ascultat! Se cuvine să te minunezi mult că ucenicii n-au

7. Fapte 5, 28.

8. Fapte 4, 19.

9. Fapte 4, 20.

10. Matei 10, 17-18.

luat-o la fugă îndată ce au auzit acestea! Erau doar niște oameni care se temeau și de umbra lor, care n-au mers mai departe de lacul în jurul căruia pescuiau. Cum de nu s-au gândit și nu și-au spus: „Unde vom găsi scăpare? Tribunalele sînt împotriva noastră, împărații împotriva noastră, domnitorii, sinagogile iudeilor, popoarele elenilor, conducătorii și supușii!” Prin cele spuse, Domnul nu le-a vorbit mai dinainte numai de Palestina și de suferințele de acolo, ci i-a lăsat să înțeleagă și luptele de pe toată fața pămîntului, spunîndu-le: „*Veți fi duși înaintea împăraților și domnilor*”, arătîndu-le că mai tîrziu are să-i trimită predicatori și la păgîni.

„Ai pornit cu război pe toată lumea împotriva noastră, puteau spune ucenicii; ai înarmat împotriva noastră pe toți locuitorii pămîntului, popoare, tirani, împărați! Iar cuvintele pe care ni le-ai spus mai tîrziu sînt mult mai înfricoșătoare, că din pricina noastră oamenii vor ajunge ucigași de frați, de copii, de părinți, că ne-ai spus: „*Va da frate pe frate la moarte și tată pe fiu și se vor scula fiii asupra părinților și-i vor ucide*”¹¹. Cum vor mai crede oamenii în cuvîntul nostru cînd vor vedea că din cauza noastră copiii sînt uciși de părinți, frații de frați și toate sînt pline de sînge? Nu ne vor alunga, oare, de pretutindeni ca pe niște demoni blestemați, ca pe niște ticăloși, ca pe niște pustiitori ai întregii lumi, văzînd că pămîntul este plin de sîngele rudelor și de niște crime ca acestea? Bună va fi, oare, pacea pe care o vom da în casele în care intrăm, cînd le umplem de atîtea crime? Dacă am fi mai mulți, și nu doisprezece! Dacă n-am fi niște oameni simpli și fără de carte, ci niște înțelepți, niște retori, niște oameni destoinici la cuvînt! Dar, mai bine spus, dacă am fi împărați care au oștiri și bogăție de bani! Cum vom putea convinge pe cineva de adevărul învățaturii noastre, cînd noi aprindem războaie civile, ba chiar războaie cu mult mai cumplite decît războaiele civile? Care om va da ascultare cuvintelor noastre, chiar dacă noi nu ne-am îngrijii deloc de scăparea noastră?”

Dar ucenicii nici n-au gândit așa, nici n-au grăit așa și nici nu l-au cerut Domnului socoteală de poruncile date lor, ci l-au supus, l-au ascultat. Aceasta, nu datorită numai virtuții lor, ci și înțelepciunii învățătorului. Uită-te că Domnul a împreunat cu fiecare suferință o mîngîiere. Despre cei care nu-i vor primi, a spus: „*Mai ușor va fi pămîntului Sodomei și Gomorei în ziua judecării decît orașului acela*”¹². Acum iarăși, după ce a spus: „*Veți fi duși înaintea domnilor și împăraților*”, a adăugat: „*Pentru Mine, spre mărturie lor și neamurilor*». Nu mică e mîngîierea de a suferi chinuri pentru Hristos și de a fi mărturie acelora! Că Dumnezeu

11. Matei 10, 21.

12. Matei 10, 15.

Își îndeplinește totdeauna planurile Sale, chiar dacă nici un om nu ia aminte. Cu aceste cuvinte îi mîngîie Domnul pe ucenicii Săi, nu din pricină că ucenicii doreau pedepsirea altora, ci pentru ca ucenicii să fie încredințați că Îl vor avea, în orice împrejurare, alături de ei pe Cel Care le-a spus și știa mai dinainte acestea; și să fie încredințați de asemenea că nu vor suferi pentru că ar fi niște răi și niște ciumați. Pe lîngă aceste mîngîieri, le mai dă și altă mîngîiere, nu mică, spunînd:

„Iar cînd vă vor da pe voi în mîna lor, nu vă îngrijiți cum sau ce veți grăi; că vi se va da vouă în acel ceas ce veți grăi. Că nu sînteți voi cei ce grăiți, ci Duhul Tatălui vostru este Care grăiește în voi”¹³.

Ca să nu spună apostolii: „Cum vom putea să-i convingem pe oameni, cînd ni se întîmplă niște lucruri ca acestea?”, Domnul le poruncește să aibă curaj cu privire la apărarea lor. Altădată le spusese: *„Vă voi da gură și înțelepciune”¹⁴*; acum le spune: *„Duhul Tatălui este Care grăiește în voi”*, urcîndu-i la vrednicia de profeți. De aceea, după ce le-a spus de puterea ce le-o va da, le-a grăit și de relele ce vor veni, de ucideri și de junghieri:

„Va da frate pe frate la moarte și tată pe fiu și se vor scula fiii asupra părinților și-i vor ucide”¹⁵.

Și Domnul nu S-a oprit aici, ci a adăugat lucruri cu mult mai înfricoșătoare, în stare să cutremure și pietrele:

„Și veți fi urîți de toți”¹⁶.

Dar și acum mîngîierea este alături, că spune Domnul: „Veți suferi acestea

„Pentru numele Meu”¹⁷.

Și pe lîngă acestea, iarăși o altă mîngîiere:

„Iar cel care va răbda pînă la sfîrșit, acela se va mîntui”¹⁸.

Cuvintele acestea erau în stare și pentru alt motiv să insufle curaj ucenicilor: odată cu puterea predicării Evangheliei avea să înflăcăreze atît de mult pe oameni încît să nesocotească glasul singelui, să tăgăduiască înrudirea și să pună mai presus de toate cuvîntul lui Dumnezeu, care izgonea cu putere totul. „Dacă nici tirania firii, le spune Domnul ucenicilor Săi, nu are puterea să înfrunte cuvîntul vostru, ci e biruită și călcată în picioare, ce altceva va putea, oare, să vă biruiască? Dar pentru că așa se vor petrece lucrurile, nu înseamnă că viața voastră va fi

13. Matei 10, 20

14. Luca 21, 15

15. Matei 10, 21

16. Matei 10, 22

17. Matei 10, 22

18. Matei 10, 22

liniștită; nu va fi liniștită ci veți avea dușmani și vrăjmași obștești pe toți cei ce locuiesc în întreaga lume.

IV

Unde-i acum Platon?¹⁹ Unde-i Pitagora?²⁰ Unde-i mulțimea de filozofi stoici?²¹ Platon s-a bucurat de multă cinste; dar a fost demascat și vândut ca sclav; n-a reușit să înfăptuiască nici una din ideile sale, nici chiar cu ajutorul unui tiran; mai mult, și-a trădat ucenicii și și-a sfârșit ticălos viața; iar gunoaiile filozofiei cinice²², toate, ca umbra și ca visul, au pierit! Și n-au avut de luptat filozofii greci cu greutățile cu care au luptat ucenicii Domnului! Păreau străluciți pentru filozofia lor – atenienii au afișat chiar scrisorile lui Platon, pe care Dion²³ le trimisese lor –, au trăit în belșug și tihnă toată viața și aveau nu puține bogății. Astfel Aristip²⁴ își cumpăra metrese scumpe; altul lasă prin testament mari moșteniri; iar altul pășea pe spatele ucenicilor săi, care făceau pod din spatele lor; despre Diogene din Sinope se spune că se schimonosea în piața publică²⁵. Acestea sînt faptele cele mari ale filozofilor! Nimic asemănător nu găsim în viața ucenicilor Domnului, ci mare curățenie sufletească și trupească, desăvîrșită bună-cuviință, război cu toată lumea pentru adevăr și credință, junghieri în fiecare zi, iar după acestea, trofeecele strălucite.

– Sînt, însă, printre păgîni și generali, de pildă Temistocle²⁶, Pericle²⁷ mi-ar putea spune cineva.

– Dar și faptele lor sînt jocuri de copii față de faptele pescarilor. Ce ai putea spune despre ei? Că Temistocle a convins pe atenieni să se suie în corăbii cînd Xerxe se pornise cu război împotriva Greciei. Dar împotriva celor doisprezece nu se pornise Xerxe cu război, ci diavolul

19. Vezi nota 9, de la Omilia I.

20. Pitagora s-a născut în insula Samos pe la 585 î.d.Hr. și a murit pe la 500 î.d.Hr., în Italia de Sud, unde și-a desfășurat activitatea sa de om politic, filozof și matematician. Este întemeietorul filozofiei ce-i poartă numele.

21. Adepții filozofului Zenon din Citium (c. 336–c.264 î.d.Hr.), întemeietorul filozofiei stoice.

22. Vezi nota 22, de la Omilia X.

23. Dion de Siracuză, om de stat siracuzian, născut în 409, mort în 354 î.d.Hr., prieten cu filozoful Platon.

24. Aristip de Cirena, născut pe la 430 î.d.Hr., filozof grec, întemeietorul școlii filozofice hedoniste.

25. Vezi nota 23, de la Omilia X.

26. Temistocle, general și om de stat atenian, șeful partidului democrat. S-a născut în Atena, pe la 525 î.d.Hr. A cîștigat celebra victorie de la Salamina asupra flotei persane conduse de Xerxe. A murit în exil, în anul 460 î.d.Hr.

27. Pericle, general, orator și om de stat atenian, șeful partidului democrat. S-a născut pe la 495 și a murit în 429 î.d.Hr. A încurajat artele și literale și a împodobit Atena cu numeroase și strălucite monumente, între care Partenonul. Secolul său, cel mai strălucit din istoria Greciei, a fost numit secolul lui Pericle.

împreună cu toată lumea și cu nenumărați demoni; și nu numai o singură dată, ci tot timpul vieții lor. Și cei doisprezece au învins, au biruit! Lucru minunat este că apostolii nu și-au ucis dușmanii, ci i-au schimbat, i-au convertit. Aceasta, mai cu seamă trebuie totdeauna observat că cei doisprezece nu și-au ucis dușmanii, nici nu i-au șters de pe fața pământului, ci din demoni ce erau i-au făcut să se ia la întrecere cu îngerii; au liberat pe oameni de tirania cea rea a diavolului și au alungat pe acei demoni blestemați, care tulburau totul, din piețe și din case; dar, mai bine spus, chiar și din pustie. Martore sînt cetele de monahi pe care apostolii le-au sădit pretutindeni și care curățesc nu numai ținuturile locuite, ci și cele nelocuite. Și ce-i mai minunat este că n-au săvîrșit acestea cu armele în mîini, ci îndurînd chinuri și suferințe. Dușmanii îi aveau în puterea lor, iar ei erau doisprezece oameni: simpli, înlănțuiți, biciuiți, purtați de colo-colo; dar nu li s-a putut închide gura; ci după cum nu-i cu putință să înlănțuiești raza de soare, tot așa și limba acestora. Pricina? Nu erau ei cei care vorbeau, ci puterea Duhului! Așa a învins și Pavel pe Agripa²⁸ și pe Neron, care a întrecut pe toți oamenii în răutate. „Domnul, spune Pavel, *mi-a stat în ajutor și m-a izbăvit din gura leului*”²⁹. Tu, însă, minunează-te de ucenicii Domnului, că îndată ce au auzit pe Domnul spunîndu-le: „*Nu vă îngrijii*”, au crezut, au ascultat și nimic din cele înfricoșătoare nu i-a spăimîntat. Iar dacă spui că Domnul le-a dat destulă mîngîiere prin cuvintele: „*Duhul Tatălui nostru va fi Cel Ce grăiește*”, apoi, tocmai pentru aceasta mai cu seamă mă minunez de ei că nu s-au îndoit, nici n-au cerut Domnului să-i scape de chinuri și de suferințe. Și aveau să le sufere nu doi sau trei ani ci toată viața lor. Că asta a vrut să spună Domnul, cînd le-a zis: „*Iar cel care va răbda pînă la sfîrșit, acela se va mîntui*”. Domnul vrea ca faptele mari săvîrșite de apostoli să nu fie numai opera Lui, ci și a ucenicilor Săi. Uită-te că, chiar de la început, unele fapte se datoresc Domnului, altele, ucenicilor. Astfel facerea de minuni se datorește Domnului³⁰, iar sărăcia de bună voie, ucenicilor³¹; iarăși, deschiderea tuturor caselor se datorește harului de sus³², iar faptul că ucenicii n-au cerut de la gazdele lor nimic mai mult decît cele de trebuință se datorește filozofiei ucenicilor, că „*vrednic este lucrătorul de plata sa*”³³; dăruirea păcii se datorește darului lui Dumnezeu³⁴, iar căutarea celor vrednici și neintrarea ucenicilor în orice casă se datorește înfrînării lor³⁵; iarăși, pedepsirea celor care nu-i pri-

28. Fapte 25, 23-26, 32.

29. II Tim. 4, 17.

30. Matei 10, 8.

31. Matei 10, 9-10.

32. Matei 10, 11.

33. Matei 10, 10.

34. Matei 10, 12-13.

35. Matei 10, 11.

mesc pe ucenici se datorește Domnului³⁶, iar plecarea cu blîndețe a ucenicilor din casele celor care le-au închis ușile, fără a-i ține de rău și fără a-i ocări, se datorește bunătății ucenicilor³⁷; darea Duhului și scăparea de griji se datorește Celui Ce i-a trimis³⁸, iar blîndețea oii și a porumbiței, ca și îndurarea cu curaj a suferințelor se datoresc tăriei și înțelepciunii ucenicilor³⁹; suferirea urii oamenilor și curajul ucenicilor se datoresc lor⁴⁰, iar mîntuirea celor care suferă răul se datorește Celui Ce i-a trimis; pentru aceea a și spus Domnul „*Iar cel care va răbda pînă la sfîrșit, acela se va mîntui*”⁴¹.

V

Mulți oameni sînt tari, de obicei, la început, dar mai pe urmă se descurajează; de aceea Domnul a spus: „Sfîrșitul îl caut!” Ce folos de semănături frumoase la început, dar puțin mai tîrziu veștejite. De aceea cere Domnul de la ucenicii Săi neconținută răbdare.

Dar ca să nu spună cineva: „Hristos a făcut totul; așa că nu e deloc de mirare că apostolii au fost curajoși; au fost curajoși pentru că n-au suferit!”, tocmai de aceea Domnul le spune ucenicilor Săi: „E nevoie și de răbdarea voastră! Vă voi scoate din cele dintîi primejdii, ca să vă păstrez pentru altele și mai cumplite; iar după acelea vor urma iarăși altele; și nu se vor opri cei ce vă chinuiesc cît veți avea în voi suflare”. Aceasta a vrut să spună Domnul cînd a zis: „*Iar cel ce va răbda pînă la sfîrșit, acela se va mîntui*”. De aceea, deși a spus: „*Nu vă îngrijiți ce veți grăi*”, totuși în alt loc zice: „*Fiți gata de răspuns oricui vă cere socoteală de nădejdea voastră*”⁴². Cînd este vorba de o discuție între prieteni, Domnul ne poruncește ca și noi să ne îngrijim; dar cînd este vorba de un tribunal înfricoșător, de popoare înfuriate și de frică de pretutindeni, atunci Domnul ne dă ajutorul Său ca să avem curaj, să vorbim și să nu ne înspăimîntăm, nici să trădăm dreptatea. Că a fost cu totul de mirare că niște oameni care și-au petrecut toată viața lor sau pe malul lacului sau în fața pieilor de făcut corturi sau la vamă să poată deschide gura cînd erau duși legați, cu capetele plecate, înaintea tiranilor așezați pe scaunul de judecată, a satrapilor de lîngă ei, a sulitașilor, a ostașilor cu săbiile scoase și a tuturor celor ce erau acolo! Din pricina învățaturii pe care o propovăduiau, nu li se dădea voie nici să vorbească, nici să se apere, ci ca pe niște pustiitori obștești ai lumii, așa cău-

36. *Matei* 10, 15.

37. *Matei* 10, 13.

38. *Matei* 10, 16.

39. *Matei* 10, 17-18.

40. *Matei* 10, 19.

41. *Matei* 10, 22.

42. *I Petru* 3, 15.

tau să-i schilodească în bătai. „*Cei care au tulburat toată lumea au venit și aici*”⁴³, spun Faptele Apostolilor; și iarăși: „*Aceștia lucrează împotriva rânduielilor cezarului, spunînd că Hristos Iisus este Dumnezeu*”⁴⁴. Tribunalele de pretutindeni erau stăpînite de niște bănueli ca acestea, iar ucenicii Domnului aveau nevoie de mare ajutor de sus, ca să dovedească aceste două lucruri: și că este adevărată învățătura pe care o propovăduiau și că nu strică legile obștești; să nu cadă nici în bănuiala că răstoarnă legile statului, atunci cînd vorbeau de învățătura lor, dar nici să strice exactitatea dogmelor atunci cînd arătau că nu răstoarnă ordinea socială. Toate acestea le vei vedea săvîrșite, cu priceperea cuvenită, și de Petru și de Pavel și de toți ceilalți apostoli. Că pretutindeni în lume erau acuzați că sînt niște răsculați, niște oameni care vor să introducă în lume altă ordine, altă învățătură; și totuși ei au îndepărtat și această bănuială; i-au convins pe oameni să aibă o altă părere, fiind proclamați de toți ca mîntuitori, purtători de grijă și binefăcători. Pe toate acestea le-au săvîrșit prin răbdarea lor cea mare. De aceea și Pavel spunea: „*În fiecare zi mor*”⁴⁵; și pînă la sfîrșitul vieții lui a fost mereu în primejdie de moarte.

Ce-am merita⁴⁶, oare, noi, care avem niște pilde ca acestea, care trăim în vremuri de pace și totuși ne moleșim și cădem? Nu duce nimeni război împotriva noastră, și sîntem junghiați; nu ne persecută nimeni, și sîntem istoviți. Ne bucurăm de pace. Domnul ne-a poruncit să ne mîntuim, dar nici aceasta n-o putem. Apostolii, cînd toată lumea ardea și flăcările cuprinseseră întregul pămînt, au intrat în foc și au smuls din mijlocul flăcărilor pe cei cuprinși de foc; tu, însă, nici pe tine nu te poți salva. Ce îndrăznire mai putem avea, ce iertare? Nu ne mai amenință nici bicele, nici temnițele, nici conducătorii, nici sinagogile iudaice, nici altceva din unele ca acestea, ci cu totul dimpotrivă, noi creștinii conducem și stăpînim. Împărații sînt binecredincioși; multe dregătorii și posturi de frunte sînt ocupate de creștini; creștinii se bucură de slavă și de liniște; și nici așa nu biruim. Aceia – și dascăli și ucenici – erau azvîrliți în fiecare zi în temnițe, trupul lor era plin de răni și de cicatrice, dar se bucurau mai mult decît cei din paradis. Noi nici în vis nu suferim așa ceva, dar sîntem mai moi decît ceara.

– Dar aceia, mi s-ar putea spune, făceau minuni!

– Pentru asta, dar, nu erau biciuiți? Pentru asta nu erau prigonți? Și acesta-i lucru ciudat că adeseori erau chinuiți și munciți tocmai de cei cărora le făcuseră bine; și nici așa nu se tulburau, deși li se răsplătea

43. *Fapte* 17, 6.

44. *Fapte* 17, 7.

45. *I Cor.* 15, 31.

46. De aici începe partea morală: *Trebuie să răbdăm orice ispită, luînd ca pildă răbdarea lui Iov.*

binele cu rău; dar tu, dacă faci cuiva vreun bine cît de mic, iar mai apoi acela îți face vreun necaz, te superi, te tulburi și-ți pare rău de binele făcut.

VI

De s-ar întîmpla să se pornească război și prigoană împotriva bisericii — să dea Dumnezeu să nu se întîmple asta vreodată! —, gîndește-te cît de mare ar fi rîsul, cît de mare ocară! Și pe bună dreptate! Cînd nimeni nu se exercitează în casa sa, cum va fi strălucitor în timpul luptelor? Care atlet, care n-a făcut exerciții cu un maestru de lupte, va putea să învingă pe adversarul său la jocurile olimpice? N-ar trebui, oare, ca și noi creștinii să facem în fiecare zi exerciții de luptă, de bătaie cu pumnii și de alergare? Nu vedeți că așa numiții pentatleți⁴⁷, cînd n-au pe nimeni cu care să facă exerciții, umplu un sac cu nisip, îl atîrnă și așa își exercitează forța lor? Nu vedeți că atleții mai tineri fac cu colegii de aceeași vîrstă exerciții în vederea luptelor cu adversarii lor? Pe aceștia imită-i și tu și exercitează-te în luptele filozofiei!

Mulți îți ațîță mînia, îți deșteaptă poftele, îți aprind flacăra! Împotrivește-te patimilor, rabdă cu eroism durerile sufletului, ca să le poți răbda și pe cele ale trupului. Că și fericitul Iov, de nu s-ar fi exercitat cum trebuie înainte de a fi venit peste el luptele, n-ar fi strălucit atîta în timpul luptelor; de nu s-ar fi exercitat să-și izgonească din suflet orice mînie, ar fi rostit un cuvînt nesocotit atunci cînd i-au murit copiii. Așa, însă, a ieșit biruitor în toate luptele; și cînd a pierdut banii, și cînd i-a dispărut atîta avuție, și cînd i-au pierit copiii, și cînd a pierdut dragostea soției, și cînd i-a fost biciuit trupul, și cînd l-au ținut de rău prietenii, și cînd l-au ocărît slugile. Iar dacă vrei să vezi exercițiile lui, ascultă-l pe el, că spune cum disprețuia banii: „*Dacă m-aș fi bucurat cînd mi se înmulțeau averile! Dacă aș fi îngropat aurul în pămînt! Dacă mi-aș fi pus nădejdea în pietrele prețioase!*”⁴⁸ De aceea nici nu s-a tulburat cînd averile i-au fost răpite, pentru că nu le dorea nici cînd le avea. Ascultă cum se îngrijea de creșterea copiilor lui! Nu-i răsfăța peste măsură, așa cum facem noi, ci le cerea să aibă viață desăvîrșită. Dacă aducea jertfe pentru păcatele neștiute ale copiilor lui⁴⁹, gîndește-te ce judecător aspru era al faptelor lor știute! Iar dacă vrei să auzi și luptele lui pentru curățenia trupeză și sufletească, ascultă-l pe el spunînd: „*Lege pus-am ochilor mei, să nu mă uit la fecioară*”⁵⁰. De aceea nu l-a înfrînt soția lui; o iubea și mai înainte,

47. Atlet care se exercitează în cele cinci exerciții atletice: alergare, luptă, pugilat, săritură și aruncarea cu discul.

48. Iov 31, 25, 24.

49. Iov 1, 5.

50. Iov 31, 1.

dar nu peste măsură, ci cum se cade să-ți iubești soția. De asta mă și mir. Cum i-a trecut diavolului prin minte să pornescă război împotriva lui Iov, cînd cunoștea exercițiile lui? Cum de i-a trecut prin minte? Vicleană fiară e diavolul și niciodată nu-și pierde nădejdea! Vina noastră cea mai mare este că noi deznădăjduim de mîntuirea noastră, pe cînd diavolul nu pierde niciodată nădejdea pieirii noastre. Dar uită-te că Iov se gîdea, cu mult înainte, la chinurile și suferințele trupești, care ar fi putut să vină peste el. Nu avusese niciodată vreo suferință, că trăise în bogăție, desfătare și lux, dar se gîdea în fiecare zi la suferințele celorlalți oameni. Aceasta arătîndu-o, spunea: „*Frica de care m-am temut a venit asupra mea și de ceea ce m-am speriat, aceea mi s-a întîmplat*”⁵¹; și iarăși: „*Am plîns de orice neputincios și am suspinat cînd am văzut om în nevoie*”⁵². De aceea nu l-a tulburat nici una din suferințele acelea mari și cumplite care au căzut asupra lui. Dar nu mi te uita la pierderea averilor, nici la moartea copiilor, nici la bubele lui de nevindecă, nici la vorbele rele ale soției sale, ci la celelalte suferințe ale lui, cu mult mai cumplite decît acestea!

– Dar ce suferințe mai mari decît acestea a îndurat Iov? aș putea fi întrebat. Din istoria vieții sale nu cunoaștem altele!

– Pentru că dormim, nu le cunoaștem! Cel care caută cu grijă și cercetează bine mărgăritarul, va afla suferințe cu mult mai mari decît acestea. Altele îi erau suferințele, mai cumplite și mai mari, în stare să-i zguduie și mai mult sufletul lui Iov. În primul rînd că nu știa nimic lămurit de împărăția cerurilor și de înviere; de aceea și spunea cu lacrimi: „*Că nu voi trăi în veac, ca să rabd!*”⁵³; în al doilea rînd, că știa că a făcut mult bine; în al treilea rînd, că știa că n-a făcut nici un rău; și în al patrulea rînd, că socotea că suferă acestea de la Dumnezeu – că dacă ar fi știut că le suferă și de la diavolul, și asta l-ar fi scandalizat din destul –, în al cincilea rînd, că auzea pe prietenii lui învinuindu-l de păcat: „*N-ai fost biciuit pe cît ai păcătuit!*”⁵⁴; în al șaselea rînd, că vedea că cei ce trăiesc în păcat sînt fericiți și-și bat joc de el; în al șaptelea rînd, că n-a văzut vreodată pe un altul suferind atîta.

VII

Iar dacă vrei să afli cît de mari au fost suferințele lui Iov, gîndește-te la cele ce se petrec acum. Cu toate că acum așteptăm împărăția cerurilor, că nădăjduim învierea și bunătățile cele nespuse, că ne știm vinovați cu

51. Iov 3, 25.

52. Iov 30, 25.

53. Iov 7, 16.

54. Iov 11, 6.

mii de păcate, că avem înaintea noastră pilde atît de mari, că sîntem părtaşi unei atît de înalte filozofii, totuşi dacă unii din noi pierdem o fărîmă de aur, şi aceea de cele mai multe ori furată, apoi socotim viaţa cu neputinţă de trăit; mai mult: nici femeia nu ne pisează la cap, nici copiii nu ne sînt ucişi, nici prietenii nu ne ocărăsc, nici slugile nu ne batjocoresc, ci sînt chiar mulţi cei care ne mîngîie: unii cu cuvîntul, alţii cu fapta; gîndeşte-te acum de cîte cununi nu este vrednic Iov, care vedea agonisita sa, cîştigată prin muncă cinstită, răpită fără rost şi fără pricină, care vedea că suferinţele vin valuri-valuri peste el, el rămînînd nemişcat în mijlocul tuturor acestor încercări şi înălţînd Stăpînului cuvenita mulţumire pentru toate? Chiar dacă nimeni din ceilalţi n-ar fi spus vreun cuvînt, numai cuvintele soţiei sale ar fi fost în stare să zgu-duie şi o stîncă. Uită-te la viclenia ei! Nu-i aduce aminte de bani, nu-i aduce aminte de cămile, de turmele de oi şi de cirezile de vite – cunoaşte doar filozofia bărbatului ei faţă de acestea! –, ci de ceea ce-i mai împovărător decît toate, de copii adică; apoi îi mai măreşte chinul şi jalea, adăugînd şi durerea şi necazurile ei⁵⁵. Dacă pe bărbaţii, care au avut o viaţă fericită şi n-au avut nici o supărare de multe ori femeile i-au înduplecat să le facă pe voie, gîndeşte-te ce suflet tînăr a avut Iov, respingînd-o, deşi tăbărise asupra lui cu arme atît de puternice; a călcat în picioare două din cele mai tiranice simţăminte: pofta şi mila. Mulţi au putut să-şi biruie pofta, dar au fost biruiţi de milă. Viteazul Iosif şi-a stăpînit cea mai tiranică patimă, respingînd pe egipteancă, femeia aceea barbară, care-i întinsese nenumărate curse, dar nu şi-a putut stăpîni lacrimile cînd a văzut pe fraţii lui, deşi-i făcuseră rău; mila i-a răscolit tot sîngele; şi Iosif a aruncat jos masca şi s-a dat pe faţă. Dar cînd alături stă soţia, care rosteşte cuvinte pline de jale şi-i mai vin în ajutor şi faptele: rănile, bubele şi nenumăratele valuri de nenorociri, cum n-ai putea spune, pe bună dreptate, că sufletul lui Iov a fost mai tare decît diamantul, de vreme ce n-a fost doborît de o atît de mare furtună?

Îngăduiţi-mi să spun cu îndrăznire că acel fericit bărbat, dacă n-a fost mai mare chiar decît apostolii, apoi nicidecum n-a fost mai mic. Apostolii aveau o mîngîiere în suferinţele lor, că le îndurau pentru Hristos; şi leacul acesta era îndestulător să le înalţe sufletele în fiecare zi, că aveau în orice împrejurare pe Stăpînul, Care le spunea: „*Pentru Mine!*” şi: „*Din pricina Mea,*”⁵⁶ şi: „*Dacă pe Mine, stăpînul casei, M-au numit Beelzebul*”⁵⁷; Iov, însă, era lipsit de această mîngîiere; şi de mîngîierea minunilor şi de mîngîierea harului. Că Iov nici nu avea o atît de mare

55. *Iov* 2, 9.

56. *Matei* 5, 11.

57. *Matei* 10, 25.

putere a Duhului. Și grozăvia mare este că Iov a îndurat toate aceste suferințe, după ce dusesse o viață îmbelșugată și desfătăță, după ce se bucurase de atîta cinste; că n-a fost un pescar sau un vameș sau un om care a trăit cum a putut. Și ceea ce părea împovărător pentru apostoli, aceea a suferit și Iov: ura prietenilor, a casnicilor, a dușmanilor, a celor cărora le făcuse bine; dar el nu putea vedea ancora aceea sfîntă, portul acela neînvălmurat, adică cele spuse de Domnul apostolilor: „*Pentru Mine!*”

Mă minunez și de cei trei tineri din Babilon, că au îndrăznit să înfrunte cuptorul, că s-au împotrivit tiranului. Dar ascultă ce spun ei: „*Dumnezeilor tăi nu slujim, iar icoanei pe care ai ridicat-o nu ne închinăm.*”⁵⁸ Mare mîngîiere le era lor că știau bine că pentru Dumnezeu îndură toate acele suferințe; dar Iov nu știa că suferințele lui erau o luptă. Dacă ar fi știut, nici n-ar fi simțit suferințele. Gîndește-te că atunci cînd a auzit pe Dumnezeu spunîndu-i: „*Crezi, oare, că Eu ți-am răspuns pentru altă pricină, decît pentru că te arăți drept?*”⁵⁹, îndată, numai la auzul acestor cuvinte, a răsuflat ușurat, s-a smerit pe sineși și a socotit suferințele lui o nimica, grăind așa: „*Pentru ce să mai judec, cînd sînt sfătuit și dăscălit de Domnul, auzînd acestea, eu care nu sînt nimic?*”⁶⁰; și iarăși: „*Mai înainte, cu urechea Te-am auzit; iar acum ochiul meu Te-a văzut; pentru aceea m-am smerit și m-am topit și m-am socotit pămînt și țărînă*”⁶¹.

Această vitejie, deci, această blîndețe a celui care a trăit înainte de darea legii și înainte de venirea harului să o rîvnim și noi cei care trăim după ce s-a dat legea și a venit harul, ca să putem să ne sălășluim în cerurile cele veșnice, pe care facă Dumnezeu ca noi toți să le dobîndim, cu harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea, în vecii vecilor, Amin.

58. Dan. 3, 18.

59. Iov 40, 3.

60. Iov 39, 34.

61. Iov 42, 5-6.

OMILIA XXXIV

**„Iar cînd vă vor prigoni în cetatea aceasta, fugiți în cealaltă.
Că amin zic vouă, nu veți sfîrși cetățile lui Israel
pînă ce va veni Fiul Omului”¹**

I

După ce le-a vorbit de suferințele acelea cumplite și înfricoșătoare în stare să sfarme și diamantul, pe care le vor avea de suferit după răstignirea, învierea și înălțarea Lui, Domnul aduce iarăși cuvîntul de fapte mai puțin dureroase, dîndu-le atleților Săi răgaz de răsuflare și de liniștire. Nu le-a poruncit să înfrunte pe prigonitori, ci să fugă din fața lor. Și pentru că apostolii erau deocamdată la începutul predicării lor, Domnul le vorbește pe măsura puterii lor de înțelegere; nu le vorbește de prigoanele de mai tîrziu, ci de cele de dinainte de cruce și de patimi. **Aceasta a arătat-o prin cuvintele: „Că nu veți sfîrși cetățile lui Israel pînă ce va veni Fiul Omului”.** Dar ca ucenicii să nu spună: „Ce vom face dacă fugind dintr-o cetate, unde sîntem prigoniți, și ducîndu-ne în alta, sîntem prigoniți și acolo?”, Domnul alungă din sufletele lor această teamă, spunîndu-le: „Nu veți ajunge să străbateți Palestina și Eu voi veni îndată lîngă voi”; Uită-te că și acum Domnul nu îndepărtează suferințele de la ucenicii Săi, dar stă alături de ei în primejdii; că n-a spus: „Vă voi scoate și voi pune capăt persecuțiilor”.

– Dar ce?

– „*Nu veți sfîrși cetățile lui Israel pînă ce va veni Fiul Omului*”. Că le era **îndestulătoare** mîngîiere numai vederea Lui.

Tu, însă, uită-mi-te că Domnul nu îngăduie totul harului, în orice împrejurare, ci poruncește ca și ucenicii Lui să-și aducă și ei partea lor. „Dacă vă temeți, fugiți!”, le spune El. Aceasta a arătat prin cuvintele: „*Fugiți!*” și: „*Nu vă temeți!*”² Nu le-a poruncit ca ei să fie cei dintîi care să fugă, ci să plece atunci cînd sînt prigoniți; și nici durata propovăduirii lor nu va fi mare, ci atît cît să străbată cetățile Israelului.

Apoi îi îndeamnă iarăși spre o altă latură a filozofiei. În primul rînd le îndepărtase din suflet grija de hrană; în al doilea rînd, frica de pri-

1. Matei 10, 23.

2. Matei 10, 28.

mejdii; iar acum, frica de defăimare. De grija de hrană i-a scăpat, spunându-le: „*Vrednic este lucrătorul de plata sa*”³ și arătându-le că mulți oameni îi vor primi; de teama de primejdii i-a scăpat spunându-le: „*Nu vă îngrijiți cum sau ce veți grăi*”⁴ și: „*Cel ce va răbda pînă în sfîrșit, acela se va mîntui*”⁵.

Dar pentru că era firesc ca apostolii în afara necazurilor acestea să mai capete și o faimă rea – lucru ce pare multora mai împovărător ca orice –, uită-te cu ce îi mîngîie și acum Domnul: cu propria Sa persoană și cu toate cuvintele spuse de lume despre El; iar mîngîierea aceasta cu nimic nu se poate egala. După cum mai înainte spusese: „*Veți fi urîți de toți*” și adăugase: „*Pentru numele Meu*”⁶, tot așa și acum. Dar îi mîngîie și în alt chip; adaugă și o altă motivare pe lîngă aceasta.

– Care?

„*Nu este ucenic mai presus de dascălul său, nici slugă mai presus de stăpînul său. Ajunge ucenicului să fie ca dascălul său, iar slugii, ca stăpînul său. Dacă pe Stăpînul casei L-au numit Beelzebul, cu cît mai mult pe casnicii Săi? Deci nu vă temeți de ei!*”⁷

Iată că Domnul Se descoperă pe Sine Însuși că este Stăpîn al tuturor, Dumnezeu și Creator.

– Ce? Nu există ucenic mai presus de dascălul său, nici slugă mai presus de stăpînul său?

– Atîta vreme cît cineva este ucenic sau slugă, nu are aceeași cinste ca dascălul său, ca stăpînul său. Nu-mi vorbi mie nici de cazurile rare, ci judecă lucrurile după cazurile cele mai frecvente.

Hristos n-a spus: „Cu cît mai mult pe slugile Lui”, ci: „*pe casnicii Lui*”, pentru a arăta cît de apropiat este El de ucenicii Lui; iar în alt loc spunea: „*Nu vă mai numesc slugi! Voi sînteți prietenii Mei*”⁸. Și n-a spus: „Dacă au ocărit și au hulit pe stăpînul casei”, ci a arătat și felul ocării: „*L-au numit Beelzebul*”.

Apoi le mai dă și altă mîngîiere, nu mai mică decît aceasta, ci cea mai mare mîngîiere. Ucenicii nu puteau încă filozofa; de aceea le trebuia o altă mîngîiere, care putea mai cu seamă să le dea curaj; deci le dă și această mîngîiere. Cuvintele mîngîierii par să aibă un caracter general, dar Domnul nu se referă la toate împrejurările din viață, ci numai la cazul acesta.

– Dar care este această mîngîiere?

3. Matei 10, 10.

4. Matei 10, 19.

5. Matei 10, 22.

6. Matei 10, 22.

7. Matei 10, 24–26.

8. Ioan 15, 15.

„*Nimic nu este acoperit, care să nu se descopere; nici ascuns, care să nu se vadăască*”⁹.

Cu alte cuvinte, Domnul a vrut să spună așa: „Vă este destul spre mîngîiere că și Eu, Dascălul și Stăpînul vostru, sînt încărcat cu aceleași ocări ca și voi! Dar dacă sînteți încă triști cînd auziți acestea, apoi gîndiți-vă că nu după multă vreme veți scăpa de această faimă proastă. Pentru ce sînteți triști? Că vă numesc șarlatani și înșelători? Dar așteptați puțin și vă vor numi mîntuitori și binefăcători ai întregii lumi. Timpul descoperă pe toate cele umbrite; va vădi defăimarea acelor și va face cunoscută virtutea voastră. Cînd, prin faptele voastre vă veți arăta mîntuitori și binefăcători, săvîrșind toată virtutea, oamenii nu se vor uita la vorbele acelea, ci la adevărul lucrurilor. Aceia vor apărea defăimători, mincinoși și bîrfitori, iar voi mai strălucitori ca soarele; că timpul, slobozind glas mai puternic decît trîmbița, vă va descoperi și vă va predica și-i va face pe toți oamenii martori ai virtuții voastre. Să nu vă descurajeze, deci, cele ce vă spun acum, ci nădejdea bunătăților viitoare să vă întărească! Că e cu neputință să rămînă ascunse faptele voastre.

II

Apoi, după ce Domnul a alungat din sufletul ucenicilor toată neli-niștea, teama și grija și i-a ridicat mai presus de defăimări, atunci, deci, la timp potrivit, le vorbește și de îndrăznirea ce trebuie s-o aibă la predicarea Evangheliei.

„*Ceea ce vă grăiesc la întuneric, spuneți la lumină; și ceea ce auziți la ureche, propovăduiți de pe case*”¹⁰.

Și nu era doar întuneric cînd Domnul le spunea aceasta și nici nu le vorbea la ureche! Dar vorbea figurat. A spus: „*La întuneric*” și: „*La ureche*”, pentru că vorbea numai ucenicilor Săi și într-un mic colț al Palestinei, punînd în opoziție felul vorbirii de acum cu îndrăznirea viitoare pe care Domnul avea să o dea ucenicilor Săi. „Nu veți predica, le spune Domnul, cuvîntul Evangheliei într-un oraș sau două sau trei, ci în toată lumea, străbătînd pămînt și mare, ținuturi locuite și nelocuite, grăind cu toată îndrăznirea și tiranilor și popoarelor și filozofilor și retorilor”. De aceea a spus: „*De pe case*” și: „*La lumină*”, adică fără teamă și cu toată libertatea.

– Dar pentru ce Domnul n-a spus numai atît: „*Propovăduiți de pe case*” și: „*Spuneți la lumină*”, ci a adăugat: „*Ceea ce vă grăiesc la întuneric*” și: „*Ceea ce auziți la ureche*”?

9. Matei 10, 26.

10. Matei 10, 27.

– Pentru ca să le dea curaj. După cum atunci cînd a spus: „*Cel ce crede în Mine va face și el lucrurile pe care Eu le fac, și mai mari decît acestea va face*”¹¹, tot așa și acum a spus aceste cuvinte ca să arate că va săvîrși totul prin ei și mai mult decît a făcut El Însuși. „Eu, le spune Domnul ucenicilor Săi, am făcut începutul; dar vreau să săvîrșesc prin voi mai mult”. Cuvintele acestea nu-s numai ale Unuia Care poruncește, ci ale Unuia care vestește mai dinainte viitorul, ale Unuia Care are deplină încredere în spusele Lui, ale Unuia Care arată că apostolii vor învinge toate piedicile, ale Unuia Care face să dispară pe nesimțite neliniștea pricinuită de clevetiri. „După cum această predicare a Evangheliei, spune Domnul, tăinuită deocamdată, se va răspîndi pretutindeni, tot așa și faima proastă, răspîndită de iudei despre voi, va pieri iute”.

Apoi, după ce le-a dat curaj și le-a înălțat sufletele, le vestește iarăși mai dinainte și primejdiile, înaripîndu-le cugetul și ridicîndu-i mai presus de toate.

– Ce le spune?

– „*Să nu vă temeți de cei ce ucid trupul, dar sufletul nu-l pot ucide*”¹².

Ai văzut cum Domnul a ridicat pe apostolii Săi mai presus de toate, convingîndu-i să disprețuiască nu numai grija cea de toate zilele și clevetirile, nici numai primejdiile și intrigile, ci și ceea ce pare mai înfricoșător decît toate, moartea; și nu moartea aceasta firească, ci moartea silnică. Nu le-a spus: „Veți fi uciși”, ci le-a vestit-o cu măreția cuvenită Lui, spunîndu-le:

„*Să nu vă temeți de cei ce ucid trupul, dar sufletul nu-l pot ucide; ci temeți-vă mai virtos de cel ce poate să piardă și sufletul și trupul în gheenă*”¹³.

Și acum Domnul procedează ca de obicei: îndreaptă cuvîntul Său într-o direcție contrară. „Ce? îi întreabă El. Vă temeți de moarte și de aceea pregețați să predicați? Dar tocmai pentru aceasta trebuie să predicați, pentru că vă temeți de moarte! Aceasta vă va scăpa de adevărata moarte. Chiar dacă au să vă omoare, nu vor putea omori ceea ce e mai bun în voi, oricît s-ar strădui”. De aceea Domnul n-a spus: „Dar sufletul nu-l ucid”, ci: „*Nu-l pot ucide*”, chiar dacă ar voi nu vor reuși. Dacă te temi de chin, teme-te de chinul care-i cu mult mai cumplit!”

Uită-te că Domnul iarăși nu le făgăduiește că-i va scăpa de moarte; îi lasă să moară. Că este cu mult mai mare lucru să convingi pe cineva să disprețuiască moartea, decît să-l scapi de moarte. Așadar Domnul nu-i aruncă pe apostoli în primejdii, ci-i face să fie mai presus de pri-

11. Ioan 14, 12.

12. Matei 10, 28.

13. Matei 10, 28.

mejdii și, în puține cuvinte, întărește în sufletele lor învățătura despre nemurirea sufletului.

După ce a sădit, în două sau trei cuvinte această dogmă mîntuitoare în sufletul lor, îi mîngîie și cu alte temeieri raționale. Ca să nu socotească apostolii că sînt lăsați în părăsire, cînd sînt omoriți și junghiați, Domnul aduce din nou vorba de purtarea de grijă a lui Dumnezeu, grăindu-le așa:

„Nu se vînd, oare, două păsări la un ban. Și nici una nu cade în laț, fără știrea Tatălui vostru cel din ceruri; dar și toți perii capului vostru sînt numărați”¹⁴.

„Ce e mai de preț ca o pasăre? spune Domnul; totuși nici păsările nu pier fără știrea lui Dumnezeu”. Prin aceste cuvinte Domnul n-a spus că păsările cad prin lucrarea lui Dumnezeu – o astfel de faptă ar fi nevrednică de Dumnezeu – ci că nimic nu se întîmplă pe lume fără știrea lui Dumnezeu. „Deci, dacă Tatăl vostru Cel ceresc, spune Domnul, știe tot ce se întîmplă pe lume, iar dacă pe voi vă iubește cu mai multă căldură de cum își iubește un tată copiii – și așa vă iubește încît vă sînt numărați și perii capului vostru – atunci nu trebuie să vă temeți”. Cu aceasta n-a vrut să spună că Dumnezeu numără firele de păr din cap, ci că Dumnezeu cunoaște desăvîrșit totul și că are mare purtare de grijă de apostolii Săi. „Așadar dacă Dumnezeu știe tot ce se întîmplă, spune Domnul, și poate și vrea să vă mîntuiască, apoi să nu socotiți că sînteți părăsiți atunci cînd suferiți. Nici nu vrea să vă scape de chinuri; vrea să vă convingă să disprețuiți chinurile, pentru că disprețul chinurilor este mai cu seamă scăpare de chinuri”.

„Dar să nu vă temeți! Voi sînteți cu mult mai de preț decît multe păsări”¹⁵.

Vezi că pe apostoli îi și cuprinsese frica? Domnul cunoștea tainele cugetelor lor; de aceea a adăugat: „*Dar să nu vă temeți!*”. Chiar dacă dușmanii voștri vor birui, vor birui numai ceea ce este de mai puțin preț în voi, adică trupul, care, dacă nu-l ucid dușmanii voștri, pierе negreșit, cînd firea o cere.

III

„Deci dușmanii voștri, le spune Domnul mai departe, n-au putere asupra trupului vostru, pentru că moartea trupului este o lege naturală. Dacă te temi de uciderea trupului, apoi cu mult mai mult trebuie să te temi de ceea ce-i mai rău, să te temi *de cel ce poate să piardă și trupul și sufletul în gheenă*”. Domnul nu le spune deschis acum că El este Cel Ce poate pierde și trupul și sufletul în gheenă; dar a arătat aceasta mai înainte, spunînd că El este Judecătorul.

14. *Matei* 10, 29-30.

15. *Matei* 10, 31.

Acum, însă, se întâmplă contrarul. Noi nu ne temem de Cel Care poate să piardă sufletul, adică să-l chinuie în gheenă, ci ne cutremurăm de cei care ucid trupul. Și aceasta, cu toate că Domnul chinuie în gheenă odată cu sufletul și trupul, pe cînd ceilalți nu numai sufletul, dar nici trupul nu-l pot chinui, ori la cîte chinuri l-ar supune, ci îl fac și mai strălucitor.

Ai văzut că Domnul a arătat că muncile sînt ușoare? Dar deocamdată moartea zguduise puternic sufletul ucenicilor și-i înfricoșase cumplit, pentru că moartea nu ajunsese încă ușor de biruit și pentru că nici ei, cei care aveau s-o disprețuiască, nu primiseră harul Duhului. Așadar, după ce Domnul a izgonit frica și neliniștea ce le zguduia sufletul, le dă iarăși curaj prin cuvintele pe care le adaugă, alungînd frica cu frică; și nu numai cu frica, ci și cu nădejdea unor mari răsplăți. Apoi îi amenință cu multă putere. Îi îndeamnă și prin una și prin alta; și prin nădejdea răsplătirilor și prin amenințare, ca să lupte cu îndrăznire pentru adevăr. Și le spune:

*„Așadar tot cel care va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, voi mărturisi și eu pentru el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri; iar de cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor, Mă voi lepăda și Eu de el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri”*¹⁶.

Domnul îndeamnă pe ucenicii Săi să propovăduiască cu îndrăznire Evanghelia, nu numai prin făgăduirea bunătăților, ci și prin amenințări; și-și termină îndemnul Sale cu niște cuvinte pline de tristețe.

Uită-te cît de precise sînt cuvintele Sale. N-a spus: „Pe Mine”, ci „Întru Mine”, arătînd că acela care mărturisește nu mărturisește cu propria lui putere, ci ajutat de harul cel de sus. Despre cel ce se leapădă n-a spus: «Întru Mine», ci „De Mine”, pentru că se leapădă fiind lipsit de har.

Aș putea fi, însă, întrebat:

- Pentru ce atunci mai este învinuit dacă se leapădă fiind părăsit?
- Pentru că părăsirea se datorește celui care a fost părăsit.
- Dar pentru ce nu este de ajuns numai credința cu mintea, ci se mai cere și mărturisirea cu gura?

- Pentru a ne îndemna să avem îndrăznire, să avem mai multă dragoste și mai mult curaj și pentru a ne ridica la o și mai mare înălțime. De aceea Domnul adresează aceste cuvinte tuturor creștinilor. Nu le adresează numai ucenicilor Săi, pentru că vrea să-i facă oameni de ispravă nu numai pe ei, ci și pe ucenicii lor. Cel care a cunoscut aceste cuvinte ale Domnului nu numai că va propovădui Evanghelia cu îndrăznire, dar va și suferi totul cu ușurință și cu dragă inimă. Credința

în aceste cuvinte ale Domnului a adus pe mulți alături de apostoli. Pentru cel ce stăruie în rău pedeapsa e mai mare, iar pentru cel ce face binele răsplata e mai mare. Pentru că cel ce face binele are, cu timpul, prisos de fapte bune; iar păcătosul socotește că are vreun câștig dacă amână pedeapsa; dar mai bine spus, nu face altceva decît să-și mărească pedeapsa.

„Ai adaos de fapte bune, spune Domnul, că M-ai mărturisit tu mai întii aici pe pămînt. Voi avea și Eu adaos, că-ți voi da mai mult, nespun de mult, că te voi mărturisi acolo, în ceruri, înaintea Tatălui Meu!” Vezi că acolo sînt strînse și faptele bune și faptele rele? Pentru ce te grăbești și te zorești? Pentru ce cauți răsplata aici pe pămînt, cînd ești mințuit prin nădejde? De aceea, dacă faci o faptă bună și nu primești răsplata ei aici pe pămînt, nu te tulbura! Te așteaptă, în veacul ce va să fie, cu adaos răsplata faptelor tale bune. Dacă faci vreo faptă rea și nu ești pedepsit aici, nu te trîndăvi! Te așteaptă acolo pedeapsa dacă nu-ți schimbi viața, dacă nu te faci mai bun”.

Dacă nu mă crezi, încredințează-te din cele de acum de cele viitoare. Dacă în timpul muceniei sînt atît de străluciți cei care-L mărturisesc pe Hristos, gîndește-te cum vor fi în timpul încoronării! Dacă aici pe pămînt dușmanii îi laudă, cum nu te va admira și pe tine, cum nu te va lăuda cel mai iubitor Tată dintre toți părinții? Atunci, pe lumea cealaltă, primim și răsplată pentru faptele noastre bune și pedeapsă pentru cele rele. Așadar cei care se leapădă de Hristos vor fi păgubiți și aici și dincolo. Aici, pentru că trăiesc cu o conștiință rea – chiar dacă nu mor îndată, de murit tot mor – dincolo, pentru că vor suferi cea mai cumplită pedeapsă. Ceilalți vor cîștiga și aici și dincolo; aici, își vînd cu bun preț moartea lor, ajungînd prin aceasta mai strălucitori decît cei în viață; dincolo, se bucură de bunătăți nespuse. Că Dumnezeu e gata nu numai în a pedepsi, ci și în a răsplăti; și spre răsplată mult mai gata decît spre pedeapsă.

– Dar pentru ce Domnul vorbește o singură dată de răsplată și de două ori de pedeapsă?

– Pentru că știe că mai cu seamă prin pedeapsă ajungem mai înțelepți. De aceea, după ce a spus: „*Temeți-vă de cel ce poate să piardă și sufletul și trupul în gheenă*”, zice iarăși: „*Mă voi lepăda și Eu de el*”. Tot așa face și Pavel; vorbește des de gheenă.

IV

Domnul a îndemnat, așadar, în toate chipurile pe ucenicii Săi. Le-a deschis cerurile, le-a pus înainte tribunalul acela înfricoșător, le-a arătat marea mulțime a îngerilor, înaintea cărora vor fi încununați cu strigare;

toate le ușurau mai dinainte propovăduirea credinței. Deci, ca nu cumva din pricina fricii să fie împiedicată propovăduirea Evangheliei, Domnul poruncește ucenicilor Săi să se pregătească chiar pentru a fi uciși și să afle că cei ce stăruie în rătăcirea lor vor fi pedepsiți pentru această faptă a lor.

Să disprețuim¹⁷, așadar, moartea, chiar dacă nu ne-a sosit timpul morții, că ne vom muta la o viață cu mult mai bună.

– Dar trupul se strică!

– Tocmai pentru aceasta, mai cu seamă, trebuie să ne bucurăm că trupul mort se strică, pentru că ceea ce e muritor piere, dar nu piere ființa trupului. Dacă ai vedea că o statuie este dată la topit, n-ai spune că statuia piere, ci că se face din ea o statuie mai bună. Gîndește tot așa și despre trup și nu boci! Atunci ar trebui să bocești, cînd trupul ar rămîne să fie supus chinurilor și pedepsei.

– Dar ar trebui, mi s-ar putea spune, să se facă aceasta fără să se strice trupurile; să rămîină întregi așa cum sînt.

– Și ce ar cîștiga viii sau morții? Pînă cînd sînteți iubitori de trupuri? Pînă cînd sînteți lipsiți de pămînt și rămîneți uimiți în fața umbrelor? La ce ne-ar folosi aceasta? Dar mai bine spus, cît nu ne-ar vătămă! Dacă nu s-ar strica trupurile, în primul rînd, majoritatea oamenilor ar fi stăpîniți de cel mai mare păcat, mîndria. Dacă acum, cînd trupurile noastre ni se strică, cînd viermi izvorăsc din trupurile noastre moarte, mulți oameni au avut ambiția să se facă dumnezei, ce nu s-ar întîmpla dacă trupurile noastre ar rămîne așa cum sînt? În al doilea rînd, n-ar mai crede nimeni că trupul este făcut din pămînt. Dacă acum, cînd sfîrșitul trupului dă mărturie de originea sa, mulți încă se mai îndoiesc de asta, ce nu s-ar presupune dacă oamenii n-ar vedea descompunerea trupurilor? În al treilea rînd, ar fi nespuse de mult iubite trupurile și cea mai mare parte din oameni nu s-ar mai ocupa cu altceva decît de trupuri. Dacă chiar acum unii oameni îmbrățișează mormintele și sicriele, cu toate că trupurile au pierit, ce n-ar face dacă ar avea păstrat nevătămat trupul? În al patrulea rînd, n-ar mai fi dorite tare bunătățile cele viitoare. În al cincilea rînd, ar căpăta mai multă crezare cei care susțin că lumea este veșnică și ar susține că Dumnezeu nu este creatorul lumii. În al șaselea rînd, nu s-ar mai cunoaște valoarea sufletului, nici însemnătața existenței lui în trup. În al șaptelea rînd, mulți din cei care pierd pe cei scumpi ai lor ar părăsi orașele, ar voi să locuiască lîngă morminte și, ca și cum ar fi ieșiți din minți, ar vorbi neconținut cu morții lor. Dacă și acum oamenii pictează chipurile celor morți, că nu pot avea trupurile

17. De aici începe partea morală: *Trebuie neapărat să se strice trupurile noastre; dacă nu s-ar întîmpla aceasta, s-ar petrece multe lucruri nepotrivite.*

lor – că nici nu e cu putință, pentru că trupurile morților, împotriva voinței lor se descompun și pier – și stau lipiți de tablourile celor morți, ce nerozii n-ar mai născoci oamenii, dacă trupurile nu s-ar descompune? După părerea mea mulți oameni ar înălța temple unor astfel de trupuri, iar cei care pot să facă vrăji cu trupurile morților, ar îndupleca pe demoni să vorbească prin trupurile celor morți, de vreme ce și acum, cei care practică necromanția îndrăznesc să facă multe lucruri mai ciudate decât acestea. Cîte slujiri idolești nu s-ar fi născut de aici, dacă și acum unii oameni încă se străduiesc să facă aceasta cu praful și cenușa trupurilor moarte? Dar Dumnezeu, vrînd să stîrpească aceste nerozii și să ne învețe să ne depărtăm de toate cele pămîntești, a făcut să dispară dinaintea ochilor noștri trupurile celor morți. Omul îndrăgostit de trup, scos din minți de chipul frumos al unei fete, dacă nu va vrea cu rațiunea să cunoască urîtenia la care ajunge trupul, o va cunoaște cu privirea. Că multe fete, de aceeași vîrstă cu iubita lui, de multe ori mai frumoase decât ea, după ce au murit, la o zi sau două, încep să miroasă, să se topească, să putrezească și să facă viermi. Gîndește-te, dar, ce fel de frumusețe iubești și pentru ce frumusețe ți-ai ieșit din minți! Dacă trupurile nu s-ar strica, n-ai cunoaște bine acestea; ci, după cum demonii se învîrtesc pe lîngă morminte, tot așa și mulți îndrăgostiți ar sta neconținut lîngă mormintele iubitelor lor, ar primi pe draci în sufletele lor și ar muri iute de această cumplită nebulie. Așa, însă, descompunerea trupului, în afară de toate celelalte mîngîieri, aduce sufletului și această mîngîiere, că nu lasă să se mai vadă chipul celui mort și cu asta dă uitării durerea.

V

Dacă trupurile nu s-ar descompune, n-ar mai fi nici morminte, ci ai vedea orașele pline de morți în loc de statui, că fiecare ar dori să-și vadă morții lui. Mare amestec s-ar naște de aici. Nimeni nu s-ar mai îngriji de suflet, nimeni n-ar mai îngădui să i se vorbească de nemurirea sufletului și s-ar mai ivi și alte multe nerozii, mai mari decât acestea, de care nici nu-i bine să vorbim.

Trupul putrezește îndată, tocmai ca să vezi, în toată splendoarea, frumusețea sufletului. Dacă sufletul dă trupului atîta frumusețe și atîta viață, atunci sufletul e cu mult mai bun decât trupul; dacă sufletul menține trupul, care-i atît de urît și de hidos, atunci cu mult mai mult pe el însuși. Nu trupul e frumos, ci alcătuirea și înflorirea cu care sufletul colorează trupul. Iubește, dar, sufletul, care face ca și trupul să fie frumos!

Dar de ce să vorbesc de trupul mort? Îți voi arăta că chiar atunci cînd trupul este viu, toată frumusețea lui se datorește sufletului. Dacă

sufletul se bucură, înfloresc trandafirii în obraji; dar dacă suferă, toată frumusețea aceea pierе și obrajii se îmbracă în haină de doliu. Dacă sufletul se bucură mereu, înflorește și trupul; dar dacă suferă mereu, ajunge mai slab și mai plăpînd ca pînza de păianjen. Dacă sufletul se mînie, trupul ajunge dezgustător și fără de rușine; dar dacă se uită cu ochi liniștiți, fața e plină de farmec. Dacă sufletul pizmuiește, paloarea și gălbeneala îi inundă fața; dar dacă iubește, chipul strălucește de multă frumusețe. Din pricina aceasta multe femei, deși nu sînt frumoase la chip, au mult farmec, pentru că sufletul le dă acest farmec; altele dimpotrivă, nespuse de frumoase, pierd din frumusețe tocmai pentru că sufletul lor e urît. Gîndește-te cum se înroșește un chip nevinovat! Cît de plăcut, cît de frumos se face, cînd, cuprins de rușine, se împurpurează cu fel de fel de culori! Cînd, însă, este nerușinat, atunci fața e mai urîtă ca fața unei fiare.

Nimic nu-i mai frumos, nimic nu-i mai plăcut ca frumusețea sufletului! Dragostea trupească este însoțită de durere; cea sufletească, însă, e curată și neînvălurată. Care este omul care să admire pe crainic și nu pe împărat; Care este omul care se minunează de tîlcuitor și nu de filozof? Ai văzut niște ochi frumoși? Caută să afli cum sînt ochii sufletului! Dacă aceia nu-s frumoși, disprețuiește-i pe aceștia! Niciodată n-ai să te îndrăgostești de o femeie urîtă, care și-a pus pe față o mască frumoasă, după cum n-ai să suferi ca o femeie frumoasă și cu chip plăcut să-și acopere cu mască frumusețea ei, ci îi dai masca la o parte și vrei să-i vezi frumusețea ei în toată splendoarea ei. Așa fă și cu sufletul și caută să-l cunoști pe el mai întîi! Sufletul este acoperit de trup ca de o mască. Tocmai din pricina aceasta trupul rămîne ceea ce este; sufletul, însă, chiar dacă este lipsit de frumusețe, poate iute să ajungă frumos. Dacă ochiul sufletului este urît, aspru și întunecat, poate să ajungă frumos, potolit, liniștit, dulce, prietenos.

Această frumusețe, deci, s-o căutăm! Cu această frumusețe să ne împodobim chipul, ca și Dumnezeu să poștească frumusețea noastră și să ne dăruiască bunătățile cele veșnice, cu harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea în vecii vecilor, Amin.

**„Să nu socotiți că am venit să aduc pace pe pământ;
n-am venit să aduc pace, ci sabie”¹**

I

Domnul rostește iarăși cuvinte grele și pline de autoritate. Răspunde mai dinainte la obiecțiile ce i s-ar fi putut face.

Pentru ca nu cumva ucenicii Lui, auzind aceste cuvinte să spună: „Pentru aceasta ai venit pe lume, ca să ne ucizi pe noi și pe cei ce vor asculta de cuvîntul nostru, pentru ca să umpli lumea de război?”, Domnul le-o ia înainte și le spune: „*N-am venit să aduc pace pe pământ*”.

– Pentru ce atunci le-a poruncit ucenicilor să spună pace în fiecare casă în care vor intra², pentru ce și îngerii spuneau la naștere: „*Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace*”³, pentru ce toți profeții au binevestit pacea?

– Pentru că atunci mai cu seamă este pace, cînd se taie ce este bolnav, cînd e îndepărtat ceea ce dă naștere la răzvrătire. Că așa e cu puțință să se unească cerul cu pământul! Și doctorul tot așa salvează restul trupului, cînd taie partea care nu se poate vindeca, iar generalul cînd seamănă discordie între conspiratori. Tot așa și la Turnul Babel; o bună neînțelegere a pus capăt unei păci rele și a făcut pace⁴. La fel și Pavel a împărțit în mai multe tabere pe cei ce se uniseră împotriva lui⁵. Iar înțelegerea dintre Ahaav și Izabela, împotriva lui Nabute, a fost mai cumplită decît orice război⁶. Nu totdeauna înțelegerea este un lucru bun, pentru că și hoții se înțeleg între ei. Războiul, însă, nu este o urmare a voinței lui Hristos, ci a voinței oamenilor. Hristos voiește ca toți oamenii să se unească în credință; dar, pentru că se despart unii de alții, ia naștere războiul.

– Și totuși Domnul n-a grăit așa!

– Dar ce a spus?

– „*N-am venit să aduc pace*”.

1. *Matei* 10, 34.

2. *Matei* 10, 12.

3. *Luca* 2, 14.

4. *Fac.* 11, 1-9.

5. *Fapte* 23, 6-10.

6. *III Regi* 21, 1-15.

Prin aceste cuvinte Domnul îi mîngîie pe ucenicii Săi, spunîndu-le: „Să nu socotiți că voi sînteți pricina dezbinării dintre oameni; Eu sînt Cel Ce fac aceasta, pentru că sufletul oamenilor e așa! Nu vă tulburați, dar, că lucrurile se întîmplă împotriva așteptărilor voastre. Pentru aceasta am venit ca să aduc război. Aceasta-i voința Mea. Nu vă tulburați, dar, dacă pămîntul este plin de războaie și de intrigi. Cînd va fi dat la o parte ceea ce-i mai rău, atunci cerul se va uni cu ceea ce-i mai bun.

Domnul a spus aceste cuvinte ucenicilor Săi ca să-i întărească în fața părerii proaste pe care o avea mulțimea despre ei. Și n-a spus: „război”, ci ceea ce-i mai cumplit decît războiul: „*Sabie*”.

Să nu te miri dacă Domnul întrebuițează cuvinte grele și supărătoare la auz. Intenționat a deprins auzul ucenicilor Săi cu cuvinte aspre, pentru ca ei să nu se dea în lături atunci cînd vor da de greutate. A întrebuițat un astfel de limbaj pentru ca să nu spună cineva că i-a înduplecat prin lingușeli, ascunzîndu-le greutatea apostoliei. Aceasta e pricina că Domnul folosește cuvinte aspre, cuvinte tari, chiar cînd ar fi putut să-și exprime gîndul altfel. E mai bine ca realitatea să fie mai blîndă decît cuvintele.

Dar Domnul nu S-a mulțumit numai cu cele spuse, ci a explicat și ce fel de război va fi acesta; arată că va fi cu mult mai cumplit decît războiul civil, spunînd:

„Că am venit să despart pe om de tatăl său și pe fiică de mama ei și pe noră de soacra ei”⁷.

„Nu numai prietenii, nici numai cetățenii se vor ridica unii împotriva altora, spune Domnul, ci și rudele și firea se va dezbină în ea însăși, *că am venit să despart pe om de tatăl său și pe fiică de mama ei și pe noră de soacra ei*. Războiul nu va fi între cunoscuți, ci între cei care se iubesc mai mult, între cele mai apropiate rude”.

Asta arată mai cu seamă puterea Domnului, că ucenicii au auzit aceste cuvinte și totuși le-au primit și ei și au convins și pe alții să le primească. Cu toate că nu Hristos avea să dea naștere acestui război între rude, ci răutatea rudelor, totuși Hristos spune că El o face. Așa obișnuiește Scriptura să se exprime. Și în altă parte spune: „*Dumnezeu le-a dat lor ochi ca să nu vadă*”⁸. Și acum Dumnezeu folosește același fel de a vorbi, pentru ca, după cum am mai spus, ucenicii, gîndindu-se la aceste cuvinte ale Domnului, să nu se tulbure cînd vor fi ocăriți și insultați.

Dacă unii socotesc împovărătoare cuvintele lui Hristos, să-și aducă aminte de o veche întîmplare. S-a petrecut de mult, în istoria poporului evreu; ea arată înrudirea dintre Vechiul și Noul Testament și tot ea mai

7. Matei 10, 33.

8. Isaia 6, 9; Iez. 12, 2; Ioan 12, 40.

arată că aceeași persoană a rostit și cuvintele de acum și pe cele de atunci. Când iudeii făcuseră vițelul de aur⁹ și când se închinaseră lui Beelfegor¹⁰, Dumnezeu numai atunci și-a potolit mînia, cînd ficcare a ucis pe semenul său¹¹.

Unde sînt acum cei ce spun că Dumnezeuul Vechiului Testament este un Dumnezeu rău, iar Dumnezeuul Noului Testament un Dumnezeu bun? Iată, Dumnezeuul Noului Testament a umplut toată lumea de sîngele rudelor! Cu toate acestea eu voi spune că și aceasta este tot opera marii Sale iubiri de oameni. Și ca să arate că El este Cel Care a încuviințat uciderile petrecute în istoria poporului iudeu, Hristos amintește o profeție; chiar dacă nu sînt folosite aceleași cuvinte, totuși înțelesul este același.

– Care este profeția?

– „*Vrăjmașii omului sînt casnicii lui*”¹².

Și în istoria poporului iudeu s-a întîmplat un lucru asemănător. Erau profeți, dar erau și profeți mincinoși; poporul se împărțea în tabere; casele se învrăbeau; unii credeau în profeți, alții în profeți mincinoși. De aceea profetul îi îndemna zicînd: „*Nu vă încredeți în prieteni, nici nu nădăjduiți în domnitori; ci și de cea cu care te culci în pat, păzește-te, să nu-i încredințezi ceva*”¹³; și: „*Dușmanii bărbatului sînt bărbații din casa lui*”¹⁴.

Domnul a spus cuvintele acestea ca să-i pregătească pe cei care vor primi învățătura Lui să fie mai presus de toate. Nu-i rău să mori, ci să mori rău. De aceea și spunea: „*Foc am venit să aduc pe pămînt*”¹⁵. Cu aceste cuvinte voia să arate tăria și căldura dragostei pe care o cerea. Pentru că Domnul ne-a iubit foarte mult, de aceea vrea ca și noi să-L iubim la fel. Aceste cuvinte au întărit pe ucenici! Ele i-au făcut mai presus de toate! „Dacă cei care vor asculta de cuvîntul vostru, le spune Hristos, vor disprețui rudele, copiii, părinții, gîndiți-vă ce fel de oameni trebuie să fiți voi, dascălii lor! Greutățile și necazurile nu se vor opri la voi; se vor întinde și la ceilalți. Am venit să aduc lumii mari bunătăți, dar cer și mare ascultare și mare dragoste”.

„*Cel care iubește pe tată sau pe mamă mai mult decît pe Mine nu este vrednic de Mine. Și cel care iubește pe fiu sau pe fiică mai mult decît pe Mine nu este vrednic de Mine. Și cel care nu-și ia crucea lui și nu-Mi urmează Mie nu este vrednic de Mine*”¹⁶.

9. *Ieș.* 32, 4.

10. *Num.* 25, 5.

11. *Ieș.* 32, 27.

12. *Matei* 10, 36.

13. *Mih.* 7, 5.

14. *Mih.* 7, 6.

15. *Luca* 12, 49.

16. *Matei* 10, 37–38.

Ai văzut dregătoria Dascălului? Ai văzut că arată că este Fiul adevărat al Tatălui? Ai văzut că poruncește să lăsăm totul și să-L iubim numai pe El?

„Dar pentru ce vorbesc, spune Hristos, de prieteni și de rude? Chiar sufletul tău dacă ți-l iubești mai mult decât pe Mine, ești departe de a fi ucenicul Meu!

– Ce? aş putea fi întrebat. Nu sînt cuvintele acestea potrivnice Vechiului Testament?

– Nicidecum! Dimpotrivă, cu totul de acord! Că și în Vechiul Testament Domnul poruncește ca închinătorii la idoli să fie nu numai urîți, ci chiar uciși cu pietre; iar în Deuteronom, admirîndu-i pe aceștia, spune: „*Cel ce zice tatălui său și mamei sale: „Nu te-am văzut” și pe frații săi nu i-a cunoscut și pe fiii lui nu i-a știut, acela a păzit cuvintele Tale*”¹⁷.

Să nu te miri, apoi, dacă Pavel dă multe porunci și copiilor și părinților și că poruncește copiilor să se supună părinților; dar le poruncește să se supună în acelea care nu vatămă credința; în toate celelalte bine să le dea toată cinstea; dar dacă părinții le-ar cere mai mult decât le datorcă, nu trebuic să li se supună; De aceea spune Domnul la Luca: „*Dacă cineva vine la Mine și nu urăște pe tatăl său și pe mama sa și pe femeia sa și pe copiii săi și pe frații săi, ba încă și sufletul său, nu poate fi ucenic al Meu*”¹⁸. Nu ne poruncește să-i urîm fără pricină – asta ar fi o mare nelegiuire! – ci: „Cînd tatăl tău, mama ta, femeia ta, copiii tăi, spune Domnul, vor să-i iubești mai mult decât pe Mine, atunci, tocmai pentru aceasta, urăște-i; că o dragoste ca aceasta pierde și pe cel iubit și pe cel ce iubește.

II

Hristos a spus acestea ca să-i facă mai curajoși și pe copii, dar mai blînzi și pe părinții care ar avea de gînd să împiedice pe copii să îmbrățișeze credința; Cînd părinții vor vedea că Hristos are atîta putere și tărie încît să-i despartă pe copii de ei, părinții vor ceda, pentru că vād că încearcă lucruri imposibile. De aceea Hristos îi lasă pe părinți și se adresează copiilor, învățîndu-i pe părinți să nu încerce nimic, pentru că sînt zadarnice încercările lor.

Apoi pentru ca părinții să nu se revolte și nici să se supere, iată cum continuă Domnul cuvîntul Său. După ce a spus: „*Cel ce nu urăște pe tatăl său și pe mama sa*”, a adăugat: „*și sufletul său*”. „Pentru ce-Mi vorbești, spune Domnul, de părinți, de frați, de surori și de soție? Nimic nu-i mai aproape ca sufletul tău! Și totuși, dacă nu-ți urăști sufletul,

17. Deut. 33, 9.

18. Luca 14, 26.

lucrezi împotriva Celui Ce te iubește, împotriva Mea!” Hristos nu ne poruncește să nu urim sufletul, așa de mîntuială, ci să-l dăm războaielelor, luptelor, junghierilor, sîngiuirilor, că „*cel ce nu-și ia crucea sa și nu vine după Mine, nu poate fi ucenic al Meu*”. Ucenicii lui Hristos nu trebuie să înfrunte numai moartea aceasta firească, ci chiar moartea silnică; și nu numai moartea silnică, ci și moartea de ocară.

Deocamdată Domnul nu le-a vorbit nimic ucenicilor Săi de patimile Sale; aștepta să fie instruiți mai bine în aceste învățături, ca să poată primi mai cu ușurință cuvîntul despre patimile Sale.

Nu se cuvine, oare, să ne mirăm de ucenici, că nu le-a zburat sufletul din trup la auzul acestor cuvinte? Pretutindeni în fața lor supărări, iar cele bune în nădejdi! Cum nu le-a zburat sufletul din trup? Nu, pentru că mare era puterea Celui Ce le grăia, și mare și dragostea celor ce-L ascultau! De aceea I s-au supus și nu I s-au împotrivit, deși auziseră pe Domnul vorbindu-le de greutăți mai mari și mai cumplite decît auziseră bărbații aceia mari: Moise și Ieremia.

„Cel ce și-a aflat sufletul său îl va pierde; iar cel ce și-a pierdut sufletul său pentru Mine, îl va afla”¹⁹.

Ai văzut cît de mare e paguba celor care-și iubesc sufletul mai mult decît trebuie și cît e de mare cîștigul celor ce și-l urăsc?

Și pentru că poruncile Lui erau împovărătoare – că le dădu-se poruncă să se lupte cu părinții, cu copiii, cu firea, cu rudeniile, cu lumea întreagă, ba chiar și cu sufletul lor – Domnul le arată și folosul poruncilor; iar folosul este foarte mare. „Lupta aceasta, le spune Domnul, nu numai că nu vă va vătăma, ci vă va fi de mare folos; dacă nu luptați veți fi vătămați!” Și ceea ce a făcut Domnul totdeauna face și acum; le dă curaj, slujindu-se tocmai de cuvintele lor. „Pentru ce nu vrei să-ți disprețuiești sufletul? întreabă Domnul. Pentru că-l iubești? Dar tocmai pentru aceasta disprețuiește-l! Atunci vei avea cel mai mare folos, atunci vei arăta că-l iubești cu adevărat!”

Uită-te la nespusa înțelepciune a lui Hristos! Hristos nu le poruncește ucenicilor Săi să-și urască numai părinții, nici numai copiii, ci chiar ceea ce le este mai scump, sufletul, ca să nu mai aibă nici o îndoială asupra poruncii de a-și urî părinții și copiii și ca să știe că așa le vor fi și acelora de cel mai mare folos, de vreme ce, de dragul lui Hristos, urăsc ceea ce este mai necesar vieții, sufletul.

Îndestulătoare erau și acestea ca să-i convingă pe oameni să pri-mească în casele lor pe ucenici, pe cei ce aveau să le vindece sufletele! Care om n-ar fi primit, cu dragă inimă, în casa sa pe acești oameni cura-

joși și viteji, care, ca niște lei, străbăteau tot pământul, care disprețuiau pe toate cele ale lor ca să mîntuie pe alții? Totuși Domnul le dă și o altă răsplată celor ce primesc în casele lor pe ucenici; le arată că are mai multă grijă de gazde decît de cei găzduiți. Și le dă prima cinstire, spunînd:

„Cel ce vă primește pe voi, pe Mine Mă primește; și cel ce Mă primește pe Mine, primește pe Cel Ce M-a trimis pe Mine”²⁰.

Ce cinste poate egala cinstea de a primi în casa ta pe Tatăl și pe Fiul? Dar pe lîngă această cinste le mai făgăduiește și o altă răsplată:

„Cel ce primește prooroc în nume de prooroc, plată de prooroc va lua; iar cel ce primește pe drept în nume de drept, plată de drept va lua”²¹.

Mai înainte Hristos amenințase cu pedepse pe cei care nu-i primesc pe ucenici²²; acum hotărăște răsplată de bunătați celor care vor primi pe ucenici; Și ca să cunoști că Domnul se îngrijește mai mult de gazde decît de cei găzduiți n-a spus atît: *„Cel ce primește prooroc*, sau *„Cel ce primește pe drept”*, ci a adăugat: *„În nume de prooroc”* și *„În nume de drept”*. Cu alte cuvinte: Dacă nu-l va primi pentru vreun ajutor lumesc, nici pentru vreo pricină trecătoare, ci pentru că este prooroc sau drept, va primi plată de prooroc sau plată de drept; va primi fie răsplata pe care trebuie să o ia un om care a găzduit pe un prooroc sau pe un drept, fie răsplata pe care are s-o primească de la Dumnezeu însuși proorocul sau dreptul. Același lucru l-a spus și Pavel: *„Prisosința voastră să împlinească lipsa aceloră, pentru ca și prisosința aceloră să împlinească lipsa voastră”²³.*

Apoi, ca să nu spună nimeni că din pricina sărăciei n-a putut să primească în casă pe ucenici, Domnul spune mai departe:

„Și cel ce va da de băut unuia din aceștia mici numai un pahar cu apă rece în nume de ucenic, amin grăiesc vouă, nu-și va pierde plata sa”²⁴.

„Dă cel puțin un pahar cu apă rece! spune Domnul. Nu faci nici o cheltuială; dar și pentru aceasta vei primi răsplată. Fac totul pentru voi cei care primiți pe ucenicii Mei”.

III

Ai văzut cîte mijloace de convingere a întrebuițat Hristos? Ai văzut că a deschis ucenicilor Săi casele din întreaga lume? Prin toate cele spuse, Domnul a arătat ucenicilor că gazdele lor sînt datornicii lor. În primul rînd, cînd le-a spus: *„Vrednic este lucrătorul de plata sa”²⁵*; în al

20. Matei 10, 40.

21. Matei 10, 41.

22. Matei 10, 14-15.

23. II Cor. 8, 14.

24. Matei 10, 42.

25. Matei 10, 10.

doilea rînd, cînd i-a trimis fără să aibă ceva cu ei²⁶; în al treilea rînd, cînd i-a trimis să lupte și să se războiască pentru cei care îi primesc în casele lor; în al patrulea rînd, cînd le-a dat puterea de a face minuni²⁷; în al cincilea rînd, cînd, prin gura lor, a adus în casele celor ce-i primesc pacea, pricina tuturor bunătăților²⁸; în al șaselea rînd, cînd i-a amenințat pe cei care nu-i primesc cu pedepse mai grele decît pe sodomeni²⁹; în al șaptelea rînd, cînd a arătat că aceia care îi primesc pe ei, Îl primesc pe El și pe Tatăl³⁰; în al optulea rînd, cînd a făgăduit celor care îi primesc răsplată de profet și de drept; în al nouălea rînd, cînd le-a făgăduit mari răsplăți chiar pentru un pahar cu apă. Fiecare din aceste răsplăți era îndestulătoare, chiar prin ea însăși, ca să înduplece pe orice om să deschidă ucenicilor largi ușile casei lui. Spune-mi, care om n-ar primi, deschizînd largi ușile casei lui, pe un general întors din război și din prima linie de luptă, încărcat de victorii, acoperit de nenumărate răni și plin de sînge?

– Dar³¹ cine-i generalul acesta? aș putea fi întrebare.

– Tocmai pentru a da răspuns acestei întrebări, Hristos a adăugat: „*În nume de ucenic și de profet și de drept*”, ca să cunoști că răsplătește nu după vrednicia celui găzduit, ci după gîndul celui ce găzduiește.

Aici Domnul vorbește de găzduirea proorocilor, dreptilor și ucenicilor; dar în altă parte poruncește să fie găzduiți chiar cei mai nevoiași oameni și pedepsește pe cei care nu-i primesc. „*Întrucît n-ați făcut unuia dintr-acești prea mici, nici Mie nu Mi-ați făcut!*”³²; și dimpotrivă, cine primește pe aceștia, primește pe Hristos.

Chiar dacă un om ca acesta n-a făcut nimic bun, totuși e om, locuiește același pămînt ca și tine, vede același soare, are același suflet, are același Stăpîn, se împărtășește din aceleași taine ca și tine, este chemat la același cer; dar are o mare îndreptățire: sărăcia și nevoia de hrana cea de toate zilele. Din casa ta pleacă încărcat cu multe daruri, cei care în vreme de iarnă te deșteaptă din somn, cu flaute și surle, stingherindu-te în zadar și fără rost; în casa ta primesc plată, pentru scamatoriile lor dresorii de rîndunele, măscăricii și toți birfitorii; dar dacă bate la ușa ta un om sărac, care-ți cere o bucată de pîine, îl umpli de ocări și de sudălmii și-l învinuiești că nu muncește. Îl insulti, îl batjocorești și nu te gîndești că și tu nu muncești, și totuși Dumnezeu îți dă din cele ale Lui. Nu-mi spune mie că muncești și tu, ci arată-mi că faci ceva din cele de neapărată trebuință. Dacă-mi spui că te ocupi cu negoțul,

26. *Matei* 10, 9–10.

27. *Matei* 10, 8.

28. *Matei* 10, 12–13.

29. *Matei* 10, 14–15.

30. *Matei* 10, 40.

31. De aici începe partea morală: *Despre milostenie și despre mila de cei nevoiași.*

32. *Matei* 25, 45.

că ții crișme și hoteluri, că-ți administrezi averea și ți-o înmulțești, îți voi răspunde și eu că aceasta nu e muncă! Muncă e milostenia, rugăciunile, ajutorarea celor nedreptățiți și toate cele ca acestea; dar de acestea nu ne ocupăm deloc. Totuși Dumnezeu niciodată nu ne-a spus: „Pentru că nu muncești, nu-ți răsar soarele; pentru că nu faci nimic din cele de neapărată trebuință, sting luna, încui pîntecele pămîntului, sec lacurile, izvoarele, rîurile, fac să dispară aerul, încui cerurile ca să nu mai dea ploaie la vreme”. Dumnezeu ni le dă pe toate acestea cu îmbelșugare. Și le dăruiește să se desfăteze cu ele chiar și unora care nu numai că nu muncesc, dar mai fac și fapte rele.

Așadar, cînd vezi un sărac bătînd la ușa ta și-i spui: „Nu mai pot trăi din pricina voastră!”; „Ești tînăr, sănătos, n-ai nici un beteușug și vrei să trăiești fără să muncești!”; „Ești poate sluga sau robul cuiva și ai fugit, părăsindu-ți stăpînul!”, ei bine, aceste cuvinte, pe care i le-ai spus, spune-ți-le ție! Dar mai bine spus, lasă-l pe acela să ți le spună cu curaj! Și ți le va spune cu mai mult drept: „Nu mai pot trăi din pricina voastră!”; „Ești sănătos, dar nu muncești!”; „Nu faci nimic din cîte ți-a poruncit Dumnezeu, ci ai fugit de la stăpînul tău, de sub ascultarea poruncii Lui!”; „Umbli de colo pînă colo, trăind în păcat, ca într-o țară străină!”; „Te îmbeți, chefuiești, furi, răpești, strici casele altora și tu mă învinuiești că nu muncesc? Eu te învinuiesc de fapte urîte, că violențești, juri, minți, răpești și faci și alte nenumărate păcate ca acestea!”.

IV

Nu spun acestea ca să legiuiesc lenea – Doamne ferește! – ci pentru că vreau, din toată inima, ca toți să muncească. Că lenea e dascălul oricărui păcat. Dar în același timp, vă rog să nu fiți fără milă, nici cruzi. Și Pavel de nenumărate ori a mustrat și a spus: „*Dacă cineva nu vrea să lucreze, nici să nu mănînce*”³³; dar nu s-a mărginit la atîta, ci a adăugat: „*Voi, însă, să nu obosiți a face bine*”³⁴. Poruncile acestea nu sînt potrivnice una alteia.

– Dar dacă ai poruncit, Pavele, ca acela care nu muncește nici să nu mănînce, pentru ce atunci ne mai îndemni să dăm de mîncare celor ce nu muncesc?

– Da, răspunde Pavel, am poruncit să întoarceți spatele celor ce nu muncesc și să nu vă amestecați cu ei; dar am mai spus: „*Nu-i socotiți vrăjmași, ci povățuiți-i*”³⁵. Nu dau legi potrivnice, ci cu totul de acord unele cu altele. Dacă tu vei fi gata spre milă, atunci și săracul va scăpa iute de trîndăveală, iar tu de cruzime .

33. II Tes. 3, 10.

34. II Tes. 3, 13.

35. II Tes. 3, 15.

– Dar săracul, s-ar mai putea spune, minte și născocoște o mulțime de nevoi și de necazuri!

– Dar tocmai pentru aceasta merită să fie miluit, că a ajuns într-o nevoie atât de mare că nu se mai rușinează de nimic.

Noi, însă, nu numai că nu-l miluim pe sărac, dar mai adăugăm și cuvinte pline de cruzime, spunându-i: „Nu ți-am dat o dată, de două ori?” Ce spui omule? Nu trebuie să mai mănânce pentru că a mâncat o dată? De ce nu pui și stomacului tău această lege? De ce nu-i spui: „Te-am umplut ieri și alaltăieri, nu-mi mai cere acum!” Dar stomacului nu-i spui așa, ci-l umpli pînă să crape, pe cînd săracului îi întorci spatele, deși îți cere atât cît să-și astîmpere foamea. Ar trebui să-l miluiești tocmai pentru că se nevoiește să vină în fiecare zi la tine. Dacă nu te înduplecă altă pricină, asta ar trebui să te înduplece și să-l miluiești. Nevoia sărăciei îl silește s-o facă și tu nu-l miluiești! Aude sudălmile și batjocurile tale și nu se rușinează, pentru că nevoia e mai puternică. Cruzimea ta, însă, merge și mai departe. Nu numai că nu-l miluiești, dar îl mai faci și de rîs. Dumnezeu ți-a poruncit să dai într-ascuns milostenie; tu, însă, îl spui la toată lumea pe nenorocitul care ți-a bătut la ușa; îl ocărăști, cînd ar trebui să-l miluiești. Dacă nu vrei să-i dai, pentru ce îl mai cerți și-i strivești nenorocitul și ticălosul lui suflet? A venit la tine ca la un liman, căutîndu-ți mîinile. Pentru ce pornești valurile și-i faci și mai cumplită furtuna? Pentru ce osîndești pe cel lipsit de libertate? Crezi, oare, că ar mai fi venit la tine dacă ar fi știut că aude unele ca acestea? Iar dacă a venit, deși știa mai dinainte asta, apoi tocmai de aceea merită să fie miluit, iar tu să te cutremuri de cruzimea ta, că nici așa, văzîndu-i nevoia lui constrîngătoare, n-ai ajuns mai blînd; să te cutremuri că nu socotești teama lui de foame îndestulătoare apărare pentru lipsa lui de rușine, ci-l cerți că-i un nerușinat, deși tu de multe ori ai fost mai nerușinat ca el, chiar pentru lucruri mai grozave. Nerușinarea săracului are o scuză; noi n-avem nici una făcînd de multe ori fapte de rușine și vrednice de pedeapsă. Ar trebui, gîndindu-ne la acelea, să ne smerim. Dar nu; în loc să ne smerim, tăbărim pe acești nenorociți; ei ne cer leacuri, iar noi le înmulțim rănile. Dacă nu vrei să-i dai, pentru ce-l mai lovești? Dacă nu vrei să-i dăruiești, pentru ce-l mai ocărăști?

– Altfel nu înțelege să plece!

– Fă și tu ce ți-a poruncit înțeleptul acela: „*Răpunde cu blîndețe cele de pace!*”³⁶ Săracul nu ajunge atât de nerușinat pentru că o vrea. Nu există, nu există om care să se facă de rîs fără temei. Oricît s-ar strădui unii, n-aș putea fi convins vreodată că un om care are toate ar prefera să ceară de pomană. Să nu-mi răstălmăcească nimeni cuvintele lui Pavel! Chiar

dacă Pavel spune: „*Dacă cineva nu vrea să lucreze, nici să nu mănânce*”³⁷, le spune aceloră; nouă nu ne spune aceasta, ci cu totul dimpotrivă: „*Să nu obosiți a face bine*”³⁸. Așa facem și noi în casa noastră! Cînd doi din familia noastră sînt certați, îi luăm pe fiecare în parte și dăm fiecăruia alte sfaturi, potrivnice unele altora. Așa a făcut și Dumnezeu și tot așa și Moise. Lui Dumnezeu Moise i-a spus: „*Dacă le ierți lor păcatul, iartă-l; iar de nu, șterge-mă pe mine din cartea Ta*”³⁹; iar iudeilor le-a poruncit să se junghie unii pe alții și pe toate rudele lor⁴⁰. Deși spusele lui Moise sînt contrare unele altora, totuși amîndouă urmăresc același scop. Un alt exemplu. Dumnezeu i-a spus lui Moise în auzul iudeilor: „*Lasă-Mă, vreau să pierd poporul!*”⁴¹ – chiar dacă iudeii nu erau de față cînd Dumnezeu a rostit aceste cuvinte, totuși ei aveau să le audă mai tîrziu – iar față către față Dumnezeu l-a sfătuit pe Moise cu totul altceva; mai tîrziu Moise fiind silit a destăinui aceste cuvinte, spunînd așa: „*Oare eu i-am zămislit pe ei, că-mi spui: Ia-i, cum ia doica pe prunc de la sînul ei!*”⁴². Lucrul acesta se întîmplă și în familie. De multe ori tatăl, îndeosebi, ține de rău pe pedagogul care-i ocărăște fiul, spunîndu-i: „Nu fi așa de aspru, așa de nemilos!”; fiului său, însă, îi spune cu totul altceva: rabdă, chiar dacă te ocărăște pe nedrept!”; din sfaturi potrivnice scoate ceva folositor. Tot așa și Pavel; oamenilor sănătoși, care se apucau de cerșit, le spunea: „*Dacă cineva nu vrea să muncească, nici să nu mănînce!*” ca să-i facă să muncească; iar celor care puteau să miluiască le spunea: „*Iar voi să nu obosiți a face bine!*”, ca să-i înduplece la milostenie. Tot așa și în Epistola către Romani, cînd sfătuiește pe creștinii dintre păgîni să nu se mîndrească față de iudei, comparîndu-i cu un măslin sălbatic⁴³, pare a spune una creștinilor dintre iudei și alta creștinilor dintre păgîni.

Să nu fim, dar, nemiloși, ci să ascultăm de Pavel, care spune: „*Nu obosiți a face bine!*” Să ascultăm pe Stăpîn, Care spune: „*Celui ce cere dă-i!*”⁴⁴, și: „*Fiiți milostivi ca Tatăl vostru*”⁴⁵. Deși Hristos a spus multe, totuși despre nici o faptă bună n-a spus asta, ci numai despre milostenie. Că nimic nu ne face egali cu Dumnezeu ca milostenia.

V

S-ar putea, însă, să mi se spună:

– Nu-i nimeni mai obraznic ca săracul!

37. II Tes. 3, 10.

38. II Tes. 3, 13.

39. Ieș. 32, 32.

40. Ieș. 32, 27.

41. Ieș. 32, 10.

42. Num. 11, 12.

43. Rom. 11, 17.

44. Matei 5, 42.

45. Luca 6, 36.

- De ce, mă rog? Că aleargă în urma ta, cerîndu-ți de pomană în gura mare? Vrei să-ți dovedesc că noi sîntem mai obraznici și mai nerușinați decît săracii? Amintește-ți, ce faci acum în vreme de post, cînd de multe ori mănînci seara; de-l vezi pe servitorul, care te servește la masă, că merge încet, ai stricat tot folosul postului, izbind din picioare, ocărînd și suduind pentru o mică întîrziere. Și doar știi prea bine că ai să-ți potolești foamea, dacă nu imediat, negreșit peste cîteva clipe. Și nu te numești nerușinat, că te-ai sălbăticit pentru nimica toată; dar pe săracul care se teme și tremură pentru pricini mai mari - toată teama lui nu e că va aștepta puțin pînă să mănînce, ci că va pieri de foame - pe sărac îl numești îndrăzneț, obraznic, nerușinat și-i arunci în obraz cele mai insultătoare cuvinte. Nu-i asta, oare, cea mai mare nerușinare? Dar noi nu ne gîndim la nerușinările pe care le săvîrșim. De aceea îi socotim pe săraci o povară. Dacă, însă, am cerceta purtarea noastră și am compara-o cu a lor, n-am socoti pe săraci o povară. Nu fi aspru judecător! Chiar dacă ai fi fără de păcat, nici așa legea lui Dumnezeu nu-ți îngăduie să fii judecător aspru al faptelor altora. Dacă fariseul pentru asta a pierit⁴⁶, ce apărare mai putem avea? Dacă Dumnezeu nu îngăduie nici oamenilor cu fapte bune să judece cu asprime faptele altora, cu mult mai mult păcătoșilor. Să nu fim, dar, cruzi, nici neomenoși; să nu fim fără inimă, nici mai răi decît fiarele! Cunosc mulți oameni care au ajuns la atîta sălbăticie că, pentru puțină oboseală, trec cu vederea pe cei ce mor de foame și se scuză cu astfel de cuvinte: „Nu-i servitorul meu aici!”; „Sîntem departe de casă”; „Nu cunosc nici un om cu bani”. Cîtă cruzime! Făgăduiești mai mult, dar nu dai nici puțin! Ca tu să nu mergi puțin, acela piere de foame. Cîtă ocară! Cîtă mîndrie! N-ar trebui să-ți fie greu, chiar dacă ar trebui să mergi zece stadii! Nu te gîndești că așa ți se mărește răsplata? Cînd dai de pomană, primești răsplată numai pentru pomana dată; dar cînd mai și mergi, primești răsplată și pentru oboseală. Pentru asta îl admirăm pe patriarhul Avraam, că, deși avea 318 slugi⁴⁷, a alergat el singur la cireada de vaci și a luat vițelul cel tînăr⁴⁸. Dar printre noi sînt unii atît de plini de mîndrie că fac milostenii prin slugile lor, și nu se rușinează.

- Îmi poruncești, dar, să fac milostenie cu mîna mea? Dar nu las impresia că mă mîndresc?

- Așa, însă, nu dai de pomană cu mîna ta pentru o altă pricină de mîndrie! Ți-i rușine să fii văzut stînd de vorbă cu săracii! Dar să nu vorbim de asta! Dă numai de pomană, fie că vrei s-o faci cu mîna ta,

46. Luca 18, 10-14.

47. Fac. 14, 14.

48. Fac. 18, 7.

fie cu mîna altuia! Numai nu-l mai ține pe' sărac de rău, nu-l mai răni, nu-l mai ocări! Cel ce-ți cere are nevoie de leacuri, nu de răni; de milă, nu de sabie! Spune-mi, dacă cineva, lovit cu o piatră și cu rană la cap, lăsînd pe ceilalți ar alerga, mînjit tot de sînge, la picioarele tale, spune-mi, l-ai lovi, oare, cu o altă piatră și i-ai mai face încă o rană? Nu cred; ci ai căuta să-i vindecîi rana. Pentru ce, dar, cu săracii te porți altfel? Nu știi cît poate face un cuvînt? Poate ridica un om și-l poate doborî. Un înțelept spune: „*Mai bun este cuvîntul decît datul*”⁴⁹. Nu te gîndești că-ți înfigi sabia în inima ta și-ți faci rană mai cumplită cînd săracul, care a bătut la ușa ta, pleacă ocărit, tăcut, suspinînd și cu obrajii plini de lacrimi? Dumnezeu l-a trimis la tine. Gîndește-te către cine se îndreaptă ocară cînd tu îl ocărăști pe sărac! Dumnezeu îl trimite la tine și-ți poruncește să-i dai, dar tu nu numai că nu-i dai, ba îl mai și ocărăști! Dacă nu-ți dai seama de grozăvia nebuliei tale, închipuiește-ți aceeași situație între oameni și atunci vei cunoaște bine cît de mare e păcatul tău. Dacă ai porunci slugii tale să se ducă la o altă slugă de-a ta ca să ia de la acela banii tăi și sluga trimisă s-ar întoarce nu numai cu mîinile goale, ci și insultată, spune-mi, ce n-ai face insultătorului? Ce pedeapsă nu i-ai da pentru că tu ești cel insultat. Același lucru gîndește-l și despre Dumnezeu. Dumnezeu îi trimite pe săraci la noi; și dacă le dăm, le dăm cele ce sînt ale lui Dumnezeu; iar dacă pe lîngă faptul că nu le dăm, îi mai și alungăm de la ușa noastră cu ocări, gîndește-te de cîte fulgere și de cîte trăsnete nu este vrednică fapta noastră!

Gîndindu-ne la toate acestea, să ne înfrîmăm limba, să scoatem din sufletul nostru neomenia, să întindem mîna noastră spre milostenie, să mîngîiem pe cei săraci nu numai cu bani, ci și cu cuvîntul, ca să scăpăm și de pedeapsa cuvenită ocărilor și să moștenim și împărăția cerurilor pentru cuvintele noastre bune și milosteniile noastre, cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea în vecii vecilor, Amin.

49. *Înt. Sir.* 18, 16.

„Și după ce a sfinșit Iisus de dat poruncile celor doisprezece ucenici, a trecut de acolo ca să învețe și să propovăduiască în cetățile lor”¹

I

După ce Iisus i-a trimis pe ucenici, S-a retras ca să le dea lor loc și timp ca să facă ce le-a poruncit. Că atîta vreme cît Hristos era de față și vindeca nimeni n-ar fi vrut să se apropie de ucenici.

„Iar Ioan, auzind din închisoare de faptele lui Iisus, trimițînd pe doi din ucenicii săi, L-a întrebat, zicînd: „Tu ești Cel Ce vine sau pe altul să așteptăm?”²

Evangelistul Luca ne spune că chiar acești doi ucenici ai lui Ioan i-au spus lui Ioan de minunile pe care le făcea Iisus și că atunci i-a trimis³. Textul acesta de la Luca nu dă naștere la îndoieli asupra adevărului spuselor evanghelistului Matei, ci prezintă numai altfel lucrurile; pune în lumină invidia ucenicilor lui Ioan; Îl pizmuiau pe Hristos. Alt text prezintă foarte mare greutate de interpretare.

– Care-i acesta?

– Chiar întrebarea pusă de Ioan: *„Tu ești Cel ce vine sau pe altul să așteptăm?”*

Cum? Cum, Ioan, care-L cunoștea pe Hristos înainte de a fi făcut minuni, care a aflat-o de la Duhul, care a auzit-o de la Tatăl, el, care L-a propovăduit tuturor, el trimite acum pe ucenicii săi să afle de la El de este El sau nu?

Dacă nu știi lămurit, Ioane, de este El Hristosul, cum mai poți fi vrednic de credință cînd te pronunți asupra unor lucruri pe care nu le cunoști? Cel care dă mărturie de alții trebuie mai întîi să fie el însuși vrednic de credință. Nu spuneai tu: *„Nu sînt vrednic să-I dezleg cureaua încălțămintei Lui”⁴* Nu spuneai tu: *Eu nu-L cunoșteam dar Cel Care m-a*

lași lucru l-a spus și Pavel: „*Iar zapisul, care era împotriva noastră, l-a ridicat din mijloc, pironindu-l pe cruce*”²⁰; iar Ioan Botezătorul, prin cuvintele: „*Vă va boteza cu Duhul Sfânt*”²¹, a profețit cele de după înviere.

– Da, ne răspund acești interpreți, Ioan știa că Hristos va învia, știa că va da și Duh Sfânt, dar că va fi și răstignit nu știa.

– Dar cum avea să învieze Cel Care n-a pățimit, Cel Care n-a fost răstignit? Cum este Ioan mai mare decât toți profeții, dacă nu știa nici ce știau profeții?

III

Că era mai mare decât toți profeții, Însuși Hristos a mărturisit-o²²; iar că profeții știau de patimile Domnului, o știe toată lumea. Profetul Isaia spune: „*Ca o oaie la junghiere S-a adus și ca un miel fără de glas înaintea celui ce-L tunde pe El*”²³; iar înainte de această mărturie, a spus: „*Și va fi rădăcina lui Iesei și Cel Care se va scula să stăpânească neamurile; în El vor nădăjdui neamurile*”²⁴. Apoi, după ce a vorbit de patimile Sale, a vorbit și de slava Lui: „*Și va fi odihna Lui, cinste*”²⁵. Acest profet a proorocit nu numai că va fi răstignit, ci și împreună cu alții: „*Și cu cei fărădelege a fost socotit*”²⁶; nu numai atât, ci că nici nu Se va apăra: „*Acesta nu Și-a deschis gura Sa*”²⁷ și că va fi osîndit pe nedrept: „*Întru smerenia Lui judecata Lui s-a ridicat*”²⁸. Iar înainte de proorocul Isaia, David a spus și a descris judecata Domnului: „*Pentru ce s-au întăritat neamurile și popoarele au cugetat cele deșarte? Stăut-au de față împărăției pământului și boierii s-au adunat împreună împotriva Domnului și împotriva Unsului Său*”²⁹. În altă parte vorbește și de cruce, grăind așa: „*Găurit-au mâinile Mele și picioarele Mele*”³⁰. David grăiește apoi, cu toată precizia și de faptele îndrăznite de ostași: „*Împărțit-au hainele Mele loruși și pentru cămașa Mea au aruncat sorți*”³¹; iar în altă parte spune că i-au dat lui Hristos și oțet: „*Și au dat spre mîncarea Mea fiere și în setea Mea M-au adăpat cu oțet*”³².

20. Col. 2, 14.

21. Luca 3, 16.

22. Luca 7, 28.

23. Isaia 53, 7.

24. Isaia 11, 10.

25. Isaia 11, 10.

26. Isaia 53, 12.

27. Isaia 53, 7.

28. Isaia 53, 8.

29. Ps. 2, 1.

30. Ps. 21, 18.

31. Ps. 21, 20.

32. Ps. 68, 25.

Dacă profeții, cu atîția ani înainte, au vorbit și de judecata și de osîndirea Lui și de cei care au fost răstigniți împreună cu El și de împărțirea hainelor și de sorțul aruncat asupra lor și altele cu mult mai multe – că nici nu e de neapărată trebuință să le spun pe toate ca să nu lungesc cuvîntul – să nu fi știut Ioan Botezătorul toate acestea, el care a fost mai mare decît toți profeții? Cum se poate spune? Dacă ignora totul, pentru ce nu L-a întrebat pe Domnul așa: „Tu ești Cel Ce Te pogori în iad?”, ci numai: „*Tu ești Cel Ce vine?*”

Dar cu mult mai de rîs decît interpretarea aceasta este și o altă interpretare. Acești din urmă interpreți spun că Ioan a pus această întrebare, pentru ca după ce va muri să propovăduiască și în iad pe Domnul. Acestor interpreți este potrivit să le spunem cuvintele lui Pavel: „*Fraților, nu fiți copii cu mintea, ci cu răutatea fiți prunci*”³³. Viața de acum este timpul viețuirii noastre; după moarte, judecată și osîndă; că spune Scriptura: „*În iad cine Te va lăuda pe Tine?*”³⁴ Cum s-au sfărîmat porțile cele de aramă, cum s-au frînt zăvoarele cele de fier?³⁵ Prin trupul lui Hristos! Atunci, pentru prima dată, s-a arătat nemuritor trupul, stricînd tirania morții. De altfel aceasta arată că puterea morții a fost distrusă, dar nu că au fost iertate păcatele celor care au murit înainte de venirea lui Hristos. Dacă n-ar fi așa, dacă prin pogorîrea Lui în iad ar fi slobozit din gheenă pe toți păcătoșii de dinainte de venirea Lui, pentru ce atunci spune Domnul: „*Mai ușor va fi pămîntului Sodomei și Gomorei*”³⁶ Prin aceste cuvinte Domnul a spus că vor fi pedepsiți și locuitorii Sodomei și Gomorei; vor fi pedepsiți mai blînd, dar tot vor fi pedepsiți. Deși au primit și pe pămînt cea mai grozavă pedeapsă, totuși nu vor scăpa nici de pedeapsa de dincolo. Dacă sodomienii și gomorenii nu vor scăpa de pedeapsa de pe lumea cealaltă, cu atît mai mult cei care, înainte de venirea lui Hristos, n-au suferit nici o pedeapsă pe lumea aceasta.

– Ce? Nu li se face oare, nedreptate oamenilor care au trăit înainte de venirea lui Hristos?

– Nicidecum! Era cu putință să se mîntuiască și atunci, chiar dacă n-au mărturisit pe Hristos. Pe vremea aceea nu li se cerea asta, ci să nu slujească idolilor și să cunoască pe adevăratul Dumnezeu. Vechiul Testament spune: „*Domnul Dumnezeu nostru unul este*”³⁷. De aceea sînt admirați macabei, pentru că au îndurat acele suferințe pentru păzirea legii; de aceea sînt admirați și cei trei tineri din Babilon și alții mulți dintre iudei, pentru că au dus o viață strălucită, plină de fapte bune și pentru că

33. *I Cor.* 14, 20.

34. *Ps.* 6, 5.

35. *Ps.* 106, 16.

36. *Luca* 10, 12.

37. *Deut.* 6, 4.

au păzit măsura acestei cunoașteri a lui Dumnezeu; nimic mai mult nu li se cerea. Atunci, după cum am spus, era de ajuns pentru mîntuire numai cunoașterea lui Dumnezeu; acum, însă, nu, ci trebuie și cunoașterea lui Hristos. De aceea spunea Domnul: „*Dacă n-aș fi venit și nu le-aș fi vorbit, păcat n-ar avea; dar așa, n-au dezinovățire pentru păcatul lor*”³⁸. Tot așa și cu viețuirea. Atunci, înainte de venirea lui Hristos, era pierdut ce se ucidea; acum, însă, chiar cel care se mînie³⁹; atunci era pedepsit adulterul și trăitul cu o femeie străină; acum, însă, chiar uitatul cu ochi pofticioși⁴⁰. După cum se cere acum o cunoștință mai înaltă, tot așa se cere și o viețuire superioară. Deci nu era nevoie în iad de un înaintemergător. De altfel, dacă necredincioșii după moarte s-ar mîntui prin credință, nici un necredincios n-ar mai pieri; că atunci toți s-ar pocăi și s-ar închina. Și că este adevărat lucrul acesta, ascultă-l pe Pavel, care spune: „*Toată limba va mărturisi și tot genunchiul se va pleca, al celor cerești și al celor pămîntești și al celor de dedesubt*”⁴¹; și: „*Vrăjmașul cel din urmă care se nimicește este moartea*”⁴². Dar nu mai au nici un folos necredincioșii de pe urma acestei supunerii. Nu se supun de bună voia lor, ci, ca să spun așa, lucrurile îi silesc.

IV

Să nu introducem, dar, astfel de învățături băbești și basme iudaice! Ascultă ce spune Pavel despre acestea! „*Cîți au păcătuit fără de lege*, spune el, *fără de lege vor pieri*”⁴³; vorbește de cei care au trăit înainte de darea legii; „*iar cîți au păcătuit în lege, prin lege vor fi judecați*”⁴⁴; vorbește de cei care au trăit după ce Moise a dat legea și: „*Pentru că se descoperă minia lui Dumnezeu din cer peste toată păgînatatea și nedreptatea oamenilor*”⁴⁵; și: „*Mînie și urgie și necaz și strîmțorare peste tot sufletul omului care lucrează răul, al iudeului mai întîi și al păgînului*”⁴⁶, deși păgînii au suferit aici pe pămînt nenumărate rele, despre care ne vorbește și istoria profană și Sfînta Scriptură. Cine ar putea povesti tragedia poporului babilonian și a poporului egiptean? Dar că se vor desfăta de toate bunătățile și cei care înainte de venirea lui Hristos, necunoscîndu-L pe Hristos, s-au depărtat de slujirea la idoli, s-au închinat lui Dumnezeu și au dus o viață curată, ascultă ce spune Pavel: „*Dar slavă, cînte și pace*

38. Ioan 15, 22.

39. Matei 5, 22.

40. Matei 5, 28.

41. Filip. 2, 10.

42. I Cor. 15, 26.

43. Rom. 2, 12.

44. Rom. 2, 12.

45. Rom. 1, 18.

46. Rom. 2, 8-9.

oricui face binele, iudeului mai întâi și păgînului"⁴⁷. Vezi, dar, că au parte de mari răsplătiri cei ce fac binele și tot așa de multe pedepse și munci cei care fac răul?

Unde⁴⁸ sînt, deci, cei care nu cred în existența iadului? Dacă cei care au trăit înainte de venirea lui Hristos, care n-au auzit nici din nume de iad și nici de înviere, vor fi pedepsiți pe lumea cealaltă, după ce au fost pedepsiți și aici, apoi cu mult mai mult noi, care am fost născuți și crescuți cu cuvintele filozofiei!

Aș putea fi, însă, întrebat:

– Dar e drept să fie aruncați în iad cei care nici n-au auzit de iad? Vor spune: „Dacă ne amenințai cu iadul, ne-am fi temut și ne-am fi înțelepțit!”

– Nu cred! Că și noi, cei de astăzi, auzim în fiecare zi vorbindu-ni-se de iad și totuși nu ne sinchisim deloc. În afară de asta, trebuie să mai spun și aceea că acela care nu se teme de pedepsele care îi stau în față, cu mult mai mult nu se va teme de pedepsele de pe lumea cealaltă. Că pe oamenii mai puțin ascuțiți la minte și mai legați de pămînt îi cumințesc de obicei mai repede pedepsele imediate decît cele de mai tîrziu.

– Deasupra noastră, însă, stă o frică mai mare, iadul, mi se poate spune. Cei dinainte de venirea lui Hristos n-o aveau, așa că li se face nedreptate cînd sînt pedepsiți.

– Deloc! Mai întîi, în fața lor nu stăteau aceleași lupte ca în fața noastră. Ale noastre sînt cu mult mai mari. Iar cei ce se ostenesc mai mult au nevoie și de ajutor mai mare. Și nu mic ajutor ne este nouă creșterea fricii. Dacă noi avem avantajul față de cei de dinainte de venirea Domnului, să știm pedepsele de pe lumea cealaltă, ei au față de noi avantajul că erau pedepsiți cumplit îndată.

Dar mulți mai fac încă o obiecție:

– Unde mai este dreptatea lui Dumnezeu, spun aceștia, dacă păcătuind ești pedepsit și pe lumea aceasta și pe lumea cealaltă?

– Vreți să vă aduc aminte chiar de cuvintele voastre, ca să nu-mi faceți greutăți, ci ca voi înșivă să dați răspuns întrebării voastre? Am auzit pe mulți oameni de-ai noștri revoltîndu-se și grăind așa cînd află că unui ucigaș i s-a tăiat capul în temniță: „Ticălosul și blestematul acela a ucis treizeci de oameni și chiar cu mult mai mulți și îndură numai o singură moarte! Unde este dreptatea?” Deci voi înșivă mărturișiți că nu-i de ajuns o singură moarte pentru pedepsirea lui. Cum se face, însă, că atunci cînd e vorba de pedepsele de pe lumea cealaltă sinteți de altă părere? Sinteți de altă părere pentru că nu judecați pe

47. Rom. 2, 10.

48. De aici începe partea morală: *Despre iad*.

alții, ci pe voi înșivă. Atît de mare piedică e dragostea de sine pentru vederea dreptății! De aceea cînd judecăm pe alții, îi cercetăm cît mai amănunțit cu putință; dar cînd ne judecăm pe noi înșine, închidem ochii. Dacă am cerceta și faptele noastre așa cum le cercetăm pe ale altora, da, atunci, am da o hotărîre dreaptă! Facem și noi păcate vrednice, nu de o moarte, de două sau de trei, ci de mii de morți! Și ca să nu vorbesc de alte păcate, să ne amintim numai cîți din noi nu ne împărtășim cu nevrednicie cu sfintele taine. Unii ca aceștia sînt vinovați față de trupul și sîngele lui Hristos⁴⁹. Deci cînd vorbești de ucigaș, gîndește-te că și tu ești un ucigaș. Acela a ucis un om; tu, însă, ești vinovat de uciderea Stăpînului Hristos; ucigașul acela nu se împărtășește cu Sfintele Taine; noi, însă, ne apropiem de sfînta masă! Ce sînt cei care mușcă și mănîncă pe frați, care slobozesc din gura lor venin? Ce sînt cei care iau hrana săracilor? Dacă este ucigaș cel care nu dă săracilor din averile sale, cu mult mai mult cel care ia cele străine. Nu sînt, oare, lacomii și zgîrciții mai răi decît mulți tîlhari de drumul mare? Nu sînt răpitorii mai răi decît mulți ucigași, decît mulți jefuitori de morminte? Cîți nu sînt cei care, după ce răpesc dreptul și averea altora, mai doresc și sîngele lor. Spui: „Depart de noi asta! Doamne, ferește!” Acum spui: „Doamne, ferește!”, dar spune-o atunci cînd ai un dușman; atunci spune: „Doamne, ferește!”; atunci adu-ți aminte de cuvintele pe care ți le-am spus; atunci caută ca viața ta să fie plină de fapte bune, ca să nu vină și peste noi urgia căzută pe sodomeni, ca să nu pătim și noi ce-au pățit gomorenii, ca să nu îndurăm relele Tirului și ale Sidonului⁵⁰. Dar mai bine spus, ca să nu supărăm pe Hristos. Lucrul acesta e mai cumplit și mai groaznic decît orice. Chiar dacă multora li se pare iadul înfricoșător, eu nu voi înceta de a striga mereu, că a supăra pe Hristos este mai cumplit și mai înfricoșător decît gheena. Și vă rog ca și voi să gîndiți la fel. Așa vom scăpa și de iad și ne vom bucura și de slava lui Hristos, pe care, facă Dumnezeu, ca noi toți să o dobîndim, cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea în vecii vecilor, Amin.

49. *I Cor.* 11, 27.

50. *Luca* 10, 12-14.

«Și ducîndu-se ei, a început Iisus a grăi mulțimilor despre Ioan: „Ce ați ieșit în pustie să vedeți? Trestie clătinată de vînt? Dar ce ați ieșit să vedeți? Om îmbrăcat în haine moi? Iată cei ce poartă haine moi sînt în casele împăraților.

Dar ce ați ieșit să vedeți? Prooroc?

Da! Vă spun vouă și mai mult decît prooroc!»¹

I

Hristos a dat ucenicilor lui Ioan Botezătorul răspunsul cuvenit, iar prin minunile săvîrșite îndată în fața lor; au plecat încredințați că El este Cel Ce vine; dar trebuie să îndrepte și părerile greșite ale poporului despre Ioan Botezătorul. Ucenicii lui Ioan n-ar fi gîndit niciodată ceva nedrept despre dascălul lor; dar marea mulțime, din întrebarea ucenicilor lui Ioan, ar fi bănuir multe lucruri nepotrivite, că nu cunoștea gîndul cu care Ioan Botezătorul i-a trimis pe ucenicii săi. Era firesc deci ca poporul să gîndească în sine și să zică: „Cum, omul care a mărturisit atîtea despre Hristos și-a schimbat acum convingerile și se îndoiește dacă El sau altul este Cel Ce vine? Oare nu spune aceasta pentru că vrea să pornească luptă împotriva lui Iisus? Oare n-a ajuns Ioan mai fricos din pricina închisorii? Oare n-au fost fără temei și în zadar cele ce-a spus mai înainte? Așadar, pentru că era cu puțință ca poporul să bănuiască multe ca acestea, iată cum Hristos îndreaptă părerile lor greșite și le curmă bănuiala.

„Ducîndu-se ei, Iisus a început să grăiască mulțimilor”.

– Pentru ce a început Iisus să vorbească după ce au plecat cei doi ucenici ai lui Ioan?

– Ca să nu pară că lingusește pe Ioan Botezătorul. Îndreptînd părerile greșite ale poporului, Domnul nu le dă pe față bănuiala lor, ci le dă numai răspunsul cuvenit gîndurilor ce le tulburau sufletul, arătîndu-le că știa tainele tuturor. Nici nu le spune, cum le spusese iudeilor: „*Pentru ce cugetați cele rele?*”². Chiar dacă își puneau și ei întrebări, apoi nu și le puneau din răutate, ci din pricină că nu cunoșteau rostul celor vorbite.

1. Matei 11, 7–9.

2. Matei 9, 4.

De aceea nici nu le vorbește mustrător, ci le îndreaptă numai părerea și îl apără pe Ioan Botezătorul; le arată că Ioan nu s-a depărtat de părerea sa de mai înainte și nici nu s-a schimbat; că nu-i un om ușuratic și nestatornic, ci statornic, neclintit; că nu-i un om care să trădeze ce i s-a încredințat. Și dovedește aceasta nu numai pe temeiul hotărîrii Sale, ci și pe mărturia lor de mai înainte despre Ioan; și nu numai prin cele ce au spus despre Ioan, ci și prin cele ce au făcut, arătîndu-le că ei înșiși dau mărturie de statornicia lui Ioan.

Pentru aceasta Iisus le spune: „*Ce ați ieșit să vedeți în pustie?*” Ca și cum le-ar fi spus: „Pentru ce v-ați adunat cu toții în pustie, părăsind orașele și casele? Ca să vedeți un om plîngăreț și ușuratic? Dar nu se poate spune! Graba aceea cu care alerga toată lumea în pustie nu arată asta. Nu s-ar fi revărsat atunci în pustie și la riul Iordan, cu atîta rîvnă, atît de mult popor și atît de multe orașe dacă nu v-ați fi așteptat să vedeți un om mare și minunat, mai neclintit ca stîncă! Că n-ați ieșit să vedeți o trestie clătînată de vînt; cu trestia se aseamănă oamenii ușuratici, oamenii care se depărtează lesne de drumul cel drept, oamenii care vorbesc acum una, iar mai tîrziu alta, oamenii pe care nu poți pune temei!” Și iată că Hristos lasă la o parte orice altă viclenie a lor și le vorbește numai de aceea pe care o țineau ascunsă atunci, scoțîndu-le din minte bănuiala că Ioan Botezătorul ar fi un om ușuratic.

„*Dar ce ați ieșit să vedeți? Om îmbrăcat în haine moi? Iată cei ce poartă haine moi sînt în casele împăraților!*”

Cu alte cuvinte Hristos le-a grăit așa: „Ioan Botezătorul, prin firea lui, nu era un om nestatornic; și aceasta ați arătat-o voi înșivă prin rîvna voastră. Nici nu poate spune cineva că la început a fost om statornic iar mai pe urmă a ajuns un ușuratic, pentru că a ajuns rob desfătării. Unii oameni prin fire sînt așa, alții ajung. De pildă, un om este prin fire nervos; altul capătă această boală în urma unei boli îndelungate. Iarăși, unii sînt prin fire ușuratici și nestatornici, iar alții ajung așa din pricină că s-au dedat desfătării și au început să ducă o viață molatică. Dar Ioan Botezătorul n-a fost nici prin fire ușuratic. Nici voi n-ați ieșit să vedeți o trestie, nici el n-a pierdut însușirea pe care o avea, pentru că n-a ajuns rob desfătării. Că n-a slujit desfătării o arată îmbrăcămintea lui, pustia și temnița. Dacă ar fi vrut să poarte haine moi, n-ar fi locuit în pustie, nici în închisoare, ci în palatele împărătești. Ar fi putut, numai dacă tăcea, să se bucure de foarte mare cinste. Dacă Irod îl respecta atîta pe Ioan, care îl mustrase și pe care-l legase, apoi cu mult mai mult l-ar fi lingușit dacă tăcea. Mai este oare drept să fie bănuiră Ioan Botezătorul de ușurătate și de nestatornicie, cînd el, prin viața sa, a dat dovadă de statornicie și de tărie de caracter?”

II

După ce Domnul a caracterizat firea lui Ioan Botezătorul și după locul unde a trăit și după îmbrăcăminte și după mulțimea de popor, care alerga la el, aduce și mărturia proorocului Maleahi³. După ce a spus: „*Ce ați ieșit să vedeți? Prooroc? Da, vă spun voua și mai mult decât prooroc*”, zice:

„*Acesta este despre care s-a scris: „Iată trimit pe îngerul Meu înaintea feței Tale, care va găti calea Ta înaintea Ta”*”⁴.

Domnul, după ce a adus mai înainte marturia iudeilor, aduce și mărturia profetului Maleahi. Dar mai bine spus, a adus, în primul rînd, mărturia pe care o dăduseră iudeii despre Ioan; pentru că atunci produci cea mai puternică dovadă, cînd aduci mărturia dușmanilor. În al doilea rînd, a adus ca mărturie viața lui Ioan Botezătorul; în al treilea rînd, propria Sa judecată; în al patrulea rînd, mărturia profetului. Prin aceste mărturii a închis gurile tuturor.

Apoi, ca să nu se spună: „Pentru ce, dar, s-a schimbat Ioan acum dacă atunci era așa?”, Domnul a mai adăugat și faptele lui Ioan de mai tîrziu: hainele, temnița și, pe lîngă acestea, și profetia. În sfîrșit, pentru că a spus că Ioan este mai mare decît un prooroc, arată și în ce este mai mare.

– În ce este mai mare?

– În aceea că este aproape de Cel Ce a venit, de Hristos. „*Trimit, spune profetul, pe îngerul Meu înaintea feței Tale*”, adică, aproape de Tine. După cum cei care merg aproape de trăsura împăraților sînt mai străluciți decît ceilalți, tot așa și pe Ioan Botezătorul îl vedem mergînd alături de venirea Domnului. Vezi că și prin asta a arătat superioritatea lui Ioan? Dar nu s-a mărginit numai la atîta, ci dă și hotărîrea Lui despre Ioan, spunînd:

„*Amin zic vouă: Nu s-a ridicat între cei născuți din femei mai mare decît Ioan Botezătorul*”⁵.

Cele spuse au acest înțeles: N-a născut o femeie unul mai mare decît Ioan Botezătorul. Singură hotărîrea lui Hristos e îndestulătoare; dar dacă vrei să afli aceasta și din fapte, gîndește-te la masa lui, la viețuirea lui, la înălțimea sufletului lui. Ca și cum ar fi fost în cer, așa trăia; ajunsese mai presus de nevoile firii; mergea pe o cale necălcată de picior omenesc; își petrecea tot timpul în cîntări duhovnicești și în rugăciuni; nu vorbea cu nici un om, ci neconținut numai cu Dumnezeu; n-a văzut pe nici unul dintre oameni, nici n-a fost văzut de cineva; n-a fost hrănit cu lapte; n-a

3. *Mal.* 3, 1.

4. *Matei* 11, 10.

5. *Matei* 11, 11.

avut pat, nici acoperiș; nu s-a dus la piață și nu s-a bucurat de nimic din cele omenești. Și totuși era în același timp și blînd și sever. Cu ucenicii lui vorbea cu blîndețe; cu poporul iudeu, cu curaj; cu împăratul, cu îndrăznire. De aceea și Hristos spunea despre el: „*Nu s-a ridicat între cei născuți din femei mai mare decît Ioan Botezătorul*”. Dar iarăși, ca nu cumva covîrșitoarea laudă adusă lui Ioan să zămislească în mintea ascultătorilor Săi cine știe ce nerozie, să spună adică iudeii că Ioan este mai mare decît Hristos, privește cum îndreaptă Domnul și acest gînd. După cuvintele lui Hristos, care zidiseră suflețește pe ucenicii lui Ioan cu privire la Hristos, vătămaseră mulțimile, că făcură să-l socotească pe Ioan un om ușuratec și schimbător, tot astfel cuvintele Domnului, care îndreptaseră părerea greșită a mulțimilor despre Ioan, ar fi pricinuit o vătămare și mai mare, că le-ar fi făcut să socotească pe Ioan mai mare decît Hristos; de aceea Domnul, pe nesimțite, îndreaptă această părere greșită, spunînd:

„*Iar cel mai mic în împărăția cerurilor este mai mare decît El*”⁶.

Hristos era într-adevăr mai mic decît Ioan în ce privește vîrsta și părerea celor mai mulți, care spuneau că e un mincăcios și un băutor de vin⁷; și: „*Nu este acesta fiul teslarului?*”⁸ și Îl disprețuiau ori de cîte ori găseau prilejul.

– Ce dar, m-ar putea întreba cineva, Hristos Se compară cu Ioan, ca să se arate că este mai mare decît El?

– Nicidecum! Nici Ioan, cînd spune: „*Cel ce va veni după mine este mai puternic decît mine*”⁹ nu o spune ca să se compare cu Hristos; nici Pavel, cînd scrie, amintind de Moise, că „*Hristos S-a învrednicit de mai multă slavă decît Moise*”¹⁰, nu o scrie ca să-L compare pe Hristos cu Moise; chiar Însuși Domnul, cînd spune: „*Iată mai mult decît Solomon este aici*”¹¹, nu o spune ca să se compare cu Solomon. Dar chiar dacă am admite că aceste cuvinte au fost spuse de Domnul pentru a scoate la iveală superioritatea Sa din compararea Lui cu Ioan, totuși a făcut-o, prin pogorămînt din pricina slăbiciunii ascultătorilor Săi. Că era mare admirația oamenilor pentru Ioan Botezătorul; iar atunci îl făcuse mai strălucit și temnița și îndrăznirea, cu care vorbise împăratului; și acestea aveau mare preț în ochii mulțimii. Vechiul Testament obișnuiește să îndrepte sufletele celor rătăciți comparînd pe cele ce nu se pot compara. De pildă cînd spune: „*Nu este asemenea Ție între dumnezei, Doamne*”¹²; și iarăși: „*Nu este Dumnezeu ca Dumnezeul nostru*”¹³.

6. Matei 11, 11.

7. Matei 11, 19.

8. Matei 13, 55.

9. Matei 3, 11.

10. Evr. 3, 3.

11. Matei 12, 42.

12. Ps. 85, 7.

13. Ps. 76, 13.

Unii interpreți susțin că Hristos a spus cuvintele: „*Cel mai mic în împărăția cerurilor este mai mare decât el*”, despre apostoli; alții, despre îngeri. Când oamenii se depărtează de adevăr, de obicei, se rătăcesc. Ce rost ar fi avut să vorbească de îngeri sau de apostoli? De altfel, dacă ar fi vorbit de apostoli, ce l-ar fi împiedicat pe Hristos să-i numească pe nume? Vorbind, însă, despre El Însuși, pe bună dreptate Își ascunde persoana Sa din pricina părerii ce o avea mulțimea despre El – care mai stăruia încă – și pentru ca să nu pară că se laudă. Și în alte împrejurări Domnul face la fel.

– Ce se înțelege prin „*împărăția cerurilor*”?

– Se înțelege: În cele duhovnicești și în toate cele ce privesc cerul.

Prin cuvintele; „*Nu s-a ridicat între cei născuți din femei mai mare decât Ioan*”, Domnul arată cât de mare este deosebirea dintre El și Ioan, înălțurînd cu aceasta orice comparație între El și Botezătorul Său.

III

Chiar dacă și El era născut din femeie, dar nu ca Ioan, nu era simplu om, nici nu S-a născut la fel ca omul, ci printr-o naștere străină și minunată.

„*Din zilele lui Ioan Botezătorul pînă acum, împărăția cerurilor se ia cu sila și cei silnici o răpesc*”¹⁴.

Dar ce legătură pot avea aceste cuvinte cu cele spuse mai înainte?

– Mare legătură și de acord unele cu altele. Și prin aceste cuvinte Hristos îi împinge și-i silește pe iudei să creadă în El; totodată, însă, confirmă și cele spuse mai înainte de Ioan despre El. „Dacă toate s-au împlinit pînă la Ioan, spune Domnul, atunci Eu sînt Cel ce vine”.

„*Toți profeții și legea pînă la Ioan au proorocit*”¹⁵.

„N-ar fi încetat profeții, spune Hristos, dacă n-aș fi venit Eu! Nu mai așteptați, deci, ceva mai mult, nici pe altcineva. Că Eu sînt Cel ce vine se vede și din faptul că au încetat profeții, dar și de acolo că în fiecare zi oamenii răpesc credința în Mine. Atît de clară este această credință, încît mulți oameni o răpesc”.

– Dar spune-mi cine o răpește?

– Toți cîți se apropie de Mine cu rîvnă.

Apoi Hristos le dă o altă dovadă, spunîndu-le:

„*Și dacă voiți să primiți, acesta este Ilie cel ce va să vină*”¹⁶.

14. Matei 11, 12.

15. Matei 11, 13.

16. Matei 11, 14.

Că spune Scriptura; „*Voi trimite vouă pe Ilie Tesviteanul, care va întoarce inima tatălui spre fiu*”¹⁷. „Dacă vreți să vă uitați cu luare aminte, spune Hristos, acesta este Ilie; că *voi trimite pe îngerul Meu înaintea feței Tale*”

Bine a spus Hristos; „*Dacă voiți să primiți*”; arată că nu silește pe nimeni. „Nu vă silesc”, spune Domnul. A grăit așa pentru că cere de la toți o inimă sinceră și pentru ca să arate că Ioan este Ilie și Ilie Ioan. Că amîndoi au primit aceeași slujire, amîndoi au fost înainte-mergători. Din pricina aceasta nici n-a spus atît: „Acesta este Ilie”, ci: „Dacă vreți să primiți, acesta este”, adică: „Dacă luați aminte cu inimă curată la cele ce se petrec în jurul vostru”. Și nici nu s-a mărginit la atîta, ci la cuvintele: „*Acesta este Ilie, cel ce va să vină*”, a adăugat:

„*Cel ce are urechi de auzit să audă*”¹⁸,

Pentru a arăta că este nevoie de înțelegere. Hristos a spus atîtea cuvinte greu de înțeles pentru a-i sili pe iudei la întrebări. Dacă nici așa nu i-a deșteptat din toropeala lor, cu atît mai mult dacă le-ar fi grăit lămurit și pe înțeles. Nici n-ar putea cineva spune că nu îndrăzneau să-L întrebe sau că era greu să te apropii de Hristos. Cum nu-L-ar fi întrebat de lucruri de neapărată trebuință dacă ar fi dorit să le știe, cînd Il întreba de lucruri fără însemnătate, cînd Îl ispiteau și nu încetau de a-L plictisi, deși le astupase gura de nenumărate ori? Cum n-ar fi cerut explicații asupra cuvintelor spuse de El, mai cu seamă că aveau nevoie de explicații, cînd Îl întreba de cele scrise în lege, de pildă care este cea dintîi poruncă din lege¹⁹ și altele asemenea, de care nici nu era nevoie să întrebe? Nu L-ar fi întrebat, oare, iudeii, mai ales cînd Hristos îi îndemna la aceasta, cînd El le deschidea calea întrebării? Cînd a spus: „*Cei silnici*” o răpesc, Hristos le-a așîțat curiozitatea; și același lucru l-a făcut și cînd a spus: „*Cel ce are urechi de auzit, să audă*”.

„*Cu cine voi asemăna neamul acesta? Este asemenea copiilor care șed în piață și spun: „V-am cîntat din fluier și n-ați jucat; v-am cîntat de jale și n-ați plîns*”²⁰.

Iarăși se pare că aceste cuvinte n-au legătură cu cele de mai înainte; dar nu; ele sînt urmarea firească a acelora. Urmăresc același scop: arată că faptele și predica lui Ioan sînt de acord cu învățătura lui Hristos, chiar dacă cele făcute sînt potrivnice unele altora.

Același lucru și cu întrebarea pusă de Hristos. Vrea să arate că n-a lăsat nimic la o parte din ceea ce trebuia făcut pentru mîntuirea lor. Ace-

17. *Mal.* 4, 5, 6.

18. *Matei* 11, 15.

19. *Marcu* 12, 28.

20. *Matei* 11, 16-17.

lași lucru l-a spus și profetul despre vie; „*Ce trebuia să mai fac viei aces-
teea și n-am făcut?*”²¹.

„*Cu cine voi asemăna neamul acesta? Asemenea copiilor care șed în piață
și spun: „V-am cîntat din fluier și n-ați jucat; v-am cîntat de jale și n-ați
plîns”. Că a venit Ioan, nici mîncînd, nici bînd și zic: „Demon are!” A venit
Fiul Omului, mîncînd și bînd, și zic: „Iată om mîncăcios și băutor de vin, prie-
ten al vameșilor și păcătoșilor”*»²².

Cu alte cuvinte spune așa: „Fiecare din noi, și Eu și Ioan, am venit
pe o altă cale, dar am urmărit același scop. Am făcut și noi ca vînătorii;
aceștia cînd văd că un animal este greu de prins și că numai pe două căi
va cădea animalul în capcanele lor, fiecare vînător, apucînd o altă cale,
cu totul potrivnică celui alt, hăituește fiara pentru ca negreșit să cadă în
una din capcane”.

Uită-te că tot neamul omenesc a rămas mut de admirație de minu-
natul post al lui Ioan, de traiul lui aspru și de viața lui de filozof. De
aceea Dumnezeu a rînduit ca Ioan, din copilărie, să se hrănească așa,
pentru ca și prin asta să fie vrednice de credință cuvintele spuse de Ioan
despre Hristos.

– Dar pentru ce Hristos, aș putea fi întrebare, n-a ales și El această cale?
– Dar și El a venit mai cu seamă pe această cale, cînd a postit patru-
zeci de zile, cînd străbătea Palestina învățînd, cînd nu avea unde să-și
plece capul²³. Hristos, într-un alt chip, a făcut același lucru și a atins ace-
lași scop. A merge pe calea pe care a mers Hristos este tot una, dacă nu
chiar cu mult mai mult cu a fi mărturisit de cel care a mers pe cale de
post și de aspră viețuire. De altfel Ioan, în afară de viața și de traiul lui
altceva n-a mai arătat – că „*Ioan, spune Scriptura, n-a făcut nici o
minune*”²⁴ – pe cînd Hristos avea și mărturia semnelor și a minunilor.
Lăsîndu-l, dar, pe Ioan să strălucească prin post, Hristos a apucat pe o
cale potrivnică, stînd la masă cu vameșii, mîncînd și bînd.

IV

Să-i întrebăm, așadar, pe iudei: este postul un lucru bun și minu-
nat? Dacă-i așa, atunci trebuia să ascultați de Ioan, să-l primiți și să cre-
deți în cele spuse de el! Și astfel cuvintele lui Ioan v-ar fi adus alături de
Iisus. Este lucru greu și împovărător? Dacă-i așa, atunci trebuia să ascul-
tați de Iisus și să credeți în El, Care a mers pe altă cale decît Ioan! Și pe
o cale și pe alta, tot în împărăția cerurilor aveți să intrați!

21. *Isaia* 5, 4.

22. *Matei* 11, 16–19.

23. *Matei* 8, 20.

24. *Ioan* 10, 41.

Dar iudeii, ca o fiară rea cu firea, criticau și o cale și alta. Vina nu este, deci, a acelor care n-au fost crezuți, ci a acelor care n-au crezut. Nimeni nu critică și nici nu laudă în același timp lucruri potrivnice. De pildă cel care laudă pe omul vesel și voios, nu va lăuda pe cel posomorît și împovărat; și dimpotrivă, cel care laudă pe omul posomorît nu va lăuda pe cel vesel. Este cu neputință să aprobe și pe unul și pe altul. De aceea și Hristos spune: „*V-am cîntat din fluier și n-ați jucat!*”, adică: „Am dus viață voioasă și nu M-ați ascultat!”; și: „*V-am cîntat de jale și n-ați plîns!*”, adică: „Ioan a dus o viață aspră și grea și n-ați luat în seamă!” Hristos n-a spus: „Ioan a dus această viață, iar Eu aceasta”, ci pentru că și viața dusă de Ioan și viața dusă de Hristos urmăreau același scop, deși lucrările erau potrivnice, de aceea Domnul spune că cele săvîrșite sînt comune. S-a mers pe căi contrare, din pricina unui acord poruncit, care ținea spre același scop.

Ce cuvînt de apărare mai puteți avea, deci, iudeilor? De aceea Hristos a și adăugat:

„*Și s-a îndreptățit înțelepciunea de la fiii ei*”²⁵.

Adică: „Chiar dacă voi nu credeți, pe Mine nu Mă puteți învinovăți”. Același lucru îl spune profetul David despre Tatăl: „*Ca să Te îndreptățești întru cuvintele Tale*”²⁶. Chiar dacă Dumnezeu nu reușește nimic cu purtarea Sa de grijă față de noi, totuși El plinește pe toate cele ale Lui, pentru ca să nu lase celor ce vor să se poarte cu nerușinare nici o umbră de neștiință sau de îndoială.

Să nu te miri că exemplele folosite de Hristos cu flautul, dansul, cîntatul de jale și plînsul sînt mai prejos de măreția Lui. Domnul vorbește pe măsura înțelegerii ascultătorilor Săi. Și Iezechiel folosește o mulțime de exemple potrivite pentru ascultătorii săi, dar cu totul nevrednice de măreția lui Dumnezeu²⁷. Dar și acest lucru este mai cu seamă vrednic de purtarea Sa de grijă.

Uită-te, însă, la iudei! Aruncă păreri contrare unele altora. Au spus despre Ioan Botezătorul că are demon²⁸ și nu s-au oprit aici, ci spun și despre Hristos același lucru²⁹, deși a mers pe altă cale decît Ioan. Așa se contrazic iudeii totdeauna. Evanghelistul Luca, în afară de cele spuse de evanghelistul Matei, le aduce și o altă acuzație mai mare, zicînd: „*Vameșii au slăvit pe Dumnezeu, primind botezul lui Ioan*”³⁰.

25. Matei 11, 19.

26. Ps. 50, 6.

27. Iez. capitolele 4 și 16.

28. Matei 11, 18.

29. Marcu 3, 22.

30. Luca 7, 29.

Atunci, deci, Domnul mustră orașele cînd „întelepciunea a fost îndreptățită”, cînd a arătat că toate s-au împlinit. Dar pentru că iudeii n-au crezut, îi nefericește; iar lucrul acesta este mai mare decît dacă i-ar fi înfricoșat cu pedepse. Îi învățase doar și prin cuvinte și prin facerea de minuni; dar cînd a văzut că stăruie în necredința lor, îi mustră.

„Atunci Iisus a început să mustre orașele în care se făcuseră cele mai multe minuni ale Lui, că nu s-au pocăit, zicînd: „Vai ție, Horazime! Vai ție, Betsaida”»³¹

Apoi ca să cunoști că locuitorii acestor orașe nu erau așa prin firea lor, dă și numele orașului din care erau cinci apostoli; Filip și cele două perechi de frați ale corifeilor apostolilor erau de acolo.

„Dacă s-ar fi făcut în Tir și în Sidon minunile care s-au făcut în voi, s-ar fi pocăit cu sac și cu cenușă. Dar zic vouă, Tirului și Sidonului mai ușor le va fi în ziua judecării decît vouă. Și tu, Capernaume, care pînă la cer te-ai înălțat, pînă la iad te vei coborî. Că dacă s-ar fi făcut în Sodoma minunile care s-au făcut în tine, ar fi rămas pînă în ziua de astăzi. Dar zic vouă că pămîntului Sodomei îi va fi mai ușor în ziua judecării decît ție”³².

Nu amintește fără rost de Sodoma, ci ca să le mărească învinuirea. Dovada cea mai mare a răutății lor nu este că sînt arătați mai răi decît păcătoșii de pe vremea lor, ci mai răi chiar decît păcătoșii care au fost vreodată. Și în altă parte Hristos face o comparație asemănătoare; îi osîndește pe iudei, comparîndu-i cu ninevitenii și cu împărăteasa de la miiazăzi³³; atunci îi comparase cu oameni virtuoși, acum, însă, cu păcătoșii, ceea ce-i cu mult mai împovărător. Acest fel de a osîndi îl folosește și Iezechiel. De aceea și spunea Ierusalimului: „Ai îndreptățit pe surorile tale, prin toate păcatele tale”³⁴. Hristos obișnuiește să folosească, în toate împrejurările, pilde din Vechiul Testament. Dar Domnul nu-și oprește aici cuvîntul, ci mărește și mai mult frica iudeilor, spunîndu-le că vor suferi mai cumplit decît cei din Sodoma și din Tir; îi sfătuiește și nefericindu-i și înfricoșîndu-i.

V

Să auzim³⁵ și noi aceste cuvinte ale lui Hristos. Că nu numai celor necredincioși, ci și nouă ne-a rînduit pedeapsă mai cumplită decît sodomienilor, dacă nu vom primi în casă pe străinii care bat la ușa noastră, odată ce Domnul le-a poruncit să-și scuture praful de pe picioarele lor³⁶. Și pe bună dreptate. Locuitorii acelor cetăți, chiar dacă au săvîrșit fără-

31. Matei 11, 20–21.

32. Matei 11, 21–24.

33. Matei 12, 41–42.

34. Iez. 16, 51.

35. De aici începe partea morală: Nu trebuie să ne ducem la teatrele cele rele; astfel de teatre îi fac pe oameni să săvîrșescă multe fapte nechibzuite.

36. Matei 10, 14.

delegi, le-au săvârșit înainte de darea legii și de venirea harului. Dar de ce iertare mai sîntem noi vrednici, care cu atîta rîvnă urîm pe străini, care închidem celor nevoiași ușile, iar înainte de uși urechile? Dar mai bine spus, nu numai săracilor, ci chiar apostolilor! Și închidem săracilor ușile, pentru că le închidem și apostolilor. Cînd Pavel îți citește din epistolele sale și tu nu iei aminte, cînd predică Ioan și tu nu asculți, cum mai poți primi pe sărac cînd nu primești pe apostol? Dar ca să fie neconținut deschise și săracilor casele noastre și apostolilor urechile, să curățim murdăria din urechile sufletului nostru. După cum murdăria și ceara din urechi astupă auzul trupului nostru, tot așa astupă auzul sufletului nostru și cîntecele cele desfrîdate, discuțiile despre afaceri, despre datoriile de bani, despre dobînzii și împrumuturi, mai grozave decît orice murdărie. Dar mai bine spus, nu numai că-l astupă, ci-l și murdăresc. Iar cei care povestesc aceste lucruri bagă murdărie în urechile sufletului nostru. Și după cum barbarul acela amenința pe iudei, spunîndu-le: „Mîncăți-vă baliga voastră!”³⁷ și celelalte, tot așa și cei care cîntă cîntece desfrîdate fac să vă mîncăți baliga voastră, nu cu cuvîntul, ci cu fapta. Dar mai bine spus, chiar cu mult mai grozav. Cîntecele lor nerușinate sînt și mai de rușine chiar decît aceasta. Grozăvia mai mare este că nu numai că nu socotiți numai că nu sînteți tulburați cînd auziți aceste cîntece desfrîdate, dar mai și rîdeți, cînd ar trebui să vă fie scîrbă de ele și să fugiți. Iar dacă spui că nu sînt dezgustătoare, urcă-te pe scenă și fă și tu ce aplauzi! Dar mai degrabă, plimbă-te numai pe stradă cu cel ce te-a făcut să rizi. Dar lucrul acesta nu-l faci. Atunci pentru ce-l cinstești cu aplauzele tale? Chiar legile făcute de păgîni spun că astfel de oameni sînt lipsiți de orice onoare. Tu, însă, împreună cu tot orașul, îi primești în casa ta ca pe niște trimiși împărătești, ca pe niște generali; apoi inviți pe toți oamenii, ca toți să primească baliga în urechile lor. Dacă auzi pe sluga ta rostind vreun cuvînt de rușine, pui de-l bîcuiești; iar dacă face lucrul acesta fiul tău, soția ta sau un prieten oarecare, socotești fapta lor ocară; dar dacă oameni de două parale, oameni care merită biciuiri, te cheamă să asculți cuvinte de rușine, nu numai că nu te revolți, ba dimpotrivă te bucuri și aplauzi. Poate fi, oare, o prostie mai mare decît aceasta? Îmi spui că nu rostești tu aceste cuvinte de rușine? Ce folos? Dar mai bine spus, de unde știi că nu le și rostești? Dacă nu le-ai rosti n-ai rîde cînd le auzi și nici n-ai alerga cu atîta grabă să auzi cuvinte de care ar trebui să-ți crape obrazul de rușine! Spune-mi, te bucuri cînd auzi că se hulește numele lui Dumnezeu? Nu-i așa că te cutremuri și-ți astupi urechile? O cred! De ce? Pentru că nici tu nu hulești pe Dumnezeu. Fă același lucru și cu cuvintele de rușine! Și dacă vrei să-mi arăți

lămurit că nu te bucuri să rostești cuvinte de rușine, atunci nici nu suferi să le auzi! Cînd vei putea ajunge om virtuos, cînd îți hrănești auzul cu astfel de cuvinte? Cînd vei putea să înduri sudorile cele pentru castitate, cînd îți scurgi încetul cu încetul viața în rîs, în cîntece desfrînate și în cuvinte de rușine? Abia de poate să se păstreze sfînt și curat un suflet neîntinat de toate aceste murdării, dar unul hrănit cu astfel de cuvinte și cîntece? Nu știți, oare, că sîntem înclinați spre viciu? Cum vom putea fugi de cuptorul acela cînd facem din viciu o artă, o meserie? N-ai auzit ce spune Pavel? „*Bucurați-vă în Domnul!*”³⁸. N-a spus: „În diavolul!”

VI

Cînd vei mai putea asculta de Pavel? Cînd vei mai putea simți păcatele tale cînd ești mereu amețit de cele ce vezi pe scenă? Nu-i de mirare, nici lucru mare că ai venit la biserică. Dar mai bine spus, e de mirare. Aici ai venit fără chef și de mîntuială; dincolo, însă, alergi cu grabă și cu multă tragere de inimă. Se vede aceasta din cele ce aduni acasă cînd te întorci de la teatru. Fiecare din voi aduceți acasă, strînsă la un loc, toată mocirla de cuvinte și de cîntece de rîs, revărsată acolo asupra voastră. Dar mai bine spus, n-o aduceți numai în casă, ci fiecare o bagă în sufletul lui. Întorci spatele cuvintelor de care nu trebuie să te scîrbești, iar pe cele de care trebuie să te scîrbești nu le urăști, ba chiar le iubești. Mulți oameni cînd se întorc de la înmormîntare se spală; dar cînd vin de la teatru nu suspină, nici nu varsă izvoare de lacrimi; și doar mortul nu-i necurat, pe cînd păcatul pune pe suflet atîta necurăție că nu o poate curăți toată apa izvoarelor, ci numai lacrimile și mărturisirea. Dar nimeni nu simte necurătenia asta. Pentru că nu ne înfricoșăm de ceea ce trebuie, ci ne temem de ceea ce nu trebuie. Pentru ce sînt aplauzele? Pentru ce zgomotul, strigătele satanice, vînzolelele diavolești? Pentru că unul, tînăr fiind, cu părul lăsat pe spate, o face pe femeia și caută cu privirea, cu gesturile, cu hainele cu care e îmbrăcat, cu tot ce face, să înfățișeze chipul unei fete tinere. Pentru că altul, dimpotrivă, un bătrîn, își rade cu briciul părul capului, își încinge mijlocul și, aruncînd înaintea părului rușinea, stă gata să primească palme, și-i pregătit să spună și să facă orice. Pentru că femeile, cu capetele descoperite, lipsite de rușine, stau înaintea spectatorilor și vorbesc; își dau toată silința să fie cît mai nerușinate și varsă în sufletele ascultătorilor toată obrăznicia și nerușinarea lor; au o singură dorință: să smulgă din rădăcini castitatea, să facă de rușine pe femei, să-i facă cheful diavolului. Pe scenă, cuvinte de rușine și gesturi și mai pline de rușine; la fel pieptănătura,

38. Filip. 4, 4.

mersul, îmbrăcămintea, vocea, mișcările mâinilor și ale picioarelor, întorsăturile ochilor, surlele, flautele, piesele de teatru, subiectele lor; într-un cuvînt, toate sînt pline de cel mai mare desfrîu. Spune-mi, cum îți mai poți veni în fire cînd diavolul îți toarnă în suflet atîta desfrînare și-ți umple atîtea pahare de desfrîu? Acolo iau naștere adulterele, acolo se pune la cale stricarea caselor, acolo sînt femeile care-și vînd trupul, bărbați care se prostituează, tineri storși de vlagă; toate sînt pline de fărădelege, toate pline de mășcări, toate pline de rușine. N-ar trebui să rîdă cei ce se duc la teatru, ci să suspine și să plîngă cu amar.

– Ce? Să închidem teatrul? Ne spui să dărîmăm totul?

– Așa însă, din pricina teatrului, se dărîmă totul. Spune-mi, din ce pricină se întind curse căsniciilor? Nu din pricina celor ce se petrec pe scenă? Din ce pricină se strică casele? Nu din pricina teatrului acestuia? Nu din pricina teatrului bărbații se poartă rău cu soțiile lor? Nu din pricina teatrului bărbații socotesc ușuratic pe toate femeile? Nu din pricina teatrului bărbații săvîrșesc adulter? Deci cel ce dărîmă totul este cel ce se duce la teatru! El aduce în viață această cumplită tiranie.

– Nu-i așa, mi se răspunde. Legile statului au hotărît funcționarea teatrului.

– Dar sînt, oare, de vină cei care fac legile că soțiile sînt părăsite, că tinerii sînt corupți și casele stricate?

– Dar care bărbat a făcut adulter din pricina pieselor jucate la teatru?

– Dar care bărbat n-a făcut adulter? Dacă ar fi să ți-i spun pe nume, ți-aș arăta mulți bărbați care s-au despărțit de femeile lor, mulți bărbați care au ajuns prizonierii acelor desfrîate, care au făcut pe unii bărbați să-și părăsească căminele, iar pe alții, nici să nu se mai gîndească la căsătorie?

– Ce? Spune-mi: Să desființăm toate legile?

– Desființînd teatrele, nu desființați legile, ci toate călcările de lege. Din aceste teatre ies cei care pîngăresc orașele. În aceste teatre se pun la cale răscoalele și tulburările. Cei care trăiesc de pe urma teatrelor, cei care-și vînd vocea ca să-și umple pîntecele, care n-au altă treabă decît să strige și să facă toate năzbîtiile, aceștia mai ales sînt cei care ațîță mulțimi-le, cei care fac tulburări în orașe. Cînd tinerii nu muncesc deloc și cînd sînt hrăniți cu niște păcate atît de mari, ajung mai sălbatici decît fiarele sălbatice.

VII

Spune-mi, de unde au luat naștere scamatorii? Nu de la teatru, ca să distreze pe oamenii care nu se ocupă cu nimic, ca să fie aplaudați cu mare zgomot actorii, ca să pună față în față pe curtezane cu femeile cin-

stite? Și s-a ajuns la atîta vrăjitorie, că nu pregetă să se slujească de oase de mort. Nu teatrul e de vină cînd oamenii sînt siliți să cheltuiască o groază de bani pentru dansul acela drăcesc de pe scenă? De unde desfrîul și nenumăratele păcate? Vezi, dar, că tu distrugi viața cînd susții teatrele, iar eu o mențin și o întăresc atunci cînd le dărîm!

– Să dărîmăm, dar, teatrele? aș putea fi întrebare.

– O, dacă s-ar putea să fie dărîmate! Dar, mai bine spus, dacă vreți, din partea mea teatrul este dărîmat și desființat. Totuși nu vă poruncesc să dărîmați teatrele. Lăsați-le să existe, dar faceți să fie goale! O faptă ca aceasta este de mai mare laudă decît dărîmarea lor. Dacă nu vreți să imitați pe altcineva, atunci imitați-i pe barbari. Ei nu cunosc astfel de spectacole. Ce cuvînt de apărare mai putem avea cînd noi, cetățenii cerului, împreună dănțuitori cu heruvimii și părtași cu îngerii, sîntem în această privință mai răi decît barbarii? Și aceasta cînd putem găsi alte mii de distracții cu mult mai bune decît distracțiile de la teatru. Dacă vrei să te distrezi, du-te în grădini, pe malul rîului și al lacurilor, plimbă-te pe cîmpii, ascultă cîntecul greierilor, du-te deseori la mormintele mucenicilor, unde-i sănătate trupului și folos sufletului, unde nu-i vătămare, nici căință după plăcere, ca la teatru. Ai soție, ai copii! Ce plăcere o poate egala? Ai casă, ai prieteni! Acestea-s cele ce desfătează și ne dau și cîștig, pe lîngă curățenie trupească și sufletească. Spune-mi, ce este mai dulce decît copiii? Ce este mai dulce decît soția pentru un bărbat care vrea să trăiască curat la trup și la suflet? Se spune că barbarii au rostit cîndva un cuvînt plin de înțelepciune. Auzind de aceste teatre nelegiuite și de distracția aceasta plină de păcate, au spus: „Romanii au născocit aceste distracții ca și cum n-ar avea copii și soții”. Prin aceste cuvinte au vrut să arate că nimic nu-i mai dulce decît copiii și soția, dacă vrei să duci o viață curată.

– Dar dacă-ți voi arăta, mi s-ar putea spune, că sînt oameni pe care nu-i vatămă cu nimic frecventarea teatrelor?

– Dar mai ales și asta e o pagubă, că-și pierde timpul acolo pe degeaba și fără rost și că sînt sminteală pentru alții. Chiar dacă pe tine nu te vatămă teatrul, faci pe altul să îndrăgească mai tare teatrul. Cum nu te vatămă și tu cînd dai prilej să aibă loc aceste spectacole? Și scamatorul și tînărul desfrînat și femeia desfrînată și toate acele dansuri diavolești, toate aduc pe capul tău vina celor petrecute pe scenă. Dacă n-ar fi cine să-i privească, n-ar fi nici cei ce au aceste meserii; așa, pentru că sînt, iau și ei parte la focul cel veșnic pentru cele petrecute pe scenă. Deci chiar dacă spectacolele de teatru n-ar vatăma cu nimic curățenia

ta trupească și sufletească, ceea ce-i cu neputință, totuși vei da amar-nică socoteală pentru pierderea celorlalți; și a acelora care s-au dus la teatru, pentru că te-au văzut pe tine că te duci, și a actorilor, pentru că prin ducerea ta la teatru i-ai făcut să aibă această meserie. Dacă nu te duci la teatru ai mai mare câștig și în ce privește curățenia ta trupească și sufletească; dar chiar dacă ești acum curat trupește și sufletește vei fi și mai curat dacă fugi de astfel de spectacole.

Așadar să nu mai discutăm în zadar, nici să născocim cuvinte de apărare fără de temei! O singură apărare e bună. Să fugim de cuptorul babilonean, să stăm departe de desfrînata egipteană, chiar dacă ar trebui să scăpăm din mâinile ei cu trupul gol. Făcînd așa, ne vom bucura de mari plăceri, conștiința nu ne va acuza, vom petrece toată viața curați la suflet și trup și vom dobîndi și bunătățile cele viitoare, cu harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea, acum și pururea și în vecii vecilor, Amin.

OMILIA XXXVIII

„În vremea aceea, răspunzînd Iisus a zis:
„Te laud pe Tine, Părinte, Doamne al cerului
și al pămîntului, că ai ascuns acestea de cei înțelepți
și pricepuți și le-ai descoperit pruncilor!
Da, Părinte, că așa a fost bunăvoința înaintea Ta”¹

I

Vezi prin cîte mijloace caută Hristos să-i aducă pe iudei la credință? În primul rînd, prin laudele aduse lui Ioan²; arătînd că Ioan este un om mare și minunat, a declarat că toate cele făcute și spuse de el, prin care Ioan îi atrăgea pe ascultătorii săi la cunoașterea lui Iisus, sînt vrednice de credință. În al doilea rînd, prin cuvintele: „*Împărăția cerurilor se ia cu sila și cei silnici o răpesc*”³; prin aceste cuvinte Hristos îi silește și-i împinge spre învățătura Lui. În al treilea rînd, prin a arăta că toate cele spuse de profeți s-au împlinit⁴; cu aceasta arată că El este Cel vestit mai înainte de profeți. În al patrulea rînd, prin a arăta că s-au făcut toate cîte trebuiau făcute de El; acest lucru a vrut să-l spună prin pilda cu copiii⁵. În al cincilea rînd, prin musturarea celor ce nu vor crede în El și prin înfricoșarea și amenințarea cu mari pedepse⁶. În al șaselea rînd, prin mulțumirea pentru cei ce au crezut. Că aici cuvintele: „*Te laud*” înseamnă: „*Îți mulțumesc*”. Domnul spune: „*Îți mulțumesc că ai ascuns acestea de cei înțelepți și pricepuți*”.

– Ce? m-ar întreba cineva. Se bucură, oare, Hristos de pierderea acelorora? Se bucură că nu cunosc acestea?

– Nicidecum! Dar calea cea mai bună a mîntuirii este aceea de a nu sili pe cei care nu primesc cuvintele lui Hristos, pe cei care le disprețuiesc. Și aceia au fost chemați la mîntuire, dar n-au ajuns mai buni; și-au pierdut curajul și au disprețuit pe Domnul. Hristos i-a aruncat afară; dar n-a făcut-o ca să-i piardă, ci ca să aprindă în ei dorința după ceea ce au pier-

1. Matei 11, 25-26.

2. Matei 11, 11.

3. Matei 11, 12.

4. Matei 11, 13-14.

5. Matei 11, 16-17.

6. Matei 11, 21-24.

dut. Tot așa și cei care au crezut; auzind aceste cuvinte ale lui Hristos aveau să ajungă și mai înflăcărați în credință. Se cuvine, dar, să te bucuri că au fost descoperite acestea celor care vor să le primească; dar nu se cuvine să te bucuri, ci să plîngi că acestea au fost ascunse celor care nu vor să le primească, celor care le disprețuiesc. Asta o face și Domnul; plînge cetatea care n-a vrut să creadă în El. Domnul deci nu se bucură de necredința lor, ci se bucură că au cunoscut pruncii ceea ce n-au cunoscut înțelepții. La fel ca atunci cînd Pavel spune: „*Mulțumesc lui Dumnezeu că ați fost robi păcatului, dar ați ascultat din inimă la felul de învățatură ce vi s-a predat*”⁷. Nici Pavel deci nu se bucură că romanii au fost robi păcatului, ci că, fiind așa, s-au bucurat de niște daruri ca acestea.

Prin „*înțelepți*” Hristos înțelege aici pe cărturari și farisei. Și spune aceasta ca să-i facă mai rîvnitori pe ucenicii Săi și ca să arate de ce mari daruri au fost învredniciți pescarii și ce daruri au pierdut cărturarii și fariseii. Cînd spune „*înțelepți*” nu vorbește de înțelepciunea cea adevărată, care merită laudă, ci de înțelepciunea aceea pe care păreau că o au cărturarii și fariseii datorită dibăciei și vicleniei lor. De aceea nici n-a spus: „*Le-ai descoperit nebunilor*”, ci „*pruncilor*”, adică oamenilor lipsiți de viclenie, oamenilor cu inima curată. Și Domnul arată că acești înțelepți nu s-au bucurat de aceste daruri, nu numai pentru că nu meritau, ci și pentru că așa era drept. Hristos ne învață deci, prin toate mijloacele, să fugim de mîndrie și să îmbrățișăm smerenia. Și Pavel spune același lucru cu mai multă tărie, scriind așa: „*Dacă i se pare cuiva dintre voi că este înțelept în veacul acesta, să se facă nebun, ca să fie înțelept*”⁸. Că așa se arată harul lui Dumnezeu.

– Dar pentru ce mulțumește Tatălui, deși El a făcut aceasta?

– După cum în alte împrejurări Domnul Se roagă lui Dumnezeu și mijlocește, arătîndu-ne marea Lui dragoste pentru noi, tot așa face și acum; și aceasta este tot un semn al mării Sale iubiri de oameni. Totodată arată că acești „*înțelepți*” n-au căzut numai din dragostea Lui, ci și din dragostea Tatălui. Domnul face acum ceea ce spusese ucenicilor Săi mai înainte: „*Nu aruncați cele sfinte cîinilor!*”⁹

Prin aceste cuvinte Hristos arată apoi că aceasta este și voința Lui și a Tatălui: a Lui de a mulțumi și a Se bucura de ceea ce s-a făcut; a Tatălui, arătînd că nici Tatăl n-a făcut lucrul acesta în urma rugăminții Lui, ci din propria Lui inițiativă. „*Că așa a fost bunăvoință înaintea Ta*”, adică: „*Așa Ți-a plăcut*”.

– Dar pentru ce a ascuns aceasta de înțelepți?

7. Rom. 6, 17.

8. I Cor. 3, 18.

9. Matei 7, 6.

- Ascultă-l pe Pavel, care spune: „Căutînd să-și impună dreptatea lor nu s-au supus dreptății lui Dumnezeu”¹⁰.

Gîndește-te ce s-a petrecut în sufletele ucenicilor cînd au auzit că ei au cunoscut ce n-au cunoscut înțelepții! Au cunoscut, pentru că au rămas prunci; au cunoscut, pentru că Dumnezeu le-a descoperit.

Evangelistul Luca spune că Hristos S-a bucurat și a rostit aceste cuvinte cînd cei șaptezeci s-au întors de la propovăduire și i-au spus că demonii se pleacă în numele Lui¹¹, ca să-i facă mai rîvnitori, dar și smeriți. Pentru că era firesc ca apostolii să se mîndrească cu izgonirea demonilor; dar Domnul îi smerește întrucît ceea ce se făcuse era o urmare a revelației, și nu a sîrguinței apostolilor.

II

Cărturarii și înțelepții, pentru că s-au socotit ei înșiși înțelepți, au căzut tocmai din pricina mîndriei lor. Și Domnul spune ucenicilor Săi: „Așadar, dacă din pricina aceasta au fost ascunse acestea cărturarilor și înțelepților, temeți-vă și voi și rămîneți prunci”. Aceasta v-a făcut să vă bucurați de revelație, după cum pe ceilalți „înțelepciunea” lor i-a lipsit de revelație.

Cînd Hristos a zis: „Te laud, Părinte, că ai ascuns”, n-a spus că totul se datorește lui Dumnezeu; ci, după cum atunci cînd Pavel a spus că Dumnezeu i-a predat pe ei minții lor neîncercate și a orbit gîndurile lor¹², Pavel n-a spus că Dumnezeu face aceasta, ci că oamenii Îi dau lui Dumnezeu prilejul, tot așa și acum, cînd Iisus a spus: „Ai ascuns”.

Dar ca să nu crezi că Hristos spunînd: „Te laud pe Tine, Părinte, că ai ascuns și ai descoperit acestea pruncilor”, este lipsit de această putere și că mulțumește așa pentru că nu poate să facă lucrul acesta, spune: „Toate Mi-au fost date de Tatăl Meu”¹³.

Ucenicilor, care se bucurau că demonii li se supun, Hristos le spune: „Pentru ce vă mirați că demonii vi se supun? Ale Mele sînt toate: Toate Mi-au fost date Mie de Tatăl”. Iar cînd auzi: „Mi-au fost date”, să nu bănuiești nimic omenesc. Hristos folosește aceste cuvinte ca să nu crezi că sînt doi Dumnezei nenăscuți. Că El a fost născut și că este în același timp și Stăpînul a toate o arată de multe ori și în diferite împrejurări.

Apoi spune și ceva mai mult, ca să alunge din mintea ta orice gînd străin de adevăr.

10. Rom. 10, 3.

11. Luca 10, 17-21.

12. Rom. 1, 28.

13. Matei 11, 27.

„Nimeni nu cunoaște pe Fiul decât Tatăl; nici pe Tatăl nu-L cunoaște nimeni decât Fiul”¹⁴.

Celor care nu cunosc li se pare că aceste cuvinte n-au nici o legătură cu cele de mai înainte, dar legătura lor e mare, pentru că după ce a spus: *„Toate Mi-au fost date de Tatăl Meu”*, Hristos a adăugat: *„Ce e de mirare că sînt Stăpînul a toate cînd mai am o altă însușire și mai mare, aceea de a cunoaște pe Tatăl și de a fi de aceeași ființă cu El?”* Și aceasta o arată indirect, spunînd că numai El cunoaște pe Tatăl. Asta vrea să o spună prin cuvintele: *„Nimeni nu cunoaște pe Tatăl decât Fiul”*.

Dar uită-te cînd spune Domnul aceste cuvinte ucenicilor Săi? După ce, prin minunile pe care le-au făcut, ucenicii au luat dovada puterii Lui, nu cînd L-au văzut făcînd minuni, ci cînd ei înșiși au putut face atîtea minuni în numele Lui.

Apoi, pentru că le spusese: *„Ai descoperit acestea pruncilor”*, le arată că și această descoperire este tot opera Lui, că le spune:

„Nici pe Tatăl nu-L cunoaște nimeni decât Fiul și cel căruia va voi Fiul să-i descopere”¹⁵.

Nu celui căruia i se va porunci, nici celui căruia i se va ordona, ci celui căruia va voi El. Dacă El descoperă pe Tatăl, apoi Se descoperă și pe El Însuși. De descoperirea aceasta nu vorbește, pentru că era recunoscută; vorbește numai de cealaltă. Pretutindenii spune același lucru. De pildă, cînd zice: *„Nimeni nu poate veni la Tatăl decât prin Mine”¹⁶*. Prin aceste cuvinte Domnul mai arată și altceva, că este de acord și de același gînd cu Tatăl. „Atît de departe sînt de a Mă lupta și a Mă război cu Tatăl, spune Domnul, încît nici nu este cu putință să vină cineva la Tatăl decât prin Mine”. Că pe iudei îi smintea mai cu seamă aceea că li se părea că Hristos este potrivit lui Dumnezeu. De aceea Domnul caută pe toate căile, și prin minuni și prin aceste cuvinte, să le scoată din minte o astfel de idee.

Cînd spune: *„Nici pe Tatăl nu-L cunoaște nimeni decât Fiul”*, nu vrea să spună că nimeni nu L-a cunoscut pe Tatăl, ci că nimeni nu-L cunoaște pe Tatăl cu cunoștința pe care o are El despre Tatăl. Aceasta se poate spune și despre Fiul. Domnul n-a vorbit aici despre un oarecare Dumnezeu necunoscut, cu neputință de a fi cunoscut de cineva, așa cum susține Marcion¹⁷, ci lasă să se înțeleagă că numai Fiul cunoaște desăvîrșit pe Tatăl. Cît despre noi oamenii, nici pe Fiul nu-L cunoaștem cum trebuie; și aceasta o arată Pavel, cînd spune: *„Din parte cunoaștem și din parte profețim”¹⁸.*

14. Matei 11, 27.

15. Matei 11, 27.

16. Ioan 14, 6.

17. Despre Marcion vezi Omilia VII, nota 22.

18. I Cor. 13, 9.

În sfârșit, după ce prin cuvintele Sale le-a aprins dorul de El, după ce le-a arătat puterea Lui, îi cheamă la El, spunându-le:

*„Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi”*¹⁹.

„Nu cutare și cutare, ci toți veniți la Mine, toți cei împovărați, toți cei întristați, toți cei cu păcate! *Veniți*, nu ca să vă pedepsesc, ci ca să vă iert păcatele! *Veniți*, nu pentru că am nevoie să Mă slăviți, ci pentru că doresc mîntuirea voastră. Că *Eu vă voi odihni pe voi!*” N-a spus numai: „Vă voi mîntui”, ci ceea ce-i cu mult mai mult: „Vă voi da deplină odihnă!”

*„Luați jugul Meu pe voi și învățați de la Mine că sînt blînd și smerit cu inima și veți afla odihnă sufletelor voastre. Că jugul Meu este bun și sarcina Mea ușoară”*²⁰.

„Nu vă temeți, spune Hristos, cînd auziți de jug! Că este bun! Nu vă înfricoșați că v-am vorbit de sarcină! Că e ușoară!”

– Dar atunci pentru ce Hristos a spus mai înainte: *„Strîmtă este ușa și îngustă calea”*²¹

– E strîmtă ușa și îngustă calea cînd ești trîndav, cînd îți pierzi curajul! Dacă îndeplinești poruncile lui Hristos, ușoară va fi și sarcina! De aceea a și numit-o acum sarcină!

– Dar cum îndeplinesc poruncile Sale?

– Dacă ești smerit, blînd și îngăduitor. Această virtute este mama întregii filozofii. De aceea cînd pe Munte a început să dea legile acelea dumnezeiești, cu această virtute a început. Și acum face iarăși același lucru și dă cea mai mare răsplată, spunînd: „Nu vei fi numai altuia de folos, ci ție înaintea tuturor; tu te vei odihni, că *veți afla odihnă sufletelor voastre*”. Înainte de bunătățile cele viitoare îți dă aici pe pămînt răsplată; și-ți dă și premiul. Dîndu-Se pe El Însuși ca pildă, Hristos face să fie bine primite cuvintele Sale.

III

„Pentru ce te temi? te întreabă Hristos. Nu te înjosești dacă ești smerit! Uită-te la Mine și la toate cele ale Mele! Învăță de la Mine și atunci vei cunoaște bine ce mare bun este smerenia!”

Vezi cum îi îndrumează spre smerenie în toate chipurile pe ucenicii Săi? Prin cele ce Însuși a făcut: *„Învățați de la Mine că sînt blînd”*; prin cele pe care aveau să le câștige ucenicii Săi: *„Veți afla odihnă sufletelor voastre”*; prin cele pe care le dăruiește: *„Că vă voi odihni”*; prin cele prin care a făcut ușoară această virtute: *„Că jugul Meu e bun și sarcina Mea*

19. Matei 11, 28.

20. Matei 11, 29–30.

21. Matei 7, 14.

ușoară". Tot așa face și Pavel, spunînd: „Că necazul nostru de acum, trecător și ușor, ne aduce slavă veșnică, mai presus de măsură”²².

– Cum²³ e ușoară sarcina, aș putea fi întrebat, cînd Hristos spune: „Dacă cineva nu urăște pe tată și pe mamă”²⁴; și: „Cel care nu-și ia crucea sa și nu-Mi urmează Mie, nu este vrednic de Mine”²⁵; și: „Cine nu se leapădă de toate avuțiile sale nu poate fi ucenic al Meu”²⁶, cînd poruncește să-mi dau chiar viața?²⁷

– Să te învețe Pavel, care a spus: „Cine ne va despărți de dragostea lui Hristos? Necazul sau strîmtorarea sau prigoana sau foametea sau goliciunea sau primejdia sau sabia?”²⁸; și: „Suferințele vremii de acum nu sînt vrednice de slava viitoare ce are să ni se descopere”²⁹. Să te învețe apostolii, care, după ce fuseseră crunt biciuiți, s-au întors de la sinedriul iudeilor, „bucurîndu-se că au fost învredniciți să fie batjocoriți pentru numele lui Hristos”³⁰. Iar dacă încă te temi și te cutremuri cînd auzi de jug și de sarcină, află că frica ta nu se datorește jugului sau sarcinii, ci trîndăviei tale! Că de ești pregătit și ai mare rîvnă, toate îți vor fi ușoare și lesnicioase. De aceea și Hristos ne arată că și noi trebuie să ne ostenim; nu ne-a vorbit numai de cele bune și a tăcut, nici numai de cele împovărătoare, ci ne-a vorbit și de unele și de altele. A vorbit de jug și l-a numit bun; a vorbit de sarcină și a adăugat: ușoară, ca să nu fugi de ele, că ar fi grele și anevoioase, dar nici să le disprețuiești, că ar fi foarte ușoare.

Dacă și după toate cîte ți-am spus, tot ți se pare grea și anevoioasă virtutea, gîndește-te că mai greu, mai anevoios este păcatul. Pentru a ne arăta lucrul acesta, Hristos n-a spus mai întîi: „Luați jugul Meu”, ci mai întîi a spus: „Veniți toți cei osteniți și împovărați”, arătînd că și păcatul are osteneală și povară, este greu și cu anevoie de purtat. Nici n-a spus numai: „Cei osteniți”, ci și: „cei împovărați”. Același lucru îl spunea și profetul David, descriînd natura păcatului: „Ca o sarcină grea s-au îngreuiat peste mine”³¹; iar Zaharia, descriîndu-l, zicea că păcatul e greu ca un talant³² de plumb³³. Viața cea de toate zilele arată același lucru. Nimic nu îngreuiază atît de mult sufletul, nimic nu betejește atît mintea,

22. II Cor. 4, 17.

23. De aici începe partea morală: Jugul dreptății este ușor și duce la mîntuire, pe cînd jugul păcatului, pe lîngă faptul că este greu, ne și pierde.

24. Luca 14, 26.

25. Matei 10, 38.

26. Luca 14, 33.

27. Matei 10, 39.

28. Rom. 8, 35.

29. Rom. 8, 18.

30. Fapte 5, 41.

31. Ps. 37, 4.

32. Zah. 5, 7.

33. Cam 26 kg.

nimic nu trage sufletul atît de mult jos ca o conştiinţă păcătoasă; după cum nimic nu-l înaripează atîta, nimic nu-l face să zboare sus, ca dobîndirea dreptăţii şi a virtuţii. Gîndeşte-te! Spune-mi, ce e mai împovărător decît a fi sărac lipit pămîntului, decît a întoarce obrazul cînd te palmuieşte cineva, decît a nu răspunde cu bătaie la bătaie, decît a muri de moarte silnică? Şi totuşi, dacă filozofăm, toate acestea sînt uşoare, lesnicioase şi dătătoare de plăcere. Dar nu faceţi zgomot! Să cercetăm cu de-amănuntul pe fiecare din ele! Şi, dacă vreţi, să începem cu ceea ce pare împovărător în ochii celor mulţi: sărăcia. Mai întîi, spune-mi, ce e mai greu şi mai împovărător: a te îngriji numai de un singur stomac sau de a avea grijă de mii şi mii? A avea o singură haină şi a nu căuta nimic mai mult sau a avea dulapuri pline de haine, a te frămînta zi şi noapte pentru ele, a te teme, a tremura pentru paza lor, a suferi, a rămîne fără răsufare pentru pierderea lor, ca nu cumva să le roadă moliile, ca nu cumva să le fure o slugă şi să fugă? Dar oricît aş spune eu, cuvîntul meu nu va putea înfăţişa lucrul acesta aşa de bine cum îl înfăţişează viaţa cea de toate zilele. De aceea aş dori să fie aici de faţă unul din acei oameni care au ajuns pe piscul acela al filozofiei, şi atunci ai vedea bine cîtă plăcere produce jugul şi sarcina lui Hristos; atunci ai vedea că nici unul din cei care au îndrăgit sărăcia n-ar primi să fie bogat, oricît de multe bogăţii i s-ar oferi.

– Dar bogăţii, mi s-ar putea spune, n-ar primi niciodată să ajungă săraci şi să arunce de la ei grijile pe care le au.

– Şi ce-i cu asta? Asta e dovada nebuniei lor şi a bolii lor cumplite, nu dovadă că bogăţia este un lucru foarte plăcut.

IV

Că bogăţia nu-i un lucru plăcut ar putea să ne-o mărturisească cei care se plîng în fiecare zi că nu-şi mai văd capul de griji, care socotesc viaţa cu neputinţă de trăit. Astfel de griji nu au cei care au îndrăgit sărăcia, ci rîd, sar şi se laudă cu sărăcia lor mai mult decît cei cu diademă pe capetele lor.

Tot astfel, dacă iei bine aminte, este mai uşor să întorci şi celălalt obraz celui ce te palmuieşte decît să răspunzi cu palme. Răspunzi cu palme? Începi războiul! Întorci şi celălalt obraz? Ai pus capăt războiului! În primul caz, aprinzi focul celui alt; în al doilea caz, ai stins şi flacăra din sufletul tău. Este clar oricui că e mai plăcut să nu te arzi decît să te arzi. Şi ceea ce-i adevărat pentru trup e cu mult mai adevărat pentru suflet.

Ce e mai plăcut: a lupta sau a fi încununat? A te bate cu pumnii sau a primi premiul? A lupta cu valurile sau a ancora în port? Deci e mai plăcut

a muri decît a trăi! Moartea ne scoate din mijlocul valurilor și a primejdiilor; viața, dimpotrivă, adaugă primejdii la primejdii, ne supune la mii și mii de necazuri și nevoi, din pricina cărora socotești viața cu neputință de trăit. Dacă nu dai crezare cuvintelor mele, ascultă pe cei care au văzut chipurile mucenicilor în timpul muncilor; că mucenicii erau veseli și voioși în timp ce erau biciuiți și scrijilați cu unghii de fier, că se bucurau și se veseleau cînd erau întinși în tigăi, sub care ardea foc, mai mult decît cei care erau culcați pe pat de trandafiri. De aceea și Pavel, cînd avea să plece de pe lumea aceasta și să-și sfirșească viața prin moarte silnică, spunea: „*Mă bucur și împreună cu voi toți mă bucur. Tot astfel și voi bucurați-vă și împreună cu mine bucurați-vă!*”³⁴. Ai văzut cu cîtă tărie cheamă Pavel pe toată lumea să ia parte la bucuria lui? Atît de mare bine socotea el plecarea din lumea aceasta! Atît de dorită, atît de fermecătoare, atît de vrednică de dorit socotea el moartea cea atît de înfricoșătoare. Dar și pentru alte multe pricini este plăcut și ușor jugul virtuții. Să vedem acum, dacă vrei, și care sînt greutățile păcatului.

Să aducem în fața noastră pe lacomi, pe negustori, pe cei care fac negoț cu polițele cele pline de rușine. Pot fi, oare, meserii mai împovărătoare decît acestea? Cîte supărări, cîte griji, cîte procese, cîte primejdii, cîte uneltiri, cîte lupte nu se nasc în fiecare zi de pe urma acestor ocupații! Cîte neliniști și tulburări! După cum nu poți vedea marea niciodată fără valuri, tot așa nici sufletul unor astfel de oameni, fără grijă, fără tristețe, teamă și tulburare, ci peste grijile de mai înainte vin altele, iar peste acestea năvălesc iarăși altele și nici nu se potolesc bine acestea și altele se ridică.

Vrei să vezi și sufletele celor care insultă și ale celor supărăcioși? Ce chin e mai mare decît chinul lor? Ce rană e mai dureroasă decît rănile dinăuntru sufletului lor? Cuptorul din ei arde neconținut, iar flacăra nu se stinge niciodată.

Vrei să vezi sufletele celor stăpîniți de dragostea trupească, ale celor care se dau în vînt după plăcerile din viața aceasta? Ce robie poate fi mai cumplită decît asta? Duc viața lui Cain, trăind neconținut cu frică și cu spaimă; tremură pentru viața celor pe care-i iubesc; dacă moare cel iubit, jelesc mai amarnic decît după cele mai apropiate rude.

În sfîrșit, care viață e mai plină de tulburare, mai plină de nebbie decît viața celor îngîmfați?

„*Invățați de la Mine, spune Domnul, că sînt blînd și smerit cu inima și veți afla odihnă sufletelor voastre*”. Blîndețea este mama tuturor bunătăților. Așadar nu te teme, nici nu fugi de un jug care-ți ușurează toate greutățile din viață, ci pune-l, cu dragă inimă, pe grumazul tău și atunci îi vei cunoaște bine dulceața lui. Nu-ți strivește grumazul, ci stă pe grumazul tău numai pentru buna rînduială a vieții tale: să te înduplece să pășești frumos, să te ducă pe calea cea împărătească, să te ferească de prăpăstiile din dreapta și din stînga, să te facă să mergi cu ușurință pe calea cea strîmtă.

Așadar, pentru că atît de mari sînt bunătățile acestui jug, pentru că atît de mare e siguranța, atît de mare bucuria, să luăm acest jug cu toată inima și cu toată rîvna, ca să aflăm și aici odihnă sufletelor noastre și să avem parte și de bunătățile cele ce vor să fie, cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea, acum și pururea și în vecii vecilor, Amin.

**„În vremea aceea a mers Iisus sîmbăta prin semănături;
iar ucenicii Lui au flămînzit
și au început să smulgă spice și să mănînce”¹.**

I

Evanghelistul Luca spune: „Într-o sîmbătă, a doua după cea dintîi”².

– Ce înseamnă: „A doua după cea dintîi”?

– Cînd erau două sărbători la rînd: și sîmbăta Domnului și o altă sărbătoare care venea îndată după sîmbătă. Că iudeii numesc fiecare sărbătoare: sîmbătă.

– Pentru ce Domnul, Care știa totul de mai înainte, i-a dus sîmbăta prin semănături? Voia cumva să desființeze sîmbăta?

– Voia, dar nu voia s-o facă la întîmplare. De aceea niciodată n-a călcat sîmbăta fără pricină, ci avînd pricini binecuvîntate, ca să poată desființa și porunca, dar să nu supere nici pe iudei.

Au fost și mai înainte cazuri cînd Domnul a călcat sîmbăta din proprie inițiativă, ca de pildă cînd a uns ochii orbului cu tină³ și cînd a spus: „Tatăl Meu pînă acum lucrează și Eu lucrez”⁴. A făcut lucrul acesta slăvind într-un caz pe Părintele Său, iar în celălalt ținînd seamă de slăbiciunea iudeilor.

În împrejurarea de față Domnul apără pe ucenicii Săi spunînd că foamea i-a silit să smulgă spice, deși, pentru păcatele recunoscute de toată lumea ca păcate, o astfel de apărare nu-i valabilă. Ucigașul nu poate să se apere spunînd că furia l-a silit să ucidă, nici cel care săvîrșește adulter nu poate să se apere spunînd că pofta l-a silit la păcat; dar, mai bine spus, nici o altă pricină nu pot spune. Aici însă spunînd că foamea i-a silit pe ucenici să smulgă spice, Domnul i-a scăpat de orice păcat. Tu însă minunează-mi-te de ucenici! Sînt atît de simpli! Nu se interesează deloc de cele trupești, ci socotesc o nimica mîncarea, masa. Luptă neconținut cu foamea, dar nu se despart de Iisus. Dacă nu i-ar fi silit cumplit foamea, nici n-ar fi smuls spice din semănături.

1. Matei 12, 1.

2. Luca 6, 1.

3. Ioan 9, 6.

4. Ioan 5, 17.

Dar fariseii ce spun?

„Iar fariseii văzînd I-au zis: „Iată ucenicii Tăi fac ce nu se cade a face simbăta”»⁵.

Cu acest prilej fariseii nu sînt atît de înversunați – deși era firesc să fie –, nu se mînie tare, ci se mărginesc numai să-i învinuiască pe ucenici. Dar cînd Domnul a vindecat pe omul cu mîna uscată⁶, atît de mult s-au sălbăticit, că au pus la cale chiar uciderea și moartea Domnului. Fariseii, cînd văd că nu se face o faptă mare și deosebită, stau liniștiți; dar cînd văd că Iisus vindecă și mîntuie pe unii, se sălbătesc, se tulbură și ajung de nesuferit. Atît de mult dușmănesc mîntuirea oamenilor!

Cum îi apără Iisus pe ucenicii Săi?

„N-ați citit, le spune fariseilor, ce a făcut David în templu, cînd a flămînzit el și cei dimpreună cu el? Cum a intrat în casa lui Dumnezeu și a mîncat pîinile punerii înainte, pe care nu se cădea să le mănînce nici el, nici cei dimpreună cu el, ci numai preoții?”⁷

Cînd apără pe ucenici aduce ca mărturie pe David; cînd Se apără pe Sine, pe Tatăl. Și uită-te cît de muștrător: „N-ați citit ce a făcut David?” Că mare era slava profetului David! De aceea și Petru, mai tîrziu, apărîndu-se înaintea iudeilor, le-a spus așa: „Se cade să vorbesc cu îndrăznire către voi despre patriarhul David, că a și murit și a și fost îngropat”⁸.

– Pentru ce Hristos nu-l numește pe David împărat și profet nici acum, nici mai tîrziu?

– Poate pentru că Domnul Își trăgea neamul din David.

Dacă fariseii ar fi fost niște oameni înțelegători, Iisus i-ar fi apărut pe ucenici spunîndu-le că din pricina foamei au smuls spice; dar pentru că erau ticăloși, lipsiți de omenie, le amintește împlinirea cu David.

Evanghelistul Marcu spune: „Pe vremea lui Aliatar arhiereul”⁹. Nu este nici o contradicție între spusurile lui Marcu și cele istorisite în Vechiul Testament, unde numele arhiereului este Abimelec¹⁰, ci arată că arhiereul acesta avea două nume. Evanghelistul Marcu mai adaugă că arhiereul i-a dat lui David pîinile¹¹. Aceasta este o mare apărare în sprijinul ucenicilor, arătînd că chiar marele preot a îngăduit lui David și celor dimpreună cu el să mănînce pîinile punerii înainte. Și nu numai că a îngăduit, dar i le-a și dat cu mîinile lui. Nu-mi spune că David era profet! Nici ca profet nu avea dreptul să mănînce aceste pîini. Dreptul acesta îl aveau

5. Matei 12, 2.

6. Matei 12, 10–13.

7. Matei 12, 3–4; I Regi 21, 6.

8. Fapte 2, 29.

9. Marcu 2, 26.

10. I Regi 21, 6.

11. Marcu 2, 26.

numai preoții¹². De aceea a și adăugat Domnul: „*Ci numai preoții*”. Să fi fost David de mii de ori profet, nu era preot! Dar chiar dacă era profet, nu erau cei dimpreună cu el; că și lor li s-a dat să mănînce.

– Ce vrei să spui? aș putea fi întrebat. Apostolii sînt egali cu David?

– Pentru ce-mi vorbești de dregătoria lor, cînd se pare a fi călcarea legii, deși era o necesitate a firii? Dar chiar și așa, Iisus îi scapă și mai mult pe ucenici de vină cînd arată că unul mai mare decît ei a săvîrșit aceeași faptă.

II

S-ar putea să mă întrebe cineva:

– Ce legătură are însă toată istoria lui David cu călcarea sîmbetei? El n-a călcat sîmbăta!

– Prin întrebarea ce-mi pui îmi dai un argument și mai puternic, care arată mai cu seamă înțelepciunea lui Hristos, că a lăsat deoparte călcarea sîmbetei și a dat ca exemplu o altă călcare de lege mai mare decît călcarea sîmbetei. Nu-i același lucru a călca sîmbăta cu a te atinge de acea sfințită masă de care n-avea nimeni dreptul să se atingă. Sîmbăta s-a călcat de nenumărate ori; dar, mai bine spus, s-a călcat totdeauna și pentru tăierea împrejur¹³ și pentru alte multe fapte; poți vedea că s-a călcat sîmbăta și la cucerirea Ierihonului¹⁴. Călcarea de lege săvîrșită de David însă s-a întîmplat numai atunci. Deci biruința lui Iisus asupra fariseilor este și mai strălucită. Pentru ce nimeni n-a învinuit pe David, deși călcarea de lege a lui David a dat naștere la o și mai mare crimă? Uciderea celor 305 preoți de către Saul¹⁵ își are doar acolo începutul. Iisus însă n-o mai amintește; se mărginește numai la ceea ce îl împinsese pe David să calce legea: foamea.

Iisus dezleagă, apoi, sîmbăta și în alt chip.

La început a dat ca exemplu pe David, pentru a înfrînge cerbicia fariseilor prin înalta dregătorie a lui David. După ce le-a închis gura și le-a spulberat îngîmfarea, aduce cel mai puternic argument.

– Care?

„*Nu știți că în templu preoții spurcă sîmbăta și sînt nevinovați?*”¹⁶

Domnul vrea să spună așa: „Cînd ucenicii Mei au călcat sîmbăta foamea i-a silit s-o facă; cînd însă preoții calcă sîmbăta chiar în templu, o calcă fără să-i silească ceva”.

Domnul nu-i scapă pe ucenici așa dintr-o dată de învinuirea adusă de farisei. Mai întîi îi scuză, apoi îi atacă pe farisei. Cel mai puternic argu-

12. *Ieș.* 29, 33.

13. *Num.* 28, 9.

14. *Isus Navi* 6, 4.

15. *I Regi* 22, 18.

16. *Matei* 12, 5.

ment l-a adus la urmă, cu toate că și argumentul de mai înainte avea propria lui putere. „Să nu-mi spuneți, le spune Domnul fariseilor, că ucenicii nu pot fi scăpați de vină odată ce aduc ca pildă pe un altul care a făcut același păcat și nu i s-a socotit păcat! Când cel care a săvârșit o faptă nu este învinuit, atunci fapta lui ajunge temei de apărare. Dar Domnul nu S-a mărginit la atîta, ci aduce cel mai puternic argument, spunînd că fapta ucenicilor Săi nici nu este păcat. Da, acesta este mai cu seamă semnul unei strălucite victorii, cînd dovedești că legea însăși desființează simbăta; și o desființează în două chipuri: și în ce privește locul și în ce privește simbăta. Dar, mai bine spus, este desființată legea și în alt chip: de preoți; mai mult, călcarea simbetei nici nu este păcat: „Sînt nevinovați” spune Hristos. Ai văzut cîte argumente a dat Domnul? Mai întîi, locul: „*în templu*”; în al doilea rînd, persoanele: „*preoții*”; în al treilea rînd, timpul: „*sîmbăta*”; în al patrulea rînd, fapta însăși: „*spurcă*”; n-a spus: „dezleagă simbăta”, ci a folosit un cuvînt cu mult mai greu: „*spurcă simbăta*”; în al cincilea rînd, nu numai că nu sînt pedepsiți, ci sînt absolviți de orice vină: „*sînt nevinovați*”. Să nu socotiți, le spune Iisus, că fapta asta a preoților este la fel cu cea săvârșită de David! Fapta lui David s-a săvârșit numai o dată, și nu de preot, din pricina foamei; de aceea a și fost iertat David și cei dimpreună cu el; dar cealaltă faptă, a preoților, se săvârșește și în fiecare simbătă, și de preoți, și în templu, și potrivit legii. Din pricina aceasta preoții sînt absolviți de păcat, nu pe temeiul iertării, ci pe temeiul legii. „N-am spus că preoții în templu spurcă simbăta, spune Iisus, pentru ca să-i învinovătesc și nici nu-i scap de vină pentru că merită să fie iertați, ci pentru că legea nu socotește fapta lor un păcat”. Se pare că Domnul ia apărarea preoților; de fapt însă îi scapă pe ucenici de orice vină. Cînd spune: „*preoții sînt nevinovați*”, Hristos spune: „cu mult mai mult ucenicii!”

– Dar ucenicii nu sînt preoți!

– Dar sînt mai mari decît preoții! Însuși Stăpînul templului este de față. Adevărul, și nu tipul. De aceea a și spus:

„Dar vă spun vouă, că mai mare decît templul este aici”¹⁷.

Deși fariseii au auzit niște cuvinte ca acestea, totuși n-au spus nimic; că nu-i interesa pe ei mîntuirea omului.

Apoi, pentru că aceste cuvinte păreau grele pentru ascultători, Iisus schimbă îndată cuvîntul și vorbește iarăși despre iertare. Și, cu oarecare dojană, le spune așa:

„Dacă ați ști ce înseamnă: Milă voiesc, iar nu jertfă, n-ați fi osîndit pe cei nevinovați”¹⁸.

17. Matei 12, 6.

18. Matei 12, 7.

Ai văzut că aduce iarăși cuvîntul despre iertare și iarăși arată că ucenicii sînt mai presus de iertare: „*N-ați fi osîndit pe cei nevinovați!*”? Mai înainte a dat de exemplu pe preoți, spunînd același lucru: „*sînt nevinovați*”.

Cuvintele acestea le spune de la El Însuși, dar, mai bine spus, și pe acestea le ia din lege, că a citat o spusă profetică¹⁹.

III

În sfîrșit, aduce și un alt argument:

„*Că Fiul Omului este Domn al simbetei*”²⁰.

În acest text Iisus vorbește despre El Însuși. Evanghelistul Marcu spune că a grăit aceste cuvinte despre om în general, pentru că a spus: „*Sîmbăta a fost făcută pentru om, și nu omul pentru sîmbătă*”²¹.

– Dar atunci pentru ce a fost pedepsit cel ce a adunat lemne sîmbăta?²²

– Pentru că dacă ar fi fost disprețuite legile chiar de la început, cu greu ar mai fi fost păzite mai tîrziu. Că multe și mari foloase a adus sîmbăta la început; de pildă, i-a făcut pe iudei să fie blînzi și iubitori de oameni față de cei ai lor; i-a învățat că Dumnezeu este Creatorul și purtătorul de grijă, după cum zice Iezechiel²³; i-a învățat să se depărteze încetul cu încetul de păcat și i-a făcut să fie cu luare aminte la cele duhovnicești. Dacă atunci cînd le-a dat legea despre păzirea sîmbetei, Dumnezeu ar fi spus: „Sîmbăta faceți fapte bune, dar nu faceți fapte rele!”, iudeii n-ar fi păzit porunca. Dumnezeu însă a interzis fără deosebire orice fel de faptă și a spus: „Sîmbăta să nu faceți nimic!” Și nici așa n-au ascultat. Cînd Domnul a dat poruncile pentru păzirea sîmbetei a lăsat să se înțeleagă că vrea atît numai, ca iudeii să se depărteze de păcat. Că spune Dumnezeu: „*Nimic să nu faceți sîmbăta în afară de cele ce trebuie făcute pentru suflet*”²⁴. În templu sîmbăta se lucra; și se lucra cu zor și de două ori mai mult decît în zilele de lucru. Astfel Domnul, prin umbră, îi face să întrezărească adevărul.

Aș putea fi însă întrebant:

– Cum? A înlăturat Hristos atît de mare cîștig?

– Doamne ferește! Dimpotrivă, a făcut chiar mai mare cîștigul. Venise timpul ca oamenii să fie învățați toate prin niște porunci superioare poruncilor Vechiului Testament. Nu mai trebuia acum să fie legate

19. Osea 6, 6.

20. Matei 12, 8.

21. Marcu 2, 27.

22. Num. 15, 32–36.

23. Iez. 20, 12, 20.

24. Ieș. 12, 16.

mîinile celor scăpați de păcat, mîinile celor înaripați pentru săvîrșirea a tot felul de virtuți; nu mai trebuia acum să învețe că Dumnezeu a făcut tot ce e pe lume; nu mai trebuia acum să învețe să fie blînzi cei chemați să imite chiar iubirea de oameni a lui Dumnezeu – „*Fiți milostivi, spune Hristos, ca și Tatăl vostru Cel ceresc*”²⁵; nu mai trebuia acum să sărbătorească o singură zi cei care au primit poruncă să sărbătorească toată viața – „*Să prăznuim, spune Pavel, nu cu aluatul cel vechi, nici cu aluatul răutății și al vicleniei, ci cu azimile curăției și ale adevărului*”²⁶; nu mai trebuia acum să stea lîngă altar și jertfelnic cei care au pe Însuși Stăpînul universului în sufletul lor, cei ce vorbesc prin toate cu El: și prin rugăciune și prin jertfă și prin Scripturi și prin milostenie și prin aceea că Îl au înăuntrul sufletului lor. Ce nevoie mai are de serbarea sîmbetei cel care sărbătorește neconținut, cel care locuiește în cer?

Să sărbătorim, dar, neconținut²⁷ și să nu facem nici un păcat. Accasta-i sărbătoare! Să sporască laptele noastre duhovnicești și să ne depărtăm de cele pămîntești. Să sărbătorim sărbătoarea duhovnicească, oprindu-ne mîinile de la lăcomie, slobozind trupul nostru de ostenelele cele zadarnice și fără de folos îndurate odinioară de poporul evreu în Egipt. Că întru nimic nu ne deosebim noi, cei care strîngem aur, de evreii care în Egipt cărau și frămîntau lutul, care făceau cărămizi, care strîngeau paie și erau biciuiți. Și acum diavolul ne poruncește să facem cărămizi, ca atunci Faraon. Ce este altceva aurul decît lut? Ce este altceva argintul decît paie? Aurul, ca paiele, aprinde flacăra poftei; aurul, ca lutul, așa îl murdărește pe cel ce-l ține în mînă. Din pricina aceasta Tatăl cel ceresc nu ne-a trimis pe Moise din pustie, ci pe Fiul din cer. Așadar dacă după ce a venit El pe pămînt rămîi tot în Egipt, vei suferi ce-au suferit evreii în Egipt; dar dacă părăsești Egiptul și te urci la Israelul cel duhovnicesc, vei vedea toate minunile.

IV

Nu este însă de ajuns atîta pentru mîntuire. Că nu trebuie numai să scăpăm de Egipt, ci să și intrăm în pămîntul făgăduinței. Pentru că și iudeii, după cum spune Pavel, au trecut și prin Marea Roșie²⁸, au mîncat și mană, au băut și băutură duhovnicească și totuși au pierit cu toții. Ca să nu pășim și noi ca ei, să nu ne trîndăvim, să nu șovăim, ci, cînd auzim iscoadele cele viclene că hulesc și acum calea cea strîmtă și îngustă²⁹ și

25. Luca 6, 36.

26. I Cor. 5, 8.

27. De aici începe partea morală: Să sărbătorim în chip adevărat Domnului, îndepărtîndu-ne de orice păcat și săvîrșind dumnezeieștile virtuți.

28. Evr. 11, 29.

29. Matei 7, 14.

grăiesc la fel ca și iscoadele acelea trimise odinioară de Isus al lui Navi³⁰, să nu ne luăm după marea mulțime, ci să mergem după Iisus și după Halev, fiul lui Iefoni³¹. Să nu ne depărtăm de ei pînă ce n-am intrat în pămîntul făgăduinței și n-am pus piciorul în cer; nici să socotești anevoioasă călătoria. „Că dacă, vrăjmași fiind, am fost împăcați cu Dumnezeu, cu mult mai mult vom fi mîntuiți cînd sîntem împăcați”³².

- Dar calea aceasta, îmi spui tu, este strîmtă și îngustă!

- Cealaltă cale însă, pe care ai mers mai înainte, nu era numai strîmtă și îngustă, ci și de nestrăbătut, plină de fiare sălbatice. Și după cum nu era cu putință să treacă iudeii prin Marea Roșie, dacă nu se făcea minunea aceea, tot așa nu era cu putință să te sui la cer, dacă rămîneai în viața pe care o duceai mai înainte, dacă nu s-ar fi arătat între timp apa botezului. Dacă a ajuns cu putință ceea ce era cu neputință, cu atît mai mult ajunge ușor ceea ce e greu.

- Dar acolo, pot fi iarăși întrebat, minunea s-a săvîrșit numai prin harul lui Dumnezeu!

- Tocmai pentru aceasta mai ales este drept să ai încredere și curaj. Dacă Dumnezeu te-a ajutat atunci cînd era numai harul, cînd nu-ți dădeai nici o osteneală, oare nu te va ajuta cu mult mai mult acum? Dacă te-a mîntuit atunci, cînd stăteai degeaba, nu va voi să te ajute cu mult mai mult acum, cînd lucrezi?

Îți spuneam mai înainte că trebuie să ai curaj și încredere că se vor face și cele grele ușoare, din pricină că ai văzut că au ajuns cu putință cele cu neputință. Acum îți voi spune și aceea că, dacă sîntem cu mintea trează, nici poruncile lui Hristos nu vor fi grele. Că iată, moartea s-a călcat, diavolul a căzut, legea păcatului s-a stins, harul Duhului s-a dat, viața durcăză puțini ani, greutatea vieții s-au împușinat. Și ca să cunoști acestea și din fapte, uită-te cît de mulți oameni au făcut fapte mai mari decît cele poruncite de Hristos; tu însă te temi și de cele ce a poruncit. Ce cuvînt de apărare vei avea cînd pregeți să îndeplinești ceea ce ți-a poruncit, iar alții sar dincolo de semn? Pe tine te sfătuim să dai milostenie din averile tale; altul însă s-a despărțit de toate averile lui; pe tine te rugăm să trăiești în castitate cu soția ta; altul însă nici n-a cunoscut femeie; pe tine te îndemnăm să nu fii invidios; altul însă din dragostea de om și-a jertfit propria lui viață; pe tine te sfătuim să fii iertător, să nu fii aspru cu cei ce-ți greșesc; altul însă a fost palmuit și a întors și celălaltobraz³³. Ce vom zice deci, spune-mi mie? Cum ne vom apăra cînd nu facem nici

30. Num. 13, 28.

31. Num. 13, 6.

32. Rom. 5, 10.

33. Matei 5, 39.

poruncile lui Hristos, iar alții ne întrec atît de mult? Și nu ne-ar întrece, dacă poruncile lui Hristos n-ar fi fost ușoare. Spune-mi: Cine se topește: cel care pizmuiește fericirea și bunăstarea altora sau cel care se bucură și se veselește împreună cu aceștia? Cine bănuiește totul și tremură neconținut: cel cast sau desfrînatul? Cine se bucură cu bune nădejdi: cel care răpește averile altora sau cel care miluiește și dă celui nevoiaș din cele ale lui?

Gîndindu-ne dar la acestea, să nu ne trîndăvim de a merge pe căile virtuții, ci să ne pregătim cu toată rîvna pentru aceste lupte frumoase: să ne ostenim puțină vreme, ca să luăm cununile cele veșnice și neveștejite, pe care, facă Dumnezeu, ca noi toți să le dobîndim, cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea în vecii vecilor, Amin.

**„Și trecînd de acolo,
a venit în sinagoga lor;
și iată un om avînd mîna uscată”¹**

I

Iarăși Iisus vindecă sîmbăta, ca să apere cele făcute de ucenicii Săi.

Ceilalți evangheliști spun că Iisus l-a pus pe om în mijloc și a întrebat pe farisei dacă este îngăduit să faci bine sîmbăta². Uită-te cît de milostiv e Domnul! L-a pus în mijloc ca vederea lui să-i plece pe farisei spre milă; ca, înfrînți de înfățișarea bolnavului, să le scoată din suflet răutatea; ca, rușinați de om, să pună capăt sălbăticiilor lor. Dar sălbăticiii și urîtorii de oameni vor mai degrabă să vatăme slava lui Hristos decît să vadă mîntuit un om. În două chipuri își arată răutatea lor: și luptînd împotriva lui Hristos, dar și împiedicîndu-L, cu mare înverșunare, să facă bine oamenilor.

Ceilalți evangheliști spun că Iisus i-a întrebat pe farisei³; evanghelistul Matei însă spune că Iisus a fost întrebat de farisei:

„Și L-au întrebat, zicînd: „Dacă este îngăduit să vindece sîmbăta”, ca să-L învinuiască”⁴.

Se poate că s-a întîmplat și una și alta. Fiind niște ticăloși și știind că Iisus tot are să-l vindece, s-au grăbit să I-o ia înainte cu întrebarea, nădăjduind că prin asta au să-L împiedice. De aceea L-au și întrebat: *„Dacă este îngăduit să vindece sîmbăta”*; nu ca să afle, ci *„ca să-L învinuiască”*. Le era de ajuns vindecarea, dacă voiau să-L învinuiască; dar voiau să-L prindă și în cuvînt; de aceea căutau să aibă mai multe capete de acuzare.

Dar Domnul cel iubitor de oameni o face și pe aceasta și le răspunde. Le arată bunătatea Sa, le îngăduie totul, punînd în lumină neomenia lor.

Îl pune pe om în mijloc; nu se teme de ei, ci se grăbește să le fie de folos, să-i plece spre milă. Dar cînd nici așa nu i-a înduplecat, S-a întristat și S-a mîniat pe ei, din pricina învîrtoșării inimii lor, și le-a zis:

1. Matei 12, 9-10.

2. Marcu 3, 4; Luca 6, 8.

3. Marcu 3, 4; Luca 6, 8.

4. Matei 12, 10.

„Care este omul dintre voi care, de ar avea o oaie și ar cădea aceea simbăta în groapă, nu o va apuca și o va scoate? Dar omul cu cât se deosebește de oaie? Pentru aceea este îngăduit a face bine simbăta”⁵.

Iisus le închide gura cu această pildă, ca fariseii să nu-și întindă și mai departe nerușinarea lor și ca să nu-L mai învinuiască iarăși de călcarea legii.

Uită-mi-te însă cât de felurite și de potrivite dovezi aduce Domnul pentru desființarea simbetei. Când a făcut tină și a vindecat pe orbul din naștere într-o simbăta nici nu-Și îndreptățește fapta Sa⁶, deși L-au învinuit fariseii și atunci; era însă de ajuns chipul în care a creat ochii orbului, ca să arate că El este Stăpînul legii. Când a vindecat pe slăbănogul de la Vitezda, când slăbănogul și-a luat patul⁷ și când fariseii L-au învinuit, Domnul Își justifică fapta și ca om și ca Dumnezeu; ca om, când spune: „Dacă omul primește tăiere împrejur simbăta, ca să nu se strice legea – și n-a spus ca să se folosească omul –, pe Mine vă mîniați că am făcut simbăta pe un om întreg și sănătos”⁸; ca Dumnezeu, când spune: „Tatăl Meu pînă acum lucrează și Eu lucrez”⁹. Când fariseii i-au învinuit pe ucenici că nu păzesc simbăta, le-a spus: „N-ați citit ce a făcut David cînd a flămînzit, el și cei dimpreună cu el? Cum a intrat în casa lui Dumnezeu și a mîncat piinile punerii înainte?”¹⁰; și le-a adus ca martori și pe preoți¹¹. Și acum iarăși îi întreabă: „Este îngăduit simbăta a face bine sau a face rău?”¹²; și „Care dintre voi, de-ar avea o oaie...”¹³ Domnul cunoștea dragostea lor de bani; știa că sînt mai mult iubitori de bani decît iubitori de oameni.

Celălalt evanghelist¹⁴ spune că, întrebînd acestea, Domnul S-a uitat în ochii fariseilor, pentru ca și prin căutătura Lui să-i atragă spre milă; totuși nici așa nu s-au făcut mai buni. Cu toate că acum îl vindecă pe om numai cu cuvîntul, iar în alte multe împrejurări, punîndu-Și mîinile pe bolnavi, totuși nimic din acestea nu i-a făcut buni. Omul cu mîna uscată s-a vindecat, dar fariseii, prin vindecarea aceluia, au ajuns mai răi. Hristos voia să-i vindece pe farisei înaintea omului cu mîna uscată și a întrebuițat nenumărate chipuri de vindecare; și faptele Sale de mai înainte, și

5. Matei 12, 11–12.

6. Ioan 9, 1–41.

7. Ioan 5, 1–18.

8. Ioan 7, 23.

9. Ioan 5, 17.

10. Matei 12, 3–4.

11. Matei 12, 4.

12. Marcu 3, 4.

13. Matei 12, 11.

14. Marcu 3, 5.

cuvintele; dar pentru că zăceau de o boală de nevindecat, Domnul Se îndreaptă spre bolnav și

„Atunci a zis omului: „Întinde mîna ta!” Și a întins-o și s-a făcut sănătoasă ca și cealaltă”¹⁵.

– Ce au făcut fariseii?

– Au ieșit, spune evanghelistul, și s-au sfătuit să-L omoare:

„Iar fariseii ieșind, au făcut sfat împotriva Lui, ca să-L piardă”¹⁶.
Nu le făcuse nici un rău și încercau să-L omoare!

II

Atît de mare rău e invidia! Duce război nu numai împotriva străinilor, ci și împotriva prietenilor și cunoscuților.

Evanghelistul Marcu spune că fariseii au făcut sfat cu irodianii împotriva lui Iisus¹⁷.

– Ce a făcut Cel blînd și pașnic?

– Cînd a aflat aceasta, a plecat de acolo.

„Iar Iisus, cunoscînd gîndurile lor, a plecat de acolo”¹⁸.

Unde sînt, dar, cei care spun acum că ar trebui să se facă minuni? Hristos a arătat prin acestea că un suflet nesimțitor nici de minuni nu se lasă convins; a mai arătat că fariseii învinuiau pe degeaba pe ucenici. Dar trebuie observat mai cu seamă aceasta, că fariseii își ies din fire mai ales cînd se face bine oamenilor; cînd văd că cineva este scăpat de boală sau de păcat, atunci Îl și învinuiesc pe Hristos și se și sîlbătesc. Cînd Hristos voia să mîntuie pe femeia păcătoasă Îl huleau; tot așa și cînd mîncă la masă cu vameșii; acum iarăși, pentru că vedeau că avea să facă sănătoasă mîna omului. Tu însă uită-mi-te că Iisus nici nu părăsește grija de bolnavi, dar nici nu ține seama de invidia fariseilor.

„Și au mers după El mulțimi multe și i-a vindecat pe toți. Și a poruncit celor vindecați să nu-L facă nimănui cunoscut”¹⁹.

Mulțimile mergeau totdeauna după El și se minunau de El; fariseii însă nu se lăsau de răutatea lor.

Apoi, ca să nu te tulburi de cele petrecute și de ciudata furie a fariseilor, evanghelistul aduce mărturie și pe proorocul Isaia, care vestise de mai înainte acestea. Atît de mare este precizia profețiilor, că nici aceste

15. Matei 12, 13.

16. Matei 12, 14.

17. Marcu 3, 6.

18. Matei 12, 15.

19. Matei 12, 15–16.

fapte nu le-au trecut sub tăcere, că au profețit și drumurile Lui și trecerile Lui de la un loc la altul și scopul cu care făcea aceste călătorii; aceasta, ca să cunoști că toate profețiile s-au rostit de Duhul Sfânt. Dacă este cu neputință să cunoaștem tainele oamenilor, cu atât mai mult ar fi fost cu neputință să cunoaștem scopul lui Hristos, dacă nu ni l-ar fi descoperit Duhul.

-Dar ce spune profetul?

-Evanghelistul a adăugat:

«*Ca să se plinească ceea ce s-a zis de Isaia profetul, care zice: „Iată Fiul Meu pe Care L-am ales, iubitul Meu, întru Care a binevoit sufletul Meu. Voi pune Duhul Meu peste El și judecată va vesti neamurilor. Nu se va sfădi, nici nu va striga, nici nu va auzi cineva pe uliți glasul Lui. Trestie zdrobită nu va frînge și feștila care pîlpîie nu va stinge pînă ce va scoate la biruință judecata Lui; și în numele Lui vor nădăjdui neamurile»*²⁰.

Profetul Isaia laudă bunătatea și puterea nespusă a lui Hristos și deschide neamurilor ușă mare și vădită; vorbește mai dinainte de relele care vor veni peste iudei și arată unirea Fiului cu Tatăl. Că zice: „*Iată Fiul Meu, pe Care L-am ales, iubitul Meu, întru Care a binevoit sufletul Meu*”. Iar dacă „*L-a ales*”, înseamnă că Hristos nu dezleagă legea veche, ca potrivnic al legii, nici ca dușman al Legiuitorului Vechiului Testament, ci ca fiind în deplină unire cu Tatăl. Proclamîndu-I bunătatea Lui, profetul spune: „*Nu se va sfădi, nici nu va striga*”. Iisus voia să-i vindece pe iudei, dar ei L-au respins. Hristos însă nici așa nu li s-a împotrivit. Profetul, pentru a-I arăta și tăria Lui și slăbiciunea lor, spune: „*Trestie zdrobită nu va frînge*”. Îi era ușor Domnului să-i sfărîme ca pe o trestie; dar ei nu erau nici trestie nevătămată, ci trestie zdrobită! „*Și feștilă care pîlpîie nu va stinge*”. Prin aceste cuvinte profetul înfățișează și mînia aprinsă a fariseilor, dar și puterea Lui în stare să le surpe mînia și să le-o stingă cu toată ușurința. Cuvintele profetului arată marea blîndețe a lui Iisus.

-Dar ce? Totdeauna va fi așa? aş putea fi întrebare. Ii va suferi pînă la sfîrșit Hristos să uneltească unele ca acestea și să se înfurie?

Nicidecum! Ci, după ce Hristos Își va fi împlinit toată opera Sa, va face și aceasta. Și lucrul acesta l-a arătat profetul cînd a spus: „*Pînă ce va scoate la biruință judecata Lui; și în numele Lui vor nădăjdui neamurile*”. Precum spune și Pavel: „*Fiind gata să pedepsim toată neascultarea cînd se va împlini ascultarea voastră*”²¹.

²⁰ Matei 12, 17-21.

²¹ II Cor. 10, 6.

– Ce înseamnă cuvintele: „*Cînd va scoate la biruință judecata Lui*”?

– Cînd Fiul va împlini toată opera Lui, spune profetul, atunci va aduce peste ei și răzbunarea, o răzbunare deplină. Vor suferi cumplit atunci cînd va sta înaintea lor strălucitor semnul Lui de biruință, atunci cînd va birui dreptatea Lui și nu le va mai rămîne nici o scuză nerușinată de împotrivire. Prin cuvîntul „*judecată*”, profetul vrea să spună: „*dreptate*”.

Dar planul lui Dumnezeu nu se mărginește la atîta, la pedepsirea celor necredincioși numai, ci și la tragerea întregii omeniri la El. De aceea profetul a și adăugat: „*În numele Lui vor nădăjdui neamurile*”. Apoi, ca să cunoști că acest lucru se face după voința Tatălui, profetul, la începutul acestei profeții, a întărit aceasta, odată cu cuvintele de mai înainte, spunînd: „*Iubitul Meu, întru Care a binevoit sufletul Meu*”. Este lămurit că Iubitul lucrează după voința Celui iubit, a Tatălui.

„*Atunci au adus la El pe un îndrăcit, orb și mut și l-a vindecat, încît cel orb și mut grăia și vedea*”²².

III

O, viclenie a diavolului! A astupat diavolul cele două căi prin care omul acela avea să creadă: și vederea și auzul! Dar Hristos pe amîndouă i le-a deschis.

„*Și se mirau mulțimile zicînd: „Nu cumva Acesta este Fiul lui David?” Iar fariseii spuneau: „Acesta nu scoate pe demoni decît cu Beelzebul, căpetenia demonilor*”²³.

Ce lucru mare spuseseră mulțimile! Totuși fariseii nici aceasta nu o sufereau. Așa după cum am spus mai înainte, pe ei îi pișcă totdeauna binefacerile făcute oamenilor de Hristos și nimic nu-i întristează atît cît mîntuirea oamenilor. Și doar Domnul Se îndepărtase ca să le dea prilej să pună capăt răutății lor. Dar iarăși s-a aprins răutatea lor, pentru că iarăși Domnul a făcut un bine. Se revoltaseră mai mult decît demonul! Acela a ieșit din trupul omului, a plecat, a luat-o la fugă, fără să rostească ceva; fariseii însă încercau cînd să-L ucidă, cînd să-L defaime! Dar pentru că nu izbuteau, îi vătămau slava.

Așa²⁴ este invidia! Nu este păcat mai rău decît invidia. Desfrînatul chiar dacă simte oarecare plăcere, săvîrșește păcatul în scurtă vreme; invidiosul însă se chinuie și se pedepsește pe sine însuși înaintea celui invidiat, iar păcatul lui nu încetează niciodată, ci lucrează neconținut. După cum porcul se bucură de mocirlă, iar diavolul de vătămarea noastră, tot așa și invidiosul se bucură de răul semenului său. Atunci se liniștește și răsuflă ușurat, cînd peste semenul său a venit un necaz sau o

22. Matei 12, 22.

23. Matei 12, 23-24.

24. De aici începe partea morală: *Despre invidie. Cuvînt foarte folositor.*

rușine; socotește nenorocirile altora propriile sale bucurii, iar fericirea și bunăstarea altora, propria sa nenorocire. Nu urmărește să aibă el bucurie, ci semenul său să aibă necazuri și scîrbe. Nu merită, oare, să lovești cu pietre și să stîlcești în bătăi pe acești oameni ca pe cîinii turbați, ca pe diavolii afurișiți și ca pe iele? După cum unii gîndaci se hrănesc cu murdărie omenească, tot așa și invidioșii se hrănesc cu nenorocirile altora; sînt dușmanii și vrăjmașii oamenilor. Celorlalți oameni le e milă cînd se junghie un animal; dar tu, invidiosule, devii fiară, tremuri, te îngălbenești la față cînd vezi că unui om îi merge bine. Poate fi o nebunie mai cumplită decît aceasta? De aceea au putut desfrîinatele și vameșii să intre în împărăția cerurilor! Invidioșii erau înăuntru, dar au fost scoși afară. Că spune Hristos: „*Iar fiii împărăției vor fi scoși afară!*”²⁵. Desfrîinatele și vameșii s-au izbăvit de păcatele lor și au dobîndit ceea ce nicicînd nu se așteptau; invidioșii însă au pierdut și bunătațile pe care le aveau. Și pe bună dreptate. Că invidia face din om diavol; face din om demon sălbatic. Invidia a săvîrșit cel dintîi omor; invidia n-a mai cunoscut glasul sîngelui²⁶; invidia a pîngărit pămîntul; mai tîrziu invidia, deschizînd gura pămîntului, a înghițit și a omorît pe Datan, Core și Abiron și pe tot poporul acela²⁷.

Ar putea însă cineva să-mi spună că e ușor să critici invidia; ar trebui mai degrabă să vedem cum putem scăpa de această boală.

– Cum vom scăpa, dar, de acest păcat? Dacă ne vom gîndi că, după cum desfrînatului nu-i este îngăduit să intre în biserică, tot așa nici invidiosului; ba cu mult mai mult acestuia decît aceluia. Acum însă noi nici nu socotim invidia păcat. De aceea nici nu ne sinchisim. Dacă însă am ajunge să ne dăm seama bine că invidia e un mare păcat, ne-am dezbrăca ușor de el. Plîngi deci și suspină! Bocește și roagă pe Dumnezeu! Fii încredințat că ești stăpînit de un greu păcat și pocăiește-te! Dacă gîndești așa, scapi repede de boală.

– Dar cine nu știe că invidia este un păcat?

– Toată lumea o știe! Dar nu toți au despre invidie aceeași părere proastă ca despre desfrînare și adulter. Pe cine l-a muștrat conștiința cînd a invidiat? Cine a rugat pe Dumnezeu pentru acest păcat, ca Dumnezeu să-i fie milostiv? Nimeni, niciodată! Dar dacă postește și dă săracului cîțiva bănuți și e invidios, oricît de invidios ar fi, nu socotește că a făcut un mare păcat, deși este stăpînit de cea mai grozavă patimă. Din ce pricină a ajuns Cain atît de rău? Din ce pricină Isav? Din ce pricină copiii

25. Matei 8, 12.

26. Fac. 4, 2–8.

27. Num. 16, 1–35.

lui Laban? Din ce pricină fiii lui Iacov? Din ce pricină Core, Datan și Abiron? Din ce pricină Maria, sora lui Moise? Din ce pricină Aaron? Din ce pricină însuși diavolul? Din pricina invidiei!

IV

Pe lângă acestea mai gîndește-te și la aceea că tu, cu invidia ta, nu faci rău celui pe care-l invidiezi, ci ție îți înlîgi sabia în tine însuși. Cu ce l-a vătămat Cain pe Abel? Nu l-a trimis oare, fără să vrea, pe Abel mai repede în împărăția cerurilor, iar asupra lui a adus nenumărate nenorociri. Cu ce l-a vătămat Isav pe Iacov? Nu l-a îmbogățit, oare, pe Iacov și l-a făcut să se bucure de mii de bunătăți, iar el a pierdut casa părintească și a rătăcit în pămînt străin după ce l-a invidiat? Ce rău i-au făcut lui Iosif copiii lui Iacov cînd au împins invidia lor pînă la omor? N-au suferit ei, oare, de foame și n-au ajuns în primejdie de moarte, iar Iosif a ajuns împăratul întregului Egipt? Cu cît invidiezi mai mult, cu atît îi faci mai mare bine celui invidiat. Dumnezeu rînduiește așa lucrurile. Cînd vede pe cel nevinovat nedreptățit, îl înalță și mai mult, îl face și mai strălucitor, iar pe tine te pedepsește. Dacă Dumnezeu nu lasă nepedepsiți pe cei care se bucură de nenorocirile dușmanilor – „*Nu te bucura de căderea dușmanilor tăi*, zice Scriptura, *ca nu cumva să te vadă Dumnezeu și să nu-I plăci Lui*”²⁸ –, cu atît mai mult pe cei care invidiază pe cei care nu le-au făcut nici un rău. Să tăiem deci fiara cea cu multe capete. Că invidia are multe chipuri. Dacă cel care iubește pe cel care-l iubește nu face nimic mai mult decît vameșul²⁹, unde se va găsi cel care urăște pe cel care nu i-a făcut nici un rău? Cum va scăpa de iad cînd este mai rău decît păgîinii? De aceea mă doare cumplit inima, că noi, care am primit poruncă să imităm pe îngeri, dar, mai bine spus, pe Stăpînul îngerilor, imităm pe diavol! Multă este invidia chiar în biserică! Dar invidia ne stăpînește mai mult pe noi clericii decît pe credincioși. Din pricina aceasta trebuie să ne vorbim noi clericii nouă înșine. Spune-mi, pentru ce invidiezi pe semenul tău? Pentru că-l vezi încărcat de onoruri și vorbit de bine? Dar nu te gîndești cît rău aduc onorurile celor care nu sînt cu luare aminte asupra lor? Îi împing spre slava deșartă, spre mîndrie, spre îngîmfare, spre dispreț; îi fac mai trîndavi; pe lângă toate acestea onorurile se vestejesc repede. Și ceea ce-i mai cumplit e că păcatele pe care le nasc onorurile rămîn veșnice, pe cînd plăcerea apare și dispăre. Spune-mi: pentru acestea îl invidiezi?

– Dar clericul cu o funcție înaltă, îmi poți spune, face tot ce vrea: pedepsește pe dușmani și face bine celor ce-l lingușesc; are mare putere.

28. *Prov.* 24, 17–18.

29. *Matei* 5, 46.

- Cuvintele acestea pornesc din gura unor oameni îndrăgostiți de cele din lume, din gura unor oameni lipiți de pământ. Pe omul duhovnicesc însă nimic nu-l poate mîhni. Ce rău poate să-i facă? Își va pierde funcția? Și ce-i cu asta? Dacă a pierdut-o pe drept, este spre folosul său; că nimic nu supără pe Dumnezeu ca a fi preot fără să meriți. Dacă a pierdut-o pe nedrept, atunci osînda se îndreaptă spre cel ce l-a depus din treaptă, nu spre el; că acela care suferă o nedreptate și o suportă cu bărbăție dobîndește prin asta mai mare îndrăznire înaintea lui Dumnezeu. Să nu urmărim, dar, să avem funcții înalte, să fim înconjurați de onoruri și putere, ci să fim virtuoși și filozofi. Funcțiile înalte împing de multe ori la fapte care nu-s pe placul lui Dumnezeu. Trebuie să ai suflet tare, ca să îndeplinești o funcție înaltă așa cum trebuie. Cel care nu are o astfel de funcție filozofează vrînd-nevrînd; cel care are o funcție înaltă însă pățește ceea ce ar păți un bărbat care ar trăi la un loc cu o fată plăcută la chip și frumoasă, dar care ar fi primit poruncă să nu se uite la ea, fără a fi pedepsit. Așa e și puterea. De aceea pe mulți funcția înaltă i-a făcut chiar fără voia lor să înjure, i-a scos din fire, le-a luat frîul limbii, le-a deschis ușa gurii; sufletul lor, purtat ca de vînt, scufundă corabia în cel mai mare adînc de păcate. Pe un om înconjurat de atît de mari primejdii îl admiri? Un astfel de om spui că merită imitat? Ce nebunie! În afară de cele ce ți-am spus, mai gîndește-te cîți dușmani, cîți pîrși, cîți lingușitori nu-l înconjoară! Spune-mi, merită un astfel de om să fie socotit fericit? Cine o poate spune?

- Dar este lăudat de mulțime un om cu o astfel de funcție!

- Și ce importanță are? Nu poporul este dumnezeul în fața căruia trebuie să dea socoteală! Cînd vorbești de popor, vorbești de alte piedici, greutăți și primejdii. Laudele poporului, cu cît îl fac mai strălucitor, cu atît îi măresc și mai mult primejdiile, grijile și tristețile. Un om ca acesta nu poate deloc să răsufle sau să se odihnească; atît de cumplit stăpîn are! Și pentru ce vorbesc de odihnă și de răsufflare? Chiar de-ar face mii de fapte bune, unul ca acesta cu greu va intra în împărăția cerurilor. Că nimic nu pierde atîta pe un om cît slava de la oameni? Îl face laș, rău, lingușitor, fățarnic. Pentru ce fariseii spuneau că Hristos are demon? Nu pentru că doreau slavă de la oameni? Pentru ce mulțimile aveau o părere dreaptă despre El? Nu pentru că nu erau stăpîniți de această boală? Nimic, nimic nu ne face atît de nelegiuîți și de nebuni ca umbletul după slava de la oameni? Și nimic nu ne face atît de prețuiți și de tari ca disprețul pe care-l aruncăm acestei slave! De aceea omul cu o funcție înaltă trebuie să aibă un suflet foarte tare, ca să poată ține piept unui iureș atît de mare și unui vînt atît de puternic. Cînd îi merge bine se pune pe el înaintea tuturor; cînd i se schimbă soarta, vrea să se ascundă sub pământ. Patima, dorința de slavă, îl copleșește; ea îi este și iad și rai.

V

Spune-mi, merită invidiați astfel de oameni? Nu merită, oare, mai degrabă să-i plîngi și să-i jelești? Este clar oricui. Pizmuind pe un om înconjurat de slava de la oameni, te asemeni cu unul care, uitîndu-se la un altul legat, biciuit și sfișiat de fiare nenumărate, i-ar pizmui rănile și loviturile. Tot atîtea legături și tot atîția stăpîni are cîți oameni are și mulțimea. Și ceea ce-i mai cumplit e că fiecare din acești oameni are o altă părere, că toți îl judecă după cum îi taie capul, fără nici o cercetare și aprobă părerea unuia și a altuia. Nu-i, oare, mai cumplit acest lucru decît furia valurilor, decît furia furtunii? Pe un om care umblă după slava lumii îl încîntă ușor plăcerea slavei, dar tot atît de ușor îi și pleacă la pămînt capul. Totdeauna e în mijlocul furtunii; niciodată pe vreme bună! Înainte de a ieși în public ca să-și țină discursul, tremură și se zbate; după ce se întoarce acasă sau moare de tristețe sau se bucură peste măsură; iar bucuria aceasta e mai cumplită decît tristețea. Că bucuria este un rău tot atît de mare ca și tristețea se vede din urmările pe care le are bucuria asupra sufletului: îl face ușuratic, mîndru, disprețuitor. Despre adevărul spuselor mele te poate încredința viața bărbaților din vechime. Cînd era bun David? Cînd se bucura sau cînd era strîmtorat? Cînd erau buni iudeii? Cînd suspinau și chemau pe Dumnezeu sau cînd se bucurau în pustie și se închinau vițelului? De aceea și Solomon, cel care a știut mai bine decît toți ce este bucuria, spune: „*Mai bine este să te duci într-o casă în care se jelește, decît într-o casă în care se rîde*”³⁰. De aceea și Hristos pe unii îi fericește, zicînd: „*Fericiți cei ce plîng*”³¹, iar pe ceilalți îi nefericește: „*Vai vouă celor ce rîdeți, că veți plînge!*”³² Și pe bună dreptate. Sufletul, cînd huzurește, devine mai ușuratic, mai trîndav; cînd însă e întristat, se smerește, se cumînțește, scapă de tot roiul de păcate, are gînduri mai înalte, ajunge mai puternic.

Știind toate acestea, să fugim de slava ce ne-o dă lumea și de bucuria născută din ea, ca să dobîndim slava cea adevărată și veșnică, de care facă Dumnezeu ca noi toți să avem parte, cu harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea în vecii vecilor, Amin.

30. Ecl. 7, 3.

31. Matei 5, 4.

32. Luca 6, 25.

OMILIA XLI

**«Iar Iisus, cunoscînd gîndurile lor, le-a zis:
„Orice împărăție dezbinată în sine se va pustii;
și orice cetate sau casă dezbinată în sine nu va dăinui.
Și dacă satana scoate pe stana, s-a dezbinat în sine.
Deci cum va dăinui împărăția lui?»¹**

I

Fariseii îi aduseseră și învinuirea că scoate demonii cu Beelzebul². Hristos însă nu i-a ținut îndată de rău, ci le-a dat prilej ca din mai multe minuni să-I cunoască puterea, iar din învățătura Sa să cunoască măreția Lui. Dar pentru că fariseii stăruiau, spunînd mereu aceleași lucruri, Hristos îi mustră. Le arată Dumnezeirea Sa, în primul rînd dîndu-le pe față gîndurile lor ascunse, iar în al doilea rînd, izgonind cu ușurință demonii.

Învinuirea adusă de farisei lui Hristos era cu totul nerușinată. Dar, după cum spuneam mai înainte, invidia nu urmărește ce să spună, ci numai să spună. Cu toate acestea nici așa Hristos nu i-a disprețuit, ci Se apără cu blîndețea proprie Lui, ca să ne învețe să fim blînzi cu dușmanii noștri. Dacă dușmanii noștri ne acuză de lucruri de care habar n-avem, care n-au nici un temei, să nu ne înfuriem, să nu ne tulburăm, ci să le cerem socoteală cu toată blîndețea. Lucrul acesta l-a făcut mai cu seamă Hristos, dîndu-le cea mai puternică dovadă că spusele lor erau minciuni. Un om care are demon nu se poartă cu atîta blîndețe; un om care are demon nu cunoaște gîndurile ascunse ale oamenilor. Fariseii nici nu îndrăzniseră să dea pe față învinuirea pe care o aduceau Domnului, ci o răsuceau în mintea lor și din pricină că o bănuială ca aceasta era prea nerușinată, și din pricină că se temeau de mulțime. Hristos însă le arată că le cunoaște gîndurile; nu-i învinuiește și nici nu le dezvăluie răutatea în auzul tuturor, ci le dă răspunsul cuvenit, lăsînd pe seama conștiinței fiecăruia mustrarea gîndurilor lor. Hristos urmărea un singur lucru numai: să fie de folos păcătoșilor, nu să dezvăluie păcatele lor înaintea lumii. Nimic nu-L împiedica, dacă ar fi voit, să-Și lungească cuvîntul, să-i facă pe farisei de rîs și, pe lîngă aceasta, să-i mai și pedepsească foarte

1. Matei 12, 25-26.

2. Matei 12, 24.

aspru. Totuși le lasă pe toate acestea la o parte și urmărește un singur lucru; să nu-i îndârjească mai mult, ci să-i facă mai blînzi, mai capabili de îndreptare.

Cum Se apără Hristos? Nu cu Sfînta Scriptură – nici n-ar fi dat atenție cuvintelor Scripturii, ci dimpotrivă chiar le-ar fi răstălmăcit –, ci cu fapte din viața cea de toate zilele. „Orice împărăție, spune El, *dezbinată în sine, nu va dăinui; iar cetatea și casa, dacă se împart, iute se prăbușesc*”. Într-adevăr nu aduc atîta pagubă și stricăciune războaiele cît războaiele civile. Așa se întîmplă și cu trupurile și cu orice lucru. Hristos însă aduce deocamdată ca exemplu cazurile cele mai cunoscute. Într-adevăr, ce este mai puternic pe pămînt decît împărăția? Nimic! Și cu toate acestea și ea piere din pricina răscoalelor.

– Dacă într-o împărăție mulțimea intereselor este pricina dezbinărilor, poți spune asta despre o cetate, despre o casă? aș putea fi întrebat.

– Fie că e vorba de o împărăție, de o cetate sau de o casă, dezbinarea are același rezultat: pieirea.

Cu alte cuvinte Hristos spune așa: „Dacă Eu am demon și cu el scot pe demoni, înseamnă că este dezbinare și luptă între demoni, înseamnă că se scoală unii împotriva altora; iar dacă se scoală unii împotriva altora, puterea lor a pierit, s-a dus. „Că dacă satana scoate pe satana, s-a dezbinat în sine”; – n-a spus: „Scoate pe demoni”, ca să arate cît de mare înțelegere este între ei – iar dacă s-a dezbinat a ajuns mai slab și e pierdut; iar dacă e pierdut, cum mai poate scoate pe celălalt?”

Ai văzut cît de ridicolă le e învinuirea, cît de mare prostia și contradicția lor? Nu se poate susține că satana și împărățește și scoate în același timp și pe demoni și că domnește tocmai pentru pricina pentru care ar trebui să cadă.

Acesta este primul răspuns dat de Hristos fariseilor. După acesta, al doilea. În acesta vorbește de ucenici. Totdeauna Hristos spulbera obiecțiile fariseilor nu numai într-un chip, ci în două și trei chipuri. Vrea să le închidă gura lor nerușinată. Așa a făcut și cînd a desființat sîmbăta; a dat ca exemplu pe David, pe preoți și mărturia care spune: „Milă voiesc, iar nu jertfă”³, precum și pricina instituirii sîmbetei, că a spus: „Sîmbăta a fost făcută pentru om, și nu omul pentru sîmbătă”⁴. Același lucru îl face și acum. După primul răspuns, dă un al doilea răspuns, mai clar decît cel dintîi. Și le spune:

„Dacă Eu scot demoni cu Beelzebul, fiii voștri cu cine-i scot?”⁵

3. Osea 6, 6.

4. Marcu 2, 27.

5. Matei 12, 26.

II

Vezi-I și aici bunătatea lui Hristos! Că n-a spus: „Ucenicii Mei”, nici „Apostolii Mei *cu cine-i scot?*”, ci: „*fiii voștri cu cine-i scot?*”, pentru ca, dacă fariseii ar voi să se întoarcă la aceeași noblețe a apostolilor, să aibă, datorită acestor cuvinte ale lui Hristos, prilej de întoarcere; dar dacă vor rămîne încăpățînați și vor stărui în gîndurile lor să nu mai poată avea nici o scuză. Cuvintele lui Hristos au acest înțeles: „Fiii voștri, adică apostolii, cu cine scot pe demoni?”. Că apostolii scosese ră pe demoni pentru că luaseră puterea aceea de la Hristos. Dar pe apostoli fariseii nu i-au învinuit deloc, că ei nu luptau împotriva scoaterii demonilor, ci numai împotriva lui Hristos. Hristos deci, voind să arate că spusele lor pornesc numai din invidie, le vorbește de apostoli. „Dacă Eu așa scot pe demoni, le spune El, apoi cu mult mai mult apostolii, care au luat această putere de la Mine! Și totuși apostolilor Mei nu le-ai adus această învinuire! Cum, dar, Mă învinuiți pe Mine, autorul faptelor săvîrșite de ei, iar pe ei nu-i învinuiți. Fapta aceasta a voastră nu vă va scăpa de osîndă, ci vă va face osînda și mai cumplită”. De aceea Hristos a și adăugat:

„*Pentru aceasta ei vor fi judecătorii voștri*”⁶.

„Pentru că apostolii sînt din neamul vostru, le spune Hristos, pentru că au scos și ei demoni, pentru că au crezut în Mine și M-au ascultat, este lămurit că vă vor osîndi pe voi care ați lucrat și ați grăit împotriva Mea”.

„*Iar dacă Eu cu Duhul lui Dumnezeu scot demonii, atunci a ajuns la voi împărăția lui Dumnezeu*”⁷.

– Ce înseamnă: „*împărăția*”?

– Venirea Mea, răspunde Domnul.

Uită-te, că iarăși îi atrage spre El; le vorbește frumos, caută să-i facă să-L cunoască și le arată că ei luptă împotriva binelui lor și împotriva mîntuirii lor. „Ar trebui să vă bucurați și să săltați, le spune Domnul, că am venit să vă dăruiesc bunătățile acelea mari și nespuse, cîntate de mult de profeți, că a venit timpul fericirii voastre! Dar voi faceți cu totul dimpotrivă; nu numai că nu primiți aceste bunătăți, dar le mai și defăimați și născociți vinovății neîntemeiate.

Evangelistul Matei spune: „*Dacă Eu cu Duhul lui Dumnezeu, scot demonii*”; iar evangelistul Luca spune: „*Dacă Eu cu degetul lui Dumnezeu, scot demonii*”⁸, prin aceste cuvinte Domnul vrea să arate că scoaterea demonilor este lucrarea unei puteri foarte mari și nu a unui har oarecare. Hristos deci conchide și spune: „dacă lucrurile stau așa,

6. Matei 12, 27.

7. Matei 12, 28.

8. Luca 11, 20.

atunci Fiul lui Dumnezeu a venit". N-o spune pe față, ci pe ocolite. Și ca să nu le fie fariseilor greu cuvîntul acesta îl lasă să se înțeleagă spunînd: „*Deci a ajuns la voi împărăția lui Dumnezeu*”. Ai văzut covîrșitoarea Lui înțelepciune! A arătat venirea Lui cea strălucitoare, tocmai prin învinuirile pe care fariseii I le aduceau. Apoi, ca să-i atragă la El n-a spus numai atît: „*A ajuns împărăția*”, ci: „*A ajuns la voi*”, ca și cum le-ar fi spus: „*Au ajuns la voi bunătățile! Pentru ce sînteți împotriva propriului vostru bine? Pentru ce duceți război propriei voastre mîntuiri? Acesta este timpul despre care de demult au prezis profeții; acesta este semnul venirii cîntate de ei; acestea se săvîrșesc prin putere dumnezeiască. Că se săvîrșesc aceste fapte o știți și voi; și că se săvîrșesc prin putere dumnezeiască, o strigă faptele. Nici nu este cu putință ca satana să fie mai puternic acum, ci neapărat slab. Iar cine este slab nu poate, ca și cînd ar fi tare, să scoată pe demonul cel tare*”. Hristos a grăit așa ca să arate puterea dragostei și slăbiciunea dezbinării și certei. De aceea, cu timp și fără timp, Hristos îi îndeamnă la dragoste pe ucenici Săi și le spune că diavolul face totul ca să surpe dragostea.

După ce a dat al doilea răspuns, îl dă și pe al treilea, grăind așa:

„*Cum poate cineva să intre în casa celui tare și lucrurile lui să le jefuiască, dacă nu va lega întîi pe cel tare și atunci să-i jefuiască lucrurile lui?*”

Din cele spuse s-a văzut că satana nu poate scoate pe satana. Și o știe toată lumea că nu poate fi scos nici altfel, dacă nu-l biruie mai întîi. Ce rezultă de aici? Ceea ce a spus și mai înainte; dar acum o spune cu mai multă strălucire. Cu alte cuvinte Domnul spune așa: „*Departa de Mine de a Mă folosi de diavol ca de un aliat! Îi duc război, îl pun în lanțuri! Dovada? I-am jefuit lucrurile lui!*” Vezi că s-a dovedit contrariul de ce încercau să meșteșugească fariseii? Aceia voiau să arate că nu scoate dracii cu puterea Lui, ci cu puterea lui Beelzebul. Hristos însă le arată că scoate nu numai pe demoni, ci că-l are legat, datorită mării Sale puteri, chiar pe șeful demonilor, pe Beelzebul; și că pe acela l-a biruit înainte de demoni cu puterea Sa. Și se vede lucrul acesta din cele petrecute. Dacă Beelzebul este șeful demonilor, iar demonii îi sînt supuși, cum ar fi cu putință ca demonii să fie alungați atîta vreme cît satana, cît Beelzebul, nu-i nici învins, nici supus?

Mie mi se pare că aceste cuvinte ale lui Hristos au în ele și o profeție, anume că nu numai demonii sînt „*lucrurile*” diavolului, ci și oamenii care fac faptele diavolului. Domnul a rostit aceste cuvinte pentru a arăta că El nu scoate numai demoni, ci că alungă și toată rătăcirea din lume, că

surpă toată vrăjitoria diavolului și că face fără putere pe toate cele ale lui. Hristos n-a spus: „Va lua”, ci: „*Va jefui*”, arătînd că va face aceasta cu putere de Stăpîn.

III

Hristos nu-l numește pe satana puternic pentru că ar fi prin fire puternic – să nu fie! –, ci pentru a arăta tirania lui de mai înainte, dobîndită datorită trîndăviei noastre.

„*Cel care nu-i cu Mine împotriva Mea este; și cel care nu adună cu Mine risipește*”¹⁰.

Iată și al patrulea răspuns.

„Ce vreau Eu? întrebă Hristos. Vreau să aduc pe oameni la Dumnezeu, să-i învăț virtutea, să le vestesc împărăția cerurilor! Ce vor demonii și diavolul? Cele potrivnice acestora. Deci cum este cu puțință să lucreze împreună cu Mine cel care nu adună cu Mine, cel care nu-i cu Mine? Dar pentru ce spun să lucreze împreună cu Mine? Dimpotrivă, dorința lui este de a risipi cele ale Mele. Cum e cu puțință, dar, ca satana, care nu numai că nu lucrează împreună cu Mine, ci și risipește pe cele ale mele, să arate atîta unire cu Mine încît să scoată demonii cu Mine?”

Se poate prea bine presupune că Hristos a spus aceste cuvinte nu numai despre diavol, ci și despre Sine, că și El este împotriva diavolului și împrăștie pe cele ale diavolului.

Dar m-ar putea întreba cineva:

- Cum este „*împotriva Mea cel care nu-i cu Mine*”?
- „Prin aceea că nu adună cu Mine!”, răspunde Hristos.

Iar dacă acest lucru este adevărat, apoi cu atît mai mult cel care-i împotriva lui Hristos. Dacă cel care nu lucrează împreună cu Hristos este dușman al lui Hristos, cu atît mai mult cel care duce război împotriva lui Hristos.

Hristos a spus toate aceste cuvinte ca să arate că dușmănia Lui față de diavol este mare și nespusă. Spune-mi, dacă ar trebui să duci război împotriva cuiva și cineva n-ar vrea să-ți dea ajutor, prin însuși acest fapt n-ar fi el împotriva ta?

Dacă în altă parte Hristos a spus apostolilor: „*Cel ce nu este împotriva voastră este pentru voi*”¹¹, apoi aceste cuvinte nu sînt potrivnice celor spuse mai înainte. Într-un loc a arătat că acela este împotriva lor, în celălalt loc a arătat că este numai în parte cu ei, ca răspuns la cuvintele apostolilor: „*în numele Tău scoate demoni*”¹².

10. Matei 12, 30.

11. Luca 9, 50.

12. Luca 9, 49.

După părerea mea, Hristos în aceste cuvinte S-a gândit și la iudei, punîndu-i împreună cu diavolul. Că și iudeii erau împotriva lui Hristos și împrăștiau ce aduna El.

Că S-a gândit și la ei, a arătat-o grăind așa:

„Pentru aceasta zic vouă, că orice păcat și defăimare se va ierta oamenilor”¹³.

După ce Domnul a terminat cu apărarea, după ce a răspuns obiecțiilor fariseilor și după ce le-a dovedit că se obrăznicesc în zadar, îi înfricoșează. Că pentru sfătuirea și îndreptarea oamenilor nu-i nevoie numai de apărarea învățăturilor și de darul de a convinge pe ascultători, ci și de amenințare, așa cum a făcut Hristos în toate împrejurările cînd a legiuit și a sfătuit.

Se pare însă că cele spuse de Hristos sînt tare neclare; dar dacă ne uităm cu luare aminte la ele, înțelegerea lor este ușoară.

Să ascultăm, dar, bine aceste cuvinte. Hristos spune:

„Orice păcat și defăimare se va ierta oamenilor; dar defăimarea Duhului nu se va ierta lor. Și celui care va zice cuvînt împotriva Fiului Omului i se va ierta lui; dar celui care va zice cuvînt împotriva Duhului Sfînt nu i se va ierta lui nici în veacul acesta, nici în cel ce va să fie”¹⁴.

– Ce vrea să spună Domnul prin aceste cuvinte?

– „Multe ați spus împotriva Mea! zice El. Că sînt un înșelător, că sînt împotriva lui Dumnezeu. Vă iert acestea, dacă vă pocăiți, și nu vă pedepsesc. Dar defăimarea Duhului nu se va ierta nici acelor care se pocăiesc”.

– Cum e cu puțință asta? Că a fost iertat și acest păcat celor ce s-au pocăit. Mulți din cei care au defăimat au crezut mai tîrziu și toate păcatele li s-au iertat. Ce înțeles au, dar, cele spuse? Că dintre toate păcatele acesta singur nu se poate ierta? Pentru ce oare?

– Pentru că despre Hristos iudeii nu știau cine este, dar despre Duhul aflaseră de multă vreme. Tot ce-au grăit profeții au grăit prin Duhul Sfînt; toți cei din Vechiul Testament aveau o idee foarte clară despre Duhul Sfînt.

Înțelesul cuvintelor lui Hristos este deci acesta: „Fie! spune El. Puteți păcătui față de Mine, din pricina trupului cu care sînt îmbrăcat; dar nu puteți spune și de Duhul Sfînt: „Nu-L cunoaștem!”. De aceea defăimarea voastră nu vă va fi iertată și veți fi pedepsiți și aici și dincolo”. – Mulți au fost pedepsiți numai aici; de pildă, desfrînatul din Corint¹⁵ și corintenii

13. Matei 12, 31.

14. Matei 12, 31-32.

15. I Cor. 2, 6.

care s-au împărtășit cu nevrednicie cu dumnezeieștile taine¹⁶. – „Dar voi, continuă Hristos, veți fi pedepsiți și pe lumea aceasta și pe cealaltă. Vă iert toată defăimarea adusă Mie înainte de răstignire! Vă iert chiar răstignirea! Numai pentru necredința voastră nu veți fi pedepsiți!” – Că nici cei care au crezut înainte de răstignire nu aveau o credință totdeauna deplină. Înainte de patimi Hristos porunca să nu-L faci nimănui cunoscut; iar în timpul răstignirii a spus că le-a iertat lor păcatul acesta – ”Dar cele ce ai spus despre Duhul Sfânt, acelea nu vor avea iertare!”.

Că Domnul S-a gândit la defăimările aduse Lui înainte de răstignire se vede din cuvintele pe care le-a adăugat: „*Celui care va zice cuvânt împotriva Fiului Omului, se va ierta lui; dar celui care va zice cuvânt împotriva Sfântului Duh, nu i se va ierta lui*”.

– Pentru ce?

– „Pentru că Duhul Sfânt vă este cunoscut, spune Hristos, pentru că ai păcătuit față de fapte evidente. Chiar dacă spunei că pe Mine nu Mă cunoașteți, dar nu puteți spune că nu cunoașteți pe Sfântul Duh, că scoaterea demonilor și tămăduirile sînt lucrarea Sfântului Duh. Deci nu M-ai ocărit numai pe Mine, ci și pe Duhul cel Sfânt. De aceea osînda voastră este de neînlăturat și aici și dincolo.

Unii oameni vor fi osîndiți și aici și dincolo; alții numai aici; unii numai dincolo, alții nici aici, nici dincolo. Aici și dincolo, ca iudeii – că au fost pedepsiți și aici, cînd au îndurat acele nemaiauzite suferințe la căderea Ierusalimului; și îndură și dincolo cea mai cumplită pedeapsă –, ca locuitorii Sodomei și mulți alții. Numai dincolo, ca bogatul care se pîrjolea în iad și nu era stăpîn nici pe o picătură de apă; numai aici, ca desfrînatul din Corint; dar nici aici nici dincolo, ca apostolii, ca profeții, ca fericitul Iov; că suferințele lor nu erau osîndă, ci lupte și încercări.

IV

Să ne sîrguim¹⁷, dar, să facem parte din aceștia din urmă! Dacă nu din aceștia, atunci cel puțin din cei care-și spală aici păcatele. Înfricoșător este scaunul acela de judecată, osînda de neînlăturat, iar chinul de nesuferit. Dacă vrei să nu fii pedepsit nici aici, judecă-te singur, cere-ți singur socoteală de faptele tale! Ascultă ce spune Pavel: „*Dacă ne-am judeca pe noi înșine, n-am mai fi judecați*”¹⁸. Dacă faci asta și mergi înainte pe acest drum, vei dobîndi și cununa.

– Dar cum să mă pedepsesc pe mine însumi? m-ai putea întreba.

– Plîngi, suspină cu amar, smerește-te, chinuiește-te, adu-ți aminte de păcatele tale, unul cîte unul. Nu mic mijloc de pedepsire a sufletului

16. I Cor. 11, 18–32.

17. De aici începe partea morală: *Trebuie să facem fapte potrivnice păcatelor, de vrem să fim învredniciți de împărăția cerurilor.*

18. I Cor. 11, 31.

este acesta. Dacă ai ajuns la zdrobirea inimii, atunci știi că prin aceasta mai cu seamă se pedepsește sufletul. Dacă ți-ai adus aminte de păcatele tale, atunci știi câtă durere se naște de aici. De aceea Dumnezeu dă uneia astfel de pocăințe ca răsplată îndreptățirea, spunind: „*Spune tu mai întâi păcatele tale, ca să te îndreptezi!*”¹⁹ Nu-i puțin lucru pentru îndreptarea ta adunarea în minte a tuturor păcatelor tale, întoarcerea lor și pe o parte și pe alta, după felul lor, și trecerea lor pe dinaintea ochilor tăi. Cel care face lucrul acesta ajunge la o atît de mare zdrobire de inimă, că socotește că nici nu merită să mai trăiască. Iar cel care a ajuns la această socoteală va fi mai moale ca ceara. Nu-mi vorbi mie numai de desfrînare, nici de adulter, nici de păcate recunoscute de toată lumea ca păcate, ci adună în mintea ta uneltirile tale ascunse: calomniile, grăirile de rău, deșertăciunile, pizmuirile tale și toate păcatele la fel cu acestea! Că și pentru aceste păcate nu vei suferi mică pedeapsă! Cel care ocărăște se duce în iad²⁰; bețivul nu are parte de împărăția cerurilor²¹; cel care nu iubește pe aproapele său supără atît de mult pe Dumnezeu, că nici mucenicia nu-i este de vreun folos²²; cel care nu poartă grijă de ai săi s-a lepădat de credință²³; cel care disprețuiește pe săraci este aruncat în foc²⁴. Nu socoti, dar, mici aceste păcate, ci adună-le pe toate și scrie-le ca într-o carte. Dacă le scrii tu, Dumnezeu ți le șterge, după cum dacă tu ne le scrii, Dumnezeu ți le și scrie și te și pedepsește. Este, dar, cu mult mai bine ca păcatele noastre să fie scrise de noi și să ne fie șterse sus, decît, dimpotrivă, ca noi să le uităm, iar Dumnezeu să ni le pună înaintea ochilor noștri în ziua cea înfricoșătoare. Așadar, ca să nu se întîmple asta, să trecem pe dinaintea conștiinței noastre cu toată luarea aminte toate păcatele noastre și vom vedea atunci că sîntem vinovați de multe păcate. Cine nu-i lipsit de lăcomie? Să nu-mi vorbești mie de o lăcomie măsurată, ci gîndește-te că și pentru această mică lăcomie vom fi pedepsiți. Și pocăiește-te! Cine nu ocărăște? Dar și ocara te aruncă în iad²⁵. Cine n-a vorbit de rău în ascuns pe semenul său? Dar și vorbitul de rău te lipsește de împărăția cerurilor. Cine nu s-a mîndrit? Dar și omul mîndru este mai necurat decît toți. Cine nu s-a uitat cu ochi pofticioși? Dar și acesta a săvîrșit adulter²⁶. Cine nu s-a miniat pe fratele său în zadar? Dar și acesta este vinovat sinedriului²⁷. Cine n-a jurat? Dar și jurămîntul este de la cel rău²⁸. Cine

19. *Isaia* 43, 26.

20. *Matei* 5, 22.

21. *I Cor.* 6, 10.

22. *I Cor.* 13, 13.

23. *I Tim.* 5, 8.

24. *Luca* 16, 22-31.

25. *Matei* 5, 22.

26. *Matei* 5, 28.

27. *Matei* 5, 22.

28. *Matei* 5, 34-37.

n-a jurat strîmb? Dar și jurămîntul strîmb e mai mult decît de la cel rău. Cine n-a slujit lui mamona? Dar și acesta a căzut din adevărata robie, cea întru Hristos²⁹. Pot să numesc și alte păcate mai multe ca acestea; dar sînt de ajuns și acestea și îndestulătoare să ducă la pocăința pe un om care nu are inima de piatră și nu-i cu totul nesimțit. Dacă fiecare din aceste păcate aruncă în iad, ce nu vor face adunate toate la un loc?

– Atunci cum ne mai putem mîntui? mă poți întreba.

– Dacă vei întrebuința pentru fiecare păcat doctoria potrivnică păcatului : milostenia, rugăciunile, căința, pocăința, smerenia, inima zdrobită, disprețuirea averilor. Dumnezeu a pus nenumărate căi de mîntuire dacă vrem să luăm aminte.

Să luăm, dar, aminte și cu toate doctoriile acestea să ne curățim rănilile făcînd milostenii, lăsînd ura ce o purtăm celor ce ne-au supărat, mulțumind lui Dumnezeu pentru toate, postînd după putere, rugîndu-ne cu inimă curată și să nu ne facem prieteni cu bogăția cea nedreaptă³⁰. Așa vom putea dobîndi și iertarea păcatelor noastre și vom dobîndi și bunătățile făgăduite, de care face Dumnezeu ca noi toți să ne învrednicim cu harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea în vecii vecilor, Amin.

29. Matei 6, 24.

30. Luca 16, 9.

**„Sau faceți pomul bun și rodul lui bun;
sau faceți pomul rău și rodul lui rău;
că din rod se cunoaște pomul”¹.**

I

Hristos îi rușinează iarăși pe farisei în alt chip; nu Se mărginește la mustrările de mai înainte. Și nu face lucrul acesta ca să scape El de învinuire – erau de ajuns cele spuse mai înainte –, ci ca pe ei să-i îndrepte.

Cu alte cuvinte, Domnul le spune așa: „Nici unul din voi n-a reproșat celor pe care i-am vindecat că n-ar fi fost vindecați și nici n-a spus că e un lucru rău ca oamenii să fie scăpați de demoni”. Oricât de nerușinați ar fi fost fariseii, totuși n-ar fi putut spune aceasta, pentru că ei nu criticau faptele săvârșite de Domnul, ci huleau pe Domnul, pe Cel Care le săvârșea. Lucrul acesta arată că învinuirea lor era și împotriva dreptei rațiuni, și împotriva ordinii firești a lucrurilor. Iar a urzi niște învinuiri ca acestea, care sînt împotriva bunului simț, înseamnă a fi de o nerușinare fără margini, în afară de faptul că mai faci și rău.

Dar uită-te că Hristos nu dorește să se certe cu fariseii! Nu le-a spus: „Faceți pomul bun, pentru că și rodul este bun”, ci le închide cu desăvîrșire gura și le arată și blîndețea Lui și nerușinarea lor, spunîndu-le: „Dacă vreți să-Mi criticați faptele Mele, nu vă opresc. Numai criticați-le cu dreaptă judecată și fără să vă contraziceți!” Așa avea să fie dată pe față răutatea fariseilor și mai lămurit, pentru că îndrăzniseră să critice niște fapte evidente. „Răutatea voastră este fără rost, le spune Hristos, iar spusele voastre se contrazic. Felul pomului se cunoaște după rod, și nu rodul după pom. Voi însă faceți contrariul. Chiar dacă pomul face rodul, totuși rodul ne spune de ce fel e pomul. Și ar fi fost firesc ca voi sau să criticați și faptele Mele și pe Mine, Cel Ce le-am săvîrșit, sau să nu Mă criticați, dacă-Mi lăudați faptele. Așa, însă, voi faceți cu totul contrariul. Neputînd critica faptele, fructul adică, criticați pomul, numindu-Mă îndrăcit. Iar aceasta este curată nebunie”. Hristos spune și acum ceea ce spusese mai înainte, că pomul bun nu poate să facă fructe rele și nici pomul rău, fructe bune. Deci învinuirile fariseilor sînt cu totul contrare logicii și naturii.

Apoi Domnul, pentru că n-a vorbit de El, ci de Duhul Sfânt, îi mustră cu asprime, zicindu-le:

„Pui de viperă, cum puteţi grăi cele bune, răi fiind?”²

Prin aceste cuvinte Domnul îi şi ţine de rău pe farisei, dar şi demonstrează prin ei cele spuse pînă acum.

„Iată, le spune Hristos, voi nu puteţi face roduri bune, pentru că sînteţi pomi rai. Aşadar nu mă minunez că graiţi aşa. Aţi fost crescuţi rau, sînteţi copiii unor stramoşi rai şi aveţi sufletul rău”.

Uita-te ce acuzaţii precise le aduce! Sînt fara scăpare. N-a spus: „Cum puteţi să vorbiţi cele bune, cînd sînteţi pui de viperă?”, ci le zice: „Cum puteţi grăi cele bune, fiind răi?”. I-a numit pui de viperă pentru că se laudau cu strămoşii lor. Arătîndu-le că de aici n-au nici un cîştig, le-a smuls înrudirea cu Avraam şi le dă alţi stramoşi, pe măsura năravurilor lor, viperele! I-a lipsit de strălucirea numelui lui Avraam.

„Că din prisosul inimii grăieşte gura”³.

Aici Hristos arată iarăşi Dumnezeuzeirea Sa, care cunoaşte cele ascunse; mai arată că oamenii vor fi pedepsiţi nu numai pentru cuvintele lor, ci şi pentru gîndurile lor rele şi că El, ca Dumnezeu, le cunoaşte. Totodată Domnul mai spune că e cu putinţă ca şi oamenii să cunoască în oarecare măsură gîndurile altor oameni: că e firesc ca atunci cînd răutatea nu mai poate fi stăpînită înăuntrul sufletului să izbucnească în afară prin cuvintele rostite cu gura. Deci cînd auzi pe un om spunînd cuvinte rele, nu socoti că numai atîta răutate are în el cît o arată cuvintele, ci gîndeşte-te că izvorul e cu mult mai mare. Răutatea rostită cu cuvîntul e numai prisosul răutăţii dinăuntru.

Ai văzut cît de aspru i-a mustrat pe farisei? Dacă cuvintele lor sînt atît de rele şi sînt născute din voinţa diavolului, gîndeşte-te cît de rea e rădăcina şi izvorul acestor cuvinte! E şi firesc să fie aşa; că limba, de multe ori, se ruşinează şi nu varsă toată răutatea; inima însă, neavînd nici un martor, zămisleşte fără teamă oricîte rele vrea; că de Dumnezeu nu se sinchiseşte. Aşadar, întrucît cuvintele sînt rostite înaintea tuturor şi cercetate de oameni, iar gîndurile inimii ascunse, de aceea răutatea limbii e mai mică, iar a inimii mai mare. Cînd mulţimea gîndurilor interioare ajunge nespus de mare, atunci tainele inimii ies afară cu mult zgomot. După cum cei ce varsă la început se silesc să-şi ţină înlăuntru sucurile care le dau asalt, dar cînd sînt biruiţi scot pe gură multă murdărie, tot aşa şi oamenii care au în inimile lor gînduri rele şi vorbesc de rău pe semenii lor.

2. Matei 12, 34.

3. Matei 12, 34.

„Omul cel bun din comoara cea bună scoate pe cele bune, iar omul rău din comoara cea rea scoate pe cele rele”⁴.

II

„Să nu socotiți, spune Hristos, că lucrul acesta se întâmplă numai cînd e vorba de răutate, ci și cînd e vorba de bunătate. Bunătatea dinăuntru unui om e mai mare decît o arată cuvintele”.

Cu aceste cuvinte Domnul a arătat că trebuie să-i socotim pe farisei mai răi decît îi arată cuvintele, iar pe El mai bun de cum Il arată spusele Sale. Prin „comoară” Domnul vrea să arate mulțimea gîndurilor inimii.

Apoi le mărește iarăși frica și le spune: „Să nu socotiți că totul se mărginește la asta și la osînda oamenilor! Nu! Toți cei care nutresc astfel de gînduri rele vor primi cea mai cumplită pedeapsă”. Și n-a spus: „Voi”, că voia să dea învățătura aceasta întregului neam omenesc; dar, în același timp, voia și să-Și îndulcescă cuvintele Sale.

„Dar vă zic vouă că pentru orice cuvînt deșert, pe care îl vor rosti oamenii, vor da seamă în ziua judecării”⁵.

Prin „cuvînt deșert” se înțelege cuvîntul care nu corespunde faptelor: minciuna, calomnia. Unii tîlcuitori spun că prin „cuvînt deșert” se înțelege un cuvînt grăit fără rost, de pildă cuvintele care dau naștere la rîs nesăbuit sau cuvintele de rușine, nerușinate și nepotrivite.

„Că din cuvintele tale te vei îndrepta și din cuvintele tale te vei osîndi”⁶.

Ai văzut că tribunalul nu e aspru? Că pedepsele sînt ușoare? Judecătorul nu-ți va hotărî osînda întemeiat pe cuvintele pe care altul le-a spus despre tine, ci pe cuvintele pe care tu însuți le-ai grăit. Iar aceasta este cea mai desăvîrșită dreptate. Tu ești stăpîn și să le spui și să nu le spui.

Așadar, nu trebuie să se neliniștească și să tremure cei vorbiți de rău, ci cei care vorbesc de rău. Nu sînt siliți să se dezvinovățească cei vorbiți de rău de cuvintele rele pe care le-au auzit, ci cei care vorbesc de rău, pentru cuvintele pe care le-au vorbit. Pe aceștia îi amenință toată priemejdia. Trebuie să fie deci fără grijă cei vorbiți de rău; nu vor fi trași la răspundere pentru cuvintele rele spuse de alții! Trebuie să se neliniștească și să tremure cei care vorbesc de rău, pentru că ei vor fi tîrșiți în fața înfricoșătoarei judecări pentru cele ce au grăit. Aceasta e o cursă a diavolului; că păcatul acesta al vorbitului de rău nu are nici o plăcere, ci

4. Matei 12, 35.

5. Matei 12, 36.

6. Matei 12, 37.

numai paguba. Omul care vorbește de rău strânge în sufletul său comoară rea. Dacă omul care are în el un germen de boală se îmbolnăvește el mai întâi, cu mult mai mult cel care strânge în el însuși răutatea, care e mai amară decât orice germen de boală, va suferi cele mai grele chinuri, pentru că își bagă în suflet o cumplită boală. Și se vede aceasta din cele ce scoate pe gură. Dacă pe ceilalți îi supără atâtea vorbele lui, cu mult mai mult supără sufletul care le zamislește. Cel care vorbește de rău pe altul se pierde pe el însuși mai întâi, după cum cel care calcă pe foc se frige, cel care se izbește de oțel se vaiașă, iar cel care lovește într-un cui singerează. Dar cel care știe să sufere cu curaj nedreptatea este oțel, cui și foc, pe cînd cel care pune la cale și săvîrșește nedreptatea este mai slab decât lutul. Așadar nu e rău să fii nedreptățit, ci e rău să nedreptățești și să nu știi să înduri nedreptatea. Cîte nedreptăți n-a îndurat David? Cîte nedreptăți n-a făcut Saul? Și cine a ajuns mai puternic și mai fericit? Cine a ajuns mai de plîns și mai de jeli? Nu, oare, Saul, cel care a nedreptățit? Uită-te! Saul i-a făgăduit lui David că dacă va răpune pe Goliat îl va face ginere și-i va da cu dragă inimă pe fiica sa de soție⁷. David a răpus pe Goliat, dar Saul nu s-a ținut de cuvînt; nu numai că nu i-a dat pe fiica lui, dar căuta să-l și omoare. Și cine a ajuns mai strălucit? Nu era, oare, Saul strîns de gît de tristețe și de demonul cel viclean, iar David strălucea mai mult decât soarele prin victoriile sale și prin dragostea lui de Dumnezeu? Iarăși, cînd femeile cîntau spre slava lui David⁸, n-a fost Saul sufocat de invidie, iar David, care a suferit totul în tăcere, a cucerit pe toți și i-a legat strîns de el? Dar cînd l-a avut în mîină pe Saul și nu i-a făcut nimic⁹, cine a fost iarăși fericit și cine a fost ticălos? Cine a fost mai slab și cine a fost mai puternic? Nu David, care nu s-a răzbunat pe Saul nici cînd avea dreptul să se răzbune? Și pe bună dreptate! De ce? Și Saul avea de aliat și ajutor ostași înarmați, pe cînd David, dreptatea mai puternică decât mii de ostași. De aceea lui David, deși fusese prigonit pe nedrept de Saul, nici nu i-a trecut prin minte să-l omoare, cu toate că avea tot dreptul să o facă. Știa din cele petrecute mai înainte că nu săvîrșirea răului te face mai puternic, ci suferirea răului. Ce poți spune de Iacov? N-a fost, oare, nedreptățit de Laban? N-a îndurat rele de la el? Dar cine a fost mai puternic? Laban, care avîndu-l în mîini pe Iacov nu îndrăznea să-l atingă, ci se temea și tremura, sau Iacov, care, fără arme, fără ostași, ajunsese pentru Laban mai de temut decât mii de împărați?

7. *I Regi* capitolele 17 și 8.

8. *I Regi* 18, 7.

9. *I Regi* 24, 1-8.

III

Dar ca să vă dau și o altă dovadă mai puternică decît cele spuse, voi vorbi tot de David, dar despre faptele lui contrare celor amintite mai înainte. Cînd a suferit nedreptatea a fost puternic; cînd a săvîrșit nedreptatea a fost mai slab decît toți. I-a făcut rău lui Urie și s-a schimbat rînduiala. Slăbiciunea a trecut de partea celui care a făcut răul, iar puterea, de partea celui ce a suferit răul. Urie, mort fiind, a răvășit casa lui David; David, împărat și viu, n-a avut nici o putere, iar Urie, numai general și ucis, a întors pe dos toată viața lui David¹⁰.

Vreți să vă fac în alt chip mai clare spusele mele? Să cercetăm și pe cei care se răzbună chiar cînd au dreptate. Știe toată lumea că aceia care fac rău sînt mai ticăloși decît toți ticăloșii, pentru că poartă război propriului lor suflet.

– Dar cine s-a răzbunat pe bună dreptate și a aprins nenumărate rele și a adus asupra sa necazuri și dureri?

– Ioab, generalul lui David¹¹. El a aprins și războiul și a suferit și o mulțime de rele. Nu s-ar fi întîmplat nimic dacă Ioab ar fi știut să filozofeze.

Să fugim, dar, de acest păcat! Să nu facem rău semenului nostru nici cu cuvîntul, nici cu fapta. Hristos n-a spus: „Dacă-l vei vorbi de rău și-l vei duce în fața judecării”, ci atît: „Dacă-l vei vorbi de rău chiar în tine însuși, și atunci vei primi cea mai cumplită pedeapsă”. Chiar dacă este adevărat ceea ce spui, chiar dacă le spui fiind convins de adevărul spuselor tale, și atunci vei fi pedepsit! Dumnezeu te va pedepsi nu pentru cele săvîrșite de cel grăit de rău, ci pentru cele ce tu le-ai grăit despre el! Că „*din cuvintele tale te vei osîndi*”, a spus Hristos. N-ai auzit că și fariseul, cînd a vorbit de rău pe vameș, a spus adevărul, a vorbit de păcate cunoscute de toată lumea, n-a dat la iveală păcatele tănuite ale vameșului și totuși a primit cea mai mare pedeapsă¹²? Dacă nu trebuie să judecăm și să osîndim păcatele altora, pe care le știe toată lumea, cu mult mai mult păcatele de care nu sîntem siguri. Păcătosul are Judecătorul său. Nu răpi, dar, dreptul de judecată al Unuia-Născut! Lui Îi este rezervat scaunul de judecată. Vrei să judeci și tu? Ai și tu un scaun de judecată, care îți aduce mult cîștig și nici o pagubă. Ia-ți conștiința ta judecător! Adu înaintea ei toate păcatele tale. Cercetează¹³ toate păcatele sufletului tău, cere-i amănunțită socoteală și spune-i: „Pentru ce ai îndrăznit să faci cutare și cutare păcat?” Iar dacă nu vrea să-ți judece păcatele tale și le judecă pe ale altora, grăiește-i așa: „Nu te judec pentru păcatele altora! Nu pentru

10. *II Regi* 12, 11–14.

11. *II Regi* 3, 21–39.

12. De aici începe partea morală: *Despre lăcomie și nedreptate. Cel ce face nedreptate este mai păgubit decît cel nedreptățit.*

13. *Luca* 18, 10–14.

acelea te-am chemat să te dezvinovățești! Ce te privește pe tine dacă altul este păcătos? Te întreb pe tine: Pentru ce ai săvârșit cutare și cutare păcat? Apără-te pe tine, nu acuza pe altul! Uită-te la păcatele tale, nu la ale altora!” Chinuie-ți cu astfel de întrebări neconținut sufletul! Iar dacă nu are nimic de spus, dacă îi este rușine să le spună, snopește-l în băți, ca pe o slujnică mândră și desfrînată. Așază în fiecare zi înaintea ta acest scaun de judecată! Zugrăvește în fața minții tale rîul cel de foc, viermele cel neadormit și toate celelalte chinuri din iad! Nu-ți lăsa sufletul să facă cîrdășie cu diavolul! Nu-i îngădui sufletului tău să-ți spună cu nerușinare: „Diavolul a venit la mine, el a uneltit împotriva mea, el m-a ispitit!”, ci grăiește-i așa: „Dacă tu nu vrei, toate uneltirile diavolului sînt de prisos!” Dacă-ți spune iarăși: „Sînt îmbrăcat cu trup, am pe mine carne, locuiesc în lume, trăiesc pe pămînt!”, răspunde-i: „Toate acestea sînt scuze și pre-texte! Și cutare are carne, este trăitor în lume și locuitor pe pămînt și totuși face fapte vrednice de laudă! Și tu, cînd faci o faptă bună, o faci tot îmbrăcat în trup!” Dacă se supără cînd îi vorbești așa, nu-ți lua mîna de pe el, că nu moare dacă-l bați, ci-l izbăvești de moarte. Dacă-ți spune iarăși: „Cutare m-a supărat!”, răspunde-i: „Tu însă poți să nu te superi! De multe ori ți-ai stăpînit mînia!” Dacă îți spune iarăși: „Frumusețea cutărei femeii mă face să-mi zboare mereu gîndul la ea!”, răspunde-i: „Poți să te stăpînești!” Dă-i pilde pe cei care au biruit ispita, dă-i pildă pe cea dintîi femeie care n-a scăpat de pedeapsă, deși a spus: „Șar-pele m-a amăgit”¹⁴.

IV

Cînd îți cercetezi așa păcatele tale, să nu fie nimeni de față, să nu te tulbure nimeni! După cum judecătorii cînd dau sentința stau după o per-dea, tot așa și tu, în loc de perdea, caută timp și loc liniștit. Cînd te scoli de la masă după ce ai cinat și te duci să te culci, judecă-ți faptele tale. Aceasta-i timpul cel mai potrivit. Iar loc este patul și camera de culcare. Aceasta a poruncit-o și profetul, cînd a spus: „*Căiți-vă de cele ce ați grăit în inimile voastre în așternuturile voastre!*”¹⁵ Pedepsește-ți cumplit sufletul pentru mici păcate, ca să nu săvîrșești păcate mari. Dacă faci lucrul acesta în fiecare zi, vei sta cu îndrăznire în fața celui înfricoșător scaun de judecată. Așa a ajuns Pavel curat. Pentru aceea și spunea: „*Dacă ne-am judeca pe noi înșine, n-am mai fi judecați!*”¹⁶. Așa curățea Iov păcatele fiilor săi¹⁷. Dacă aducea jertfă pentru păcatele lor neștiute, cu atît mai mult le cerea

14. Fac. 3, 13.

15. Ps. 4, 4.

16. I Cor. 11, 31.

17. Ion 1, 5.

socoteală pentru cele știute. Dar noi nu facem așa, ci cu totul dimpotrivă. Abia ne-am băgat sub așternut că și începem să ne gândim la cele lumești. Unii bagă în sufletul lor gânduri rușinoase, alții se gândesc la banii dați cu camătă, la afaceri și la treburi vremelnice. Când avem o fată o pazim cu toată strășnicia; dar ceea ce ne este mai de preț decît fata noastră, sufletul, pe acesta îl lăsăm să se desfrîneze, să se pîngărească și-l împuiem cu mii și mii de gânduri rele. Dacă dragostea de averi, dragostea de petreceri, dragostea de trupuri frumoase, dacă dragostea de răzbunare sau oricare altă dragoste păcătoasă vrea să intre în sufletul nostru. îi deschidem largi ușile sufletului, o atragem înăuntru, o chemăm și-i dăm toată libertatea să se așeze înăuntrul nostru. Ce poate fi mai groaznic ca a lăsa să fie pîngărit ceea ce este mai de preț în noi, sufletul, de atîtea păcate și pînă întru atîta să se desfăteze de ele pînă ce se satură? Dar păcatele n-au niciodată sațiu! De aceea păcatele te părăsesc numai atunci cînd te ia somnul. Dar, mai bine spus, nici atunci, că și visele și vedeniile din somn îți aduc înainte aceleași păcate! Din pricina asta și cînd se face ziuă săvîrșim de multe ori tocmai faptele pe care le-am trăit în vis. Nu lași să-ți intre un pic de praf în ochi, dar nici nu te uiți că în suflet intră atîtea și tirăște după el povara unor atît de mari păcate! Cînd vom mai putea scoate din sufletul nostru această murdărie pe care o depunem în fiecare zi? Cînd vom tăia spinii? Cînd vom semăna semințele cele bune? Nu știi că a venit timpul secerișului? Și noi nici n-am desfumat pămîntul! Ce vom spune dacă vine Lucrătorul și ne întreabă ce am făcut? Ce-I vom răspunde? Că nu ne-a dat nimeni semințe? Dar eu în fiecare zi am aruncat semințele! Că n-a tăiat nimeni spinii? Dar eu în fiecare zi am ascuțit cazmaua! Că nevoile vieții ne-au copleșit? Dar pentru ce nu te-ai răstignit pe tine lumii!¹⁸. Dacă cel care a dat talantul înapoi a fost numit „*slugă vicleană*”¹⁹, nu pentru că nu l-a dat înapoi, ci pentru că n-a adus doi în loc de unul, apoi gîndește-te ce ne vor auzi urechile cînd noi am și stricat talantul pe care l-am primit! Dacă acela a fost legat și aruncat acolo unde este scrîșnetul dinților²⁰, ce vom păți noi, care amînăm de la o zi la alta, care pregetăm, deși mii și mii de fapte ne îndeamnă spre virtute? Care fapt de pe lumea asta nu-i în stare să te îndemne spre virtute? Nu vezi cît de trecător e traiul pe pămînt? Nu vezi cît de puțin ești sigur de ziua de mîine? Nu vezi cît te obosești pentru lucrurile de pe lumea aceasta? Nu vezi cîtă sudoare? Săvîrșești, oare, virtutea cu osteneala, iar păcatul, fără osteneală? Nu! Ei

18. Gal. 6. 14.

19. Matei 25. 26.

20. Matei 25. 30.

bine, dacă și pentru virtute și pentru păcat trebuie să te ostenești, pentru ce nu vrei să te ostenești pentru virtute, care îți aduce mare câștig? Dar, mai bine spus, sînt virtuți care nu cer nici o osteneală. Ce oboseală cere să nu vorbești de rău, să nu minți, să nu te juri, să lași ura ce o porți semenu-lui tău? Nici o oboseală! Dimpotrivă, săvîrșirea acestor păcate cere obo-seală și aduce peste tine multe griji. Ce cuvînt de apărare mai putem avea noi, ce iertare, cînd nu facem nici aceste fapte bune care nu ne costă nici un pic de oboseală? De aici se vede că noi din lene și trîndăvie nu facem nici acele fapte bune care nu ne cer vreo osteneală.

Gîndindu-ne, dar, la toate acestea, să fugim de păcat și să îmbrăți-șăm virtutea, ca să avem parte și de bunătățile cele de aici, și de cele vii-toare, cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea în vecii vecilor, Amin.

OMILIA XLIII

« Atunci I-au răspuns unii din cărturari și farisei, zicînd: Învățătorule, vrem să vedem de la Tine semn!”

Iar El răspunzînd a zis:

„Neam viclean și desfrînat cere semn, și semn nu i se va da decît semnul lui Iona proorocul»¹

I

Poate fi o prostie mai mare, poate fi o lipsă mai mare de credință decît prostia acestor cărturari și farisei, care, după atîtea minuni, Îi spun, ca și cum n-ar fi făcut nici una: „Vrem să vedem de la Tine semn!”?

– Pentru ce grăiau așa?

– Ca să-L atace iarăși. Pentru că Hristos le astupase gura și le legase limba lor nerușinată o dată, de două ori și de mai multe ori, ei vin iarăși la fațtă. De aceea s-a minunat și evanghelistul, că a spus: „Atunci I-au răspuns unii din cărturari, cerîndu-I semn”².

– Cînd atunci?

– Cînd se cuvenea ca fariseii și cărturarii să se plece înaintea lui Hristos, să-L admire, să se minuneze și să I se închine; tocmai atunci nu s-au depărtat de viclenia lor. De cîtă linguseală și ironie nu sînt pline cuvintele lor? Nădăjduiau că așa Îl atrag de partea lor! Dar ei cînd Îl ocărăsc, cînd Îl linguesc, cînd Îl numesc îndrăcit, cînd Învățător. Și o faptă și alta pornește tot din sufletul lor viclean, deși spusele sînt potrivnice unele altora. De aceea și Domnul îi muștră cu asprime. Cînd fariseii Îi vorbeau cu asprime și Îl ocărau, Domnul le vorbea cu blîndețe: cînd însă Îl linguseau, le grăiește muștrător și cu multă tărie, arătîndu-le că este mai presus și de minie, și de linguseală. Nici nu izbucnește în minie cînd cineva se poartă rău cu El, și nici nu se înmoaie cînd Îl lingusește cineva.

Uită-mi-le că și atunci cînd Hristos îi ocărăște, propriu-zis nu-i ocărăște, ci le arată cît de răi și de vicleni sînt. Căci ce le spune Domnul? „Neam viclean și desfrînat cere semn”. Cu alte cuvinte Hristos le spune așa: „Ce e de mirare că vă purtați așa cu Mine, pe Care deocamdată nu Ma cunoașteți, cînd v-ați purtat așa și cu Tatăl Meu, despre Care știți atît

1. Matei 12, 38-39.

2. Marcu 3, 11.

de multe lucruri? L-ați părăsit pe Tatăl Meu și ați alergat la demoni, atrăgînd la ei și pe alți desfrînați”. Profetul Iezechiel tot așa îi ocăra continuu³. Domnul a spus aceste cuvinte ca să le arate fariseilor că este un acord desăvîrșit între El și Tatăl. Voia să le arate că purtarea lor nu se deosebește de purtarea strămoșilor lor; voia să le descopere gîndurile lor ascunse și să le arate că din fățarie și ca dușmani cereau semn. I-a numit „*neam viclean*”, pentru că totdeauna au fost nerecunoscători față de binefăcătorii lor, pentru că ajungeau mai răi cînd li se făcea bine. Iar acesta e semn de cea mai mare viclenie și răutate. I-a numit „*neam desfrînat*”, pentru a le arăta și necredința lor de mai înainte și cea de acum. Cu aceste cuvinte Hristos arată din nou egalitatea Sa cu Tatăl; că necredința în Hristos îi face desfrînați, așa cum desfrînați erau numiți cînd nu credeau în Tatăl.

– Apoi ce le mai spune, după ce i-a ocărît?

– „*Și semn nu i se va da, decît semnul lui Iona proorocul*”.

Iată că vorbește de pe acum despre învierea Sa și face să fie crezută, slujindu-Se de un simbol.

– Dar ce? Nu i s-a dat neamului acestuia semn? aș putea fi întrebare.

– Nu i s-a dat semn la cererea fariseilor! Hristos nu făcea semne ca să-i aducă la El pe farisei – că îi știa învîrtoșiți la inimă –, ci ca să-i îndrepte pe ceilalți. Sau acesta trebuie să fie răspunsul la întrebarea pusă, sau că nu vor primi un semn la fel ca acela. Că semn lor li s-a dat, cînd, prin pedepsirea lor, au cunoscut puterea lui Hristos.

Prin aceste cuvinte Hristos îi amenință acoperit oarecum, ca și cum le-ar spune: „V-am făcut mii și mii de binefaceri; nici una din aceste binefaceri nu v-a îndreptat spre Mine, nici n-ați voit să vă închinați puterii Mele. Dar veți cunoaște prin suferințele ce le veți îndura puterea Mea, cînd veți vedea Ierusalimul prăbușit la pămînt, cînd veți vedea zidurile lui dărîmate, cînd veți vedea templul numai ruine, cînd vă veți pierde patria și libertatea de mai înainte, cînd veți cutreiera iarăși pe întreaga față a pămîntului ca niște fugari, fără casă și fără patrie”. Toate acestea s-au întîmplat după răstignire. „Acestea vă vor fi vouă în loc de mari semne”. Și mare semn este că nenorocirile venite atunci peste iudei mai sînt încă și astăzi pe capul lor! Nenumărați oameni au încercat, dar nici unul n-a reușit să îndeparteze sentința pronunțată odată asupra lor. Dar Hristos nu le spune asta! Lasă ca timpul să facă clare cuvintele Sale. Deocamdată le vorbește despre învierea Sa, pe care aveau s-o cunoască bine prin suferințele pe care aveau să le îndure mai tîrziu.

„Că precum Iona, le spune Hristos, a fost în pîntecele chitului trei zile și trei nopți, tot așa va fi și Fiul Omului în inima pămîntului, trei zile și trei nopți”⁴

Nu le-a spus pe față că va învia. Ar fi rîs de El. A lăsat să se înțeleagă asta, pentru ca ei să creadă că Domnul știa mai înainte de învierea Sa. Că fariseii știau într-adevăr că Domnul va învia se vede de acolo că au spus lui Pilat: „Amăgitorul Acela a spus încă pe cînd era viu: „După trei zile voi învia”⁵, cu toate că ucenicii nu cunoșteau aceasta; că ei, înainte de înviere, erau mai nepricepuți decît fariseii; de aceea fariseii s-au și osîndit pe ei înșiși.

II

Vezi cît de precis vorbește Domnul de învierea Sa, deși face numai aluzie la ea? N-a spus: „în pămînt”, ci: „în inima pămîntului”, ca să arate și mormîntul și ca nimeni să nu spună că moartea a fost aparentă. A îngăduit să stea trei zile în mormînt, ca să dea adevărită că a murit. Moartea Lui nu este adevărită numai prin răstignirea pe cruce, nici numai prin faptul că toți au văzut că Și-a dat duhul, ci și prin timpul zilelor cît a stat în mormînt. Despre înviere aveau să dea mărturie toate evenimentele de mai tîrziu; dar moartea Sa pe cruce ar fi fost pusă la îndoială dacă n-ar fi fost atunci multe semne și minuni care să dea mărturie; iar dacă ar fi fost pusă la îndoială moartea pe cruce, s-ar fi pus la îndoială și învierea. Din pricina aceasta Domnul numește moartea Sa: „semn”. Dacă n-ar fi fost răstignit, n-ar fi fost dat semnul. De aceea citează simbolul, pe Iona, ca să fie crezut adevărul. Spune-mi, închipuire a fost șederea lui Iona în pîntecele chitului? N-o poți spune! Prin urmare n-a fost închipuire nici șederea lui Hristos în inima pămîntului. Că nu e cu puțință ca simbolul să fie adevăr, iar adevărul, închipuire. Pentru aceasta, pretutindeni vestim moartea Lui și la taina sfînteii euharistii și la botez și la toate celelalte. De aceea și Pavel strigă cu mare glas: „Mie să nu-mi fie a mă lăuda decît în crucea Domnului nostru Iisus Hristos”⁶. Din acestea se vede că aceia care împărtășesc părerile ereticului Marcion sînt fiii diavolului, că ei înlătură tot ceea ce Hristos a căutat să nu fie desființat; iar diavolul s-a sîrguit fel și chip să le desființeze, adică crucea și patimile Sale. Pentru aceasta a spus Domnul și în alt loc: „Stricați templul acesta și în trei zile îl voi ridica”⁷; și: „Vor fi zile cînd se va lua de la ei Mirele”⁸; iar acum: „Nu i se va da semn decît semnul lui Iona proorocul”. Prin aceste cuvinte Hristos arată

4. Matei 12, 40.

5. Matei 27, 3.

6. Gal. 6, 14.

7. Ioan 2, 19.

8. Matei 9, 15.

că va pătimi pentru ei, dar că ei nu vor câștiga nimic; aceasta a arătat-o și mai târziu. Și cu toate că Domnul știa aceasta, totuși a voit să moară! Atît de mare este purtarea Lui de grijă de oameni! Ca să nu socotești că iudeii se vor purta ca și ninivitenii, că se vor pocăi; ca să nu socotești că după cum cetatea ninivitenilor a fost scăpată de distrugere și după cum locuitorii ei s-au pocăit, tot așa se vor pocăi și iudeii după înviere, ascultă-L pe Domnul că le prevestește cu totul altă soartă. Că nu vor culege nici un rod, spre propriul lor bine, din moartea și patimile Domnului, ci vor suferi chinuri nemaiauzite, a arătat-o Hristos prin pilda cu demonul ieșit din om⁹. Deocamdată le spune că nu din vina Lui vor îndura mai târziu mari nenorociri; le arată că pe bună dreptate le vor suferi. Prin pilda cu demonul ieșit din om, Hristos înfățișează nenorocirile iudeilor și pustierea ce va veni peste ei; dar deocamdată le arată că pe bună dreptate le vor suferi pe toate acestea. Așa a făcut și pe vremea Vechiului Testament. Cînd avea să șteargă Sodoma de pe fața pămîntului, i-a spus mai înainte lui Avraam că nu din vina lui se întîmplă aceasta; i-a arătat cît de rară e virtutea în Sodoma, încît nu s-au găsit, în niște cetăți atît de mari, nici zece oameni care să fi ales calea virtuții¹⁰. Și cu Lot la fel; a pogorît foc din cer după ce i-a arătat lipsa de ospitalitate a sodomenilor și amorurile lor rușinoase. La fel a făcut și cînd a dat potopul pe pămînt. Prin fapte i-a arătat lui Noe că nu din vina lui trimite potopul pe pămînt¹¹; la fel și cu Iezechiel, cînd era în Babilon, l-a făcut să vadă nenorocirile Ierusalimului¹²; la fel și cu Ieremia, cînd i-a spus: „Nu te ruga pentru poporul acesta!”¹³, îi arată că nu el este de vină: „Oare nu vezi ce fac aceștia?”¹⁴. Și ceea ce a făcut totdeauna o face și acum.

– Ce spune Hristos?

– „Bărbații niniviteni se vor scula și vor osîndi neamul acesta, că s-au pocăit la predica lui Iona. Și iată mai mult decît Iona este aici!”¹⁵.

„Iona, spune Hristos, era rob, Eu Stăpîn; el a ieșit din chit, Eu am înviat din moarte; Iona a predicat pieirea, Eu am venit binevestind împărăția; ninivitenii au crezut fără vreo minune, Eu am făcut multe minuni; ninivitenii n-au auzit mai mult decît cuvintele lui Iona, Eu am predicat o filozofie care biruie orice filozofie; Iona a venit ca slujitor, Eu am venit fiind Însuși Stăpînul și Domnul universului. N-am venit amănîțînd, nici cerînd socoteală, ci aducînd iertare; ninivitenii erau niște

9. Matei 12, 43–45.

10. Fac. 18, 60–19, 28.

11. Fac. cap. 6 și 7.

12. Iez. cap. 5.

13. Ier. 7, 15.

14. Ier. 7, 16.

15. Matei 12, 41.

barbari, iudeii au ascultat cuvintele a nenumărați profeți; despre Iona nimeni n-a profețit; despre Mine, toți; iar faptele adevăresc cuvintele; Iona a luat-o la fugă, voind să plece, ca să nu fie batjocorit de niniviteni; Eu am venit știind că am să fiu răstignit și batjocorit; Iona n-a suferit să fie ocărit pentru cei mîntuiți; Eu am suferit moartea, și moartea cea mai rușinoasă, iar mai tîrziu am trimis pe alții; Iona era un străin, un om de alt neam, un necunoscut; Eu, înrudit cu ei după trup, cu aceeași strămoși ca și ei. Și s-ar putea aduce și alte multe puncte deosebitoare, dacă s-ar stăruii mai mult.

III

Dar Domnul nu se mărginește la atîta, ci adaugă și altă pildă zicînd:

„Împărăteasa de la miazăzi se va scula la judecată cu neamul acesta și-l va osîndi, că a venit de la marginile pămîntului ca să audă înțelepciunea lui Solomon. Și iată mai mult decît Solomon este aici”¹⁶.

Pilda cu împărăteasa de la miazăzi este mai puternică decît pilda cu Iona. Iona s-a dus la niniviteni; împărăteasa de la miazăzi n-a așteptat ca Solomon să vină la ea, ci ea s-a dus la el; era o femeie, o barbară, și într-o situație cu totul alta decît ninivitenii; nu o amenința nimic, nu o înfricoșa moartea, ci dorea numai să audă cuvinte înțelepte. Și iată aici este cineva mai mare decît Solomon! „Acolo, spune Domnul, a venit o femeie; aici am venit Eu; ea a venit de la marginile pămîntului; Eu străbat sate și orașe; Solomon i-a vorbit împărătesei despre pomi, despre copaci, vorbe care nu puteau să-i aducă mare folos celei ce se dusesse la el; Eu vorbesc de lucruri tainice și de taine prea înfricoșătoare”.

Așadar, după ce Hristos i-a osîndit pe cărturari și pe farisei, dovedindu-le în chip strălucit că au săvîrșit păcate de neiertat, că neascultarea lor se datorește nerecunoștinței lor, și nu slăbiciunii Dascălului; după ce a dovedit aceasta, printre altele și prin exemplele cu ninivitenii și cu împărăteasa de la miazăzi, le spune și osînda ce va veni peste ei; în chip ascuns, dar le-o spune. Mare frică le însuflă pilda pe care le-o dă:

„Cînd duhul necurat iese din om umblă prin locuri fără de apă, căutînd odihnă; și neaflînd, zice: „Mă voi întoarce în casa mea, de unde am ieșit; și venind o află goală, măturată și împodobită. Atunci se duce și ia cu sine alte șapte duhuri mai rele decît el și intrînd locuiește acolo; și ajung cele de pe urmă ale omului aceluia mai rele decît cele dintîi. Așa va fi și cu neamul acesta”¹⁷.

16. Matei 12, 42.

17. Matei 12, 43-45.

Prin aceste cuvinte, Hristos arată că vor suferi cele mai cumplite chinuri nu numai în veacul ce va să fie, ci și aici pe pământ. Pentru că le spusese: „*Bărbații niniviteni se vor scula la judecată și vor osîndi neamul acesta*”; ca nu cumva să disprețuiască osînda la gândul că va veni peste ei atît de tîrziu pedeapsa și din pricina asta să ajungă mai trîndavi, în pilda aceasta le spune că chiar pe lumea aceasta vor îndura grozave nenorociri. Profetul Osea tot așa îi amenința, spunîndu-le că vor fi ca „*profetul cel ieșit din minți, ca omul purtător de duh rău*”¹⁸, adică vor fi ca profeții cei mincinoși, ca cei nebuni, ca cei chinuți de duhurile cele necurate. Cînd Osea spune: „*Profetul cel ieșit din minți*” se gîndește la profetul cel mincinos, de pildă ghicitorii. Asta o spune și Hristos despre iudei, cînd le dă ca pildă pe omul cuprins de duhuri necurate; le spune că vor suferi cele mai cumplite chinuri. Ai văzut cum îi îndeamnă în toate chipurile să dea atenție cuvintelor Sale? Îi îndeamnă prin osînda ce o vor primi pe pământ, prin osînda de pe lumea cealaltă, prin oamenii cu nume bun, cum au fost ninivitenii și împărăteasa de la miazăzi, prin oamenii păcătoși, cum au fost cei din Tir și din Sodoma. Profeții făceau la fel. Le dădeau iudeilor ca pildă pe fiii lui Rehabin¹⁹, pe mireasa care nu uită podoaba și cingătoarea dată de mirele ei²⁰, pe boul care-și cunoaște stăpînul său și pe măgarul care știe ieslea²¹. Tot așa și Hristos, acum înfățișează prin pilda aceasta necunoștința lor, dar totodată le spune și pedeapsa ce-i așteaptă. așteaptă.

– Ce vrea să spună Domnul prin această pildă?

– „După cum îndrăciții, spune Hristos, se îmbolnăvesc și mai grozav dacă nu se îngrijesc după ce au scăpat de boală, tot așa se va întîmpla și cu voi. Erați stăpîniți de demoni mai înainte, cînd vă închinați idolilor, cînd junghiați demonilor pe fiii voștri, cînd vă purtați ca niște nebuni, totuși nu v-am părăsit, ci am scos din voi, prin profeți, demonul acela și în sfîrșit am venit Eu, voind să vă curățesc și mai mult. Dar pentru că nu vreți să dați ascultare cuvintelor Mele, ci ați ajuns și mai răi – că uciderea lui Hristos este o faptă cu mult mai grozavă și cu mult mai cumplită decît uciderea profeților –, de aceea veți îndura necazuri și mai cumplite decît înaintașii voștri, decît cele din Babilon și din Egipt, decît cele de pe timpul lui Antioh I”. Și într-adevăr nenorocirile venite peste ei pe timpul lui Vespasian și Tit au fost cu mult mai groaznice decît acestea. De aceea și spunea Domnul: „*Va fi necaz mare, cum n-a fost niciodată și nici nu va mai fi*”²².

18. Osea 9, 8.

19. Ier. 35, 14–19.

20. Ier. 2, 32.

21. Isaia 1, 3.

22. Matei 24, 21.

Pilda spusă de Hristos nu arată numai asta, ci și aceea că iudeii vor fi lipsiți de orice virtute și că prin lucrarea demonilor vor ajunge ușor pe mîna lor, mai mult decît pe timpul profeților. Pe vremea aceea, chiar dacă păcătuiau, dar mai erau printre ei și oameni virtuoși și mai era și purtarea de grijă a lui Dumnezeu și harul Duhului Sfînt, care avea grijă, îndrepta și împlinea pe toate. „Acum, spune Hristos, vor fi cu totul lipsiți și de această purtare de grijă, așa că virtutea va fi mai rară, nenorocirile mai mari, lucrarea demonilor mai tiranică”. Știți doar că chiar pe timpul nostru, cînd Iulian²³, cel ce a întrecut pe toți în necredință și a fost cuprins de furie drăcească împotriva noastră, iudeii au trecut de partea păgînilor și făceau tot ce era pe placul lor! Dacă iudeii s-au mai cumințit puțin, apoi s-au liniștit de frica împăraților. Că de n-ar fi frica asta, ar îndrăzni lucruri cu mult mai groaznice decît cele dinainte. Dar în toate celelalte răutăți, iudeii de acum îi întrec pe înaintașii lor: în șarlatanie, în vrăjitorie, în desfrînare. Nu se dau în lături nici de la alte fapte, deși sînt stăpîniți de un frîu atît de puternic, frica de împărați; de multe ori au pus la cale răskoale, s-au răzvrătit împotriva împăraților și au adus peste ei cele mai cumplite rele.

IV

Unde sînt cei care cer minuni? Să audă aceștia că e nevoie de inimă curată! Dacă n-ai inimă curată, minunile nu-ți sînt de nici un folos. Iată ninivitenii au crezut fără minuni; iudeii însă au ajuns mai răi, după atîtea minuni; s-au făcut pe ei înșiși locaș pentru nenumărați demoni și au atras asupra lor mii și mii de nenorociri. Și pe bună dreptate. Cînd ai scăpat de nenorociri și nu te cumințești, vei îndura nenorociri cu mult mai cumplite decît cele de mai înainte. De aceea a spus Hristos: „*demonul nu găsește odihnă*”, ca să arate că demonii cu uneltirile lor pun negreșit mîna pe omul care nu se cumințește. Și ar trebui să se cumințească pentru două pricini: prima, că a suferit mai înainte; a doua, pentru că a scăpat. Dar, mai bine spus, mai este și o a treia pricină: amenințarea că are să sufere ceva și mai rău; dar nici una din aceste pricini nu i-a făcut pe iudei mai buni.

Este timpul ca aceste cuvinte să nu fie spuse numai iudeilor, ci și nouă²⁴, care, după ce am fost luminați prin baia botezului, după ce am fost absolviți de păcatele de mai înainte, continuăm să săvîrșim aceleași păcate; mai cumplită va fi pedeapsa pentru aceste păcate după ce am fost eliberați de ele. Pentru aceea a și spus Hristos paralicului: „*Iată te-ai*

23. Iulian Apostatul (361-363), împărat bizantin.

24. De aici începe partea morală: *Nu trebuie să ne pierdem curajul și să ne neliniștim privind la trindavia altora; gîndul acesta este fără de folos.*

*făcut sănătos! De acum să nu mai greșești, ca să nu-ți fie ție ceva mai rău!*²⁵. Și i-a spus aceasta unui om care zăcuse treizeci și opt de ani.

– Dar ce chin poate fi mai mare decît acesta? aş putea fi întrebat.

– Da, pot fi chinuri și mai mari și mai cumplite. Să nu ni se întîmple să suferim cît putem suferi! Pedepsele pe care ni le poate da Dumnezeu sînt nesfîrșite, după cum nesfîrșită este și mila Lui și tot așa și minia Lui. Învinierea aceasta a adus-o Dumnezeu și Ierusalimului prin profetul Iezechiel, cînd a spus: „*Te-am văzut pătată de sînge și te-am spălat și te-am uns și ți s-a dus vestea de frumusețea ta! Dar iarăși ai făcut desfrinare cu vecinii tăi!*”²⁶. Din pricina asta Dumnezeu te amenință și mai cumplit cînd păcătuiești din nou. Și totuși nu te gîndi numai la pedeapsă! Gîndește-te și la nesfîrșita răbdare a lui Dumnezeu! De cîte ori nu săvîrșim aceleași păcate, și Dumnezeu încă ne rabdă! Dar să nu prindem curaj, ci să ne temem! Faraon, dacă s-ar fi învățat minte de la cea dintîi pedeapsă, n-ar mai fi suferit pe celelalte, nu s-ar fi înecat cu toată oastea lui în Marea Roșie. Grăiesc așa pentru că știu mulți oameni care vorbesc și acum ca și Faraon și zic: „Nu vreau să știu de Dumnezeu!” și-i pun pe cei de sub stăpînirea lor să calce lut și să facă cărămizi. Cîți oameni se îndură să ușureze munca oamenilor de sub stăpînirea lor, deși Dumnezeu le poruncește să pună capăt împilării? Și n-avem de trecut acum Marea Roșie, ci un ocean de foc; nu o mare ca Marea Roșie, nici numai atît de mare, ci cu mult mai mare și mai sălbatică; un ocean cu valuri de foc, un foc neîntîlnit pe pămînt, un foc înfricoșător, un adînc fără de fund cu flăcări neînchipuit de cumplite. Poți vedea cum focul aleargă pretutindeni ca o fiară sălbatică. Dacă focul acesta material de pe pămînt s-a năpustit ca o fiară din cuptorul Babilonului și i-a ars pe cei ce ședeau afară, ce nu va face focul celălalt, nematerial, celor peste care se va năpusti? Ascultă ce spun profeții despre ziua aceea: „*Ziua Domnului este nelipsită de mînie și plină de urgie*”²⁷. Nu va fi nimeni care să ne apere; nimeni care să ne scape; nicăieri chipul cel blînd și liniștit al lui Hristos. Ci, după cum cei osîndiți în mine, la muncă silnică, sînt dați pe mîna unor oameni fără de inimă și nu vād pe nici unul din cunoscuții lor, ci numai pe cei care-i păzesc, tot așa va fi și atunci; dar, mai bine spus, nu așa, ci chiar cu mult mai cumplit. Aici pe pămînt mai poți să faci o cerere de grație împăratului, îl mai poți ruga să-ți ridice osînda; dar acolo nu. Cei ce au intrat acolo nu mai scapă, ci rămîn acolo, se pîrjolesc și simt atîta durere cît nu se poate spune cu cuvîntul. Dacă nimeni nu poate să înfățișeze prin cuvinte durerile cumplite ale celor arși în foc, cu mult mai mult suferin-

25. Ioan 5, 14.

26. Iez. 16, 6, 9, 14, 26.

27. Isaia 13, 9.

țele pricinuite de focul de acolo. Aici pe pământ se termină totul într-o scurtă scurgere de timp; dincolo însă focul arde mereu și nu se mistuie ce se arde.

Ce vom face acolo? Că aceeași întrebare îmi pun și mie.

– Dacă tu, dascălul nostru, îți pui aceeași întrebare, m-ar putea întreba cineva, atunci ce să mai zic de mine? Ce e de mirare ca eu să fiu muncit în iad?

– Nu, vă rog, nimeni să nu umble după această mîngîiere. Asta nu-i o ușurare. Spune-mi: Nu era diavolul fără de trup? Nu era mai bun decît oamenii? Și cu toate acestea a păcătuit. Va avea mîngîiere vreun om că este pedepsit împreună cu diavolul? Deloc! Ce s-a întîmplat cu toți cei din Egipt? Nu vedeau pe conducătorii lor pedepsiți și fiecare casă îndoliată? Oare i-a ușurat lucrul acesta și i-a mîngîiat? Nu! Și se vede aceasta din cele ce-au făcut mai târziu. Biciuiți, ca de o flacăra, au tăbărit pe împărat și l-au silit să dea drumul evreilor. Ciudat e gîndul acesta de a socoti o mîngîiere că nu ești numai tu pedepsit, ci de a-ți spune: „Sînt și eu pedepsit ca toți ceilalți!”

Dar pentru ce trebuie să vorbesc de chinurile din iad? Gîndește-te la cei care suferă de podagră. Cînd îi chinuie cuțitele durerii, poți să le arăți mii de bolnavi cu suferințe mai mari decît ale lor, nici nu te bagă în seamă! Durerea lor e atît de puternică încît nu îngăduie minții să aibă o clipă de răgaz să se mai gîndească și la alții și să se mîngîie. Să nu ne hrănim, dar, cu aceste nădejdi zadarnice! Te poți mîngîia cu nenorocirile altora cînd e vorba de suferințele mici; dar cînd durerea e covîrșitoare, cînd toate cele dinăuntru tău sînt pline de tulburare, cînd sufletul nu mai poate să-și dea seama nici de el însuși, de unde mai poți culege mîngîiere?

V

Deci sînt de rîs și de batjocură toate aceste cuvinte; sînt basme de adormit copiii. Mîngîierea de care-mi vorbești poți s-o capeți cînd ai o supărare, o supărare mică, atunci cînd auzim că și cutare a pățit la fel. Dar sînt cazuri cînd nici supărarea nu ne-o mîngîie. Dacă deci suferințele altora n-au nici în aceste nuci supărări vreo putere, cu mult mai mult nu vor avea vreo putere cînd e vorba de dureri și chinuri nespuse, care atrag după ele scrișnetul dinților. Știu că vă supăr și vă întristez cu aceste cuvinte. Dar ce să fac? N-aș vrea să grăiesc așa! Aș vrea ca și eu și voi toți să îndrăgiți virtutea. Dar pentru că cei mai mulți dintre noi trăim în păcate, aș vrea să-mi dea cineva atîta putere ca să vă întristez cu adevărat și să ating sufletul ascultătorilor mei. Atunci aș găsi și eu liniște. Așa însă mă tem ca nu cumva unii ascultători să disprețuiască cuvintele mele, iar osînda să ajungă și mai mare din pricina nepăsării cu care sînt ascultat.

Dacă o slugă disprețuiește amenințarea stăpînului său, negreșit sluga nu rămîne nepedepsită, pentru că disprețul arătat stăpînului este o pricină de și mai mare pedeapsă.

De aceea vă rog să ne zdrobim inimile cînd auzim vorbindu-se de iad. Într-adevăr nimic nu este mai plăcut decît de a vorbi de iad, pentru că nimic nu-i mai amar decît chinurile din iad.

– Dar cum poate fi plăcut să aud vorbindu-mi-se de iad? m-ar putea întreba cineva.

– Pentru că este neplăcut să ajungi în iad! Pentru că aceste cuvinte, supărătoare în aparență, îndepărtează iadul de la noi și în locul lui ne dau o altă plăcere: ne schimbă sufletele, ne fac mai evlavioși, ne înalță mintea, ne înaripează gîndul, alungă atacul cel rău al poftelor, sînt doctorie. De aceea îngăduiți-mi ca, vorbindu-vă de iad, să vă vorbesc și de rușinea din iad. Că după cum ninivitenii vor osîndi atunci pe iudei, tot așa și pe noi ne vor osîndi mulți din cei care par acum cu mult mai prejos de noi. Să ne gîndim, dar, cît de mare va fi batjocura, cît de mare osînda. Să ne gîndim, cel puțin acum, să punem început și ușă de pocăință. Mie-mi spun aceste cuvinte, pe mine mă îndemn mai întîi! Să nu se supere deci nimeni că l-aș osîndi. Să apucăm pe calea cea strîmtă!²⁸ Pînă cînd petrecerile, pînă cînd chefurile? Nu ne-am săturat de trîndăveală, de rîs și de amînări? Pentru ce s-o luăm mereu de la început? Mereu masă, ghiftuală, lux, bani, moșii, case! Și care-i sfîrșitul? Moartea! Care-i sfîrșitul? Cenușă, pulbere, sicrie, viermi! Să începem, așadar, a altă viață! Să facem din pămînt cer! Să arătăm păgînilor, aici pe pămînt, de cîte bunătăți sînt lipsiți ei! Cînd vor vedea că noi ducem o viață virtuoasă, vor avea în față chipul împărăției cerurilor. Cînd vor vedea că sîntem blînzi, fără minie, fără pofte urîte, neinvidioși, nelacomî, cînd vor vedea că săvîrșim numai fapte bune, vor spune: „Dacă aici pe pămînt creștinii au ajuns îngeri, ce vor fi după ce vor pleca după lumea aceasta? Dacă aici pe pămînt, unde locuiesc ca niște străini, sînt atît de strălucitori, cum vor fi cînd vor ajunge în patria lor?” Așa și păgînii se vor face mai buni, iar cuvîntul credinței se va întinde nu mai puțin decît pe timpul apostolilor. Dacă apostolii au fost numai doisprezece și au întors la credință orașe și țări întregi, gîndește-te la ce înălțime va ajunge credința noastră, dacă toți am fi dascăli prin viața noastră virtuoasă! Nu îl atrage pe un păgîn la credință atît de mult un mort înviat cît un om care filozofează, un om virtuos. De un mort înviat se minunează, dar de la un om ca acesta cîștigă. Minunea a fost și a trecut; viața virtuoasă rămîne și lucrează continuu în sufletul lui. Să avem, dar, grijă de noi înșine, ca să cîștigăm și pe păgîni.

Nu-ți spun cuvinte grele de împlinit. Nu-ți spun: „Nu te căsătorești!”. Nu-ți spun: „Părăsește orașele! Nu te mai ocupa cu treburile publice!”. Dimpotrivă, îți spun: „Stai în mijlocul orașelor, ocupă-te cu treburile publice, dar fii virtuos!” Vreau ca cei care trăiesc în lume să fie mai virtuoși decât cei care populează munții.

– Pentru ce?

– Pentru că mai mult folos aduce un om virtuos care trăiește în lume, decât unul care trăiește în munți. Că „*nimeni nu aprinde făclie și o pune sub obroc*”²⁹. Pentru aceasta vreau ca toate lumînările să fie puse în sfeșnice, ca să facă lumină multă. Să aprindem deci această lumină, ca să scăpăm de rătăcire pe cei care stau în întuneric. Nu spune: „Am femeie, am copii, trebuie să am grijă de casă! Nu pot să mai fac și asta!” De n-ai avea nici una din aceste griji, dar dacă ești un trîndav, nu ești de nici o ispravă! De-ai avea toate aceste griji, dar dacă ești om vrednic, vei fi și virtuos! Un singur lucru se cere: să ai tragere de inimă! Nimic nu te va putea împiedica: nici vîrsta, nici sărăcia, nici bogăția, nici împrejurările vieții, nici altceva. Au împlinit poruncile Domnului bătrîni, tineri, oameni căsătoriți, oameni cu copii, meseriași, ostași. Daniel era tînăr, Iosif era rob, Acvila, meșteșugar, Lidia, vînzătoare de purpură³⁰; era conducătoarea unui atelier; altul era paznic de temniță, un altul era sutaș, de pildă Corneliu, altul era bolnav, ca Timotei, altul rob fugar, ca Onisim; dar nici unuia nimic din acestea nu le-a fost o piedică, ci toți au strălucit prin virtute; și bărbați și femei și tineri și bătrîni și robi și liberi și ostași și oameni din popor.

Să nu punem înainte fel de fel de pretexte netrebnice, ci să căutăm să avem tragere de inimă! Oricine am fi, vom putea fi virtuoși și vom dobîndi și bunătățile viitoare, cu harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, cu Care Tatălui și Sfîntului Duh slavă, putere și cinste, acum și pururea și în vecii vecilor, Amin.

29. Matei 5, 15.

30. Fapte 16, 14.

**«Și încă grăind El mulțimilor,
iată mama Lui și frații Lui stăteau afară, căutînd
să vorbească cu El. Și I-a spus Lui cineva: „Iată Mama Ta
și frații Tăi stau afară, căutînd să-Ți vorbească”.
Iar El, răspunzînd, a zis celui ce-I spusese:
„Cine este Mama Mea și cine sînt frații Mei?”
Și întinzîndu-Și mîna spre ucenicii Săi, a zis:
„Iată Mama Mea și frații Mei!” »¹**

I

În aceste cuvinte se arată cu multă strălucire ceea ce vă spuneam și mai înainte că toate sînt de prisos dacă lipsește virtutea. Vă spuneam că și vîrsta și firea și locuirea în pustie și toate cele asemenea acestora sînt fără de folos, dacă lipsește voința cea bună. Astăzi învățăm altceva și mai mult, că nici purtarea în pîntece a lui Hristos, nici nașterea aceea minunată nu are vreun cîștig, dacă lipsește virtutea. Aceasta se vede mai cu seamă din cuvintele evanghelistului: „Încă grăind El mulțimilor I-a spus cineva: „Mama Ta și frații Tăi Te caută”. Iar El îi răspunde: „Cine este Mama Mea și cine sînt frații Mei?” Domnul n-a grăit așa ca să facă de rîs pe Mama Lui sau ca să Se lepede de Aceea care L-a născut. Dacă I-ar fi fost rușine de Ea, nici n-ar fi trecut prin pîntecele Ei, ci ca să arate că nici Mama Lui n-are nici un folos de pe urma acestei nașteri dacă nu face tot ce trebuie. Ceea ce încercase Mama Lui pornise dintr-o ambiție deșartă. Voia să arate poporului că are putere, că are stăpînire asupra copilului Ei. Mama Lui nu-și închipuia încă ceva mare despre El. De aceea a și venit la El într-un timp nepotrivit. Uită-te și la mîndria Ei și la mîndria fraților Lui! Ar fi trebuit, dacă au venit, sau să asculte cu poporul sau, dacă nu voiau, să fi așteptat pînă termina de vorbit și după aceea să se fi apropiat de El. Dar ei nu. Îl strigă de afară; și fac asta în fața tuturor oamenilor, arătîndu-și ambiția lor deșartă. Vor să arate că Îi poruncesc cu multă putere. Aceasta o arată și evanghelistul, învinovățîndu-i; că asta a lăsat evanghelistul să se înțeleagă atunci cînd a spus: „Încă grăind El mulțimi-

lor". Ca și cum ar fi spus: „Nu puteau găsi un alt timp? Nu puteau să-I vorbească îndeosebi?” Dar ce voiau să-I spună? Dacă voiau să-L întrebe de dogmele adevărului, ar fi trebuit să o facă în auzul tuturor, să grăiască înaintea tuturor, ca să se folosească și ceilalți; iar dacă voiau să-L întrebe despre alte lucruri, care-i priveau numai pe ei, n-ar fi trebuit să fie atât de grăbiți. Dacă Hristos n-a dat voie ucenicului Său să se ducă să-și îngroape pe tatăl său², pentru ca să nu-i întrerupă mergerea după Dînsul, cu atât mai mult n-ar fi trebuit întreruptă cuvîntarea Sa, pentru lucruri fără însemnătate. Lucrul acesta arată că au făcut asta numai din slavă deșartă. Același lucru îl arată și evanghelistul Ioan cînd spune: „*Nici frații Lui nu credeau în El*”³. Evanghelistul Ioan ne dă și cuvintele lor, pline de multă prostie, spunînd că frații Lui voiau să-L ia cu ei la Ierusalim, nu pentru altă pricină, ci ca să culeagă și ei slavă de pe urma minunilor Lui. „*Dacă faci acestea, I-au spus ei, arată-Te lumii; că nimeni nu face ceva în ascuns, ci caută să se facă cunoscut!*”⁴ Domnul i-a mustrat și a osîndit gîndul lor pămîntesc⁵. Pentru că iudeii Îl bîrfeau și spuneau: „*Nu este acesta Fiul teslarului, pe al Cărui tată și Mamă noi îi cunoaștem? Frații Lui nu sînt, oare, printre noi?*”⁶ De aceea frații Lui, voind să șteargă din mintea oamenilor această origine joasă a neamului lor, Îi cereau să facă minuni. Aceasta e pricina că Hristos îi refuză; voia să le vindece patima mîndriei și a slavei deșarte. Dacă Hristos ar fi voit să Se lepede de Mama Lui, apoi S-ar fi lepădat de Ea atunci cînd iudeii Îl bîrfeau. Dar nu S-a lepădat de Ea, pentru că Îl vedem că are atât de multă grijă de ea încît atunci cînd era pe cruce o lasă în seama celui mai iubit dintre ucenicii Săi, avînd foarte mare grijă de Ea. Acum însă, cu acest prilej, nu face asta, că are o altă grijă pentru Mama Lui și pentru frații Lui. Pentru că ei vedeau în El un simplu om și se mîndreau, Hristos caută să le scoată din cap mîndria. Nu-i ocărăște; îi îndreaptă. Nu mi te uita numai la cuvintele lui Hristos, care au în ele un pic de mustrare, ci și la nechibzuința și îndrăzneala fraților Lui și la Cine era Cel ce i-a mustrat! Nu era un simplu om, ci Fiul, Unul-Născut al lui Dumnezeu. Ce a urmărit Domnul prin mustrarea Sa? N-a vrut să-i facă de ocară, ci să-i scape de cea mai tiranică patimă, mîndria; să-i facă încetul cu încetul să aibă despre El ideea ce I se cuvine și să convingă pe Mama Lui că El nu e numai Fiul Ei, ci și Stăpînul Ei. Vei vedea că mustrarea Sa este pe măsura Dumnezeirii Sale, dar de folos și Mamei Lui. În afară de acestea este o mustrare blîndă. Că n-a spus: „Du-te și spune-i Mamei Mele: „Nu ești Mama Mea”! Nu, ci a spus celui

2. Matei 8, 21-22.

3. Ioan 7, 5.

4. Ioan 7, 4.

5. Ioan 7, 6-8.

6. Matei 13, 55-56; Marcu 6, 3.

care spusese că Mama Lui stă afară: „*Cine este Mama Mea?*” Prin această întrebare Domnul a mai urmărit și altceva.

– Ce anume?

– Să nu negligeze nimeni virtutea, nici aceia, nici alții, bazându-se pe înrudirea cu Hristos. Dacă n-ai nici un folos, nici dacă-I ești mamă, de nu ești virtuos, cu atât mai puțin se poate mîntui altcineva numai pentru că se înrudește cu Hristos. Există o singură înrudire cu Hristos: să-I faci voia Lui! Această înrudire este mai bună și mai proprie decît înrudirea de sînge.

II

Știind, dar, acestea, să nu ne mîndrim cu copiii noștri buni, dacă nu avem și noi virtutea lor, nici cu părinții noștri vrednici, dacă nu avem și noi purtarea lor. Se poate să nu fie tată cel care are copii și să fie tată cel care n-are copii. De aceea Hristos, altădată, cînd o femeie I-a spus: „*Fericit este pîntecele care te-a purtat și pieptul la care ai supt*”⁷, nu i-a spus: „Nu M-a purtat pîntecele!”, nici: „Nu am supt la piept!”, ci: „*Cu adevărat, fericiți sînt cei care fac voia Tatălui Meu!*”⁸ Vezi, dar, că Hristos, în toate împrejurările, nu tăgăduiește înrudirea Sa de sînge, dar mai adaugă și înrudirea prin virtute. Cînd Înainte Mergătorul spunea: „*Pui de vipere, să nu credeți că puteți spune că avem tată pe Avraam!*”⁹, nu vrea să spună că nu se trăgeau din Avraam după trup, ci că nu le este de nici un folos că se trag din Avraam dacă nu se înrudesesc și la purtări cu Avraam. Același lucru l-a arătat și Hristos prin cuvintele: „*Dacă ați fi fiii lui Avraam, ați face faptele lui Avraam!*”¹⁰ Nu-i lipsește de înrudirea lor după trup cu Avraam, dar îi învață să caute înrudirea cealaltă, mai mare și mai proprie decît aceasta, înrudirea după virtute. Lucrul acesta l-a urmărit Hristos și acum, dar o spune mai blînd, mai cu grijă. Vorbea Mamei Lui! N-a spus: „Nu este Mama Mea, nici aceia nu sînt frații Mei, pentru că nu fac voia Mea!”. Nu i-a ocărit, nici nu i-a osîndit, ci i-a făcut stăpîni pe voința lor; și grăindu-le cu blîndețe, a spus:

„*Cel ce face voia Tatălui Meu, acela este fratele Meu, sora Mea și mama mea*”¹¹.

Deci de vor să fie așa, să meargă pe această cale! Cînd femeia aceea a strigat, zicînd: „*Fericit este pîntecele care Te-a purtat*”, Hristos n-a spus: „Nu este Mama Mea”, ci: „Dacă vrea să fie fericită, să facă voia Tatălui Meu. Unul ca acesta îmi este frate, soră și mamă!”

7. Luca 11, 27.

8. Luca 11, 28.

9. Matei 3, 7, 9.

10. Ioan 8, 39.

11. Matei 12, 50.

Vai, ce cinste! Vai, ce virtute! La ce înălțime ametišitoare urcă Hristos pe cel care face voia Lui. Cîte femei n-au fericit pe Sfînta Fecioară și pîntecele Ei! Cîte femei nu s-au rugat să ajungă astfel de mame! Ar fi dat orice!

Dar ce le împiedică? Nimic! Iată Hristos ne-a deschis cale largă și a dat putință nu numai femeilor, dar și bărbaților să ajungă la această vrednicie. Dar, mai bine spus, la una cu mult mai mare. Că facerea voii lui Hristos ne face cu mult mai mult mame ale lui Hristos decît durerile nașterii. Deci dacă merită să fie fericită Maica Domnului, apoi cu mult mai mult trebuie să fie fericiți cei ce ajung mame ale lui Hristos, prin facerea voii Lui, cu cît aceasta din urmă este și mai proprie.

Nu te mărgini numai să dorești să fii mamă a lui Hristos, ci pășește cu multă rîvnă și pe calea care te duce la împlinirea dorinței.

După ce Hristos a rostit aceste cuvinte, a ieșit din casă. Ai văzut că Domnul i-a și muștrat pe frații și pe Mama Lui, dar a și făcut ce doreau? Același lucru l-a făcut și la nunta din Cana Galileii¹². Și acolo o ținuse de rău pe Mama Lui, că-I ceruse un lucru într-un timp nepotrivit; cu toate acestea îi face voia. Cînd o ține de rău, îi îndreaptă părerile Ei greșite despre El, iar cînd îi face voia, Iși arată dragostea față de Mama Sa.

Tot așa și acum, cînd L-a chemat să iasă afară din casă: i-a tămăduit și boala slavei deșarte, dar i-a dat Mamei Sale și cinstea cuvenită, ieșind afară din casă, deși Îi ceruse lucrul acesta într-un timp cu totul nepotrivit.

„În ziua aceea, spune evanghelistul, ieșind Iisus din casă, ședea lîngă mare”¹³.

„Dacă vreți să Mă vedeți și să Mă ascultați, le spune Iisus, iată ies și vă vorbesc”.

Pentru că făcuse multe minuni, Hristos vrea să le fie iarăși de folos prin învățăturile Sale. S-a așezat lîngă mare, pescuind și strîngînd în mrejele Sale pe cei de pe uscat. S-a așezat lîngă mare nu fără de rost. Evanghelistul o spune tocmai pentru a arăta că Hristos S-a așezat lîngă mare, voină să strîngă la un loc pe toți ascultătorii Săi, ca să nu lase pe nimeni în spatele Său, ci să-i aibă pe toți în fața Sa.

„Și s-au adunat la El, spune evanghelistul, mulțimi multe, încît El, intrînd în corabie, ședea în ea și toată mulțimea stătea pe țărm”¹⁴.

Așezîndu-Se în corabie le grăia în pilde.

„Și le-a grăit lor multe în pilde”¹⁵.

12. Ioan 2, 1-11.

13. Matei 13, 1.

14. Matei 13, 2.

15. Matei 13, 3.

Cînd a grăit mulțimilor pe Munte nu le-a grăit așa; n-a țesut cuvîntul Său cu atîtea pilde; atunci erau numai oameni simpli, oameni cu inima curată; dar acum erau și cărturari și farisei.

Uită-mi-te care este cea dintîi pildă pe care o spune Hristos! Că evanghelistul Matei le-a dat pe toate pe rînd.

– Care este, dar, pilda cea dintîi pe care o spune?

– Aceea pe care trebuia s-o spună mai cu seamă întîi, aceea care îi făcea mai atenți pe ascultători. Pentru că voia să le vorbească în chip ascuns, le deșteaptă mai întîi, printr-o pildă, atenția. Din pricina aceasta un alt evanghelist spune că i-a ținut de rău că nu înțeleg, spunîndu-le: „Cum nu înțelegeți pilda aceasta?”¹⁶.

Nu numai din pricina aceasta le grăia în pilde, ci și pentru a-și face mai puternic cuvîntul Său, pentru a fi ținut mai bine minte și pentru ca să facă intuitive învățăturile Sale. Tot așa făceau și profeții.

III

Care este, dar, pilda?

„Iată, a ieșit semănătorul să semene”¹⁷.

– De unde a ieșit Cel ce e de față pretutindenea și toate le plinește?
Sau: Cum a ieșit?

– N-a ieșit din vreun loc oarecare! A ieșit în raport cu noi și în iconomia Sa față de noi, ajungînd mai aproape de noi prin întruparea Sa. Pentru că noi n-am putut ieși, din pricină că păcatele ne astupau ca un zid ieșirea, a venit El la noi.

– Pentru ce a ieșit? Să piardă pămîntul plin de spini? Să pedepsească pe lucrători?

– Nicidecum, ci ca să lucreze pămîntul, să-l cultive, să semene cuvîntul credinței. Prin sămînță, Domnul înțelege învățătura Sa; prin pămînt, sufletele oamenilor; prin semănător, pe Sine Insuși.

– Ce s-a întîmplat cu sămînța aceasta?

– Trei părți au pierit și s-a mîntuit numai o parte.

„Și semănînd el, unele au căzut lîngă cale și au venit păsările și le-au mîncat”. – N-a spus că el le-a aruncat, ci că semințele au căzut – „Iar altele au căzut pe pietriș, unde n-aveau mult pămînt; și îndată au răsărit, că nu aveau pămînt adînc; dar cînd a răsărit soarele s-au pălit, și pentru că nu aveau rădăcină, s-au uscat. Iar altele au căzut între spini; și au crescut spinii și le-au înăbușit. Iar altele au căzut pe pămînt bun. Și au dat roadă: una o sută, alta șaizeci, iar alta treizeci. Cel care are urechi de auzit să audă”¹⁸.

16. Marcu 4, 13.

17. Matei 3, 3.

18. Matei 3, 4-9.

Numai a patra parte din semințe s-a mîntuit; dar nici aceasta la fel, ci și aici multă este deosebirea. Hristos a spus acestea, ca să arate că graiește tuturor oamenilor fără deosebire. După cum semănătorul nu face deosebire între pămîntul pe care-l lucrează, ci aruncă fără alegere semințele, tot așa și El nu face deosebire, ci vorbește tuturor: bogatului și săracului, înțeleptului și neînțeleptului, trîndavului și harnicului, curajosului și fricosului. Își îndeplinește lucrul Său, deși știa mai dinainte care va fi rezultatul. Vorbește tuturor, fără deosebire, ca să poată spune: „*Ce trebuia să fac și n-am făcut?*”¹⁹ Și profeții vorbesc de poporul iudeu ca de o vie. „*Vie s-a făcut iubitul meu*”, spune Isaia²⁰, iar David: „*Din Egipt am mutat via*”²¹. Domnul vorbește despre lumea întreagă ca de un pămînt de semănat.

– Ce vrea să spună Domnul?

– Vrea să spună că lumea va asculta repede, va primi cu multă ușurință cuvîntul și va da îndată rod.

Cînd auzi: „*Ieșit-a semănătorul să semene*”, să nu socotești a fi o repetare. Semănătorul iese adesea și pentru alte treburi: sau să deștelească pămîntul, sau să taie ierburile, sau să smulgă spinii, sau să facă altă lucrare asemănătoare. Acesta însă a ieșit să semene.

– Spune-mi, pentru ce s-a pierdut cea mai mare parte din sămînță?

– Nu din pricina semănătorului, ci din pricina pămîntului, care a primit sămînța, adică a sufletului, care n-a ascultat de învățătura Domnului.

– Dar pentru ce Domnul n-a spus deschis: Trîndavii au primit învățătura, dar au pierdut-o; au primit-o și bogații, dar au înăbușit-o; au primit-o și ușuraticii, dar au lepădat-o?

– N-a vrut să-i mustre cu asprime, ca să nu-i arunce în deznădejde, ci a lăsat mustrarea pe seama conștiinței ascultătorilor.

N-a pățit lucrul acesta numai sămînța, ci și mreaja. Și mreaja a adunat din mare mulți pești nefolositori²².

Hristos a spus pilda aceasta ca să întărească pe ucenici, să-i învețe să nu se descurajeze cînd vor vedea că cei care pier sînt mai mulți decît cei care primesc cuvîntul. Așa s-a întîmplat și Stăpînului lor. Hristos știa negreșit mai dinainte că acesta va fi rezultatul, dar nu s-a oprit din semănat.

– Dar ce rațiune are, aș putea fi întrebat, să semene în spini, pe pietriș, pe cale?

– N-ar avea nici o rațiune, dacă ar fi vorba într-adevăr de semințe și de pămînt; dar are mare laudă pentru că în această pildă este vorba de suflete și de învățături. Ar merita să fie ținut de rău semănătorul care ar

19. *Isaia* 5, 4.

20. *Isaia* 5, 1.

21. *Ps.* 79, 9.

22. *Matei* 13, 47-48.

semăna sămînța lui în spini, pe pietriș sau pe cale. Că nu e cu puțință ca pietrișul să se facă pămînt, nici calea să nu mai fie cale, nici spinii să nu mai fie spini; dar cu oamenii nu-i așa. E cu puțință ca pietrișul să se schimbe și să se facă pămînt gras; e cu puțință să nu fie călcată în picioare calea, nici să stea deschisă tuturor trecătorilor, ci să ajungă țarină roditoare; e cu puțință ca spinii să dispară, iar semințele să crească în voie. De n-ar fi fost cu puțință lucrul acesta, Hristos n-ar fi semănat. Dacă nu s-a petrecut cu toți schimbarea, apoi nu-i de vină Semănătorul, ci cei care n-au voit să se schimbe. Semănătorul Și-a făcut lucrul Său; dar aceia s-au lepădat de învățăturile Lui; El, Care a arătat o atît de mare iubire de oameni, n-are nici o vină.

Uită-mi-te însă și la aceea că nu este o singură cale de pieire, ci felurite căi și deosebite unele de altele. Unii din cei ce pier se aseamănă cu semințele căzute pe cale; aceștia sînt oamenii neglijenți, trîndavi, nepăsători; alții se aseamănă cu semințele căzute pe pietriș; aceștia sînt oamenii slabi. Că spune Domnul: „*Sămînța semănată pe pietriș este cel care aude cuvîntul și-l primește îndată cu bucurie; dar n-are rădăcină în sine, ci este pînă la o vreme. Făcîndu-se necaz și prigonire pentru cuvînt, îndată se smintește*”²³. *La cel care aude cuvîntul adevărului și nu-l înțelege vine vicleanul și răpește din inima lui ce a fost semănat. Acesta este cel semănat pe cale*”²⁴. Nu este același lucru a lăsa să se vestejească învățătura, fără să te ispitească cineva, fără să te silească cineva, cu a o lăsa să se vestejească din pricina ispitelor și încercărilor. Cei care se aseamănă cu semințele căzute în spini sînt mai de neiertat decît aceștia.

IV

Ca să nu pățim și noi așa, să ascundem în inima noastră, cu multă rîvnă, cele spuse, ca să le avem neconținut în minte. Atunci, chiar dacă vine diavolul să ni le răpească, noi sîntem stăpîni să nu ni le răpească; chiar dacă au să se usuce semințele, apoi nu se usucă din pricina arșiței, că Hristos n-a spus că s-au uscat din pricina arșiței, ci din pricină că n-au avut rădăcină –; chiar dacă se înăbușă semințele, apoi nu se înăbușă din pricina spinilor, ci din pricina celor care au lăsat să crească spinii. Poți, dacă vrei, să împiedici creșterea acestei buruieni rele și să te folosești cum trebuie de bogății. De aceea Hristos n-a spus: „veacul”, ci: „*grija veacului*”²⁵; n-a spus nici: „bogăția”, ci: „*Înșelăciunea bogăției*”²⁶.

Să nu dăm, dar, vina pe lucruri, ci pe voința noastră stricată. Se poate să fii și bogat și să nu fii înșelat; să fii în veacul acesta și să nu fii înă-

23. Matei 13, 20-21.

24. Matei 13, 19.

25. Matei 13, 22.

26. Matei 13, 22.

bușit de griji. Bogăția are două cusururi potrivnice unul altuia: unul, care încordează și întuneacă sufletul omului, grija; altul, care îl moleșește, desfătarea. Bine a spus Hristos: „înselăciunea bogăției”. Că toate cele ale bogăției sînt înșelăciune! Sînt numai nume, nu realități. Plăcerea, slava, gătala și toate acestea sînt o nălucire, nu adevăr.

După ce Hristos a vorbit de felurite pierderi ale seminței, vorbește și de pămîntul cel bun. Nu ne lasă să ne deznădăjduim, ci ne dă nădejde de pocăință și ne arată că este cu putință să ne prefacem din pietriș, din spini și din cale în pămînt bun.

– Dar dacă pămîntul a fost bun, ne-ar putea întreba cineva, dacă a fost același semănător și aceleași semințe, pentru ce o sămînță a dat o sută, alta șaizeci, iar alta treizeci?

– Iarăși și aici deosebirea de rod se datorește felului pămîntului. Dar chiar acolo unde pămîntul este bun, este totuși mare deosebire în felul pămîntului. Vezi, dar, că nu-i de vină semănătorul, nici semințele, ci pămîntul care a primit semințele? Nu datorită firii, ci voinței! Și în această privință, cît e de mare dragostea lui Dumnezeu de oameni, că nu cere o măsură de virtute, ci pe cei din rîndul dintîi îi primește, pe cei din rîndul al doilea nu-i scoate afară, iar celor din rîndul al treilea le face loc. Hristos spune aceasta ca să nu socotească cei care au mers după El că le este de ajuns pentru mîntuire numai auzirea cuvintelor Lui.

– Dar pentru ce Domnul n-a amintit și de celelalte păcate, de pildă de pofta trupului, de slava deșartă?

– Pentru că, vorbind de grija veacului acestuia și de înșelăciunea bogăției, a vorbit de toate păcatele. Că și slava deșartă și toate celelalte păcate vin de pe urma grijii veacului acestuia și a înșelăciunii bogăției, de pildă: plăcerea, lăcomia la mîncare și băutură, invidia, umbletul după slava lumii și toate cele ca acestea.

În afară de spini, a mai adăugat și calea și pietrișul, vrînd să ne arate că nu e de ajuns numai despărțirea de bani și de averi, ci trebuie să săvîrșim și celelalte virtuți. Ce folos dacă te-ai despărți de bani și de averi, dar ești lipsit de bărbăție și molîu? Ce folos dacă nu ești lipsit de bărbăție, dar ești trîndav și nepăsător la ascultarea cuvintelor lui Dumnezeu? Nici nu ne este de ajuns spre mîntuire o singură parte, ci trebuie să ascultăm mai întîi cu mare luare aminte cuvîntul lui Dumnezeu și să-l avem totdeauna în minte; apoi avem nevoie de bărbăție; în sfîrșit, avem nevoie de disprețul banilor și de dezlipirea de toate cele lumești. Din pricina aceasta Hristos a pus ca o primă condiție a mîntuirii auzirea cuvîntului, că de ea e nevoie mai întîi – „cum vor crede, dacă nu vor auzi?”²⁷, după cum

și noi, dacă nu vom fi cu luare aminte la cele spuse, nici nu vom putea ști ce trebuie să facem –, apoi e nevoie de bărbăție și de disprețuirea tuturor celor de aici.

Auzind²⁸ dar acestea, să facem zid de jur împrejurul nostru, fiind cu luare-aminte la cuvintele lui Dumnezeu, înfigînd adînc în sufletele noastre rădăcinile lor și curățindu-ne pe noi înșine de toate grijile cele lumești. Dacă le facem pe unele, iar pe altele le lăsăm, nu avem nici un folos. Nu pierim din pricina celor pe care le facem, ci din pricina celor pe care le-am neglijat. Ce importanță are dacă nu pierim din pricina bogăției, dar pierim din pricina trîndăviei; dacă nu pierim din pricina trîndăviei, dar pierim din pricina lipsei de bărbăție? Că și lucrătorul de pămînt plînge la fel sămînța fie că o pierde într-un chip, fie că o pierde în altul. Să nu ne mîngîiem că nu pierim în toate chipurile, ci să plîngem că pierim într-un chip oarecare! Să ardem spinii! Că ei înăbușă cuvîntul. Știu asta bogații care nu sînt buni nici pentru cer, nici pentru pămînt. Ajungînd robii și prizonierii plăcerilor, nu se mai pot ocupa nici de treburile publice; iar dacă nu se pot ocupa de treburile publice, cu mult mai mult nu se pot ocupa de treburile cerului. Că bogăția vatămă gîndurile pe două căi: și prin traiul cel bun, și prin griji. Numai una din acestea este în stare singură să scufunde corabia sufletului. Gîndește-te ce mare e vîltoarea cînd amîndouă tăbărăsc asupra sufletului!

– Să nu te minunezi dacă Hristos a numit spini îmibuirea. Nu-ți dai seama de asta pentru că ești beat de patimă. Cei sănătoși însă știu că îmibuirea, traiul cel bun înțeapă mai cumplit decît spinii, că petrecerile mistuie sufletul mai mult decît grija și pricinuiesc amare dureri și sufletului și trupului. Nu biciuiește atît grija cît îmibuirea. Gîndește-te cu cît mai cumplite decît spinii sînt insomniile, zvîcniturile tîmplelor, durerile de cap și junghiurile de stomac ale unuia care se îmibuiează! După cum spinii sîngerează mîinile, ori din ce parte i-ai apuca, tot așa și îmibuirea vatămă și picioarele și mîinile și capul și ochii și, pe scurt, toate mădulele. Îmibuirea este stearpă și fără de rod, ca și spinul, dar pricinuieste mai cumplite dureri decît spinul și vatămă părțile cele mai de seamă ale trupului: îl îmbătrînește înainte de vreme, îi slăbește simțurile, îi întunecă judecata, îi betejește mintea sprintenă mai înainte, îi vlăguește trupul, îl face depozit plin de murdărie, adună în jurul lui roi de suferințe, îi îngreuiază cu mult povara și face încărcătura mai mare decît puterile lui. De aici căderile lui dese și nenumărate și naufragiile lui repetate. Spune-mi, pentru ce-ți îngrași trupul? Crezi că vrem să te aducem jertfă? Crezi că vrem să te servim la masă? Păsările le îngurășăm bine, dar mai

28. De aici începe partea morală: *Nu este de ajuns o singură virtute pentru mîntuire, ci trebuie să căutăm să le săvîrșim pe toate cu toată râvna.*

bine spus nici pe acelea nu le îngrășăm prea mult, că dacă sînt prea grase vatămă sănătatea. Alît de mare rău e îmbuibarea, încît vatămă și pe animale. Într-adevăr, dacă îmbuibăm prea mult animalele, le facem să nu ne mai fie de folos nici nouă, nici lor. Din pricina grăsimii o parte din mîncăruri rămîn nemistuite și stomacul le aruncă afară; și dimpotrivă, animalele pe care nu le îmbuibăm, dar pe care am putea spune că le ținem la post, cărora le dăm mîncare cu măsură, pe care le punem la treabă și le muncim, acele animale ne sînt de mare folos și nouă și lor și pentru hrană și pentru alte treburi. Sînt mai sănătoși oamenii care se hrănesc cu animale slabe. Și dimpotrivă, oamenii care se hrănesc cu animale îngrășate se aseamănă cu ele, ajung greoi, predispuși la boli și-și fac mai cumplit lanțul care-i încercuie. Nu este un dușman mai mare pentru trup decît îmbuibarea. Nimic altceva nu-l vatămă atîta, nimic nu-l sfîșie, nu-l doboară și nu-l strică mai mult. De aceea trebuie să ne mirăm mai ales de prostia acestor oameni, că n-au nici atîta milă de stomacurile lor cîtă milă au alții de burdufurile de vin. Negustorii de vin nu pun prea mult vin în burdufuri de teamă să nu plesnească; lacomii însă nu au nici atîta grijă de nenorocitul lor stomac; ci după ce-l îndoapă pînă să plesnească mai toarnă în el și vin pînă ce dă afară pe urechi, pe nas și pe gît. Îndoită vătămare își pricinuiesc cu asta: își vatămă și duhul, dar și puterea care rînduiește viața trupului. Nu ți-a fost dat de asta gîtlejul ca să ți-l umpli pînă la gură cu vin stricat și cu alte stricăciuni! Nu pentru asta, omule, ci ca să cînti mai cu seamă lui Dumnezeu, să înalți sfinte rugăciuni, să citești legile dumnezeiești, să dai sfaturi folositoare semenilor tăi. Dar tu, ca și cum l-ai fi primit pentru altceva, nu lași gîtului nici o clipă de răgaz pentru o astfel de slujbă sfîntă, ci îl supui toată viața acestei robii amare a pîntecelui. Te asemeni cu un om care a primit o chitară cu corzile de aur, bine acordate, dar omul acela, în loc să cînte cu ea melodii încîntătoare, o acoperă cu murdărie omenească și noroi. N-am numit mîncarea murdărie omenească, ci îmbuibarea, neînfrînarea la mîncare și băutură. Nu mai este mîncare mîncatul peste măsură, ci numai vătămare. Numai stomacul a fost dat să primească mîncărurile; gura, gîtlejul, limba au un alt rost, cu mult mai mare. Dar, mai bine spus, nici stomacul n-a fost dat numai pentru primirea mîncărurilor, ci pentru primirea cu măsură a mîncărurilor. Stomacul însuși ne spune, strigînd în fel și fel de chipuri cînd îl încărcăm peste măsură din pricina lăcomiei noastre. Dar nu numai că ne strigă, ci se și răzbună pentru nedreptatea ce-i facem, pedepsindu-ne cumplit. În primul rînd ne pedepsește picioarele, pentru că ele ne poartă și ne duc la acele ospețe rele; apoi ne leagă mîinile, care îi slujesc, pentru că ele bagă în el atît de multe și atîtea feluri de mîncăruri. Multora din pricina îmbuibării li s-au strîmbat gura, ochii și capul. Și după cum o slugă,

căreia i s-a poruncit să facă ceva peste puterile sale, de deznădejde, ocărăște pe cel care i-a dat porunca, tot așa și stomacul, silit să primească mai mult decît poate ține, îi ruinează și îmbolnăvește și creierul odată cu celelalte mădulare. Bine a rînduit Dumnezeu ca să se nască o boală atît de grea din pricina necumpătării, pentru ca atunci cînd nu vrei să filozofezi să te înveți să fii cumpătat fără de voie, de teama unei boli atît de cumplite.

Știind toate acestea să fugim de îmbuibare, să căutăm să fim cumpătați la mîncare și la băutură, ca să ne bucurăm și de sănătatea trupului și, scăpînd sufletul de orice boală, să avem parte și de bunătățile ce vor să fie, cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea în vecii vecilor, Amin.

OMILIA XLV

**„Și apropiindu-se ucenicii I-au zis:
„Pentru ce le grăiești în pilde?” Iar El, răspunzînd,
le-a zis: „Că vouă vi s-a dat să cunoașteți tainele
împărăției cerurilor, iar aceloră nu li s-a dat”¹**

I

Se cuvine să admirăm pe ucenici că știau cînd trebuie să-L întrebe pe Hristos dacă doreau să afle ceva. Și nu fac aceasta înaintea tuturor. Lucrul acesta l-a arătat Matei prin cuvintele: „Și apropiindu-se”. Că cele ce spun eu nu sînt o simplă bănuială, o arată Marcu mai lămurit, cînd spune că ucenicii s-au apropiat de Domnul, îndeosebi². Așa ar fi trebuit să facă și frații lui și Mama Lui³; n-ar fi trebuit să-L cheme afară și să arate că sînt și ei cineva.

Uită-te apoi și la dragostea de oameni a apostolilor; cît de mult se interesează de soarta altora; îi preocupă mai întîi soarta altora și apoi soarta lor; că Îl întreabă pe Hristos: „Pentru ce le grăiești lor în pilde?” N-au spus: „Pentru ce ne grăiești nouă în pilde?” Și în alte multe rînduri sînt tot atît de iubitori și de purtători de grijă de toți oamenii, ca atunci cînd spun: „Dă drumul mulțimilor!”⁴; sau: „Știi că s-au scandalizat?”⁵.

Ce le răspunde Hristos? „Vouă vi s-a dat, le spune El, să cunoașteți tainele împărăției, iar aceloră nu li s-a dat”. N-a spus aceasta ca să arate că apostolii Săi cunosc tainele împărăției cerurilor datorită predestinării sau sorții sau întîmplării, ci că iudeii sînt vinovați de nenorocirile ce vin peste ei; și a spus aceasta voind să arate că a cunoaște tainele împărăției cerurilor este un dar, este un har dat de sus. Dar pentru că-i un dar, nu înseamnă că este suprimat liberul arbitru. Și aceasta se vede din cuvintele pe care le spune Hristos mai departe. Uită-te cum! Ca nici iudeii să cadă în deznădejde și nici apostolii să se trîndăvească auzind că acest dar le este dat de sus, Hristos arată că în noi este începutul acestui dar, că de noi depinde să-l avem sau nu.

1. Matei 13, 10–11.

2. Marcu 4, 10.

3. Matei 12, 46–50.

4. Matei 14, 16.

5. Matei 15, 12.

„Căci celui ce are i se va da și-i va prisosi, iar celui ce n-are i se va lua și ceea ce i se pare că are”⁶.

Cuvintele acestea sînt cu totul neclare, deși în ele se vede dreptatea nepusă a lui Dumnezeu. Cu alte cuvinte Domnul spune așa: „Cînd cineva are rîvnă și tragere de inimă, Dumnezeu îi dă totul; cînd însă nu le are pe acestea și nu aduce nici partea lui de muncă și de osteneală, atunci nici Dumnezeu nu-i dă”. Că spune Domnul: „*Se va lua de la el și ceea ce i se pare că are*”; nu Dumnezeu îi ia, ci Dumnezeu nu-l învrednicește de darurile Sale. Așa facem și noi. Cînd vedem pe cineva că ne ascultă cu trîndăvie, că nu-l convingem să fie atent, deși îl rugăm în repetate rînduri, tăcem; că dacă am continua să vorbim, îi mărim trîndăvia; pe altul însă, pe care-l vedem că ne ascultă cu luare-aminte, îl luăm lîngă noi și-l învățăm o mulțime de lucruri. Și bine a spus Domnul: „*Și ceea ce i se pare că are*”. Că nici nu are nimic.

Apoi a făcut mai clar ceea ce a spus, arătînd ce înseamnă: „*Celui ce are i se va da, iar celui ce nu are i se va lua și ceea ce i se pare că are*”, că a adăugat:

„*Pentru aceasta le vorbesc în pilde, că văzînd nu văd*”⁷.

– Dar ar fi trebuit să le deschidă ochii, dacă nu văd, mi s-ar putea spune.

– Dacă orbirea ar fi fost din fire, ar fi trebuit să le deschidă ochii; dar pentru că orbirea lor era de bună voie, pentru că o făceau pe orbii, de aceea Hristos n-a spus atît: „Nu văd”, ci a spus: „*Văzînd nu văd*”. Deci orbirea se datorește răutății lor. L-au văzut iudeii pe Hristos scoțînd demoni și spuneau: „*Cu Beelzebul, domnul demonilor, scoate pe demoni*”⁸. L-au auzit că îi aduce la Dumnezeu, că este multă unire între El și Dumnezeu și totuși au spus: „*Acesta nu este de la Dumnezeu*”. Așadar pentru că susțineau cu totul dimpotrivă de ceea ce vedeau și auzeau, de aceea Hristos le spune: „Le iau și auzul; n-au nici un folos că aud, ci mai multă osîndă au”.

Nu numai că iudeii nu credeau în El, ci Îl și mustrau, Îl învinuiau și unelteau împotriva Lui; Hristos însă nu le-o spune; nu vrea să le fie un aspru acuzator. La început nu le-a vorbit în pilde, ci cu multă claritate; dar pentru că ei s-au făcut mai răi, le vorbește în pilde.

Apoi pentru ca să nu creadă că spusele Sale sînt o învinuire neîntemeiată și nici să spună: „Ne învinuiește și ne calomniază așa, pentru că-i dușmanul nostru”, aduce mărturie pe profetul Isaia, care-i învinuise la fel:

6. Matei 13, 12.

7. Matei 13, 13.

8. Matei 12, 24.

„Că se împlinește cu ei proorocia lui Isaia, care spune: „Cu auzul veți auzi și nu veți înțelege și văzînd veți privi, dar nu veți vedea”⁹.

Vezi că și profetul le aduce exact aceeași învinuire? Nici el n-a spus: „Nu vedeți”, ci: „Veți privi, dar nu veți vedea”; nu le-a spus: „Nu veți auzi”, ci: „Veți auzi și nu veți înțelege”. Prin urmare ei s-au lipsit mai întîi de văz și de auz; ei și-au astupat urechile, ei și-au închis ochii, ei și-au învîrtoșat inima.

Nu numai că nu auzeau, dar

„Auzeau greu”¹⁰.

Și au făcut aceasta, spune profetul,

„Ca nu cumva să se întoarcă, și să-i vindec”¹¹.

Aceste cuvinte arată că răutatea lor este mare și cu sîrguință depărtarea lor de Dumnezeu.

II

Hristos le grăiește așa ca să-i atragă și să-i îmboldească; le arată că-i va vindeca de se vor întoarce. Ca și cum ar fi spus: „Poporul acesta n-a vrut să Mă vadă! Dar Eu sînt îngăduitor cu el! Le voi da, îndată ce Mă vor ruga”. Le grăiește așa, ca să le arate în ce chip ar putea avea loc o împăcare.

Tot astfel și aici, Domnul spune: „Ca nu cumva să se întoarcă și să-i vindec”. Arată că este cu putință să se întoarcă; că se pot mîntui de se vor pocăi; le arată că tot ce face El nu-i spre slava Sa, ci spre mîntuirea lor. Dacă Domnul n-ar fi voit să-i asculte și să-i mîntuie, ar fi tăcut și nu le-ar fi grăit în pilde. Și le vorbește în pilde tocmai pentru a-i îmboldi spre întoarcere. Că „Dumnezeu nu vrea moartea păcătosului, ci să se întoarcă și să fie viu”¹².

Că păcatul iudeilor nu se datora firii lor, nici necesității și nici unei silnicii din afară, ascultă ce le spune Domnul apostolilor Săi:

„Iar ochii voștri sînt fericiți că văd și urechile voastre că aud”¹³.

Nu vorbește negreșit nici de vederea cu ochii, nici de auzul cu urechile, ci de vederea și auzul cu mintea. Și apostolii erau tot iudei; născuți și crescuți la fel cu toți ceilalți; cu toate acestea cu nimic nu i-a vătămat profeția lui Isaia, pentru că aveau bine înfiptă în ei rădăcina faptelor bune, adică voința și gîndul lor. Observă că și cuvintele adresate lor: „Vouă vi

9. Matei 13, 14.

10. Matei 13, 15.

11. Matei 13, 15.

12. Iez. 18, 23.

13. Matei 13, 16.

s-a dat" nu aduc cu ele ideea de necesitate. Nici nu i-ar fi fericit dacă fapta lor nu s-ar fi datorat lor.

Să nu-mi spui mie că Hristos le vorbea iudeilor întunecat; puteau și ei să se apropie de El și să-L întrebe ca ucenicii; dar n-au voit, că erau trîndavi și leneși. Dar pentru ce spun că nu voiau, cînd făceau contrariul? Nu numai că nu credeau în El, nu numai că nu-L ascultau, dar porneau și război împotriva Lui și priveau cu dezgust spusele lui Hristos. Aceasta o spune profetul, învinuindu-i prin cuvintele „*greu au auzit*”. Ucenicii însă nu erau ca ei; de aceea i-a și fericit.

Hristos îi întărește pe apostolii Săi și în alt chip, spunîndu-le iarăși:

„*Amin zic vouă, mulți profeți și drepți au dorit să vadă cele ce vedeți și n-au văzut și să audă cele ce auziți și n-au auzit*”¹⁴.

„Au dorit să vadă, le spune Domnul, venirea Mea pe pămînt, minunile acestea, glasul Meu și învățătura Mea!”. În aceste cuvinte Domnul nu pune pe apostolii Săi mai presus numai de neamul acesta stricat al iudeilor, ci chiar mai presus de profeți, de iudeii care au săvîrșit numai fapte bune; le spune că sînt mai fericiți decît profeții.

– Pentru ce?

– Pentru că apostolii văd nu numai cele ce iudeii n-au văzut, ci chiar pe acelea pe care profeții au dorit să le vadă; aceia le-au văzut numai prin credință; aceștia însă, cu ochii trupului, cu mult mai limpede.

Ai văzut din nou că Hristos unește Vechiul Testament cu Noul Testament, arătînd că profeții Vechiului Testament nu numai că știau cele ce aveau să se petreacă în Noul Testament, ci și că le doreau cu înfocare? Nu le-ar fi dorit dacă ar fi fost slujitorii unui alt Dumnezeu, ai unui Dumnezeu potrivit lui Dumnezeu Noului Testament.

„*Voi, deci, ascultați pilda semănătorului!*”¹⁵

Și le spune cele ce v-am spus mai înainte despre trîndăvie și rîvnă, despre frică și curaj, despre bogăție și sărăcia de bună voie. Le arată cîtă vătămă aduc unele și cît folos celelalte. Apoi le vorbește de feluritele chipuri de virtute. Hristos, fiind iubitor de oameni, nu le-a deschis numai o singură cale și nici nu le-a spus: „Dacă nu dați rod însutit, vă arunc de la Mine!”, ci a arătat că se mîntuie și cel ce face șaizeci; și nu numai acesta, ci și cel ce face treizeci. A făcut aceasta ca să facă ușoară mîntuirea.

Nu poți¹⁶ trăi în feciorie? Însoară-te și fii cast căsătorit! Nu poți trăi în bogăție? Dă săracilor din averile tale! Nu suferi povara bogăției? Împarte

14. Matei 13, 17.

15. Matei 13, 18.

16. De aici începe partea morală: *Dumnezeu ne-a dat porunci foarte drepte. În locul marilor bunătăți pe care ni le dă trebuie să dăm celor nevoiași după putere chiar neînsemnate bunătăți.*

cu Hristos averile tale! Nu vrei să-I dai Lui toate averile tale? Dă-I jumătate, dă-I a treia parte! Hristos este fratele tău și împreună-moștenitor. Fă-L și aici pe pământ împreună-moștenitor. Tot ce-I dai Lui, ție-ți dai! Nu auzi ce spune profetul Isaia: „*Nu trece cu vederea pe cei din seminția ta*”¹⁷? Dacă nu trebuie să treci cu vederea pe rudele tale, cu atât mai mult pe Stăpîn, Care, în afară că ți-i Stăpîn, mai are cu tine și dreptul de înru-dire și încă alte drepturi cu mult mai mari. Te-a făcut chiar pătaș la cele ale Lui fără să ia ceva de la tine. El a fost Acela Care a pus început acestei nespuse binefaceri. N-ar fi, oare, cea mai mare nechibzuință să nu fii iubitor de oameni cînd ai primit atîtea daruri, să nu răspunzi cu răsplătiri pentru harul primit, să nu dai cît de cît în locul unor bunătăți mai mari? Hristos te-a făcut moștenitor al cerurilor; tu însă nu-I dai în schimb nici bunătățile de pe pământ. Hristos S-a împăcat cu tine, deși n-ai făcut nici o faptă bună, ba încă Îi mai erai și dușman; tu însă nu-L răsplătești deși ți-i prieten și binefăcător, deși ar trebui să-I mulțumești chiar numai că-ți îngăduie să-I dai ceva, fără să mai socotim împărăția cerurilor și toate celelalte bunătăți. Cînd slugile invită la o masă dată de ei pe stăpînii lor, nu socotesc că fac o favoare stăpînilor lor, ci că o primesc. Între noi și Hristos însă lucrurile stau cu totul altfel. N-a chemat la masă mai întîi sluga pe stăpîn, ci stăpînul a chemat mai întîi la masa lui sluga. Tu însă nu-L chemi la masă nici după ce te-a chemat El! El, cel dintîi, te-a adus sub acoperișul Lui; tu însă nu-L aduci sub acoperișul tău nici după ce te-a adus El. Gol fiind, te-a îmbrăcat; tu însă nici după aceasta nu-L găzduiești cînd e străin. El, cel dintîi, te-a adăpat din potirul Lui; tu însă nu-I dai în schimb nici puțină apă rece! Te-a adăpat cu Duhul Sfînt; tu însă nu-I mîngîi nici setea trupului! Te-a adăpat cu Duhul cînd erai vrednic de osîndă; tu însă Îl treci cu vederea cînd este însetat, cu toate că milostenia ta o faci din cele ale Lui!

III

Nu-mi socotești mare lucru în mîinile tale potirul din care Hristos are să bea și are să-l ducă la gură? Nu vezi că numai preotului îi este îngăduit să ducă la gura altora potirul cu sîngele Domnului? „Dar Eu, spune Domnui, nu țin seama de asta! Îmi întinzi tu, preote, potirul, îl primesc! Mi-l întinzi tu, mireanule, nu te refuz! Nu întreb cine Mi-l întinde. Nu cer sînge, ci apă rece!” Gîndește-te cui dai de băut și cutremură-te. Gîndește-te că tu ajungi preot al lui Hristos dînd cu mîna ta nu trup, ci pîine; nu sînge, ci un pahar cu apă rece. Hristos te-a îmbrăcat cu haina mîntuirii; și te-a îmbrăcat El cu mîinile Lui! Îmbracă-L și tu pe El cu mîinile slu-

¹⁷ Isaia 58, 7.

gii tale. Te-a făcut slăvit în ceruri, scapă-L și tu de frig, de goliciune, de rușine. Te-a făcut să locuiești cu îngerii, dă-I și tu atît loc de găzduire în casa ta cît loc dai slugii tale! „Nu Mă îngrețoșez, îți spune Hristos, de o astfel de găzduire, deși Eu ți-am deschis tot cerul. Te-am scos din cea mai cumplită temniță; nu-ți cer asta, nici nu-ți spun: „Scoate-Mă și tu!”, dar Mi-i destulă mîngîiere numai dacă vii să Mă vezi cînd sînt întemnițat. Te-am înviat cînd erai mort; nu-ți cer asta, dar îți spun: „Cercetează-Mă cînd sînt bolnav!”

De cîte iaduri nu sîntem vrednici cînd Hristos ne dă daruri atît de mari și ne cere lucruri atît de ușoare, dar noi nici pe acestea nu I le dăm? Pe bună dreptate deci mergem în focul pregătit diavolului și îngerilor lui¹⁸, că sîntem mai nesimțitori decît pietrele. Spune-mi cît de mare ne poate fi nesimțirea noastră, cînd, după ce am primit atîtea daruri, cînd știm că vom primi atîtea daruri, mai sîntem robii averilor de care tot ne vom despărți după puțină vreme fără voia noastră? Alții și-au dat viața și și-au vărsat sîngele; dar tu nici pe cele de prisos nu le dai pentru ceruri, pentru cununi atît de mari. Ce iertare meriți, ce cuvînt de apărare, cînd arunci cu plăcere sămînța în pămînt, cînd dai cu dobîndă oamenilor banii tăi fără să te sinchisești de ceva, dar ești crud și neomenos atunci cînd e vorba ca prin cei nevoiași să hrănești pe Stăpîn?

Gîndindu-ne deci la toate acestea, și socotind cele ce am primit, cele ce vom primi și cele ce ni se cer, să arătăm toată rîvna în cele duhovnicești. Să ajungem odată blînzi și iubitori de oameni, ca să nu atragem asupra noastră osînda cea cumplită. Ce nu ne poate osîndi? Totul! Că ne bucurăm de atît de mari și atît de felurite daruri! Că nu ni se cere mare lucru! Că ni se cere să dăm acele lucruri pe care le vom lăsa aici pe pămînt fără voia noastră! Că sîntem foarte ambițioși cînd e vorba de treburile acestei lumi! Fiecare din acestea, chiar numai una, este în stare să ne osîndească; dar cînd se îngrămdesc toate la un loc, ce nădejde de mîntuire mai putem avea? Ca să scăpăm, dar, de toată această osîndă, să fim darnici cu cei săraci. Așa ne vom bucura și de bunătățile de aici și de toate cele de dincolo, pe care face Dumnezeu ca noi toți să le dobîndim cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea în vecii vecilor, Amin.

18. Matei 25, 41.

OMILIA XLVI

„Altă pildă a pus înaintea lor, zicînd:

„Asemănatu-s-a împărăția cerului omului care a semănat sămînță bună în țarina sa. Dar, pe cînd dormeau oamenii, a venit vrăjmașul lui și a semănat neghină printre grîu și s-a dus. Iar cînd a crescut paiul și a făcut rod atunci s-a arătat și neghina. Și venind slugile stăpînului casei i-au zis:

„Doamne, au n-ai semănat sămînță bună în țarina ta?

De unde, dar, are neghină?” Iar el le-a zis:

„Un om vrăjmaș a făcut aceasta!” Iar slugile i-au zis:

„Vrei deci să mergem să o plivim?” Iar el le-a zis:

„Nu, ca nu cumva plivind neghina, să smulgeți și grîul împreună cu ea. Lăsați să crească amîndouă împreună pînă la seceriș”¹

I

– Ce deosebire este între pilda aceasta și cea de mai înainte?

– În pilda de mai înainte Domnul vorbește de oamenii care nu sînt cu tuare-aminte la cuvintele și învățăturile Lui, care se depărtează de El și lasă în părăsire sămînța; în pilda aceasta vorbește de eretici.

După ce Hristos le-a explicat ucenicilor Săi pentru ce le grăiește în pilde, le vorbește mai dinainte și de erezii, ca ucenicii să nu se tulbure.

În pilda semănătorului a vorbit de cei care n-au primit cuvîntul Său; în pilda aceasta spune că l-au primit și unii care au stricat învățătura Sa. Că și acesta este un vicleșug al diavolului de a strecura în învățătura adevărată învățături greșite, colorîndu-o ca să semene mult cu adevărul, spre a înșela cu ușurință pe cei lesne de înșelat. De aceea Hristos nu o numește sămînță, ci neghină, că seamănă la înfățișare cu grîul.

Apoi vorbește și de felul vicleșugului, spunînd: „Pe cînd dormeau oamenii”. Nu mică primejdie atîrnă deasupra conducătorilor credincioșilor; și mai cu seamă deasupra celor cărora li s-a încredințat paza semănăturilor; dar nu numai deasupra conducătorilor, ci și deasupra credincioșilor.

Pilda aceasta mai arată că erezia este posterioară adevărului, lucru confirmat și de desfășurarea faptelor. Întîi au fost profeții, apoi profeții mincinoși; întîi apostolii, apoi apostolii mincinoși; întîi Hristos, apoi antihrist. Dacă diavolul n-ar vedea ce să imite sau pe cineva împotriva căruia să uneltească, nici n-ar întreprinde nimic și nici n-ar ști ce să facă. Așa însă, pentru că a văzut că o sămînță a dat o sută, alta șaizeci, iar alta treizeci, vine pe altă cale. Și pentru că n-a putut nici să smulgă semințele care prinseseră rădăcină, nici să le înăbușe și nici să le ardă, uneltește o altă înșelăciune: aruncă între semințele bune semințele lui.

– Dar prin ce se deosebesc cei care dorm, m-ai putea întreba, de cei ce se aseamănă cu semințele căzute pe cale?

– Se deosebesc prin aceea că pe cei care se aseamănă cu sămînța căzută pe cale i-a răpit diavolul repede; nici nu i-a lăsat să prindă rădăcină; cu ceilalți diavolul are nevoie de mai multă viclenie.

Hristos a spus acestea ca să ne învețe să priveghem neîncetat. „Chiar dacă ai scăpat de vătămările de mai înainte, ne spune Domnul, mai este și o altă vătămare. După cum dincolo pieirea îți venea de la cale, de la pietriș și de la spini, tot așa și aici pieirea îți vine de la somn; deci trebuie să stai de pază totdeauna. De aceea și spune Domnul: *„Cel care va răbda pînă la sfîrșit, acela se va mîntui”*².

Un lucru ca acesta s-a întîmplat chiar la începuturile Bisericii. Mulți întîi-stătători ai Bisericii aducînd în Biserică oameni vicleni – eretici ascunși – au lăsat cale deschisă unei astfel de uneltiri. Diavolul nici n-a mai avut nevoie să se ostenească, odată ce a răsădit pe aceia în mijlocul Bisericilor.

– Dar cum e cu puțință să nu dormi? m-ar întreba cineva.

– Dacă ar fi vorba de somnul acesta al trupului, ar fi cu neputință. Dar nu-i vorba de somnul acesta, ci de somnul voinței. Și se poate să nu dormi niciodată cu voința. De aceea și Pavel spunea: *„Privegheați, stați în credință”*³.

Hristos arată apoi că acest somn al voinței nu-i numai nefolositor, ci și vătămător. Diavolul atunci își seamănă sămînța sa după ce pămîntul a fost lucrat, că nu mai are nevoie de nici o muncă. Tot așa fac și ereticii care își răs-pîndesc otrava lor; și o fac nu pentru altă pricină, ci de dragul slavei deșarte. Și Hristos descrie cu de-amănuntul toată înșelăciunea aceasta nu numai prin cuvintele de pînă acum, ci și prin cele ce urmează. Că iată ce spune Domnul: *„Cînd a crescut paiul și a făcut rod, atunci s-a arătat și neghina”*. Așa fac și ereticii. La început își ascund erezia; dar după ce lumea capătă încredere în ei, după ce crede în cuvîntul lor, atunci încep să-și verse otrava.

2. Matei 10, 22.

3. I Cor. 16, 13.

- Dar pentru ce Domnul aduce în scenă pe slugile care i-au spus stăpînului casei ce se întîmplase în țarina sa?

- Ca să aibă prilej să spună să nu-i omoare pe eretici.

Pe omul care a semănat neghină îl numește vrăjmaș din pricina vătămării pe care o aduce oamenilor. Diavolul ne vatămă pe noi; dar originea acestei vătămări nu se datorește urii pe care diavolul ne-o poartă nouă, ci urii pe care o poartă lui Dumnezeu. De aici se vede, dar, că Dumnezeu ne iubește pe noi mai mult decît ne iubim noi pe noi înșine.

Uită-te și la o altă viclenie a diavolului! N-a semănat neghina sa înainte de semănarea grîului, pentru că atunci nu putea să piardă pe nimenea, ci cînd toată țarina era semănată, ca să irosească toată munca lucrătorului. Diavolul le face pe toate așa pentru că urăște pe lucrător.

Uită-te acum și la dragostea slugilor. Se grăbesc să smulgă neghina, chiar dacă nu o vor face cu băgare de seamă. Rîvna asta a lor arată grija lor de sămînță și urmăresc un singur lucru: nu ca să fie pedepsit cel care a semănat neghina, ci ca să nu se piardă sămînța semănată. Că nu pedepsi-rea aceluia era treaba care trebuia făcută mai întîi. De aceea slugile urmăresc să îndepărteze răul din țarină. Dar nici aceasta n-o urmăresc fără socoteală; că nu-și îngăduie să se apuce de lucru de capul lor, ci așteaptă hotărîrea stăpînului, întrebîndu-l: „Vrei?”

- Ce le răspunde stăpînul?

- Îi împiedică, spunînd: „Nu, ca nu cumva să smulgeți și grîul odată cu neghina”. Hristos a grăit așa pentru a împiedica războaiele, vărsările de sînge, omorurile. Ereticul nu trebuie omorît; o faptă ca aceasta ar aduce război neîmpăcat în lume.

II

Pentru două pricini oprește Hristos slugile Sale de a plivi grîul: una, să nu fie vătămat grîul; alta, să fie osîndiți cei cuprinși de această boală de nevindecat. „Deci, spune Hristos, dacă vrei să fie și ei pedepsiți, fără să fie vătămat grîul, așteaptă timpul potrivit de pedeapsă”.

- Ce înțeles au cuvintele: „Ca nu cumva să smulgeți și grîul odată cu neghina!”?

- Prin aceste cuvinte Domnul a spus sau: „Dacă veți ridica armele și veți uide pe eretici, veți fi siliți să uideți odată cu ei și mulți sfinți!”; sau: „Se poate ca multe din aceste neghine să se schimbe și să ajungă grîu. Deci, dacă smulgeți neghina înainte de vreme pierdeți și neghina care va ajunge grîu, că omoriți și pe cei care poate se vor schimba și vor ajunge buni”. Deci Hristos nu ne oprește să închidem gura ereticilor, să le oprim îndrăzneala lor, să risipim adunările și asociațiile lor, ci ne oprește să-i ucidem, să-i junghiem. Tu însă uită-te la blîndețea lui Hristos! Nu se

mărginește numai să hotărască, nici să oprească, ci dă și motivele hotărârii Sale și ale opreliștii.

– Dar ce se va întâmpla dacă neghina rămîne pînă la treieris? aş putea fi întrebat.

„Atunci voi zice secerătorilor: „Pliviți mai întii neghina și legați-o în snopi, ca s-o ardem”⁴.

Hristos le aduce iarăși aminte ucenicilor de cuvintele lui Ioan Botezătorul, care Îl arătase pe El Judecător și le spune: „Atîta vreme cît neghina stă alături de grîu trebuie cruțată; se poate ca și ea să ajungă grîu. Dar dacă rămîne neghină, va primi cumplită pedeapsă, că voi spune secerătorilor: „Pliviți mai întii neghina!”

– Pentru ce mai întii neghina?

– Ca să nu se teamă ucenicii că odată cu neghina este adunat și grîul.

„Și legați neghina în snopi ca să o ardeți, iar grîul adunați-l în jitnițe”⁵.

Altă pildă le-a pus lor înainte zicînd:

„Asemenea este împărăția cerurilor grăuntelui de muștar”⁶.

Pentru că în pilda semănătorului Hristos spusese că trei părți de sămînță s-au pierdut și a scăpat numai o parte, iar în pilda următoare, că și pe această sămînță scăpată de pieire o pîndesc multe și mari primejdii, ca să nu spună ucenicii: „Cine și cîți vor fi cei credincioși?”, Hristos, prin pilda grăuntelui de muștar, îndepărtează din sufletul lor această frică, ca să le întărească credința și să le arate că predica Evangheliei se va întinde peste tot. Din pricina aceasta a dat ca pildă grăuntele de muștar, foarte potrivită cu ideea ce voia să o înfățișeze.

„Grăuntele de muștar, spune Domnul mai departe, este mai mic decît toate semînțele; dar cînd crește este mai mare decît ierburile și se face pom încît vin păsările cerului și se sălășluiesc în ramurile lui”⁷.

Prin această pildă Hristos a vrut să dea o dovadă de măreție. „Așa va fi, spune El, și cu predicarea Evangheliei!” Într-adevăr, ucenicii au fost mai slabi decît toți oamenii, mai mici decît toți; totuși predica lor s-a întins pe toată fața pămîntului, pentru că mare era puterea din ei.

Acestei pilde Domnul îi mai adaugă și o altă pildă: pilda cu aluatul.

„Împărăția cerurilor este asemenea aluatului, pe care luîndu-l o femeie l-a ascuns în trei măsuri de făină, pînă ce s-a dospit toată”⁸.

4. Matei 13, 10.

5. Matei 13, 30.

6. Matei 13, 31.

7. Matei 13, 32.

8. Matei 13, 33.

„După cum puținul aluat, spune Hristos ucenicilor Săi, a făcut ca și făina cea multă să se prefacă în aluat, tot așa și voi veți transforma întreaga lume”. Și uită-te la înțelepciunea lui Hristos! Ia pilde din natură pentru a arăta că după cum este cu neputință ca aceste pilde să nu-și urmeze cursul lor natural, tot așa și ideile pe care le înfățișează ele. „Să nu-Mi spună nimeni dintre voi, spune Domnul ucenicilor Săi, ce vom putea noi, doisprezece oameni, în fața unei mulțimi atît de mari? Tocmai amestecul vostru în această mulțime și nedepărtarea voastră de ea vor face să strălucească puterea voastră. Ca și aluatul; atunci dospește frămîntătura, cînd este alături de făină; și nu atît alături, ci cînd se amestecă cu făina – că Domnul n-a spus: „l-a pus”, ci: „l-a ascuns” –, tot așa și voi cînd vă veți lipi și vă veți uni cu cei ce vă poartă război, atunci îi veți birui. Și după cum aluatul se afundă în făină, dar nu se pierde, ci încetul cu încetul face ca toată făina să aibă aceeași putere ca și el, tot așa va fi și cu predica voastră. Să nu vă temeți că v-am spus că vor veni peste voi o mulțime de necazuri și supărări. Așa veți străluci și-i veți birui pe toți”.

Prin trei măsuri de făină Hristos a vrut să arate că e vorba de mult. Că se știe că numărul acesta se întrebuintează pentru a desemna mulțimea, multul.

Să nu te minunezi că Domnul a amintit de grăunțele de muștar și de aluat cînd a vorbit de împărăția cerurilor! Vorbea cu niște oameni fără știință de carte, cu niște oameni de rînd, cu niște oameni care aveau nevoie de astfel de pilde pentru a fi cîștigați. Atît erau de nepricepuți, încît chiar după toate acestea aveau nevoie de multă tâlcuire.

Unde sînt, dar, păgînii? Să cunoască puterea lui Hristos, privind la adevărul lucrurilor! Să I se închine Lui pentru două pricini: și pentru că a spus mai dinainte că Evanghelia se va răspîndi pe tot pămîntul, și pentru că s-au împlinit cuvintele Lui. Că Hristos este Cel Ce a pus puterea în aluat. De aceea a și amestecat pe cei ce cred în El cu mulțimea oamenilor ca să dăm și celorlalți priceperea noastră. Nimeni să nu pună vină pe puținătatea celor credincioși! Mare este puterea predicii! Frămîntătura dospită ajunge pe viitor aluat. Și după cum scînteia cînd cade pe lemne le aprinde și pe acestea și mai aprinde și altele, tot așa cu predicarea Evangheliei.

– Dar Hristos n-a vorbit de foc, ci de aluat. Pentru ce oare?

– Pentru că focul singur nu poate face nimic dacă nu are și lemne; pe cînd aluatul săvîrșește totul prin el însuși.

Dacă doisprezece⁹ oameni au plămădit toată lumea, gîndește-te cît de păcătoși și de răi sîntem noi, cînd nu putem aduce la credință pe cei ce

9. De aici începe partea morală: *Despre apostoli și despre toți sfinții. Ei au strălucit mai mult prin viața și virtutea lor și prin harisme. Cea mai bună virtute este dragostea și milostenia; ele biruie fecioria.*

au rămas, deși sîntem atît de mulți, deși sîntem destul aluat pentru a plămădi mii de lumi.

III

Mi s-ar putea însă spune:

– Aceia au fost apostoli!

– Și ce-i cu asta? N-au trăit și ei cum trăiești și tu? N-au crescut și ei în orașe? Nu s-au bucurat de aceleași lucruri? N-au avut și ei cîte o meserie? Erau, oare, îngeri? S-au pogorît din cer?

– Nu, dar au făcut minuni!

– Nu minunile i-au făcut pe ei minunați! Pînă cînd vom întrebuița minunile făcute de apostoli ca scuză pentru trîndăvia noastră? Uită-te la ceata sfinților. Nu strălucesc datorită minunilor. Mulți au izgonit demoni, dar pentru că au săvîrșit fărădelegi, n-au ajuns minunați, ci chiar au fost pedepsiți.

– Atunci, ce i-a făcut mari pe apostoli?

– Disprețul averilor, disprețul slavei, despărțirea de toate grijile și afacerile lumești. Dacă n-ar fi făcut asta, ci ar fi fost robii patimilor, chiar dacă ar fi înviat mii de morți, n-ar fi avut nici un folos, ci ar fi fost socotiți niște șarlatani. Așa că viața omului îl face pe om strălucit. Ea atrage harul Duhului. Ce minune a făcut Ioan Botezătorul, cel care a adus la pocăință atîtea orașe? Că n-a făcut nici o minune, ascultă-l pe evanghelist: „*Ioan n-a făcut nici o minune*”¹⁰. Prin ce a ajuns Ilie minunat? Nu prin îndrăznirea lui față de împărat? Nu prin rîvna lui față de Dumnezeu? Nu prin sărăcia lui de bunăvoie? Nu datorită jocului, peșterii și munților? Minunile le-a făcut după toate acestea! L-a văzut, oare, diavolul pe Iov făcînd minuni și s-a minunat? Nici o minune. Dar Iov avea o viață strălucită și o răbdare mai tare ca oțelul. Ce minune a făcut David, pe cînd era încă tînăr, ca să spună Dumnezeu despre el: „*Am găsit pe David, fiul lui Iesei, bărbat după inima Mea*”¹¹? Ce mort au înviat Avraam, Isaac sau Iacov? Ce lepros au curățit? Nu știi că minunile ne vatămă de multe ori dacă nu sîntem treji la minte? Din pricina asta mulți corinteni s-au dezbinat între ei¹²; din pricina asta mulți romani s-au mîndrit¹³; din pricina asta Simon Magul a fost scos din rîndul creștinilor¹⁴; din pricina asta n-a fost primit în rîndul ucenicilor cărturarul care dorea să meargă după El și a auzit din gura Domnului: „*Vulpile au vizuini, iar păsările cerului*

10. *Ioan* 10, 4.

11. *I Regi* 13, 14; *Fapte* 13, 22.

12. *I Cor.* 1, 10–12.

13. *Rom.* 2, 1–5.

14. *Fapte* 8, 9–23.

cuiburi"¹⁵. Fiecare din aceștia au căzut și au pierit pentru că doreau să-și agonisească de pe urma minunilor unul averi, iar altul slavă. Sîrguința de a duce o viață curată, dragostea de virtute nu numai că nu dau naștere la o dorință ca aceasta, ci chiar o stîrlesc dacă este. Ce le-a spus Hristos ucenicilor Săi cînd le-a dat porunci? Le-a spus: „Faceți minuni ca să vadă oamenii!”? Deloc! Dar ce? „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri”¹⁶. Lui Petru nu i-a spus: „Dacă Mă iubești, fă minuni!”, ci: „Paște oile Mele”¹⁷. Totdeauna Hristos îl preferă pe Petru împreună cu Iacov și cu Ioan înaintea tuturor celorlalți ucenici. Spune-mi, pentru ce îi preferă pe aceștia? Din pricina minunilor făcute de ei? Nu! Pentru că toți apostolii la fel au curățit leproși, au înviat morți și tuturor la fel le-a dat aceeași putere. Din ce pricină, dar, acești trei apostoli erau mai presus de ceilalți? Din pricina virtuții sufletului lor! Vezi, dar, că totdeauna este nevoie de viață curată și de arătarea ei prin fapte. „Din roadele lor îi veți cunoaște pe ei”¹⁸, spune Domnul.

IV

În ce constă viața noastră? Oare în facerea de minuni sau într-o viețuire virtuoasă? Negreșit că într-o viețuire virtuoasă. Minunile aici își au originea și la aceasta duc. Omul cu viață virtuoasă atrage asupra lui harul facerii de minuni; iar cel care primește acest har, pentru aceea îl primește ca să îndrepte viața altora. Că și Hristos pentru aceasta a făcut minunile acelea, ca prin ele să fie vrednic de credință, ca să-i atragă la El pe oameni și să-i facă să ducă o viață virtuoasă. De aceea și Hristos vorbește mai mult de viața virtuoasă. Și nu Se mărginește numai la minuni, ci amenință cu iadul, făgăduiește împărăția cerurilor, pune acele legi minunate și face totul pentru viața virtuoasă, ca să facă pe oameni îngeri. Dar pentru ce spun că Hristos face totul în acest scop? Spune-mi, dacă ți s-ar da să alegi între a învia morți în numele Lui și a muri pentru numele Lui, ce ai alege? Nu-i așa că ai alege moartea pentru numele Lui? Pentru ce? Pentru că învierea morților e minune, pe cînd moartea pentru Hristos, faptă. Dacă ți s-ar da să alegi între puterea de a prefăce paiele în aur și puterea de a disprețui averile, cum disprețuiești paiele, n-ai alege, oare, puterea de a disprețui averile? Și pe bună dreptate, că pe oameni puterea aceasta îi uimește mai mult. Dacă oamenii ar vedea că se pot prefăce paiele în aur, ar dori și ei, ca Simon Magul, să aibă această putere și ar crește în ei și mai

15. *Matei* 8, 20.

16. *Matei* 5, 16.

17. *Ioan* 21, 15.

18. *Matei* 7, 16.

mult dragostea de averi; dar dacă ar vedea că toți nesocotesc și disprețuiesc aurul ca pe paie, ar scăpa de această boală.

Vezi, dar, că viața virtuoasă ne este de mai mult folos? Și eu nu numesc viață virtuoasă postul, nici îmbrăcatul cu sac și nici culcatul pe cenușă, ci disprețul averilor – așa cum trebuie disprețuite – milostenia, împărțirea pînii tale cu cel sărac, înfrînarea miniei, alungarea slavei deșarte, stîrpirea invidiei. Așa ne-a învățat și Hristos: „*Învățați de la Mine, ne spune El, că sînt blînd și smerit cu inima*”¹⁹. N-a spus: „Că am postit”, deși putea spune, că a postit El patruzeci de zile²⁰, dar n-o spune, ci spune: „*Că sînt blînd și smerit cu inima*”. Și iarăși, cînd i-a trimis pe apostolii Săi la propovăduire nu le-a spus: „Postiți!”, ci: „*Mîncăți tot ce vi se pune dinainte!*”²¹ Cînd însă a fost vorba de bani, le-a cerut multă purtare de grijă, spunînd: „*Să nu aveți aur sau argint, nici aramă în cingătorile voastre*”²². Nu spun acestea, defăimînd postul, – Doamne, ferește! –, ci lăudîndu-l foarte. Dar sufăr cînd vă văd că neglijați toate celelalte virtuți și socotiți că postul vă este de ajuns pentru mîntuire; și doar postul este cea mai mică parte din corul virtuților. Cea mai mare virtute este dragostea, bunătatea, milostenia. Aceste virtuți depășesc chiar virtutea fecioriei. Deci, dacă vrei să fii egal cu apostolii, nimic nu te împiedică! E de ajuns numai să săvîrșești virtutea dragostei și nu ești întru nimic mai mic decît apostolii. Nimeni, dar, să nu umble după minuni! Demonul suferă cînd este izgonit din trup, dar cu mult mai mult suferă cînd vede sufletul scăpat de păcat. Că păcatul este marea lui putere. Pentru aceasta a murit Hristos, ca să-i sfărîme această putere. Păcatul a adus pe pămînt moartea. Din pricina păcatului toate se întorc pe dos. Ai stîrpit păcatul? Ai tăiat tăria diavolului, i-ai strivit capul, i-ai zdrobit toată puterea lui, i-ai împrăștiat oastea lui și ai făcut o minune mai mare decît toate minunile. Cuvintele acestea nu sînt ale mele, ci ale fericitului Pavel. După ce Pavel a spus: „*Rîvniți harurile cele mai bune și vă arăt o cale încă și mai înaltă*”²³, n-a vorbit de facerea de minuni, ci de dragoste, rădăcina tuturor virtuților. Așadar dacă săvîrșim această virtute și toată filozofia pe care ea o cuprinde, nu vom avea nevoie deloc de minuni. După cum dacă ne lipsește dragostea, nu cîștigăm nimic cu facerea de minuni.

19. Matei 11, 29.

20. Matei 4, 2.

21. Luca 10, 8.

22. Matei 10, 9.

23. I Cor. 12, 31.

Gîndindu-ne, dar, la toate acestea, pe temeiul cărora apostolii au ajuns mari, să le rîvnim viața. Prin ce au ajuns apostolii mari? Ascultă-l pe Petru, care spune: „*Iată noi am lăsat toate și Ți-am urmat Ție! Ce va fi, oare, nouă?*”²⁴. Ascultă-L și pe Hristos, Care spune: „*Veți ședea pe douăsprezece tronuri*”²⁵; și: „*Oricine a lăsat casă sau frați sau tată sau mamă va primi înșutit în veacul acesta și viață veșnică va moșteni*”²⁶.

Dezlipindu-ne, dar, de toate cele lumești, să ne afierosim lui Hristos ca, după cuvîntul Lui, să ajungem egali cu apostolii și să ne bucurăm de viața veșnică, pe care, facă Dumnezeu ca noi toți să o dobîndim cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea în vecii vecilor, Amin.

24. *Matei* 19, 27.

25. *Matei* 19, 28.

26. *Matei* 19, 29.

OMILIA XLVII

**„Acestea le-a grăit Iisus mulțimilor în pilde
și fără de pildă nu le grăia nimic,
ca să se plinească ceea ce s-a zis prin proorocul care zice:
«Voi deschide în pilde gura Mea;
voi spune cu voce tare cele ascunse
de la întemeierea lumii»”¹**

I

Evanghelistul Marcu spune: *„După cum puteau să înțeleagă, le grăia lor cuvîntul în pilde”².*

Apoi, pentru a arăta că grăitul în pilde nu este o noutate, citează pe profetul David³, care a prezis acest fel de învățătură a lui Hristos.

După ce evanghelistul ne-a arătat care era gîndul lui Hristos, anume că le grăia în pilde, nu pentru ca ascultătorii Săi să nu priceapă nimic, ci ca să-i facă să-L întrebe, evanghelistul a adăugat: *„Și fără de pilde nu le grăia nimic”*, cu toate că Hristos a grăit multe fără pilde. Și totuși atunci nimeni nu l-a pus vreo întrebare. Pe profeți iudeii de altădată adeseori îi întrebau, de pildă pe Iezechiel și pe mulți alții; iudeii de acum însă n-au făcut lucrul acesta, deși spusele Domnului erau în stare să le tulbure sufletul și să-i îndemne să-L întrebe. Și doar pildele îi amenințau cu cea mai mare pedeapsă; totuși pe iudei nici lucrul acesta nu i-a mișcat; de aceea Hristos i-a lăsat și a plecat.

„Atunci Iisus, lăsînd mulțimile, a plecat la casa Lui”⁴

A plecat la casa Lui și nici un cărturar n-a mers după Dînsul. De aici se vede că nu pentru altă pricină se țineau cărturarii după El, ci ca să-L prindă în cuvînt. Văzînd deci Hristos că nu înțeleg cuvintele Sale, i-a lăsat.

„Și s-au apropiat ucenicii Lui, întrebîndu-L despre pilda neghinelor”⁵.

Acum s-au apropiat de El să-L întrebe, deși sînt cazuri cînd voiau să știe ceva dar se temeau să-L întrebe.

1. Matei 13, 34–35.

2. Marcu 4, 33.

3. Ps. 77, 2.

4. Matei 13, 36.

5. Matei 13, 36.

- De unde le-a venit acum ucenicilor îndrăznirea?

- Auziseră pe Hristos spunându-le: „*Vouă vi s-a dat să cunoașteți tainele împărăției cerurilor*”⁶ și au prins curaj. De aceea Îl și întreabă în-deosebi; nu de teama de a da naștere la invidie în sufletul multora, ci pentru a păzi legea Stăpînului, Care le spusese: „*Iar acestora nu li s-a dat!*”⁷.

- Dar pentru ce ucenicii lasă la o parte pilda cu aluatul și pilda cu grăunțele de muștar și-L întreabă numai despre pilda neghinelor?

- Le-au lăsat pe celelalte la o parte pentru că erau mai clare; voiau însă să cunoască tilcul acesteia și pentru că era înrudită cu pilda semănătorului, dar și pentru că pilda aceasta cuprindea mai multe învățături. Nu se poate spune, apoi, că ucenicii doreau să afle dacă nu cumva Domnul le spune același lucru a doua oară. Văzuseră doar cîtă amenințare cuprindea pilda neghinelor. De aceea nici Domnul nu-i ține de rău, ci le împlinește dorința.

Și ceea ce spuneam totdeauna, spun și acum că pildele nu trebuie interpretate cuvînt cu cuvînt, pentru că s-ar ajunge la interpretări absurde. Și lucrul acesta ni-l arată Domnul acum; că așa și interpretează pilda. Nu mai vorbește de slugile care s-au dus la stăpînul casei, ci le lasă la o parte și interpretează numai părțile principale ale pildei, în vederea cărora a fost rostită, arătînd totodată că El este Judecătorul și Stăpînul universului.

„*Iar El răspunzînd, le-a zis: Cel ce a semănat sămînța cea bună este Fiul Omului; țarina este lumea; sămînța cea bună sînt fiii împărăției, iar neghinele, fiii celui rău; vrăjmașul care le-a semănat este diavolul; secerișul este sfîrșitul veacului, iar secerătorii sînt îngerii. Deci cum se plivește neghina și se arde în foc, așa va fi la sfîrșitul veacului acestuia. Va trimite Fiul Omului pe îngerii Lui și îi vor aduna din împărăția Lui toate smintelile și pe cei ce fac fărădelege și-i vor arunca în cuptorul cel de foc. Acolo va fi plîngerea și scrișnirea dinților. Atunci dreptii vor străluci ca soarele în împărăția Tatălui lor*”⁸.

De vreme ce Domnul Hristos este semănătorul, de vreme ce-Și seamănă țarina Lui și culege din împărăția Lui, este clar că lumea aceasta este a Lui.

Uită-te însă la nespusa Sa iubire de oameni! Este înclinat spre facearea de bine și nepornit spre pedeapsă! Cînd seamănă, seamănă El cu mîna Lui; dar cînd pedepsește, o face prin alții, adică prin îngeri.

„*Atunci dreptii vor străluci ca soarele în împărăția Tatălui lor*”. Prin aceste cuvinte Hristos nu vrea să spună că dreptii vor străluci numai

6. Matei 13, 11.

7. Matei 13, 11.

8. Matei 13, 37-43.

atîta, ci s-a folosit de această pildă cunoscută nouă pentru că nu știm alt-
ceva mai strălucitor decît soarele.

– În alte locuri Hristos spune că secerișul este aproape, ca atunci cînd vorbește despre samarineni: „*Ridicați ochii voștri și priviți holdele că sînt albe spre seceriș*”⁹; sau: „*Secerișul este mult, iar lucrători puțin*”¹⁰. Pentru ce, dar, în aceste locuri spune că secerișul este aproape, iar în pilda neghinelor că secerișul va fi la sfîrșitul veacului?

– Pentru că alt înțeles are cuvîntul într-un loc, și alt înțeles are în alt loc.

– Dar pentru ce spune în altă parte că „*altul este cel ce seamănă și altul cel ce seceră*”¹¹, iar în pilda neghinelor spune că El este Cel ce seamănă?

– Pentru că acolo Hristos n-a vorbit despre El, ci a pus în fața profeților pe apostoli fie că le grăia iudeilor, fie că le grăia samarinenilor. Că și prin profeți tot El a semănat. Sînt însă locuri cînd numește același lucru și seceriș și semănat, întrebunțînd cuvîntul și într-un sens și în altul.

II

Cînd vorbește de ascultarea și supunerea ascultătorilor Săi, Domnul numește seceriș supunerea și ascultarea lor, că acestea duc lucrul la bun sfîrșit; dar cînd caută rodul ascultării, atunci fapta aceasta o numește sămînță, iar sfîrșitul lumii îl numește seceriș.

– Dar pentru ce în altă parte se spune că dreptii vor fi răpiți întîi?¹²

– Pentru că dreptii vor fi răpiți întîi; dar cînd va veni Hristos, cei răi sînt dați muncilor și atunci cei drepti intră în împărăția cerurilor. Cei drepti trebuie să fie în cer; dar aici pe pămînt va veni Hristos și va judeca pe toți oamenii; și după ce va pronunța asupra celor răi sentința, se va scula, ca un împărat înconjurat de prietenii Săi, și-i va duce pe drepti spre moștenirea lor cea fericită. Ai văzut, dar, că osînda celor răi este îndoită? Una, că ard în foc; a doua, că au căzut din slava cerească.

– Dar pentru care pricină Hristos le grăiește apostolilor Săi mai departe tot în pilde, deși cărturarii și fariseii nu mai erau de față?

– Le grăiește în pilde pentru că în urma învățăturilor lui Hristos au ajuns mai pricepuți, așa că puteau înțelege pildele Sale. Într-adevăr, după ce le-a spus toate pildele, i-a întreat: „*Ați înțeles toate acestea? Iar ei I-au spus: „Da, Doamne!”*”¹³. Astfel pildele, pe lîngă celelalte învățături, au săvîrșit și acest mare lucru: i-au făcut pe apostoli și mai ascuțiți la minte.

9. Ioan 4, 35.

10. Luca 10, 2.

11. Ioan 4, 37.

12. I Tes. 4, 17.

13. Matei 13, 51.

Ce le-a mai spus Domnul?

„Asemenea este împărăția cerurilor cu o comoară ascunsă în țarină, pe care găsim-o un om a ascuns-o; și de bucuria ei vinde tot ce are și cumpără țarina aceea. Iarăși asemenea este împărăția cerurilor cu un negustor care caută mărgăritare frumoase; și găsim un mărgăritar de mare preț, mergînd a vîndut tot ce avea și l-a cumpărat”¹⁴.

După cum pildele grăuntelui de muștar și aluatului se deosebesc foarte puțin între ele, tot așa și aceste două pilde: a comorii ascunse în țarină și a mărgăritarului. Amîndouă arată că trebuie să lăsăm totul la o parte pentru ascultarea cuvîntului lui Dumnezeu. Pildele celelalte, a aluatului și a grăuntelui de muștar, vorbesc de puterea predicării cuvîntului lui Dumnezeu, că el va cuprinde toată lumea; pildele acestea, a comorii ascunse în țarină și a mărgăritarului, ca pe un lucru scump și de mare preț, înfățișează cuvîntul lui Dumnezeu. Cuvîntul lui Dumnezeu se întinde ca grăuntele de muștar și cuprinde totul ca aluatul; dar este și de mare preț, ca mărgăritarul, și are nenumărate bogății ca o comoară.

Pildele acestea nu ne învață numai că trebuie să ne depărtăm cu totul de cele lumești și să îmbrățișăm cuvîntul lui Dumnezeu, ci și să facem lucrul acesta cu bucurie. Cel care s-a despărțit de tot ce are trebuie să știe că pierderea aceasta este un cîștig, și nu o pagubă.

Vezi că este ascuns în lume cuvîntul lui Dumnezeu? Vezi că în cuvîntul lui Dumnezeu sînt toate bunătățile? Dacă nu vinzi totul nu cumperi! Dacă n-ai un suflet ca acesta, veghetor și cercetător, nu găsești!

Așadar două lucruri trebuie să îndeplinim: să ne depărtăm de cele lumești și să priveghem. Că spune Domnul că trebuie să fim asemenea unui negustor „care caută mărgăritare frumoase și găsim unul de mare preț, a vîndut totul și l-a cumpărat”. Adevărul este unic, și nu împărțit în mai multe părți. Și după cum numai cel care are mărgăritarul știe că este bogat, iar ceilalți nu știu de multe ori ce are el în mînă – că mărgăritarul este mic –, tot așa și cu cuvîntul lui Dumnezeu: cei care îl au știu că sînt bogați; necredincioșii însă, necunoscînd această comoară, nu știu de bogăția noastră.

Apoi, ca să nu ne încredem prea mult în predicarea cuvîntului lui Dumnezeu, nici să socotim că ne este de ajuns pentru mîntuire numai credința, Hristos a spus și altă pildă înfricoșătoare.

– Care?

– Pilda năvodului!

„Asemenea este împărăția cerurilor cu un năvod aruncat în mare, care a adunat tot felul de pești; pe care, cînd s-a umplut, pescarii, scoțîn-

*du-l la țarm și șezînd, au ales peștii cei buni în vase, iar pe cei răi i-au aruncat afară*¹⁵.

– Dar ce deosebire este între pilda aceasta și pilda neghinelor? Că și acolo unii se mîntuie, iar alții pier!

– Cei din pilda neghinelor pier din pricină că au îmbrățișat niște învățături străine; cei din pilda de mai înaintea acesteia, din pilda semănătorului, pier din pricină că n-au dat atenție cuvintelor lui Dumnezeu; iar aceștia, cei din pilda năvodului, pier din pricina vieții lor stricate și sînt mai ticăloși decît toți, că au cunoscut cuvîntul lui Dumnezeu, au fost pescuiți, dar nici așa nu s-au putut mîntui.

– În altă parte Hristos spune că Însuși Păstorul desparte pe cei răi de cei buni¹⁶; aici spune că îngerii o fac, ca și în pilda neghinelor. Cum se explică aceasta?

– Deosebirea se explică prin aceea că odată le vorbește mai simplu, iar altădată mai înalt.

Hristos interpretează pilda năvodului fără să fie întrebă, de buna Sa voie; a explicat numai o parte din ea mărin, frica. Ca nu cumva auzind că a aruncat afară peștii cei răi să socotească aruncarea lor lipsită de primejdie, Hristos, prin interpretarea Sa, a arătat pedepsirea lor, spunînd:

*„Și-i vor arunca în cuptor; acolo va fi plîngerea și scrișnirea dinților”*¹⁷.

Durerea aceasta nu se poate zugrăvi prin cuvînt.

Ai văzut cîte căi de pieire sînt? Una, datorită pietrișului; alta, datorită spinilor; alta, datorită căii; alta, datorită neghinelor; alta, datorită năvodului. Nu fără pricină a spus Domnul că *„largă este calea care duce la pieire și mulți sînt cei care merg pe ea”*¹⁸.

După ce le-a spus ucenicilor Săi aceste pilde, după ce și-a sfîrșit spusese Sale cu un cuvînt înfricoșător, arătîndu-le mai multe decît pildele, le-a zis, dar, mai bine spus, a stat de vorbă cu ei:

*„Ați înțeles toate acestea?” Iar ei I-au spus: „Da, Doamne!”*¹⁹

Apoi, pentru că au înțeles, îi laudă iarăși, zicînd:

*„Pentru aceasta, orice cărturar care cunoaște cele despre împărăția cerurilor se aseamănă cu omul stăpîn de casă, care scoate din vistieria sa noi și vechi”*²⁰.

De aceea și în altă parte spune: *„Voi trimite la voi înțelepți și cărturari”*²¹.

15. Matei 13, 47–48.

16. Matei 25, 32.

17. Matei 13, 50.

18. Matei 7, 13.

19. Matei 13, 51.

20. Matei 13, 52.

21. Matei 23, 34.

III

Ai văzut că nu înlătură Vechiul Testament, ci îl laudă și-l slăvește, numindu-l vistierie?

Deci toți cîți nu cunosc Scripturile nu sînt stăpîni de casă; nu le au nici ei și nici nu le primesc de la alții, ci se uită cu nepăsare la ei înșiși cum pier de foame. Nu numai aceștia, dar și ereticii nu se pot bucura de această fericire a Domnului. Că nu scot noi și vechi; nici pe cele vechi nu le au; de aceea nu le au nici pe cele noi; după cum și cei care nu le au pe cele noi nu le au nici pe cele vechi, ci sînt lipsiți și de unele și de altele; că acestea două, cele vechi și cele noi, – Vechiul Testament și Noul Testament –, sînt strîns unite unele cu altele, sînt împletite unele cu altele.

Să auzim²² dar, toți cei care neglijăm citirea Sfintelor Scripturi, cîtă pagubă suferim, cîtă sărăcie! Cînd vom putea viețui creștinește, cînd nici nu cunoaștem legile după care trebuie să viețuim? Bogații și cei care se dau în vînt după bani și după averi își scutură mereu hainele lor ca să nu fie mîncate de molii. Tu însă, deși vezi că uitarea îți roade sufletul mai grozav decît o molie, nu deschizi cărțile sfinte, nu pui capăt prăpădului, nu-ți împodobești sufletul, nu te uiți mereu la icoana virtuții, nu cauți să afli care sînt mădularele virtuții, care e capul ei! Că virtutea are și cap și mădulare mai frumoase decît trupul cel mai frumos și mai bine făcut.

– Care-i capul virtuții? m-ai întreba.

– Smerenia. Din pricina asta Hristos cu ea și-a început predica de pe munte, spunînd: „*Fericiți cei săraci cu duhul*”²³. Capul acesta nu-i împodobit cu păr, nici cu bucle, ci are o frumusețe ca aceea care atrage privirile lui Dumnezeu. „*La cine voi privi, spune Domnul, dacă nu la cel blînd și smerit care tremură de cuvintele Mele?*”²⁴; și: „*Ochii Mei peste blînzii pămîntului*”²⁵; și: „*Aproape este Domnul de cei smeriți cu inima*”²⁶. Capul acesta aduce lui Dumnezeu, în loc de păr și bucle, jertfe bine plăcute. Este altar de aur și jertfelnic duhovnicesc. Că „*jertfa lui Dumnezeu, duh umilit*”²⁷. Smerenia este mama înțelepciunii. Dacă ai smerenia le vei avea și pe toate celelalte. Ai văzut capul? Un cap atît de frumos n-ai văzut niciodată! Vrei să-i vezi și fața? Dar, mai bine spus, vrei s-o cunoști? Deocamdată cunoaște-i culoarea! E roșie, înfloritoare și plină de farmec! Află din ce pricină e așa!

– Din ce pricină?

22. De aici începe partea morală: *Acuzare celor care nu citesc Sfintele Scripturi. Care sînt virtuțile mădurelor; în care vorbește și despre Matei și despre iubitorul de argint. Ce fel este cel sărac de bună voie.*

23. Matei 5, 3.

24. Isaia 66, 2.

25. Ps. 33, 14.

26. Ps. 33, 17.

27. Ps. 50, 18.

- Din pricină că roșește și se rușinează! De aceea un înțelept a și spus: „*Înainte celui rușinos va merge farmecul*”²⁸. Frumusețea chipului smereniei răspîndește și asupra celorlalte mădulare multă frumusețe. De-ai amesteca mii de culori, nu vei reuși să faci o frumusețe ca aceasta. Dacă vrei să-i vezi și ochii, vezi-i că sînt încondeiați minunat cu bună-cuviință și cu cumințenie; sînt atît de frumoși și de pătrunzători pentru că Îl văd chiar pe Domnul. „*Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu*”²⁹. Gura smereniei este înțelepciune și pricepere, cunoaște cîntările cele duhovnicești; inima ei este iscusită în cercetarea Scripturilor, în păzirea adevăratelor învățături, în milostenie, în bunătate. După cum nu-i cu putință să trăiești fără inimă, tot așa nici nu-i cu putință să te mîntui cîndva fără această inimă duhovnicească. Din ea se nasc toate cele bune. Smerenia are și mîini și picioare: faptele cele bune; are și suflet: dreapta credință; are și piept de aur și mai tare decît diamantul: bărbăția; îi e ușor să sfărîme orice, dar pieptul ei nimic nu-l poate sfărîma; în sfîrșit, duhul smereniei, care este în cap și în inimă, este dragostea.

IV

Vrei să-ți arăt chiar prin fapte icoana unui om ca acesta? Gîndește-te la evanghelistul care a scris această evanghelie, la Matei. Nu avem în scris toată viața lui, totuși chiar din puținele lucruri pe care le știm despre el, îi vedem strălucitul lui chip. Că era smerit și cu inima zdrobită! Auzi-l că se numește vameș chiar în Evanghelia scrisă de el³⁰. Că era milostiv! Vezi-l că s-a despărțit de toate averile sale și a mers după Iisus. Că era binecredincios se vede din învățăturile sale. Și priceperea lui o poți vedea ușor, că a scris Evanghelia; dragostea lui, că a purtat grijă de întreaga lume; facerile sale de bine, de la tronul pe care are să stea³¹; iar bărbăția lui, de acolo că a ieșit bucurîndu-se de la sinedriu³².

Să rîvnim și noi virtutea aceasta, dar, mai mult decît toate, smerenia și milostenia, fără de care nu ne putem mîntui. Și aceasta o arată cele zece fecioare³³ și fariseul³⁴. Fără feciorie te poți mîntui; dar fără milostenie, cu neputință. Milostenia este de neapărată trebuință și le ține pe toate. Nu fără motiv am numit eu milostenia inima virtuții. Dar inima aceasta încețază iute de-a mai bate, dacă nu dă tuturor duhul ei. Întocmai ca o fințînă: dacă ține în ea apa izvoarelor sale, se strică; tot așa și cu bogății, cînd

28. *Int. Sir.* 32, 11.

29. *Matei* 5, 8.

30. *Matei* 9, 9.

31. *Matei* 19, 28.

32. *Fapte* 5, 40-41.

33. *Matei* 25, 1-13.

34. *Luca* 18, 10-14.

țin averile lor numai pentru ei înșiși. De aceea și obișnuim să spunem de bogați: „Cutare e putred de bogat”, dar nu spunem: „Mult îi este belșugul” sau: „Mare îi este comoara”. Putrezi nu sînt numai cei care au bogății, ci chiar bogăția însăși. Hainele se strică, aurul se roade, grîul se mănincă de viermi, iar sufletul, din pricina grijilor, este ros și mai putred decît toate cele ale lui. Dacă ai vrea să-ți pun în față sufletul unui iubitor de argint, l-ai vedea găurit peste tot de griji, putred de păcate și ros de viermi ca o haină mîncată de molii, fără nici o bucățică întregă. Nu-i așa însă sufletul celui sărac, al săracului care de buna sa voie voiește să fie sărac. Sufletul îi strălucește ca aurul, sclipește ca mărgăritarul, înflorește ca trandafirul. Nu-l roade molia, nu-l fură hoții, nu-l tulbură grija lumii, ci-i ca îngerii; așa trăiește pe pămînt. Vrei să vezi frumusețea acestui suflet? Vrei să cunoști bogăția sărăciei? Nu poruncește oamenilor, ci demonilor; nu stă alături de împărat, ci alături de Dumnezeu; nu este ostaș împreună cu oamenii, ci împreună cu îngerii; nu are două, trei, douăzeci de scrinuri, ci atîta bogăție că socotește toată lumea o nimica; nu are vistierie, dar are cerul; nu are nevoie de robi; dar, mai bine spus, are roabe patimile; are roabe gîndurile care robesc pe împărați; are rob gîndul care poruncește celui îmbrăcat în purpură; gîndul care-l înspăimîntă pe împărat, gîndul pe care împăratul nu îndrăznește să-l privească în față. Rîde de tronul împărătesc, de aur și de toate cele ca acestea ca de niște jocuri de copii; le socotește pe toate acestea tot atît de vrednice de dispreț ca pe cercurile de joacă, cuburile și bilele. Are o podoabă pe care nu pot s-o vadă cei care se joacă cu niște jucării ca acestea.

Ce poate fi deci mai bun decît acest sărac? Cerul este pardoseala locuinței lui; iar dacă pardoseala casei lui este așa, gîndește-te cum îi este tavanul!

– Dar n-are cai și trăsuri! mi s-ar putea spune.

– Ce nevoie are de acestea cel care are să meargă pe nori și are să fie cu Hristos?

Gîndindu-ne, dar, la toate acestea, și bărbații și femeile, să căutăm bogăția aceea, bogăția cea neîmpuținată, ca să avem parte și de împărăția cerurilor, cu harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și stăpînirea în vecii vecilor, Amin.

OMILIA XLVIII

„Și după ce a sârșit Iisus pildele acestea, a trecut de acolo”¹

I

- Pentru ce evanghelistul a spus: „*acestea*”?
- Pentru că Domnul avea să mai spună și alte pilde.
- Pentru ce a trecut de acolo?
- Pentru că voia să semene cuvîntul pretutindeni.

„Și venind în patria Lui, îi învăța în sinagoga lor”².

- Care loc îl numește acum patria Lui?

– După părerea mea, Nazaretul, că „*n-a făcut acolo multe minuni*”³; în Capernaum a făcut minuni, de aceea și spunea: „Și tu, Capernaume, care pînă la cer te-ai înălțat, pînă la iad te vei coborî; că dacă s-ar fi făcut în Sodoma minunile care s-au făcut în tine, ar fi rămas pînă în ziua de astăzi”⁴.

Venind deci în Nazaret, nu mai face minuni, ca locuitorilor Nazaretului să nu li se aprindă și mai mult invidia, ca să nu fie osîndiți mai cumplit pentru că li se mărește necredința. În loc să facă minuni, îi învață; minune tot atît de mare ca și minunea însăși. Și cei mai proști oameni ar fi trebuit să se minuneze și să rămînă uimiți de puterea cuvintelor Lui; nazarinenii, dimpotrivă; Îl batjocoreau din pricina originii de jos a presupusului Lui tată, deși nazarinenii aveau în trecutul lor o mulțime de exemple de acestea, cînd din părinți neînsemnați au ieșit copii vestiți. David era fiul lui Iesei, un plugar de rînd; profetul Amos era fiul unui păstor de capre și el însuși tot păstor de capre. Moise legiuitorul cît de departe era de tatăl lui! Ar fi trebuit ca nazarinenii să I se închine Lui și să fie uimiți de învățătura Lui și de aceasta mai ales că rostea niște cuvinte ca acelea, deși se trăgea din niște oameni de jos. Era lămurit pentru oricine că o astfel de învățătură nu se datora sîrguinței omenești, ci harului dumnezeiesc; dar ei Îl disprețuiau tocmai pentru pricinile pentru care ar fi trebuit să-L admire.

1. Matei 13, 53.

2. Matei 13, 54.

3. Matei 13, 58.

4. Matei 11, 23.

Hristos se ducea adeseori în sinagogile lor, ca nu cumva, din pricina șederii lui neconținute în pustie, să-l învinuiască iudeii și mai mult că este un singuratic și un dușman al societății.

Deci nazarinenii uimiți și nedumeriți spuneau:

„De unde are El înțelepciunea aceasta și puterile?”⁵

Numeau „puteri” sau minunile Sale, sau chiar înțelepciunea Lui.

„Nu este acesta fiul teslarului?”⁶

Mai mare e minunea și mai mare le e uimirea!

„Nu se numește mama Lui Maria? Și frații Lui, Iacob, Iosi, Simion și Iuda? Surorile Lui nu sînt toate la noi? De unde are El acestea? Și se sminteau de El”⁷.

Vezi că în Nazaret a avut loc discuția aceasta? „Nu sînt, oare, cutare și cutare frații Lui?”, spuneau nazarinenii.

Și ce-i cu asta, nazarinenilor? Tocmai aceasta ar fi trebuit să vă aducă la credință! Dar de multe ori invidia frînge gîtul celui invidios. Lucrurile mari și minunate care erau în stare să-i atragă la Hristos, tocmai acelea i-au smintit pe nazarineni.

Ce le răspunde Hristos?

«Iar Iisus le-a zis: „Nu este profet disprețuit decît în patria sa și în casa sa”. Și n-a făcut multe minuni, spune evanghelistul, din pricina necredinței lor”⁸.

– Ar fi trebuit să facă și acolo multe minuni! ar putea spune cineva. Pentru ce n-a făcut, dacă prin ele reușea să fie admirat?

– Hristos nu umbla după laudele lumii, ci urmărea folosul oamenilor. Neputîndu-le fi de folos nazarinenilor, s-a trecut cu vederea pe El Însuși ca să nu le mărească și mai mult osînda. Totuși uită-te după cîtă vreme a venit la ei și cîte minuni făcuse pînă atunci! Dar nici așa nazarinenii nu L-au putut suferi, ci iarăși ardeau de invidie.

– Dar pentru ce atunci a mai făcut acolo chiar puține minuni?

– Ca să nu spună nazarinenii: „Doctore, vindecă-te pe tine însuți!”⁹; ca să nu spună: „Ne este dușman și vrăjmas! Disprețuiește pe concetățenii Săi”; ca să nu spună: „Dacă ar fi făcut minuni, am fi crezut și noi în El!” De aceea deci a făcut minuni și în Nazaret, dar puține. A făcut minuni ca să-Și împlinească misiunea Sa; a făcut însă puține minuni, ca să nu-i osîndească mai mult.

Gîndește-te cît de mare era puterea cuvintelor Sale, că nazarinenii se minunau de El, deși erau cuprinși de invidie. Și după cum atunci cînd

5. Matei 13, 54.

6. Matei 13, 55.

7. Matei 13, 55.

8. Matei 13, 57–58.

9. Luca 4, 23.

vindeca pe cei îndrăciți, iudeii nu-I tăgăduiau vindecările, ci născoceau pricini neîntemeiate, spunîndu-I: „*Cu Beelzebul scoate demonii*”¹⁰, tot așa și nazarinenii; nu găsesc vină în învățaturii Lui, ci recurg la josnicia neamului Său. Tu uită-te la blîndețea Învățătorului! Nu-i ocărăște, ci cu multă blîndețe le spune: „*Nu este profet disprețuit decît în patria sa*”. Și nici aici nu s-a oprit, ci a adăugat: „*Și în casa sa*”. După părerea mea Domnul a adăugat aceste cuvinte pentru a-i arăta și pe frații Lui.

II

În Evanghelia după Luca Hristos Își și exemplifică spusele Sale zicînd că nici Ilie nu s-a dus la ai săi, ci la o văduvă de alt neam; Elisei la fel; n-a vindecat de lepră pe altcineva decît pe un străin, pe Neeman¹¹. Astfel israeliții nici n-au primit vreun bine, dar nici n-au făcut, ci străinii. Hristos a dat aceste exemple pentru a le arăta obiceiul lor rău și a arăta că nu-i o noutate ceea ce suferă El de la iudei.

„*În vremea aceea a auzit Irod Tetrarhul vestea despre Iisus*”¹².

Tatăl acestuia, împăratul Irod, cel care omorîse copiii¹³, murise. Evanghelistul Matei n-a însemnat fără rost timpul, ci ca să cunoști mîndria și nepăsarea tiranului. N-a aflat de Hristos de la început, ci după multă trecere de vreme. Așa sînt puternicii zilei, cei înconjurați de fast și strălucire. Află tîrziu acestea, pentru că le dau puțină importanță.

Tu însă uită-mi-te ce putere are virtutea! Irod se teme de Ioan Botezătorul, care era mort; și cuprins de teamă, a început să filozofeze despre înviere.

«*Și a zis slujitorilor săi: „Acesta este Ioan, pe care eu l-am omorît. El a înviat din morți și de aceea se fac minuni prin el*»¹⁴.

Ai văzut cît de mare îi este frica? Nici atunci n-a îndrăznit să spună asta străinilor, ci a spus slujitorilor săi teama lui. Totuși părerea lui Irod era o părere de ostaș, părere absurdă. Mulți au înviat din morți, dar nici unul n-a făcut minuni. După părerea mea, cuvintele lui Irod exprimă și lăudăroșenie și frică. Așa sînt cei fără judecată; de multe ori sînt stăpîniți de simțăminte contrarii.

Evanghelistul Luca spune că mulțimile spuneau: „*Acesta este Ilie sau Ieremia sau unul din profeții cei de demult*”¹⁵. Irod însă, ca să spună ceva mai cu cap decît ceilalți oameni, a spus că a înviat Ioan Botezătorul.

10. Luca 11, 15.

11. Luca 4, 25-27.

12. Matei 14, 1.

13. Matei 2, 16-18.

14. Matei 14, 2.

15. Luca 9, 8.

Se poate chiar ca la început unii să-i fi spus lui Irod că Iisus este Ioan - mulți spuneau asta -, iar el să fi tăgăduit și să spună: „Nu, nu poate să fie Ioan! Pe Ioan eu l-am omorât”, pentru a se lăuda și a se făli. Aceasta o spun și evangheliștii Marcu și Luca că Irod spunea: „*Eu i-am tăiat capul lui Ioan*”¹⁶. Dar când s-a întins zvonul că Iisus este Ioan înviat din morți, atunci și Irod a spus la fel ca toată lumea.

Evanghelistul Matei ne spune apoi și istoria lui Ioan Botezătorul.

- Dar pentru ce n-a istorisit-o mai înainte?

- Pentru că toată grija evangheliștilor a fost de a vorbi de viața și învățătura lui Hristos. N-au vorbit de o întâmplare străină decît numai dacă avea legătură cu Hristos. Așadar, nici acum n-ar fi pomenit de istoria aceasta, dacă n-ar fi avut legătură cu Hristos și dacă Irod n-ar fi spus că Iisus este Ioan înviat din morți.

Evanghelistul Marcu spune că Irod îl prețuia pe Ioan Botezătorul¹⁷, cu toate că fusese muștrat de el. Atît de multă putere are virtutea!

Evanghelistul Matei istorisește mai departe așa:

„*Că Irod, prinzînd pe Ioan, l-a legat și l-a pus în temniță pentru Iro-diada, femeia lui Filip, fratele său. Că îi zicea Ioan: „Nu ți se cade s-o ai!” Și vrînd să-l omoare, s-a temut de mulțime, că îl avea drept prooroc*”¹⁸.

- Dar pentru ce Ioan nu i-a vorbit femeii, ci bărbatului?

- Pentru că Irod era principalul vinovat.

Ascultă cum îi îndulcește evanghelistul vina lui Irod! Îți face impresia că povestește mai mult o întâmplare decît că aduce o acuzație.

„*Prăznuindu-și Irod ziua nașterii, fiica Irodiadei a jucat în fața oas-peților și a plăcut lui Irod*”¹⁹.

O, ospăț drăcesc! O, adunare satanică! O, joc nelegiuit și plată a unui joc și mai nelegiuit! S-a săvîrșit cea mai blestemată ucidere din toate uciderile! Cel ce merita să fie încununat și să i se strige numele în gura mare este ucis! Biruința demonilor stă la masă, iar chipul biruinței este vrednic de fapta săvîrșită!

„*Fata Irodiadei a jucat înaintea lui și a plăcut lui Irod. De aceea cu jurămînt s-a jurat să-i dea orice va cere. Iar ea, îndemnată fiind de mama ei, a zis: „Dă-mi aici pe tîpsie capul lui Ioan Botezătorul!”*”²⁰

Îndoită crimă! Și că a jucat și că a plăcut! Și a plăcut atît de mult, că plata jocului a fost crima!

16. Marcu 6, 16; Luca 9, 9.

17. Marcu 6, 20.

18. Matei 14, 3-5.

19. Matei 14, 6.

20. Matei 14, 6-8.

Ai văzut cât de crud a fost Irod, cât de lipsit de inimă, cât de nejudecat? S-a legat cu un jurământ și apoi o lasă pe fată să-i ceară ce vrea! Când a văzut la ce grozăvie a dat naștere jurământul său, s-a întristat Irod, ne spune evanghelistul, deși la început el l-a aruncat în temniță. De ce se mai întristează? Așa e virtutea! Și răii o admiră și o laudă! Dar, o, Irodiado, femeie nebună! Și tu ar fi trebuit să-l admiri pe Ioan; și tu ar fi trebuit să i te închini lui, că el căuta să te scape de păcat! Dar nu! Irodiada pune la cale crima, întinde cursa și cere favor drăcesc.

„Și s-a temut Irod pentru jurământ și pentru oaspeți”²¹.

Pentru ce, Iroade, nu te-ai temut de ceea ce-i mai cumplit? Dacă te-ai temut că ai martori pentru călcarea ta de jurământ, cu mult mai mult trebuia să te temi că ai martori atât de mulți pentru o crimă atât de nelegiuită.

III

Dar pentru că socot că mulți nu cunosc pricina acuzației aduse de Ioan lui Irod, acuzație care a dat naștere crimei, e de neapărată trebuință să v-o spun, ca să cunoașteți înțelepciunea lui Moise legiuitorul.

Care este deci legea veche pe care a călcat-o Irod și pe care a încercat s-o apere Ioan? Femeia unui bărbat care murea fără copii trebuia să fie dată fratelui lui²². Pentru că moartea era socotită un rău de nemîngîiat și pentru că în legea veche se făcea totul în vederea vieții acesteia pămîntești, legea porunea ca fratele cel viu să se căsătorească cu soția fratelui răposat, iar copilul născut din această căsătorie să poarte numele celui răposat, ca să nu se stingă casa lui. Dacă se întîmpla ca răposatul să nu lase copii – cea mai mare mîngîiere în fața morții –, atunci jalea era fără margini. Pentru aceasta legiuitorul a izvodit o mîngîiere pentru cei lipsiți din fire de copii și a poruncit ca acela născut să fie socotit copilul răposatului. Când de pe urma unui bărbat răposat rămînea un copil, o astfel de căsătorie nu era îngăduită.

– Și de ce? aş putea fi întrebat. Dacă un altul străin se putea căsători cu văduva, apoi cu atât mai mult fratele răposatului!

– Nicidecum! Legea voia ca înrudirea dintre oameni să se întindă cât mai mult și să existe multe prilejuri pentru întinderea acestei înrudiri între oameni.

– Dar atunci pentru ce nu avea voie să se mărite cu un străin soția celui răposat fără copii?

– Pentru că din o astfel de căsătorie copilul ce s-ar fi născut n-ar mai fi fost socotit al celui răposat. Așa însă, pentru că era odrasla fratelui

21. Matei 14, 9.

22. Deut. 25, 5.

celui răposat, putea fi socotit copilul acestuia. De altfel un străin nu avea nici un interes să continue familia celui răposat. Fratele însă dobîndea acest drept din pricina înrudirii.

Irod se căsătorise cu femeia fratelui lui, de la care ea avea un copil. Pentru asta îl ținea de rău Ioan Botezătorul. Și-l ținea de rău cu măsură. E și îndrăzneț, dar și blînd în același timp.

Tu însă uită-mi-te că toată adunarea aceea de la masa lui Irod era o adunare drăcească. În primul rînd, era alcătuită din beție și desfrîu. Nimic sănătos nu putea fi în ea! În al doilea rînd, oaspeții erau niște stricați, iar gazda, mai stricată decît toți. În al treilea rînd, petrecerea lor era fără judecată. În al patrulea rînd, fata, din pricina căreia căsătoria lui Irod cu Irodiada era o călcare de lege, pe care maică-sa ar fi trebuit să o ascundă, că era o insultă pentru ea, intră în sala de ospăț, se dă în spectacol și fecioara întrece pe desfrînate! Chiar timpul cînd a făcut Irod ospățul învinuiește nu puțin fărădelegea aceasta. Cînd ar fi trebuit să mulțumească lui Dumnezeu că în ziua aceea l-a adus la lumină, Irod tocmai atunci îndrăznește acele fărădelegi; în ziua în care trebuia să dezlege pe cel legat, atunci adaugă lanțurilor uciderea.

Ascultați, fecioare, dar, mai bine spus, ascultați și voi femei măritate, care la nunțile altora vă schimonosiți așa, sărînd, zbenguindu-vă, făcînd de rîs pe femei! Ascultați și voi, bărbaților, care umblați după ospețe bogate și pline de beție! Temeți-vă de prăpădul diavolului! Cu atîta putere l-a prins diavolul atunci pe acel ticălos împărat, încît s-a jurat să-i dea chiar jumătate de împărăție. Că aceasta o spune evanghelistul Marcu: *«I s-a jurat ei: „Orice vei cere de la mine, îți voi da ție pînă la jumătate din împărăția mea”²³*. Așa de mult a ținut la tronul său și atît de robit de patimă a ajuns dintr-o dată, încît de dragul unui dans a renunțat chiar la domnie! Ce e de mirare că s-a petrecut lucrul acesta atunci, cînd chiar acum, după atît de mare filozofie, din pricina dansului mulți tineri ajung niște desfrînați și-și pierd sufletele fără măcar să fie constrînși de jurămînt! Ajung robi din pricina plăcerii! Sînt purtați ca o cireadă de vite oriunde îi tîrăște lupul! Așa a pățit atunci și acel nebun împărat, că a făcut două mari nebulii: prima, că a făcut stăpînă pe gîndurile și voința lui pe fata aceea atît de nebună și beată de patimă, care nu se dădea înapoi de la nimic; a doua, că s-a legat cu jurămînt. Da, Irod a fost atît de nelegiuit; dar mai nelegiuită decît toți a fost Irodiada; și decît fiică-sa, și decît tiranul. Că ea a fost arhitectul tuturor acestor nenorociri; ea a urzit toată această dramă; ea, care trebuia să-i fie recunoscătoare profetului. Fiica ei, convinsă de ea, s-a schimonosit, a dansat și a cerut uciderea; iar Irod a fost

prins de ea în mreje. Vezi că pe bună dreptate spunea Hristos: „*Cel care-și iubește pe tatăl lui sau pe mama lui mai mult decît pe Mine nu este vrednic de Mine*”²⁴. Dacă fata ar fi păzit porunca aceasta, n-ar fi călcat în picioare atîtea legi și n-ar fi săvîrșit crima aceea. Ce poate fi mai rău decît o sălbăticie ca aceasta? Să ceri ca răsplată uciderea unui om, ucidere nelegiuită, ucidere în timpul ospățului, ucidere în văzul tuturor și fără de rușine! Nu i-a grăit, apropiindu-se îndeosebi de Irod, ci în auzul tuturor; și-a aruncat masca, cu capul gol; și, luînd ca avocat pe diavol, așa a spus ce-a spus! Iar diavolul a făcut ca dansul fetei să placă lui Irod și să-i cadă astfel Irod în mîna sa. Unde-i dans, acolo-i și diavolul! Nu pentru asta ne-a dat Dumnezeu picioare, ci ca să mergem cu bună rînduală; nu ca să ne schimonosim, nu ca să sărim ca și cămilele – că și cămilele sînt neplăcute cînd dansează, cu atît mai puțin femeile –, ci ca să dănuim împreună cu îngerii. Dacă trupul capătă o înfățișare plină de urîțenie, cînd se schimonosește așa, apoi cu mult mai mult sufletul! Dracii dănuiesc așa! Slugile dracilor se pocesc așa!

IV

Uită-te și la cererea fetei! „*Dă-mi aici pe tîpsie capul lui Ioan Botezătorul!*”. Vezi cît e de lipsită de rușine? A intrat toată pe mîna diavolului! Amintește de vrednicia lui Ioan, numindu-l Botezător; și nici asta n-o face să se rușineze. Ci, ca și cum ar vorbi de o mîncare oarecare, așa cere să i se aducă pe tîpsie acel fericit cap! Și nu spune nici pentru care pricină; că nici n-avea ce spune! Ci cere simplu să fie cinstită cu nenorocirea altuia! N-a spus: „*Aduceți-l încoace și junghiați-l aici!*” N-ar fi putut îndura îndrăznirea celui care avea să moară. Se temea să audă glasul înfricoșător al celui junghiat; că nici n-ar fi tăcut cel care avea să fie ucis. De aceea a și spus fata: „*Dă-mi aici pe tîpsie! Doresc să văd amuțită limba aceea!*”. Nu se grăbea numai să scape de muștrările aceluia, dar se grăbea să ocărăscă și să-și bată joc de cel omorît.

Dumnezeu însă a îngăduit și nici n-a dezlănțuit trăsnet din cer ca să ardă chipul celei nerușinate, nici n-a poruncit să se despice pămîntul și să înghită tot ospățul acela nelegiuit. N-a făcut asta și ca să încununeze cu și mai mari cununi pe drept, și ca să lase mare mîngîiere celor care vor suferi mai tîrziu pe nedrept.

Să auzim²⁵, așadar, acestea toți cîți facem fapte de virtute, dar suferim necazuri de la oamenii răi! Că și atunci Dumnezeu a îngăduit să fie junghiat cel care a trăit în pustie, cel încins cu cingătoare de piele, cel

24. Matei 10, 37.

25. De aici începe partea morală: *Despre cinstitul cap al sfîntului Ioan Botezătorul. Despre îndrăzneala femeiască și despre femeile desfrinate și despre dansul drăcesc.*

îmbrăcat cu haină de păr; profetul, cel mai mare profet dintre toți profeții, decît care altul mai mare n-a fost între cei născuți din femei²⁶, a îngăduit Dumnezeu să fie junghiat de o fată desfrînată și stricăta omul care apăra legile dumnezeiești. Gîndindu-ne, dar, la acestea, să îndurăm cu curaj oricît am suferi. Că și atunci ucigașa și nelegiuita aceea a dorit să se răzbune atît cît a putut pe cel ce o supărase. Și-a săturat mînia; și Dumnezeu îngăduia. Și doar Ioan nu-i spusese ei nimic, n-o acuzase pe ea, ci pe bărbatul ei îl învinuia; dar conștiința ei era acuzator cumplit. De aceea, mîniată și furioasă, pornește cu furie spre păcate și mai mari; și murdărește deopotrivă pe toți: pe ea, pe fata ei, pe soțul răposat, pe soțul adulter cu care trăia. Se luptă să facă păcate și mai mari decît cele dinaintea! „Dacă nu suferi că bărbatul meu este un adulter, pare a-i spune ea lui Ioan Botezătorul, ei bine eu îl voi face și ucigaș; îl voi face să te ucidă pe tine, acuzatorul lui!”

Ascultați toți cîți faceți mai mult decît trebuie gustul femeilor! Ascultați toți cîți faceți jurăminte pe neștiute, cîți faceți pe alții stăpîni pe gîndurile și voința voastră spre pierderea voastră și vă săpați voi înșivă groapa! Că și Irod așa a pierit! Se aștepta ca fata să-i ceară un dar vrednic de ospățul ce-l dădea. Era doar o copilă, era la ospăț, la o serbare, și se aștepta să-i ceară un dar frumos și plăcut, nu capul Botezătorului! Dar s-a înșelat! Cu toate acestea nimic nu-l dezvinovățește pe Irod. Chiar dacă fata aceea ar fi avut sufletul unor barbari care se luptă cu fiarele sălbătice, Irod n-ar fi trebuit să-și piardă mințile, nici să se pună în slujba unei porunci atît de tiranice! Mai întîi, cine nu s-ar fi cutremurat la vederea aceluia sfînt cap, adus la ospăț, din care picura sînge? Și totuși nu s-a cutremurat nici nelegiuitul Irod, nici femeia lui, mai blestemată decît el. Așa sînt femeile desfrîmate! Sînt mai îndrăznețe și mai crude decît orice om. Dacă noi, care auzim aceste cuvinte, ne cutremurăm, cît trebuie să fi cutremurat atunci priveliștea aceea? Care erau simțămintele oaspeților cînd au văzut în mijlocul ospățului capul acela de curînd tăiat, din care picura sînge? Dar pe setoasa de sînge Irodiada, pe femeia mai sălbatică decît ielele, pe ea n-a mișcat-o deloc vederea aceasta, ci a desfătat-o! Ar fi trebuit, dacă nu de altă pricină cel puțin din pricina vederii aceluia cap tăiat, ar fi trebuit să-i amortească sufletul. Dar așa ceva n-a pățit ucigașa și setoasa de sîngele profeților! Așa e desfrînarea! Nu face numai desfrînați, ci și ucigași! Femeile care doresc să facă adulter sînt gata să și ucidă pe soții lor; sînt gata să facă nu numai o crimă, nici două, ci nenumărate. Mulți sînt martorii unor astfel de drame! Lucrul acesta l-a făcut atunci și Irodiada, nădăduind că prin uciderea lui Ioan păcatul său are să-i fie uitat și acoperit. Dar a ieșit cu totul altceva, că Ioan a strigat mai tare după ce a fost ucis.

V

Răutatea însă se uită numai la prezent, ca și cei cuprinși de friguri, care cer apă rece atunci cînd nu trebuie. Dacă Irodiada n-ar fi ucis pe acuzatorul ei, păcatul ei n-ar fi ajuns atît de cunoscut. Cînd Irod l-a aruncat în închisoare pe Ioan, ucenicii lui n-au spus nimic; dar cînd l-a omorît, au fost siliți să spună pricina uciderii. Voiau să ascundă adulterul Irodiadei; nu voiau să trîmbițeze păcatele semenilor lor; dar cînd uciderea lui Ioan i-a silit, atunci dezvăluie lumii tot păcatul Irodiadei. Ucenicii lui Ioan sînt siliți deci să spună pricina uciderii lui Ioan, ca să nu se spună pe nedrept că și dascălul lor a fost ucis pentru aceeași pricină ca și Teuda și Iuda²⁷. Deci cu cît ai vrea să ascunzi în acest chip păcatul, cu atît mai mult îl dezgolești. Păcatul nu se ascunde prin adaos de păcate, ci prin pocăință și mărturisire.

Uită-te și la chipul în care istorisește evanghelistul Matei întîmplarea! Nu apasă pe nimeni; pe cît îi stă în putință chiar le ia apărarea. Despre Irod spune: Pentru jurămînt și pentru oaspeți; și că s-a întristat. Despre fată: că a fost îndemnată de mama ei și că i-a adus mamei ei capul, ca și cum evanghelistul ar spune: „A împlinit porunca mamei sale”. Toți dreptii suferă, nu pentru cei care suferă nedreptăți, ci pentru cei care fac nedreptăți, pentru că aceștia sînt cei care suferă nedreptățile. Nici Ioan Botezătorul n-a suferit vreo nedreptate, ci cei care l-au ucis.

Să imităm și noi pe drepti și să nu trîmbițăm păcatele semenilor noștri; ci, pe cît putem, să le ținem sub umbră. Să avem suflet de filozof. Evanghelistul Matei a vorbit și el de Irodiada, femeie desfrînată și uci-gașă; dar, cît i-a stat în putință, n-a apăsător-o, nici n-a spus: „A fost îndemnată de uci-gașă, de blestemată”, ci: „A fost îndemnată de mama ei”. A întrebuițat cel mai frumos nume din toate numele.

Tu însă ocărăști, vorbești de rău pe semenul tău și n-ai suferi vreo-dată să vorbești de semenul tău, care te-a supărat, așa cum a vorbit evanghelistul Matei de desfrînată, ci cu multă sălbăticie, cu ocări, numindu-l viclean, făcător de rele, șiret, prost și în alte multe chipuri, mai grele ca acestea. Ne sălbăticim chiar și mai mult; și, ca și cum am vorbi de oameni de altă speță decît noi, îi bîrfim, îi ocărîm, îi suduim. Sfinții n-au făcut așa, ci îi plîng pe păcătoși mai mult decît să-i blesteme. Să facem și noi tot așa! Să plîngem pe Irodiada și pe toți care sînt la fel cu ea.

Se dau și acum multe ospete asemănătoare ospățului lui Irod. Chiar dacă nu-i ucis Ioan Botezătorul, dar sînt ucise măduarele lui Hristos și cu mult mai cumplit. Dansatoarele de astăzi nu cer pe tîpsie capul, ci sufletele comesenilor. Cînd îi fac sclavi, cînd le înfierbîntă sufletele cu amoruri

²⁷ *Fapte* 5, 35-37. Despre Teuda și Iuda sa se vada notele 29 și 30 de la Omilia X.

nelegiuite, cînd îi înconjură cu femei desfrîinate, nu le taie capetele, ci le junghie sufletele, făcînd din ei adulteri, stricați și desfrînați. Să nu-mi spui mie că nu ți se vatămă cu nimic sufletul dacă bei vin, dacă te îmbeți, dacă te uiți la o femeie care dansează și cîntă cîntece de rușine! Să nu-mi spui că, biruit de plăcere, nu cazi în desfrîinare. Și tu săvîrșești păcatul acela înfricoșător, pentru că faci mădularele lui Hristos mădulare ale unei desfrîinate²⁸. Chiar dacă nu-i de față fata Irodiadei, dar este de față diavolul, care a dansat atunci prin ea; și diavolul dănțuiește acum prin desfrîinatele acestea și pleacă ducînd cu el roabe sufletele tuturor oaspeților.

Iar dacă poți să nu vă îmbățați, totuși sînteți părtași la un păcat și mai cumplit. Niște ospețe ca acestea sînt totdeauna fructul hoțiilor și jafurilor. Nu te uita la carnea de pe masă, nici la dulciuri, ci gîndește-te prin ce mijloace au fost adunate. Și vei găsi că sînt adunate prin asuprire, prin silnicie, prin zgîrcenie, prin jaf.

– Dar ospețele la care iau parte eu, mi-ai putea spune, nu sînt de felul acestora!

– Să nu fie! Nici eu n-o vreau! Dar chiar dacă ospețele la care luați parte se fac cu bani muniți și cinstiți, totuși nici așa ospețele luxoase nu sînt lipsite de păcate. Ascultă-l pe profetul Amos cum ține de rău chiar aceste ospețe, zicînd așa: „*Vai de cei care beau vin strecurat și se parfumează cu cele mai de frunte parfumuri!*”²⁹ Vezi, dar, că și luxul este învinuit? Profetul învinuiește aici nu numai lăcomia, ci și viața luxoasă.

VI

Tu mănînci peste măsură, iar Hristos nu are nici cele de trebuință cu care să-și ogoiască foamea! Tu mănînci felurite dulciuri, iar El nici pîine uscată! Tu bei vin de Tasos³⁰, iar Lui, Care însetează, nu I-ai dat nici un pahar cu apă rece! Tu te culci pe saltele moi și înflorate, iar El îngheață de frig!

De aceea, chiar dacă ospețele n-au la temelia lor jaful și lăcomia, sînt tot așa de blestemate, pentru că la astfel de ospețe mănînci și bei peste trebuință, iar lui Hristos nu-I dai nici cît îi trebuie, deși tu te desfătezi cu cele ale Lui. Dacă ai fi epitropul unui copil și i-ai lua toate averile lui, iar pe el l-ai lăsa în cea mai cruntă sărăcie, nu-i așa că toată lumea te-ar acuza și ai fi pedepsit de legi? Și nu socotești, oare, că n-ai să fii tras la răspundere și pedepsit cînd cheltuiești în zadar averile pe care le-ai luat de la Hristos? Nu spun aceste cuvinte celor

28. I Cor. 6, 15.

29. Amos 6, 6.

30. Insulă greacă, la nord de Marea Egee, renumită printre altele prin vinul său de mare calitate.

care aduc la mesele lor femei desfrîinate. Cu aceştia nici nu stau de vorbă, după cum nu stau de vorbă nici cu cîinii. Nu spun aceste cuvinte nici jefuitorilor, lacomilor şi celor care ghiftuiesc pe alţii; n-am nici o părtăşie cu ei, după cum n-am nici o părtăşie nici cu porcii, nici cu lupii, ci le spun celor care se bucură singuri de averea lor, dar nu dau altora, celor care-şi mănîncă singuri averea moştenită de la părinţi. Să se ştie că nici aceştia nu sînt scutiţi de vină. Spune-mi cum ai să scapi de vină, cum ai să fii fără de păcat cînd parazitul tău se ghiftuie, cînd cîinele stă lîngă masa ta, iar Hristos nu Se vede învrednicit nici cu atîta; cînd unul primeşte de la tine atîtea bunătăţi, pentru că te face să rîzi, iar Hristos nu primeşte nici o firmitură, deşi îţi deschide împărăţia cerurilor; cînd unul pleacă încărcat de bunătăţi, pentru că ţi-a spus o glumă, iar Hristos, Care ne-a dat nişte învăţături ca acestea, fără de care nu ne-am deosebi nici de cîini, nu-l învrednicit de aceleaşi bunătăţi ca celălalt? Te cutremuri cînd auzi cuvintele mele? Dar cutremură-te şi de faptele tale! Dă afară din casa ta paraiziţii şi cheamă pe Hristos ca să stea la masă cu tine! Dacă Hristos Se va împărtăşi din mîncărurile şi din masa ta, te va judeca cu blîndeţe în ziua cea înfricoşătoare. Hristos ştie să respecte masa. Dacă ştiu lucrul acesta tilharii, cu mult mai mult Stăpînul. Gîndeşte-te că pe femeia cea păcătoasă a mîntuit-o Domnul stînd la masă, iar pe Simon l-a ţinut de rău, zicîndu-i: „Sărutare nu Mi-ai dat!”³¹ Dacă Hristos te hrăneşte, cu toate că tu nu faci lucrul acesta, cu mult mai mult te va răsplăti dacă îl faci! Nu te uita că săracul vine la tine murdar şi în zdrenţe, ci gîndeşte-te că prin el Hristos îţi trece pragul casei şi încetează cu cruzimea ta, cu cuvintele neomenoase cu care împrşti pe săracii ce bat la uşa ta, numindu-i şarlatani, trîndavi şi cu alte cuvinte mai grele ca acestea. Cînd le arunci în obraz aceste cuvinte gîndeşte-te ce fac măscăricii pe care i-ai invitat la masă! Ce folos îţi aduc casei tale? Îţi fac plăcut ospăţul? Cum pot să ţi-l facă plăcut, cînd se lasă palmuiţi de alţii şi spun măscări? Nu-i o ruşine mai mare decît atunci cînd loveşti pe cel făcut după chipul lui Dumnezeu, cînd te distrezi din insulta ce i-o aduci, cînd faci din casa ta teatru, cînd umpli ospăţul cu comedianţi, cînd tu, om de neam bun şi liber, faci ceea ce fac sclavii pe scenă. Că şi pe scenă e rîs, şi pe scenă se dau palme! Spune-mi, numeşti tu distracţie ceea ce merită şiroaie de lacrimi, plîns şi suspine? Ar trebui să îndrumezi pe oaspeţii tăi spre o viaţă serioasă, ar trebui să-i sfătuieşti să facă ceea ce se cuvine; dar tu îi îndemni să înjure şi să spună cuvinte nepotrivite. Şi numeşti aceasta distracţie! Socoteşti temei de plăcere ceea ce-i temei de munca iadului? Cînd paraiziţii aceştia nu mai ştiu să spună nici un cuvînt de spirit, nici o glumă, atunci totul se termină cu

jurăminte și jurăminte false. Sînt, oare, vrednici aceștia să te facă să rîzi sau să plîngi și să suspini? Care om cu judecată ar putea-o spune?

VII

Nu spun lucrurile acestea ca să vă împiedic să vă distrați. Distrăți-vă, dar nu cu un astfel de preț! Hrana voastră să fie temei de iubire de oameni, de milostenie, nu de cruzimi! Hrănește-ți oaspetele, pentru că-i sărac! Hrănește-l, pentru că Se hrănește Hristos! Nu-l hrăni pentru că spune cuvinte drăcești, pentru că se înjosește! Nu te uita că fața îi rîde, ci cercetează-i sufletul și atunci vei vedea că-și blestemă de mii de ori viața, că oftează și suspină! Dacă nu-ți arată viața lui cea grea și nenorocită, apoi o face pentru tine, ca să te distreze!

Să fie, dar, oaspeți ai tăi oamenii săraci și liberi, nu cei care se jură pe nedrept, nu comedianții! Iar dacă vrei să ai răsplată pentru mîncarea ce le-o dai, poruncește-le să mustre și să îndrepte dacă văd că se face ceva nepotrivit în casa ta; poruncește-le să-ți ajute la purtarea de grijă a casei, la supravegherea slugilor. Ai copii? Fă-i și pe ei tatăl copiilor tăi, să împartă cu tine purtarea de grijă de copii! Să-ți aducă cîștiguri bine plăcute lui Dumnezeu! Pune-i pe ei la o neguțătorie duhovnicească! Dacă vezi pe unii că au nevoie de sprijin, poruncește-le să te ajute, poruncește-le să te slujească. Prin ei culege pe străini de pe drumuri, prin ei îmbracă pe cei goi, prin ei trimite ajutoare celor întemnițați, prin ei scoate pe alții din nevoi! Aceasta să-ți fie răsplata hranei pe care le-o dai; de folos și ție și lor și fără de osîndă. Prin ei și prietenia dintre tine și ei se strînge mai mult. Altfel, chiar dacă par că te iubesc, totuși se rușinează de tine că sînt hrăniți de pomană. Dacă însă îți fac astfel de servicii se simt mai la largul lor la masa ta, iar tu le dai de mîncare cu mai multă plăcere, la gîndul că cheltuiala nu îți este zadarnică; ei îți calcă pragul casei tale cu curaj și în toată voia, iar casa ta va ajunge biserică în loc de teatru; diavolul va fi alungat și va intra în casa ta Hristos, va intra corul îngerilor. Că unde e Hristos, acolo sînt și îngerii; iar unde sînt Hristos și îngerii, acolo-i și cerul, acolo-i lumină mai strălucitoare decît lumina soarelui acestuia pămîntesc. Iar dacă vrei să culegi și o altă mîngîiere de pe urma acestora, pe care-i chemi la masa ta, poruncește-le ca, atunci cînd au răgaz, să ia Biblia în mîini și să citească legea dumnezeiască. Astfel de oștețe îți vor fi mai plăcute decît celelalte; te fac și pe tine și pe oaspeții tăi mai vrednici; celelalte oștețe acoperă de rușine și pe gazdă și pe invitați; pe tine, gazda, pentru că insulti și te îmbeți, iar pe invitați, că ajung niște ticăloși și niște ghiftuiți.

Dacă dai de mîncare unui sărac ca să-l insulti, apoi fapta ta e mai cumplită decît dacă l-ai omorî; dar dacă-i dai de mîncare ca să-i vii în aju-

tor și să-i fii de folos, atunci fapta ta este mai bună decât dacă ai scăpa de la moarte un osîndit. Făcînd altfel însă îl înjosești mai mult decât pe slugile tale; că slugile tale au mai mult curaj și mai multă libertate decât el în gînd și mișcări. Dacă te vei purta așa îl vei face egal cu îngerii. Liberează-te, dar, și pe tine și pe el! Nu-mi mai spune de săracul, care-ți cere de mîncare, că trăiește pe spinarea ta, nu-l mai numi parazit! Numește-l oaspetele tău! Nu-i mai spune lingușitor, numește-l prieten! Pentru aceasta a lăsat Dumnezeu prietenia, nu spre răul celor iubiți și al celor ce iubesc, ci spre binele și folosul lor. Prietenii de la ospetele la care se bea și se mănîncă peste măsură sînt mai groaznice decât dușmăniile; că de pe urma dușmanilor, dacă voim, putem chiar să cîștigăm, să ne folosim; dar de pe urma prietenilor de la chefuri și beții nu putem avea decât pagubă. Nu ține, dar, lîngă tine prieteni care sînt dascălii pagubei tale! Nu ține lîngă tine prieteni care îndrăgesc mai mult masa ta decât prietenia ta! Că toți aceștia termină și cu prietenia odată ce au terminat masa și petrecerea; ceilalți însă, prietenii de dragul virtuții, rămîn veșnic lîngă tine, îndură alături de tine toate durerile și toate necazurile tale. Prietenii de masă și de beții, neamul paraziților, de multe ori se răzbună pe tine și-ți fac nume prost. Cunosc mulți oameni vrednici care au căpătat o faimă proastă, făcută tocmai de prietenii lor de chefuri și beții; au spus despre dînșii că sînt niște șarlatani, niște desfrînați care strică casele altora, niște corupători de copii. Și lumea le dă crezare, crede că trăiesc cu copiii, odată ce nu se ocupă cu nimic și-și irosesc viața fără rost.

Să căutăm, dar, să scăpăm de această faimă proastă; dar, înainte de toate, să căutăm să scăpăm de iad! Să facem cele plăcute lui Dumnezeu! Să punem odată capăt acestui obicei diavolesc, pentru ca atunci cînd mîncăm și bem să facem toate spre slava lui Dumnezeu³², ca să ne bucurăm și de slava Lui, pe care, facă Dumnezeu ca noi toți să o dobîndim, cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea, acum și pururea și în vecii vecilor, Amin.

32. I Cor. 10, 31.

OMILIA XLIX

**„Și auzind Iisus a plecat de acolo cu corabia în loc pustiu
îndeosebi; și auzind mulțimile s-au dus după El pe jos
din toate cetățile“¹**

I

Iată că Hristos pleacă adesea: și când a fost prins Ioan Botezătorul și când a fost ucis Ioan și când iudeii au auzit că face din ce în ce mai mulți ucenici. Vrea ca multe din faptele Sale să le facă așa cum le-ar face orice om; nu sosise încă timpul ca să-Și dea pe față Dumnezeirea Sa. Din pricina aceasta și spunea ucenicilor Săi să nu spună nimănui că El este Hristosul; voia ca după învierea Sa să facă cunoscută deplin Dumnezeirea Sa. De aceea nici n-a fost foarte aspru cu iudeii care nu credeau în El, ba îi și iartă.

Când a plecat de acolo, nu S-a dus într-un oraș, ci în pustie și cu corabia, ca să nu-L urmeze nimeni.

Uită-mi-te însă că ucenicii lui Ioan s-au apropiat mai mult de Iisus! Ei au fost aceia care I-au vestit uciderea lui Ioan; au lăsat totul și s-au dus la El. La apropierea lor de Iisus a ajutat mult, în afară de nenorocirea aceasta, și răpunsul dat mai înainte de Domnul întrebării lor: „*Tu ești Cel Ce vine sau pe altul să așteptăm?*”².

– Dar pentru care pricină n-a plecat Iisus înainte de a I se vesti uciderea lui Ioan, că știa doar cele petrecute, înainte de a fi anunțat?

– Domnul vrea să arate prin toate adevărul întrupării Sale. Vrea să convingă de lucrul acesta nu numai cu vederea, ci și cu fapta, pentru că știa viclenia diavolului și că toate le face diavolul ca să spulbere această învățătură. Pentru aceasta, dar, a plecat Iisus. Mulțimile însă nici așa nu se despart de El, ci Îl urmează ținute. Tragedia lui Ioan nu le-a înfricoșat. Atît de mare le era dorul de Iisus, atît de mare le era dragostea de El. O astfel de dragoste și un astfel de dor biruie totul, înfruntă orice primejdie. Din pricina aceasta au luat îndată și răsplata.

1. Matei 14, 13.

2. Matei 11, 3.

„Ieșind Iisus a văzut mulțime multă și I s-a făcut milă de ei și a vindecat pe bolnavii lor”³.

Mare era și stăruința mulțimii, dar faptele făcute de Domnul depășeau răsplata oricărei stăruințe. De aceea și evanghelistul spune că mila Domnului pentru mulțime era pricina vindecărilor săvârșite atunci. Milă adîncă și covîrșitoare. Pe toți i-a vindecat. Acum nu le mai cere credință. Mergerea lor după Iisus, părăsirea orașelor, căutarea Lui cu toată sîrguința, rămînerea lor pe lîngă Hristos, deși-i chinuia foamea, toate arată credința lor.

Hristos însă avea să-i hrănească. Dar n-o face din proprie inițiativă, ci așteaptă să fie rugat. După cum am spus și mai înainte, Hristos păzește totdeauna această rînduială, de a nu face o minune înainte de a fi rugat.

– Dar pentru ce nu s-a apropiat nimeni din mulțime ca să-I spună Domnului că mulțimea e înfometată?

– Aveau un deosebit respect pentru El, iar dragostea lor de a fi alături de Hristos îi făcuse să uite și de mîncare. Dar nici ucenicii nu s-au apropiat de El să-I spună: „Dă-le de mîncare!” Erau încă nedesăvîrșiți.

– Dar cum s-au petrecut lucrurile?

„Iar făcîndu-se seară, spune Evanghelistul, s-au apropiat ucenicii Lui, zicînd: „Locul este pustiu și vremea iată a trecut! Slobozește mulțimile, ca să se ducă să-și cumpere de mîncare!”⁴.

Dacă ucenicii chiar după săvîrșirea minunii înmulțirii pîinilor uita-seră de minune – că după ce strînseseră coșurile cu firimituri⁵, au socotit mai tîrziu că Hristos le-a vorbit de pîini cînd a numit aluat învățătura fariseilor⁶ –, cu mult mai mult acum, cînd nu văzuseră minunea, nu se așteptau ca Hristos să facă o minune ca aceasta; și doar vindecase Hristos mai înainte mulți bolnavi; totuși nu se așteptau la minunea înmulțirii pîinilor. Atît erau de nedesăvîrșiți deocamdată!

Tu însă uită-mi-te la înțelepciunea Învățătorului! Cu cîtă înțelepciune îi aduce la credință. Nu le-a spus îndată: „Le voi da Eu de mîncare!”; nici n-ar fi fost crezut.

– Dar ce le spune?

„Iar Iisus le-a zis: „N-au trebuință să plece! Dați-le voi să mănînce!”⁷.

3. Matei 14, 14.

4. Matei 14, 15.

5. Matei 14, 20.

6. Matei 16, 5-7.

7. Matei 14, 16.

N-a spus: „Le dau Eu lor!”, ci: „*Dați-le voi!*”. Ucenicii vedeau încă în Hristos un om. După ce făcuse atâtea minuni înaintea lor, ucenicii încă nu se dumiriseră, încă vorbeau cu El ca și cu un om, zicându-I:

„Nu avem decît cinci pîini și doi pești”⁸.

Evangelhistul Marcu spune că n-au înțeles ce le spusese Hristos, că inima lor era împietrită⁹. Și pentru că gîndurile ucenicilor Săi erau încă gînduri pămîntești, Hristos dă pe față gîndurile Sale și zice:

„Aduceți-Mi-le aici!”¹⁰

Chiar dacă locul e pustiu, dar e de față Cel Ce hrănește lumea! Chiar dacă „*vreamea a trecut*”¹¹, dar vorbește cu voi Cel Ce nu-i supus vrerii!

Evangelhistul Ioan spune că pîinile erau de orz¹² și nu la împlinire a spus aceasta, ci ca să ne învețe să călcăm în picioare mîndria ce ne-o dă luxul. Că masa profeților era ca aceasta.

„Luînd deci cele cinci pîini și cei doi pești și poruncind mulțimilor să se așeze pe iarbă, căutînd la cer le-a binecuvîntat; și frîngîndu-le, le-a dat ucenicilor Lui, iar ucenicii mulțimilor; și au mîncat toți și s-au săturat; și au luat rămășițele de firimituri douăsprezece coșuri pline. Iar cei ce mîncaseră erau bărbați ca la cinci mii, afară de femei și de copii”¹³.

II

Aș putea fi întrebât:

– Pentru ce a căutat la cer și a binecuvîntat?

– Trebuia să încredințeze pe oameni că este de la Tatăl și egal cu Tatăl. Dar cuvintele prin care demonstrează acest adevăr par a se contrazice unele cu altele. Egalitatea Lui cu Tatăl o arată prin aceea că face totul cu putere; iar existența Lui de la Tatăl n-ar fi putut-o dovedi altfel dacă n-ar fi făcut totul cu smerenie, dacă n-ar fi raportat totul la Tatăl și dacă nu L-ar fi chemat atunci cînd săvîrșea minunile. Din pricina aceasta nu face toate minunile numai cu propria Sa putere, dar nici nu le face pe toate numai cu ajutorul Tatălui, pentru ca să ne încredințeze și de una și de alta. Uneori face minuni cu propria Sa putere, alteori rugîndu-Se de Tatăl. Apoi, ca să nu pară că este o contrazicere în purtarea Sa, cînd e vorba de minuni de mică importanță ridică ochii la cer; dar cînd e vorba

8. Matei 14, 17.

9. Marcu 8, 17–21.

10. Matei 14, 18.

11. Matei 14, 15.

12. Ioan 6, 9.

13. Matei 14, 19–21.

de minuni mari le face pe toate cu propria Sa putere, ca să cunoști că atunci când face minuni de mică importanță se uită la ceruri pentru ca să cinstească pe Tatăl, și nu pentru că are nevoie să primească putere de la altcineva. Astfel când a iertat păcatele, când a deschis raiul și a băgat pe tîlhar în rai, când a desființat legea veche cu multă putere, când a înviat nenumărați morți, când a potolit furtuna mării, când a dat la iveală tainele inimilor oamenilor, când a creat ochi, fapte pe care numai Dumnezeu le poate face și nimeni altul, nu-L vedem rugîndu-Se; dar când a înmulțit pîinile, minune cu mult mai mică decît toate celelalte, atunci Își ridică ochii la cer. Pentru ce? Pentru ca să ne arate, după cum am spus mai sus, Dumnezeirea și omenirea Sa, dar în același timp să ne și învețe să nu ne așezăm la masă pînă nu mulțumim Celui Ce ne-a dat hrana.

– Dar pentru ce nu face pîine din nimic?

– Ca să închidă gura marcioniților și maniheilor, care spun că lumea nu-i creația lui Dumnezeu, ca să ne învețe chiar prin fapte că toate cele văzute sînt lucrurile Lui și creaturile Lui și ca să ne arate că El este Cel Care face ca pămîntul să rodească, Cel Care a spus la începutul lumii: „Să răsară pămîntul iarbă verde”¹⁴; și: „Să scoată apele vietăți cu suflete vii”¹⁵. Aceasta nu-i o minune mai mică decît înmulțirea pîinilor, chiar dacă vietățile din apă n-au fost create din neființă, ci din apă. Nu este o minune mai mică a scoate din pămînt roade, iar din apă vietăți, ca a face din cinci pîini un număr atît de mare de pîini, iar din doi pești, o mulțime de pești. Acesta era un semn că Hristos stăpînește și pămîntul și marea.

Domnul Hristos făcea totdeauna minuni cu cei bolnavi; acum săvîrșește o minune prin care face bine la toți, pentru ca și cei mulți să nu fie numai privitorii minunilor săvîrșite asupra altora, ci să se bucure și ei de darul Lui.

Și ceea ce părea altădată iudeilor lucru minunat în pustie – că ziceau: „Poate, oare, să ne dea pîine și să gătească masă în pustie?”¹⁶ –, aceea a arătat Iisus cu fapta. Pentru aceasta i-a dus într-un loc pustiu, ca să nu aibă nimeni nici o îndoială despre minune, ca nimeni să nu creadă că a adus ceva la masă din vreun sat învecinat. De aceea și evanghelistul amintește și timpul, nu numai locul.

Și altceva mai învățăm de aici; aflăm de filozofia ucenicilor față de cele de neapărată trebuință vieții; ne face să cunoaștem cît de puțin țineau ei la hrană. Erau doisprezece oameni și aveau pentru hrana lor numai cinci pîini și doi pești! Atît de puțin preț puneau ei pe cele trupești! Erau lipiți numai de cele duhovnicești! Și nici pe acestea puține nu le-au

14. Fac. 1, 11.

15. Fac. 1, 20.

16. Ps. 77, 22.

oprit pentru ei, ci le-au dat cînd li s-au cerut. De aici trebuie să învățăm că chiar dacă avem puțin, și acest puțin al nostru să-l dăm celor săraci. Cînd li s-a poruncit să aducă cele cinci pîini, ucenicii n-au spus: „De unde vom mai avea hrană? Cu ce ne vom potoli foamea noastră?”, ci au ascultat îndată.

În afară de pricinile arătate mai sus, după părerea mea, Domnul înmulțește pîinile din niște pîini existente pentru ca să întărească și mai mult credința apostolilor Săi; că erau încă șovăielnici în credință. De aceea a și căutat la cer. Pentru celelalte minuni ucenicii aveau multe pilde; dar o minune ca aceasta nu mai văzuseră.

Așadar, Domnul a frînt pîinile și le-a dat mulțimilor prin ucenicii Săi, făcîndu-le ucenicilor o deosebită cinste. A făcut-o nu numai ca să-i cinstească, ci ca nici să nu aibă vreo îndoială cînd se va face minunea și nici să nu o uite cu trecerea timpului; că mîinile lor au fost martore. Tot pentru aceea Hristos lasă mulțimile să flămînzească mai întîi și așteaptă să vină mai întîi apostolii la El și să-L întrebe; și prin ei așază mulțimile; și tot prin ei le împarte pîinile și peștii, voind ca fiecare apostol să fie martor al minunii prin cele ce-a spus și prin cele ce-a făcut. De aceea a și luat pîinile de la apostoli, pentru ca să aibă multe mărturii ale minunii înmulțirii pîinilor și să li se întipărească bine în minte minunea. Dacă ar fi uitat minunea cu toate aceste fapte premergătoare, ce nu s-ar fi întîmplat dacă Domnul n-ar fi făcut nici una din ele?

Hristos poruncește ca mulțimile să se așeze pe iarbă pentru a le învăța să filozofeze. Că nu voia să hrănească numai trupurile, ci să instruiască și sufletele.

III

Și prin locul în care a hrănit mulțimile, și prin aceea că nu le-a dat decît pîine și pește și prin aceea că le-a dat tuturor aceleași bucate și le-a făcut comune și prin aceea că n-a dat unuia mai mult, iar altuia mai puțin, Hristos îi învață smerenia, înfrînarea și dragostea; îi învața să se socotească la fel unii față de alții și toate bunurile pămîntului să fie comune.

„Și frîgîndu-le, le-a dat ucenicilor Săi, iar ucenicii mulțimilor”. Frîgînd cele cinci pîini le-a dat ucenicilor; iar cele cinci pîini au izvorît în mîinile ucenicilor. Minunea însă nu s-a oprit aici, ci a făcut să mai și prisosească; să primească nu pîini întregi, ci firimituri, ca să arate că acestea erau resturile acelor pîini și ca să afle de minune și cei care n-au fost de față. De aceea a și lăsat mulțimile să flămînzească, ca să nu socotească nimeni o nălucire minunea. De aceea a făcut să prisosească douăsprezece coșuri, ca să poarte și Iuda un coș. Ar fi putut Hristos să potolească și în

alt chip foamea mulțimilor, dar atunci ucenicii n-ar mai fi cunoscut puterea Învățătorului lor, pentru că și pe timpul lui Ilie s-a făcut o minune la fel¹⁷. Atît de mult s-au minunat iudeii de această minune, încît au vrut să-L facă pe Hristos și împărat, deși nu făcuseră asta la celelalte minuni¹⁸.

Ce cuvînt ar putea înfățișa cum s-au înmulțit pîinile, cum s-au revărsat în pustie, cum au ajuns la atîta mulțime de oameni, că erau cinci mii de bărbați fără de femei și de copii; și aceasta-i cea mai mare laudă a poporului că stăteau lîngă Hristos și femei și bărbați; cum s-au făcut firimiturile; că și minunea aceasta nu-i mai mică decît înmulțirea pîinilor; și s-au făcut atîtea firimituri încît coșurile de firimituri să fie egale cu numărul ucenicilor; nici mai multe, nici mai puține.

Luînd deci firimiturile, Hristos nu le-a dat mulțimilor, ci ucenicilor, că mulțimile erau mai nedesăvîrșite în credință decît apostolii.

După ce a făcut minunea,

„Îndată a silit pe ucenici să intre în corabie și să meargă înaintea Sa de cealaltă parte, pînă ce va slobozi mulțimile”¹⁹.

Dacă, atunci cînd Hristos era cu ei, ucenicii puteau socoti nălucire și nu realitate minunea săvîrșită de El, apoi nu o mai puteau socoti așa cînd Hristos nu era de față. Pentru aceasta Hristos îngăduie ca minunile să fie supuse unei amănunțite cercetări: a poruncit ucenicilor să ia coșurile cu firimituri – dovada minunii săvîrșite – și să se despartă de El. De altfel cînd face vreo minune mare, Hristos caută să se scape și de mulțime și de ucenici, învățîndu-ne să nu urmărim a fi slăviți de mulțime și a tîrî mulțime de oameni după noi. Prin cuvîntul „a silit” evanghelistul arată că ucenicii nu voiau nicidecum să se despartă de Învățătorul lor. Și i-a trimis, așa-zicînd, ca să slobozească mulțimile; de fapt însă voia să se suie în munte. A făcut iarăși aceasta ca să ne învețe ca nici să nu ne amestecăm mereu cu mulțimea, dar să nu fugim totdeauna de ea, ci să facem cu folos pe amîndouă, schimbîndu-le una cu alta atît cît trebuie.

Să învățăm²⁰, așadar, și noi să stăm lîngă Iisus; dar nu pentru daruri materiale, ca să nu fim și noi ținuți de rău ca iudeii, căroră le-a zis: „*Mă căutați, nu pentru că ați văzut minuni, ci pentru că ați mîncat din pîini și v-ați săturat*”²¹. De aceea Hristos nu face des această minune, ci numai

17. III Regi 17, 9–16.

18. Ioan 6, 15.

19. Matei 14, 22.

20. De aici începe partea morală: *Și averile sînt o meserie mai folositoare decît toate celelalte meserii, al cărei Dascăl este Hristos; meseriile cele nefolositoare nici nu pot fi numite meserii. Învinuire adusă tinerilor care poartă încălțăminte înfrumusețată cu podoabe.*

21. Ioan 6, 26.

de două ori, ca să-i învețe pe iudei să nu slujească pîntecelui, ci să stea neconținut lipiți de cele duhovnicești.

Să ne lipim, dar, și noi de acestea și să căutăm pîinea cea cerească; și primind-o, să îndepărtăm de la noi toată grija cea lumească. Dacă mulțimile acelea și-au lăsat și case și orașe și neamuri, totul, și stăteau în pustie și nu plecau, deși erau siliți de foame, cu mult mai mult noi trebuie să arătăm mai multă filozofie cînd ne apropiem de o masă ca aceasta; trebuie să iubim cele duhovnicești și după acestea să căutăm pe cele materiale. Pe iudei i-a ținut de rău, nu pentru că-L căutau pentru pîine, ci pentru că-L căutau numai pentru pîine, și pe aceasta înainte de toate. Dacă disprețuim darurile mari dar ne lipim de cele mici, pe care Cel ce ni le dă vrea să le disprețuim, atunci pierdem și pe cele mari, după cum dacă le iubim pe acelea, atunci ni le dă și pe acestea; că darurile cele mici sînt un adaos la cele mari. Darurile cele materiale, oricît de mari ar fi ele, sînt mici în comparație cu cele duhovnicești.

Să nu umblăm, dar, după darurile cele materiale, ci să le socotim indiferente; și stăpînirea lor și pierderea lor; că și Iov nu-și lipea inima de avuții cînd le avea și nici nu le căuta cînd le-a pierdut! Bunurile materiale pentru aceasta se numesc bunuri, pentru ca să facem bine cu ele, nu pentru ca să le îngropăm în pămînt. Fiecare meseriaș își cunoaște meseria sa; bogatul însă nu cunoaște nici o meserie; nu știe nici să bată cu ciocanul, nici să cîrmuiască o corabie, nici să țeară, nici să zidească, nici vreo altă meserie asemănătoare! Să învețe, așadar, și bogatul o meserie! Să întrebuințeze cum trebuie averile sale: să miluiască pe cei nevoiași! Și va cunoaște atunci o meserie mai bună decît toate celelalte meserii.

IV

Da, milostenia este superioară tuturor meseriilor. Atelierul acestei meserii este făurit în ceruri; uneltele ei nu sînt făcute din fier și din aramă, ci din bunătate și din voință. Hristos este Dascălul acestei meserii, El și Părintele Lui. „Fiți, spune Domnul, *milostivi ca Tatăl vostru Care este în ceruri!*”²² Și minunat lucru este că această meserie e mai bună decît toate celelalte meserii; n-are nevoie nici de oboseală, nici de timp ca s-o săvîrșești. E de ajuns să vrei, și ai făcut totul.

Să vedem acum care este scopul acestei meserii?

– Care e deci scopul ei?

– Cerul, bunătățile cele cerești, slava cerească cea nespusă, cămările cele duhovnicești, făcliile cele strălucitoare, petrecerea cu Mirele și celelalte, pe care nici cuvîntul și nici mintea nu le pot înfățișa. Deci meseria

aceasta se deosebește mult și în această privință de toate celelalte meserii. Cele mai multe meserii sînt de folos vieții acesteia pămîntești, pe cînd meseria aceasta, milostenia, este de folos și vieții acesteia pămîntești, dar și vieții celei viitoare. Dacă se deosebește atît de mult de meseriile trebuincioase nouă în viața aceasta, de pildă de medicină, de arhitectură și de altele asemenea, apoi cu mult mai mult se deosebește de celelalte meserii, pe care, dacă le-am cerceta bine, nici meserii nu le-am putea numi. Din pricina aceasta, în ce mă privește, pe meseriile de prisos nici meserii nu le-aș putea numi. La ce ne este de folos meseria de a face mîncăruri alese și complicate? La nimic! Ba dimpotrivă este și foarte nefolositoare și vătămătoare: ne vatămă și trupul și sufletul, pentru că bagă cu multă dărnicie în casa noastră desfătarea, mama tuturor bolilor și a tuturor viciilor. Nu numai asta nu-i meserie; aș putea spune că nu sînt meserii nici pictura și nici brodatul, că ne fac să cheltuim banii de prisos. Meseriile trebuie să ne procure și să ne dea cele necesare traiului nostru, cele care întrețin viața noastră. Pentru aceasta ne-a dat Dumnezeu înțelepciune, ca să descoperim mijloacele prin care să putem ajuta viața noastră. Spune-mi, la ce ne folosește să zugrăvim și să pictăm figuri de animale pe pereții caselor sau pe haine? De aceea ar trebui îndepărtate multe lucruri din meseria cizmarilor și a țesătorilor, că acești meșteșugari au făcut din produsele meseriei lor produse de lux, au pierdut din vedere necesarul și au transformat meseriile lor într-un artificiu de meserie. Același lucru se întîmplă și cu arhitectura. Atîta vreme cît arhitectura zidește case și nu teatre, atîta vreme cît face lucruri necesare vieții și nu lucruri de prisos, o numesc meserie. Tot așa și cu țesătoria; o numesc meserie atîta vreme cît țese haine și îmbrăcăminte, dar nu cînd imită pînza de păianjen, nu cînd stîrnește rîsul și duce la moliciune. Tot așa și cu meseria de cizmar; atîta vreme cît face încălțăminte nu o voi lipsi de numele de meserie; dar dacă face pentru bărbați încălțăminte ce se potrivește numai pentru femei, dacă face pe bărbat ca prin încălțăminte să ajungă un afemeiat și un stricat, atunci meseria asta o voi rîndui-o între meseriile vătămătoare și de prisos și nu o voi numi deloc meserie. Știu că în multe privințe par un chițibușar cînd mă ocup de aceste lucruri; lucrul acesta însă nu mă va face să nu vorbesc mai departe. Pricina tuturor păcatelor este că aceste păcate par mici și de aceea le neglijam.

Dar mi s-ar putea spune:

- Dar ce păcat este să porți o încălțăminte frumoasă, strălucitoare, care vine bine pe picior? Poate fi numit acesta un păcat?

- Vreți să-i răspund așa cum trebuie celui care vorbește așa? Vreți să-i arăt toată hidoșenia gîndirii lui? Nu vă veți supăra? Dar, mai bine spus, chiar dacă vă veți supăra, nu-mi pasă. Voi sînteți vinovați că vor-

besc ca un nebun, voi toți care nu socotiți lucrul acesta păcat, voi care mă siliți să mă năpustesc asupra luxului vostru.

V

Haide, dar, să cercetăm și să vedem ce mare este răul acesta! Cîta ocară, cîta batjocură nu meritați cînd vă brodați încălțăminte cu fire de mătase, cu care nu-i frumos să vă brodați nici hainele? Dacă disprețuiți spusele mele, ascultați glasul lui Pavel, care oprește acestea cu multă asprime și atunci veți simți batjocura.

– Ce spune Pavel?

– „*Femeile să nu se împodobească cu împletituri de păr sau cu aur sau cu mărgăritare sau cu haine scumpe*”²³. De ce iertare mai poți fi, oare, vrednic cînd Pavel nu îngăduie soției tale să poarte haine scumpe și luxoase, iar tu întinzi luxul acesta și la încălțăminte și faci să se ostenească atîția oameni ca tu să porți luxul acesta plin de batjocură și de ocară? Pentru aceste fire de mătase, pe care tu le iei și le coși pe încălțăminte ta, cu care împodobești pielea încălțăminte tale, se construiesc corăbii, se tocimesc vîslași, timonieri și căpitani de corabie, se întind pînzele și se pornește în largul mării; oamenii își părăsesc soțiile, copiii și patria; negustorul își încredințează viața valurilor mării, se duce în țări străine locuite de barbari, îndură o mulțime de primejdii. Poate fi, oare, o nebulie mai mare ca aceasta? În timpurile vechi nu era așa! Bărbații se încălțau așa cum se cade să se încălțe un bărbat! Dacă vom merge tot așa mă tem că tinerii noștri cu timpul vor purta încălțăminte femeiască și nu se vor rușina! Și mai grozav este că părinții văd lucrul acesta și nu se revoltă, ce-l socotesc indiferent. Vreți să vă spun însă ceva și mai grozav? Se cheltuiesc atîția bani cînd printre noi sînt atîția săraci! Vreți să vă aduc în fața voastră pe Hristos, mort de foame, gol, osîndit de toți, înlănțuit? Nu meritați, oare, să vă trăznească Dumnezeu cînd nici nu-l băgați în seamă pe cel sărac, lipsit și de hrana cea de toate zilele, iar voi vă împodobiți cu atîta rîvnă încălțăminte? Hristos, cînd a dat porunci ucenicilor Săi, nu le-a îngăduit să aibă nici încălțăminte²⁴; noi însă nu numai că nu vrem să umblăm cu picioarele goale, dar nici nu ne încălțăm cum trebuie să ne încălțăm. Poate fi, oare, o slujenie mai mare ca aceasta? Poate fi o batjocură mai mare? Ca să împodobești pielea încălțăminte tale trebuie să ai suflet de femeie, să fii crud și neomenos, să fii doritor de lux și de lucruri fără de valoare. Cînd va mai putea să ia aminte la cele de neapărată trebuință un om care se ocupă cu aceste lucruri de prisos? Cînd va mai putea un tînăr ca acesta să se mai îngrijească de suflet sau să se gîn-

23. I Tim. 2, 9-

24. Matei 10, 10.

dească că are suflet? Un om de nimic va fi omul care se vede silit să admire niște lucruri ca acestea. Un om crud va fi omul care pentru acestea va trece cu vederea pe săraci. Un om lipsit de virtute va fi omul care-și cheltuiește cu acestea toată rîvna sa. Cînd va mai putea să se uite la cer omul care se interesează de calitatea firelor de mătase, de strălucirea culorilor și de florile brodate în pielea încălțăminteii? Cînd va mai putea admira frumusețea cerului omul care rămîne uimit de frumusețea pielii încălțăminteii sale și se uită numai la picioare? Dumnezeu a întins cerul, a aprins soarele, ca să-ți atragă spre înălțime privirile; tu, însă, la îndemnul diavolului, te silești să privești în jos și la pămînt, cum fac porcii. Diavolul cel viclean a născocit schimonoseala aceasta ca să-ți abată privirile de la frumusețea cerului. Pentru aceasta te-a adus aici; iar Dumnezeu, Care-ți arată cerul, este învins în sufletul tău de diavol, care ți-arată pielea încălțăminteii tale! Dar, mai bine spus, nu-ți arată nici pielea – că și pielea este opera lui Dumnezeu –, ci păcatul și meseria pusă în slujba păcatului. Și astfel tînărul, îndrăgostit de încălțăminte brodată cu fire de mătase, merge uitîndu-se în jos la pămînt, deși a primit porunca să filozofeze despre cer! Se mîndrește cu încălțăminte sa mai mult decît dacă ar fi făcut cine știe ce faptă de vitejie; cînd iese în oraș merge în vîrfurile picioarelor; este cuprins de griji și de neplăceri zadarnice ca nu cumva să i se murdărească încălțăminte: iarna de noroi, iar vara de praf. Ce faci, omule? Ai aruncat, cu nebunia aceasta, tot sufletul tău în noroi. Vezi că este tîrît pe jos și nu te uiți la el, dar ai atîta grijă de încălțăminte ta. Cunoaște odată rostul încălțăminteii! Rușinează-te de părerea ce ți-ai făcut-o de rostul ei. Pentru aceasta a fost făcută încălțăminte, ca să calci cu dînsa glodul, noroiul și toată murdăria de pe jos! Dacă nu vrei să ți se murdărească ghetetele, atîrnă-ți-le de gît sau pune-ți-le pe cap!

Rîdeți cînd mă auziți grăind așa! Mie însă, îmi vine să plîng de nebunia tinerilor acestora și de dragostea lor de lux. Ce e mai plăcut? Să-și murdărească pielea trupului lor cu noroi decît pielea încălțăminteii lor? Și ajung tinerii aceștia josnici și zgîrciți; dar zgîrciți în felul lor. Obişnuieți să se înnebunească și să se dea în vînt după lux, au nevoie de mari venituri și de multe cheltuieli pentru hainele și luxul lor. Dacă tînărul are un tată darnic, ajunge și mai robit de lux, că îi crește această dorință nebună; iar dacă are un tată zgîrcit, e nevoit să săvîrșească alte ticăloșii pentru a aduna aur pentru niște cheltuieli ca acestea. Din pricina aceasta mulți tineri și-au vîndut tinerețea lor, au ajuns paraziții oamenilor bogați, au făcut și alte servicii rușinoase, cumpărînd, prin aceste servicii, împlinirea unei astfel de pofte. Se vede, dar, din aceasta că un tînăr ca acesta va fi zgîrcit, josnic și leneș și va fi silit să facă și multe alte păcate; va fi și crud și

iubitor de slavă; și nimeni nu mă va contrazice; crud, pentru că de dorul împodobirii pare că nici nu vede pe sărac, că își împodobeste cu aur ghețele, dar trece cu vederea pe săracul leșinat de foame; iubitor de slavă, pentru că este învățat să fie laudat de oameni chiar pentru toate fleacurile. Cred că un general nu se laudă atîta cu luptele și victoriile sale cît se laudă tinerii aceștia desfrînați cu podoabele de pe încălțăminte, cu hainele lor lungi, care se tîrîie pe pămînt, cu părul capului lor, deși toată podoaba lor este opera altor meșteri. Dacă nu se stăpînesc să se laude cu munca altora, cum pot să se stăpînească a se lauda cu ceea ce fac?

Să vă spun, oare, și altele mai grozave decît acestea sau vă sînt de ajuns și acestea? Cred că sînt de ajuns. Trebuie, dar, să-mi opresc aici cuvîntul. Că acestea le-am adresat celor care au totdeauna obiceiul să spună că faptele osîndite de mine nu sînt cine știe ce păcate! Știu că mulți tineri nici nu vor lua aminte la cuvintele mele, fiind îmbătați de patimă. Dar aceasta nu m-a făcut să tac. Părinții cu judecată și sănătoși la suflet vor putea, împotriva voinței copiilor lor, să-i facă să se îmbrace și să se încălze așa cum se cuvine. Să nu spună tatăl: „Nu-i nimic aceasta!” sau: „Nu-i nimic aceea!” O astfel de judecată, da, o astfel de judecată a stricat totul. Ar trebui instruiți copiii noștri și în această privință! Să-i facem să fie, chiar în lucrurile mici, plini de cuviință, mari la suflet, să nu se uite la forma lucrurilor, ci la fondul lor; așa vor fi vrednici și în lucrurile mari. Ce este mai neînsemnat decît învățarea literelor alfabetului? Și totuși cu ajutorul lor ajung oratori, învățați, filozofi! Dacă nu vor cunoaște literele, nu vor cunoaște nici retorica, nici știința și nici filozofia!

Cuvintele acestea nu le adresez numai tinerilor, ci și femeilor și fetelor. Și ele sînt supuse, ca și tinerii, acelorași păcate; ba cu mult mai mult fetelor, cu cît unei fecioare îi stă bine buna-cuviință. Așadar socotiți cele spuse către tineri ca spuse și către voi, ca să nu repet din nou aceleași lucruri.

Este timpul deci să termin cuvîntul cu o rugăciune. Rugați-vă, dar, toți împreună cu mine, ca mai cu seamă tinerii Bisericii să trăiască în bună-cuviință și să ajungă la bătrîneți cinstite. Că nu este bine ca aceia care nu trăiesc așa să ajungă la bătrînețe; dar pentru cei care trăiesc în tinerețe ca niște bătrîni, pentru aceia mă rog să ajungă la adînci bătrîneți, să fie părinții unor copii vrednici, să bucure pe cei ce i-au născut, dar mai înainte de toți pe Dumnezeu, Creatorul lor; să alunge departe de ei orice boală sufletească, nu numai aceea cu privire la încălțăminte, nici numai aceea cu privire la haine, ci orice boală sufletească, orice păcat. Un tînar, de a cărui educație nu te ocupi este ca un pămînt întelenit pe care cresc mulți spini. Să aruncăm, dar, asupra tinerilor focul Duhului Sfînt, să ardem dorințele lor rele, să întoarcem brazdele ogorului sufletului lor și

să-i facem gata de a primi sămînța. Să arătăm lumii pe tinerii noștri mai cumiști și mai înțelepți decît bătrînii păgînilor. Atunci e lucru de mirare, cînd cumiștenia strălucește în viața tînărului! Dacă ești cuminte la bătrînețe, n-ai mare merit; vîrsta te ajută să fii cuminte! Minunat lucru este să fii liniștit în mijlocul valurilor, să nu te arzi cînd ești în cuptor, să nu fii desfrînat cînd ești tînăr.

Gîndindu-ne, dar, la toate acestea, să imităm pe fericitul Iosif, care a strălucit prin toate faptele lui, ca să avem parte și noi de aceleași cununi ca și el, pe care, facă Dumnezeu ca noi toți să le dobîndim cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, cu Care Tatălui slavă împreună cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor, Amin.

OMILIA L

**„Slobozind mulțimile, S-a suit în munte
ca să Se roage îndeosebi. Și făcîndu-se seară
era singur acolo. Iar corabia era în mijlocul mării,
învăluindu-se de valuri, că era vîntul împotrivă”¹**

I

Pentru care pricină S-a suit în munte? Ca să ne învețe că bun lucru este pustia și singurătatea cînd trebuie să stăm de vorbă cu Dumnezeu. Hristos Se retrage des în pustie și-Și petrece de multe ori întreaga noapte în rugăciune, ca să ne învețe să căutăm timp potrivit și loc potrivit în care să ne facem netulburați rugăciunea. Pustia este mama liniștii, port liniștit, care ne scapă de toate tulburările. Pentru aceea Se suia Hristos în munte.

Ucenicii însă sînt iarăși în primejdie pe mare; și i-a prins o furtună tot așa de cumplită ca și cea de mai înainte². Dar atunci Îl aveau pe Hristos în corabie; acum însă sînt singuri. Iisus îi duce și-i ridică încetul cu încetul spre lucruri mai înalte și-i învață să îndure totul cu curaj. De aceea cînd i-a prins întîia oară furtuna pe mare Hristos era de față, dar dormea, ca să-i poată ajuta și liniști îndată. Acum însă, pentru a-i supune la o răbdare și mai mare, nu mai rămîne cu ei în corabie, ci pleacă și îngăduie ca furtuna să se dezlănțuie pe cînd ucenicii erau în mijlocul mării, pentru ca să nu mai aibă din nici o parte vreo nădejde de mîntuire; îi lasă să fie noaptea bintuiți de furtună, pentru a le trezi, după părerea mea, inima lor amorțită. Era noapte. Iar noaptea împreună cu furtuna le mărea și mai mult frica. În afară de zdruncinarea sufletului lor, Hristos i-a făcut să-L dorească și mai mult și să se gîndească neconținut la El. Aceasta este pricina că Domnul n-a venit la ei îndată ce a izbucnit furtuna.

„Și în a patra strajă a nopții a venit la ei, mergînd pe mare”³

A venit la ei ca să-i învețe să nu caute să scape îndată de necazurile ce-i apasă, ci să le suporte cu curaj. Cînd ucenicii nădărdiau să scape de

1. Matei 14, 23-24.

2. Matei 8, 23-27.

3. Matei 14, 25.

frică, tocmai atunci li se mărește frica, pentru că: „Văzîndu-L ucenicii umblînd pe mare s-au spăimîntat, zicînd că este o nălucă și de frică au strigat”⁴.

Așa face totdeauna Hristos. Cînd vrea să scape pe cineva de necazuri aduce pe capul lui altele și mai cumplite și mai înfricoșătoare. Așa cum s-a întîmplat și acum. După furtună i-a înspăimîntat și vederea Lui nu mai puțin decît furtuna. De aceea Hristos n-a gonit nici întunericul și nici nu S-a arătat îndată ucenicilor Săi ca să-i întărească, după cum spuneam, ci i-a trecut din spaimă în spaimă, învățîndu-i să fie răbdători. Tot așa a făcut și cu Iov. Cînd avea să pună capăt fricii și încercării, atunci, la sfîrșit, a îngăduit să vină peste el un necaz și mai mare; nu mă gîndesc la moartea copiilor, nici la vorbele soției, ci la ocările slugilor și ale prietenilor lui. La fel și cu Iacov; cînd avea să scape de chinurile îndurate pe pămînt străin, atunci a îngăduit să se dezlănțuie și să se nască în sufletul lui o spaimă și mai mare: socrul lui pusese mîna pe el și-l amenința cu moartea; scapă de socrul lui, dar cade în mîinile fratelui său și deasupra capului său atîrnă primejdie de moarte. Pentru că nu este cu putință ca dreptii să fie supuși vreme îndelungată la crunte încercări, Domnul, voind să-i facă să aibă mai mare folos, le înăsprește încercările tocmai cînd au a scăpa de chinuri și necazuri. Lucrul acesta l-a făcut și cu Avraam; cea din urmă încercare la care l-a supus a fost jertfirea fiului său. Suferințele cele mai groaznice se îndură cu ușurință cînd știi că sfîrșitul suferințelor tale bate la ușă, că este aproape scăparea. Așa a făcut și acum Hristos, pe furtuna aceea groaznică, cu ucenicii Săi. Nu S-a descoperit pe Sine pînă ce apostolii n-au strigat. Cu cît mai mult li s-a mărit spaima, cu atît mai mult s-au bucurat de venirea Lui.

Apoi, pentru că au strigat, „Îndată le-a grăit lor Iisus, zicînd: «Îndrăzniți, Eu sînt, nu vă temeți.»”⁵.

Aceste cuvinte le-au alungat frica și i-au făcut să prindă curaj. Dar pentru că ucenicii nu L-au cunoscut la chip și din pricina mergerii minunate pe mare și din pricina nopții, Hristos li Se face cunoscut cu glasul.

Dar ce a făcut Petru, apostolul cel plin de căldură în toate împrejurările, apostolul care o ia totdeauna înaintea celorlalți? I-a spus lui Hristos:

„Doamne, dacă ești Tu, poruncește să vin la Tine pe apă!”⁶

N-a spus: „Roagă-Te! Înălță rugăciuni!”, ci: „Poruncește!” Ai văzut cît de puternică e căldura dragostei lui, cît de mare îi este credința? Și totuși aceasta îl primejduiește de multe ori, pentru că cere totdeauna

4. Matei 14, 26.

5. Matei 14, 27.

6. Matei 14, 28.

ceva peste măsură de mare. Că și acum a cerut un lucru foarte mare; din dragoste numai, nu din fală. Că nici n-a spus: „Poruncește să merg pe apă!”

– Dar ce?

– „*Poruncește să vin la Tine!*” Nimeni nu iubea atîta pe Iisus. Așa a făcut și după înviere⁷. Și acum n-a avut răbdarea să meargă odată cu ceilalți cu corabia pînă la El, ci a pornit-o singur înainte; iar lucrul acesta arată nu numai dragostea, ci și credința lui. N-a crezut că numai Hristos poate merge pe mare, ci că poate și pe alții să-i aducă la El pe mare. Și Petru dorește îndată să fie alături de El.

„*Iar El i-a zis: „Vino!” Și coborîndu-se Petru din corabie, a mers pe apă și a venit la Iisus. Dar văzînd vîntul tare, s-a înfricoșat și începînd să se scufunde, a strigat, zicînd: „Doamne, scapă-mă!” Și îndată Iisus, întinzînd mîna, l-a apucat și i-a zis: „Puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?”*”⁸

Minunea aceasta, a mergerii lui Iisus pe apă, e mai mare decît minunea de mai înainte, a potolirii furtunii. De aceea a și făcut-o mai pe urmă. După ce a arătat mai înainte că are putere asupra mării, a săvîrșit și această minune mai mare. Atunci certase numai vînturile; acum merge El însuși pe apele mării și dă și altuia puterea de a face lucrul acesta. Dacă Hristos i-ar fi poruncit El lui Petru să meargă pe apă, Petru n-ar fi primit, pentru că nu avea atît de mare credință.

II

– Dar atunci pentru ce Hristos i-a încuviințat cererea lui?

– Iată de ce! Dacă Domnul i-ar fi răspuns lui Petru: „Nu poți!”, Petru, înflăcărat cum era, L-ar fi contrazis. De aceea îl lasă să se convingă prin fapte, ca pe viitor să se înțeleptească. Dar nici așa Petru nu se poate stăpîni. Se coboară în mare și este învăluit de valuri; că s-a temut; lucrul acesta furtuna a făcut-o; vîntul i-a băgat frica în suflet.

Evangelistul Ioan spune că „*ucenicii voiau să-L ia în corabie; și îndată corabia a sosit la pămîntul la care mergeau*”⁹. Deci chiar cînd ucenicii se apropiau de țarm, Hristos S-a suit în corabie.

Coborîndu-se deci Petru din corabie, a pornit-o spre Iisus; și nu se bucura atîta Petru că merge pe apă cît se bucura că merge la Iisus. A biruit primejdia cea mare, marea, dar a fost biruit de una mai mică, vîntul! Așa e omul! De multe ori reușește în fapte mari, dar e înfrînt în cele

7. Ioan 20, 2–4.

8. Matei 14, 29–31.

9. Ioan 6, 21.

mici. Așa a pățit proorocul Ilie cu Izabela, Moise cu egipteanul, David cu Bersabee. La fel și Petru. Frica de furtună era încă puternică în sufletul lui, totuși a îndrăznit să păsească pe apă; dar în fața bății vântului n-a mai putut să se țină, cu toate că era aproape de Hristos. Deci la nimic nu-ți folosește să fii aproape de Hristos dacă nu ești aproape cu credința!

Cufundarea lui Petru a arătat deosebirea dintre Dascăl și ucenic, dar i-a mîngîiat pe ceilalți ucenici. Dacă se supăraseră pe cei doi frați care-l ceruseră lui Iisus să-i pună de-a dreapta și de-a stînga¹⁰, apoi cu mult mai mult acum. Că nu primiseră Duhul Sfînt. Dar după pogorîrea Duhului Sfînt nu mai sînt așa! În toate împrejurările îi dau înțîietate lui Petru: pe el îl pun să vorbească înaintea mulțimilor, deși era mai neinstruit decît ceilalți.

- Dar pentru ce Domnul n-a poruncit să înceteze vîntul, ci, întinzînd mîna, l-a apucat?

- Pentru că era nevoie de credința lui Petru. Cînd noi nu facem ce trebuie să facem, nici Dumnezeu nu stă alături de noi. Pentru a-i arăta lui Petru că nu furia vîntului l-a făcut să se scufunde, ci puținătatea credinței lui, Hristos îi spune: „*Puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?*” Deci, dacă Petru n-ar fi fost slab în credință, ar fi înfruntat cu ușurință vîntul. De aceea Hristos îngăduie ca vîntul să sufle mai departe și după ce l-a luat de mîna, pentru a-i arăta că atunci cînd credința îi era puternică, vîntul nu-l putea vătămă cu nimic. Hristos a făcut cu Petru așa cum face o pasăre cu puiul ei, sprijinindu-l cu aripile și aducîndu-l din nou în cuib, cînd puiul iese din cuib înainte de vreme și cade.

„*Și cînd au intrat ei în corabie, atunci a stat vîntul*”¹¹.

Cînd a potolit furtuna pe mare oamenii din corabie au spus: „*Cine este omul acesta, că și vînturile și marea ascultă de El?*”¹² Acum însă nu mai grăiesc așa.

„*Iar cei din corabie venind I s-au închinat Lui, zicînd: „Cu adevărat Fiul lui Dumnezeu ești!*”¹³

Vezi, dar, că Hristos îi duce încetul cu încetul pe toți spre gînduri din ce în ce mai înalte? A întărit credința lor și prin mergerea Lui pe mare și prin porunca dată lui Petru de a merge și el pe mare și prin scăparea lui de înec. Atunci certase marea; acum n-o mai ceartă, dar Își arată puterea Lui altfel, într-un chip cu mult mai mare. De aceea au și spus cei din corabie: „*Cu adevărat Fiul lui Dumnezeu ești!*”

- Ce a făcut Hristos? I-a ținut de rău pe cei care au grăit așa?

10. Matei 20, 20-24.

11. Matei 14, 32.

12. Matei 8, 27.

13. Matei 14, 33.

- Cu totul dimpotrivă, chiar a întărit cuvintele lor și a tămăduit pe cei ce se apropiiau de El cu mai multă putere, și nu ca mai înainte.

„Și trecînd, a venit în pămîntul Ghenizaretului. Și cunoscîndu-L oamenii locului aceuia au trimis în tot ținutul acela și I-au adus Lui pe toți bolnavii și-L rugau să se atingă de poalele veșmintelor Lui; și cîți se atingeau se tămăduiau”¹⁴.

Bolnavii nu se mai apropiiau acum de Hristos ca mai înainte; nu-L mai chemau în casa lor, nu-I mai cereau să pună mîna pe ei, să poruncească cu cuvîntul; își căpătau acum tămăduirea într-un chip cu mult mai înalt, cu mult mai filozofic și cu mai multă credință. Femeia cu curgere de sînge i-a învățat pe toți să filozofeze.

Evangelistul, ca să arate că Domnul a venit după multă vreme iarăși în acele locuri, zice: „Și cunoscîndu-L oamenii locului aceuia, au trimis în ținutul acela și I-au adus Lui pe cei bolnavi”. Timpul cît Hristos a lipsit dintre ei, nu numai că nu le-a slăbit credința, ba, dimpotrivă, le-a mărit-o și le-a păstrat-o în floare.

Să ne atingem¹⁵ și noi de poalele hainei Lui! Dar, mai bine spus, dacă vrem putem să-L avem pe Hristos în întregime. Și acum trupul Lui stă în fața noastră; nu numai haina Lui, ci și trupul Lui. Nu numai ca să ne atingem de El, ci să-L și mîncăm și să ne și săturăm. Să ne apropiem deci de El, cu credință, fiecare cu boala lui! Dacă ei care s-au atins de poalele hainei Lui au atras o atît de mare putere, cu mult mai mult noi, care-L ținem în întregime! A ne apropia cu credință nu înseamnă numai a primi sfintele taine ce stau înaintea noastră, ci și a le și atinge cu inimă curată și a fi însuflețiți de aceleași gînduri și simțăminte ca și cum ne-am apropia de Însuși Hristos. Ce dacă nu-I auzi glasul? Dar Îl vezi așezat pe Sfînta Masă! Dar, mai bine spus, Îi auzi și glasul! Îți grăiește prin evangheliști.

III

Credeți, dar, că și acum este Cina cea de Taină la care Domnul a mîncat. Întru nimic nu se deosebește aceea de aceasta. Pe aceasta n-o săvîrșește un om, iar pe cealaltă Hristos, ci El o săvîrșește și pe aceasta și pe aceea. Cînd îl vezi pe preot că-ți dă trupul și sîngele Lui, nu socoti că preotul face asta, ci că mîna lui Hristos se întinde spre tine. După cum atunci cînd te botezi, nu te botează preotul, ci Dumnezeu este Cel Care-ți ține capul

14. Matei 14, 34-36.

15. De aici începe partea morală: Trebuie să ne apropiem de preot ca de Hristos, că El săvîrșește și acum Taina Sfîntei Împărtășanii. Mai mare este milostenia decît jertfa. Trebuie să se săvîrșească întîi milostenia și numai după aceea să afierosim bisericii vase sfinte de mare preț.

cu putere nevăzută; și nici înger, nici arhanghel, nici altcineva nu îndrăznește să se apropie și să te atingă, tot așa și acum. Când Dumnezeu ne naște prin baia botezului, darul este numai al Lui. Nu vezi că aici pe pământ cei care înfiază pe cineva nu îngăduie ca slugile lor să facă acte de înfiere, ci ei înșiși se duc la tribunal? Tot așa și Dumnezeu n-a îngăduit ca îngerii să ne facă acest dar, ci El Însuși este de față, poruncind și zicînd: „Și tată al vostru să nu numiți pe pământ”¹⁶. Hristos n-a spus aceste cuvinte ca să disprețuiești pe părinți, ci ca, înaintea tuturor acestora, să preferi pe Creatorul tău, pe Cel Ce te-a înscris printre copiii Lui. Căci Cel Ce a dat ceea ce-i mai mult, adică pe El Însuși, cu mult mai mult nu va refuza să-ți dea și trupul Său.

Să auzim, dar, și preoți și credincioși, de ce am fost învredniciți! Să auzim și să ne cutremurăm! Ne-a dat să ne săturăm cu sfîntul Lui trup! S-a dat pe El Însuși jertfă! Ce cuvînt de apărare mai avem cînd fiind hrăniți așa păcătuiam atîta! Cînd mîncînd Mielul, sîntem lupi! Cînd fiind hrăniți cu Oaia, răpim ca lei! Taina aceasta a sfîntei împărtășanii ne poruncește să fim totdeauna curați nu numai de jaf și de răpire, dar chiar de cea mai mică dușmănie. Că taină a păcii este taina aceasta. Taina aceasta nu ne lasă să ne lipim inima de bani. Dacă Dumnezeu nu S-a cruțat pe El Însuși pentru noi, ce n-am merita dacă am cruța banii, dar nu ne-am cruța sufletul, pentru care Hristos nu S-a cruțat pe Sine? Dumnezeu a dat iudeilor în fiecare an un număr de sărbători ca să-și aducă aminte de binefacerile primite de la Dumnezeu. Ție însă, prin aceste sfînte taine, să-ți aducă aminte în fiecare zi de binefacerile lui Dumnezeu. Nu te rușina deci de cruce! Ea este cinstea noastră! Ea este taina noastră! Cu acest dar să ne împodobim, cu el să ne gătim! De aș spune că Dumnezeu a întins cerul, că a făcut marea și uscatul, că a trimis profeți și îngeri, nu voi spune nimic egal crucii. Crucea este capul tuturor bunătăților, că Dumnezeu n-a cruțat pe Fiul Său pentru mîntuirea slugilor Sale, înstrăinate de El. Nici un Iuda să nu se apropie de această masă, nici un Simon Magul! Că și unul și altul au pierit din pricina iubirii de argint! Să fugim de această prăpastie; nici să socotim că ne este de ajuns spre mîntuire dacă facem dar acestei sfînte mese un potir de aur bătut în pietre scumpe dezbrăcînd pe văduvă și orfani. Dacă vrei să cinstești jertfa, adu-I sufletul pentru care Hristos S-a jertfit. Sufletul fă-ți-l de aur. Care ți-i cîștigul dacă sufletul ți-i mai rău decît plumbul și lutul, iar potirul dăruit, de aur? Nici unul! Să nu căutăm, dar, să dăruim bisericii vase sfînte de aur, ci să căutăm ca ele să fie și din muncă cinstită. Munca aceasta cinstită, în care nu intră nici jaful, nici furtul, este mai de preț decît aurul din potirul dăruit! Biserica nu-i un loc unde se adună vase de aur și de argint, ci un loc de adunare a îngerilor;

De aceea trebuie să aducem la biserică sufletele noastre. Dumnezeu Se apropie de darurile noastre de aur numai dacă și sufletul nostru este de aur. Nu era de argint masa aceea de la Cina cea de Taină, nici nu era de aur potirul din care a dat Hristos ucenicilor sîngele Său! Dar toate erau de preț, toate înfricoșătoare, pentru că erau pline de Sfîntul Duh! Vrei să cinstești trupul lui Hristos? Nu-L trece cu vederea cînd este dezbrăcat! Nu-L cinsti aici în biserică cu haine de mătase, iar afară Îl lași să degere de frig, că n-are cu ce se îmbrăca! Cel care a spus: „*Acesta este trupul Meu*”¹⁷, și prin cuvînt a întărit lucrul, Același a spus și: „*Flămînd M-ați văzut și nu M-ați hrănit*”¹⁸ și: „*Întrucît n-ați făcut unuia dintre acești prea mici, nici Mie nu Mi-ați făcut*”¹⁹. Trupul lui Hristos de pe altar n-are nevoie de acoperăminte prețioase, ci de suflet curat; dar cel gol, cel flămînd are nevoie de multă îngrijire. Să învățăm, dar, să filozofăm și să cinstim pe Hristos, așa cum El vrea. Cea mai plăcută cinste pentru Cel pe Care Îl cinstim este să-L cinstim așa cum vrea El, nu cum socotim noi. Și Petru socotea că-L cinstește, oprindu-L să-i spele picioarele²⁰. Dar ceea ce voia să facă nu era cinste, ci cu totul dimpotrivă. Tot așa și tu, cinstește-L pe Hristos cu cinstea pe care El ți-a poruncit-o, cheltuind cu săracii avuția ta. Dumnezeu n-are nevoie de vase de aur, ci de suflete de aur.

IV

Și acestea le spun nu ca să vă opresc de a face daruri bogate bisericii! Cer însă ca, odată cu aceste daruri, ba chiar înainte de acestea, să faceți milostenie! Dumnezeu primește și darurile voastre, dar cu mult mai mult milostenia voastră. Într-un caz se folosește numai cel ce face darul, în celălalt, și cel care-l primește; într-un caz, darul pare a fi prilej de ambiție, în celălalt, întreg darul este milostenie și iubire de oameni. Care e folosul cînd sfînta masă e plină de potire de aur, iar Hristos pierde de foame? Satură-L pe El mai întîi, că-i flămînd, și după aceea împodobește-I din belșug și masa Lui! Faci potir de aur, dar nu dai un pahar cu apă rece! Și care-i folosul? Îmbraci sfînta masă cu stofe brodate cu aur, iar lui Hristos nu-I dai nici acoperămîntul de care are nevoie! Care-i cîștigul faptei tale? Spune-mi, dacă ai vedea pe cineva lipsit de hrana cea de toate zilele și l-ai lăsa să piară de foame, dar i-ai îmbrăca cu argint masa lui, ți-ar mulțumi oare? Nu s-ar supăra mai degrabă pe tine? La fel, dacă ai vedea pe cineva că umblă în zdrențe și că îngheață de frig și nu i-ai da o haină să se îmbrace, dar i-ai înălța statuie de aur, spunînd că faci asta în cinstea lui, nu

17. Matei 26, 26.

18. Matei 25, 45.

19. Matei 25, 42.

20. Ioan 13, 8.

ți-ar spune, oare, că-ți bați joc de el, n-ar socoti o ocară fapta ta, și încă cea mai mare ocară? Același lucru gîndește-l și de Hristos, cînd colindă străzile și drumurile străin și pribeag căutîndu-Și adăpost. Nu vrei să-L primești, dar împodobești pardoseala bisericilor Lui, împodobești zidurile lor și capetele coloanelor lor! Atîrni candelor cu zale de argint în biserică Lui, dar pe El, înlănțuit în temniță, nici nu vrei să-L vezi!

Și spun acestea nu ca să te împiedic să fii darnic cu biserica lui Hristos, ci te îndemn să faci daruri bisericii odată cu milosteniile, dar, mai bine spus, acestea înaintea acelora. Nimeni nu te-a ținut vreodată de rău dacă n-ai făcut daruri bisericii; dar te-a amenințat Hristos și cu iadul și cu focul cel nestins și cu osînda la un loc cu demonii dacă nu faci milostenii. Să nu împodobim, dar, biserica și să trecem cu vederea pe fratele nostru care-i strîmtorat și necăjit. Biserica aceasta e mai de preț decît cealaltă biserică. Odoarele scumpe pe care le dăruiești bisericii pot fi luate și de împărați necredincioși și de tirani și de tîlhari. Dar tot ce faci pentru fratele tău flămînd, străin și gol, nici diavolul nu poate jefui; se află într-o visticierie care nu poate fi jefuită.

Poate că cineva mă va întreba:

– Dar atunci pentru ce Hristos a spus: „*Pe săraci pururea îi aveți cu voi, dar pe Mine nu Mă aveți pururea*”²¹

– Dar tocmai pentru aceasta trebuie să-L miluim, că nu-L avem pe El pururea flămînd, ci numai în viața aceasta. Iar dacă vrei să cunoști tot înțelesul spuselor Domnului, află că aceste cuvinte n-au fost spuse pentru ucenici, chiar dacă pare așa, ci pentru slăbiciunea femeii care l-a uns picioarele cu mir²². Pentru că ea era încă nedesăvîrșită, iar ucenicii puneau la îndoială fapta ei; Domnul a spus aceste cuvinte ca să o încurajeze. Că a grăit așa, ca s-o mîngîie, a adăugat: „*Pentru ce faceți supărare femeii?*”²³ Iar că noi îl avem pe Hristos pururea cu noi, o spune El însuși: „*Și iată Eu sînt cu voi în toate zilele pînă la sfîrșitul veacului*”²⁴. Din toate acestea se vede că Domnul nu pentru altă pricină a spus aceste cuvinte, ci pentru ca nu cumva mustrarea pe care au făcut-o ucenicii femeii să nu veștejească credința ei atunci odrăslită. Și să nu aducem, dar, ca argument împotriva milosteniei cuvintele Domnului spuse pentru oarecare economie, ci să citim toate legile puse de El despre milostenie, atît în Noul cît și în Vechiul Testament, ca să depunem multă rîvnă pentru milostenie. Că milostenia ne curățește păcatele: „*Dați milostenie, spune*

21. Matei 26, 11.

22. Matei 26, 6-13.

23. Matei 26, 10.

24. Matei 28, 20.

Domnul, și toate vă vor fi curate”²⁵. Milostenia e mai mare decât jertfa: „Milă voiesc, iar nu jertfă”²⁶. Milostenia deschide cerurile: „Rugăciunile tale și milosteniile tale s-au suit spre pomenire înaintea lui Dumnezeu”²⁷. Milostenia este mai necesară decât fecioria. Fecioarele care n-au făcut milostenie au fost aruncate afară din cămara de nuntă și au intrat numai cele ce făcuseră milostenie²⁸.

Pe acestea toate știindu-le, să semănăm cu dărnicie, ca să secerăm rod și mai îmbelșugat și să avem parte de bunătățile cele viitoare cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava în veci, Amin.

25. Luca 11, 41.

26. Osea 6, 6; Matei 9, 13.

27. Fapte 10, 4.

28. Matei 25, 1-13.

OMILIA LI

**„Atunci au venit la Iisus
cărturarii și fariseii din Ierusalim, zicînd:
„Pentru ce ucenicii Tăi calcă datina bătrînilor?
Că nu-și spală mîinile cînd mănîncă pîine”¹**

I

„Atunci”.

—Cînd?

— Cînd Iisus a făcut nenumărate minuni, cînd a vindecat pe bolnavi prin atingerea de marginea veșmintelor Lui. Pentru aceasta și evanghelistul înseamnă timpul cînd au venit la El cărturarii și fariseii din Ierusalim, ca să arate nespusa lor răutate, căci nu se dădeau înapoi de la nimic.

— Ce înseamnă: „*Cărturarii și fariseii din Ierusalim*”?

— Cărturarii și fariseii erau împrăștiati pretutindenea și împărțiți în douăsprezece părți. Cei din Ierusalim însă erau mai răi decît ceilalți, pentru că se bucurau și de mai multă cinste și erau și mai îngîmfați. Uită-mi-te cum își dau pe față răutatea lor! Că nici nu spun: „Pentru ce ucenicii Tăi calcă legea lui Moise?”, ci: „*Pentru ce calcă datina bătrînilor?*” De aici se vede că preoții introduseseră o mulțime de inovații, deși Moise le poruncise, înfricoșîndu-i și amenințîndu-i, să nu adauge, nici să scoată ceva din lege: „*Să nu adăugați, spune el, la cuvîntul pe care vi-l poruncesc vouă astăzi și să nu scoateți din el*”². Și totuși făceau inovații! Era de pildă această inovație: că nu trebuie să mănînci cu mîinile nesplălate, că trebuie să spele paharele și vasele de aramă și că trebuie să se spele pe ei înșiși. Cînd trebuia deci să scape de aceste practici, pentru că venise timpul, atunci ei s-au legat mai mult de mai multe practici de teamă să nu le răpească cineva puterea, voind să fie mai aspri chiar decît legiuitorii. Fărădelegea ajunsese atît de mare că erau păzite poruncile lor, dar erau călcate poruncile lui Dumnezeu; și aveau aceste practici atîta putere încît călcarea lor era pricină de acuzație. De aceea crima cărturarilor și a fariseilor era dublă: și pentru că introduceau inovații, și pentru că pedepseau cu strășnicie pe cei care le călcau; de Dumnezeu nici nu le păsa.

1. Matei 15, 1-2.

2. Deut. 4, 2.

Lăsînd deci la o parte celelalte practici: oalele și vasele de aramă – că ar fi fost de batjocură –, cărturarii și fariseii din Ierusalim vorbeau numai de spălarea mîinilor înainte de masă, practică ce li se părea de mai mare însemnătate decît toate celelalte; aveau astfel de gînd, după părerea mea, să-L facă pe Domnul să Se minie. De aceea au și amintit de bătrîni, pentru ca Hristos, disprețuind așezămîntul bătrînilor, să le dea puțința de a-L ataca.

Dar se cuvine să cercetăm mai întîi pentru care pricină și ucenicii mîncau cu mîinile nespălate.

– Pentru ce, dar, mîncau așa?

– Nu făceau înapoi lucrul acesta, ci pentru că disprețuiau tot ceea ce era de prisos și dădeau atenție numai la ceea ce era neapărat trebuincios. Nu era pentru ei lege nici spălatul mîinilor înainte de masă, nici nespălatul, ci făceau și una și alta cum se întîmpla. Cînd apostolii nu țineau seama nici chiar de hrana cea de neapărată trebuință vieții, cum aveau să mai țină seama de niște fleacuri? Se întîmpla adesea să mănînce pe neprevăzute, ca de pildă cînd au mîncat în pustie sau cînd au rupt spice; aceste fapte însă cărturarii și fariseii le-au socotit crime, ei care treceau cu vederea totdeauna poruncile mari, dar făceau mare caz de cele de prisos.

– Ce le-a răspuns Hristos?

– Nu le-a răspuns la învinuirea adusă, nici nu S-a apărat, ci îndată îi învinuiește, năruindu-le îndrăzneala și arătîndu-le că omul cu mari păcate nu trebuie să vorbească de păcatele cele mici ale altora. „Voi trebuie să fiți învinuiți, le spune Hristos, nu să învinuiți!”

Observă că, atunci cînd Hristos voiește să desființeze o poruncă din lege, o face sub formă de întrebare. Așa a făcut și acum. N-a vorbit îndată de porunca ce a fost călcată, dar nici n-a spus: „Nu-i nimic!” – că i-ar fi făcut și mai obraznici –, ci le taie mai întîi obrăznicia, acuzîndu-i de un păcat cu mult mai mare și întorcînd învinuirea împotriva lor; și nici n-a spus: „Bine au făcut ucenicii Mei călcînd această poruncă!”, ca să nu-L poată acuza; dar nici n-a spus că ucenicii au făcut rău, ca să nu întărească datina lor; și iarăși, nici nu învinuiește pe bătrîni că sînt niște călcători de lege și niște pîngăriți, pentru că atunci I-ar fi întors spatele ca unui hulitor și ocăritor, ci, lăsînd toate acestea, apucă o altă cale. În aparență ține de rău pe cei de față, dar de fapt atacă pe cei care au legiuit acestea. Nu pomeniște deloc de bătrîni, dar în învinuirea adusă cărturarilor și fariseilor îi cuprinde și pe ei și arată că păcatul lor este dublu: întîi, că nu ascultă de Dumnezeu, și al doilea, că fac aceasta de dragul oamenilor; ca și cum le-ar spune: „Asta, da, asta v-a pierdut, că ascultați în toate de bătrîni!” Dar nu le grăiește așa, ci le spune:

„Pentru ce și voi călcați porunca lui Dumnezeu pentru datina voastră? Că Dumnezeu a poruncit: «Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta!» și: «Cel care grăiește de rău pe tatăl lui și pe mama lui cu moarte să se sfîrșească». Dar voi spuneți: Cel care va zice tatălui său sau mamei sale: «Darul meu, care ți-ar putea fi de folos, este dat lui Dumnezeu» acela să nu cinstească pe tatăl și pe mama sa! Deci ați desființat porunca lui Dumnezeu pentru datina voastră»³.

II

N-a spus: „datina bătrînilor”, ci „datina voastră”; și: „Voi spuneți”; și n-a spus: „Bătrîni spun”, ca să fie suportat mai cu ușurință cuvîntul Său. Pentru că fariseii și cărturarii voiseră să arate că ucenicii sînt niște călcători de lege, Hristos le arată că ei calcă legea și că ucenicii Lui sînt slobozi de păcat. Ceea ce-i poruncit de oameni – și mai ales de niște oameni nelegiuîți – nu-i lege; de aceea și Hristos o numește „datină”. Și pentru că porunca de a te spăla pe mîini înainte de a mânca nu era o poruncă potrivnică legii, Hristos citează o altă datină, potrivnică legii. Cu alte cuvinte, le spune așa: „Ați învățat pe tineri ca, sub masca evlaviei, să disprețuiască pe părinți”.

– Cum și în ce chip?

– Dacă un părinte spunea copilului său: „Dă-mi oaia aceasta pe care o ai sau vițelul sau altceva la fel”, copilul îi răspundea: „Ceea ce vrei să ai de la mine este dăruit lui Dumnezeu și nu-l poți primi!” De aici se naște un îndoit rău. Sub pretextul că-i juruit lui Dumnezeu nu-l dădeau nici lui Dumnezeu, și nu ajutau nici pe părinți. Ocărau pe părinți în numele lui Dumnezeu și pe Dumnezeu în numele părinților. Hristos însă nu le-a spus de la început lucrul acesta, ci mai întîi le citește legea prin care arată că legea voiește tare mult ca părinții să fie cinstiți: „Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să trăiești mulți ani pe pămînt”⁴; și iarăși: „Cel care va grăi de rău pe tatăl său sau pe mama sa, cu moarte să moară!”⁵. Hristos lăsînd la o parte textul cu răsplata dată copiilor care cinstesc pe părinți⁶, citează textul cel mai înfricoșător, adică pedeapsa care-i amenință pe cei care nu cinstesc pe părinții lor, voină să-i înfricoșeze și să-i întoarcă pe calea cea bună pe cei care au minte; și le arată că sînt vrednici de moarte. Cu alte cuvinte Hristos le spune așa: „Dacă-i pedepsit cu moartea cel care necinstește numai cu cuvîntul pe părinții săi, cu atît mai mult voi care-i necinstiți cu fapta. Și nu numai că-i necinstiți, dar învățați și pe alții să-i

3. Matei 15, 3–6.

4. Ieș. 20, 12.

5. Ieș. 21, 16.

6. Ieș. 20, 12.

necinstească. Cum îndrăzniți, dar, să învinuiți pe ucenici, voi, care nici nu trebuie să trăiți? Ce e de mirare că Mă ocăriți așa pe Mine, pe Care deo-camdată nu Mă cunoașteți, când faceți același lucru și Tatălui?" În toate împrejurările Domnul le spune și le arată că aici își are începutul nebu-neasca lor mîndrie.

Unii interpretează altfel cuvintele: „*Darul meu, care ți-ar putea fi de folos, este dat lui Dumnezeu*” și spun că înseamnă: „Nu-ți datorez cinstel! Iar dacă te cinstesc, îți fac un har!” Hristos însă n-a pomenit de o ocară ca aceasta. Evanghelistul Marcu face mai clar textul acesta spunînd: „*Este corban lucrul meu care ți-ar putea fi de folos*”⁷, iar cuvîntul „*cor-ban*” nu înseamnă dar sau pomană, ci se întrebuițează special cînd e vorba de ceva ațerosit lui Dumnezeu.

Așadar după ce le-a arătat că ei, care calcă legea, nu pot avea dreptul să învinuiască pe cei care calcă o datină a bătrînilor, le spune că și profe-tul Isaia grăiește la fel. După ce le-a dovedit vinovăția lor merge mai departe și procedează ca de obicei, citînd cuvintele Scripturii și arătînd cu aceasta că este perfectă armonie între el și Dumnezeu.

– Dar ce spune profetul?

„*Poporul acesta Mă cinstește cu buzele, dar inima lui este departe de Mine. În zadar Mă cinstește, învățînd învățături ce sînt porunci ale oamenilor*”⁸.

Ai văzut cîtă armonie este între profeție și cuvintele Domnului? Ai văzut că profetul arată cu mult înainte răutatea lor? Învinuirea adusă de Hristos acum le-o adusese Isaia cu mult înainte. De demult spusese Isaia că iudeii Îl disprețuiesc pe Dumnezeu. „*În zadar Mă cinstesc!*” spunea Isaia; dar de poruncile lor fac mare caz: „*Învățînd învățături ce sînt porunci ale oamenilor*”. Așa că ucenicii Domnului aveau toată dreptatea cînd nu țineau aceste porunci.

După ce Hristos le-a dat cărturarilor și fariseilor lovitura mortală și prin fapte și prin propriile lor cuvinte, după ce le-a mărit vina și prin cuvintele profetului, nu Se mai adresează lor, că sînt de neîndreptat, ci Își îndreaptă cuvîntul către popor, ca să dea o învățătură înaltă, mare și plină de multă filo-zofie. Învinuirea adusă de cărturari și farisei ucenicilor îi dă Domnului prile-jul să dea o poruncă mai mare, anume aceea a desființării prescripțiunilor cu privire la mîncăruri. Dar uită-te cînd dă această poruncă! După ce a curățit pe lepros, după ce a desființat păzirea sîmbetei, după ce a arătat că este Îm-păratul pămîntului și mării, după ce a dat legile Sale, după ce a iertat păcatele, după ce a înviat morți, după ce le-a dat iudeilor multe dovezi despre Dumnezeirea Sa; atunci le vorbește și despre mîncăruri.

7. Marcu 7, 11.

8. Matei 15, 8–9.

III

Întreg iudaismul se menține prin poruncile cu privire la mâncăruri; desființează poruncile acestea și-ai desființat iudaismul! Cu aceasta Hristos a arătat că trebuie desființată și tăierea împrejur. Dar deocamdată nu dă această poruncă, că era mai veche decât toate celelalte porunci și se bucura de mai multă trecere; aceasta o va legiui prin ucenicii Săi. Atît de mare era această poruncă a tăierii împrejur încît chiar ucenicii, după trecere de atîta vreme, cînd au vrut să o desființeze, mai întîi o întrebuintează și apoi o desființează.

Dar iată cum dă Hristos legea pentru desființarea prescripțiunilor cu privire la mâncăruri.

„Chemînd mulțimile, le-a zis: «Auziți și înțelegeți»”⁹.

Domnul nu dă această poruncă fără nici o pregătire, ci face ca să fie bine primit cuvîntul Său mai întîi prin cîntecul și atenția pe care o dă mulțimii – că aceasta a vrut să spună evanghelistul prin cuvintele: *„Chemînd mulțimile”* – și apoi prin timpul pe care îl alege. Hristos începe să dea această lege atunci cînd mulțimile puteau primi mai cu ușurință spusele Sale, adică după ce dăduse pe față răutatea cărturarilor și fariseilor, după ce-i biruise, după ce arătase că și profetul Isaia i-a învinuit. Și iarăși, nu-i cheamă pe ascultătorii Săi fără pregătire, ci-i face mai cu luare-aminte, spunîndu-le: *„Înțelegeți”*, adică: „Fiți atenți! Fiți cu mintea trează, că merită atenție legea pe care v-o dau! Dacă ați ascultat pe cărturari și farisei, care, de dragul datinei lor, au desființat legea cînd nu trebuia, cu mult mai mult trebuie să Mă ascultați pe Mine, Care vă duc la timp potrivit spre o mai înaltă filozofie”. Hristos n-a spus: „Nu-i nimic păzirea poruncilor cu privire la mâncăruri”; nici n-a spus: „Greșit v-a dat Moise aceste porunci”; și nici: „Poruncile acestea vi le-a dat Moise pentru că a vrut să țină seamă de slăbiciunile voastre”, ci a grăit sub formă de sfat și de îndemn, dînd ca mărturie cele ce se petrec în fiecare zi, zicînd:

„Nu ce intră în gură spurcă pe om, ci ceea ce iese din gură”¹⁰.

Hristos ia exemple din natură și cînd legiuiește și cînd pronunță hotărîri. La auzul acestor exemple cărturarii și fariseii nu-L puteau contrazice și nici nu-I puteau spune: „Ce spui? Dumnezeu a poruncit să păzim anumite reguli cu privire la mâncăruri și Tu ne dai o altă lege?”, ci au plecat pentru că le închisese desăvîrșit gura, nu numai prin aceea că i-a învins, dar și prin aceea că a dat pe față viclenia lor, că a dezgolit și faptele lor ascunse și tainele sufletelor lor.

9. Matei 15, 10.

10. Matei 15, 11.

Dar uită-mi-te că Hristos nu are încă suficient curaj să vorbească deschis împotriva prescripțiilor legii cu privire la mîncăruri. De aceea nici n-a spus: „Nu mîncărurile spurcă pe om”, ci: „*Nu ce intră în gură spurcă pe om*”. Și se poate presupune ca aceste cuvinte să fie spuse și despre mîinile nespălate. Într-adevăr, Hristos a vorbit despre mîncăruri dar s-a gîndit și la spălarea mîinilor.

Atît de înrădăcinată era în sufletele iudeilor păzirea regulilor cu privire la mîncăruri, încît Petru, chiar după înviere, a spus: „*Nu, Doamne, pentru că niciodată n-am mîncat ceva spurcat și necurat*”¹¹. Chiar dacă a spus aceste cuvinte pentru alții, ca să aibă o apărare față de cei care l-ar învinui că s-a dus la cei netăiați împrejur și ca să poată arăta că s-a împotrivit, dar n-a reușit, totuși cuvintele sale arată că aceste reguli cu privire la mîncăruri aveau multă autoritate. Din pricina aceasta și Hristos n-a vorbit de la început deschis despre mîncăruri, ci a spus: „*Cele care intră în gură*”. Iară mai pe urmă pare că vorbește mai lămurit; dar la sfîrșit învăluie din nou gîndul Său spunînd: „*Iar a mînca cu mîini nespălate nu spurcă pe om*”¹². Face lucrul acesta ca să pară că despre mîncatul cu mîinile nespălate a început să vorbească și că numai despre aceasta a vorbit. De aceea n-a spus: „Mîncărurile nu spurcă pe om”, ci a vorbit despre spălutul mîinilor, pentru ca fariseii să nu-l poată întoarce cuvîntul.

La auzul acestor cuvinte fariseii s-au scandalizat; mulțimile însă nu.

„*Apropiindu-se ucenicii Lui I-au zis: «Știi că fariseii, auzind acest cuvînt, s-au scandalizat?»*”¹³

Și doar Domnul nu le grăise fariseilor!

– Ce-a făcut Hristos?

– N-a căutat să potolească scandalizarea lor, ci i-a muștrat, spunînd:

„*Orice răsad pe care nu l-a sădit Tatăl Meu cel ceresc va fi smuls din rădăcină*”¹⁴.

Hristos știa să și disprețuiască scandalizarea, dar și să n-o disprețuiască. Altă dată spunea: „*Dar ca să nu-i scandalizăm, aruncă undița în mare*”¹⁵; oare acum zice:

„*Lăsați-i! Sînt călăuze oarbe orbilor. Dacă orb pe orb va călăuzi, amîndoi vor cădea în groapă*”¹⁶?

Ucenicii I-au spus lui Hristos că fariseii s-au scandalizat, nu numai pentru că s-au întristat din pricina fariseilor, ci și pentru că ei fuseseră

11. *Fapte* 10, 14.

12. *Matei* 15, 20.

13. *Matei* 15, 12.

14. *Matei* 15, 13.

15. *Matei* 17, 27.

16. *Matei* 15, 14.

puțin tulburați de spusele lui Hristos. Și pentru că nu îndrăzneau s-o spună în numele lor, o spun despre alții, voind să se lămurească. Că așa stau lucrurile, ascultă ce-I spune lui Hristos Petru, ucenicul cel plin de căldură, cel care o ia totdeauna înaintea tuturor:

„Spune-ne nouă pilda aceasta!”¹⁷

Petru își acoperă tulburarea din sufletul lui; nu îndrăznește să spună deschis: „Sînt scandalizat, Doamne!”, și Îl roagă să-l scape de această tulburare, tălmăcindu-i cele spuse. De aceea a și fost muștrat.

Dar pentru ce a spus Hristos: *„Orice răsad pe care nu l-a sădit Tatăl Meu Cel ceresc va fi smuls din rădăcină”*?

Ereticii manihei spun că aceste cuvinte au fost spuse despre legea Vechiului Testament. Dar cuvintele spuse mai înainte de Hristos le închide gura. Dacă le-ar fi spus despre legea veche, atunci pentru ce ia mai înainte apărarea legii vechi, pentru ce se luptă pentru ea, zicînd: *„Pentru ce ați călcat porunca lui Dumnezeu pentru datina voastră?”*, pentru ce citează pe profetul Isaia? Nu! Cuvintele acestea n-au fost spuse despre legea veche, ci despre farisei și despre datinile lor. Cînd Dumnezeu a spus: *„Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta”*, cum nu este răsad al lui Dumnezeu ceea ce este spus de Dumnezeu?

IV

Cuvintele imediat următoare arată, la fel, că a vorbit despre farisei și despre datinile lor; că a adăugat: *„Sînt călăuze oarbe orbilor”*! Dacă ar fi vorbit despre legea veche, ar fi spus: *„Este călăuză oarbă orbilor!”*; dar n-a spus așa, ci: *„Sînt călăuze oarbe orbilor”*, scutind legea de orice învinuire și aruncînd întreaga vină pe farisei. Apoi, ca să despartă mulțimea oamenilor de farisei, că din pricina lor mulțimea oamenilor va cădea în groapă, a spus: *„Dacă orb pe orb va călăuzi, amîndoi vor cădea în groapă”*. Mare nenorocire e să fii orb! Dar să fii orb, să n-ai nici tu călăuză și s-o faci și pe călăuză, este îndoită și întreită crimă. Dacă e primejdios ca un orb să n-aibă călăuză, apoi cu mult mai mare e primejdia dacă un orb vrea să fie călăuză altui orb.

Ce-a făcut Petru? N-a spus: *„Ce înțeles au cuvintele pe care le spui?”*, ci a întrebat ca și cum ar fi fost cu totul nedumerit. N-a spus: *„Pentru ce ai vorbit împotriva legii?”* Se temea ca Hristos să nu creadă că și el s-a scandalizat. De aceea a spus că n-a înțeles ce-a spus Hristos. Este clar că s-a scandalizat, nu că n-a înțeles. Cuvintele lui Hristos erau destul de clare; de aceea l-a și muștrat, zicînd: *„Încă și voi sînteți nepricepuți?”¹⁸*

17. Matei 15, 15.

18. Matei 15, 16.

Mulțimile poate că n-au înțeles cele spuse de Domnul; dar ucenicii erau cei ce s-au scandalizat. De aceea la început, ucenicii, voind să se lămurească ei înșiși, L-au întrebat oarecum în numele fariseilor; dar când au auzit marea amenințare cu care i-a amenințat, când L-au auzit spunând: „Orice răsad pe care nu l-a sădit Tatăl Meu cel ceresc va fi smuls din rădăcină” și: „Sînt călăuze oarbe orbilor”, s-au potolit. Petru, însă, veșnic aprins, nici așa nu s-a putut stăpîni să tacă, ci a spus: „Spune-ne nouă pilda aceasta!”

– Ce i-a răspuns Hristos?

– I-a răspuns cu foarte multă asprime: „Încă și voi sînteți nepricepuți? Încă nu înțelegeți?” A grăit așa și i-a muștrat ca să le scoată din cap prejudecata; dar nu s-a mărginit la atîta, ci mai adaugă și alte cuvinte, spunînd: „Nu înțelegeți că ceea ce intră în gură merge în pîntece și se aruncă afară; iar cele ce ies din gură, ies din inimă și acelea spurcă pe om; că din inimă ies gînduri rele, ucideri, adultere, desfrînări, furtişaguri, blasfemii, mărturii mincinoase; acestea sînt cele ce spurcă pe om; iar a mîncă cu mîinile nespălate nu spurcă pe om”¹⁹.

Ai văzut cum i-a muștrat și i-a ținut de rău? Apoi, pentru a-i lămuri, se servește de exemple din natură.

Cuvintele: „Merge în pîntece și se aruncă afară” sînt spuse pe măsura puterii de înțelegere a iudeilor. Le-a spus că mîncărurile nu rămîn în pîntece, ci se aruncă afară; dar chiar dacă ar rămîne în pîntece, ele n-ar spurca pe om. Iudeii însă nu erau încă în stare să înțeleagă asta. De aceea și legiuitorul Vechiului Testament îngăduie ca omul să fie curat atîta vreme cît mîncărurile sînt în pîntece. Dar cînd sînt date afară, nu mai este curat omul; și poruncește ca seara să se spele, ca să fie curat, măsuriînd timpul digestiei și al aruncării afară. „Dar cele ale inimii, spune Hristos, rămîn înăuntru și spurcă pe om, și cînd sînt înăuntru și cînd ies afară”. Hristos pune mai întîi gîndurile rele; așa era felul iudeilor. Dovada spuselor n-o mai face întemeiat pe natura lucrurilor, ci pe ceea ce produce pîntecele și inima și pe aceea că unele rămîn, iar altele nu. Cele care intră din afară ies iarăși în afară; dar cele care se nasc înăuntru, acelea spurcă atunci cînd ies afară și mai cu seamă atunci cînd ies afară. Dar, după cum am spus mai înainte, iudeii nu erau încă în stare să asculte aceste lucruri cu cuvenita filozofie. Evanghelistul Marcu spune că Domnul a grăit toate aceste cuvinte pentru a arăta că toate mîncărurile sînt curate²⁰. Totuși Domnul nu declară, nici nu spune: „Mîncatul cutăror mîncăruri nu spurcă pe om, că ascultătorii Săi nici n-ar fi suferit să li se vorbească atît de deschis; de aceea a adăugat: „Iar a mîncă cu mîinile nespălate nu spurcă pe om”.

19. Matei 15, 17-20.

20. Marcu 7, 19.

Să cunoaștem²¹, dar, care sînt cele ce spurcă pe om! Să le cunoaștem și să fugim de ele! Văd că mulți au un astfel de obicei în biserică; se sîr-guiesc să vină la biserică cu haine curate, cu mîinile spălate; dar ca să se înfățișeze cu sufletul curat înaintea lui Dumnezeu nu suflă nimeni vreun cuvînt! Și spun lucrul acesta nu ca să vă opresc să vă spălați mîinile sau gura, ci că vreau să vă spălați așa cum se cuvine, nu numai cu apă, ci, în loc de apă, cu virtuți. Gura se murdărește cu defăimări, blasfemii, ocări, cuvinte pline de mînie, cuvinte de rușine, rîs și glume. Dacă te știi că nu rostești nici una din acestea, nici nu ești murdărit cu această murdărie, îndrăznește de vino la biserică; dar dacă te-ai întinat de nenumărate ori cu aceste pete, pentru ce te ostenești degeaba clătindu-ți limba cu apă, dar purtînd pe ea această murdărie vătămătoare și ucigătoare?

V

Spune-mi, dacă ai avea în mîini murdărie omenească și noroi, ai îndrăzni, oare, să te rogi? Nicidecum! Și totuși nici una nu-i vătămătoare, pe cînd acelea sînt pierzătoare. Pentru ce, dar, în cele indiferente ești evlavios, iar în cele oprite, fără nici o grijă?

- Ce vrei să spui? aș putea fi întrebat. Nu trebuie să mă rog?
- Trebuie, dar nu murdar, nici cu un astfel de noroi pe tine.
- Dar dacă mă murdăresc, ce să fac?
- Curățește-te!
- Cum, în ce chip?
- Pînge, suspină, dă milostenii, cere-ți iertare de la cel pe care l-ai supărat, împacă-te cu el, curățește-ți limba, ca să nu mîinii mai mult pe Dumnezeu. Dacă cineva, atunci cînd te roagă, ți-ar îmbrățișa picioarele cu mîinile pline de murdărie omenească, nu numai că nu l-ai asculta, dar l-ai izbi cu piciorul. Cum îndrăznești, dar, să te apropii așa de Dumnezeu? Mîna este limba celor care se roagă și cu ea îmbrățișăm genunchii lui Dumnezeu. Nu ți-o mînji deci ca să nu-ți spună și ție Dumnezeu: „*Chiar dacă veți înmulți rugăciunea voastră, tot nu vă voi asculta*”²²; că: „*în mîna limbii este viață și moarte*”²³; și: „*Din cuvintele tale te vei îndrepta și din cuvintele tale te vei osîndi*”²⁴. Păziți-vă, dar, limba mai mult decît lumina ochilor! Limba este cal împărătesc; dacă-i pui frîu și o înveți să meargă frumos, împăratul se va odihni pe ea și va sta pe ea; dar dacă o lași să umble fără frîu și să zburde, ajunge căruța diavolului și a demoni-

21. De aici începe partea morală: Nu folosește la nimic dacă, apropiindu-ne de Hristos, ne curățim mîinile și hainele, dar nu avem curate gura și limba de orice cuvînt murdar. Și despre a ne ruga cu bună-cuviință, și nu cu gura plină de blesteme.

22. Isaia 1, 15.

23. Prov. 18, 21.

24. Matei 12, 37.

lor! Nu îndrăznești să te rogi lui Dumnezeu după ce ai avut legături cu soția ta, deși lucrul acesta nu-i un păcat; dar înalți mâinile către Dumnezeu după ce ai ocărit și insultat – păcate care te aruncă în iad –, înainte de a te curăți cum trebuie! Spune-mi, cum nu te cutremuri? N-ai auzit pe Pavel spunînd: „Cinstită e nunta și patul neîntinat”²⁵? Dacă nu îndrăznești să te rogi după ce te scoli dintr-un pat neîntinat, cum îndrăznești să chemi numele cel înfricoșat și cutremurător al lui Dumnezeu cînd te scoli dintr-un pat drăcesc? Că pat drăcesc este limba care împrășcă ocări și sudălmi. Ca și adulterul, mînia ne face multă plăcere, dar răspîndește în noi semințe pierzătoare; dă naștere la ură drăcească și face cu totul altceva decît face căsătoria. Căsătoria face pe cei doi un singur trup; mînia, însă împarte pe cei uniți în multe părți, sfîșie și taie sufletul. Așadar, ca să te apropii cu îndrăznire de Dumnezeu, nu lăsa mînia să pătrundă în tine cînd are de gînd să te cuprindă, ci alung-o ca pe un cîine turbat. Așa a poruncit și Pavel: „*Ridicînd mîini sfinte, fără minie și fără socoteli*”²⁶. Nu-ți face de rușine limba. Cum va mai putea să se roage pentru tine cînd își pierde îndrăznirea? Împodobește-o cu blîndețe și cu smerenie! Fă-o vrednică de Dumnezeu, Căruia I se roagă! Uplete-o de binecuvîntare și de milostenie. Se poate face milostenie și cu limba. „*Mai bun este cuvîntul decît datul*”²⁷, spune Scriptura; și: „*Răspunde săracului cu blîndețe cele de pace*”²⁸. Iar restul timpului împodobește-l cu cuvintele legilor dumnezeiești. „*Tot cuvîntul tău să fie în legea Celui Prea Înalt*”²⁹. Împodobiți așa, să ne apropiem de Împărat, să cădem la picioarele Lui nu numai cu trupul, ci și cu mintea. Să ne gîndim de Cine ne apropiem, pentru ce ne apropiem și ce voim să dobîndim. Ne apropiem de Dumnezeu, pe Care văzîndu-L serafimii își feresc privirile neputînd suferi strălucirea; ne apropiem de Dumnezeu, de Care pămîntul se cutremură văzîndu-L; ne apropiem de Dumnezeu, Care locuiește în lumina cea neapropiată; ne apropiem de Dumnezeu, ca să scăpăm de iad, ca să ni se ierte păcatele, ca să ne izbăvim de muncile acelea grozave, ca să dobîndim cerurile și bunătățile cele din ceruri!

VI

Să cădem, dar, înaintea Lui și cu trupul și cu sufletul, ca El să ne ridice pe noi cei de jos. Să-I grăim cu blîndețe și cu toată bunătatea.

– Dar cine-i atît de ticălos și de nemernic, mi s-ar putea spune, încît nici la rugăciune să nu fie blînd?

25. Evr. 13, 4.

26. I Tim. 2, 8.

27. Int. Sir. 18, 16.

28. Int. Sir. 4, 8.

29. Int. Sir. 9, 20.

- Cine? Cel care se roagă blestemînd, cel plin de mînie împotriva semenilor săi, cel care strigă împotriva dușmanilor săi. Dacă vrei să învinuiești, învinuiește-te pe tine însuși! Dacă vrei să-ți ascuți limba ca să muști, ascute-o împotriva păcatelor tale! Să nu-I spui lui Dumnezeu ce rău ți-a făcut altul, ci ce rău ți-ai făcut tu! Acesta este propriu-zis rău. Nimeni nu-ți va putea face vreun rău dacă nu-ți faci tu rău! Deci, dacă vrei să te pornești împotriva celor care-ți fac rău, pornește mai întîi împotriva ta! Nimeni nu te oprește! Dar cum ai pornit împotriva altuia, ai și pornit să-ți faci ție un rău și mai mare! Deci, despre ce alt rău făcut ție de alții ai mai putea spune lui Dumnezeu?

- Cutare m-a ocărit, m-a jefuit, m-a înconjurat cu primejdii!

- Acestea însă nu-ți pot face nici un rău! Dimpotrivă, dacă sîntem treji la minte putem avea foarte mari foloase de pe urma lor. Cel care săvîrșește aceste fapte, acela este cel ce-și face luiși rău, nu cel care suferă răul ce i se face. Aceasta este mai cu seamă pricina tuturor relelor, că nu știm cine este cel căruia i se face răul și cine este cel ce face răul. Dacă am ști bine lucrul acesta nu ne-am mai face rău nouă înșine, nu ne-am mai ruga împotriva altuia, știind că este cu neputință ca altul să ne facă vreun rău. Nu este rău a fi jefuit, ci a jefui. Deci, dacă ai jefuit, acuză-te! Dacă ai fost jefuit, roagă-te pentru cel ce te-a jefuit, pentru că ți-a adus foarte mari foloase! Chiar dacă n-a fost aceasta intenția jefuitorului, tu însă, dacă suferi cu curaj răul, vei avea mult de cîștigat. Pe jefuitor și oamenii și legile lui Dumnezeu îl numesc un ticălos și un nemernic; pe tine însă, cel jefuit, te încununează și te laudă. Dacă un bolnav cu mare temperatură ar răpi de la cineva un vas cu apă și și-ar potoli cu ea pofta lui vătămătoare, cui am putea spune că a făcut rău? Celui căruia i s-a răpit vasul cu apă sau celui care l-a răpit? Negreșit celui care a răpit vasul, că și-a mărit febra și și-a înrăutățit boala. Tot așa gîndește și de iubitorul de avuții și de iubitorul de argint. Că acesta este cuprins de niște friguri cu mult mai cumplite decît acela; jefuind, își aprinde și mai mult flacăra. Și iarăși: dacă un nebun smulge din mîna cuiva sabia și se omoară, cine-i cel care suferă răul? Cel care a smuls sabia sau cel căruia i s-a smuls sabia? Negreșit cel care a smuls sabia. Tot așa să cugetăm și de răpirea averilor. Ceea ce-i sabia în mîna unui nebun, aceea-i avuția în mîna iubitorului de avuții. Dar, mai bine spus, chiar mai rău. Nebunul, luînd sabia și străpungîndu-se cu ea scapă de nebunie și altă rană nu-și mai poate face; dar iubitorul de avuții își face în fiecare zi mii de răni mai rele decît acela; nu scapă de nebunia lui, ci își mărește și mai mult nebunia; și cu cît face altora mai multe răni, cu atît mai mult își dă prilej să-și facă și lui alte răni.

Gîndindu-ne, dar, la acestea, să fugim de această sabie, să fugim de nebunie! Să ne cumîntim, oricît de tîrziu ar fi! Trebuie să numim și

această virtute cumințenie nu mai puțin decît cealaltă cumințenie, vorbesc de castitate, recunoscută ca atare de toți. În castitate, lupta se dă numai împotriva tiraniei poftei trupului; aici trebuie biruite multe și felurite pofte. Nu este, nu este o mai mare nebunie decît nebunia celui robit de avuții. Pare că stăpînește, dar e stăpînit; pare că este domn, dar e rob; are lanțuri împrejurul lui și se bucură; face mai sălbatică fiara și se veselește; ajunge rob și se bucură și saltă; vede cum cîinele cel turbat se repede la sufletul lui – și ar trebui să-l lege și să-l lase să piară de foame –, dar el îi dă mîncare din belșug, ca să se repeadă și mai mult la el și să ajungă și mai furios.

Gîndindu-ne, dar, la toate acestea să dezlegăm lanțurile, să ucidem fiara, să alungăm boala, să scoatem din sufletul nostru nebunia aceasta, ca să ne bucurăm de liniște, de sănătate înfloritoare; și, călătorind cu multă plăcere spre limanul cel neînviforat, să avem parte și de bunătățile cele veșnice, pe care face Dumnezeu ca noi toți să le dobîndim cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea acum și pururea și în vecii vecilor, Amin.

OMILIA LII

**„Și ieșind Iisus de acolo, S-a dus în părțile Tirului și ale Sidonului. Și iată o femeie cananeancă, ieșind din hotarele acelea, a strigat către El, zicînd:
„Miluiește-mă, Doamne, Fiul lui David, fiica mea rău se îndrăcește”¹**

I

Evangelhistul Marcu spune că Iisus a intrat într-o casă, dar n-a putut să rămînă tănuît².

– Dar pentru ce S-a dus Iisus în părțile acelea?

– După ce Hristos a desființat porunca Vechiului Testament cu privire la mîncăruri, mergînd pe aceeași cale, a deschis și neamurilor ușa. Așa și Petru a fost trimis la Corneliu sutașul, după ce mai întîi primise porunca de a desființa legea cu privire la mîncăruri³.

Dar poate că cineva m-ar întreba:

– Pentru ce Hristos S-a dus la păgîni, cînd El a spus ucenicilor Săi: **„În calea păgînilor să nu mergeți”**⁴?

– Mai întîi, aceasta îi răspund, că Hristos nu era obligat să îndeplinească ceea ce poruncise ucenicilor Săi; în al doilea rînd, că nu S-a dus în părțile acelea ca să predice, lucru pe care și Marcu îl lasă să se înțeleagă, cînd spune că S-a ascuns, dar nu S-a putut tănui. După cum nu era în ordinea firească a lucrurilor ca Domnul să nu Se ducă să propovăduiască mai întîi păgînilor, tot așa nu era vrednic de iubirea Sa de oameni, ca să alunge pe cei care se apropiau de El. Dacă trebuia să Se ducă după cei care fugeau de El, cu atît mai mult nu trebuia să fugă de cei care se țineau după El.

Uită-te cît de mult merită această femeie cananeancă să i se facă bine! N-a îndrăznit să se ducă la Ierusalim, că se temea și se socotea nevrednică. Dacă n-ar fi fost această socotință, s-ar fi dus și la Ierusalim; aceasta se vede și din tăria rugăminții ei și din aceea că a ieșit din hotarele ei.

1. Matei 15, 21–22.

2. Marcu 7, 24.

3. Fapte 10, 9–16.

4. Matei 10, 5.

Unii interpretează alegoric acest text și spun: Când a ieșit Hristos din Iudeea, atunci a îndrăznit și Biserica – simbolizată prin această femeie – să se apropie de Hristos, ieșind din hotarele ei. „*Uită, spune profetul, poporul tău și casa părintelui tău*”⁵. Hristos a ieșit din hotarele Lui, iar femeia din hotarele ei; și așa au putut să se întâlnească. Că spune evanghelistul: „*Iată o femeie cananeancă, ieșind din hotarele ei*”.

Evanghelistul o învinuiește pe femeie, ca să pună în lumină minunea și ca să o iude mai mult. Când auzi de cananeancă, gîndește-te la popoarele acelea pline de fărădelegi, care au răsturnat din temelii legile firii. Aducîndu-ți aminte de ele, gîndește-te și la puterea venirii lui Hristos. Cananeenii au fost scoși din mijlocul iudeilor ca să nu strice pe iudei; dar ei s-au arătat mai înțelepți decît iudeii, că au ieșit din hotarele lor și s-au apropiat de Hristos, pe cînd iudeii L-au alungat, deși venise la ei.

Apropiindu-se, dar, femeia de Hristos n-a rostit alte cuvinte decît: „*Miluiește-mă!*”; și la strigătul ei s-a strîns în jur o mulțime de lume. Și era o privesc de-ți storcea lacrimi; să vezi o femeie strigînd cu atîta sfințiere de inimă, să vezi o mamă rugîndu-se pentru fiica ei, și fiica ei atît de greu bolnavă! Mama nici n-a îndrăznit să aducă pe îndrăcită înaintea Învățătorului, ci a lăsat-o acasă zăcînd, și ea însăși a venit să se roage. Îi spune numai boala, fără să mai adauge ceva! Nu-L trage pe doctor la casa ei, ca omul acela împărătesc, care-I spusese: „*Vino și pune mîna Ta!*”⁶; și: „*Coboară înainte de a muri copilul meu!*”⁷ Nu, ci povestindu-I nenorocirea sa și grozăvia bolii, cere mila Stăpînului dînd drumul la mari strigăte. Nu spune: „*Miluiește pe fiica mea!*”, ci: „*Miluiește-mă! Ai milă, Doamne, de mine! Fata mea nu-și dă seama de grozăvia bolii! Eu sînt cea care sufăr mii și mii de dureri, că îmi dau seama de grozăvia bolii; și știind-o mă cuprind nebuniile!*”

„*Iar El nu i-a răspuns nici un cuvînt*”⁸

Cît de neobișnuită și de ciudată e purtarea Domnului! Pe iudeii cei nerecunoscători îi miluiește neconținut, pe cei care-L hulesc îi roagă, pe cei care-L ispitesc nu-i părăsește, iar pe această femeie, care aleargă la El, care se roagă de El, care I se închină, care arată atîta credință, deși nu fusese crescută nici în lege, nici în profeți, pe aceasta n-o învrednicește nici cu un răspuns! Pe care om nu l-ar fi scandalizat cînd ar fi văzut că Hristos Se poartă cu o femeie cu totul altfel decît I se dusesse vestea? Se zvonise, doar, că străbătea satele și vindeca pe bolnavi! Pe cananeancă însă o respinge, deși ea venise la Dînsul! Pe care om nu l-ar fi înduișat

5. Ps. 44, 12.

6. Matei 9, 18.

7. Ioan 4, 49.

8. Matei 15, 23.

boala fetei, rugămintea mamei făcută pentru fiica ei atît de greu bolnavă? Nu s-a apropiat de Domnul ca una ce, era vrednică sau ca una care cerea ce i se cuvenea, ci se ruga să fie miluită, își istorisea numai nenorocirea ei; și nici așa Hristos n-a învrednicit-o cu un răspuns!

Poate că mulți din cei ce au auzit-o s-au scandalizat! Cananeanca însă nu s-a scandalizat. Dar pentru ce vorbesc de cei care au auzit-o? Cred că chiar ucenicii au suferit pentru nenorocirea femeii, că s-au tulburat și s-au întristat. Dar cu toate că s-au tulburat, totuși n-au îndrăznit să-I spună: „Miluiește-o”, ci

„Apropiindu-se ucenicii Lui Îl rugau, zicînd: „Slobozește-o că strigă în urma noastră”^{8 bis}

De multe ori și noi spunem contrariul ca să convingem pe cineva. Hristos însă le-a răspuns:

„Nu sînt trimis decît către oile cele pierdute ale casei lui Israel”⁹.

II

Ce-a făcut femeia cînd a auzit aceste cuvinte? A tăcut și a plecat? A renunțat de a mai stăruii cu atîta rîvnă? Deloc! Ci a stăruit mai mult! Noi nu facem așa, ci, cînd nu dobîndim ce cerem, încetăm de a ne ruga, cînd ar trebui tocmai pentru aceasta să stăruim mai mult! Și totuși pe care om nu l-ar fi descurajat cuvintele rostite atunci de Hristos? Ar fi fost de ajuns să ducă la deznădejde pe cananeană numai tăcerea Domnului, cu atît mai mult un astfel de răspuns! A dus-o la o deznădejde nespus de mare și faptul că a văzut că o dată cu ea sînt refuzați și mijlocitorii ei, dar și aceea că a auzit că nu i se poate împlini cererea. Totuși femeia n-a deznădăjduit; și cînd a văzut că mijlocitorii ei n-au nici o putere, s-a folosit de o nerușinare vrednică de laudă. Mai înainte nici nu îndrăznea să vină în fața lui Iisus, că ucenicii spusesea despre ea: „Strigă în urma noastră!” Și tocmai cînd ar fi trebuit să plece, deznădăjduită, tocmai atunci femeia vine mai aproape și I se închină zicînd:

„Doamne, ajută-mi!”¹⁰

– Ce înseamnă asta, femeie? Ai mai multă îndrăznire decît apostolii? Ai, oare, mai multă putere?

– N-am deloc nici îndrăznire, nici putere, ci chiar sînt plină de rușine! Dar îndrăznirea aceasta nerușinată I-o pun în față în loc de rugăciune. Poate va avea milă de îndrăznirea mea!

8 bis. Matei 15, 23.

9. Matei 15, 24.

10. Matei 15, 25.

- Pentru ce faci asta? N-ai auzit că a spus: „Nu sînt trimis decît pentru oile cele pierdute ale casei lui Israel?”

- Am auzit, răspunde femeia. Dar El este Domn. De aceea nu i-am spus: „Roagă-Te pentru mine! Cere pentru mine ajutor de la Dumnezeu!, ci: „Ajută-mă!”

- Ce-a făcut Hristos?

- Nu S-a mulțumit cu ce a spus, ci Își prelungește mai departe refuzul, spunînd:

„Nu este bine să iei pîinea copiilor și să o dai cățelilor!”¹¹

Cînd a învrednicit-o cu un răspuns, atunci a rănit-o mai mult decît cu tăcerea. Acum Domnul nu mai aruncă vina pe altcineva, nici nu mai spune: „Nu sînt trimis”, ci cu cît femeia își întărea rugăciunea, cu atît și Hristos își întărește refuzul. Pe iudei nu-i mai numește oi, ci copii, iar pe ea cățeluș.

- Ce face femeia?

- Își tocmește apărarea, slujindu-se tocmai de cuvintele Domnului. „Chiar dacă sînt un cățeluș, spune cananeanca, nu sînt o străină!”

Pe bună dreptate spunea Hristos: „Spre judecată am venit!”¹² Cananeanca filozofează; rabdă și crede, deși e ocărită; iudeii, deși sînt tămăduiți și cinstiți, Îl răsplătesc cu cele potrivnice.

„Știu și eu, Doamne, spune femeia, știu că hrana este trebuincioasă copiilor; dar nici eu nu sînt oprită, deși sînt un cățeluș. Dacă nu mi-i îngădui să mănînc, atunci nu mi-i îngădui să mănînc nici firimiturile. Dar dacă trebuie să mănînc și eu cît de puțin, atunci nici nu pot fi oprită chiar dacă sînt un cățeluș. Da, sînt un cățeluș! Dar tocmai aceasta mă face să am parte și eu de mîncare!”

Pentru aceasta o tot amîna Hristos! Știa că are să grăiască așa! Pentru aceasta i-a refuzat darul, ca să-și arate filozofia ei. Dacă n-ar fi voit s-o ajute, n-ar fi ajutat-o nici mai tîrziu și nici n-ar fi refuzat-o iarăși. Hristos a făcut acum ceea ce făcuse mai înainte cu sutașul cînd i-a spus: „Venind îl voi vindeca”¹³, ca să aflăm credința sutașului și să-l auzim spunînd: „Nu sînt vrednic să intri sub acoperămîntul meu”¹⁴; ceea ce făcuse cu femeia cu scurgere de sînge cînd i-a spus: „Am simțit puterea ce a ieșit din Mine”¹⁵, ca să-i facă cunoscută credința ei; ceea ce făcuse cu samarineanca¹⁶, pentru a arăta că nu se depărtează de El, deși o mustră.

11. Matei 15, 27.

12. Ioan 9, 39.

13. Matei 8, 7.

14. Matei 8, 8.

15. Luca 8, 46.

16. Ioan 4, 7-42.

Tot așa și acum. Hristos nu voia să rămână ascunsă virtutea femeii. Deci Hristos n-a spus cuvintele acelea ca s-o ocărăască, ci ca s-o atragă și să descopere comoara ascunsă în ea.

Tu vezi-mi și smerenia cananeencii, pe lângă credința ei! Hristos i-a numit pe iudei „copii”; cananeanca nu s-a mulțumit cu atîta, ci i-a numit „domni”. Atît de puțin s-a supărat de laudele aduse altora, că a spus:

„Că și cățeei mănîncă din firimiturile ce cad de la masa domnilor lor”¹⁷.

Ai văzut înțelepciunea femeii, că nici n-a îndrăznit să-L contrazică, nici n-au durut-o laudele aduse altora și nici n-a revoltat-o ocara? Ai văzut ce suflet tare? Hristos îi spune: „Nu este bine”, iar ea răspunde: „Da, Doamne!” Hristos îi numește pe iudei „copii”, iar ea „domni”; Hristos a numit-o cățeluș, iar ea și-a adăugat și ce fac cățelușii. Ai văzut smerenia ei? Ascultă acum și lăudăroșenia iudeilor! „Sîntem sămînța lui Avraam și n-am fost robi nimănui niciodată”¹⁸; și: „Din Dumnezeu sîntem născuți”. Cananeanca nu grăiește așa, ci se numește pe ea însăși cățeluș, iar pe aceia domni. De aceea a și ajuns printre fii.

– Ce face Hristos?

– Îi răspunde:

„O, femeie, mare este credința ta!”¹⁹

Aceasta a fost pricina că Hristos a tot amînat-o, ca să-i dea prilejul să rostească aceste cuvinte, ca să încununeze pe femeie.

„Fie ție precum voiești!”²⁰

Cu alte cuvinte Hristos îi spune așa: „Credința ta, femeie, poate săvîrși lucruri mai mari decît acestea! Dar fie ție precum voiești!”. Cuvintele acestea ale lui Hristos sînt înrudite cu cuvintele acelea prin care a spus: „Să se facă cerul și s-a făcut”²¹.

„Și s-a tămăduit fiica ei din ceasul acela”²².

Ai văzut că și cananeanca a contribuit nu puțin la vindecarea fiicei sale? De aceea nici Hristos n-a spus: „Să se vindece fiica ta”! ci: „Mare este credința ta! Fie ție precum voiești!”, ca să afli că aceste cuvinte nu s-au spus la împlinire, nici nu sînt o lingușeală, ci că mare era puterea credinței ei. Hristos i-a dat încredințarea și proba învederată a spuselor Lui prin desfășurarea lucrurilor; că fiica ei s-a tămăduit îndată.

17. Matei 15, 27.

18. Ioan 8, 33.

19. Matei 15, 28.

20. Matei 15, 28.

21. Fac. 1, 1.

22. Matei 15, 28.

III

Uită-mi-te însă că apostolii au fost biruiți, n-au reușit nimic, iar femeia a reușit! Atît de puternică este rugăciunea stăruitoare! Hristos vrea ca pentru nevoile noastre să ne rugăm mai degrabă noi înșine decît alții pentru noi. Da, apostolii aveau mare îndrăznire, dar cananeanca a arătat mare stăruință. Prin cele făcute, Hristos a justificat față de ucenicii Săi pricina amînării și a arătat că pe bună dreptate n-a îndeplinit rugămîntea lor.

„Și plecînd Iisus de acolo, a venit lîngă Marea Galileii; și suindu-Se în munte a șezut acolo. Și au venit la El mulțimi multe, avînd cu ei șchiopi, orbi, ciungi, muți. Și i-au aruncat pe ei la picioarele Lui; și i-a vindecat pe ei, încît mulțimile se mirau văzînd pe muți grăind, pe ciungi sănătoși, pe șchiopi umblînd și pe orbi văzînd și slăveau pe Dumnezeuul lui Israel”²³.

Uneori Hristos merge El la bolnavi; alteori stă și așteaptă pe bolnavi și lasă ca șchiopii să se urce pe munte. Acum bolnavii nu se mai ating de hainele Lui; își făcuseră o idee mai mare despre El și de aceea se aruncă la picioarele Lui. Bolnavii își arată în două chipuri credința: și prin aceea că se urcă în munte, cu toate că sînt șchiopi, și prin aceea că nu mai au nevoie de altceva decît numai să se arunce la picioarele Lui. Și era minune mare și nemaîntîlnită să vezi pe cei purtați pe tărgi umblînd pe picioarele lor și pe cei orbi că nu mai au nevoie de călăuze! Pe toți i-a uimit și mulțimea celor vindecați și ușurința vindecării.

Ai văzut că pe fiica cananeencii a vindecat-o cu atîta zăbavă, pe cînd pe aceștia îndată? Nu pentru că aceștia erau mai buni decît cananeanca, ci pentru că femeia aceea era mai credincioasă decît aceștia. Pe femeie o amînă, zăbovește, ca să scoată la lumină tăria credinței ei; pe aceștia însă îi vindecă îndată, ca să închidă gura necredincioșilor iudei și ca să le curme orice cuvînt de apărare. Cu cît cineva primește mai multe binefaceri, cu atît merită mai mult pedepsit dacă se poartă cu nerecunoștință, că nu s-a făcut mai bun, deși a fost cîstit. De aceea și bogații, pentru că sînt răi sînt pedepsiți mai mult decît cei săraci, pentru că sînt mai răi, că n-au ajuns blînzi și miloși, deși au avut totul din belșug. Să nu-mi spui că bogații au făcut milostenie! Nu vor scăpa de pedeapsă dacă nu vor face milostenie pe măsura avuției lor. Milostenia nu trebuie judecată cu măsura datului, ci cu slobozenia inimii. Dacă sînt pedepsiți chiar cei care n-au făcut milostenie pe măsura avuției lor, apoi cu mult mai mult vor fi pedepsiți cei care se dau în vînt după cele de prisos, cei care-și clădesc

case cu trei și patru etaje dar disprețuiesc pe cei flămânzi, cei care se îngrijesc de adunatul banilor, dar nu se îngrijesc deloc de milostenie.

Dar²⁴, pentru că a venit vorba de milostenie, haide să reluăm astăzi cuvîntul acela despre milostenie început acum trei zile, pe care l-am lăsat neterminat. Vă amintiți că atunci cînd am vorbit despre luxul încălțămintelor, despre truda aceea zadarnică și despre ticăloșenia tinerilor, pornisem de la milostenie și am ajuns să vorbesc de păcatele legate de lux. Ce vă spuneam atunci? Vă spuneam că milostenia este o meserie care-și are atelierul în cer, iar Dascălul acestei meserii nu-i un om, ci Dumnezeu. Apoi, căutînd să arăt ce înșușiri trebuie să îndeplinească o meserie ca să poată fi numită meserie, am ajuns să vorbesc de acele meserii care nu-s deloc meserii, ci trudă zadarnică; sînt meserii rele, între care am amintit și meseria aceasta a facerii încălțămintelor de lux. Vă aduceți aminte? Ei bine, să reluăm azi cele spuse atunci și să arătăm că milostenia este o meserie, și cea mai bună din toate meseriile. Dacă rostul unei meserii este de a folosi la ceva și dacă nimic nu-i mai folositor decît milostenia, atunci e vădit că milostenia este o meserie și cea mai bună din toate meseriile. Milostenia nu ne face încălțăminte, nu ne țese haine, nu ne zidește case de lut, ci ne prilejuiește viață veșnică, ne smulge din mîinile morții, ne face străluciți și în viața aceasta și în cealaltă, ne zidește case în ceruri, acele locuințe veșnice. Milostenia nu lasă să ni se stingă candelile²⁵, nici nu ne lasă să ne arătăm la nuntă cu haine murdare²⁶, ci le spală și le face mai curate ca zăpada. „*De vor fi păcatele voastre roșii ca purpura, ca zăpada le voi înălbi*”²⁷. Milostenia nu ne lasă să cădem acolo unde a căzut bogatul cel nemilostiv, nici să auzim acele înfricoșătoare cuvinte²⁸, ci ne călăuzește în sînul lui Avraam.

Fiecare din meseriile de pe lumea aceasta are un scop. De pildă plugăria are scopul de a ne hrăni; țesătoria, de a ne îmbrăca; dar, mai bine spus, nici aceasta, că nici o meserie nu-și poate îndeplini scopul său.

IV

Și dacă vreți, să cercetăm întîi plugăria. N-ar exista meseria de plugar dacă n-ar exista meseria de fierar, ca să împrumute de la ea tîrnăcopul, fierul de plug, secera, securea și altele multe; dacă n-ar exista meseria de tîmplar, ca să facă carul de plug, să facă jugul, să facă carul pentru

24. De aici începe partea morală. *Despre milostenie. Milostenia este mai mare decît toate meseriile; fără milostenie toate se duc și se pierd.*

25. Matei 25, 1-12.

26. Matei 22, 11-13.

27. Isaia 1, 18.

28. Luca 16, 19-31.

treieratul spicelor; dacă n-ar exista meseria de curelar, ca să facă curele; dacă n-ar exista meseria de zidar, ca să zidească grajd pentru boii care ară și case pentru muncitorii câmpului; dacă n-ar exista meseria de tăietor de lemne, ca să taie lemnele; și, în sfârșit, dacă n-ar exista meseria de brutar. Tot așa și cu meseria de țesător; cînd vrea să facă ceva cheamă și multe alte meserii lîngă ea, ca s-o ajute în ce are de lucru; dacă celelalte meserii nu-i vin în ajutor și nu-i întind mîna, stă și nu face nimic. Fiecare meserie deci are nevoie de o altă meserie. Milostenia însă n-are nevoie de nimic, ci numai de voință. Dacă-mi spui că are nevoie de bani, de case, de haine, de încălțăminte, îți spun și eu: citește cuvintele lui Hristos pe care le-a spus despre văduvă²⁹ și pune capăt neliniștii tale! Ești foarte sărac? Dacă arunci doi bani ca și văduva' aceea, ai săvîrșit totul! Dacă dai celui flămînd o bucată de pîine neagră, singura pe care o ai, ai împlinit scopul acestei meserii. Să îmbrățișăm, dar, această știință și s-o punem în practică ! E mai bine să știm această meserie decît să fim împărați, decît să purtăm pe cap coroană. Meseria aceasta nu are numai însușirea de a nu avea nevoie de alte meserii, ci mai are și o altă calitate: săvîrșește multe și felurite lucruri: zidește case, care rămîn veșnic în ceruri; îi învață pe cei care o săvîrșesc cum să scape de moartea cea nemuritoare; dăruiește comori, care nu se termină niciodată, pe care nu le atinge nici o pagubă, nici furii, nici moliile, nici rugina, nici timpul. Dacă cineva te-ar învăța numai atîta, ca să-ți ferești grîul de pagubă, ce n-ai da ca să-ți poți păstra grîul nevătămat ani îndelungați? Dar iată că meseria aceasta, milostenia, nu te învață numai despre păstrarea grîului, ci și despre păstrarea tuturor avuțiilor tale. Te învață cum pot rămîne neluate și averile tale și sufletul tău și trupul tău. Dar pentru ce e nevoie să-ți spun cu de-amănuntul toate faptele mari ale acestei meserii? Ea te învață cum să fii asemenea cu Dumnezeu, capul tuturor bunătăților. Vezi, dar, că meseria aceasta nu săvîrșește numai un singur lucru, ci multe? Fără să aibă nevoie de ajutorul altei meserii, ne zidește case, ne țese haine, ne adună comori nejepute, ne face biruitori asupra morții, ne face stăpîni pe diavoli, ne face asemenea lui Dumnezeu! Care meserie poate fi mai folositoare ca această meserie? Celelalte meserii, în afară de cele spuse, se mărginesc la viața de aici; cînd se îmbolnăvesc meseriașii, meseriile încetează de a mai fi; lucrurile pe care le fac meseriile nu pot dura multă vreme; apoi au nevoie de osteneală, de mult timp și de altele nenumărate; milostenia însă se arată mai ales atunci cînd lumea aceasta a trecut; cînd murim, atunci mai ales strălucește și arată lucrurile făcute de ea; n-are nevoie nici de timp, nici de oboseală, nici de vreo altă muncă grea, ci lucrează și cînd ești bolnav și cînd ai îmbătrînit și merge cu tine și în viața

ce va să fie și niciodată nu te părăsește. Meseria aceasta te face mai puternic decât sofistii și retorii; cei care strălucesc în aceste meserii au o mulțime de oameni care îi invidiază; dar cei care strălucesc în meseria aceasta au o mulțime de oameni care se roagă pentru ei. Sofistii și retorii stau înaintea scaunului de judecată omenesc și iau apărarea celor nedreptățiți, iar adeseori apără chiar pe făcătorii de rele; meseria aceasta însă stă înaintea scaunului de judecată al lui Hristos; și nu face numai meseria de apărător, ci înduplecă chiar pe Judecător să fie de partea celui judecat și să-l achite. Să fi făcut mii de păcate, te încununează și te laudă. Că spune Hristos: „*Dați milostenie și toate vor fi curate*”³⁰. Dar pentru ce vorbesc eu de cele de pe lumea cealaltă? Acum, pe lumea aceasta, dacă am întreba pe oameni ce preferă să fie pe pământ: mulți sofști și retori sau mulți oameni milostivi și filantropi, am vedea că toți ar prefera să fie mulți oameni milostivi și filantropi. Și pe bună dreptate. Desființează oratoria de pe pământ, și viața nu se va vătăma cu nimic. Viața a existat multă vreme înainte de a fi oratoria; dar dacă desființezi milostenia, toate se duc și pier. Și după cum n-ar mai fi cu putință să meargă corăbiile pe mare dacă s-ar dărîma porturile și locurile de ancorat, tot așa nici viața aceasta n-ar mai fi cu putință să se mențină dacă ai desființa milostenia, iertarea, iubirea de oameni.

V

Din pricina aceasta Dumnezeu n-a lăsat milostenia numai pe seama rațiunii, ci multe părți ale ei le-a pus sub tirania legilor naturii. Potrivit acestor legi, părinții miluiesc pe copii, copiii, pe părinți. Legile acestea stăpînesc nu numai pe oameni, ci și pe animalele necuvîntătoare. Potrivit acestor legi se fac legăturile între frați, între rude, între necunoscuți, în sfîrșit legăturile de la om la om. Sîntem înclinați din fire spre milostenie. Aceasta ne face să ne revoltăm cînd oamenilor li se face nedreptate, să ni se zbată inima cînd vedem că cineva este ucis; și plîngem cînd vedem pe cineva îndurerat. Pentru că Dumnezeu vrea tare mult să se facă lucrul acesta, a poruncit naturii să contribuie și ea mult la săvîrșirea milosteniei. Prin aceasta Dumnezeu ne arată că ține nespus de mult la milostenie.

Gîndindu-ne, dar, la toate acestea să ne ducem noi înșine la școala milosteniei și să ducem și pe copiii și cunoscuții noștri. Înainte de alte lucruri omul să învețe să miluiască. Pentru că a milui înseamnă a fi om! „*Mare și cinstit lucru este omul milostiv*”³¹. Dacă nu ești milostiv, ai încetat de a fi om! Milostenia ne face înțelepți. Pentru ce te minunezi cînd

30. Luca 11, 41.

31. Prov. 20, 6.

spun că a milui înseamnă a fi om? Spun încă ceva mai mult: A milui înseamnă a fi Dumnezeu. „*Fiți milostivi*, spune Hristos, *ca și Tatăl vostru*”³². Să învățăm, dar, să fim milostivi pentru toate aceste pricini, dar mai cu seamă pentru că și noi avem nevoie de multă milă. Să nu socotim că trăim, atîta vreme cît nu facem milostenie. Iar cînd spun milostenie mă gîndesc la milostenia aceea făcută din averi nepătate de jaf și nedreptate. Dacă cel care se îngrijește numai de el din averile lui și nu dă altuia nimic, nu-i milostiv, cum poate fi milostiv acela care ia averile și drepturile altora, chiar dacă ar face cu ele mii de milostenii? Dacă e o neomenie să te folosești numai tu din averile tale, apoi cu mult mai mare neomenie este să le iei pe ale altora. Dacă Dumnezeu pedepsește chiar pe cei care nu și-au agonisit averile prin jaf și nedreptate, pentru că n-au făcut milostenie, apoi cu mult mai mult pe cei care au luat averile altora. Să nu-mi spui că a nedreptățit pe unul, dar a miluit pe altul! Asta e grozăvia. Ar trebui ca nedreptățitul să fie și cel miluit. Așa însă rănești pe unii și-i vindecî pe alții pe care nu i-ai rănit, cînd ar trebui să vindecî pe cei pe care i-ai rănit; dar, mai bine spus, nici n-ar fi trebuit să rănești. Filantrop nu-i acela care rănește întîi, și apoi vindecă, ci cel care vindecă pe cei răniți. Vindecă, dar, mai întîi rănilă făcute de tine și apoi pe cele făcute de alții! Dar, mai bine spus, nici nu răni, nici nu doborî pe nimeni la pămînt – asta este treaba jucătorilor de la întrecerile atletice –, ci ridică pe cei doborîți la pămînt. Nu este cu puțință să vindecî răul săvîrșit de jaf și nedreptate cu aceeași măsură de milostenie. Dacă ai răpit unuia un obol, nu trebuie să faci milostenie cu un obol ca să stîrpești rana jafului, ci cu un talant. De aceea hoțul trebuie să dea împătrit de cît a luat; răpitorul însă e mai rău decît hoțul. Dacă hoțul trebuie să dea împătrit decît a luat, apoi răpitorul trebuie să dea înzecit și chiar cu mult mai mult. Ce bine ar fi dacă chiar așa ar putea căpăta iertare pentru nedreptatea săvîrșită; dar nici atunci nu va primi plată pentru milostenia sa. De aceea Zaheu spunea: „*De am năpăstuit pe cineva, întorc împătrit și voi da săracilor jumătate din averile mele*”³³. Dacă în timpul legii vechi trebuia să întorci împătrit, apoi cu mult mai mult pe timpul harului; dacă hoțul trebuie să întoarcă, apoi cu mult mai mult răpitorul. Răpitorul în afară de pagubă mai aduce și ocară celui jefuit. Deci dacă ai întoarce de o sută de ori cît ai răpit, tot n-ai întors tot. Vezi, dar, că nu în zadar spuneam: Dacă ai răpit unuia un obol și-i întorci un talant, abia dacă poți tămădui rana făcută. Dacă așa abia poți tămădui rana, cum te vei apăra înaintea lui Dumnezeu cînd strici rînduiala, cînd răpești averi întregi și dai puțin, și nici acelor pe care i-ai jefuit, ci altora în locul acelor? Ce iertare mai poți avea? Ce nădejde de

32. Luca 6, 36.

33. Luca 19, 8.

mîntuire? Vrei să știi cît de mare rău faci cînd miluiești așa? Ascultă ce spune Scriptura: „*Cel care aduce jertfă din averea săracilor este ca acela ce omoară pe fiu înaintea tatălui lui*”³⁴.

Să plecăm, dar, de la biserică scriind în mintea noastră această amenințare; s-o scriem pe ziduri, pe mîini; s-o scriem în conștiința noastră; s-o scriem pretutindenea, pentru ca teama să ne crească în așa măsură în sufletul nostru încît să ne împiedice mîinile de a înfige în fiecare zi cuțitul în semenii noștri. Că răpirea bunurilor și drepturilor altora este mai grozavă decît uciderea, pentru că răpirea ia viața celui sărac încetul cu încetul.

Ca să ne curățim deci de miasma aceasta, să ne gîndim și noi la toate acestea și să le spunem și altora. Așa vom avea mai multă tragere de inimă spre milostenie, vom primi pentru milostenia noastră răsplățile cuvenite și ne vom bucura și de bunătățile cele veșnice, cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor, Amin.

34. *Înt. Sir.* 34, 22.

OMILIA LIII

**„Iar Iisus, chemînd pe ucenicii Săi, a zis:
„Mi-e milă de mulțime, că iată sînt trei zile
de cînd așteaptă lîngă Mine și n-au ce să mănînce;
și a-i slobozi flămînzi nu voiesc,
ca nu cumva să se istovească pe cale”**

I

Și mai înainte, cînd avea să facă minunea înmulțirii pîinilor, Domnul a vindecat mai întîi pe cei bolnavi cu trupul; și acum face același lucru; de la vindecarea celor orbi și șchiopi trece la înmulțirea pîinilor.

– Dar pentru ce atunci ucenicii I-au spus: „*Slobozește mulțimile*”², iar acum nu-i mai spun, deși trecuseră trei zile de cînd stăteau în pustie?

– Sau pentru că ucenicii ajunseseră mai buni sau pentru că au văzut că mulțimile nu simțeau prea tare foamea; ele slăveau pe Dumnezeu pentru cele petrecute sub ochii lor.

Uită-te însă că și acum Domnul nu vine la minune așa dintr-o dată, ci îi cheamă pe ucenici să ia parte la săvîrșirea minunii. Mulțimile, care veniseră pentru vindecarea bolilor lor, nu îndrăzneau să-I ceară pîine; dar El, Cel iubitor de oameni și purtător de grijă, le dă fără ca ei să ceară și spune ucenicilor Săi: „*Mi-e milă; și a-i slobozi flămînzi nu voiesc*”. Și ca ucenicii să nu-I spună că oamenii au venit cu mîncare la ei, Domnul le spune: „*Că iată sînt trei zile de cînd așteaptă lîngă Mine*, așa că chiar dacă au venit cu mîncare la ei, au terminat-o”. Din pricina aceasta și Domnul n-a făcut minunea în prima sau a doua zi de ședere în pustie, ci cînd mulțimile au terminat toate merindele, pentru ca, venind foamea peste ei, să primească cu mai multă bucurie darul Domnului. De aceea a și spus: „*Să nu se istovească pe cale*”, arătînd și că erau departe de locuințele omenești și că nu mai aveau nimic de mîncare.

– Dar dacă nu vrei să-i slobozești flămînzi, pentru ce, Doamne, nu faci minunea?

– Ca prin întrebare și răspuns, spune Domnul, să-i fac mai atenți pe ucenici, să-i facă să-și arate credința lor, apropiindu-se de Mine și spunîndu-Mi: „Fă-le pîine!”.

1. Matei 15, 32.

2. Matei 14, 15.

Dar nici așa ucenicii n-au înțeles pricina cuvintelor lui Hristos; de aceea mai pe urmă le zice, după cum spune evanghelistul Marcu: „*Aiūt de împietrite sînt inimile voastre? Aveți ochi și nu vedeți? Urechi aveți și nu auziți?*”³ Dacă n-a fi fost acesta, cîndal lui Hristos atunci ar fi fost:

Dar pentru că ucenicii au pomenit de mulțime, de loc și de pustie, că ziceau: „*De unde să avem noi în pustie atâtea pîini, ca să se sature atîta mulțime?*”⁷, neînțelegînd cuvintele lui Hristos, Domnul începe să facă minunea și le spune:

„*Cîte pîini aveți?*” Iar ei au spus: „*Șapte și puținii pești*”⁸.

Acum nu-I mai spun: „*Dar ce ajung acestea la atîta mulțime?*”⁹, așa cum spusese mai înainte.

Astfel, chiar dacă ucenicii n-au înțeles totul, totuși, încetul cu încetul erau mai pricepuți. Dar și Hristos prin aceste cuvinte le tre-

numește în altă parte fățarnici, că una spuneau și alta gîndeau. Dacă ar fi crezut, nici n-ar fi cerut semn. Se vede și în alt chip că nu credeau: cînd erau ținuți de rău și biruiți nu rămîneau lîngă El, nici nu spuneau: „Nu știm și căutăm să aflăm”.

– Dar ce semn cereau ei din cer?

– Sau să facă să stea soarele sau să oprească luna sau să coboare fulgere sau să schimbe vremea sau altceva asemănător.

– Ce le răspunde Hristos la toate acestea?

– „*Fața cerului știți să o deosebiți, iar semnele vremilor, nu puteți?*”

Uitați-vă la bunătatea și blîndețea lui Hristos! Nu i-a refuzat ca mai înainte, nici nu le-a spus: „*Nu se va da lui*”¹⁷, ci le spune și pricina pentru care nu le dă semn, cu toate că ei nu L-au întrebat cu gîndul de a cunoaște.

– Care e, dar, pricina?

– „După cum pe cer, le spune Hristos, altul este semnul furtunii și altul semnul vremii bune și nu te poți aștepta la vreme bună cînd vezi semn de furtună și nici la furtună cînd vezi semn de vreme bună, tot așa trebuie să gîندی și despre Mine! Altul este timpul acesta al venirii Mele de acum și altul acela al venirii Mele viitoare. Acum e nevoie de aceste semne pe pămînt; dar semnele acelea din cer se păstrează pentru vremea aceea de la sfîrșitul veacului. Acum am venit ca Doctor; atunci, voi veni ca Judecător; acum, să caut pe cel rătăcit; atunci, să cer socoteală. Pentru aceea am venit acum pe ascuns; atunci însă, cu multă strigare; voi strînge cerurile¹⁸, voi ascunde soarele, nu voi mai lăsa luna să-și dea lumina ei¹⁹; atunci puterile cerului se vor clătina²⁰; și arătarea venirii Mele va fi tot atît de fulgerătoare ca fulgerul și văzută de toți. Dar acum nu este timpul acestor semne; că am venit să mor și să sufăr cumplite patimi. N-ați auzit pe profetul care spune: „*Nu se va certa, nu va striga, nici nu I se va auzi afară glasul Lui*”?²¹; și iarăși alt profet: „*Se va pogori ca ploaia pe lînă*”²².

III

„Dacă ați spune, continuă Domnul, că trebuia să fac semnele și minunile făcute pe timpul lui Faraon, vă spun că atunci trebuia să scap poporul iudeu de un dușman și trebuia să se facă acele minuni; dar acum nu-i nevoie de aceste minuni, pentru că am venit la voi ca la niște prieteni. Dar în afară de aceasta, pentru ce să fac semne și minuni mari cînd

17. *Matei* 12, 39.

18. *Evr.* 1, 12.

19. *Matei* 24, 29.

20. *Matei* 24, 29.

21. *Isaia* 42, 2.

22. *Ps.* 71, 6.

voi nu credeți nici în cele mici. Le numesc mici în privința înfățișării lor; în privința puterii însă acestea sînt cu mult mai mari decît minunile săvîrșite de Moise. Care minune a lui Moise se poate egala cu dezlegarea de păcate, cu învierea morților, cu izgonirea dracilor, cu crearea trupurilor și cu îndreptarea tuturor celorlalte mădulare?”

Tu însă uită-te la învîrtoșenia inimii lor! Cum au auzit spunîndu-li-se: „*Nu li se va da lor semn decît semnul lui Iona profetul*”, n-au mai întrebalt nimic. Și-ar fi trebuit să-l întrebe și să afle ce vrea să spună cu aceste cuvinte, că știau cine-i profetul, știau cele întîmplate cu el și auziseră a doua oară aceste cuvinte din gura Domnului. Dar nu; fariseii, așa cum spuneam mai înainte, nu făceau acestea din dorința de a cunoaște. De aceea și Hristos i-a lăsat și a plecat.

„*Și mergînd ucenicii Lui de cealaltă parte, spune mai departe evanghelistul, uitaseră să ia pîine*”²³.

Iar Iisus le-a zis lor:

„*Căutați și vă păziți de aluatul fariseilor și al saducheilor*”²⁴.

– De ce nu le-a spus deslușit: „Feriți-vă de învățătura lor”?

– Voia să le aducă aminte de cele petrecute mai înainte. Știa că și uitaseră! Să-i certe la întîmplare pentru uitarea lor, nu avea rost; a-i certa, însă, luîndu-i pricină chiar pe ei, făcea ca această certare să fie bine primită.

– De ce nu i-a certat atunci cînd au spus: „*De unde să avem noi în pustie atîtea pîini?*”²⁵.

– Pentru că păreau cuvintele lor spuse la timp și pentru că nu voia să dea impresia că voiește cu orice preț să facă minunea. De altfel nu voia să-i certe pe ucenici în fața mulțimii și nici să se laude înaintea lor. Acum însă mustrarea era mai îndreptățită pentru că ucenicii luaseră parte la cele două minuni ale înmulțirii pîinilor. De aceea acum, după ce făcuse și a doua minune, i-a ținut de rău și le-a dat pe față și gîndurile lor ascunse.

– Dar ce cugetau în ei înșiși?

„*Că n-am luat pîini*”²⁶, își ziceau ei.

Erau încă lipiți apostolii de legile de curățenie iudaice și de prescripțiunile cu privire la mîncăruri. Pentru toate aceste pricini Hristos îi ceartă și mai aspru, spunîndu-le:

„Ce cugetați în voi înșivă, puțin credincioșilor, că n-ați luat pîine? Încă nu înțelegeți, nici nu pricepeți? S-a învîrtoșat inima voastră? Aveți ochi și nu vedeți? Aveți urechi și nu auziți? Nu vă aduceți aminte de cele

23. Matei 16, 5.

24. Matei 16, 6.

25. Matei 15, 33.

26. Matei 16, 7.

cinci pîini la cele cinci mii și cîte coșuri ați luat? Nici de cele șapte pîini la cele patru mii și cîte coșuri ați luat?”²⁷.

Ai văzut cît de mare e indignarea Domnului? Niciodată nu-L vedem că-i ceartă cu atîta asprime.

– Pentru ce face asta?

– Ca să le scoată din nou din minte gîndul de a mai păzi legile iudaice cu privire la mîncăruri. De aceea atunci cînd le vorbise întîia oară despre lucrul acesta, le spusese numai atît: „Nu înțelegeți, nici nu pricepeți?”²⁸; acum, însă, cu multă asprime le spune: „Puțin credincioșilor”. Nu totdeauna e bună blîndețea! După cum le dădea curaj, tot așa îi și ceartă, rînduind mîntuirea lor prin această învîrstare. Dar uită-te că Domnul este blînd chiar atunci cînd ceartă cu asprime. Aproape că-Și cere iertare de la ei pentru cuvintele aspre cu care i-a certat, spunîndu-le: „Nu vă aduceți aminte de cele cinci pîini și cîte coșuri ați luat? Și de cele șapte pîini și cîte coșuri ați luat?”. Arată și numărul celor care au mîncat și numărul coșurilor de firimituri, ca să le aducă deodată aminte și de cele trecute și să-i facă mai atenți și pentru cele viitoare.

Și ca să afli cîtă putere a avut certarea și că a deșteptat mintea lor cea adormită, ascultă ce spune evanghelistul. Iisus nu le mai spusese nimic, ci îi certase și a adăugat atîta doar:

„Cum nu înțelegeți că nu de pîini v-am spus să vă păziți, ci de aluatul fariseilor și saducheilor”?²⁹, că evanghelistul a și continuat spunînd:

„Atunci au înțeles că nu le-a spus să se păzească de aluatul pîinii, ci de învățătura fariseilor și saducheilor”³⁰, cu toate că acum Domnul nu le mai tălmăcise spusele Sale.

Iată cîte lucruri bune a lucrat mustrarea! I-a desprins de păzirea legilor iudaice cu privire la mîncăruri, i-a făcut mai atenți din nepăsători ce erau, i-a scăpat de puținătatea de credință, ca să nu se mai teamă, nici să mai tremure, dacă vreodată vor vedea că au doar cîteva pîini, nici să le mai fie frică de foame, ci să le disprețuiască pe toate acestea.

Așadar³¹, nici noi să nu lingușim pe cei mai mici decît noi, dar nici să căutăm să fim lingușiți de cei mai mari. Sufletul omenesc are nevoie de amîndouă aceste leacuri: de asprime și de bunățate. Pentru aceea Dumnezeu conduce lumea așa; uneori o ceartă, alteori o cruță și nu lasă să fie singure pe pămînt nici numai cele bune, nici numai cele rele. După cum

27. Matei 16, 8–10.

28. Matei 15, 16–17.

29. Matei 16, 11.

30. Matei 16, 12.

31. De aici începe partea morală: *Viața e impletită din clipe plăcute și triste și nu poate fi omare să fie fără dureri și bucurii. Nimic nu ne poate mîngîia la plecarea noastră din această viață ca o conștiință bună.*

uneori e noapte, alteori e zi; uneori e vară, alteori e iarnă, tot așa și în viața omenească uneori e durere, alteori e bucurie; uneori e boală, alteori e sănătate. Să nu ne minunăm, dar, când sîntem bolnavi, pentru că ar trebui să ne minunăm și când sîntem sănătoși; să nu ne tulburăm când suferim, pentru că ar trebui să ne tulburăm și când ne bucurăm. Toate, și unele și altele, se întîmplă în chip firesc și obișnuit.

IV

Pentru ce te minunezi că ți se întîmplă ție acestea? Poți vedea că și sfinții au avut și dureri și bucurii. Și ca să afli aceasta voi aduce în fața voastră pe sfîntul despre care cred că a avut viața cea mai plină de bucurii, pe sfîntul despre care crezi că a fost lipsit de griji. Vreți să cercetăm viața lui Avraam? Ce poruncă a primit el îndată? „*Ieși din pămîntul tău și din rudenia ta!*”³² Ai văzut ce poruncă dureroasă a primit? Dar iată urmează o altă poruncă plină de bucurie: „*Si vino în pămîntul pe care ți-l voi arăta și te voi face pe tine neam mare*”³³.

— Ce vrei să spui, m-ar putea întreba cineva, au încetat durerile și necazurile lui după ce a ajuns în pămîntul dat lui, după ce a intrat în port?

— Nicidecum! Vin iarăși peste el alte necazuri și mai cumplite decît cele de mai înainte: foametea, strămutarea în altă țară, răpirea soției lui; dar după aceste necazuri urmează alte bucurii: pedepsirea lui Faraon, liberarea soției sale, cinstea, daruri bogate, întoarcerea în patrie. Întreaga lui viață a fost un lanț împletit din bucurii și din dureri.

Același lucru s-a petrecut și în viața apostolilor. De aceea și Pavel spunea: „*Cel Ce ne mîngîie pe noi în tot necazul nostru, ca să putem mîngîia și noi pe cei ce sînt în tot necazul*”³⁴.

— Dar ce legătură au toate acestea cu mine, mi s-ar putea spune, care sînt totdeauna prins de dureri și de necazuri?

— Nu fi nerecunoscător, nici nemulțumitor! Este cu neputință ca cineva să fie totdeauna copleșit numai de dureri și de necazuri! Nici firea n-ar putea rezista! Dar pentru că voim să fim totdeauna fericiți, de aceea ni se pare că sîntem totdeauna necăjiți. Și nu numai pentru aceasta, ci și pentru că uităm repede zilele de fericire și de bucurie pe care le-am avut și ne aducem aminte numai de cele triste. De aceea spunem că avem numai necazuri și supărări. Nici nu-i cu putință ca un om să fie veșnic numai trist și amărit.

Și, dacă vreți, să cercetăm și viața unui om care o duce numai în plăceri, în lux și în chefuri și viața unui om împovărat de necazuri, chinuit și

32. *Fac.* 12, 1.

33. *Fac.* 12, 1-2.

34. *II Cor.* 1, 4.

necăjit. Și vom vedea că și cel dintîi are necazuri și cel din urmă bucurii. Nu murmurați! Voi aduce în fața voastră un sclav și un împărat. Voi aduce în fața voastră de asemeni un om care muncește toată ziua cu palmele și un altul care o duce numai în desfătări. Dar să-ți vorbesc mai întîi de necazurile și supărările celui care o duce numai în desfătări. Gîndește-te ce furtună trebuie să fie în sufletul lui cînd dorește o slavă pe care n-o poate ajunge, cînd este disprețuit de slugi, cînd este ocărit de inferiori, cînd îl învinovățește o mulțime de lume, cînd îl critică și îl hulesc toți pentru luxul și chefurile lui. Despre celelalte cîte i se întîmplă de obicei unuia care trăiește în o astfel de bogăție nici nu se poate vorbi: dușmăniile, ofensele, acuzațiile, pagubele, uneltirile invidioșilor, care, pentru că nu pot pune mîna pe averea lui, îl hărțuiesc, îl atacă în fel și fel de chipuri și ridică împotriva lui nenumărate furtuni. Vrei să-ți vorbesc și de bucuriile unui muncitor cu palmele? Este scăpat de toate aceste necazuri. Dacă-l ocărăște cineva, nu suferă; nu se crede superior nimănui; nu tremură pentru bani și averi; mănîncă cu poftă, doarme cu multă mulțumire. Nu simt atîta plăcere cei care beau vin de Tasos cît acesta care se duce la izvor și se desfătează cu apele lui. **Bogatul** nu are astfel de bucurii. Iar dacă nu-ți sînt de ajuns cele spuse, haide să punem față în față viața unui împărat și a unui sclav, ca să fie victoria și mai strălucită. Pe sclav îl vei vedea deseori vesel; îl vei vedea jucîndu-se și sărind; pe împărat, pe cel cu coroană și în purpură, îl vei vedea trist, cu mii și mii de griji, totdeauna mort de frică.

Nu este cu puțință, nu este cu puțință să existe o viață omenească lipsită de durere, dar nici lipsită de bucurie. Nici firea noastră n-ar putea rezista, așa cum spuneam mai înainte. Iar dacă unul se bucură mai mult, iar altul suferă mai mult, asta se datorește celui ce suferă, pentru că e mic la suflet, și nu firii lucrurilor. Dacă am vrea să ne bucurăm neconținut, avem o mulțime de prilejuri. Dacă îmbrățișăm virtutea, nimic nu va putea să ne întristeze. Virtutea dă nădejdi de nezdruccinat celor ce o practică, îi face plăcuți lui Dumnezeu, cu nume bun înaintea oamenilor și-i umple de bucurie nespusă. Chiar dacă virtutea cere osteneală pentru săvîrșirea ei, totuși umple conștiința de multă bucurie, face atîta plăcere sufletului cîtă nici un cuvînt n-o poate înfățișa. Ce ți se pare plăcut în viața aceasta de pe pămînt? Mesele bogate și luxoase, sănătatea trupului, slava, bogăția? Dar dacă pui față în față toate plăcerile acestea cu bucuria conștiinței, toate sînt mai amare decît orice în comparație cu ea. Nimic nu-i mai plăcut decît o conștiință bună și o nădejde tare.

V

Iar dacă vreți să cunoașteți mai bine adevărul spuselor mele, să ne ducem la un om pe patul de moarte sau la un bătrîn. Să le aducem aminte de mesele bogate și luxoase la care s-au desfătat, de slava și de cinstea de care s-au bucurat în viață și de faptele bune pe care le-au săvîrșit și să-i întrebăm de care se bucură mai mult; și vom vedea că le e rușine, roșesc de acelea, iar de acestea se bucură și saltă de veselie. Tot așa și Ezechia, cînd s-a îmbolnăvit și era pe moarte, n-a făcut pomenire de mesele bogate, de slavă, de împărăție, ci de dreptate, că spunea: „*Adu-Ți aminte, Doamne, că am umblat înaintea Ta în cale dreaptă*”³⁵. Vezi-l și pe Pavel că tot din pricina faptelor bune saltă și spune: „*Lupta cea bună m-am luptat, călătoria am săvîrșit, credința am păzit*”³⁶.

– Dar ce putea spune Pavel? aș putea fi întrebant.

– Multe și mai multe decît acestea! Cinstea cu care a fost cinstit de credincioși; cetele de credincioși care-l însoțeau; multa îngrijire și respectul ce i s-au dat. Oare nu-l auzi pe el însuși spunînd: „*Ca pe un înger al lui Dumnezeu m-ați primit, ca pe Hristos Iisus*”³⁷; și: „*Dacă era cu puțință v-ați fi scos ochii și mi i-ați fi dat*”³⁸; și: „*Pentru sufletul meu și-au pus grumazul*”³⁹. Pavel însă nu vorbește de acestea, ci de ostenelele lui, de primejdiile lui, de cununile lui dobîndite pentru aceste ostenele și primejdii. Și pe bună dreptate. Toate rămîn pe pămînt și numai faptele noastre bune călătoresc împreună cu noi. Pentru acelea vom da socoteală; pentru acelea vom primi plată. Nu știți cum păcatele chinuie sufletul în ultima zi a vieții, cum frămîntă inima? Atunci deci, cînd se întîmplă asta, venind amintirea faptelor bune, mîngîie sufletul tulburat, ca seninul în mijlocul furtunii. Dacă sîntem cu mintea trează, frica de păcat va fi lîngă noi tot timpul vieții noastre; dar dacă trăim nepăsători, va veni negreșit peste noi frica aceasta, cînd vom fi scoși din lumea aceasta. Că și întemnițatul suferă mai mult cînd este scos din închisoare și dus înaintea judecării; atunci mai cu seamă tremură, cînd este aproape de scaunul de judecată, cînd trebuie să dea socoteală de faptele sale. Aceasta e pricina că poți auzi pe mulți spunînd că oamenii pe patul de moarte sînt cuprinși de frică și au vedenii groaznice, a căror vedere n-o pot suferi; că se frămîntă cu multă furie în patul în care zac și se uită cu ochi îngroziți la cei de față, deoarece sufletul lor, îngrămădindu-se înăuntru, amină despărțirea de trup, neputînd suferi vederea îngerilor care se apropie. Dacă ne speriem

35. *IV Regi* 20, 3.

36. *II Tim.* 4, 7.

37. *Gal.* 4, 14.

38. *Gal.* 4, 15.

39. *Rom.* 16, 4.

la vederea unor oameni înfricoșători, ce spaimă nu ne va cuprinde la vederea îngerilor amenințatori și a puterilor cerești neîndurătoare, care se apropie în clipa când sufletul este scos din trupul nostru, când este dus departe și plînge cu amar, dar în zadar și de pomană? Că și bogatul nemilostiv, după ce a plecat de pe lumea aceasta, a plîns mult, dar plînsul nu i-a folosit la nimic.

Să frămîntăm toate aceste gânduri și să le avem mereu în minte, ca să nu pățim și noi la fel; să ne fie neconținut vie în suflet frica de păcat, ca să scăpăm de pedeapsa pentru faptele rele și să dobîndim bunătățile cele veșnice, de care, facă Dumnezeu ca noi toți să avem parte, cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, cu Care Tatălui slavă, împreună cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor, Amin.

**„Venind Iisus în părțile Cezareii lui Filip,
a întrebat pe ucenicii Lui, zicînd:
„Cine zic oamenii că sînt Eu, Fiul Omului?””¹**

I

Pentru care pricină evanghelistul numește pe întemeietorul orașului?

Pentru că mai este și o altă Cezaree, a lui Straton. Hristos n-a pus această întrebare ucenicilor Săi în Cezareea lui Straton, ci în Cezareea lui Filip; i-a dus departe de iudei, pentru ca, scăpați de orice teamă și neliniște, să poată spune cu îndrăznire tot ce gîndesc.

– Dar pentru ce nu i-a întrebat mai întîi ce părere au ei despre El, ci ce părere au oamenii despre El?

– Pentru ca spunînd ei părerea oamenilor și apoi fiind întrebați din nou: „*Dar voi cine ziceți că sînt?*”², din felul întrebării să-i urce pe ucenicii Săi la o idee mai mare despre El, să nu rămînă la ideile de jos ale oamenilor. De aceea nici nu le pune această întrebare la începutul predicării Sale, ci după ce făcuse multe minuni, după ce le spusese multe învățături înalte, după ce le dăduse multe dovezi despre Dumnezeuirea Lui și despre acordul dintre El și Tatăl; atunci le pune această întrebare. Nu i-a întrebat: „Cine zic cărturarii și fariseii că sînt Eu?”, deși veniseră de multe ori la El și stătuseră cu El de vorbă, ci: „*Cine zic oamenii că sînt Eu?*”. Voia să cunoască părerea adevărată a poporului. Chiar dacă părerea poporului era cu mult mai prejos decît cea cuvenită, totuși era lipsită de viclenie; părerea cărturarilor și fariseilor însă era plină de răutate. Și pentru că ținea cu tărie să fie mărturisită înomenirea Sa, a spus: „*Fiul Omului*”; numind cu aceste cuvinte Dumnezeuirea Sa, lucru pe care îl face și în alte părți; că a spus: „*Nimeni nu S-a suit la cer, decît Fiul Omului, Care este în cer*”³; și iarăși: „*Cînd veți vedea pe Fiul Omului suindu-Se unde era mai înainte*”⁴.

Apoi după ce ucenicii I-au spus:

1. Matei 16, 13.

2. Matei 16, 15.

3. Ioan 3, 13.

4. Ioan 6, 62.

„Unii Ioan Botezătorul, alții Ilie, alții Ieremia, iar alții unul din profeți”⁵,

și I-au făcut cunoscută părerea greșită a poporului, Hristos a adăugat:

„Dar voi cine ziceți că sînt?”⁶

Prin această a doua întrebare, îi provoacă să-și facă despre El o idee mai mare, arătîndu-le că părerea poporului era cu totul departe de vrednicia Lui. De aceea cere de la ei o altă părere; le pune o a doua întrebare ca să nu ajungă să aibă aceeași părere ca și ceilalți oameni care, deși-L văzuseră făcînd minuni mai presus de puterile unui om, Îl socoteau om, dar înviat din morți, după cum spunea și Irod⁷. Hristos deci, pentru a-i depărta de această părere, îi întreabă: „Dar voi cine ziceți că sînt?”, adică: „Voi, care ați fost totdeauna cu Mine, care M-ați văzut săvîrșind minuni, care ați făcut prin Mine multe minuni!”

Ce face gura apostolilor, Petru cel totdeauna înflăcărat, corifeul cetei apostolilor? Au fost întrebați toți, dar numai el răspunde. Cînd i-a întrebat ce părere are poporul despre El, au răspuns toți apostolii la întrebare; dar cînd i-a întrebat pe ei, Petru sare, o ia înainte și spune:

„Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu celui viu”⁸.

Ce i-a răspuns Hristos?

„Fericit ești, Simone, fiul lui Iona, că nu trup și sînge ți-a descoperit ție aceasta!”⁹.

Dacă Petru n-ar fi mărturisit că este născut din Însuși Tatăl, mărturisirea lui n-ar fi fost opera descoperirii; dacă ar fi socotit că este unul din mulții oameni, spusele sale n-ar fi fost vrednice de fericire. Cînd mai înainte, pe timpul furtunii pe mare, cei din corabie spusese: „Cu adevărat ești Fiul lui Dumnezeu”¹⁰, Hristos nu i-a fericit, deși grăiseră adevărat, că nu mărturisiseră Fiimea lui Hristos ca Petru, ci socoteau că este cu adevărat Fiu, unul din cei mulți, deosebit de majoritatea oamenilor, dar nu prin ființă.

II

Și Natanail spusese: „Rabi, Tu ești Fiul lui Dumnezeu, Tu ești împăratul lui Israel”¹¹, dar Hristos nu numai că nu l-a fericit, ci l-a ținut și de rău, ca și cum ar fi spus ceva cu mult mai prejos de adevăr; că Hristos a

5. Matei 16, 14.

6. Matei 16, 15.

7. Matei 14, 1-2.

8. Matei 16, 16.

9. Matei 16, 17.

10. Matei 14, 33.

11. Ioan 1, 49.

adăugat: „*Pentru că ți-am spus că te-am văzut sub smochin, crezi; mai mari decît acestea vei vedea!*”¹².

– Dar atunci pentru ce îl ferecește pe Petru?

– Pentru că a mărturisit că este adevăratul Fiu al lui Dumnezeu. De aceea Hristos n-a spus despre ceilalți apostoli ce-a spus despre Petru. Lui îi arată și cine i-a făcut această descoperire. Și ca să nu creadă oamenii că spusele lui Petru sînt spuse din prietenie și lingușeală și spre a-l face plăcere, pentru că Îl iubea foarte mult pe Hristos, Domnul spune în fața tuturor cine i-a insuflat această mărturisire. Hristos îi spune aceasta ca să cunoști că Petru a grăit, dar Tatăl i-a poruncit ce să grăiască; ca să nu crezi că cele spuse de Petru sînt o părere omenească, ci sînt o dogmă dumnezeiască.

– Dar pentru ce Hristos nu declară și nici nu spune: „Eu sînt Hristosul”, ci Se folosește de întrebare făcîndu-i pe ucenici să mărturisească?

– Pentru că modul acesta Îi era atunci mai potrivit și de nevoie; pentru că așa îi putea face mai bine pe ucenici să creadă în cele ce a spus Petru.

Ai văzut cum descoperă Tatăl pe Fiul? Ai cum văzut cum descoperă Fiul pe Tatăl? Că „*Nimeni nu cunoaște pe Tatăl decît Fiul și căruia va voi Fiul să-i descopere*”¹³. Deci nu poți cunoaște de la altul pe Fiul decît de la Tatăl, nici nu poți cunoaște de la altul pe Tatăl decît de la Fiul. Și din aceasta se vede deci că Fiul este de aceeași cinste și deoființă cu Tatăl.

Ce-i mai spune Hristos lui Petru?

„*Tu ești Simon, fiul lui Iona*”¹⁴.

„*Tu te vei chema Chifa*”¹⁵. Și pentru că ai predicat pe Tatăl Meu, numesc și Eu pe cel ce te-a născut!” Ca și cum i-ar fi spus: „După cum tu ești fiul lui Iona, așa și Eu sînt Fiul Tatălui Meu”.

De altfel era și de prisos ca Iisus să mai spună: „*Tu ești fiul lui Iona*”. Dar pentru că Petru spusese că este „*Fiul lui Dumnezeu*”, Hristos spune și El: „*Ești fiul lui Iona*”, ca să arate că El este Fiu al lui Dumnezeu, așa cum este și Petru fiu al lui Iona, de aceeași ființă cu cel ce l-a născut. Pentru aceasta Hristos a și adăugat:

„*Și Eu îți spun: „Tu ești Petru și pe această piatră voi zidi Biserica Mea*”¹⁶.

Adică, pe credința în mărturisirea lui Petru. Prin aceste cuvinte Hristos arată că mulți au să creadă; îi înalță gîndirea lui Petru și-l face păstor.

12. Ioan 1, 50.

13. Matei 11, 27.

14. Matei 16, 17.

15. Ioan 1, 42.

16. Matei 16, 18.

„Și porțile iadului nu o vor birui”¹⁷.

„Dacă nu vor putea birui Biserica, apoi cu atât mai mult pe Mine! Să nu te tulburi, deci, cînd ai să Mă auzi spunînd: „Voi fi vîndut și voi fi răstignit”.

Îi mai vorbește apoi lui Petru și de o altă cinste:

„Și-ți voi da ție cheile cerurilor”¹⁸.

– Ce înțeles au cuvintele: „Și-ți voi da ție”?

– „După cum Tatăl, îi spune Hristos, ți-a dat să Mă cunoști, tot așa și Eu îți voi da!” N-a spus: „Voi ruga pe Tatăl”, deși mare era puterea pe care i-o dădea și nespusă măreția darului, ci: „Eu îți voi da”.

– Ce-mi vei da? Spune-mi!

„Cheile cerurilor! Că toate cîte vei lega pe pămînt vor fi legate și în ceruri; și toate cîte vei dezlega pe pămînt vor fi dezlegate și în ceruri”¹⁹.

– Dar pentru ce altă dată Domnul spusese că nu este a Lui a da de a ședea de-a dreapta și de-a stînga²⁰, iar acum îi spune lui Petru: „Eu îți voi da”.

– Ai văzut că Hristos îl ridică pe Petru la o înaltă concepție despre El, că i se descoperă pe sine Însuși și-i arată că este Fiul al lui Dumnezeu prin aceste două făgăduințe? Îi făgăduiește că-i va da lui Petru ceea ce este propriu numai lui Dumnezeu, de a dezlega păcatele, de a face de nebiruit Biserica în fața unei năvale atât de mari de valuri, de a face pe un pescar mai puternic decît o stîncă, deși îi va purta război întreaga lume; tot așa și Tatăl, vorbind către Ieremia, spune că-l va pune stîlp de aramă și zid²¹; pe Ieremia l-a pus stîlp unui singur neam; pe Petru însă stîlp al întregii lumi.

Tare mi-ar place să întreb pe cei care vor să micșoreze vrednicia Fiului: Care daruri sînt mai mari: cele pe care i le-a dat Tatăl lui Petru sau cele pe care i le-a dat Fiul? Tatăl i-a dăruit lui Petru descoperirea Fiului; Fiul însă i-a dăruit puterea de a semăna pretutindeni în lume descoperirea Tatălui și descoperirea Fiului; i-a încredințat lui, unui om muritor, stăpînire peste toate cele din ceruri, dîndu-i cheile Cel Ce a întins Biserica peste toată fața pămîntului și a spus că Biserica este mai puternică decît cerul: „Cerul și pămîntul vor trece, a spus El, dar cuvintele Mele nu vor trece”²². Cum, dar, poate fi mai mic Fiul, Care a dat astfel de daruri, Care a săvîrșit astfel de lucruri? Cînd spun asta nu împart faptele Tatălui și ale Fiului, că „Toate prin El s-au făcut și fără de El nimic nu s-a

17. Matei 16, 18.

18. Matei 16, 19.

19. Matei 16, 19.

20. Matei 20, 23.

21. Ier. 1, 18.

22. Matei 24, 35.

facut"²³, ci ca să fac să amuțească limba nerușinată a acelor care îndrăznesc unele ca acestea.

III

În toate cuvintele rostite de Domnul, vezi-I puterea Lui! „*Eu îți zic: Tu ești Petru*”; „*Eu voi zidi Biserica*”; „*Eu îți voi da cheile cerurilor*”.

„*Și atunci, după ce a spus acestea, a poruncit ucenicilor să nu spună nimănui că El este Hristos*”²⁴.

- Dar pentru ce a dat ucenicilor porunca aceasta?

- Ca ucenicii să întipărească în sufletele ascultătorilor curata și ne-strămütata credință ce se cuvine să o aibă despre El numai după ce vor fi îndepărtate toate pricinile de sminteală, după ce va fi răstignit, după ce vor fi săvârșite toate celelalte patimi ale Lui, după ce nu va mai fi nimic care să tulbure credința oamenilor în El. Pînă atunci încă nu strălucise în toată frumusețea puterea Lui. De aceea voia ca apostolii să spună tuturor că este Hristos, Fiul lui Dumnezeu, atunci cînd și adevărul lămurit al lucrurilor și puterea faptelor vor confirma spusele apostolilor. Că nu este același lucru a-L vedea pe Hristos cînd făcînd minuni în Palestina, cînd fiind ocărit și alungat – mai cu seamă că după minunile săvârșite avea să urmeze și răstignirea – cu a vedea că toată lumea se închină Lui și crede în El și că nu mai pătimește nimic din cele ce a pățit. Aceasta a fost pricina că Domnul a poruncit apostolilor să nu spună nimic. Dacă smulgi din sufletul oamenilor o credință ce fusese odată înrădăcinată și vrei s-o sădești din nou, cu greu mai prinde rădăcină; dar dacă rămîne nemișcată, dacă nu se atinge nimeni de ea odată ce a fost plantată răsare cu ușurință și crește tot mai frumos. Dacă apostolii, care s-au bucurat de vederea multor minuni, care au luat parte la atîtea taine nespuse, s-au smintit numai cînd au auzit de patimile și de răstignirea Lui – dar, mai bine spus, nu s-au smintit numai apostolii, ci și Petru, corifeul lor –, gîndește-te ce-ar fi zis marea mulțime dacă, știindu-L Fiul lui Dumnezeu, L-ar fi văzut răstignit, scuipat, ei, care n-aveau idee de toate aceste taine nespuse ale credinței noastre și nici nu se bucuraseră de harurile Sfîntului Duh? Dacă ucenicilor le spusese: „*Încă multe am a vă spune, dar nu le puteți purta acum*”²⁵, apoi cu atît mai mult și-ar fi pierdut curajul ceilalți oameni, dacă le-ar fi descoperit lor, înainte de vremea cuvenită, cea mai mare taină din toate tainele credinței noastre. Aceasta-i pricina pentru care Hristos îi oprește pe apostoli să spună că El este Hristosul, Fiul lui Dumnezeu. Și ca să afli cît de bine a fost ca lumea să cunoască mai tîrziu deplina învăță-

23. Ioan 1, 3.

24. Matei 16, 20.

25. Ioan 16, 12.

tură, după ce au fost îndepărtate toate pricinile de sminteală, află-o chiar de la corifeul apostolilor. Însuși Petru, după atâtea minuni, s-a arătat așa de slab, încît chiar L-a tăgăduit și s-a temut de o față proastă; dar, după răstignire, după ce a avut dovezile sigure ale învierii, cînd nu mai era nimic care să-l smintească și să-l tulbure, era atît de neclintit în învățătura Duhului, încît sărea mai tare ca un leu asupra poporului iudeu, deși îl amenințau mii de primejdii și-l pîndea moartea la fiecare pas. Pe bună dreptate deci Hristos a poruncit să nu le spună aceasta mulțimilor înainte de răstignire, că nici El n-a îndrăznit înainte de cruce să spună totul celor care aveau să pornească la propovăduire: „*Încă multe am a vă spune, dar nu le puteți purta acum*”²⁶. Apostolii, apoi, nu înțeleseseră multe din cuvintele lui Hristos, anume acelea pe care, înainte de răstignire, nu le lămurise. Dar după ce a înviat, atunci au înțeles toate cele spuse.

„*De atunci a început Iisus a spune ucenicilor Săi că trebuie să pătimească*”²⁷.

- Cînd: „*De atunci*”?

- De cînd a fixat în sufletul lor dogma că este Fiul lui Dumnezeu, de cînd a deschis ușa păgînilor. Dar apostolii nici acum n-au înțeles spusele Domnului; „*că era ascuns cuvîntul acesta pentru ei*”²⁸, spune evanghelistul Luca; erau ca în întuneric, pentru că nu știau că Hristos trebuie să învieze. Din pricina aceasta și Hristos stăruie asupra cuvintelor grele de înțeles, vorbește mai pe larg, ca să le deschidă mintea și să priceapă ce înțeles au cuvintele Sale; dar „*n-au înțeles; ci era cuvîntul ascuns pentru dinșii*”; apostolii se temeau să-L întrebe; nu dacă are să moară, ci cum, în ce chip și ce este în sfîrșit această taină a învierii. Nici nu știau ceea ce este însăși învierea din morți și socoteau că este cu mult mai bine a nu muri. De aceea, în timp ce ceilalți erau tulburați și nedumeriți, tot Petru, cel înfocat, singur îndrăznește să vorbească cu El de acestea. Dar nici el nu are curajul să-L întrebe în fața tuturor, ci Îl ia îndeosebi, adică despărțindu-se de ceilalți ucenici și zice:

„*Milostiv fii Ție, Doamne! Să nu-ți fie Ție aceasta*”²⁹.

- Ce s-a întîmplat? Omul, care a avut parte de descoperirea Tatălui, omul căruia i s-a spus fericit, tocmai el să cadă atît de repede, tocmai el să greșească, încît să se teamă pentru patimile Domnului?

- Și ce e de mirare că Petru a gîndit așa, de vreme ce n-a primit o descoperire în această privință? Tocmai aceste cuvinte ale lui Petru să-ți

26. Ioan 16, 12.

27. Matei 16, 21.

28. Luca 18, 34.

29. Matei 16, 22.

arate că nici cuvintele acelea: „*Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu celui viu*” nu le-a rostit de la el! Uită-te la Petru cum se tulbură, cum se frământă la auzul acestor cuvinte care nu-i fuseseră descoperite! Deși le auzise de nenumărate ori, totuși nu știe ce înțeles au spusese lui Hristos. Că este Fiul lui Dumnezeu, știe; dar ce este taina crucii și a învierii, nu-i este încă lămurită. „*Era cuvîntul acesta ascuns pentru ei*”, spune evanghelistul Luca. Vezi că a avut dreptate Hristos cînd a poruncit să nu spună altora? Dacă această taină i-a tulburat atîta pe cei care trebuiau s-o știe, ce n-ar fi pășit ceilalți? Hristos, pentru a arăta că nu merge la patimă împotriva voinței Lui, l-a certat pe Petru și l-a numit satana³⁰.

IV

Să audă asta toți cîți se rușinează de patima crucii lui Hristos! Dacă Petru, corifeul apostolilor, făcînd asta înainte de a cunoaște toate tainele lui Hristos, a fost numit satană, ce iertare mai pot avea cei care tăgăduiesc taina întrupării Fiului lui Dumnezeu după ce au atîtea dovezi? Cînd omul care a fost fericit de Hristos, cînd omul care a făcut o mărturisire ca aceea a auzit astfel de cuvinte, gîndește-te ce vor păși cei care se leapădă după înviere de taina crucii. Hristos n-a spus: „Satană a grăit prin gura ta”, ci:

„*Mergi înapoia Mea, satano!*”³¹

Că dorință a vrăjmașului era să nu pătimească Hristos! De aceea l-a certat pe Petru cu atîta asprime, pentru că știa că și Petru și ceilalți apostoli se temeau de patimile Domnului și nu le primeau cu ușurință. De aceea îi și dă pe față gîndurile inimii lui Petru, spunînd:

„*Nu cugeți cele ale lui Dumnezeu, ci cele ale oamenilor*”³².

– Ce înțeles au cuvintele: „*Nu cugeți cele ale lui Dumnezeu, ci cele ale oamenilor*”?

Petru, judecînd lucrurile cu gînd omenesc și pămîntesc, socotea patimile și răstignirea Domnului ca ceva rușinos și necuviincios. Așadar Hristos muștrîndu-l, îi zice: „Nu-i necuviincios ca Eu să sufăr patimile; dar tu le judeci după gîndurile tale trupesti; dacă ai asculta, după Dumnezeu, cuvintele Mele, desfăcut de orice gînd trupesc, ai ști că Mie mai cu seamă Mi se cuvine acest lucru. Socotești că este nedemn de Mine să pătimesc? Eu însă îți spun că este un gînd al diavolului ca Eu să nu pătimesc!” Hristos îi potolește neliniștea și teama lui Petru cu gînduri cu totul contrare gîndurilor lui. Așa s-au petrecut lucrurile și la botez cu Ioan.

30. Matei 16, 23.

31. Matei 16, 23.

32. Matei 16, 23.

Ioan Botezătorul socotea că nu este vrednic să-L boteze pe Hristos; Hristos, însă l-a convins să-L boteze, spunându-i: „*Așa se cuvine nouă*”³³. Așa a fost chiar cu Petru mai târziu; cînd Petru Îl oprea să-I spele picioarele, Hristos i-a spus: „*N-ai parte cu Mine, dacă nu-ți spăl picioarele!*”³⁴. La fel și acum, l-a convins pe Petru cu gînduri contrare gîndurilor lui; și prin asprimea certării i-a potolit teama pentru patimile lui Hristos.

Nimeni³⁵, dar, să nu se rușineze de cruce, simbolul sfînt al mîntuirii noastre, capul bunătăților, pentru care trăim și pentru care sîntem! Ca pe o cunună așa să purtăm crucea lui Hristos! Prin cruce se săvîrșesc toate cele ale noastre. Dacă trebuie să te naști din nou, crucea este alături! Dacă trebuie să te hrănești cu hrana aceea tainică, dacă trebuie să te hirotonești, dacă trebuie să faci orice, pretutindeni este alături de noi crucea, semnul biruinței! De aceea o scriem cu multă rîvnă și pe case și pe ziduri și pe ferestre și pe frunte și în cugetul nostru. Crucea este semnul mîntuirii noastre, al libertății noastre obștești, al blîndeții Stăpînului nostru, că „*S-a adus ca o oaie spre junghiere*”³⁶. Cînd îți faci semnul crucii, gîndește-te atunci la tot ce s-a petrecut pe cruce și stinge mînia și toate celelalte patimi. Cînd îți faci semnul crucii umple-ți fruntea cu multă îndrăznire, fă-ți liber sufletul. Știi, doar, care sînt acelea care-ți dau libertatea! Pentru aceasta și Pavel, îndemnîndu-se la asta, adică la libertatea ce nu se cuvine nouă, așa ne-a îndemnat; amintind de cruce și de sîngele Stăpînului a spus: „*Ați fost cumpărați cu preț! Nu fiți robi oamenilor!*”³⁷. „*Gîndește-te*, ne spune Pavel, *la prețul dat de Domnul pentru tine și nu fi rob nici unui om!*” Pavel numește crucea preț. Nici nu trebuie să o facem așa de mîntuială cu degetele, ci mai întîi să o facem cu inima cu multă credință. Dacă-ți faci așa cruce pe față, nu va putea sta alături de tine nici unul din demonii cei necurați, că vede sabia care i-a dat lovitura, vede sabia cu care a fost lovit de moarte. Dacă noi ne cutremurăm cînd vedem locurile în care sînt executați condamnații la moarte, gîndește-te ce trebuie să sufere diavolul cînd vede arma prin care Hristos i-a doborît toată puterea lui și a tăiat capul balaurului.

Să nu te rușinezi, dar, de un atît de mare bine, ca să nu se rușineze Hristos de tine cînd va veni cu slava Lui, cînd înaintea Lui se va vedea crucea strălucind mai mult decît razele soarelui. Și va veni atunci crucea slobozind glas cu chipul ei, vorbind întregii lumi pentru Stăpîn, arătînd că n-a lăsat nimic din ceea ce trebuia făcut pentru mîntuirea oamenilor.

33. Matei 3, 15.

34. Ioan 13, 8.

35. De aici începe partea morală: *Despre rușinea de a mărturisi cinstita cruce; Despre premiile date de împăratul pămîntesc și Împăratul ceresc. Ce fel sînt premiile pentru cei ce fac milostenie.*

36. Fapte 8, 32; Isaia 53, 7.

37. I Cor. 7, 23.

Crucea, semnul acesta, și pe timpul înaintașilor noștri și acum, a deschis ușile cele încuiate, crucea a făcut fără de putere otrăvurile; crucea a luat puterea cucutei; crucea a vindecat mușcăturile cele veninoase ale fiarelor; dacă crucea a deschis porțile iadului, dacă a dat la o parte bolțile cerului, dacă a redeschis intrarea în rai și a tăiat puterea diavolului, ce e de mirare că are putere asupra otrăvurilor, asupra fiarelor sălbatice, asupra celorlalte de acest fel.

V

Întipărește-ți deci în inima ta crucea, strânge în brațe crucea, semnul mântuirii sufletelor noastre! Crucea aceasta a mântuit lumea, a întors lumea la Dumnezeu, a alungat rătăcirea, a adus din nou pe lume adevărul, a prefăcut pământul în cer și a făcut pe oameni îngeri. Din pricina crucii demonii nu mai sînt înfricoșători, ci ușor de disprețuit. Nici moartea nu mai este moarte, ci somn. Din pricina crucii toate puterile care ne purtau război au fost aruncate la pământ și călcate în picioare. Dacă cineva te va întreba: „Te închini Celui răstignit?”, răspunde-i cu glas plin de bucurie și cu fața veselă: „Da, mă închin și nu voi înceta vreodată de a mă închina!” Dacă rîde de tine, plînge-l, pentru că e nebun! Mulțumește Stăpînului că ne-a dat niște bunătăți ca acestea pe care nimeni nu poate să le cunoască fără descoperire de sus. Acela rîde pentru că „*omul trupesc nu primește pe cele ale Domnului*”³⁸. Așa fac și copiii cînd văd ceva mare și minunat; de i-ai vorbi unui copil de taine, va rîde. Păgînii se aseamănă cu acești copii; dar, mai bine spus, sînt chiar mai nedesăvîrșiți decît copiii; de aceea sînt și mai ticăloși; că nu fac și nu gîndesc în fragedă vîrstă ceea ce fac și gîndesc copiii, ci în puterea vîrstei; de aceea nici nu merită iertare. Noi însă cu voce mare strigînd tare și puternic, să înălțăm glasul și să spunem, și cînd sînt de față toți păgînii cu mai multă îndrăznire: „Lauda noastră este crucea; ea este capul tuturor bunătăților, ea este îndrăznirea și toată biruința noastră!” Aș dori să pot spune cu Pavel: „*Prin cruce lumea este răstignită pentru mine și eu pentru lume*”³⁹; dar nu pot, că sînt stăpînit de fel de fel de patimi! De aceea vă îndemn și pe voi, și înainte de voi pe mine, să fim răstigniți pentru lume, să nu avem nimic comun cu pământul, ci să dorim patria cea de sus, slava și bunătățile de acolo. Sîntem ostași ai Împăratului ceresc și ne-am îmbrăcat cu noi armele cele duhovnicești! Pentru ce trăim ca niște oameni care-și duc viața prin crîșme, ca niște oameni fără de căpătii; dar, mai bine spus, pentru ce ducem viață de viermi! Acolo unde-i Împăratul, acolo trebuie să fie și ostașul lui. Și am ajuns ostași, nu din cei care stau departe de Împărat, ci

38. *I Cor.* 2, 14.

39. *Gal.* 6, 14.

din cei care stau în apropierea Lui. Împăratul de pe pământ nu poate suferi ca toți ostașii să fie în palatele împărătești, nici alături de el; Împăratul cerurilor însă vrea ca toți ostașii Lui să fie aproape de tronul cel împărătesc.

– Dar cum e cu putință să stăm lângă tronul acesta fiind aici pe pământ?

– Și Pavel era pe pământ, dar era acolo unde sînt serafimii, unde sînt heruvimii; era mai aproape de Hristos decît ostașii din garda împăratului pămîntesc. Aceștia își mai plimbă ochii de colo-colo, pe Pavel însă nu-l impresiona, nimic nu-l atrăgea, ci toată gîndirea îi era îndreptată spre Împărat. Deci, dacă voim, ne este cu putință asta și nouă. Dacă Împăratul nostru Hristos ar fi depărtat de noi prin spațiu, ai avea dreptate să te întrebi cum poți fi lângă El; dar cum El este de față în orice loc, atunci este alături de orice om care Îl dorește, de orice om cu viață curată. De aceea și profetul spune: „*Nu mă voi teme de rele, că Tu cu mine ești!*”⁴⁰ Și Însuși Dumnezeu spune: „*Dumnezeu de aproape sînt Eu, și nu Dumnezeu de departe*”⁴¹. După cum păcatele ne depărtează de El, tot așa faptele bune ne apropie de El. Tot Dumnezeu spune: „*Încă grăind tu, Eu voi zice: „Iată aici sînt!”*”⁴² Care părinte răspunde așa de repede copiilor săi? Care mamă este atît de cu grijă și neconținut trează ca să nu plîngă nicicînd copilul ei? Nu-i nici unul; nici tatăl, nici mama; Dumnezeu însă stă totdeauna și așteaptă doar – doar Îl va chema una din slugile Sale; și niciodată nu-Și întoarce urechea dacă Îl cheamă cum trebuie. De aceea ne spune: „*Încă grăind tu, nu aștept să termini și îndată te ascult*”. Să-L chemăm, dar, pe Hristos, așa cum vrea El să fie chemat.

– Dar cum vrea să fie chemat?

– Îți spune El: „*Dezleagă toată legătura nedreptății; dezleagă legăturile cele cu silă făcute; rupe toată scrisoarea cea cu nedreptate; frînge celui flămînd piinea ta și pe săracii cei fără de casă adu-i în casa ta; de vezi pe cel gol, îmbracă-l și nu trece cu vederea pe cei din sămînța ta; atunci va izbucni de dimineată lumina ta și sănătatea ta curînd va răsări și va merge înaintea ta dreptatea ta și slava lui Dumnezeu te va înconjura. Atunci Mă vei striga și te voi auzi. Încă grăind tu, Eu voi zice: Iată, aici sînt!*”⁴³.

– Dar cine poate face toate acestea?

– Spune-mi cine nu poate? Ce este greu în cele spuse? Ce este anevoios? Ce nu-i ușor? Nu sînt numai cu putință, ci și ușoare, pentru că mulți au depășit măsura celor spuse. N-au rupt numai contractele nedrepte, dar s-au lipsit de toate averile lor; n-au primit numai în

40. Ps. 22, 4.

41. Ier. 23, 23.

42. Isaia 58, 9.

43. Isaia 58, 6-9.

casa lor și la masa lor pe cei săraci, dar chiar prin sudoarea trupului lor au muncit ca să-i hrănească; n-au trecut numai cu vederea pe cei din sămînța lor, dar au făcut bine și la vrăjmași.

VI

Dar, pe scurt, ce este greu în cele spuse? Dumnezeu nu ți-a spus: „Treci munții, străbate oceanele, sapă atîtea și atîtea hectare de pămînt, stai nemincat, îmbracă-te în sac”, ci: „Dă din averile tale celor săraci, dă-le pîine, rupe contractele făcute cu nedreptate!”. Spune-mi, este ceva mai ușor decît acestea? Iar dacă socotești că sînt grele, uită-mi-te și la răsplată, și-ți vor fi toate ușoare! După cum în hipodroame împărații pun înaintea luptătorilor atletici coroane, premii și haine, tot așa și Hristos pune în mijlocul stadionului răsplățile, întinzîndu-ni-le prin cuvintele profetului ca prin multe mîini. Împărații apoi, fie ei de mii de ori împărați, pentru că sînt oameni, pentru că au bogății care se sfîrșesc și pentru că dărnicia lor se termină, se ambiționează să arate că puținele lor daruri sînt multe; de aceea fiecare dar, pe care îl dau învingătorilor în luptele atletice, îl dau prin unul din slujitorii lor și așa îl aduc în mijlocul hipodromului. Împăratul nostru însă face cu totul dimpotrivă; aduce darurile și răsplățile Sale dintr-o dată, pentru că este foarte bogat și pentru că nu face nimic de fală; le aduce dintr-o dată, că, dacă ar fi să le întindă, ar fi nesfîrșit de multe și ar avea nevoie de multe mîini ca să le țină în brațe.

Dar ca să afli asta, să cercetăm cu de-amănuntul fiecare din răsplățile date nouă prin gura profetului Isaia!

„*Atunci va izbucni de dimineată lumina ta*”. Oare nu ți se pare că este vorba de un singur dar aici? Și totuși nu-i vorba de un singur dar. Cuvintele acestea cuprind în ele multe daruri: și premii și cununi și alte răsplăți. Și dacă vrei am să arăt cu de-amănuntul toată bogăția aceasta, atît cît îmi este cu putință s-o arăt. Numai să nu vă obosească! În primul rînd, să aflăm ce înseamnă: „*Va izbucni*”. N-a spus: „Se va arăta”; ci: „*Va izbucni*”, voind să ne arate iuțeala și bogăția; voind să ne arate că dorește cu putere mîntuirea noastră, că dorește să ne dea aceste bunătăți, că se grăbește și că nimic nu-I va putea opri avîntul Lui nespus. Prin toate acestea ne arată mulțimea darurilor Lui și nemărginita Lui bogăție.

– Ce înseamnă: „*De dimineată*”?

– Adică nu după ce ai ajuns în ispite, nici după ce au venit peste tine relele, ci o ia înaintea ispitelor și relelor. După cum despre fructe spunem că un fruct e „de timpuriu” cînd se coace înainte de vreme, tot așa și aici prin „*de dimineată*” a grăit așa ca să arate iarăși iuțeala răsplătirii, precum și spunea: „*încă grăind tu, Eu voi zice: Iată aici sînt!*”

- Dar de care „*lumină*” e vorba? Ce este această „*lumină*”?

- Nu aceasta de pe pământ, ci una cu mult mai bună, lumina care ne arată cerul, îngerii, arhanghelii, heruvimii, serafimii, tronurile, domniile, începătoriile, stăpîniile, toată oastea cerului, curțile cele împărătești, corturile cele cerești. Dacă vei fi învrednicit de lumina aceea, vei vedea toate acestea și vei scăpa de iad, de viermele cel neadormit, de scrișnirea dinților, de legăturile cele nedelegate, de strimtorare, de necaz, de întunericul cel de nepătruns, de tăierea în două, de riul cel de foc, de blestem, de ținuturile durerii și te vei duce acolo de unde au fugit durerea și întristarea; acolo unde-i multă bucurie, pace, dragoste, desfătare și veselie; acolo unde-i viață veșnică, slavă nespasă, frumusețe negrăită; acolo unde sînt corturile cele veșnice, slava cea tainică a Împăratului, bunătățile acelea „*pe care ochiul nu le-a văzut și urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit*”⁴⁴; acolo unde este Mirele cel duhovnicesc, cămărilor de nuntă ale cerului, fecioarele care țin în mîini candelilele cele strălucitoare și cei ce au haină de nuntă; acolo unde sînt averile cele multe ale Stăpînului și vistieriile cele împărătești.

Ai văzut cît de mari sînt răsplățile, ai văzut cît ne-a arătat printr-un singur cuvînt, ai văzut că ne-a pus înainte toate bogățiile Sale? Și așa, dacă vom cerceta fiecare cuvînt din spusele profetului, vom găsi bogăție mare și ocean nemărginit.

Spune-mi, acum vom mai amîna încă, vom mai pregeta să miluim pe cei nevoiași? Nu, vă rog, chiar de-ar trebui să dăm toată averea, chiar de-ar trebui să fim aruncați în foc, să fim tăiați de sabie, să înfruntăm cuțitele, chiar de-ar trebui să pățim orice altceva, pe toate să le suferim cu ușurință, ca să avem parte de haina împărăției cerurilor și de slava aceea tainică, pe care facă Dumnezeu ca noi toți să o dobîndim, cu harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și stăpînirea în vecii vecilor, Amin.

44. I Cor. 2, 9.

**„Atunci Iisus a spus ucenicilor Săi:
«Dacă cineva voiește să vină după Mine,
să se lepede de sine, să-și ia crucea lui
și să-Mi urmeze Mie»”¹**

I

– Când „Atunci”?

– Când Petru a spus: „*Milostiv fii Ție! Să nu-Ți fie Ție aceasta*”² și când a auzit: „*Mergi înapoia Mea, satano!*”³.

Domnul nu S-a mulțumit numai să-l mustre pe Pătru, ci, voind să arate cu prisosință nechibzuința cuvintelor sale și câștigul patimii Lui, a spus: „Tu, Petre, Îmi spui: *«Milostiv fii Ție! Să nu-Ți fie Ție aceasta!»* Eu însă îți spun: Nu numai că îți este vătămător și pierzător să împiedici și să oprești patimile Mele, dar nici tu nu vei putea să te mîntui dacă nu ești pregătit totdeauna de moarte”. Hristos îi învață pe ucenici câștigul mare al patimilor Sale, nu numai prin cuvintele spuse mai înainte, ci și prin cele de mai târziu, ca nu cumva să socotească ei că patimile Sale sînt nevrednice de El. În Evanghelia după Ioan, spune: „*Dacă bobul de grâu, care cade în pămînt, nu moare, rămîne singur; dar dacă moare, multă roadă aduce*”⁴. Prin aceste cuvinte vrea să arate cu mai multă putere de expresie același lucru; nu spune numai despre El că trebuie să moară, ci și despre apostoli. „Atît de mare câștig are lucrul acesta, le spune Hristos ucenicilor Săi, încît și pentru voi este cumplit lucru dacă nu vreți să muriți și bun lucru, dacă sînteți gata de moarte”. Toate acestea însă le va spune mai târziu; deocamdată îi pregătește de moarte numai într-o singură privință. Uită-te cît de neconstrîngător este cuvîntul Lui! N-a spus: „De vreți sau de nu vreți, trebuie să pătimiți asta!”

– Dar ce a spus?

– „*Dacă vrea cineva să vină după Mine*”. Nu silesc, nu constrîng, ci las pe fiecare să fie stăpîn pe voința sa. De aceea și spun: „*Dacă vrea cineva*”. Chem la bine, nu la rău și la greu; nu la pedeapsă sau osîndă, ca

1. Matei 16, 24.

2. Matei 16, 22.

3. Matei 16, 23.

4. Ioan 12, 24.

să constrâng. Însăși natura lucrului spre care vă chem este în stare să vă atragă". Grăindu-le acestea, Hristos îi atrăgea la El și mai mult. Cel care întrebuițează sila de multe ori îndepărtează; dar cel care-l lasă pe ascultător să fie el stăpîn pe el însuși, îl atrage mai mult. Cuvîntul bun e mai puternic decît constrîngerea. De aceea și Hristos spunea: „*Dacă vrea cineva*". „Mari sînt bunătățile pe care vi le dau, le spune Hristos. Sînt atît de mari încît voi, de buna voastră voie, veți alerga spre ele!" Dacă cineva ți-ar da aur, dacă ți-ar oferi comori, n-ar avea nevoie să întrebuițeze sila ca să te cheme. Dacă pentru ca să te cheme la aur și la comori nu-i nevoie de silă, apoi cu mult mai mult atunci cînd Hristos te cheamă la bunătățile cele din ceruri. Dacă natura lucrului nu te silește să alergi după el, atunci nici nu ești vrednic să-l primești; iar dacă l-ai primit, atunci nici nu-ți dai seama bine ce-ai primit. De aceea nu ne silește Hristos, ci ne îndeamnă, avînd grijă de noi.

Deoarece cuvintele lui Hristos despre patimile Sale păreau că pricinuiseră multă frămîntare și tulburare în sufletele apostolilor, Hristos le spune: „Nu-i nevoie să vă frămîntați și să vă tulburați! Dacă socotiți că spusele Mele nu sînt pricinuitoare de nenumărate bunătăți, dacă socotiți că nu veți avea parte de bine de veți suferi și voi, nu vă silesc, nici nu vă constrîng; ci, dacă cineva vrea să Mă urmeze, pe acela îl chem. Să nu socotiți că a Mă urma înseamnă a face numai ceea ce faceți voi acum! Nu! Trebuie să vă osteniți mult, să înfrunțați primejdii dacă voiți să mergeți după Mine! Nu, Petre! Să nu te aștepti să meriți cununi numai pentru că ai mărturisit că sînt Fiul lui Dumnezeu și să socotești că îți este de ajuns aceasta pentru mîntuire! Să nu socotești că poți să te odihnești, ca și cum ai fi făcut totul! Pot, pentru că sînt Fiul lui Dumnezeu, să fac să nu vină peste tine nici necaz și nici suferință; dar pentru tine nu vreau; vreau ca și tu să iei parte cu ceva și să ajungi mai încercat". Un organizator de jocuri atletice publice, dacă ar avea un prieten printre atleți, n-ar voi să-l încununeze numai pentru că este prieten cu el, ci și pentru ostenele sale, pentru vrednicia lui; și aceasta mai cu seamă pentru că îl iubește. Tot așa și Hristos; pe aceia pe care-i iubește, pe aceia mai ales vrea să-i vadă biruitori și prin propriile lor puteri, nu numai prin ajutorul Lui.

Vezi cît de ușor de suportat își face Hristos cuvîntul Lui! Nu-i împresoară pe ucenicii Săi numai cu necazuri și suferințe, ci dă întregii lumi o dogmă de obște, spunînd: „*Dacă vrea cineva!*!" Fie femeie, fie bărbat, fie conducător, fie supus, să meargă pe această cale!

Cele spuse de Hristos par a cuprinde o singură idee, dar ele cuprind trei înțitai: „*să se lepede de sine*"; a doua: „*să-și ia crucea lui*"; și a treia: „*să-l urmeze Mie*"; primele două sînt un singur lucru care de sine stătătoare.

Dar să vedem mai întâi ce înseamnă: a te lepăda de tine. Mai întâi însă să vedem ce înseamnă a te lepăda de altul, și atunci vom ști ce înseamnă a te lepăda de tine.

– Ce înseamnă, dar, a te lepăda de altul?

– Cel care se leapădă de altul se înstrăinează complet de acela; nu-l ajută, nu-l sprijină, n-are milă, nu suferă de-l vede biciuit, legat, întemnițat, chinuit pe cel de care s-a lepădat, de i-ar fi frate, prieten sau orice. Așa de străini vrea Domnul să fim față de trupul nostru; să nu ne fie milă de el de este biciuit, surghiunit, ars sau în alt fel chinuit! Dacă ne purtăm așa cu el, atunci avem milă de el. Că și părinții atunci au milă de copiii lor când poruncesc dascălilor, cărora îi încredințează, să n-aibă milă de ei. Tot așa și Hristos n-a spus numai: „Să n-ai milă de tine însuși!”, ci ceva mai mult: „Să te lepezi de tine însuși!”, adică: „Să n-ai nimic comun cu tine însuși, ci să te dai primejdiilor, muncilor; așa suflet să ai, ca și cum n-ai suferi tu acestea, ci altul!”. Și n-a spus: „Să se tăgăduiască”, ci: „Să se lepede”. Iar a te lepăda e mai mult decât a te tăgădui.

II

„*Și să-și ia crucea lui*”. Luarea crucii este o urmare a lepădării de sine. Și ca să nu socotești că a te lepăda de tine înseamnă numai a suferi cuvintele rele, ocările și insultele, Hristos spune pînă unde trebuie să meargă lepădarea de sine; adică pînă la moarte, chiar moartea rușinoasă. De aceea n-a spus: „Să se lepede de sine pînă la moarte”, ci: „*Să-și ia crucea lui*”, arătînd moartea cea rușinoasă; și că nu trebuie făcută aceasta o dată, nici de două ori, ci toată viața. „Să ai neconținut, spune Hristos, înaintea ochilor moartea aceasta și să fii pregătit, în fiecare zi, de junghiere! Mulți au disprețuit averile, desfătarea, slava, dar n-au putut disprețui moartea, ci s-au temut de primejdii. De aceea Eu vreau ca luptătorul Meu să lupte pînă la sînge, să stea în arenă pînă la junghiere. De-ar trebui să sufere moartea, o moarte rușinoasă, o moarte blestemată, o moarte cu proastă faimă, pe toate să le sufere cu curaj și, mai mult, să se bucure de această moarte”.

„*Și să-mi urmezi Mie!*” Pentru că se poate să suferi chinuri și să nu-l urmezi lui Hristos, cînd nu le suferi pentru El – că și tîlharii, jefuitorii de morminte, înșelătorii suferă o mulțime de chinuri –, de aceea, ca să nu socotești că sînt de ajuns numai suferințele, Hristos a adăugat și pricina pentru care să înduri suferințele.

– Care este pricina aceasta?

– Să urmezi lui Hristos făcînd și suferind acestea; să suferi toate pentru Hristos și să ai și celelalte virtuți; că și aceasta vor să spună cuvintele: „Să-mi urmeze Mie”; nu trebuie să arați bărbăție numai în suferi-

rințe, ci să arăți și castitate și blîndețe și toată filozofia. Asta înseamnă a-L urma cum trebuie; înseamnă a săvîrși și celelalte virtuți și a suferi toate pentru Hristos. Sînt oameni care urmează diavolului și suferă chinuri și-și dau pentru el sufletele lor; noi însă suferim pentru Hristos; dar, mai bine spus, pentru noi înșine; aceia, ca să se vatăme pe ei, și aici și dincolo; noi însă, ca să cîștigăm și viața aceasta și pe cealaltă. Nu-i, oare, cea mai mare ticăloșie ca noi să nu arătăm același curaj ca și cei care suferă chinuri spre pieirea lor, cînd avem să culegem atîtea cununi? Și doar în ajutorul nostru stă Hristos, pe cînd în ajutorul aceloră nimeni!

Porunca aceasta a mai dat-o Hristos apostolilor Săi⁵ cînd i-a trimis la propovăduire, zicîndu-le: „*În calea păgînilor să nu mergeți*”⁶; și: „*Vă trimiț ca oile în mijlocul lupilor*”⁷; și: „*La dregători și împărați veți fi duși*”⁸; acum însă este mai tare și mai aspru. Atunci le vorbise numai de moarte; acum însă le vorbește și de cruce, și de o cruce continuă. Că spune: „*Să-și ia crucea lui*”, adică să o ia și să o poarte mereu. Așa obișnuiește să facă totdeauna Hristos. Poruncile cele mari nu le dă la început, ci treptat, încetul cu încetul, ca să nu descurajeze pe ascultătorii Săi.

Apoi, pentru că spusele Sale păreau greu de îndeplinit, vezi cum ușurează greutatea lor prin cuvintele ce le spune în urmă. Dă răsplăți care depășesc cu mult mai mult sudorile; și nu numai răsplăți, ci și pedepse celor ce săvîrșesc răul. Și stăruie mai mult asupra pedepselor decît asupra răsplăților, pentru că de obicei pe oameni îi înțelepțește nu atît darea bunătăților, cît amenințarea cu pedepse. Uită-te că și acum începe cu pedepsele și tot cu pedepsele sfîrșește!

„*Cel care vrea să-și mîntuie sufletul îl va pierde; iar cel care-și va pierde sufletul pentru Mine îl va afla. Căci ce va folosi omul dacă va dobîndi lumea toată, dar își va pierde sufletul său? Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?*”⁹

Ceea ce spune Hristos are acest înțeles: „Nu vă dau această poruncă pentru că nu vreau să vă cruț, ci pentru că vreau foarte mult să vă cruț”. Tatăl care cruță pe copilul lui îl pierde; dar dacă nu-l cruță îl scapă. Lucrul acesta îl spunea și un bărbat înțelept: „*Dacă-l vei bate cu nuiua pe fiul tău nu va muri; vei izbăvi sufletul lui de moarte*”¹⁰; și iarăși: „*Cel ce este moale cu fiul lui va lega rănile lui*”¹¹. Așa se întîmplă și cu ostașii. Dacă generalul își cruță ostașii și-i lasă să stea mereu în cetate, îi pierde și pe ei

5. Matei 10, 38.

6. Matei 10, 5.

7. Matei 10, 16.

8. Matei 10, 18.

9. Matei 16, 25-26.

10. Prov. 23, 13.

11. Înț. Sir. 30, 7.

și pe cei din cetate. „Ca să nu vi se întîmple și vouă lucrul acesta, spune Hristos, trebuie să fiți pregătiți neconținut de moarte. Că și acum are să izbucnească un cumplit război. Nu sta, dar, înăuntru, ci ieși afară și luptă; atunci trăiești, cînd cazi pe cîmpul de bătaie!” Dacă în războaiele acestea de pe pămînt ostașul, care este pregătit totdeauna să fie ucis, caută să fie mai viteaz și mai de neînvins, caută să fie înfricoșător pentru dușmani, deși, dacă moare împăratul lui, pentru care a pus mîna pe armă, nu are putere să-l învie, cu mult mai mult în războaiele acestea duhovnicești, unde sînt atîtea nădejdi de înviere, cel care-și va da sufletul său spre moarte îl va găsi. În primul rînd, pentru că nu va fi biruit iute; în al doilea rînd, pentru că dacă moare va fi călăuzit spre o viață mai bună.

III

Apoi Hristos a spus: „*Cel care vrea să-și mîntuie sufletul îl va pierde, iar cel care-și va pierde sufletul îl va afla*”. Și într-un caz e vorba de mîntuire și de pierdere și în celălalt caz e vorba tot de mîntuire și de pierdere. A grăit așa ca să nu socotești că e vorba de aceeași pierdere și de aceeași mîntuire în primul caz ca în al doilea caz, ci ca să cunoști bine că este tot atît de mare deosebire între o mîntuire și alta cîtă deosebire este între pierdere și mîntuire. Hristos argumentează prin contrarii. Și continuă: „*Ce va folosi omul dacă va dobîndi lumea toată, dar își va pierde sufletul său?*” Ai văzut că o mîntuire dobîndită cum nu trebuie este o pierdere mai rea decît orice pierdere, pentru că nu se mai poate răscumpăra cu nici un chip? „Să nu-Mi spui, ne grăiește Domnul, că cel care fuge de astfel de primejdii și-a mîntuit sufletul său!” Nu și l-a mîntuit! Hristos pune pe fiecare față în față cu sufletul lui. Ce folos va avea de-ar dobîndi toată lumea, dar și-ar pierde sufletul? Spune-mi, ce ai cîștiga din faptul că ești stăpîn, dar ai vedea pe slugile tale desfătîndu-se, iar tu suferind cumplit? Nimic! Același lucru gîndește-l și de sufletul tău! Cînd trupul se desfătează și se îmbogățește, sufletul își așteaptă pieirea.

„*Ce va da omul în schimb pentru sufletul său?*” Hristos stăruie iarăși asupra aceluiași lucru. „Ai, oare, alt suflet, îți spune Domnul, ca să-l dai în schimbul sufletului tău?” Nu ai! Dacă pierzi bani, paguba o poți repara tot cu bani; așa e și dacă pierzi case, robi sau orice altceva din averile tale; dar dacă-ți pierzi sufletul, nu mai poți da în schimbul lui alt suflet. De-ai avea lumea toată, de-ai fi împăratul lumii, n-ai putea să cumperi un singur suflet, chiar de-ai da pentru el toate bogățiile lumii, cu lumea la un loc! Și ce e de mirare dacă se întîmplă aceasta cu sufletul, cînd și cu trupul se întîmplă la fel? De-ai purta nenumărate coroane pe cap, dar dacă îți este bolnav trupul de o boală de nevindecă, nu-ți vei putea însănătoși trupul de-ai da toată împărăția ta, de-ai adăuga nenumărate trupuri, orașe și

bani! Același lucru gîndește-l și despre suflet; dar, mai bine spus, chiar cu mult mai mult despre suflet. Lasă, dar, totul la o parte și cheltuiește-ți toată rîvna numai pentru suflet!

IV

Nu te îngriji de lucruri străine! Îngrijește-te de tine și de cele ale tale! Noi cei de astăzi ne asemănăm, în ceea ce facem, cu muncitorii din mine. De pe urma muncii lor n-au nici folos și nici nu se îmbogățesc, ci se vatămă mult, că-și pun viața în primejdie pentru alții, se primejdiesc în zadar și nu cîștigă nimic de pe urma sudorii și morții lor. Și astăzi sînt mulți care imită pe aceștia, care robesc în mine pentru îmbogățirea altora; dar, mai bine spus, sînt chiar mai nenorociți decît aceștia, cu atît mai mult cu cît pe noi ne așteaptă și iadul după aceste munci. Sudorilor muncitorilor din mine le pune capăt moartea; pentru noi însă moartea este început de nenumărate munci. Iar dacă ai spune că îmbogățindu-te te desfătezi de ostenele tale, arată-mi că îți este fericit sufletul și atunci te voi crede! Că sufletul este bunul cel mai de seamă pe care îl avem. Dacă trupul se îngrașă, iar sufletul se ofilește nu îți este de vreun folos buna stare a trupului, după cum cînd slujnica e veselă, bunăstarea slujnicei nu-i de nici un folos stăpînei ei pe moarte și nici frumusețea îmbrăcăminte, de vreun folos pentru un trup bolnav. Dar Hristos îți va spune iarăși: „*Ce va da omul în schimb pentru sufletul lui?*” Mereu și mereu îți poruncește să te ocupi numai de suflet și numai de el să te îngrijești.

După ce i-a înfricoșat pe ucenici cu aceste cuvinte, Hristos îi mîngîie cu bunățile Lui.

„*Că are să vină Fiul Omului întru slava Tatălui Său cu sfinții Săi îngeri și atunci va răsplăti fiecăruia după faptele lui*”¹².

Ai văzut că slava Tatălui și a Fiului este una? Iar dacă slava este una, atunci e clar că și ființa Lor e una. Dacă în cele de o singură ființă este cu puțință să fie deosebire de slavă, că spune Pavel: „*Alta e slava soarelui și alta slava lunii și alta slava stelelor, că stea de stea se deosebește în slavă*”¹³, deși toate sînt de o singură ființă, cum ar putea să se creadă că sînt de ființe diferite aceia care au o singură slavă? Hristos n-a spus că va veni cu o slavă asemănătoare slavei Tatălui, ca să nu presupui iarăși deosebire între Tatăl și Fiul, ci a arătat precis că va veni „*întru slava Tatălui Său*”, ca să credem că au una și aceeași ființă.

„Pentru ce te temi, dar, Petre, îi spune Hristos, cînd auzi de moarte? Atunci Mă vei vedea întru slava Tatălui. Iar dacă Eu sînt în slavă, veți fi și

12. Matei 16, 27.

13. I Cor. 15, 41.

voi. Cele ale voastre nu se mărginesc la viața aceasta de pe pământ, ci vă așteaptă o altă soartă mai bună!”

Cînd Hristos a vorbit de bunătați, nu s-a oprit la ele, ci a amestecat cu ele și pedepsele cele înfricoșătoare: a vorbit de scaunul acela de judecată, de răspunderile de care nu vom putea scăpa, de hotărîrea cea dreaptă a lui Dumnezeu, de judecata cea neînșelată. Cu toate acestea n-a lăsat să fie împovărător cuvîntul Său, ci a strecurat în el și bune nădejdi. Că n-a spus: „Atunci va pedepsi pe cei păcătoși”, ci: „*Va răsplăti fiecăruia după faptele lui*”. A spus aceste cuvinte nu numai ca să amintească păcătoșilor de pedeapsă, ci să amintească și celor buni de premii și cununi.

Hristos¹⁴ a spus aceste cuvinte ca să dea curaj bărbaților virtuoși; eu însă totdeauna mă cutremur cînd aud aceste cuvinte, pentru că nu sînt printre cei încununați. Socot că și alții împărtășesc împreună cu mine teama și neliniștea. Pe care om, care-și cercetează conștiința, nu-l pot înspăimînta cuvintele acestea, nu-l pot face să se cutremure și să-l convingă că avem nevoie de sac și de un post mai aspru decît ninivitenii? Că nu e vorba acum de distrugerea orașului și de pieirea tuturor, ci de pedeapsa cea veșnică și de focul cel nestins.

V

De aceea îi laud și îi admir pe monahii care locuiesc în pustie, în afară de alte pricini și pentru aceste cuvinte. Aceia, după masa de la amiază, dar, mai bine spus, după masa de seară – ei nu știu nicicînd de masa de la amiază, că știu că timpul de acum este timp de jale și de post –, deci după masa de seară înalță lui Dumnezeu imne de mulțumire și-și amintesc și de aceste cuvinte ale lui Hristos. Și dacă vreți să auziți aceste imne ca să le roștiți și voi mereu, vă voi spune rugăciunea aceea sfîntă. Cuvintele acestei rugăciuni sînt așa:

„Binecuvîntat ești, Dumnezeuule, Cel Ce mă hrănești din tinerețile mele, Cel Ce dai hrană la tot trupul. Uplete de bucurie și de veselie inimile noastre, ca avînd totdeauna toată îndestularea, să prisosim spre tot lucrul bun, întru Hristos Iisus, Domnul nostru, cu Care Ție slavă, cinste și putere, împreună cu Sfîntul Duh, în vecii vecilor, Amin. Slavă Ție, Doamne; slavă Ție, Sfinte; slavă Ție, Împărate, că ne-ai dat nouă mîncare spre bucurie. Uplete-ne pe noi de Duhul Sfînt, ca să fim găsiți bineplăcînd înaintea Ta, și nu rușinați, cînd vei răsplăti fiecăruia după faptele lui”.

Merită laudă tot imnul acesta, dar mai ales cuvintele de la sfîrșit. Fiindcă de obicei masa și mîncarea lenevesc și îngreuiază, monahii pun cuvintele acestea ca un frîu sufletului, aducîndu-i aminte în timpul odihnei

14. De aici începe partea morală: *Despre monahi, că sînt vrednici de laudă, dacă socotesc timpul de acum timp de jale.*

de timpul judecății. Au aflat ce a pățit poporul lui Israel din pricina unei mese luxoase și îmbelșugate. „*A mâncat, spune Scriptura, și s-a îngrășat și a azvîrlit din picioare cel iubit*”¹⁵. De aceea și Moise spunea: „*Cînd mîncîci, cînd bei și te saturezi adu-ți aminte de Domnul Dumnezeu tău*”¹⁶. Că poporul lui Israel, după ce a mîncat, a îndrăznit acele fapte nelegiuite. Caută, dar, și tu să nu pățești la fel. Nu jertfești acum oi și viței idolilor de piatră și de aur, dar caută să nu jertfești sufletul tău miniei, să nu jertfești mîntuirea ta desfrînării și nici celorlalte patimi! De aceea și monahii, temîndu-se de aceste prăpăstii de păcate, după masă, dar, mai bine spus, după post, că post este masa lor, fac pomenire de înfricoșătoare judecată și de ziua cea din urmă. Dacă monahii aceia, care își pun în bună rînduială trupul și sufletul lor prin posturi, prin culcatul pe pămînt gol, prin privegheri, prin îmbrăcatul cu sac și prin alte nevoițe călugărești, au nevoie încă să-și aducă aminte de ziua cînd Domnul va răsplăti fiecăruia după faptele sale, cînd vom putea spune, oare, noi că trăim cum trebuie cînd întindem mese care aduc asupra noastră mii și mii de naufragii, cînd nu ne rugăm deloc nici la începutul, nici la sfîrșitul mesei?

De aceea, ca să scăpăm de aceste naufragii, voi explica rugăciunea de care am vorbit, pentru că, văzînd cîștigul ei, s-o spunem totdeauna la masă, ca să potolim săltările pîntecelui și să aducem în casele noastre felul de viață și legile îngerilor acelor care locuiesc pustia. Ar trebui să vă duceți acolo, printre monahi, ca să culegeți de la ei aceste roade; dar, pentru că nu voiți, ascultați cel puțin din gura mea melodia aceasta duhovnicească și fiecare după ce mîncîcă să spună aceste cuvinte, începînd așa:

„Binecuvîntat ești, Dumnezeule”. Cu acest început de rugăciune monahii împlinesc îndată legea apostolică, ce poruncește: „*Orice facem cu cuvîntul și cu fapta să o facem în numele Domnului nostru Iisus Hristos, mulțumind lui Dumnezeu și Tatălui prin El*”¹⁷. Mulțumirea pe care o aduc monahii aceia lui Dumnezeu nu este numai pentru acea singură zi, ci pentru toată viața, că spun: „Cel Ce mă hrănește din tinerețile mele”. Învățătură plină de filozofie. Odată ce Dumnezeu ne hrănește, nu trebuie să ne îngrijim de hrană. Dacă împăratul cel de pe pămînt ți-ar făgădui că-ți dă din vistieriile sale hrana cea de toate zilele, n-ai mai avea nici o grijă; cu mult mai mult ar trebui să fii fără de grijă cînd îți dă Dumnezeu, Care-ți varsă de toate ca dintr-o fîntînă. Monahii aceia rostesc aceste cuvinte ca să se convingă și ei și să convingă și pe ucenicii lor să

15. Deut. 32, 15.

16. Deut. 6, 11-12.

17. Col. 3, 17.

lepede orice grijă lumească. Apoi, ca să nu socotești că înalță mulțumirea aceasta numai pentru ei, adaugă zicînd: „Cel Ce dai hrană la tot trupul”, mulțumind pentru întreaga lume. Ca și cum ar fi părinții întregii lumi, așa înalță laudă lui Dumnezeu pentru toți oamenii și se întăresc prin aceasta spre o dragoste curată de frați. Nici nu pot să urască pe aceia pentru care mulțumesc lui Dumnezeu că sînt hrăniți. Ai văzut că și în cuvintele de mai înainte și în cuvintele de acum, prin mulțumirea adusă lui Dumnezeu, sporesc dragostea și aruncă orice grijă lumească? Dacă Dumnezeu dă hrană la tot trupul, apoi cu mult mai mult celor care și-au închinat Lui viața; dacă dă hrană celor legați cu grijile lumești, apoi cu mult mai mult celor ce au lepădat aceste griji. Hristos dînd aceeași învățătură spunea: „*Sînteți mai de preț decît păsările!*”¹⁸. Spunea acestea ca să ne învețe să nu ne încredem în bogăție, în pămînt și în semințe. Că nu ne hrănesc acestea, ci cuvîntul lui Dumnezeu.

Cu aceste cuvinte ale rugăciunii monahii aceia închid gura maniheilor, valentinienilor¹⁹ și tuturor celor care bolesc de ereziile lor. Că nu poate să fie rău Dumnezeu Acela Care dă tuturor bunătățile Lui și chiar celor ce-L hulesc pe El.

Urmează apoi cererea: „Umple de bucurie și de veselie inimile noastre”.

– Dar de care bucurie e vorba? Nu cumva de bucuria cea pămîntească?

– Doamne ferește! Dacă monahii aceia ar voi-o pe aceasta, n-ar popula culmile munților și pustia, nu s-ar îmbrăca în sac; ei vorbesc de bucuria aceea care n-are nimic comun cu viața aceasta, de bucuria îngerilor, de bucuria cea de sus. Și n-o cer așa de mîntuială, ci cu multă stăruință. Nu spun: „Dă”, ci: „Umple!”. Și apoi nu spun: „Pe noi”, ci: „Inimile noastre!”. Bucuria aceasta este bucuria inimii, că „*roada Duhului este dragostea, bucuria, pacea*”²⁰. Pentru că păcatul aduce întristare, de aceea cer ca prin bucurie să se sădească în sufletele lor dreptatea; altfel nici nu poate fi bucurie.

„Ca avînd totdeauna toată îndestularea, să prisosim spre tot lucrul bun”. Iată că împlinesc cuvintele acelea evanghelice care spun: „*Pîinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi*”²¹. Și aceasta o cer tot pentru cele duhovnicești: „ca să prisosim spre tot lucrul bun”, spun ei.

18. Luca 12, 7.

19. Valentinienii, adepții gnosticului Valentin. Valentin, eretic gnostic din secolul al doilea, s-a născut probabil în Alexandria. A răspîdit învățătura sa în Egipt și în Asia, iar între anii 136 și 165, în Roma. Descoperit aici ca eretic, a fost izgonit din Biserică și a fugit în Cipru.

20. Gal. 5, 22.

21. Matei 6, 11.

N-au spus: „Ca să facem numai ceea ce ni s-a poruncit”, ci: „Ca să facem mai mult decît ni s-a poruncit”. Acest înțeles îl au cuvintele: „Ca să prisosim”. Îi cere lui Dumnezeu să-i îndeestuleze în cele de neapărată trebuință; dar ei nu vor să I se supună Lui numai cu îndeestulare, ci cu multă prisosință și în toate. Aceasta e faptă de robi recunoscători și de bărbați filozofi, care fac totdeauna și în toate cu prisosință. Apoi, pentru ca să-și aducă loruși aminte de propria lor neputință, că nu pot face nici o faptă bună fără ajutorul cel de sus, după ce au spus: „Ca să prisosim spre tot lucrul bun”, adaugă: „Întru Hristos Domnul nostru, cu Care Ție slavă, cinste și putere, în veci, Amin”. Începuseră rugăciunea cu o doxologie și o termină tot cu o doxologie.

VI

Apoi par că încep o altă rugăciune; dar nu, căci continuă aceeași rugăciune. Așa face și Pavel la începutul Epistolei către Galateni; termină cu doxologie, spunînd: „*După voința lui Dumnezeu și Tatăl, Căruia slava în veci, Amin*”²², dar continuă să vorbească de subiectul despre care scria. Iar în altă epistolă, după ce a spus: „*Au cinstit și au slujit făpturii în locul Făcătorului, Care este binecuvîntat în veci, Amin*”²³, nu-și termină cuvîntul, ci continuă. Să nu învinuim, dar, nici noi pe acești îngeri că fac ceva nepotrivit cînd, după ce termină cu o doxologie, continuă sfintele lor cîntări. Urmează unor legi apostolice: încep cu doxologie și sfîrșesc cu doxologie. Iar după acest sfîrșit continuă, făcînd iarăși început. De aceea spun: „Slavă Ție, Doamne; Slavă Ție, Sfinte; Slavă Ție, Împărate, că ne-ai dat nouă mîncare spre bucurie”. Nu trebuie să mulțumim lui Dumnezeu pentru binefacerile Lui cele mari, ci și pentru cele mici. Monahii mulțumesc deci lui Dumnezeu și pentru hrană făcînd de rușine erezia maniheilor și pe toți care spun că viața aceasta pămîntească e rea. Și pentru ca nu cumva, din pricina înaltei lor filozofii și a disprețului stomacului, să bănuiești despre ei că socotesc spurcate mîncărurile, de pildă acelea de la care se abțin, prin rugăciunea aceasta te învață că ei se abțin de la foarte multe nu pentru că socotesc spurcate făpturile lui Dumnezeu, ci pentru că pun în practică filozofia lor.

Și iată că după ce au mulțumit pentru cele primite, cer daruri și mai mari; nu rămîn la cele lumești, ci se urcă mai presus de ceruri și spun: „Umple-ne pe noi de Duhul Sfînt”. Căci nici nu este cu putință să trăiești cum trebuie dacă nu ești plin de harul Sfîntului Duh, după cum nu este cu putință să faci o faptă bună sau mare dacă nu te bucuri de ajutorul lui Hristos.

22. Gal. 1, 4-5.

23. Rom. 1, 25.

După cum atunci cînd au spus: „Ca să prisosim spre tot lucrul bun”, au adăugat: „Întru Hristos Iisus”, tot așa și acum spun: „Umple-ne pe noi de Duhul Sfînt, ca să fim găsiți bineplăcînd înaintea Ta”. Ai văzut că pentru cele lumești nu se roagă, ci numai mulțumesc; dar pentru cele duhovnicești și mulțumesc și se roagă? Hristos spusese: „*Căutați împărăția cerurilor, și toate acestea se vor adăuga vouă*²⁴. Uită-mi-te și la o altă filozofie a acestor monahi! Că spun: „Ca să fim găsiți bineplăcînd înaintea Ta, și nu rușinați”. „Nu ne pasă că sîntem luați în rîs, că mulțimea ne batjocorește; nu ne vom întoarce de pe calea ce-am apucat, orice ar spune oamenii despre noi, batjocorindu-ne și ocărîndu-ne; toată lupta noastră este să nu fim rușinați atunci, în ziua cea mare a judecării!” Cînd monahii spun acestea, aduc înaintea ochilor lor și riul cel de foc, dar și răsplățile și premiile. Nu spun: „Ca să nu fim pedepsiți”, ci: „Ca să nu fim rușinați”. „Pentru noi, spun monahii, a supăra pe Stăpîn e mai groaznic decît a fi aruncați în iad”. Dar pentru că pe majoritatea oamenilor nu-i înfricoșează aceasta, fiind legați de pămînt, monahii au adăugat în rugăciunea lor: „Cînd vei răsplăti fiecăruia după faptele lui”.

Ai văzut de cît de mare folos ne-au fost acești oameni străini de lume și călători pe pămînt, acești locuitori ai pustiei, dar, mai bine spus, acești locuitori ai cerului? Noi, străini ai cerului și locuitori ai pămîntului; ei, dimpotrivă.

După rugăciunea aceasta, monahii, cu inima zdrobită și cu ochii plini de multe lacrimi, se duc la culcare, dormind atît cît să se odihnească puțin. Și iarăși fac din noapte zi, petrecînd noaptea în rugăciuni de mulțumire și cîntări de psalmi. Nu numai bărbații, ci și femeile pun în practică această filozofie, învingînd slăbiciunea firii cu prisosul voinței lor. Să ne rușinăm, dar, noi bărbații, de tăria acestor femei și să încetăm de a ne mai da în vînt după lucrurile din lumea aceasta, după umbră, după visuri, după fum. Cea mai mare parte a vieții noastre o ducem în nesimțire; copilăria ne este plină de ignoranță; bătrînețea iarăși ne veștejește simțirea; vîrsta de la mijloc, puțină cîtă este, este singura care mai poate să ne bucure în chip conștient de bucuria de a trăi; dar, mai bine spus, nici aceasta nu ne bucură curat de viață, că e pîngărită de nenumărate griji și de osteneli. De aceea, vă rog să căutăm bună-tățile cele veșnice și nemuritoare, să căutăm viața care nu îmbătrînește niciodată. Poți trăi și în oraș și să duci viața pe care o duc monahii în

pustie, să pui în practică filozofia lor; poți avea și soție, poți locui în casă și în lume și să te rogi, să povestești, să fii cu inima zdrobită. Cei de la început, care au fost învățați de apostoli învățătura creștină, locuiau în orașe, dar aveau aceeași evlavie ca și cei care locuiesc pustia; alții au avut ateliere, ca Priscila și Acvila; toți profeții au avut femei și case, ca Isaia, ca Iezechiel, ca Moise; și aceasta cu nimic nu le-a vătămat virtutea. Să-i imităm și noi pe aceștia, să mulțumim neconținut lui Dumnezeu, să-I înălțăm neconținut cîntări, să trăim în curățenie sufletească și trupească și să ne îngrijim și de celelalte virtuți; să aducem în orașe filozofia pustiei, ca să fim bineplăcuți înaintea lui Dumnezeu și prețuiți de oameni și să avem parte și de bunătățile cele viitoare, cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, prin Care și cu Care Tatălui slavă, cinste și putere, împreună cu Sfîntul și de viață făcătorul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor, Amin.

OMILIA LVI

**„Amin, amin zic vouă, sînt unii din cei ce stau aici
care nu vor gusta moartea
pînă ce nu vor vedea pe Fiul Omului
venind întru împărăția Sa”¹**

I

Hristos vorbise mult despre primejdiile, moartea, patimile Sale și despre uciderea ucenicilor Săi; le dăduse acele porunci aspre; greutățile și primejdiile erau în viața aceasta, înaintea ochilor, iar bunătățile, în nădejdi și în așteptare; le spusese de pildă că aceia care-și vor pierde sufletul și-l vor cîștiga²; că are să vină cu slava Tatălui Său, că are să răsplătească³. Vrînd însă să-i încredințeze pe ucenici și cu văzul și să le arate cum este slava aceea cu care are să vină – atît cît erau în stare s-o cunoască –, le-o arată și le-o descoperă aici pe pămînt, ca ucenicii să nu se întristeze nici de moartea lor și nici de moartea Stăpînului lor; și mai ales Petru, pe care-l îndureraseră mult spusele Domnului. Și iată ce face Hristos! După ce le-a vorbit de iad și de împărăția cerurilor – că prin cuvintele: „*Cel ce și-a aflat sufletul său îl va pierde; și cel ce și-l va pierde pentru Mine, îl va afla*”⁴ și prin cuvintele: „*Va răsplăti fiecăruia după faptele lui*”⁵, a arătat și iadul și raiul –, așadar, după ce a vorbit de amîndouă, Hristos le pune înaintea ochilor slava din împărăția cerurilor. Dar iadul nu li-l arată încă.

– Pentru ce?

– Iată de ce! Dacă ar fi avut în fața Lui alți oameni, care erau mai legați de pămînt, ar fi fost de neapărată trebuință și aceasta, dar pentru că ucenicii erau oameni aleși și cu judecată, Hristos îi îndeamnă cu bunătățile cerești. Și nu numai pentru această pricină le arată slava din împărăția cea cerească, ci și pentru că o astfel de instruire era mai potrivită cu El. Cu aceasta nu vreau să spun că Domnul nu vorbește de chinurile iadului; sînt cazuri cînd aproape le pune sub ochi, de pildă

1. Matei 16, 28.

2. Matei 16, 25.

3. Matei 16, 27.

4. Matei 10, 39.

5. Matei 16, 27.

atunci cînd vorbește de bogatul nemilostiv și săracul Lazăr⁶, de robul care a cerut tovarășului său suta de dinari⁷, de cel ce a intrat la nuntă fără haină de nuntă⁸ și de altele mai multe.

„Și după șase zile a luat pe Petru, pe Iacov și pe Ioan”⁹.

Alt evanghelist spune după opt zile¹⁰. Nu este o contradicție între unul și altul, ci un acord perfect. Unul a socotit și ziua în care a rostit Domnul cuvintele: *„Amin, amin, zic vouă, sînt unii din cei ce stau aici”*, precum și ziua în care i-a suit în munte; celălalt socotește numai zilele de la mijloc.

Tu însă uită-mi-te ce suflet de filozof are Matei! Nu tănuiește că Domnul i-a cinstit pe ceilalți apostoli mai mult decît pe el. Acest lucru îl face de multe ori și evanghelistul Ioan, lăudînd, cu mult adevăr, în chip deosebit pe Petru. Ceata aceasta de sfinți era lipsită de invidie și de slavă deșartă.

Luînd, dar, pe corifeii apostolilor, *„I-a suit într-un munte înalt, îndeosebi, și S-a schimbat la față înaintea lor; și a strălucit fața Lui ca soarele, iar hainele Lui s-au făcut albe ca lumina. Și s-au arătat lor Moise și Ilie, vorbind cu El”¹¹.*

– Pentru ce a luat numai pe acești apostoli?

– Pentru că aceștia depășeau pe ceilalți apostoli; Petru, prin aceea că-L iubea foarte mult pe Hristos; Ioan, prin aceea că era foarte iubit de Hristos; iar Iacov, prin răspunsul pe care l-a dat Domnului împreună cu fratele lui zicînd: *„Putem să bem paharul”¹²*, dar nu numai prin acest răspuns, ci și prin faptele sale; printre altele și prin acelea că a împlinit ceea ce a spus; atît de greu și împovăraător ajunsese înaintea iudeilor, încît Irod a socotit că le face cel mai mare dar dacă îl omoară pe Iacov¹³.

– Dar pentru ce nu i-a suit pe munte îndată după ce spusese acele cuvinte?

– Pentru ca ceilalți apostoli să nu încerce un sentiment josnic omenesc. De aceea Hristos nici n-a spus numele acelor care aveau să se suie pe munte. Că ar fi dorit mult și ceilalți ucenici să meargă și ei cu El, de vreme ce aveau să vadă chipul slavei celei cerești; și ar fi fost îndurați vîzîndu-se trecuți cu vederea; chiar dacă slava, pe care avea să le-o arate, era oarecum materială, totuși era un lucru mult dorit.

6. Luca 16, 19–31.

7. Matei 18, 23–34.

8. Matei 22, 8–13.

9. Matei 17, 1.

10. Luca 9, 28.

11. Matei 17, 1–3.

12. Matei 20, 22.

13. Fapte 12, 1–2.

– Dar pentru ce atunci Domnul le-a spus mai dinainte că unii din cei ce stau cu El nu vor muri pînă ce nu vor vedea slava Sa?

– Pentru ca aceia care vor fi martori să înțeleagă mai ușor cele despre care le vorbise mai înainte și pentru ca, fiind cuprinși de o mai puternică dorință, datorită numărului zilelor, să se suie în munte cu minte trează și cu luare-aminte.

– Dar iarăși, pentru ce aduce pe Moise și pe Ilie?

– Se pot spune multe pricini! Prima este aceasta: pentru că unii spuneau că El este Ilie, alții că este Ieremia, iar alții, unul din profeții cei din vechime¹⁴, Hristos aduce pe corifeii profeților, ca ucenicii să vadă și prin aceasta deosebirea dintre robi și Stăpîn și că pe bună dreptate a fost lăudat Petru cînd L-a mărturisit Fiul al lui Dumnezeu¹⁵. În afară de asta se mai poate spune și o altă pricină: iudeii Îl învinuiau continuu pe Hristos că este călcător de lege și-L socoteau hulitor, pentru că Își atribuie o slavă ce nu I se cuvenea, anume slava Tatălui, și spuneau: „*Acesta nu este de la Dumnezeu, pentru că nu păzește sîmbăta*”¹⁶ și iarăși: „*Pentru lucru bun nu Te lovim cu pietre, ci pentru hulă; că om fiind, Te faci pe Tine Dumnezeu*”¹⁷; de aceea Hristos, ca să arate că amîndouă aceste învinuiri sînt pornite din invidie, ca să arate că nu poate fi învinuit nici de una, nici de alta, că nici nu calcă legea și nici nu-Și atribuie o slavă ce nu I se cuvine cînd spune că este egal cu Tatăl, aduce alături de Sine pe acești doi oameni ai Vechiului Testament, care au strălucit și în una și în alta. Într-adevăr, Moise, a dat legea; iar iudeii puteau să gîndească așa: Moise nu s-ar fi uitat la Hristos cu bucurie dacă ar fi fost un călcător de lege, cum socoteau ei, nici nu I-ar fi slujit dacă ar fi fost un stricător de lege și un dușman al lui Moise, dătătorul de lege. Ilie, la rîndul lui, era un mare apărător al slavei lui Dumnezeu; iar Ilie n-ar fi stat alături de El și n-ar fi ascultat de El dacă Hristos ar fi fost potrivnic lui Dumnezeu, dacă S-ar fi numit pe Sine Dumnezeu, fără ca să fie ceea ce spune că este, dacă S-ar fi făcut pe Sine egal Tatălui fără să aibă dreptul să facă lucrul acesta.

II

Se mai poate spune și o altă pricină pe lîngă cele spuse.

– Care?

– Ca să afle ucenicii că are stăpînire asupra morții și vieții, că stăpînește și pe cele de sus și pe cele de jos. De aceea aduce pe muntele Taborului și pe Moise, care murise, și pe Ilie, care nu murise.

14. Matei 16, 14.

15. Matei 16, 16–17.

16. Ioan 9, 16.

17. Ioan 10, 33.

Iar a cincea pricină – că aceasta e a cincea, pe lângă cele de mai înainte – ne-o descoperă însuși evanghelistul.

– Care-i aceasta?

– Ca să le arate slava crucii, să mîngîie pe Petru și pe ceilalți ucenici care se înfricoșaseră de patimile Domnului și să le dea curaj. Moise și Ilie, fiind alături de Hristos, nu tăceau, ci „*vorbeau*, spune evanghelistul Luca, *de slava care avea să se împlinească în Ierusalim*”¹⁸, adică patimile și crucea. Că slavă este numele ce se dă totdeauna patimilor și crucii. Hristos nu i-a încurajat pe ucenicii Săi numai prin cuvintele spuse de Moise și Ilie, ci și prin virtutea acestor bărbați; și această virtute mai cu seamă le-o cerea ucenicilor Săi. Într-adevăr, după ce a spus: „*Cel care vrea să vină după Mine să-și ia crucea lui și să-Mi urmeze Mie*”¹⁹, a adus înaintea ucenicilor pe acești bărbați care și-au pus viața în primejdie de nenumărate ori pentru poruncile lui Dumnezeu și pentru poporul încredințat lor. Fiecare din ei, pierzîndu-și sufletul și l-a aflat; fiecare din ei a stat cu îndrăznire în fața tiranilor: Moise înaintea lui Faraon, Ilie, înaintea lui Ahav; și au stat pentru niște oameni nerecunoscători și neascultători; și au fost tîrîți în primejdie de moarte chiar de cei mîntuiți de ei; fiecare din ei a voit să scape poporul de închinarea la idoli; fiecare din ei era om obișnuit: Moise era zăbavnic la limbă și slab la glas²⁰; Ilie, un țaran; fiecare era foarte sărac: Moise nu avea nimic, iar Ilie nu avea ceva mai mult decît jocul. Și toate acestea pe timpul Vechiului Testament, cînd nu fusese dat harul cel atît de mare al facerii de minuni. Moise, e drept, a despărțit Marea Roșie²¹, dar Petru a mers pe apă²², era în stare să mute munții, tămăduia bolile trupului, alunga demonii sălbatici; făcea cu umbra trupului lui acele minuni nespuse de mari²³; a adus toată lumea la credință. Ilie, e drept, a înviat un mort²⁴, dar apostolii au înviat nenumărați morți și nu primiseră încă Sfîntul Duh. Așadar și pentru aceasta îi aduce Hristos pe munte pe Moise și pe Ilie. Voia ca ucenicii Lui să fie următori acestor bărbați și în conducerea poporului, și în stăruință, și în tărie; să fie blînzi ca Moise, rîvnitori ca Ilie și tot atît de purtători de grijă ca și ei; Ilie a îndurat foametea trei ani de zile pentru poporul iudeu²⁵, iar Moise a spus: „*De le ierți lor păcatul, iartă-l! Iar de nu, șterge-mă și pe mine din cartea pe care ai scris-o*”²⁶. De toate acestea le-a amintit Hristos

18. Luca 9, 31.

19. Matei 16, 24.

20. Ieș. 4, 10.

21. Ieș. 14, 16–31.

22. Matei 14, 29.

23. Fapte 5, 15.

24. III Regi 17, 17–24.

25. III Regi 17, 1; 18, 1.

26. Ieș. 32, 32.

ucenicilor Săi punându-le în față pe Moise și pe Ilie. I-a adus în slavă, pentru ca apostolii să nu se ridice numai pînă la înălțimea lor, ci să-i întrecă prin faptele și luptele lor. Cînd apostolii I-au spus: „*Să spunem să se pogoare foc din cer*”²⁷ și au făcut pomenire de Ilie, care pogorîse foc din cer, Domnul le-a răspuns: „*Nu știți ai cărui Duh sînteți*”²⁸. Le-a răspuns așa ca să-i învețe să nu se răzbună, că harul lor este mai mare decît harul lui Ilie. Să nu socotească nimeni că eu îl osîndesc pe Ilie ca pe un om nedesăvîrșit! Nu spun asta; dimpotrivă, era un om desăvîrșit; dar în vremea lui, cînd mintea oamenilor era mai copilăroasă, era nevoie de această pedagogie. Moise de asemeni era și el în această privință desăvîrșit; cu toate acestea Hristos cere de la ucenicii Săi mai mult decît de la Moise: „*Dacă nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decît a cărturarilor și a fariseilor, nu veți intra întru împărăția cerurilor!*”²⁹. Apostolii n-aveau să meargă în Egipt, ci în toată lumea; mai cumplită decît Egiptul; n-aveau să stea de vorbă cu Faraon, ci să se lupte cu diavolul, cu însuși tiranul răutății. Scopul luptei lor era de a lega pe diavol și de a-i răpi toate armele lui; și au făcut asta, nu despărțind marea, ci despărțind cu toiagul lui Iesei adînc de necredință, cu valuri cu mult mai cumplite decît valurile Mării Roșii. Iată, dar, cu cîte îi înspăimînta Hristos pe apostoli, care erau oameni: cu moartea, sărăcia, necinstea, cu mii și mii de suferințe. Se cutremurau în fața acestora mai mult decît se cutremuraseră iudeii altădată în fața Mării Roșii. Și cu toate acestea Hristos i-a convins să înfrunte toate primejdiile și să treacă peste ele cu aceeași siguranță ca și pe uscat.

Pentru a-i îndemna deci spre toate aceste lupte, Hristos a adus alături de El, pe Muntele Taborului, pe cei care au strălucit în Vechiul Testament.

– Ce spune Petru cel înflăcărat?

– „*Bine este nouă să fim aici!*”³⁰

Petru auzise că Hristos trebuie să meargă la Ierusalim și să pătîmească; temîndu-se și tremurînd încă pentru Hristos, chiar după ce fusese certat, se apropie de El; dar nu mai îndrăznește să-I spună ca mai înainte: „*Milostiv fii Tie!*”³¹, ci, tot din pricina aceleiași frici, Îi spune același lucru, dar cu alte cuvinte. Văzuse muntele, singurătatea, pustia. Socotea că locul acesta Îl va feri de orice primejdie; dar nu numai locul, ci și neducerea Lui la Ierusalim. Petru dorea, deci, ca Hristos să stea acolo neconținut. De aceea a și vorbit de colibe. „*Dacă s-ar face aceste colibe, își*

27. Luca 9, 54.

28. Luca 9, 55.

29. Matei 5, 20.

30. Matei 17, 4.

31. Matei 16, 22.

spunea Petru, nu ne vom mai sui în Ierusalim; iar dacă nu ne suim în Ierusalim, nu va muri. Că spune Domnul că acolo au să tăbărescă asupra Lui cărturarii? Dar Petru n-a îndrăznit să grăiască așa. De aceea, ca să-și ajungă scopul, se exprimă altfel, grăiește liniștit, fără teama de a mai fi certat, spunînd: „*Bine este nouă să fim aici*, unde sînt și Moise și Ilie; Ilie, care a coborît foc pe munte, și Moise, care a intrat în nor și a vorbit cu Dumnezeu! Nimeni nu va ști unde sîntem!”.

III

Ai văzut cît de înflăcărată era dragostea lui Petru pentru Hristos? Nu te uita că rugăciunea lui era nesocotită! Uită-te cît de înflăcărat era, cît de mult ardea de dragoste pentru Hristos!

Că nu spunea aceste cuvinte tremurînd pentru viața lui, ascultă ce a spus Petru cînd Hristos a vestit mai dinainte patimile și moartea Sa: „*Sufletul meu mi-l voi pune pentru Tine*”³²; și: „*Chiar de ar trebui să mor cu Tine, nu mă voi lepăda de Tine*”!³³ Vezi-l, apoi, că s-a aruncat chiar în mijlocul primejdiilor. Cînd era atîta popor în jur, nu numai că n-a fugit, ci a scos sabia și a tăiat urechea slugii arhierelui³⁴. Deci nu gîndea la el, ci tremura pentru Dascălul său.

Dar pentru că Domnul grăise cu tărie să pătimească și să moară, Petru nu mai grăiește ca mai înainte, ci, gîndindu-se să nu mai fie certat din nou, zice:

„*Dacă vrei să facem aici trei colibe: Ție una, lui Moise una și lui Ilie una*”³⁵.

Ce spui, Petre? Oare nu cu puțin mai înainte ai arătat cît de mare este deosebirea între El și robi? Pentru ce-L mai numeri iarăși împreună cu robii?

Ai văzut cît de nedesăvîrșiți în credință erau apostolii înainte de răstignirea Domnului? Chiar dacă Tatăl îi descoperise lui Petru că Hristos este Fiul lui Dumnezeu, totuși descoperirea aceasta nu este mereu vie în sufletul lui; spaima îl tulbură și uită cine este Hristos. Nu vorbesc numai de spaima pricinuită de patimile și răstignirea Domnului, ci și de spaima pricinuită de cele văzute pe Muntele Taborului. Ceilalți evangheliști arată lucrul acesta; ei spun că tulburarea lui Petru se datorește spaimei sale și de aceea a rostit acele cuvinte. Evanghelistul Marcu spune: „*Că nu știa ce să spună; că erau înfricoșați*”³⁶; iar evanghelistul Luca, după ce a spus: „*Să facem trei colibe*”, a adăugat: „*neștiind ce*

32. Ioan 13, 37.

33. Marcu 14, 31.

34. Ioan 18, 10.

35. Matei 17, 4.

36. Marcu 9, 6.

*spune*³⁷. Apoi, ca să arate că și Petru și ceilalți apostoli erau cuprinși de mare frică, a spus: „*Erau îngreuiți de somn; și deșteptându-se au văzut slava Lui*”³⁸. Evanghelistul numește „*somn*” amețea mare pricinuită de vederea aceea. După cum ni se întunecă privirile din pricina unei lumini prea mari, tot așa au pățit și ei atunci. Nu era noapte, ci zi; iar strălucirea covârșitor de mare a slavei le îngreuiase ochii lor slabi.

Ce s-a întâmplat mai departe? N-a vorbit Hristos, nici Moise, nici Ilie. Dar cel mai mare decât toți, al Cărui cuvânt este adevărul, Tatăl, sloboade glas din nor.

– Pentru ce din nor?

– Așa Se arată totdeauna Dumnezeu! „*Nor și negură împrejurul Lui*”³⁹; și: „*Săde pe nor ușor*”⁴⁰; și iarăși: „*Cel ce a pus nori suirea Lui*”⁴¹; și: „*Nor L-a luat de la ochii lor*”⁴²; și: „*Ca Fiu al Omului, venind pe nori*”⁴³. Glasul a venit din nor ca să creadă apostolii că glasul vine de la Dumnezeu. Și norul era luminos.

„*Și încă grăind el, iată nor luminos i-a umbrat. Și iată glas din nor, zicând: „Acesta este Fiul Meu cel iubit, întru Care am binevoit! De Acesta să ascultați!”*”⁴⁴.

Cînd Dumnezeu amenință, norul este întunecos, ca pe Muntele Sinai. Că spune Scriptura: „*A intrat Moise în nor și în negură; și ca aburul, așa se purta fumul*”⁴⁵. Profetul David, vorbind de amenințarea lui Dumnezeu, spune: „*Întunecoasă apă în norii văzduhului*”⁴⁶. Acum însă norul este luminos, pentru că voia să învețe, nu să înspăimînte. Petru spunea: „*Să facem trei colibe*”; Tatăl însă a arătat o colibă nefăcută de mînă omenească. De aceea pe Muntele Sinai, fum și abur de cuptor; aici, lumină nespusă și glas. Apoi, ca să arate că n-a vorbit de unul din cei trei, ci numai de Hristos, cînd s-a auzit glasul, cei doi, Moise și Ilie, s-au făcut nevăzuți. Dacă Tatăl ar fi vorbit de unul din cei trei, cei doi n-ar fi plecat, ca să rămînă Domnul singur.

– Dar pentru ce norul nu L-a acoperit numai pe Hristos, ci pe toți trei?

– Dacă L-ar fi acoperit numai pe Hristos, s-ar fi crezut că El a vorbit. De aceea și evanghelistul, întărind asta, spune că glasul era din nor, adică de la Dumnezeu.

37. Luca 9, 33.

38. Luca 9, 32.

39. Ps. 96, 2.

40. Isaia 19, 1.

41. Ps. 103, 4.

42. Fapte 1, 9.

43. Dan. 7, 13.

44. Matei 17, 5.

45. Ieș. 24, 18.

46. Ps. 17, 13.

- Ce a spus glasul?
- „*Acesta este Fiul Meu cel iubit!*”.

Dacă este iubit, nu te teme, Petre! Ar fi trebuit, Petre, să fi cunoscut de mult puterea Lui și să te fi încredințat de învierea Lui. Dar pentru că nu știi, vocea Tatălui să te încredințeze! Dacă Dumnezeu este puternic, după cum și este, atunci e clar că și Fiul e la fel. Nu te teme, dar, Petre, de patimile Fiului! Dacă nu înțelegi încă, atunci gîndește-te la aceea că este și Fiu și este și iubit. „*Acesta este Fiul Meu cel iubit*”, a spus Tatăl. Iar dacă este iubit, nu te teme! Nimeni nu părăsește pe cel pe care-l iubește. Așadar nu te tulbura. De L-ai iubi pe Hristos de mii de ori, nu-L iubești cum Îl iubește Tatăl Său, „*întru Care a binevoit*”. Îl iubește nu numai pentru că L-a născut, ci și pentru că este în totul egal cu El și de același gînd cu El. Deci dragostea este îndoită, dar, mai bine spus, chiar întreită: pentru că este Fiu, pentru că este iubit, pentru că în El a binevoit.

- Ce înțeles au cuvintele: „*Întru Care am binevoit*”?

- Ca și cum ar spune: „Întru Care Mă odihnesc; întru Care Îmi găsesc plăcerea”. Pentru că este în totul egal cu Tatăl, pentru că este o voință și în El și în Tatăl, pentru că, rămînînd Fiu, este una în totul cu Cel ce L-a născut.

„*De Acesta să ascultați!*”

Deci, nu te împotrivi, Petre, cînd El vrea să fie răstignit!

„*Și auzînd, au căzut cu fața la pămînt și s-au spăimîntat foarte. Și apropiindu-Se Iisus, S-a atins de ei și le-a zis: «Sculțați-vă și nu vă temeți!» Și rîdîndu-și ochii lor, n-au văzut pe nimeni, decît numai pe Iisus*”⁴⁷.

IV

Pentru ce s-au spăimîntat ucenicii cînd au auzit cuvintele Tatălui? Și mai înainte s-a auzit un glas ca acesta, la Iordan⁴⁸ și era multă lume de față, dar nimeni nu s-a spăimîntat; și iarăși, mai tîrziu, cînd glas a venit din cer, unii spuneau că a tunat⁴⁹; dar, nici atunci, nimeni nu s-a spăimîntat. Pentru ce deci pe Muntele Taborului ucenicii au căzut cu fețele la pămînt?

- Pentru că era pustietate, înălțime, liniște adîncă, schimbare la față plină de frică, lumină neamestecată și nor întins; toate acestea i-au umplut de mare spaimă; spaima îi strîngea din toate părțile; temîndu-se au căzut cu fețele la pămînt și s-au închinat. Dar pentru ca nu cumva spaima prelungită prea mult să-i facă să uite tot ce s-a petrecut pe munte, Hristos pune îndată capăt spaimei lor; Se arată singur și le poruncește să nu spună nimănui nimic pînă după învierea Sa din morți.

47. Matei 17, 6-8.

48. Matei 3, 17.

49. Ioan 12, 28-29.

„Coborîndu-Se din munte, le-a poruncit să nu spună nimănui vedenia pînă cînd va învia din morți”⁵⁰.

Cu cît erau mai mari faptele pe care ucenicii le spuneau despre Hristos, cu atît erau primite mai greu de mulțime. Dacă ucenicii ar fi vorbit de răstignirea Lui, sminteala ar fi fost și mai mare; de aceea Hristos le poruncește să tacă; și nu fără temei, ci amintindu-le din nou de patimile Sale; aproape că le spune și pricina pentru care le-a poruncit să tacă. Nu le-a poruncit să nu spună nimănui niciodată, ci pînă cînd va învia din morți. Trece sub tăcere ceea ce era înfricoșător și face pomenire numai de ceea ce era frumos, de înviere.

– Dar ce? După înviere ucenicii nu aveau să se mai smintească?

– Deloc! Numai în timpul de dinainte de răstignire mai puteau să-și pună întrebări. După răstignire ucenicii primiseră Duhul Sfînt, aveau în sprijinul lor glasul minunilor săvîrșite de ei; și toate cîte spuneau erau primite cu ușurință, pentru că proclamau puterea lui Hristos mai tare decît o trîmbiță; nici o sminteală nu mai putea pune piedică celor ce se săvîrșeau.

Nimeni deci n-a fost mai fericit decît apostolii, mai ales decît cei trei apostoli care au fost învredniciți să stea sub același nor cu Stăpînul. Dar dacă vrem, vom vedea și noi pe Hristos. Nu așa cum L-au văzut aceia atunci în munte, ci cu mult mai strălucitor. În ziua cea din urmă, nu va veni așa; atunci pe Tabor, pentru a-i cruța pe ucenici, a dat drumul numai la atîta strălucire cît puteau ei suferi; în ziua cea din urmă însă va veni cu însăși slava Tatălui; și nu numai cu Moise și Ilie, ci cu oștire nenumărată de îngeri, cu arhangheli, cu heruvimi, cu popoarele acelea nenumărate de puteri cerești; nu va avea un nor deasupra capului Lui, ci cu cerul înfășurat. După cum atunci cînd se face judecată înaintea poporului se dau la o parte perdelele, iar judecătorii sînt văzuți de toți cei de față, tot așa și atunci, în ziua cea mare a judecății lumii, toți Îl vor vedea pe Hristos stînd pe scaunul de judecată; toți oamenii vor sta înaintea Lui; și El, cu gura Lui, va grăi oamenilor. Unora le va spune: *„Veniți, binecuvîntații Părintelui Meu, că am flămînzit și Mi-ați dat să mănînc”*⁵¹; altora le va zice: *„Bine, slugă bună și credincioasă, peste puțin ai fost credincioasă, peste multe te voi pune”*⁵²; altora le va spune cu totul altceva; unora: *„Duceți-vă în focul cel veșnic, care este pregătit diavolului și îngerilor lui”*⁵³; iar altora: *„Slugă vicleană și leneșă”*⁵⁴; pe unii îi va tăia în două⁵⁵ și-i va

50. Matei 17, 9.

51. Matei 25, 34–35.

52. Matei 25, 21.

53. Matei 25, 41.

54. Matei 25, 26.

55. Matei 24, 51.

da chinuitorilor⁵⁶, iar altora le va porunci să fie legați de mâini și de picioare și aruncați în întunericul cel mai din afară⁵⁷. După secure⁵⁸ vine cuptorul⁵⁹; iar cei aruncați din năvod⁶⁰ acolo vor cădea. „*Atunci dreptii vor străluci ca soarele*”⁶¹, dar, mai bine spus, mai mult decât soarele. A spus atîta, nu pentru că atîta va fi lumina lor, ci pentru că nu cunoaștem o lumină mai strălucitoare decât a acestui astru; a vrut să înfățișeze strălucirea viitoare a sfinților cu ajutorul unei străluciri cunoscute nouă. Pentru că și pe munte, cînd evanghelistul a spus că „*a strălucit ca soarele*”, pentru aceeași pricină a grăit așa. Că lumina de pe Tabor era mai mare decât lumina soarelui, au arătat-o ucenicii care au căzut cu fețele la pămînt. Dacă n-ar fi fost o lumină neamestecată, ci una la fel cu a soarelui, n-ar fi căzut la pămînt, ci ar fi putut-o suferi cu ușurință.

Dreptii⁶², dar, vor străluci atunci ca soarele; și mai mult decât soarele, iar păcătoșii vor suferi cele mai groaznice chinuri. Atunci nu va mai fi nevoie nici de documente, nici de dovezi, nici de martori. Cel Care va judeca va fi totul: și martor și dovadă și Judecător. El le știe bine pe toate, că „*toate sînt goale și descoperite înaintea ochilor Lui*”⁶³. Nu se va vedea atunci nici bogat, nici sărac, nici puternic, nici slab, nici înțelept, nici neînțelept, nici rob, nici liber, ci toate aceste măști vor dispărea și se vor cerceta numai faptele fiecăruia. Dacă la tribunalele acestea de pe pămînt, cînd este judecat cineva pentru împilare sau crimă, oricine ar fi, fie el prefect, consul, orice, i se iau toate demnitățile și vinovatul primește cea mai grea pedeapsă, cu mult mai mult va fi aceasta atunci.

V

Ca să nu se întîmple așa, să lepădăm hainele cele murdare, să luăm armele luminii și slava lui Dumnezeu ne va acoperi. Care poruncă a Domnului este grea? Care nu-i ușoară? Ascultă ce spune profetul și atunci vei cunoaște ușurința poruncilor! „*Nici dacă ți-ai arcui ca un cerc grumazul tău și dacă ai așterne sub tine sac și cenușă, nici așa nu vei chema post primit; ci dezleagă toată legătura nedreptății, dezleagă legăturile cele cu sila făcute*”⁶⁴.

Uită-te la înțelepciunea profetului! Dă mai întîi porunci grele, pe care apoi le înlătură și cere să te mîntui îndeplinind poruncile ușoare; cu aceasta arată că Dumnezeu n-are nevoie de osteneli, ci de ascultare. Apoi

56. *Matei* 18, 34.

57. *Matei* 22, 13.

58. *Matei* 3, 10.

59. *Matei* 13, 42, 50.

60. *Matei* 13, 48.

61. *Matei* 13, 43.

62. De aici începe partea morală: *Despre judecata din urmă; atunci dregătoriile dispar. Înviuire cămătarilor și sfățuire pentru a face mai degrabă milostenie.*

63. *Evr.* 4, 13.

64. *Isaia* 58, 5-6.

arată că virtutea este ușoară, iar păcatul greu; și ilustrează aceasta chiar cu numele date virtuților și păcatelor. Profetul numește păcatul lanț și legătură, iar virtutea liberare și scăpare de lanțuri și legături. „*Dezleagă*, spune profetul, *toată legătura nedreptății*”⁶⁵; numește așa polițele și chitanțele. „*Lasă în libertate pe cei zdrobiți*”⁶⁶, adică pe cei ce suferă. Așa e datornicul: cînd vede pe cel ce l-a împrumutat, i se zbate inima și se teme de el mai rău ca de o fiară sălbatică. „*Ia în casa ta pe săracii fără de adăpost. Dacă vezi pe cel gol, îmbracă-l. Nu trece cu vederea pe cei din neamul tău*”⁶⁷.

Într-o cuvîntare de mai înainte, vorbindu-vă de răsplățile primite de cei ce îndeplinesc aceste porunci, vă arătam bogăția acestor răsplăți. Acum să vedem dacă aceste porunci sînt grele, dacă sînt mai presus de puterile omenești. Așa ceva nu vom găsi, ci cu totul dimpotrivă; că faptele bune au multă ușurință, iar cele rele sînt cu multă sudoare. Este, oare, o greutate mai mare ca aceea de a da bani cu împrumut, de a te îngriji de dobînzii și de polițe, de a cere garanții, de a te teme și a tremura pentru amanete, pentru capete, pentru procente și pentru giranți? Așa sînt afacerile! Iar siguranța aceasta aparentă și născocită a polițelor și a giranților este mai șubredă decît orice și plină de bănuieli. A face milostenie însă e mai ușor și fără bătaie de cap.

Să nu neguțătorim, dar, nenorocirile altora, nici să facem trafic cu iubirea de oameni. Știu că mulți aud cu neplăcere cuvintele acestea. Dar care ar fi folosul tăcerii? Dacă aș tăcea și nu v-aș supăra deloc cu spusele mele, ar fi cu neputință să vă scap de pedeapsă cu tăcerea, ba, dimpotrivă, tocmai tăcerea ar mări pedeapsa; și nu numai vouă, ci și mie mi-ar pricinui pedeapsă o tăcere ca aceasta. Ce folos de vorbe plăcute, dacă nu ajută la treburi, ba te mai și vatămă? Ce cîștig să te bucur cu cuvîntul, dar de fapt să te supăr? Ce cîștig ai să-ți încînt auzul, dar să-ți chinuiesc sufletul? De aceea e de neapărată trebuință să vă supăr aici pe pămînt, ca să nu fim osîndiți dincolo.

S-a abătut, iubite frate, asupra Bisericii o cumplită boală, o boală care are nevoie de multă îngrijire. Cei care au primit porunca să nu-și adune comori nici din munca lor dreaptă și cinstită, ci să deschidă casele lor celor nevoiași, aceia cîștigă bani și averi de pe urma sărăcirii altora, născocind un jaf frumos la chip și o lăcomie ce-și găsește scuze. Nu-mi spune că legile îngăduie procente. Și vameșul împlinește legea, dar e pedepsit. Și noi vom păți la fel dacă nu încetăm a împila pe cei săraci, dacă nu încetăm a face cu nerușinare negoț cu nevoile și nenorocirile

65. *Isaia* 58, 6.

66. *Isaia* 58, 6.

67. *Isaia* 58, 7.

altora. De aceea ai bani, ca să pui capăt sărăciei, nu ca să neguțătorești sărăcia. Tu însă, sub masca ajutorării celui nevoiaș, îi faci și mai mare nenorocirea și vinzi cu bani iubirea de oameni. Vinde-o, nu te opresc; dar vinde-o pentru împărăția cerurilor. Să nu iei în schimbul unei fapte atât de mari un preț mic, o dobândă neînsemnată, ci viața cea nemuritoare. Pentru ce te porți ca un om sărac și nevoiaș, ca un chițibușar, vânzând lucruri de mare preț pe nimica, pentru bani care azi sînt și miine nu sînt, cînd ar trebui să le dai pe împărăția cerurilor care rămîne veșnic? Pentru ce lași pe Dumnezeu și vrei să câștigi câștiguri omeneste? Pentru ce lași deoparte pe Cel Care poate să te îmbogățească și superi pe cel care n-are nici lețcaie? Pentru ce lași pe Cel Care poate să-ți dea și închei contracte cu un nerecunoscător? Acela dorește să-ți dea înapoi ce l-ai dat; acesta se supără cînd îți întoarce banii; acesta abia îți dă procentul; Acela îți dă însutit și viață veșnică; acesta, cu ocări și cu sudalme; Acela, cu laude și cu strigăte de bravo; acesta te pizmuiește; Acela îți împletește cununi; acesta abia de-ți întoarce aici pe pămînt ce i-ai dat; Acela, și aici și dincolo. Nu este, oare, culmea prostiei să nu știi nici să câștigi? Cîți n-au pierdut și capitalul pentru procente? Cîți n-au căzut în primejdii pentru procente? Cîți n-au căzut în neagră sărăcie și n-au adus și pe alții pentru negrăita lor lăcomie?

VI

Să nu-mi spui că cel care se împrumută se bucură și că-ți mulțumește pentru împrumut. Face lucrul acesta din pricina cruzimii tale. Și Avraam, cînd și-a dat soția în miinile barbarilor⁶⁸, a făcut asta ca să-i fie bine primită istețimea lui; dar nu de bună voie, ci de frica lui Faraon; tot așa și săracul este silit din pricina cruzimii tale să-ți mulțumească pentru împrumut, pentru că tu socotești că nu merită să-l împrumuți.

Dar mi se pare că tu, chiar cînd scapi pe cineva dintr-o primejdie, pretinzi răsplată pentru că l-ai scăpat.

– Vai de mine, să mă ferească Dumnezeu de asta! mi s-ar răspunde.

– Ce spui, omule? Nu vrei să ceri bani cînd scapi pe cineva dintr-o primejdie mai mare, dar ești atât de neomenos cînd e vorba de o primejdie mai mică! Nu vezi cită pedeapsă stă deasupra cametei? Nu auzi că și în Vechiul Testament este oprită camăta?⁶⁹

Dar care e scuza celor mai mulți cămătari?

– Dacă iau dobînzii pentru banii împrumutați, o fac pentru ca să ajut pe cel sărac, mi se spune.

68. *Fac.* 12, 10–20.

69. *Deut.* 15, 7–8.

- Nu păcătui, omule! Dumnezeu nu vrea astfel de jertfă. Nu înșela legea lui Dumnezeu. Mai bine să nu-i dai săracului deloc decît să-i dai dintr-un astfel de cîștig. Din pricina dobînzilor nedrepte faci să fie nelegiuiți chiar banii adunați prin muncă dreaptă și cinstită. Este la fel ca și cum ai forța un pîntece bun să nască scorpii.

Dar pentru ce vorbesc eu de legea lui Dumnezeu? Nu numiți chiar voi înșivă o murdărie datul banilor cu împrumut? Dacă voi, care cîști-gați de pe urma împrumutului, îl osîndiți așa, gîndiți-vă ce osîndă va rosti Dumnezeu asupra voastră!

Dacă vrei să vezi ce spun și legile civile despre datul banilor cu împrumut, află că ele socotesc fapta aceasta cea mai mare rușine. Legile civile nu îngăduie oamenilor cu mari dregătorii, celor care fac parte din marele sfat, numit senat, să se facă de rușine cu astfel de cîștiguri; legea le interzice niște cîștiguri ca acestea. Nu se cuvine, oare, să ne cutremurăm cînd nu dăm atîta prețuire viețuirii cerești cîtă prețuire dau legiui-torii romani senatului, cînd socotim de mai puțin preț cerul decît pămîntul, cînd nu ne rușinăm de o faptă atît de necugetată? Căci ce poate fi, oare, mai necugetat decît a te sili să semeni fără să ai pămînt, ploaie și plug? De aceea cei ce au născocit această plugărie rea seceră neghină care se aruncă în foc.

Nu sînt, oare, o mulțime de neguțătorii drepte și cinstite: lucrarea pămîntului, creșterea oilor, a vitelor, a păsărilor, munca cu brațele, chi-vernizarea averilor? Pentru ce, dar, te porți ca un nebun și ca un om fără de minte, cultivînd zadarnic spini?

Vrei să-mi spui că vin peste rodurile pămîntului o mulțime de nenorociri: grindina, tăciunele, ploaia prea multă? Dar nu atîtea cîte vin peste banii dați cu împrumut. Oricît de multe ar fi nenorocirile acestea, paguba nu atinge decît venitul pămîntului. Capitalul - adică pămîntul - rămîne întreg. Dincolo însă adeseori mulți din cei care dau bani cu împrumut au pierdut nu numai dobînzile, ci și capitalul. Iar înainte de pagubă sînt și necontenit triști. Niciodată nu se bucură de averile lui cel care dă bani cu dobîndă, nici nu se veselește de ele, ci cînd primește dobînda nu se bucură că are un venit, ci se întristează că dobînzile nu depășesc capitalul. Și înainte ca această odraslă rea, dobînda, să se nască desăvîrșit, cămătarul o silește să nască și ea, prefă-cînd dobînzile în capital. Și forțează pe acești pui de viperă nevîrstnici, să nască și ei înainte de vreme. Așa sînt dobînzile; mistuie și sfîșie sufle-tele nenorociților cămătari mai mult decît viperele.

Aceasta este legătura nedreptății! Acestea sînt legăturile cele cu silă făcute. Cămătarul spune: „Dau bani cu împrumut, nu ca să iei, ci ca să dai mai mult decît ți-am dat”. Dar Dumnezeu ne poruncește să nu luăm îna-

poi nici banii pe care i-am dat: „*Dați, ne spune Dumnezeu, celor de la care nu așteptați să mai luați*”⁷⁰. Tu însă ceri mai mult decît ai dat și silești pe cel pe care l-ai împrumutat să se socotească dator, să-ți pună în palmă și ce nu i-ai dat. Și crezi că prin asta îți mărești averea! Nu. În loc să ți-o mărești îți aprinzi focul cel nestins.

Așadar, ca să nu se întîmple una ca aceasta, să tăiem pîntecele cel rău care zămislește dobînzile, să stîrpim odraslele cele neleguite, să secăm pîntecele acesta pustiitor și să urmărim numai cîștigurile cele mari și adevărate.

– Dar care sînt acestea?

– Ascultă-l pe Pavel, care spune: „*Mare cîștig este evlavia unită cu indestularea cu ceea ce ai*”⁷¹.

Să ne îmbogățim, dar, numai cu această bogăție, ca să ne bucurăm și aici pe pămînt de tihnă și să avem parte și de bunătățile cele viitoare, cu harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor, Amin.

70. Luca 6, 35.

71. I Tim. 6, 6.

**„Și L-au întrebat pe El ucenicii Lui, zicându-I:
«Pentru ce spun cărturarii
că trebuie să vină Ilie mai întâi?»”¹**

I

Ucenicii nu știau lucrul acesta din Scripturi, ci cărturarii îl spuneau și răspîndiseră în poporul simplu cuvîntul acesta despre Ilie ca și despre Hristos. De aceea și samarineanca zicea: „*Știm că va veni Mesia; cînd va veni Acela ne va spune nouă toate*”²; iar iudeii îl întrebau pe Ioan Botezătorul: „*Ești Ilie sau proorocul?*”³

Deci, după cum am spus, era împămîntenit printre iudei cuvîntul despre Hristos și despre Ilie, dar nu era tălmăcit de cărturari cum trebuia.

Scripturile vorbesc de două venituri ale lui Hristos; aceasta care a avut loc și cea viitoare. Arătîndu-le pe acestea, Pavel spunea: „*S-a arătat harul cel mîntuitor al lui Dumnezeu, învățîndu-ne ca, lepădînd necredința și poftele cele lumești, să viețuim cu cumințenie, cu dreptate și cu cucernicie*”⁴. Aceasta este o venire a lui Hristos. Ascultă că o arată și pe cealaltă! După ce a spus cele de mai sus, a adăugat: „*Așteptînd fericita nădejde și arătarea marelui Dumnezeu și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos*”⁵. Și profeții vorbesc de două venituri ale lui Hristos. Înainte-Mergător al celei de a doua venituri va fi Ilie; al celei dintîi a fost Ioan Botezătorul, pe care Hristos îl numea și Ilie, nu pentru că era Ilie, ci pentru că împlinea slujirea aceluia. După cum Ilie va fi înainte-mergătorul celei de a doua venituri a lui Hristos, tot așa și Ioan a fost Înainte-Mergătorul celei dintîi. Cărturarii însă amestecau cele două venituri și rătăceau poporul; vorbeau poporului numai de venirea cea de a doua a lui Hristos și spuneau: „Dacă acesta ar fi Hristos, atunci ar trebui ca Ilie să vină mai întâi”. Pentru aceasta ucenicii au întrebat: „*Pentru ce spun cărturarii că trebuie să vină Ilie mai întâi?*” În acest scop și fariseii au trimis la Ioan să-l întrebe: „Dacă tu ești Ilie?”. Nu pomenesc deloc de venirea Lui cea dintîi.

1. Matei 17, 10.

2. Ioan 4, 25.

3. Ioan 1, 21.

4. Tit 2, 11-12.

5. Tit 2, 13.

Care este, dar, dezlegarea pe care a dat-o Hristos?

Hristos spune: „Ilie va veni înainte de a doua Mea venire; dar Ilie a venit și acum – numindu-l așa pe Ioan Botezătorul –, acesta a venit ca Ilie. Dar dacă vrei să întrebi de Ilie Tesviteanul, va veni și acesta”. Pentru aceasta a și spus Hristos ucenicilor Săi:

„Ilie va veni și va așeza la loc pe toate”⁶

– Pe care „toate”?

– Acelea despre care vorbea profetul Maleahi: „*Voi trimite la voi pe Ilie Tesviteanul, care va întoarce inima tatălui spre fiu, ca să nu vin și să bat cu desăvîrșire pămîntul*”⁷. Ai văzut preciziunea cuvintelor profetice? Hristos a numit pe Ioan Botezătorul Ilie, pentru că amîndoi au aceeași slujire; și ca să nu socotești că profetul numește pe Ioan Botezătorul Ilie, profetul a adăugat și patria lui Ilie, numindu-l „*Tesviteanul*”; dar Ioan Botezătorul nu era tesvitean. Pe lângă aceasta, profetul îi mai dă încă un semn deosebitor: „*Ca să nu vin și să bat cu desăvîrșire pămîntul*”. Prin aceste cuvinte arată venirea a doua a lui Hristos, venirea cea înfricoșătoare. În cea dintîi venire, Hristos n-a venit să bată pămîntul. Că „*n-am venit*”, spune Hristos, „*să judec lumea, ci să mîntuiesc lumea*”⁸. Profetul a grăit deci așa pentru a arăta că Tesviteanul are să vină înaintea acelei veniri, cînd va avea loc judecata lumii. Și ne spune profetul și pricina venirii lui Ilie.

– Care este pricina?

– Ca, prin venirea sa, să înduplece pe iudei să creadă în Hristos, ca să nu piară cu desăvîrșire toți cînd va veni Hristos. De aceea și Domnul le aduce aminte de cuvintele profetului, spunînd: „*Și va așeza la loc pe toate*”, adică va îndrepta necredința iudeilor care vor trăi pe vremea aceea. De aceea și cuvintele profetului sînt foarte precise; n-a spus: „*Va întoarce inima fiului spre tată*”, ci: „*Va întoarce inima tatălui spre fiu*”; pentru că iudeii au fost părinții apostolilor, profetul spune că Ilie va întoarce inimile părinților, adică cugetul poporului iudeu, la învățăturile fiilor, adică ale apostolilor.

„Dar vă spun vouă că Ilie a și venit și nu l-au cunoscut, ci i-au făcut cîte au voit. Așa are să pătimească și Fiul Omului de la ei. Atunci au înțelea că despre Ioan le-a vorbit”⁹.

Apostolii au înțeles, deși nu spusese ră lucrul acesta nici cărturarii, nici Scripturile; și au înțeles repede, pentru că au ajuns mai ascuțiți la minte și mai atenți la cele spuse.

6. Matei 17, 11.

7. Mal. 3, 24.

8. Ioan 12, 47.

9. Matei 17, 12-13.

- De unde au cunoscut ucenicii aceasta?

- Hristos le spusese doar mai înainte: „*Acesta este Ilie, care are să vină*”¹⁰. Aici însă le spune și că:

„*A venit*” și că „*Ilie va veni și va așeza la loc pe toate*”.

Să nu te tulburi și nici să socotești că e o încurcătură de cuvinte cînd Hristos spune o dată că Ilie are să vină, iar altă dată, că a și venit. Toate spusele sînt adevărate. Cînd spune că „*Ilie va veni*” și că „*va așeza la loc pe toate*”, vorbește de Ilie Tesviteanul și de întoarcerea la credință a iudeilor, care se va petrece atunci; iar cînd spune că „*acesta este cel care are să vină*”, numește pe Ioan Botezătorul Ilie, după felul slujirii sale. Și profeții numeau cu numele de David pe împărații de seamă, iar pe iudei îi numeau căpetenii de sodomeni și fii de etiopieni din pricina purtărilor lor.

Deci, după cum Ilie va fi înainte-mergătorul celei de a doua veniri a Domnului, tot așa Ioan a fost înainte-mergătorul celei dintîi veniri.

II

Dar nu numai pentru această pricină Hristos îl numește pretutindeni Ilie pe Ioan Botezătorul, ci și pentru ca să arate că este un deplin acord între El și Vechiul Testament și că venirea lui Ioan Botezătorul este potrivit profeției. De aceea a și adăugat iarăși: „*A venit și nu l-au cunoscut, ci i-au făcut toate cîte au voit*”.

- Ce înseamnă „*Toate cîte au voit*”?

Înseamnă: L-au aruncat în temniță, l-au ocărit, l-au omorît, i-au adus capul pe tîpsie.

„*Așa are să pătimească și Fiul Omului de la ei*”. Vezi că Hristos găsește iarăși prilej potrivit să amintească ucenicilor de patimile Sale, pentru ca, prin patimile lui Ioan, să le aducă multă mîngîiere. Și nu numai prin aceasta, ci și prin aceea că face îndată mari minuni. Ori de cîte ori vorbește de patimile Sale, Hristos face îndată minuni; și după ce vorbește de patimile Sale, și înainte de a vorbi. Se poate vedea aceasta pretutindeni. „*Atunci*”, spune evanghelistul, *a început să le arate că trebuie să se ducă la Ierusalim și să moară și să pătimească multe*”¹¹.

- Cînd „*Atunci*”?

- Cînd Petru a mărturisit că este Hristosul și Fiul lui Dumnezeu¹².

Iarăși în Muntele Taborului, cînd a arătat ucenicilor vederea aceea minunată și cînd profeții vorbeau despre slava Lui, Hristos le-a vorbit de patimile Sale¹³. Acum, după ce vorbește de patimile lui Ioan, a adăugat:

10. Matei 11, 14.

11. Matei 16, 21.

12. Matei 16, 16.

13. Matei 17, 12.

„Așa și Fiul Omului va pătimi de la ei”. Puțin mai târziu, cînd a scos demonul pe care ucenicii n-au putut să-l scoată¹⁴, face iarăși același lucru. Că și atunci, „întorcîndu-se ei în Galileea, Iisus le-a spus că Fiul Omului are să fie dat în mîinile oamenilor păcătoși; și-L vor omori și a treia zi va învia”¹⁵. Hristos face aceste minuni ca prin măreția minunilor să potolească tristețea covîrșitoare a apostolilor, să-i mîngîie în orice chip. Tot așa și acum, prin amintirea morții lui Ioan, le dădea multă mîngîiere.

Dar poate că cineva m-ar întreba:

– Pentru ce Hristos nu l-a trimis și acum pe Ilie, înviindu-l, dacă prin venirea lui avea să dea atîtea mărturii bune?

– Acestei întrebări voi răspunde: Și acum, la cea dintîi venire a Lui, iudeii n-au crezut în El, deși socoteau că Hristos este Ilie; că apostolii l-au spus: „Unii zic că ești Ilie, alții Ieremia”¹⁶. De altfel, între Ioan Botezătorul și Ilie nu este altă deosebire decît de timp.

– Dacă iudeii n-au crezut acum, cum vor crede atunci, la a doua venire? aș putea fi întrebat.

– Vor crede, pentru că Ilie „va așeza la loc pe toate”. Vor crede nu numai pentru că va fi cunoscut, ci și pentru că pînă în ziua aceea slava lui Hristos se va întinde din ce în ce mai mult și va fi și pentru lume mai strălucitoare decît lumina soarelui. Cînd deci după atîta prețuire și așteptare va veni Ilie, propovăduind aceleași învățături ca și Ioan Botezătorul și vestind și el pe Hristos, iudeii vor primi mai ușor spusele lui. De altfel Hristos pare că îi scuză pe iudei, cînd spune că „nu l-au cunoscut”.

Domnul nu mîngîie pe ucenicii lui numai prin aceste cuvinte, ci și prin aceea că le arată că toate patimile ce le va suferi de la iudei le va suferi pe nedrept; îi mai mîngîie apoi și prin aceea că însoțește aceste prevestiri triste cu două minuni: minunea schimbării la față de pe Muntele Taborului și minunea pe care o săvîrșește îndată.

Cînd apostolii au auzit cele spuse de Hristos, nu l-au mai întrebat cînd are să vină Ilie, fie că erau zdrobiți de tristețe la auzul patimii Domnului, fie că s-au temut. De multe ori, apostolii tac atunci cînd văd că Hristos nu vrea să le spună ceva lămurit. De pildă cînd erau în Galileea și cînd le-a spus: „Fiul Omului are să fie dat și-L vor omori”¹⁷, evanghelistul Marcu a adăugat: „Ei nu înțelegeau cuvîntul și se temeau să-L întrebe”¹⁸, iar evanghelistul Luca spune că „era cuvîntul ascuns pentru ei ca să nu-l priceapă și se temeau să-L întrebe de cuvîntul acesta”¹⁹.

14. Matei 17, 14–18.

15. Matei 17, 22–23.

16. Matei 16, 14.

17. Marcu 9, 31.

18. Marcu 9, 32.

19. Luca 9, 45.

„Venind ei spre mulțime, s-a apropiat de El un om, îngenunchind înaintea Lui și zicînd: «Doamne, miluiește pe fiul meu, că este lunatic și rău pătimește; de multe ori cade în foc și de multe ori în apă. Și l-am dus la ucenicii Tăi și n-au putut să-l vindece»”²⁰.

Scriptura ni-l arată pe acest om foarte slab în credință. Din multe fapte se vede aceasta: din cele spuse de Hristos: *„Toate sînt cu putință celui ce crede”*²¹; din cele spuse chiar de cel care a venit la Hristos: *„Ajută necredinței mele!”*²²; din porunca dată de Hristos demonului ca să nu mai intre în fiul lui²³; și în sfîrșit din cele spuse de om lui Hristos: *„Dacă poți!”*²⁴

Aș putea fi însă întrebat:

– Dar dacă necredința aceluia a fost de vină că ucenicii n-au scos demonul din fiul lui, pentru ce Hristos îi mai învinuiește?²⁵

– Ca să le arate că pot vindeca întotdeauna, chiar fără credința celor ce se apropie de ei. După cum de multe ori a fost de ajuns credința celui ce cerea pentru a dobîndi cererea chiar de la sfinți mai mici, tot așa de multe ori a fost de ajuns numai puterea sfinților pentru săvîrșirea unei minuni, chiar dacă nu credeau cei care veneau la ei. Amîndouă aceste cazuri se văd în Sfintele Scripturi. Corneliu și cei din casa lui au atras harul Duhului numai prin credința lor²⁶. Pe vremea lui Elisei însă un mort a înviat fără să creadă cineva. Cei care au aruncat mortul în groapa lui Elisei, l-au aruncat fără nici o socoteală și la întîmplare, nu din credință, ci de teamă; temîndu-se de tilhari, au aruncat mortul în groapă și au fugit; iar mortul a înviat numai prin puterea sfințului trup al lui Elisei²⁷. De aici se vede că și unii din ucenici erau slabi în credință, dar nu toți. Stilpii nu erau acolo.

III

Privește acum și în alt chip nesocotința omului acestuia! Vine la Iisus și, de față cu toți oamenii, vorbește împotriva ucenicilor Lui, spunînd: *„L-am adus la ucenicii Tăi și n-au putut să-l vindece”*. Hristos însă, în fața întregii mulțimi, scapă pe ucenici de învinuirea adusă și arată că vina cea mare o are el, tatăl copilului, spunînd:

*„O, neam necredincios și îndărătnic! Pînă cînd voi fi cu voi!”*²⁸

20. Matei 17, 14–16.

21. Marcu 9, 23.

22. Marcu 9, 24.

23. Marcu 9, 25.

24. Marcu 9, 22.

25. Matei 17, 20.

26. Fapte 10, 1–48.

27. IV Regi 13, 21.

28. Matei 17, 17.

Nu adresează aceste cuvinte numai tatălui copilului, ca să nu-l rușineze, ci tuturor iudeilor. Dacă Hristos n-ar fi luat apărarea ucenicilor Săi, poate că mulți din cei de față s-ar fi smintit și ar fi gîndit despre ucenici ce nu trebuia.

Prin cuvintele: „*Pină cînd voi fi cu voi!*”, Domnul arată cît de plăcută îi este moartea; arată că o dorește, că vrea să plece cît mai repede și că pentru El nu răstignirea e grea, ci rămînerea împreună cu iudeii.

Hristos însă nu S-a mărginit să-l țină numai de rău.

– Dar ce spune?

– „*Aduceți-Mi-l aici!*”²⁹

Hristos îl întreabă pe tatăl copilului de cîtă vreme se chinuie fiul lui³⁰. Pune această întrebare și pentru a apăra pe ucenici de învinuire, dar și pentru a sădi în sufletul tatălui bune nădejdi, ca să creadă că fiul lui va fi izbăvit de boala sa. Apoi îl lasă pe copil să se zvîrcolească. N-o face spre laudă – că se adunase mulțimea și a ținut-o de rău –, ci o face pentru tatăl copilului; pentru ca tatăl, cînd va vedea pe demon că se tulbură de cuvintele Domnului, să fie adus măcar așa să creadă în minunea pe care o va face.

Cînd tatăl îi spune: „*Din pruncie*”³¹ și: „*Dacă poți, ajută-mă!*”³², Hristos îi răspunde: „*Toate sînt cu putință celui ce crede!*”³³, și întoarce împotriva tatălui învinuirea pe care acesta o adusese ucenicilor. Cînd leprosul a spus: „*Dacă vrei, poți să mă curățești*”³⁴, leprosul a dat mărturie de puterea lui Hristos, iar Domnul l-a lăudat și a întărit spusele lui, zicînd: „*Vreau! Curățește-te!*”³⁵ Cînd însă tatăl copilului a rostit cuvinte nevrednice de puterea lui Hristos, spunînd: „*Dacă poți, ajută-mă!*”, Domnul îl îndreaptă pentru că nu grăise așa cum trebuia.

– Și ce-i spune Domnul?

– „*Dacă poți să crezi, toate sînt cu putință celui ce crede!*”³⁶ Cu alte cuvinte Hristos îi spune așa: „Atît de mare este puterea Mea, că pot să dau și altora puterea de a face minuni. Deci, dacă crezi cum trebuie, și tu poți vindeca și pe fiul tău și pe alții mulți”. Și după ce a spus aceste cuvinte, a vindecat pe îndrăcit.

Tu însă să vezi aici nu numai purtarea de grijă și facerea de bine a lui Hristos, ci și aceea că din clipa aceea n-a mai îngăduit demonului să locuiască în el, că dacă tînărul nu s-ar fi bucurat și atunci de multa purtare

29. *Matei* 17, 17. 33. *Marcu* 9, 23.

30. *Marcu* 9, 21. 34. *Matei* 8, 2.

31. *Marcu* 9, 21. 35. *Matei* 8, 3.

32. *Marcu* 9, 22. 36. *Marcu* 9, 23.

de grijă a lui Dumnezeu, demonul l-ar fi ucis de mult. Că spunea tatăl lui că îl arunca în apă și în foc. Iar demonul care a îndrăznit aceasta l-ar fi ucis negreșit, dacă Dumnezeu n-ar fi pus frîu puternic mării lui furii, așa cum i-a apărât și pe îndrăciții aceia care umblau goi, care alergau prin pustietăți și se tăiau în pietre³⁷.

Să nu te tulburi că tînărul acesta este numit lunatic, și nu îndrăcit. Așa îl numea tatăl lui.

– Pentru ce atunci și evanghelistul Matei spune că Hristos a vindecat mulți lunatici?

– Îl numește așa, slujindu-se de felul de a vorbi al mulțimii. Că diavolul, ca să hulească luna, tăbărăște peste cei stăpîniți de el și-i face să meargă după mersul lunii. Nu trebuie însă să se creadă că luna lucrează asupra lor – Doamne păzește! –, ci că diavolul falsifică adevărul pentru a huli luna. De aceea, această părere greșită a prins în popor; unii oameni simpli, înșelați fiind, numesc pe unii ca aceștia demoni; dar nici aceasta nu-i adevărat.

„Atunci apropiindu-se ucenicii Lui îndeosebi, L-au întrebat pentru ce ei n-au putut să scoată demonul”³⁸.

Mi se pare că apostolii L-au întrebat pentru că erau neliniștiți și se temeau să nu fi pierdut harul ce li se dăduse. Că primiseră putere împotriva demonilor necurați³⁹. De aceea Îl și întreabă, apropiindu-se de El îndeosebi; nu-L întreabă îndeosebi pentru că le-ar fi fost rușine – că fapta se petrecuse, iar neputința lor, vădită, așa că era de prisos să le mai fie rușine să-și mărturisească neputința lor și cu cuvîntul –, ci pentru că voiau să-L întrebe despre un lucru mare și tainic.

– Ce le-a răspuns Hristos?

– *„Din pricina necredinței voastre, le-a spus El. Dacă veți avea credință cit un grăunte de muștar și veți zice muntelui acestuia: «Mută-te!», se va muta și nimic nu vă va fi cu neputință”⁴⁰.*

Dacă ai întreba: „Ce munte au mutat apostolii?”, îți voi spune că ei au făcut minuni cu mult mai mari, înviind nenumărați morți. De altfel nici nu este același lucru a muta un munte cu a urni moartea din trup. Se spune că mai tîrziu unii sfinți, cu mult mai mici decît apostolii, au mutat și munți cînd a fost nevoie. Așadar e lămurit că, dacă ar fi fost nevoie, ar fi mutat și apostolii munți. Nu-i învinui, dar, dacă n-a fost nevoie atunci să mute munții! De altfel și Hristos n-a spus: „Negreșit veți muta munți”, ci că „veți putea face și asta”. Iar dacă n-au mutat munți, nu i-au mutat, nu

37. Marcu 5, 5; Matei 8, 28.

38. Matei 17, 19.

39. Matei 10, 8.

40. Matei 17, 20.

pentru că n-au putut – cum să nu fi putut, cînd au făcut minuni mai mari? –, ci pentru că n-au voit, nefiind nevoie. Se poate însă ca apostolii să fi mutat și munți, dar să nu se fi scris. Că nu s-au scris toate minunile pe care le-au săvîrșit.

Dar pe vremea aceea, cînd li s-a adus lunaticul, apostolii erau cu mult mai nedesăvîrșiți.

– Ce vrei să spui? Nici această credință n-o aveau atunci?

– N-o aveau! Nici ei nu erau totdeauna la fel de credincioși. De pildă Petru, o dată este numit fericit de Domnul⁴¹, altă dată este ținut de rău⁴². Și ceilalți apostoli au fost ținuți de rău că sînt niște nepricepuți, cînd n-au înțeles pilda cu aluatul⁴³. S-a întîmplat, dar, ca și atunci, cu același prilej, apostolii să fi fost slabi în credință. Că înainte de răstignire nu erau desăvîrșiți.

Hristos vorbește aici de credința în minuni și amintește de grăuntele de muștar, ca să arate cît de mare este puterea credinței. Grăuntele de muștar pare mic, mic de tot, dar are o putere mai mare decît toate semințele.

Hristos dă deci ca pildă grăuntele de muștar pentru a arăta că chiar puțină credință adevărată poate foarte mult. Și nu s-a mărginit numai la atîta, ci a și adăugat că și munții îi poate muta credința. Merge chiar mai departe, că spune: „*Nimic nu vâ va fi cu neputință*”.

IV

Te rog să admiri cu acest prilej filozofia ucenicilor și puterea Duhului. Filozofia ucenicilor, că nu și-au ascuns slăbiciunea; puterea Duhului, că pe cei care nu aveau credință nici cît un grăunte de muștar, Sfîntul Duh i-a urcat încetul cu încetul atît de sus, încît a izvorît din ei credință bogată ca rîurile și izvoarele.

„*Acest neam de demoni nu iese decît cu rugăciune și cu post*”⁴⁴.

Hristos vorbește aici de toate neamurile de demoni, nu numai de demonii care stăpînesc pe lunatici.

Și iată că le pune de mai înainte temeiul învățăturii despre post.

Să nu-mi spui mie de cazurile rare cînd unii au scos demonii și fără post! Chiar dacă poți spune un caz sau două de oameni care să fi scos fără post pe demoni, îți spun că este cu neputință ca un om, care trăiește în desfătări, să izbăvească pe cineva care suferă de o astfel de boală.

⁴¹ *Matci* 16, 17.

⁴² *Matci* 16, 23.

⁴³ *Matci* 16, 6-12.

⁴⁴ *Matci* 17, 21.

Pentru vindecarea unui om, care are o boală ca aceasta, este mai cu seamă nevoie de post.

– Dar dacă ai credință, pentru ce trebuie să mai și postești? m-ar putea întreba cineva.

– Pentru că împreună cu credința postul ne dă mai mare putere. Postul sădește în sufletul omului filozofie, face din om inger, doboară puterile cele netrupești; dar nu postul singur, ci e nevoie și de rugăciune; și în primul rînd de rugăciune.

Să-ți arăt⁴⁵ la cîte bunătăți dă naștere rugăciunea unită cu postul! Omul care se roagă cum trebuie și postește nu are nevoie de multe lucruri; iar omul care nu are nevoie de multe lucruri nu poate îndrăgi banii și averile, ci este înclinat spre milostenie. Cel care postește este ușor și înaripat; se roagă cu mintea trează, postul stinge poftele cele rele, pogoară mila lui Dumnezeu, smerește sufletul îngîmfat. De aceea și apostolii posteau aproape totdeauna. Cel care se roagă și postește are două aripi și este mai ușor decît vîntul. Cînd se roagă nu cască, nu se întinde, nu amortește, cum pătesc cei mai mulți, ci este mai iute ca focul și este mai presus de pămînt. De aceea mai cu seamă unul ca acesta este dușman și vrăjmaș demonilor. Nimic nu este mai puternic ca un om care se roagă cum trebuie. Dacă o femeie a avut puterea să înduplece pe un judecător crud, care nici de Dumnezeu nu se temea și nici de oameni nu se rușina⁴⁶, cu mult mai mult va atrage asupra sa mila lui Dumnezeu cel care se roagă neîncetat Lui, care-și înfrînează pîntecele și alungă de la el desfătarea și îmbuibarea.

Dacă îți este trupul neputincios și nu poți posti neîncetat, nu îți este neputincios ca să te rogi, nici fără putere ca să disprețuiești poftele pîntecelui. Chiar dacă nu poți să postești, totuși poți să nu te îmbuiezi. Nu-i puțin lucru și acesta, nici departe de post, ci în stare să pună capăt furiei diavolului. Că nimic nu este atît de plăcut diavolului, ca desfătarea și beția, pentru că ele sînt izvorul și mama tuturor păcatelor. Cu beția și îmbuibarea i-a făcut odinioară diavolul pe iudei să se închine la idoli⁴⁷. Cu ele a aprins în sodomeni pofte nelegiuite⁴⁸, că spune profetul: „*Aceasta este fărădelegea sodomienilor, se răs fătau întru mîndrie, în îmbuibare cu piine și în desfătări*”⁴⁹. Cu ele a pierdut diavolul pe nenumărați alții și i-a aruncat în iad. Ce rău nu săvîrșesc beția și desfătarea? Face din oameni porci și mai răi decît porcii. Porcul se tăvăleşte în noroi și se hrănește cu murdărie, dar omul care bea și se îmbuibază mănîncă la o masă mai dez-

45. De aici începe partea morală: *Despre post și rugăciune și împotriva celor ce trăiesc în desfătări și se îmbată.*

46. Luca 18, 2–8.

47. Ieș. 32, 1–6.

48. Fac. 19, 4–8.

49. Iez. 16, 49.

gustătoare decît masa porcului; că la o astfel de masă pune la cale împreunări neîngăduite și iubiri nelegiuite. Unul ca acesta nu se deosebește de un îndrăcit: este tot atît de nerușinat, tot atît de furios. De îndrăcit nu este milă, pe acesta îl urîm, îi întoarcem spatele.

– Pentru ce?

– Pentru că de buna lui voie aduce asupra sa nebunia asta și face canaluri de hazna din gură, din ochi, din nas, într-un cuvînt, din toate mădularele sale. Dacă ai putea să te uiți acum și înăuntrul lui, ai vedea că sufletul lui e înghețat și amorțit ca în vreme de iarnă și de ger, iar din pricina furtunii prea mari cîrma sufletului nu-i mai poate fi de vreun folos. Mă rușinez să spun cîte rele suferă – bărbați și femei – din pricina beției și a îmbuibării; o las pe seama conștiinței acelora care cunosc, pe propria lor piele, relele acestea. Ce poate fi mai rușinos decît o femeie beată sau numai amețită? Cu cît vasul e mai slab, cu atît și naufragiul e mai mare, fie că e femeie liberă, fie că e roabă. Femeia liberă se face de ris în fața cetelor ei de roabe; roaba iarăși la fel, între roabe. Și fac – și una și alta – să fie hulite de oamenii fără de minte darurile lui Dumnezeu. Cînd se întîmplă astfel de beții, aud pe mulți spunînd: „Să nu mai fie vin”. Ce nesocotință! Ce nebunie! Învinuiești darurile lui Dumnezeu pentru că păcătuiesc alții? Aceasta însă e curată nebunie! Nu-i vinul de vină, ci neînfrînarea celor care se folosesc rău de vin. Spune, dar, „Să nu fie beție! Să nu fie îmbuibare!”; dar dacă spui: „Să nu fie vin!”, vei spune, pășind înainte puțin cîte puțin: „Să nu fie cuțit!”, din pricina uci-gașilor; „Să nu fie noapte!”, din pricina hoților; „Să nu fie lumină!”, din pricina clevetirilor; „Să nu fie femeie!”, din pricina desfrînărilor; și, ca să spun pe scurt, ai desființat tot ce e pe lume.

V

Dar să nu faci așa! Gîndul acesta vine de la diavol. Nu huli vinul, ci beția! Ia pe bețiv, cînd este treaz; zugrăvește-i toată hidoșenia beției și spune-i: „Vinul a fost dat ca să ne veselim, nu ca să ne facem de ocară; ca să rîdem, nu ca să fim de rîs; ca să ne însănătoșim, nu ca să ne îmbolnăvim; ca să îndreptăm slăbiciunea trupului, nu ca să surpăm tăria sufletului. Dumnezeu te-a cinstit cînd a dat pe pămînt acest dar, vinul. Pentru ce te faci de ocară cu necumpătarea ta? Ascultă ce spune Pavel: *„Folosește-te de puțin vin, pentru stomacul tău și pentru dese tale suferințe”*⁵⁰. Dacă Timotei, sfîntul acela, care era bolnav și suferea de nenumărate boli, n-a băut vin pînă ce nu i-a îngăduit Pavel, dascălul lui, ce iertare mai putem avea noi care, sănătoși fiind, ne îmbătăm? Aceluia Pavel îi spunea: „Folo-

50. 1 Tim. 5, 23.

sește-te de puțin vin pentru stomacul tău"; iar aceloră dintre voi, care vă îmbătați, vă spune: „Folosiți-vă de puțin vin pentru desfrînările voastre, pentru deseale voastre cuvinte de rușine, pentru celelalte pofte rele, pe care de obicei le naște beția!”

Iar dacă nu vreți să vă abțineți de la vin pentru pricinile acestea, abțineți-vă cel puțin pentru rușinea și necazurile ce le aduce cu sine beția! Vinul a fost dat ca să ne veselim. „*Vinul*, spune Scriptura, *veselește inima omului*”⁵¹; dar voi pîngăriți și această însușire a vinului. Ce veselie poate să-ți mai facă vinul, cînd nu mai ești în toată firea, cînd te doare tot trupul, cînd vezi că toate se învîrt în jurul tău, cînd te ia amețeala și cînd te legi la cap ca bolnavii de friguri, care-și frecționează capetele cu untdelemn?

Aceste cuvinte nu le adresez tuturor; dar, mai bine spus, le adresez tuturor; nu pentru că toți vă îmbătați – Doamne ferește! –, ci **pentru că cei care nu se îmbată n-au grijă de cei ce se îmbată. De aceea** mă adresez mai degrabă vouă, celor sănătoși; pentru că și doctorul lasă pe bolnavi și vorbește cu cei care stau lîngă bolnavi. Către voi, dar, îndrept cuvîntul meu, rugîndu-vă să nu fiți stăpîniți vreodată de această patimă și să scăpați de ea pe cei stăpîniți de ea, ca să nu pară mai răi decît animalele; Animalele nu beau mai mult decît au nevoie; bețivii însă sînt mai lipsiți de judecată decît animalele, că depășesc hotarele cumpătării. Cît de superior le este măgarul? Cît de superior le este cîinele? Fiecare din aceste animale și din toate celelalte animale, fie de mîncîncă, fie de bea, cunoaște hotarul sațiului și nu trece dincolo de trebuință! Chiar de-ar fi nenumărați cei care le-ar sili, nu vor vrea să mînce și să bea mai mult decît le trebuie. Deci și în această privință, voi, bețivilor, sînteți mai răi chiar decît animalele cele necuvîntătoare; nu numai oamenii treji vă socotesc așa, ci chiar voi înșivă. Că voi înșivă vă socotiți mai răi decît cîinii și măgarii se va vedea din cele ce voi spune. Pe animalele acestea nu le silești să mînce peste măsură; iar dacă cineva te-ar întreba: „Pentru ce?”, i-ai răspunde: „Ca să nu se îmbolnăvească!” De tine însă n-ai niciodată această purtare de grijă! Vezi că te socotești a fi de mai puțin preț decît animalele acelea? N-ai nici o grijă de tine, deși ești neconținut în mijlocul furtunii. Nu te simți rău din pricina beției numai în ziua în care te-ai îmbătat, ci și a doua zi. Și după cum unui om, care scapă de friguri, îi mai rămîne în trup slăbiciunea pricinuită de friguri, tot așa și ție, după ce ți-a trecut beția, se mai învîrte în sufletul și trupul tău mahmureala pricinuită de beție. Nenorocitul tău trup stă înțepenit, ca o corabie după naufragiu; iar sufletul tău, mai nenorocit decît trupul, dezlănțuie furtuna, deși se

potolise. Și tocmai cînd se părea că se cumintește, atunci i se aprinde pofta, atunci mai cu seamă îl apucă dorul de beție și-i trec pe dinaintea ochilor vin, butoaie cu vin, sticle și pahare pline. Și după cum o corabie, naufragiată de furtună, după ce a trecut furtuna rămîne cu paguba pricinuită de furtună, tot așa și cu bețivul. Și după cum corăbierii, în timpul furtunii, aruncă în mare mărfurile din corabie, așa și bețivul aruncă de la el toate faptele lui bune. De-ar fi cu trupul și cu sufletul curat, de-ar fi rușinos, priceput, blînd, smerit, beția le aruncă pe toate acestea în oceanul fărădelegii. Dar după ce a fost aruncat totul afară, nu mai este nici o asemănare între corabie și bețiv. Corabia se ușurează după ce a aruncat încărcătura, dar bețivul se îngreuiază și mai mult. În locul bogăției aceleia primește nisip, apă sărată și toate gunoaiile beției, care îneacă îndată corabia cu călător și cu cîrmaci cu tot.

Ca să nu pățim și noi așa, să ne izbăvim de această furtună. Nu poți vedea împărăția cerurilor dacă ești bețiv. „*Nu vă înșelați*, spune Pavel, *nici bețivii, nici hulitorii nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu*”⁵². Dar pentru ce vorbesc eu de împărăția cerurilor? Dacă ești bețiv nu poți vedea nici lucrurile de pe lumea asta. Beția face din zi noapte și din lumină întuneric. Bețivii au ochii deschiși, dar nu văd nici ceea ce le stă înaintea picioarelor. Grozăvia nu-i numai atîta, ci, pe lîngă asta, bețivii mai îndură o altă pedeapsă și mai cumplită: sînt triști fără pricină, furioși, bolnavi, luați neconținut în rîs și ocăriți. Ce iertare mai pot avea acești oameni, care își pricinuesc singuri atîtea nenorociri? Nici una!

Să fugim, dar, de această boală, ca să dobîndim și bunătățile de aici și pe cele viitoare, cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în vecii vecilor, Amin.

52. *I Cor.* 6, 10.

**„După ce s-au întors în Galileea, le-a zis lor Iisus:
 „Fiul Omului are să fie dat în mâinile oamenilor;
 și-L vor omori și a treia zi va învia”.
 Și s-au întristat ei foarte”¹**

I

S-au întors în Galileea ca să nu zică ucenicii: „Pentru ce stăm mereu aici?” Apoi le-a vorbit lor iarăși de patimile Sale. Ucenicii, cînd au auzit asta, nici nu mai voiau să vadă Ierusalimul. Și iată, cu toate că Petru a fost ținut de rău că s-a împotrivit patimilor Sale², că Moise și Ilie au vorbit despre patimile Lui și au numit patimile Lui slavă³, că Tatăl a slobozit glas de sus⁴, că s-au făcut atîtea minuni și că învierea era la ușă – și Domnul le spusese doar că n-are să rămînă multă vreme mort, ci a treia zi va învia –, totuși ucenicii nici așa n-au putut îndura spusele Domnului despre patimile Sale, ci „s-au întristat”; și nu puțin, ci „foarte”. S-a întîmplat lucrul acesta pentru că ucenicii nu înțelegeau încă puterea cuvintelor Domnului. Evangheliștii Marcu și Luca lasă să se înțeleagă aceasta. Unul spune: „Nu înțelegeau cuvîntul și se temeau să-L întrebe”⁵; celălalt: „Iar cuvîntul acesta era ascuns față de ei ca să nu-l priceapă și se temeau să-L întrebe de cuvîntul acesta”⁶.

– Dar dacă nu-L pricepeau, cum s-au întristat?

– Pricepeau ei, dar nu totul. Știau că va muri, că Îl auziseră vorbindu-le mereu de asta; dar ce era moartea aceasta, că va lua sfîrșit repede și că va săvîrși nenumărate bunătăți, aceasta n-o știau încă lămurit. Nu știau nici ce este însăși învierea; n-o pricepeau. Se întristau pentru că erau tare legați de Dascălul lor.

„Și venind ei în Capernaum s-au apropiat de Petru cei care iau dajdie și i-au spus: „Învățătorul vostru nu dă dajdie?””⁷

1. Matei 17, 22–23.

2. Matei 16, 23.

3. Luca 9, 31.

4. Matei 17, 5.

5. Marcu 9, 32.

6. Luca 9, 45.

7. Matei 17, 24.

– Ce era această dajdie?

– Când Dumnezeu a omorît pe întîii născuți ai egiptenilor, a luat seminția lui Levi în locul acestora⁸; dar pentru că numărul celor din seminția lui Levi era mai mic decît numărul celor uciși din întîii născuți ai iudeilor, Dumnezeu a poruncit să se plătească cîte un siclu⁹ în locul celor care lipseau la număr¹⁰. Și de atunci s-a împămîntenit obiceiul ca cei întîii născuți să plătească această dajdie. Pentru că Hristos era cel întîii născut, iar Petru se părea a fi primul dintre ucenici, cei ce strîngeau această dajdie au venit la el. După părerea mea, fiecare trebuia să plătească această dajdie în orașul său. De aceea au venit să-I ceară dajdie în patria Lui, pentru că patrie a lui Hristos era socotit Capernaumul. N-au îndrăznit să se apropie de Hristos, ci de Petru. Și nu s-au apropiat de el cu asprime, ci cu multă blîndețe. Nu l-au învinuit, ci l-au întrebat, zicîndu-i: „*Învățătorul vostru nu dă dajdie?*” N-aveau încă despre Hristos părerea ce se cuvenea s-o aibă despre El, ci vorbeau de El ca despre un om; totuși Îl respectau și-L cinsteau pentru minunile pe care le făcuse.

– Ce le-a răspuns Petru?

– Da, a răspuns el.

Cu acest cuvînt Petru le-a spus că și Învățătorul său dă dajdie. Lui Hristos însă Petru nu l-a spus nimic, poate pentru că se rușina să vorbească cu El despre aceste lucruri. De aceea blîndul Iisus, Care le cunoștea pe toate bine, luîndu-i-o înainte, îi zice:

„*Ce ți se pare, Simone? Împărații pămîntului de la cine iau dajdie sau bir? De la fiii lor sau de la cei străini?*” La răspunsul lui Petru: „*De la cei străini*”, Domnul a zis: „*Deci fiii sînt scutiți*”¹¹.

Hristos i-o ia înainte ca să nu socotească Petru că grăiește așa pentru că a auzit ce a vorbit cu cei ce strîngeau dajdie. Îi arată că știe de ce este vorba și-i dă curaj, pentru că Petru pregetase mai înainte să-l vorbească de plata dajdiei.

Cu alte cuvinte, Hristos îi spune lui Petru așa: „Eu sînt scutit de bir. Dacă împărații pămîntului nu iau bir de la fiii lor, ci de la cei străini, cu mult mai mult Eu trebuie să fiu scutit de plata dajdiei, că nu sînt Fiul unui împărat pămîntesc, ci al Împăratului cerurilor și Împărat”.

Vezi cum desparte pe cei care sînt fii de cei care nu sînt fii? Dacă n-ar fi Fiu ar fi dat în zadar exemplul cu împărații.

– Da, mi s-ar putea spune de eretici, Hristos este Fiu, dar nu Fiu adevărat.

8. Num. 3, 45.

9. Monedă de argint la evrei, în valoare de patru drahme antice, adică aproape patru franci aur.

10. Num. 3, 46–48.

11. Matei 17, 25–26.

– Deci nu este Fiu; iar dacă nu-i Fiu, nu-i nici Fiu adevărat, nici Fiu al Tatălui, ci străin Tatălui. Iar dacă Îi este străin, nici exemplul nu are putere.

Hristos n-a vorbit de fii în general, ci de fiii cei adevărați și proprii care iau parte cu părinții la dregătoria împărătească. De aceea a pus pe cei străini deosebiți, numind străini pe cei care nu sînt născuți din aceiași părinți, iar fii, pe cei născuți din aceiași părinți.

Uită-mi-te și la aceea că și cu acest prilej Hristos confirmă cunoștința care i-a fost descoperită lui Petru¹². Și nu S-a oprit aici, ci arată și prin pogărămînt același lucru, semn al unei mari înțelepciuni.

După ce Hristos a grăit acestea, a zis:

„Dar ca să nu-i smintim, du-te, aruncă undița în mare și peștele pe care-l vei prinde întii ia-l și vei găsi în el un statir”¹³. Luîndu-l pe acela, dă-l lor pentru Mine și tine”¹⁴.

Vezi că Hristos nici nu spune că nu plătește dajdie, dar nici nu poruncește de-a dreptul s-o plătească; ci mai întii a arătat că nu trebuie să plătească această dajdie, apoi spune s-o plătească. O plătește ca să nu smintească nici pe cei care încasau dajdia și nici pe ucenicii Săi. N-o plătește pentru că era obligat, ci pentru ca să îndrepte slăbiciunea aceloră.

II

În alte împrejurări Domnul n-a ținut seamă că smintește pe cei din jurul Lui, de pildă atunci cînd a vorbit despre mîncăruri¹⁵. Prin aceasta ne învață să cunoaștem care sînt împrejurările cînd trebuie să ținem seamă de cei care se smintesc și care sînt împrejurările cînd nici nu trebuie să-i luăm în seamă.

Hristos arată iarăși cine este El prin felul în care plătește dajdia.

– Dar pentru ce n-a poruncit să plătească dajdia din banii puși de-o parte?

– Pentru ca să arate, cum am spus mai înainte, și cu aceasta că este Dumnezeu universului și că are putere și peste mare. A arătat-o și cînd a certat marea¹⁶, și cînd a poruncit lui Petru să meargă pe valurile mării¹⁷; dar o arată și acum într-un alt chip, umplînd de multă uimire și cu acest nou chip. Că nu era puțin lucru să spună mai dinainte că din acele adîncuri ale mării va plăti dajdia chiar cu cel dintîi pește care va cădea în

12. Matei 16, 16.

13. Statirul de argint valora 3,71 franci aur.

14. Matei 17, 27.

15. Matei 15, 2-20.

16. Matei 8, 26.

17. Matei 14, 28-29.

undiță; nu era puțin lucru ca, la porunca Lui, Petru să arunce undița în acel adînc și să scoată peștele care purta în gură statirul, ci puterea dumnezeiască și negrăită era în stare să facă așa ca marea să aducă daruri și să I se supună totdeauna: să tacă atunci cînd este furioasă, să primească pe fața apelor ei pe Petru, cînd este sălbatică, iar acum iarăși să dea pentru Domnul dajdia cerută de încasatorii de biruri.

„Dă-le lor statirul, spune Hristos lui Petru, *pentru Mine și tine*”. Ai văzut covârșitoarea cinste dată lui Petru? Vezi acum și cugetul de filozof al lui Petru! Se pare că Marcu, ucenicul lui, n-a scris în Evanghelia sa această întîmplare pentru a arăta marea cinste dată de Hristos lui Petru, dar a scris de lepădarea lui¹⁸ și a trecut sub tăcere faptele care-l făceau strălucit; poate pentru că dascălul său l-a oprit să scrie despre el lucruri mari.

Hristos a spus: „*Pentru Mine și tine*”, pentru că și Petru era întîi născut.

După cum ai rămas uimit de puterea lui Hristos, tot așa minunează-te și de credința ucenicului, că a ascultat de Hristos într-o faptă atît de îndoielnică; în chip firesc era foarte îndoielnic să găsești un ban în gura unui pește. De aceea Hristos, pentru a-i răsplăti credința, l-a pus alături de El la plata dajdiei.

„În acel ceas s-au apropiat de El ucenicii Lui, zicîndu-I: „Cine este, oare, mai mare în împărăția cerurilor?”¹⁹

Ucenicii începuseră să fie geloși pe Petru. De aceea și evanghelistul notează lucrul acesta prin cuvintele: „În acel ceas”, adică atunci cînd Hristos l-a prețuit pe Petru mai mult decît pe ceilalți ucenici. Dintre cei doi frați, Iacov și Ioan, unul era întîi născut, dar lor nu le-a făcut această cinste. Și pentru că apostolilor le era rușine să mărturisească josnicul lor sentiment, nu spun pe față: „Pentru ce îl prețuiești pe Petru mai mult decît pe noi?”, nici nu-I zic: „Este el, oare, mai mare decît noi?” – le era rușine –, ci-L întreabă fără să numească pe cineva: „Cine este, oare, mai mare?” Ucenicii n-au fost pizmași cînd au văzut că Hristos a luat pe cei trei pe munte; dar i-a durut cînd Învățătorul lor a dat numai unuia prețuirea asta. Și nu i-a supărat numai asta! Se strînseseră mai multe lucruri care le-au aprins nemulțumirea. Mai înainte Domnul îi spusese lui Petru: „Îți voi da cheile împărăției cerurilor”²⁰ și: „Fericit ești, Simone, fiul lui Iona!”²¹ Iar acum: „Dă-l lor pentru Mine și tine”. Îi nemulțumea apoi și îndrăznirea mare pe care o vedeau la Petru.

18. Marcu 14, 66–72.

19. Matei 18, 1.

20. Matei 16, 19.

21. Matei 16, 17.

Iar dacă evanghelistul Marcu spune că nu L-au întrebat ucenicii pe Domnul, ci că vorbiseră între ei pe cale cine dintre ei este mai mare²², aceasta nu contrazice deloc spusele evanghelistului Matei. Se poate ca ucenicii să fi făcut și una și alta; se poate ca și mai înainte, în alt timp, ucenicii să fi fost geloși pe Petru și o dată și de două ori; dar acum au și vorbit între ei și L-au și întrebat pe Hristos.

Tu însă să nu-mi vezi numai vina lor, ci gîndește-te și la altceva! În primul rînd că nu cereau nimic din cele de aici; în al doilea rînd că mai tîrziu au alungat din sufletul lor și această micime și că dădeau unul altuia întîietatea. Noi însă nu putem să-i ajungem pe ucenici nici în scăderile lor, nu căutăm să aflăm cine e mai mare în împărăția cerurilor, ci cine e mai mare în împărăția pămîntului, cine e mai bogat, cine e mai puternic.

– Ce a făcut Hristos?

– Le descoperă conștiința lor. Răspunde micimii lor sufletești, nu cuvintelor lor.

„Și chemînd un copil a spus: «Dacă nu vă veți întoarce și nu veți fi ca acest copil nu veți intra în împărăția cerurilor»”²³.

„Voi întrebați, le spune Hristos, cine e mai mare și vă certați pentru întîietate. Eu însă vă spun că cine nu-i mai smerit decît toți nu este vrednic să intre în împărăția cerurilor”.

Și le dă și o pildă minunată; dar nu le dă numai pilda, ci și așază un copil în mijlocul lor, rușinîndu-i prin vederea copilului și făcîndu-i să fie tot așa de smeriți și nevinovați ca și un copil. Copilul este străin de invidie, de slava deșartă, de dragostea de întîietate și are cea mai mare virtute, nevinovăția, curăția, smerenia. Nu e nevoie numai de bărbăție și de pricepere, ci și de această virtute, de smerenie și de nevinovăție. De-am avea cele mai mari virtuți, dacă ne lipsesc virtuțile acestea, mîntuirea noastră șchioapătă. Un copil dacă e ocărit și lovit nu se supără, nici nu prinde pică; iar dacă e prețuit și slăvit, nu se îngîmfă.

III

Ai văzut cum ne îndeamnă iarăși Hristos să săvîrșim faptele pe care însăși firea noastră ni le poruncește? Arătînd că putem să le săvîrșim cu libera noastră voință, Hristos stinge furia cea rea a ereticilor manihei. Dacă natura este rea, după cum susțin maniheii, atunci pentru ce Hristos scoate din natură pilde pentru filozofia Sa? După părerea mea Hristos a pus în mijloc un copil, un copil foarte mic, lipsit de toate patimile cele rele. Un astfel de copil nu-i mîndru, nu umblă după slavă, nu-i invidios, nu-i

22. Marcu 9, 34.

23. Matei 17, 2-3.

certăreț; este lipsit de toate patimile de acest fel și are multe virtuți: nevinovăția, smerenia; nu-l interesează câștigurile bănești, nu-i laudăros. Este stăpînul unei îndoite filozofii: are aceste virtuți și nu se laudă cu ele. De aceea Domnul l-a dat ca pildă și l-a așezat în mijloc.

Dar nu Și-a oprit cuvîntul Său la atîta, ci duce mai departe sfatul acesta, zicînd:

„Cine va primi pe un copil ca acesta în numele Meu, pe Mine Mă primește”²⁴. Nu veți primi, le spune Hristos, numai mare răsplată dacă veți fi ca niște copii, ci și dacă veți cinsti, pentru Mine, pe alții care se aseamănă cu copiii; vă dau ca răsplată împărăția cerurilor pentru cinstea dată acestora. Dar, mai bine spus, le dă o răsplată cu mult mai mare, că Hristos spune: *„Pe Mine Mă primește.* Atît de tare Îmi este de dragă smerenia și nevinovăția!”

Hristos numește aici „*copil*” pe oamenii curați la inimă și smeriți, pe cei neluați în seamă și disprețuiți de mulțime.

Apoi, pentru ca să ne facă mai ușor de primit învățătura Sa, o întărește nu numai prin cinstea dată celui care o urmează, ci și prin pedeapsa primită de cel ce o calcă.

„Iar cel care va sminti pe unul din aceștia mici, mai de folos i-ar fi să-și atirne o piatră de moară de gît și să se înece în adîncul mării”²⁵.

„După cum cei care îi cinstesc pe aceștia pentru Mine, spune Hristos, au cerul, dar, mai bine spus, o cinste chiar mai mare decît împărăția cerurilor, tot așa și cei care îi necinstesc și-i ocărăsc – că asta înseamnă a sminti – vor primi cea mai cumplită pedeapsă”. Să nu te minunezi dacă Hristos numește smintirea ocară; că mulți oameni slabi la suflet s-au smintit nu puțin pentru că au fost disprețuiți și ocăriți. Hristos deci, mărind și crescînd vina, arată vătămarea pricinuită de smintire. Și pentru a arăta pedeapsa ce-l așteaptă pe cel care smintește, Hristos nu mai folosește aceleași cuvinte, ci arată grozăvia pedepsei slujindu-se de pilde cunoscute nouă. Cînd vrea să convingă mai ales pe cei mai greoi la minte dă exemple din lumea înconjurătoare. De aceea și acum, vrînd să arate că vor suferi cumplită pedeapsă cei care disprețuiesc pe aceștia mici care cred în El, a dat ca exemplu o pedeapsă trupească – piatra de moară și înecul – ca să le frîngă mîndria, deși ar fi fost firesc să continue spusele Lui de mai înainte așa: „Cel care nu primește pe unul din aceștia mici, pe Mine nu Mă primește”, că și pedeapsa aceasta este mai amară decît orice pedeapsă. Dar pentru că oamenii sînt foarte nesimțitori și greoi la minte, iar cuvintele acestea, deși înfricoșătoare, nu i-ar fi mișcat atîta, Hristos dă

24. Matei 17, 5.

25. Matei 17, 6.

ca pildă piatra de moară și inecul. N-a spus: „Va fi atîrnată o piatră de moară de grumazul lui”, ci: „*Mai de folos i-ar fi să-și atîrne o piatră de moară*”, arătînd că îl așteaptă o altă pedeapsă mai grozavă decît asta. Dacă pedeapsa aceasta prin înec e de nesuferit, apoi cu mult mai mult cealaltă. Ai văzut cum Domnul a făcut în două chipuri înfricoșătoare amenințarea Sa? Mai întîi o face lesne de priceput, comparîndu-o cu un exemplu cunoscut nouă; apoi face ca prin grozăvia acestei pedepse să ne gîndim la cealaltă pedeapsă, cea de dincolo, cu mult mai mare decît pedeapsa aceasta trupească. Ai văzut cum a smuls din rădăcini mîndria? Ai văzut cum a vindecat buboiul slavei deșarte? Ai văzut cum ne-a învățat să nu îndrăgim deloc locurile dintîi? Ai văzut cum a convins pe cei ce doresc locurile cele dintîi să caute, în orice împrejurare, locul cel din urmă?

Nimic²⁶ nu-i mai rău decît mîndria! Mîndria scoate pe om din minți și face să i se ducă vestea de prost; dar, mai bine spus, mîndria îl prostește de tot. După cum nu-i nevoie să cauți un alt exemplu de prostie atunci cînd vezi că unul de trei coți se silește să fie mai înalt decît munții sau chiar crede că e mai înalt și se întinde să depășească culmile munților, tot așa nu căuta o altă dovadă de nebunie atunci cînd vezi un om mîndru, care se socotește a fi mai bun decît toți, care socoate o insultă să trăiască la un loc cu toată lumea. Acesta este cu mult mai de rîs decît un prost din naștere cu cît el, de bună voie, își face această boală. Și nu numai din pricina aceasta e un ticălos, ci și pentru că, fără să-și dea seama, cade în însăși prăpastia păcatului.

Cînd un om ca acesta își va cunoaște păcatul cum trebuie? Cînd își va da seama că păcătuiește? Diavolul pune mîna pe el ca pe un rob rău și înlănțuit și pleacă cu el; îl duce și-l poartă lovindu-l peste tot trupul și acoperindu-l cu mii de ocări. Și-l prostește atît de mult că-l face să se creadă mare și față de copii și de soție și chiar față de proprii lui strămoși. Pe alții, dimpotrivă, diavolul îi face să se laude cu strălucirea strămoșilor lor. Poate fi, oare, o mai mare prostie decît aceea să te mîndrești cu lucruri cu totul potrivnice unele altora? Unii se mîndresc pentru că părinții, bunicii și străbunicii lor au fost niște oameni de rînd; alții, pentru că au fost străluciți și vestiți. Cum ai putea smeri mîndria și a unora și a altora? Spunîndu-le unora: „Urcă-te tu, care te fălești cu strămoșii tăi, urcă-te mai sus de bunici și de străbunici și ai să găsești printre străbunii tăi o mulțime de bucătari, de vizitii, de negustori!”; altora, celor care se mîndresc că se trag din niște strămoși de rînd, spune-le dimpotrivă: „Și tu, dacă ai merge mai sus pe scara străbunilor tăi, vei afla mulți strămoși cu mult mai străluciți decît tine!”

26. De aici începe partea morală: *Despre mindrie și despre a nu ne lăuda cu strămoșii. Numai acela e nobil care are sufletul curat. În această parte și despre a nu te bucura împreună cu cei cărora le merg toate din plin.*

IV

Haide să dovedim și din Scriptură că viața omenească are acest drum. Solomon a fost fiul unui împărat, al unui împărat strălucit; dar David, tatăl lui Solomon, se trăgea din niște oameni de rînd și neînsemnați; iar bunicul dinspre mamă la fel; că nici nu și-ar fi măritat fiica cu un simplu soldat. Dar dacă mergi mai sus pe scara neamului lui Solomon, dincolo de acești strămoși de rînd, vei găsi un neam strălucit și nobil. Așa e cazul și cu Saul; și tot așa se petrec lucrurile cu mulți alții. Să nu ne lăudăm dar cu strămoșii!

Ce este neamul? Spune-mi! Nimic, ci numai un nume lipsit de conținut. Și aceasta o vei ști în ziua aceea; dar pentru că n-a sosit ziua aceea, haide să vă conving, din cele ce se petrec pe lumea aceasta, că nu trebuie să ne mîndrim cu strămoșii. Dacă izbucnește un război sau vine foamea sau altceva de acest fel, pier toate fumurile nobleței. Dacă vine boala sau ciuma, ele nu știu să facă deosebire între bogat și sărac, între cel slăvit și cel fără de slavă, între nobil și omul de rînd; nici moartea, nici celelalte schimbări ale soartei, ci toate lovesc deopotrivă pe toți. Și dacă trebuie să spun ceva ciudat, ele lovesc mai mult pe cei bogați. Cu cît sînt mai nepregătiți pentru astfel de încercări, cu atît pier mai repede cînd sînt cuprinși de ele. La bogați frica e și mai mare. Bogații se tem și de cei ce au puterea în mînă, dar se tem și de popor nu mai puțin ca de cei ce au puterea în mînă; ba chiar cu mult mai mult. Multe case de bogați au fost culcate la pămînt de mînia mulțimii și de amenințarea conducătorilor. Săracul este scăpat de aceste două valuri.

Nu-mi vorbi, dar, de noblețea neamului tău! Dacă vrei să-mi arăți că ești nobil, arată-mi libertatea sufletului tău, aceea pe care a avut-o fericitul Ioan Botezătorul care, deși sărac, a spus lui Irod: „*Nu ți se cade să ai pe femeia lui Filip, fratele tău!*”²⁷, aceea pe care a avut-o Ilie, care a spus lui Ahav: „*Nu stric eu pe Israel, ci tu și casa tatălui tău!*”²⁸; aceea pe care au avut-o profeții; aceea pe care au avut-o toți apostolii.

Dar sufletele celor robiți de bogăție nu sînt așa, ci, ca și cum ar fi sub ochii a mii de supraveghetori și călăi, nu îndrăznesc să ridice privilegiile pentru a apăra virtutea și dreptatea. Dragostea de bani, dragostea de slavă, dragostea de lucrurile din lumea aceasta îi înspăimîntă și-i face slugarnici și lingușitori. Nimic nu distruge așa de mult libertatea ca amestecul în afacerile lumești și ca dorința de a fi înconjurat de lucruri ce par strălucitoare. Un om ca acesta nu are numai un stăpîn, doi sau trei, ci ne-numărați stăpîni. Și dacă vreți să enumăr pe acești stăpîni, atunci să aduc maintea voastră pe un om care se bucură de mari onoruri în palatul

27. Marcu 6, 18.

28. III Regi 18, 18.

împărătesc, pe un om care are averi nenumărate, putere mare, patrie vestită, strămoși renumiți, care este admirat de toți. Să vedem acum dacă nu cumva acest om mare nu este mai slugarnic decît toți; să punem în fața lui nu un simplu rob, ci robul unui rob – că mulți robi au și ei robi la rîndul lor. Acest rob al robului are un singur stăpîn. Ce importanță are dacă nu e liber? Important este că are un singur stăpîn și că spre el se uită ca să-i intre în voie. Chiar dacă pare că stă și sub stăpînirea stăpînului aceluia, totuși el se supune numai unui singur stăpîn; **dacă se poartă bine cu acesta, trăiește toată viața tihnit. Celălalt, cel din palatul împărătesc, nu are numai unul sau doi stăpîni, ci stăpîni mulți și foarte aspri. În primul rînd, toată grija lui este față de împărat. Nu-i același lucru să ai stăpîn pe un oarecare și să ai stăpîn pe împărat, căruia mulți îi șoptesc la urechi fel de fel de vorbe, care pleacă urechea cînd la unii, cînd la alții. Chiar dacă acesta n-are nimic pe conștiință, bănuiește pe toți: și pe cei de același rang cu el și pe subalternii lui; și pe prieteni și pe dușmani.**

Dar, mi s-ar putea spune:

– Și robul de care mi-ai vorbit se teme de stăpînul său!

– Este, oare, la fel a te teme numai de un stăpîn cu a te teme de mai mulți? Dar, mai bine spus, dacă ai cerceta cu de-amănuntul lucrurile, ai afla că robul de care am vorbit nu se teme nici de singurul lui stăpîn.

– Cum și de ce?

– Pentru că acela nu are pe nimeni care să dorească să-l scoată din robia sa și să intre el; de aceea nu este nimeni care să uneltească împotriva lui; dincoace, în palatul împărătesc, toți n-au altă grijă decît să doboare pe cel care este în grațiile împăratului, pe cel ce este mai iubit de împărat. De aceea acesta este nevoit să lingusească: pe cei mai mari decît el, pe cei de o seamă cu el, pe prieteni. Unde domnește invidia și dragostea de slavă nu există prietenie sinceră. După cum nu-i cu putință să se iubească sincer și adevărat cei de aceeași meserie, tot așa nu pot să se iubească cei de același rang și cei ce urmăresc în viață aceleași scopuri. De aceea este cumplită luptă în palatele împărătești. Ai văzut ce roi de stăpîni are unul ca acesta și ce stăpîni aspri? Vrei să-ți arăt și altceva mai cumplit? Toți cei cu slujbe inferioare se silesc să-l întrecă; iar cei cu slujbe mai mari decît el îl împiedică să-i ajungă și să le-o ia înainte.

V

Dar ce ciudățenie! Făgăduisem să vă arăt pe stăpînii omului care se bucură de mari onoruri la palatul împărătesc! Dar în cursul vorbirii și în focul luptei am făcut mai mult decît făgăduisem; în loc să vă arăt stăpînii lui, v am arătat dușmanii lui; dar, mai bine spus, aceiași oameni sînt și

dușmani și stăpîni. Sînt slujiți ca niște stăpîni, dar sînt temuți ca niște dușmani și se uneltește ca împotriva unor vrăjmași. Poate fi, oare, o nenorocire mai mare decît aceasta, ca aceiași oameni să-ți fie stăpîni și dușmani? Robului, chiar dacă i se poruncește, se bucură totuși de purtarea de grijă și de buna voință a celor care îi poruncesc; dar celorlalți li se și poruncește, li se duce și război și se mănîncă și unii pe alții. Luptele dintre dînșii sînt mai cumplite decît cele de pe cîmpul de bătaie, pentru că se însulițează pe ascuns; sub masca prieteniei săvîrșesc fapte de vrăjmași; adeseori izbîndesc călcînd pe cadavrele altora.

Printre creștini însă lucrurile nu stau așa. Dacă cineva suferă, mulți sînt cei ce suferă împreună cu el; dacă un altul are vreo izbîndă, mulți sînt cei ce se bucură împreună cu el. Nu spune, oare, apostolul: „*Dacă pătîmește un mădular, pătînesc toate mădularele împreună cu el; dacă se slăvește un mădular, se bucură toate mădularele împreună cu el*”?²⁹ Uneori spune: „*Care-mi este nădejdea sau bucuria mea, dacă nu chiar voi?*”³⁰; alteori: „*Că acum trăim, dacă voi stați tari în Domnul*”³¹; uneori: „*Cu multă supărare și strîngere de inimă v-am scris*”³²; iar alteori: „*Cine este slab și eu să nu fiu slab? Cine se smîntește și eu să nu ard?*”³³.

Pentru ce, dar, mai îndurăm încă furtuna și valurile grijilor lumesti și nu alergăm la limanul cel neînvîforat? Pentru ce nu părăsim bunurile acelea care numai cu numele sînt bunuri și nu pășim spre bunurile cele adevărate? Slava, puterea, bogăția și succesul și toate cele asemenea sînt nume, și nu realități.

Și, dacă vrei, să cercetăm mai întîi slava, foarte dorită și iubită de cei îndrăgostiți de cele din lume. Nu spun că slava ține puțină vreme, nici că se stinge repede. Arată-mi-o cînd e în floare! Nu șterge de pe fața acestei desfrîinate sulimanurile și încondeierile ochilor, ci ad-o înaintea noastră și arată-ne-o așa înfrumusețată cum este, ca tocmai cînd e așa de frumoasă să-i vădesc urîtenia ei! Vorbește-mi de toată frumusețea ei, de mulțimea tuturor acelor care însoțesc pe marele om încărcat de slavă, de strigătul crainicului, de supunerea popoarelor, de tăcerea mulțimilor, de aplauzele tuturor celor întîlniți pe cale, de dorința tuturor de a-l vedea pe cel încărcat cu slavă! Nu sînt, oare, acestea cele ce dau strălucire?

Haide acum să vedem dacă nu cumva toate acestea sînt de prisos și nu sînt numai o închipuire zadarnică! Ajunge, oare, un om înconjurat de slavă mai bun la trup sau la suflet? Că trupul și sufletul alcătuiesc omul! Îl fac ele, oare, mai înalt sau mai puternic sau mai sănătos sau mai iute sau

29. I Cor. 12, 26.

30. I Tes. 2, 19.

31. I Tes. 3, 8.

32. II Cor. 2, 4.

33. II Cor. 11, 29.

cu simțurile mai ascuțite și mai bune? Nimeni n-o poate spune! Să mergem acum la suflet. Poate că vom găsi că slava adaugă vreun cîștig sufletului. Va fi, oare, unul ca acesta, datorită slavei, mai înțelept, mai blînd, mai priceput? Deloc, ci cu totul dimpotrivă, mai rău. Și ceea ce se petrece cu sufletul se petrece și cu trupul, că trupul nu primește ceva peste însușirile sale firești, cu sufletul nu este însă numai aceasta grozăvia, că nu primește ceva bun, ci că primește, datorită slavei, multă răutate. Sufletul ajunge mîndru, doritor de slavă deșartă; îl împinge la mînie și la o mulțime de cusururi de felul acestora.

Poate însă că cineva mi-ar spune:

– Dar se bucură, se veselește, se laudă cu acestea!

– Mi-ai vorbit tocmai de culmea răutăților! Mi-ai vorbit tocmai de ce este de nevindecat în această boală. Cel care se bucură de toate acestea nici nu vrea să scape de aceste păcate, că plăcerea înalță zid în calea vindecării lui. Deci asta-i mai cu seamă grozăvia, că nu suferă, ci chiar se bucură cînd bolile i se măresc. Nu totdeauna e bună bucuria. Se bucură și hoții cînd fură; se bucură și desfrînatul cînd strică casa altuia; se bucură și lacomul cînd răpește avutul altuia; se bucură și ucigașul cînd ucide. Nu trebuie să ne uităm dacă se bucură, ci dacă se bucură de un lucru bun și folositor. Să cercetăm dar cu atenție de nu găsim cumva în bucuria omului slăvit bucuria desfrînatului, bucuria hoțului.

Spune-mi, pentru ce se bucură? Pentru că e slăvit de mulțime, pentru că poate să se laude, pentru că îl caută ochii tuturor? Poate fi, oare, ceva mai rău decît bucuria asta, decît dragostea asta ne bună? Dacă nu e un rău, atunci nu vă mai bateți joc de cei care umblă după slava deșartă și nu-i mai acoperiți cu mii de batjocuri! Încetați de a mai blestema pe cei mîndri, pe cei îngîmfati! Dar asta n-aveți s-o faceți. Merită deci niște oameni ca aceștia mii și mii de acuzații, de-ar fi ei înconjurați de mare suită! Și spun aceasta despre oameni cu putere, care mai pot fi suportați, pentru că cei mai mulți dintre ei sînt mai plini de păcate decît hoții de drumul mare, decît ucigașii, decît desfrînații, decît jefuitorii de morminte, pentru că întrebunțează rău puterea pe care o au. Fură mai cu nerușinare decît hoții de drumul mare, ucid cu mai multă cruzime decît ucigașii, fac mai mari desfrînări decît desfrînații; nu sparg zidul unui mormînt, ci averi și case nenumărate, pentru că puterea le dă această ușurință. Sînt robii unei cumplite robii; se supun cu liniște patimilor; bat fără milă pe semenii lor, dar tremură de frica tuturor celor ce le cunosc faptele. Liber, cu putere și mai împărat decît împărații este numai cel scăpat de patimi.

Cunoscînd, dar, toate acestea să căutăm adevărata libertate și să ne scăpăm de robia cea amară. Să nu socotim o fericire nici slava puterii, nici tirania bogăției, nici altceva de felul acestora, ci numai virtutea. Așa ne vom bucura și aici de tihnă și vom dobîndi și bunătățile viitoare, cu harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în vecii vecilor, Amin.

OMILIA LIX

**„Vai lumii din pricina smintelilor!
Că smintelile trebuie să vină, dar vai de omul acela
prin care vin smintelile!”¹**

I

Dacă trebuie să vină sminteli, ar putea spune unul din cei potrivnici, pentru ce Hristos vaită lumea, când ar trebui s-o apere și să-i întindă mîna? Așa face un doctor și un apărător? A văita lumea este însă treaba unui om de rînd.

Ce putem răspunde unei limbi atît de nerușinate?

Pentru ce ceri, omule, de la Dumnezeu să aibă mai multă purtare de grijă de lume decît are? Dumnezeu fiind, S-a făcut pentru tine om, a luat chip de rob, a suferit cele mai grele ocări și chinuri și n-a lăsat nimic din ceea ce atîrna de El. Dar pentru că noi nerecunoscătorii n-am scos tot folosul de pe urma acestei mari purtări de grijă, ne vaită că după atît de mare îngrijire am rămas tot bolnavi. E la fel ca și cum ai văita pe un bolnav care, deși a avut destulă îngrijire, nu s-a supus prescripțiilor medicale și ai spune, jelindu-l: „Vai de cutare om că și-a înrăutățit boala din pricina nepăsării și trîndăviei lui!”

Pentru bolnav nu-i de nici un folos văitatul; pentru sufletul omenesc însă cunoașterea de mai înainte a ceea va fi cu el și văitatul sînt mijloace de tămăduire. Adeseori mulți oameni nu s-au folosit cu nimic de pe urma sfaturilor, dar s-au ridicat din păcatele lor de pe urma văitatului. Din pricina aceasta mai cu seamă Hristos a întrebuițat aici cuvîntul „Vai!”, ca să-i ridice pe cei căzuți, să-i facă gata de luptă, să-i facă veghetori. În afară de aceasta, Hristos Își arată față de păcătoși bunăvoința și blîndețea Lui, că îi vaită chiar pe cei care se împotrivesc Lui; nu numai că nu Se supără pe ei, ci și caută să-i îndrepte și prin aceea că îi vaită, și prin aceea că le spune mai dinainte ce se întîmplă cu ei; numai și numai ca să-i aducă la o stare mai bună.

– Dar cum e cu puțință lucrul acesta? aș putea fi întrebat. Dacă e de neapărată trebuință să vină sminteli, cum se poate să scăpăm de ele?

– Că e de neapărată trebuință să vină sminteli, da; dar nu e de neapărată trebuință să piară cei peste care vin smintelile. E la fel ca și cum un

doctor ar spune – că nimic nu mă împiedică să mă folosesc iarăși de aceleași exemple –: „E de neapărată trebuință să vină cutare boală; dar nu e de neapărată trebuință să se îmbolnăvească cel care ia toate măsurile de pază”.

Hristos a grăit așa, după cum spuneam și mai înainte, ca să trezească și conștiința ucenicilor Săi odată cu a celorlalți. Ca să nu dormiteze, ca și cum aveau să fie trimiși să ducă o viață tihnită și netulburată; le arată că au să se ridice împotriva lor războaie din afară și dinăuntru. Așa cum a arătat Pavel, spunînd: „*Din afară lupte, dinăuntru temeri*”²; și: „*În primejdii între frații cei mincinoși*”³; și celor din Milet grăindu-le, le-a spus: „*Și se vor ridica unii dintre voi grăind lucruri sucite*”⁴. Apoi Însuși Hristos spunea: „*Vrăjmașii omului sînt casnicii lui*”⁵.

Cînd Hristos spune că este de neapărată trebuință să vină sminteli nu distruge libertatea voinței, nici nu supune viața omului necesității lucrurilor, ci spune mai dinainte ceea ce negreșit va fi. Același lucru l-a spus și evanghelistul Luca cu alte cuvinte: „*Este cu neputință să nu vină smintelile*”⁶.

– Dar ce înseamnă „sminteli”?

– Sminteli sînt cele ce te împiedică să mergi pe drumul cel drept. Așa numesc oamenii de teatru pe cei care sînt destoinici să facă pe alții să cadă.

Nu prezicerea aceasta a lui Hristos aduce sminteli – Doamne ferește! –, nici pentru că a spus asta de mai înainte se împlîntă sminteli, ci pentru că aveau să fie negreșit sminteli, de aceea Hristos a spus-o mai dinainte. Dacă cei care aduc sminteli n-ar voi să fie răi, sminteli n-ar veni; iar dacă aceste sminteli n-ar veni, nici Hristos nu le-ar fi spus mai dinainte. Dar vin pe lume sminteli pentru că oamenii fac fapte rele și săvîrșesc păcate grele; iar Domnul nu face altceva decît să spună mai dinainte ceea ce are să se împlînte.

– Dar dacă cei răi s-ar îndrepta, mi s-ar putea spune iarăși, și n-ar mai fi pe lume nici unul care să aducă sminteli, n-ar fi, oare, dovedit cuvîntul lui Hristos ca minciună?

– Deloc, că nici Hristos n-ar fi rostit aceste cuvinte. Dacă aveau să se îndrepte toți oamenii, Hristos n-ar fi spus: „*Este de neapărată trebuință să vină smintelile*”; dar pentru că știa mai dinainte că oamenii, de buna lor voie, vor rămîne neîndreptați, de aceea a spus că negreșit sminteli vor veni.

– Dar pentru ce nu i-a pierdut? mai pot fi întrebat din nou.

2. II Cor. 7, 5.

3. II Cor. 11, 26.

4. Fapte 20, 30.

5. Matei 10, 36.

6. Luca 17, 1.

– Pentru ce ar fi trebuit să-i piardă? Pentru cei pe care ei îi smintesc? Dar cei care se smintesc nu pier din pricina aceloră, ci din pricina trîndăviei și nepăsării lor. Dovadă, oamenii virtuoși; nu numai că nu se vatămă cu nimic din pricina lor, ci și cîștigă foarte mult. De pildă Iosif, Iov, toți dreptii și apostolii; iar dacă mulți pier, apoi asta se întîmplă pentru că ei dorm. Dacă n-ar fi așa, ci pieirea s-ar datora smintelilor, ar trebui ca toți să piară; iar dacă sînt oameni care scapă de sminteli, cel care nu scapă, să pună pe socoteala lui pieirea. Că smintelile, după cum am spus mai înainte, deșteaptă pe oameni, îi fac mai pricepuți, le ascut sufletul; ridică iute nu numai pe cel care se păzește, ci și pe cel căzut; îl fac mai tare, nu mai poate fi biruit cu ușurință. Deci, dacă sîntem cu mintea trează, nu mic cîștig vom avea de pe urma smintelilor: ne fac să fim neconținut treji; dar dacă dormim cînd dușmanii sînt lîngă noi și cînd tăbărăsc ispitele asupra noastră, cine sîntem noi ca să trăim în tihnă? Și dacă vrei, gîndește-te la cel dintîi om! Dacă el, care n-a trăit decît cîtăva vreme în rai – poate că nici o zi întreagă –, care s-a bucurat de desfătarea raiului, a căzut într-un păcat atît de mare, că i-a trecut prin minte să ajungă egal cu Dumnezeu, că a socotit binefăcător pe înșelător, că n-a putut păzi o singură poruncă, ce n-ar fi făcut dacă trăia toată viața fără nici o grijă?

II

Dar cînd spun acestea, mi se obiectează altele, întrebînd:

– Dar pentru ce l-a făcut Dumnezeu pe om așa?

– Nu Dumnezeu l-a făcut pe om așa! Doamne ferește! Nici nu l-ar fi pedepsit dacă l-ar fi făcut așa. Dacă noi nu ținem de rău pe slugile noastre pentru faptele de care noi sîntem de vină, cu mult mai mult Dumnezeul universului.

– Dar din ce pricină a ajuns omul așa?

– Din pricina lui și a trîndăviei lui.

– Ce înseamnă „din pricina lui”?

– Întreabă-te pe tine însuși! Dacă cei răi nu sînt răi din pricina lor, nu pedepsi sluga, nu-ți certa nevasta cînd greșește, nu-ți bate copilul, nu muștra prietenul și nici nu urî pe dușmanul care îți face rău. Dacă toți **aceștia nu greșesc de buna lor voie, din pricina lor, atunci nu trebuie să-i pedepsești, ci să-i miluiești.**

– Dar eu nu pot filozofa, îmi spui tu.

– Poți filozofa odată ce îți dai seama că nu sînt ei de vină pentru faptele lor, ci alte pricini i-au silit să le facă. Cînd îți este bolnav slujitorul și nu poate să-ți îndeplinească poruncile, nu numai că nu-l cerți, ci chiar îl ierți. Deci tu însuși mărturisești că de o faptă este vinovat el, iar de alta nu. La fel și cu cel dintîi om. Dacă ai ști că omul a fost rău din naștere, nu numai

că nu l-ai certa, ci chiar l-ai ierta. Dacă îți ierți sluga că nu ți-a îndeplinit porunca din pricina bolii, apoi cu atât mai mult trebuie să-l ierți pe cel dintîi om că n-a ascultat de Dumnezeu, din pricină că dintru început a fost creat așa.

Dar și în alt chip se poate ușor închide gura celor ce grăiesc împotriva. Adevărul este bogat în argumente. Pentru ce nu ți-ai certat nicio dată slujitorul că nu-i frumos la chip, că nu-i înalt la trup, că n-are aripi?

– Pentru că acestea țin de fire!

– Deci nu poți ține de rău pe cel care nu le are. Nimeni nu mă va contrazice. Dar cînd cerți pe cineva arăți prin asta că fapta pentru care îl cerți nu se datorește firii, ci voinței. Dacă mărturisim că sînt greșeli legate de firea omenească, acelea pe care nu le osîndim, atunci este evident că sînt și greșeli săvîrșite cu voința, acelea pe care le osîndim. Nu-mi umblă cu argumente sucite, nici cu sofisme și cu cuvinte încurcate, mai șubrede ca pînza de păianjen, ci răspunde-mi la întrebarea mea:

– Dumnezeu a făcut pe toți oameni?

– Negreșit!

– Cum se face atunci că nu sînt egali toți în ce privește virtutea și viciul? Pentru ce unii sînt buni și blînzi, pentru ce alții sînt răi și vicleni? Dacă aceasta nu se datorește voinței, ci firii, pentru ce unii sînt într-un fel, iar alții într-alt fel? Dacă toți cei răi ar fi răi datorită firii, atunci ar trebui să nu existe nici un om bun; și, dimpotrivă, dacă toți cei buni ar fi buni datorită firii, atunci ar trebui să nu existe nici un om rău. Toți oamenii au o singură fire; deci ar trebui ca toți să fie la fel: sau buni sau răi. Dacă am susține că atât cei buni cît și cei răi sînt prin fire sau buni sau răi – ceea ce nu-i adevărat, după cum am demonstrat –, ar trebui ca oamenii să fie neschimbători, că firea este neschimbătoare. Dar iată toți sîntem muritori și supuși patimilor și nimeni nu-i nepătîmîtor, oricît s-ar strădui omul. În schimb vedem că mulți oameni ajung din buni răi și din răi buni; unii din nepăsare, alții prin stăruință. Aceasta arată că binele și răul moral nu țin de fire. Firea nu se schimbă, nici nu capătă adăugiri prin stăruință. După cum nu avem nevoie să ne obosim ca să vedem și să auzim, tot așa n-am avea nevoie nici de sudori pentru săvîrșirea virtuții, dacă virtutea ar fi strîns unită cu firea. De altfel pentru ce să fi făcut Dumnezeu și oameni răi, cînd putea să-i facă pe toți buni?

– De unde vine atunci răul? așa putea fi întrebare.

– Întreabă-te pe tine însuși! Datoria mea este de a-ți arăta că răul nu vine nici de la natură, nici de la Dumnezeu.

– Atunci se naște de la sine?

– Nu!

– Atunci e nenăscut?

– Nu păcătui, omule! Fugi de nebunia aceasta de a cinsti cu aceeași cinste – și cu cinstea cea mai înaltă – și pe Dumnezeu și răul. Dacă răul este nenăscut, atunci va fi și puternic și deci nu va putea fi nici nimicit, nici adus la neînființare.

III

Cum ar putea exista pe lume atâți oameni buni, dacă răul ar avea atita putere? Cum ar putea fi cei născuți mai puternici decât ceea ce este nenăscut?

– Dar Dumnezeu va nimici răul! ni s-ar putea spune.

– Când? Cum va putea nimici pe cel de aceeași cinste cu El, pe cel de aceeași putere cu El, pe cel de aceeași vîrstă cu El, așa după cum susții că este răul. O, răutate a diavolului! Ce rău mare a născocit! Cu ce defăimare mare a înduplecat pe om să ponegrească pe Dumnezeu! Cu ce mască de cucernicie a născocit altă învățătură defăimătoare! Voind să arate că răul nu vine de la Dumnezeu, a adus o altă învățătură rea, susținînd că răul este necreat, este veșnic.

– Atunci de unde vine răul? mă întrebați.

– Din a voi și din a nu voi.

– Dar acest a voi și a nu voi de unde vine?

– De la noi. Când îmi pui aceste întrebări faci la fel ca și cum m-ai întreba de unde vine a vedea și a nu vedea, iar eu răspunzîndu-ți: de la aceea a închide și a nu închide ochii, m-ai întreba iarăși: Dar a închide și a nu închide ochii de unde? apoi, auzindu-mi răspunsul, că lucrul acesta depinde de noi și de voința noastră, m-ai întreba iarăși de altă pricină. Că răul nu este nimic altceva decât neascultarea de Dumnezeu.

– Dar de unde a descoperit omul neascultarea de Dumnezeu? mă întrebi.

– Spune-mi, îi era greu s-o descopere?

– Nici eu nu spun că-i era greu; dar de unde a voit să nu asculte de Dumnezeu?

– Din pricina trîndăviei lui. Era stăpîn să se îndrepte și spre bine și spre rău, să asculte și să nu asculte de Dumnezeu; dar a înclinat mai mult spre rău, spre neascultarea de Dumnezeu.

Iar dacă încă mai ești nedumerit și te apucă amețelile cînd auzi acestea, nu-ți voi spune cuvinte grele de priceput și încurcate, ci simple și deslușite.

Nu-i așa că ai fost uneori rău iar alteori bun? Da! Ceea ce vreau să spun este aceasta: Ți-ai înfrînat vreodată poftele și apoi ai fost iarăși biruit de poftă? Te-ai îmbătat și apoi te-ai înfrînat de la beție? Te-ai miniat vreodată și apoi nu te-ai miniat? Ai trecut vreodată cu vederea pe

cel sărac și apoi iarăși nu l-ai trecut? Ai făcut vreodată desfrinare și te-ai cumițit iarăși? Spune-mi, de unde toate acestea? De unde? Chiar dacă nu-mi spui tu, ți-o spun eu! Pentru că într-un caz ți-ai dat toată silința, iar în celălalt caz ți s-a slăbit rîvna și te-ai trîndăvit.

Oamenilor care au renunțat de a mai face vreo efortare și sînt cufundați în păcate pînă peste cap, oamenilor nesimțiți și nebuni, care nu vor să asculte sfaturile pentru îndreptarea lor, nici nu vreau să le vorbesc de această filozofie; dar voi vorbi cu plăcere oamenilor care uneori sînt buni, iar alteori răi.

Ai răpit vreodată cele ce nu ți se cuveneau, iar după aceea, zdrobit de milă, ai dat celui sărman și averile tale? De unde ți-a venit această schimbare? Nu e clar că de la voință, de la voia ta cea liberă? E clar; și nu va fi nimeni care să nu spună aceasta.

De aceea vă rog să vă dați toată silința și să fiți virtuoși și nu veți mai avea nevoie de aceste întrebări. Dacă voim, răul este numai un nume. Nu cerceta, dar, de unde vine răul, nici nu te mai îndoi, ci, știind că răul vine numai din trîndăvie, fugi de rău.

Dacă-ți va spune cineva că răul nu depinde de noi, grăiește-i așa cînd îl vezi că se minie pe sluga sa, că se supără pe femeia sa, că ține de rău pe copilul său, că învinuiește pe cei care fac rău: „Pentru ce spui că răul nu depinde de noi? Dacă nu depinde de noi, pentru ce mustri?” Spune-i iarăși: „Depinde de tine să ocărăști și să insulti? Dacă nu depinde de tine, atunci nimeni nu poate să se supere pe tine că l-ai ocărit și insultat; dar dacă depinde de tine să ocărăști și să insulti, atunci răul depinde de tine și de trîndăvia și nepăsarea ta”. Să te mai întreb: „Crezi că sînt oameni buni? Dacă nu-i nici un om bun, de unde ai cuvîntul „*bun*”, de unde laudele pentru cei buni?” Iar dacă sînt oameni buni, e clar că aceștia vor osîndi pe cei răi; iar dacă nici un om nu-i rău, nici din voia sa, nici din fire, atunci cei buni fac o nedreptate cînd osîndesc pe cei răi și prin fapta aceasta a lor ajung și ei răi. Căci ce este mai rău ca a învinui pe un nevinovat? Iar dacă aceștia rămîn buni în fața noastră – că tocmai acesta este semnul bunătății lor –, atunci chiar cei mai nepricepuți oameni pot înțelege că nimeni nu-i rău prin vreo constrîngere din afară.

Iar dacă după toate cele ce ți-am spus încă mai întreb: „De unde vine răul?”, îți voi spune: din trîndăvie, din însoțirile cu cei răi, din disprețuirea virtuții. De aici vine și răul și întrebarea ce și-o pun unii: „De unde vine răul?” Nici un om care săvîrșește fapte bune, care alege o viață cinstită și curată nu-și pune această întrebare. Și-o pun cei care săvîrșesc păcate; ei împletesc pînă de păianjen, voind ca prin aceste învățături greșite să izvodească o mîngiere neroadă purtării lor stricate. Noi însă să rupem această pînă de păianjen nu numai cu cuvintele, ci și cu fap-

tele. Că nimeni nu-i constrins să săvârșească răul. Dacă omul ar face răul din constrângere, Hristos n-ar fi spus: „*Vai de omul prin care vine sminteala*”. Pe aceia îi vaită, pe aceia care sînt răi din propria lor voie. Să nu te minunezi că Hristos spune: „*prin care*”. Cu aceste cuvinte Hristos nu vrea să spună că altul pricinuieste prin el sminteala, ci că el săvârșește totul. Scriptura obișnuiește să întrebuițeze expresia: „*prin care*” în loc de: „*de la*”, ca de pildă cînd spune: „*Am dobîndit om prin Dumnezeu*”⁷, exprimînd nu a doua cauză, ci prima. Și iarăși: „*Nu este, oare, prin Dumnezeu lămurirea lor?*”⁸; și: „*Credincios este Dumnezeu prin Care ați fost chemați la împărtășirea cu Fiul Lui*”⁹.

IV

Și ca să afli că nimeni nu săvârșește răul din constrângere, ascultă ce spune Hristos mai departe. După ce vaită, spune:

„*Dacă mîna ta sau piciorul tău te smintește, taie-le și aruncă-le de la tine. Că mai bine îți este să intri în viață schiop sau ciung, decît să ai amîndouă mîinile sau picioarele și să fii aruncat în foc. Și dacă ochiul tău cel drept te smintește, scoate-l. Că mai bine îți este să intri în viață cu un singur ochi, decît să ai doi ochi și să fii aruncat în gheena focului*”¹⁰.

Hristos nu vorbește aici de mădularele trupului – Doamne ferește! –, ci de prieteni, de cunoscuți, de cei pe care-i socotim niște mădulare de neapărată trebuință. Aceasta a spus-o și mai înainte¹¹ și o spune și acum. Că nimic nu este atît de vătămător ca prietenii rele. Ce nu poate constrîngerea, poate de multe ori prietenia, fie spre paguba, fie spre folosul nostru. De aceea Domnul ne poruncește, cu toată asprimea, să îndepărtăm de lîngă noi pe cei ce ne vatămă, lăsînd să se înțeleagă că aceștia sînt cei care ne smintesc.

Ai văzut cum a oprit vătămarea pricinuită de sminteli? Mai întîi prin aceea că a spus mai dinainte că vor fi negreșit sminteli, ca nimeni să nu se trîndăvească, ci să le aștepte cu mintea trează; apoi prin aceea că a arătat că smintelile sînt un mare rău – că Hristos n-a spus numai atîta: „*Vai lumii din pricina smintelilor!*”, ci a arătat și marea vătămare pricinuită de ele; în sfîrșit prin aceea că vaită iarăși mai mult pe cel care aduce smintelile. Cuvintele: „*Dar vai de omul acela*” arată cît de mare este pedeapsa aceluia om. Dar nu numai atîta, ci prin o pildă mărește mai mult teama. Apoi nu Se mulțumește cu acestea, ci arată și calea prin care putem evita smintelile.

7. *Fac.* 4, 1.

8. *Fac.* 40, 8.

9. *I Cor.* 1, 9.

10. *Matei* 18, 8–9.

11. *Matei* 5, 29–30.

– Care este această cale?

– „Curmă, spune Hristos, prietenia cu cei răi, chiar dacă ți-ar fi cei mai buni prieteni!” Și dă și un argument ce nu poate fi combătut: „Dacă ți-i păstrezi ca prieteni, nici pe ei nu-i cîștigi și te pierzi și pe tine; dar de curmi prietenia cu ei, îți cîștigi mîntuirea”. Prin urmare, dacă cineva te vatămă cu prietenia lui, rupe orice legătură cu el. Dacă ne tăiem de multe ori unele din mădularele noastre, cînd nu mai pot fi vindecate și mai îmbolnăvesc și pe celelalte, apoi cu mult mai mult trebuie să facem aceasta cu prietenii. Dacă răul ar fi înăscut firii, atunci ar fi de prisos sfatul și îndemnul, de prisos și paza de prietenii rele; dar dacă nu-i de prisos – după cum nici nu este –, este lămurit că răul depinde de voința noastră.

„Căutați să nu disprețuiți pe vreunul din aceștia mici, că zic vouă că îngerii lor văd pururea fața Tatălui Meu, Care este în ceruri”¹².

Prin cei mici Hristos nu numește pe cei mici la trup, ci pe cei socotiți mici de oameni, pe cei săraci, pe cei pe care îi disprețuiește toată lumea, pe cei necunoscuți – cum poate fi socotit mic cel care-i mai de preț decît toată lumea, cum poate fi socotit mic cel care-i prietenul lui Dumnezeu –, pe cei socotiți așa după părerea majorității oamenilor. Și Hristos nu ne spune să ne ferim să disprețuim numai pe mulți din aceștia mici, ci să ne ferim să disprețuim chiar pe unul singur. Iată că și prin această poruncă ridică zid în calea vătămării prilejuite de sminteli. După cum fuga de cei răi ne aduce un foarte mare cîștig, tot așa și cinstirea celor buni. Cel care ia aminte la această poruncă dobîndește un îndoit cîștig: unul, prilejuit de curmarea prietenilor cu cei care-l smintesc, al doilea, prilejuit de slujirea și cinstirea acestor sfinți. Hristos ne spune apoi și o altă pricină pentru care trebuie să-i respectăm pe aceștia mici: *„Că îngerii lor văd pururea fața Tatălui Meu, Care este în ceruri”*. Aceste cuvinte arată lămurit că sfinții au îngeri și că fiecare om are îngerul său. Apostolul Pavel spune despre femeie: *„Femeia este datoare să aibă acoperămînt pe capul ei pentru îngeri”¹³*; iar Moise spune: *„A pus hotarele neamurilor după numărul îngerilor lui Dumnezeu”¹⁴*. Hristos nu vorbește în textul acesta de niște îngeri oarecare, ci de niște îngeri deosebit de însemnați; spunînd că *„văd pururea fața Tatălui Meu”*, nu spune altceva decît că îngerii celor mici au foarte mare îndrăznire înaintea lui Dumnezeu și multă cinste.

„Că a venit Fiul Omului să mîntuiască pe cel pierdut”¹⁵.

12. Matei 18, 10.

13. I Cor. 11, 10.

14. Deut. 32, 8.

15. Matei 18, 11.

Aduce iarăși un argument mai puternic decît cel de mai înainte. Adaugă apoi și o pildă, prin care arată că și Tatăl vrea să mîntuiască pe cei pierduți:

„Ce vi se pare vouă? spune Hristos. Dacă ar avea un om o sută de oi și s-ar rătăci una din ele, nu lasă pe cele nouăzeci și nouă și ducîndu-se în munți caută pe cea rătăcită? Și dacă i se va întîmpla s-o găsească se bucură de ea mai mult decît de cele nouăzeci și nouă care nu s-au rătăcit. Tot așa nu este vrerea înaintea Tatălui vostru ca să piară vreunul din aceștia mici”¹⁶.

Vezi prin cîte mijloace ne îndeamnă Hristos să avem grijă de frații noștri cei mici? Să nu spui, dar, cutare-i fierar, cutare-i cizmar, cutare-i plugar, cutare-i prost și să-l disprețuiești! Ca să nu faci asta, uită-te prin cîte mijloace caută Hristos să te facă smerit și să ai grijă de ei. A pus în mijloc un copil și a spus: *„Fiți ca și copiii!”¹⁷*; și: *„Cel care va primi pe un prunc ca acesta, pe Mine Mă primește”¹⁸*; și: *„Cel care va sminti”¹⁹* va suferi cele mai cumplite chinuri. Și nu S-a mulțumit numai cu pilda pietrei de moară²⁰, ci a mai adăugat și *„Vai”²¹*, și a poruncit să o curmăm cu prietenii care ne smintesc, chiar dacă ne-ar fi tot atît de dragi ca și mîinile și ochii²². Ne îndeamnă să respectăm pe acești frați mici pentru respectul pe care-l datorăm îngerilor, căroro aceștia au fost încredințați, pentru respectul pe care-l datorăm voii lui Hristos și patimilor Sale – deoarece a arătat crucea cînd a spus: *„A venit Fiul Omului să mîntuiască pe cel pierdut”*, după cum și Pavel spune despre frate: *„Pentru care a murit Hristos”²³* –, pentru respectul ce-l datorăm Tatălui, că nici El nu vrea să piară unul din cei mici; și, în sfîrșit, pentru obiceiul obștesc al oamenilor, că păstorul lasă oile care sînt la loc sigur și caută pe cea pierdută; iar cînd o găsește pe cea pierdută se bucură tare de găsirea și de mîntuirea ei.

V

Așadar, dacă Dumnezeu Se bucură atît de mîntuirea unuia din aceștia mici, pentru ce să-i disprețuiești pe cei ce sînt atît de dragi lui Dumnezeu, cînd ar trebui să-ți dai chiar viața pentru unul din ei? Îmi spui că e un nepu-tincios și un om rău? Dar tocmai pentru aceasta trebuie să faci

16. Matei 18, 12-14.

17. Matei 18, 2-3.

18. Matei 18, 5.

19. Matei 18, 6.

20. Matei 18, 6.

21. Matei 18, 7.

22. Matei 18, 8-9.

23. Rom. 14, 15.

totul ca să-l mîntui. Că și Hristos a lăsat cele nouăzeci și nouă de oi; n-a avut putere mîntuirea atîtor oi să acopere pierderea uneia singure. Evanghelistul Luca spune că a luat-o pe umeri²⁴ și că a spus: „*Mai mare bucurie se face pentru un păcătos care se pocăiește, decît pentru nouăzeci și nouă de drepți*”²⁵. A arătat marea Lui grijă de cel pierdut și prin aceea că pentru el a lăsat pe cei mîntuiți și prin aceea că Se bucură mai mult de mîntuirea lui.

Să nu disprețuim, dar, sufletele unor astfel de oameni! Pentru sufletele lor a spus Hristos toate cuvintele acestea. A doborât cerbicia celor mîndri și prin amenințarea că nu poate intra în împărăția cerurilor cel care nu este ca un copil și prin amintirea pietrei de moară. Nu este mai mare dușman al dragostei ca mîndria. Prin cuvintele: „*Trebuie să vină smintelile*”²⁶, ne-a făcut să fim cu mintea trează; iar prin adaosul: „*Vai de cel prin care vine sminteala*”²⁷, ne-a atras atenția să ne străduim ca să nu vină prin noi sminteala. Prin porunca de a rupe orice fel de legături cu cei ce aduc sminteli, a făcut ușoară mîntuirea; iar prin porunca de a nu disprețui pe cei mici – și nu-i o simplă poruncă, ci una aspră, că zice: „*Căutați să nu disprețuiți pe vreunul din aceștia mici*”²⁸ – și prin cuvintele: „*Îngerii lor văd fața Tatălui Meu*”²⁹, că: „*Pentru asta am venit Eu*”³⁰ și că: „*Tatăl Meu vrea asta*”³¹, a făcut mai rîvnitori pe cei care trebuie să aibă grijă de cei mici.

Vezi ce zid puternic a tras Domnul în jurul lor și cîtă grijă are de cei disprețuiți și de cei pierduți, că amenință cu cele mai cumplite chinuri pe cei care îi smintesc și făgăduiește mari bunătăți celor care îi îngrijesc și le slujesc, dîndu-Se ca pildă și pe El și pe Tatăl?

Pe Hristos³² să-L imităm și noi și să nu pregetăm a veni în ajutorul fraților noștri umiliți și nenorociți. Să-ți fie toate ușoare cînd e vorba de mîntuirea fratelui tău, fie că trebuie să-i slujești, fie că este mic, fie că este om de jos, fie că treaba aceasta e obositoare, fie că trebuie să străbați munți și prăpăstii. Atît de drag Îi este lui Dumnezeu sufletul fratelui tău, că nu Și-a cruțat nici propriul Său Fiu³³. De aceea, vă rog, de cum se luminează de ziuă să ieșim iute din casă și să avem acest singur scop; și, înainte de toate, această grijă: să scăpăm pe cel ce se primejduiește; și nu

24. Luca 15, 5.

25. Luca 15, 7.

26. Matei 18, 7.

27. Matei 18, 7.

28. Matei 18, 10.

29. Matei 18, 10.

30. Matei 18, 11.

31. Matei 18, 14.

32. De aici începe partea morală: *Trebuie să întindem mînă de ajutor celor ce se găsesc jos; mai ales celor din casa noastră; că nu ne e de ajuns pentru mîntuire numai virtutea noastră. În acest cuvînt și despre purtarea de grijă de suflet.*

33. Ioan 3, 16; Rom. 8, 32.

mă gîndesc numai la primejdia care amenință trupul – că lucrul acesta nici nu-i primejdie –, ci la primejdia care amenință sufletul, primejdie adusă de diavol peste oameni. Negustorul străbate mările ca să-și mărească averea; meseriașul face totul ca să-și adauge altă avere la aceea pe care o are. Și noi, dar, să nu ne mulțumim să ne mîntuim numai sufletul nostru, ca să nu ne punem în primejdie mîntuirea noastră. Ostașul care în război și pe cîmpul de bătălie se gîndește să se salveze prin fugă numai pe el, pierde și pe alții împreună cu el; cel viteaz însă, care folosește armele sale și pentru apărarea celorlalți, se salvează și pe el împreună cu ceilalți. Și noi avem de dus un război, și un război mai crîncen decît toate războaiele; de aceea trebuie să ne luptăm și să ne batem, așa cum ne-a poruncit Împăratul nostru; să fim gata să infruntăm junghierile, rănilor, uciderile; să nu avem decît un singur gînd: mîntuirea tuturor; să încurajăm pe cei ce s-au oprit, să ridicăm pe cei căzuți.

În această luptă mulți frați de-ai noștri zac la pămînt, acoperiți de răni, plini de sînge și nu-i nimeni care să-i îngrijească: nici mirean, nici preot, nimeni; n-au alături de ei nici ajutător, nici prieten, nici frate; că toți ne gîndim numai la noi înșine. De aceea ne înecăm cu toții. Numai atunci sîntem tari, atunci sîntem biruitori, cînd nu urmărim interesul nostru; acum însă sîntem slabi și ne biruie cu ușurință și oamenii și diavolul, pentru că urmărim numai interesul nostru, pentru că nu ne apărăm unii pe alții, nici nu ne întărim cu dragostea cea după Dumnezeu, ci căutăm alte pricini de prietenie: unii neamurile, alții obișnuința, alții tovarășii de slujbă, alții vecinii; orice altă pricină, afară de credința în Dumnezeu; și ar trebui ca numai credința în Dumnezeu să lege pe prieteni. Lucrurile însă se petrec cu totul dimpotrivă; sîntem prieteni cu iudeii și cu păgînii, și nu sîntem prieteni cu fiii Bisericii.

VI

– Da, mi se răpunde, pentru că fiii Bisericii sînt niște răi, pe cînd aceia sînt buni și blînzi.

– Ce spui? Numești rău pe fratele tău, tu care ai primit poruncă să nu-i spui nici „*netrebnicul*”³⁴? Nu îți este rușine, nu roșești să faci de ocară pe fratele tău, mădularul tău, care are aceeași mamă ca și tine, care se împărtășește de la aceeași masă? Dacă fratele tău după trup a săvîrșit o mulțime de fărădelegi, te silești să-l acoperi și socotești că ești și tu rușinat cînd el este făcut de rușine, pentru ce atunci pe fratele cel duhovnicesc, pe care ar trebui să-l scapi de defăimare, tu însuți îl împrști cu defăimări? Spui că este un rău, că nu-l poți suferi? Dar tocmai pentru aceasta fii prieten cu el, ca să nu mai fie așa, ca să-l schimbi, ca să-l aduci

pe calea virtuții. Spui că nu te ascultă, că nu-ți suferă sfatul? De unde știi? Ai încercat să-l sfătuiești și să-l îndrepti?

– L-am sfătuit de multe ori! Îmi spui.

– De câte ori?

– De multe ori! O dată și de două ori!

– Vai de mine! Asta înseamnă de multe ori? N-ar fi trebuit să obosești, nici să deznădăjduiești, chiar de-ai făcut asta tot timpul. Nu vezi că Dumnezeu ne sfătuiește neconținut prin profeți, prin apostoli, prin evangheliști? Ce? Am săvârșit tot ce ne-a sfătuit? Ne-am lăsat convinși? Deloc! A încetat, oare, Dumnezeu de a ne sfătui? A tăcut, oare? Nu ne spune în fiecare zi: „*Nu puteți sluji lui Dumnezeu și lui mamona!*”³⁵, și totuși multora le crește mulțimea averilor și tirania? Nu ne strigă în fiecare zi: „*Iertați și vi se va ierta!*”³⁶, și totuși noi ne sălbăticim tot mai mult? Nu ne sfătuiește neconținut să ne înfrinăm poftele, să fim mai presus de plăcerile cele rușinoase, și totuși mulți se tăvălesc în acest păcat mai rău decât porcii? Dar Dumnezeu nu încetează de a ne grăi. Pentru ce nu gândim și noi acestea, în noi înșine, pentru ce nu spunem: Dumnezeu ne vorbește și nu Se oprește de a ne vorbi, cu toate că nu-L ascultăm deloc? De aceea și Dumnezeu spunea: „*Puțini sînt cei ce se mîntuiesc*”³⁷. Dacă nu ne este de ajuns pentru mîntuire numai virtutea noastră, ci trebuie să facem și pe alții virtuoși, ce vom păți cînd nu ne mîntuim nici pe noi și nici pe alții? De unde mai putem avea nădejde de mîntuire? Dar pentru ce aduc acuzația că nu ne îngrijim de mîntuirea celorlalți, cînd noi nu spunem nici un cuvînt de mîntuire celor din casa noastră, soției, copiilor, slugilor, ci ne îngrijim de altele în locul acelora; ne îngrijim să avem cît mai multe slugi, să ne slujească repede, să lăsăm copiilor noștri moștenire mare, să aibă soția noastră aurării, haine scumpe, podoabe! Nu ne îngrijim deloc de sufletul și de mîntuirea noastră, ci de averile și de moșiile noastre. Nu ne îngrijim de soția noastră, ci de gătelile și podoabele ei. Nu ne îngrijim de copiii noștri, ci de averile ce le vom lăsa moștenire. Facem ca unul care, în loc să-și repare casa dărăpănată și cu zidurile crăpate, se apucă de zidește în jurul ei ziduri mari și frumoase; sau ca unul care, în loc să-și îngrijească trupul bolnav, îl îmbracă în haine de aur; sau ca unul care lasă pe stăpîna casei să zacă bolnavă în pat și să se văicărească, iar el se îngrijește de slujnice, de războaiele de țesut, de vasele și mobilele din casă și de alte lucruri. Tot așa facem și noi. Ne îngrijim de case și de slugi și lăsăm sufletul pradă patimilor, pradă bolilor, ticăloșiilor, mîniilor, ocărilor, poftelor nesăbuite, slavei deșarte, răzvrătirilor. Îl lăsăm să se tirască pe pămînt și

35. Matei 6, 24.

36. Matei 6, 14.

37. Luca 13, 23.

să fie sfîșiat de atîtea fiare! Dacă se întîmplă să scape un urs din cușcă, incuim casele, ne căutăm scăpare în locuri strîmte, ca să nu cădem în ghiarele fiarei. Cînd însă ne sfîșie sufletul nostru nu o fiară, ci multe gînduri rele, nici nu luăm seama. În oraș avem mare grijă ca animalele sălbatice să fie închise în cuști și în locuri pustii; nu le ținem alături de senat, de tribunal, de palatul împărațesc, ci departe și legate; în sufletul nostru însă, unde-i senatul, unde-i palatul împărațesc, unde-i tribunalul, animalele sălbatice se plimbă în voie; urlă și fac zgomot chiar în jurul minții și tronului împărațesc. De aceea s-au răsturnat toate cu susul în jos; toate sînt pline de tulburare, și cele dinăuntru și cele din afară; nu ne deosebim de un oraș tulburat de năvălirea barbarilor. Se întîmplă la fel ca și cu un cuib de păsărele în care a intrat un șarpe; păsărelele scot țipete ascuțite și zboară pretutindeni, pline de frică și tulburate, neștiind cum să pună capăt spaimei lor.

VII

De aceea, vă rog să ucidem șarpele, să închidem fiarele, să le gîtuim, să le ucidem. Să dăm aceste gînduri rele ascuțișului sabiei Duhului³⁸, ca să nu ne amenințe și pe noi profetul, cum a amenințat Iudeea, că „onocentauri³⁹, arici și șerpi vor dăntui în ea”⁴⁰. Sînt, da, sînt și oameni mai răi decît onocentaurii; trăiesc și azvîrl din picioare ca și cum ar fi în pustie. Așa sîntem cea mai mare parte din tinerețea noastră: plini de pofte sălbatice, sărîm ca și onocentaurii, azvîrlim din picioare, umblăm încoace și încolo fără frîu, nu cunoaștem nici o îndatorire. De vină sînt părinții, care sîlesc pe crescătorii de cai să crească cu multă grijă caii și nu îngăduie să rămînă multă vreme nedomesticit mînzul, ci să-i pună de timpuriu frîu și zăbale, dar lasă pe copiii lor să umble vreme îndelungată de ici-colo fără frîu, să-și piardă curătenia lor trupească și sufletească, să se facă de rușine, umblînd cu femei desfrîmate, jucînd zaruri și frecventînd teatrele cele nelegiuite, cînd ar trebui ca înainte de a cunoaște tînărul desfrîul să-l căsătorească cu o fată cuminte și înțeleaptă; ea va scoate pe bărbatul ei de pe căile pline de păcate și va fi pentru el ceea ce e frîul pentru mînz. Nu au altă pricină desfrînările și adulterele decît aceea că tinerii sînt lăsați de capul lor. Dacă tînărul are însă o soție pricepută, se va îngriji și de casă și de slava sa și de bunul său nume. Îmi spui că-i tînăr? Da, o știu și eu. Dar dacă Isaac s-a însurat la vîrsta de patruzeci de ani și a trăit în feciorie pînă atunci, cu mult mai mult acum, pe vremea harului, ar trebui ca tinerii să practice această filozofie.

38. *Efes.* 6, 17.

39. *Monstru*, jumătate om, jumătate măgar, considerat geniu al răului.

40. *Isaia* 13, 22.

- Dar ce sintem noi de vină?

- Da, sînteți de vină, că nici nu vreți să vă îngrijiți de curățenia lor trupească și sufletească, ci îi lăsați să se facă de rușine, să se întineze, să ajungă niște blestemați, neștiind care e cîștigul căsătoriei; că ea păstrează trupul curat; dacă n-ar avea această parte bună căsătoria n-ar fi de nici un folos. Voi însă faceți cu totul dimpotrivă; cînd copiii s-au umplut de toate murdăriile, atunci îi căsătoriți, în zadar și fără de folos.

- Copilul, spun părinții, trebuie să aștepte pînă ce-și face o situație, pînă ce ajunge strălucit în treburile publice.

- Da, de lucrul acesta vorbește toată lumea! De sufletul lui însă nu spuneți nici un cuvînt, ci îl disprețuiți și-l aruncați. De aceea s-au amestecat toate; sînt toate pline de neorînduială și de tulburare, că socotim sufletul un lucru de prisos, că nu ne îngrijim de cele de neapărată trebuință, dar avem mare grijă de cele neînsemnate. Nu-ți dai, oare, seama că nimic nu-l va bucura atîta pe copil ca păstrarea lui curat de necurătenia desfrînării? Nimic nu este egal cu sufletul! Că spune Hristos: „*Ce-ar folosi omul de-ar dobîndi lumea toată, dar și-ar pierde sufletul său*”?⁴¹ Dragostea de bani a stricat și a surpat totul; a îndepărtat frica de Dumnezeu; a pus stăpînire pe sufletele oamenilor, cum pune stăpînire un tiran pe o cetate. Aceasta e pricina că nu ne îngrijim nici de mîntuirea copiilor noștri și nici de mîntuirea noastră. Avem numai un singur scop în viață: să ajungem cît mai bogați, să lăsăm copiilor avere; aceia, iarăși altora, iar aceia, celor de după ei, ajungînd niște oameni care trec averile și moșiile din mină în mină, dar nu stăpîni. Din pricina aceasta este atîta prostie pe lume; din pricina aceasta socotim mai de puțin preț pe copiii noștri decît pe robi. Pe robi îi ținem de rău cînd greșesc, dacă nu de dragul lor, de dragul nostru; copiii noștri însă nu se bucură nici de această purtare de grijă, ci sînt mai de puțin preț decît robii! Dar pentru ce vorbesc de robi? Îi socotim de mai puțin preț chiar decît vitele! Mai multă grijă avem de măgari și de cai decît de copii! Dacă ai un catîr, mare îți este grija să găsești un vizitiu bun și priceput; să nu fie crud, hoț sau bețiv și să-și cunoască meseria. Dar cînd e vorba să căutăm un pedagog pentru sufletul copilului nostru, îl luăm la întîmplare pe cel dintîi venit. Și doar nu este o artă mai mare ca aceasta. Care artă poate fi egală cu arta de a educa sufletul copilului, de a-i forma mintea tînărului? Cel care practică această artă trebuie să fie mai priceput și mai talentat decît un pictor și decît un sculptor. Noi însă de arta aceasta nu ne interesăm deloc, ci urmărim numai un singur scop: să le fie instruită

limba ca să ajungă buni oratori. Și aceasta o facem tot de dragul banilor. Nu le instruim limba ca să poată vorbi, ci ca să poată câștiga bani, să învețe cum să vorbească. Dacă ar fi cu puțință să se îmbogățească și fără asta, nimeni nu s-ar mai interesa nici de arta de a vorbi.

Ai văzut cât de mare e tirania banilor? Ai văzut cum a pus stăpânire pe toate? Banii leagă pe om cum legi un rob fugar sau o fiară sălbatică și-l tîrăsc unde vor.

Dar ce folos am de pe urma acestor învinuiri? Eu atac tirania banilor cu cuvintele, iar ea ne stăpînește cu faptele. Dar nici eu nu voi înceta de a o ataca cu cuvîntul. Dacă voi aduce un folos cât de mic, am câștigat și eu și voi; iar dacă voi veți stărui în faptele voastre, eu mi-am făcut datoria. Facă însă Dumnezeu să vă scape și pe voi de această boală și să-mi dea și mie prilejul să mă laud cu voi! Că Lui se cuvine slava și puterea în vecii vecilor. Amin.

OMILIA LX

**„Dacă-ți va greși fratele tău, mergi,
muștră-l între tine și el singur;
dacă te va asculta, ai câștigat pe fratele tău”¹**

I

Pentru că vorbise foarte aspru împotriva celor ce smintesc pe alții și-i înfricoșase în multe chipuri, iată cum Hristos îi smerește și pe cei ce-au fost smintiți, ca să nu ajungă din pricina asta iarăși nepăsători și ca nu cumva, socotind că toată vina a fost aruncată pe cei ce i-au smintit, să cadă în alt păcat, să ajungă mândri, să ducă viață fără grijă și să dorească să fie slujiți în toate. De aceea Hristos poruncește ca muștrarea pentru greșeli să se facă numai între cei doi, pentru ca să nu ajungă, prin mărturia mai multor oameni, mai apăsătoare învinuirea, iar cel vinovat să se încăpățâneze și să fie greu de îndreptat. De aceea a spus: „*Muștră-l între tine și el singur; și dacă te va asculta, ai câștigat pe fratele tău*”.

– Ce înseamnă: „*Dacă te va asculta*”?

– Dacă își va recunoaște vinovăția; dacă va fi convins că a greșit, „*ai câștigat pe fratele tău*”. Hristos n-a spus: „Ai destulă satisfacție”, ci: „*ai câștigat pe fratele tău*”, arătând că dușmănia păgubește și pe unul și pe altul. N-a spus: „A câștigat numai acela”, ci: „*Tu l-ai câștigat*”. Prin aceste cuvinte a arătat că înainte de a se împăca păgubea și unul și altul; unul păgubea pe fratele său, celălalt își păgubea mîntuirea sa.

Aceeași poruncă a dat-o și în cuvîntarea de pe Munte. Atunci a dus pe cel care a supărat la cel pe care l-a supărat, spunînd: „*Dacă îți vei aduce darul tău la altar și acolo îți vei aduce aminte că fratele tău are ceva împotriva ta, du-te și împacă-te cu fratele tău*”²; a mai poruncit ca acela care a suferit o nedreptate să ierte pe semenul său, zicînd: „*Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri*”³. Acum ne mai arată și o altă cale. Nu mai poruncește ca acela care a supărat să se ducă la cel pe care l-a supărat, ci cel care a fost supărat să se ducă la cel care l-a supărat. Îl pune pe acesta să se ducă la celălalt, pentru că ace-luia care a făcut greșeala îi e mai greu să se ducă să-și ceară iertare, îi e

1. Matei 18, 15.

2. Matei 5, 23.

3. Matei 6, 12.

rușine, roșește. Și nu-i poruncește să se ducă așa de ochii lumii, ci ca să îndrepte ce s-a făcut. Nu spune: „Învinuește-l!”, nici: „Ceartă-l cu asprime!”, nici: „Cere-i socoteală, pedepsește-l”, ci: „*Mustră-l*”. Acela e cuprins de mînie și de rușine cum e cuprins de un somn adînc un om care s-a îmbătat; trebuie ca tu, care ești sănătos, să te duci la cel bolnav, să te judeci cu el fără martori, pentru ca leacul să fie primit cu ușurință. Cînd Domnul spune: „*Mustră-l*”, nu spune altceva decît: „Adu-i aminte de greșeala lui; spune-i ce ai pățit din pricina lui”. Cuvintele acestea, dacă sînt spuse cum trebuie, alcătuiesc o parte a apărării lui și-l duc foarte repede la împăcare.

– Ce să fac dacă nu mă ascultă și este încăpățînat?

– „*Ia cu tine încă unul sau doi, ca prin gura a doi martori să stea tot cuvîntul*”⁴.

Cu cît este el mai obraznic și mai încăpățînat, cu atît trebuie să ne dăm mai multă silință să-l vindecăm, nu să-l mîniem și să-l înfuriem. Și doctorul nu se oprește, nici nu se necăjește, cînd vede că o boală se vindecă greu, ci atunci mai cu seamă își dă toată silința. Același lucru ne poruncește și Hristos să facem: „Pentru că ai fost slab singur, mai ia încă doi, ca să fii mai puternic; sînt de ajuns cei doi ca să-l îndrepte pe cel ce a greșit”.

Vezi, dar, că Domnul nu caută numai folosul celui care a fost supărat, ci și al celui care a supărat? La drept vorbind, cel stăpînit de mînie este cel ce suferă. El bolește, el este neputincios. De aceea de multe ori Hristos poruncește să se ducă cel care a fost supărat la cel care l-a supărat, cînd singur, cînd împreună cu alții. Dacă stăruie în greșeala sa, să ia cu el și Biserica:

„*Spune-l Bisericii*”⁵.

Dacă Hristos ar fi urmărit numai folosul celui care a fost supărat, n-ar fi poruncit să iertăm de șaptezeci de ori cîte șapte pe cel ce se pocăiește⁶, n-ar fi poruncit să căutăm să îndreptăm de atîtea ori greșeala fratelui nostru, ci ar fi poruncit să-l lăsăm, dacă de la prima vorbire cu el rămîne neîndreptat; așa însă ne poruncește să încercăm o dată, de două ori și de trei ori, ca să-l vindecăm: întîia oară singuri; a doua oară cu doi martori, iar a treia oară cu mai mulți. Cînd e vorba de cei care sînt în afară de Biserică, nu ne spune asta, ci: „*Dacă te lovește cineva peste obrazul drept, întoarce-i și pe celălalt*”⁷; dar cînd e vorba de cei care aparțin Bisericii nu dă această poruncă. Același lucru îl spune și Pavel, zicînd:

4. Matei 18, 16.

5. Matei 18, 17.

6. Matei 18, 22.

7. Matei 5, 39.